

*Кур'ан-и Кэримийн Гэрэлд
Элч Нарын Цуваа*

Хазрат-и
Мухаммэд
Мустафа

-Саллаллаху Алэйхи вэ Сэллэм-

Осман Нури Топбаш

1 [МАККАГИЙН
ЭРИН]

Истанбул 1443 / 2022

© Эркам Нийтлэл - Истанбул: 2022/1443

ХАЗРЭТ-И МУХАММЭД МУСТАФА

-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-

- 1 -

Осман Нури Топбаш

Номын эх хувилбар : Hazret-i Muhammed Mustafa
(Mekke Devri) – 1

Зохиолч : Осман Нури Топбаш

Орчуулгыг найруулсан : Баяндалайн Одгэрэл
Нямын Заяа

Орчуулгыг хянасан : Баяндалайн Одгэрэл

Хавтасны дизайн : Расим Шакироглу

Хэвлэсэн газар : Эркам Нийтлэл

ISBN : 978-625-440-399-6

Хаяг : İkitelli Organize Sanayi Bölgesi Mah.
Atatürk Bulvarı, Haseyad 1. Kısım
No: 60/3-C Başakşehir, İstanbul,
Türkiye

Утас : (90-212) 671-0700 pbx

Факс : (90-212) 671-0748

Э-мэйл : info@islamicpublishing.org

Тор нь : www.islamicpublishing.org

Language : Mongolian

Кур'ан-и Кэримийн Гэрэлд
Элч нарын Цуваа

ХАЗРЭТ-И МУХАММЭД МУСТАФА

-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-

- 1 -

Осман Нури Топбаш

Аллах Таала айлдруун:

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ

“(Аяа Элч минь!) Эргэлзээгүй чи агуу ёс суртахууны дээд мөн!”

(эл-Калэм, 4)

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن يَزُجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

“Тангараглая, та нарын дунд Аллах болон ахират өдөрт итгэн, Аллахыг ихээр дурдагч итгэгчдийн хувьд Расулуллахад үсвэ-и хасэнэ (хамгийн төгс үлгэр жишээ) бий.” (эл-Ахзаб, 21)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Аллах болон мэлэкүүд нь Гэгээн Элчид ихээр салам хийдэг (мэндэлцгээдэг). Итгэгчид ээ! та нар ч гэсэн Түүнд салават илгээж бүрэн дүүрэн дагаар орохын хамт мэндэлцгээгтүн.” (эл-Ахзаб, 56)

وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

“...Гэгээн Элч та нарт юу өгнө, түүнийг нь авцгаа! Тэр, та нарт юуг хориглоно, түүнээс татгалзаж Аллахаас айцгаагтун! Учир нь Аллахын гэсгээл үнэхээр хатуу.” (эл-Хашр, 7)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ

“Итгэгчид ээ! Аллах болон Гэгээн Элчийнх нь үгийг дуулгавартай дагацгаагтун. (Эсэргүүцэх, урвах, их зан гаргах зэрэг муу үйлээр) хийсэн сайн үйлээ дэмий бүү үрээрэй!” (Мухаммэд, 33)

وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا

“Хэн нэгэн, Аллах болон Расулын үгийг дуулгавартай дагавал, Аллахын хайр хишгийг хүртсэн элч нар, сиддикүүд, шэхидүүд болон салихуудтай хамт байх болно. Тэд, хэчнээн сайн нөхөд гээч!” (эн-Ниса, 69)

أَلَمْ يَغْلَمُوا أَنَّهُ مِنْ يَحَادِدِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَأَنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا ذَلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ

“Хэн нэгэн, Аллах болон Элчийнх нь эсрэг босвол тамын галд орж, (тэндээ) үүрд үлдэнэ гэдгийг тэд үнэхээр мэддэггүй гэж үү!! Чухам хамгийн дорд гутамшиг энэ юм.” (эт-Тэвбэ, 63)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өгүүлрүүн:

“Би, гарцаагүй сайхан ёс суртахууныг гүйцээхээр илгээгдэв.” (Мувагта’, Хүснү’л Хулук, 8)

“Бослого гарган, эсэргүүцэгч жин ба хүмүүсээс бусад нь буюу газар тэнгэрт ориих бүх ориигчид намайг, Аллахын Элч гэдгийг мэддэг.” (Ахмэд бин Хан-бэл, Мүснэд, III, 310)

“Би та нарт хоёр зүйл үлдээж байна. Та нар эдгээрийг бат чанга баримталсан тохиолдолд зөв замаас хэзээ ч төөрөхгүй: Энэ нь Аллахын судар (Кур’ан-и Кэрим) ба Элчнийх нь сүннэт юм.” (Мувагта’, Кадэр, 3)

Хазрат-и Мэвлана:

“Энэ амь энэ биед байх хугацаанд (амьд байсан үед) би Кур’аны боол, Мухаммэд Мухтâr -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн замынх нь тоос билээ...

Хэн нэгэн миний энэ үгийг өөрөөр дамжуулбал би, тэр хүнээс ч, тэр үгээс ч ангид юм шүү...”

ӨМНӨХ ҮГ

*Элч нарын гинжин Цувааны Анхны бөгөөд Эцсийн Цагираг,
Хоёр Орчлонгийн Хаан, Хоёр Хорвоогийн Элч,
Хоёр Хотын Тэргүүн, Оршлын Туяа,
Ертөнцийн Энэрэл*

Хазрат-и Мухаммэд Мустафа

-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-

Орчлон хорвоо дээрх хамаг зүйлийн үүсэн бий болох шалтгаан нь Мухаммэдийн Туяа тул, Аллахаас “Хабиб минь” хэмээх агуу хүндэтгэлийг хүртсэн Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* болон түүний ер бусын гайхалтай, анхаарал татсан амьдралыг үг өгүүлбэрээр бүрэн дүүрэн илэрхийлэх боломжгүй юм. Гэхдээ Түүнийг ойлгох ба ойлгуулахын тулд хүн бүр чадлынхаа хэрээр зүтгэх нь хэмжээлшгүй ач буянт үйл болно. Иймээс энэхүү бүтээлээрээ дамжуулан Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийн төгс төгөлдөр, үлгэр жишээ ёс суртахуунаас өчүүхэн жаахан болтугай ч суралцах нь бидний хувьд хамгийн том нэр хүнд юм. Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийн гайхамшигт үнэн гэвээс- “*гэрэл халхалсан хар хөшгийг зүүгээр цоолоход сум мэт эгц тусах хурц цацраг адил*” гэж ойлгож болно. Учир нь Орчлонгийн Агуу Туурвигч /Аллах/:

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا
عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“Гарцаагүй, Аллах болон мэлэкүүд нь Гэгээн Элчид
ихээр сэлам хийдэг (мэндэлцгээдэг). Итгэгчид ээ! та нар ч
гэсэн Түүнд салават илгээж, бүрэн дүүрэн дагаар орохын
хамт, мэндлэхтүн.” (эл-Ахзаб, 56)

Тэрээр: “Чиний амьдралаар Тангараг өргөө...” (эл-Хижр,
72) хэмээн айлдаж, Хайрт Элчийнхээ нэр хүндийг өргөмжилсөн
бөгөөд бидний хувьд, Элч нарын Хаан Хазрэт Мухаммэдийн
төгс эрдмийг зүй ёсоор нь ойлгож ухаарах ямар ч боломжгүй
юм.

Сонгодог уран зохиолын агуу яруу найрагчдын нэг Шэйх
Галиб нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг гэсэн
хайр, хүндэтгэлийн халуун магтаалын мөрүүддээ:

*“Та элч нарын султан, алдар суут хаан билээ, эрхэм
Ноёнтон минь! Арга зам нь мөхөгсдийн мөнхийн гарц нь та
билээ, эрхэм Ноён минь! Тэнгэрлэг онгонд (шүүлтийн айм-
шигт өдөр үммэтийнхээ) хамгийн эхэнд ба хамгийн өмнө нь
зогсогч (халамжтай хамгаалагч) та билээ, хүндэт Ноёнтон
минь! Аугаа Эрхийн «Чиний амьдралаар Тангараг өргөө!» гэх
тэнгэрлэг тангаргаар батлагдсан агуу Гэгээн Элч та билээ,
хүндэт Ноён минь!..*

*Та Хазрат-и Ахмэд, Махмуд, Мухаммэд билээ, Ноёнтон
минь! Та, Аугаа Эрхийн бидэнд хайрласан, тэнгэрлэг батлал-
таар өргөмжлөгдсөн хаан билээ, Эрхэм ноён минь...”*

Аллахын онгонд хамгийн нэр хүндтэй нь Гэгээн Элч -сал-
лаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань бөгөөд Аллах, Элчийнх нь

үгийг мөрдвөөс, Өөрийнх нь зарлигийг дагасантай адил хэмээн үзжээ. Хэн нэгэн тэр Эрхэмийг өчүүхэн төдий үл тоомсорловоос, хийсэн хамаг сайн үйлс нь хий дэмий үрэгдэнэ хэмээн мэдэгдэж, Түүнийг хүндэтгэхийг *сэтгэлийн таква* шалгалт болгов. Тэрээр Элчид нь зохисгүй хандахыг мунхаглалын туйл гэж тооцов. Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-д ихээр салат ү салам хийж, зүрх сэтгэл болон оюун ухаанаасаа Түүнийг хэзээ ч салгахгүй байх хэрэгтэйг сануулжээ. Түүнчлэн, намаз мөргөл үйлдэхдээ (уншдаг) Тахияяатыг унших бүртээ Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-д:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

хэмээн мэнд хүргэхийг биднээс хүсэв. Мөргөл үйлдэж байхдаа хэн нэгэнтэй мэндлэх нь намазыг хүчингүй болгох хэдий ч, элчид нь мэнд хүргэхийг мөргөлийн важиб буюу шаардлага болгожээ.

Имам Газалий өгүүлрүүн:

“Намазд сууж байхдаа Хүндэт Элчийнхээ дүр төрх болон агуу ёс суртахууныг нь зүрхэндээ урин зал! «Эс-сэламу алэйкэ эеюүхэ’н-нэбиенюү вэ рахматүллахи вэ бэракэтүх» гэж хэл! Ийнхүү чиний мэнд Аллахын Элчид хүрэх бөгөөд Тэр ч чамд сайхан хариу өгнө гэдэгт итгэ.” (*Ихяу Үлүми’д-Дин*, I, 224)

Халид Багдадий Хазрат, *Мэклубатын*хаа дөрөв дэх захидалд Алламэ Шихаб ибн-и Хажар эл-Мэккийгээс эдгээрийг дамжуулжээ:

“Мөргөлд уншдаг Тахияяатын «эс-сэламу алэйкэ» хэмээх өгүүлбэр нь зөвхөн Хүндэт Элчид маань зориулагдав. Магадгүй энэ бүхэн “*Аллах Таала, намаз үйлдэж буй үммэтээс Хүндэт Элчийг маань санахыг хүсэж, Түүнийг -саллалаху алэйхи вэ сэл-*

лэм- мөргөл үйлдэгчдийн дэргэд нь байж сүүлчийн өдөр тэдний хувьд хамгийн буянт үйл нь намаз байсныг гэрчлэх болно” гэж байгаа мэт. Түүнчлэн хүндэт Элчийг хажууд нь байгааг мэдэрвэл итгэгчийн сэтгэлд гүн гүнзгий амар амгалан, аз жаргал ноёлох болно.”¹

Ийм цуу алдарт Орчлонгийн Тэргүүн -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг бүрэн дүүрэн илэрхийлж ойлгуулна гэдэг мэдээж маш хэцүү зүйл. Бид үгээр илэрхийлэх аргагүй тэр жинхэнэ үнэнийг, зөвхөн Түүний ариун нэрийг дурдсанаар ойлгож эхлэх боломжтой юм. Иймд, хүч нь үл хүрэх сул дорой үгсийг маань болгоон соёрхохыг хүндэт уншигчдаасаа хүсч байна.

Мэдээж Түүнийг жинхэнэ утгаар нь ойлгож болохгүйтэй адил, бүрэн дүүрэн тайлбарлахад ч хэл ярианы хүч хүрэлцэхгүй нь тодорхой. Түүнийг чин сэтгэлээсээ хайрлан хүндэтгэж чадсан хүн л Түүний эцэс төгсгөлгүй нэгэн гэрэл, нууцын орчлон гэдгийг нь таниж ойлгох болно. Түүний ариун дүр байдал, ёс суртахууныг илэрхийлэхийг хичээсэн үг өгүүлбэрүүдийнхээ төлөө, энэрэнгүй өгөөмөр Аллахын хайр ба тусламжийг хүсье.

Салихуудын удирдагч:

“Аллах Эзэн минь! Чи зөвхөн итгэлт кулуудаа өршөөх юм бол, нүгэлтнүүд нь хаана очиж хэнд хоргодох юм бэ? Раб минь! Чи зөвхөн таква кулууддаа энэрэл үзүүлэх юм бол, гэм нүгэлтнүүд нь хэнээс тусламж гуйх вэ!” хэмээн залбирсан байдаг.²

Бид, Орчлонгийн Мөнхийн Хүндэт Элч Хазрат-и Мухаммед Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн ариун амьдра-

1. *Мэклубат-и Мэвлана Халид*, х. 118; *Рисалэтү’р-Рабита*, (Мэвлана сафийюддин, *Рэшахат* тэмдэгт) х. 225-226.

2. Бэйхакий, *Шуабу’л-Иман*, II, 26; Газалий, *Ихья*, I, 338.

лыг илэрхийлж чадахынхаа хэрээр тайлбарлах гэж хичээтэл хүч чадал маань мөхөстсөн тул уг санамсаргүй алдаануудынхаа төлөө, Аллах Эзнийхээ энэрлийн далайд хоргодъё.

Аяа Раб минь! Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Орчлонгийн Хүндэт Эрхэмийн маань суу алдраар биднийг өршөөж хайрлахтун! Амин!

Эрхэм хүндэт уншигчид аа!

Бид өмнө нь гаргаж байсан “*Элч нарын Цуваа*” хэмээх дөрвөн боть номоо, дахин дэлгэрүүлэн эмхэтгэж, шинээр нийтлэхээр бэлтгэлээ. Өөрөөр хэлбэл Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ээс өмнө ирсэн Аллахын элчүүдийн амьдралын түүхийг гурван боть номд багтааж, дөтгөөр ботид Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн маань амьдралыг харуулсан байсан. Энэхүү шинэ хэвлэлдээ сүүлийн ботийг нь илүү дэлгэрүүлж “Маккагийн эрин”, “Мадинагийн эрин” гэсэн тусдаа хоёр боть болгож бэлтгэв.

Энэхүү хоёр ботийг дэлгэрүүлэн дахин хянахдаа хадис болон сиеэрийн эх сурвалжуудыг чин сэтгэлээсээ, анхааралтай нарийн шинжилснийг нь анзаарсныхаа хувьд, Мурат Каяа болон бусад эрдэмтэн дүү нартаа талархлаа илэрхийлж, тус бүтээлийг садака-и жариез буюу үүрд үргэлжлэх буян болгон Аллахын таалалд хүлээн зөвшөөрөгдөхийг хүсэн ерөөе. Түүнчлэн ашигласан номуудын зохиогчдыг Аллахын энэрлээр дурсаж, Раббаасаа тэдний төлөө өршөөл болон өндөр хэргэм зэргийг хүсье.

Вэ мина’ллахи’т-тэвфик!..

Осман Нури ТОПБАШ
2005 оны 1 дүгээр сар Үскүдар

ОРШИЛ

Исламыг ойлгон, амьдралдаа хэрэгжүүлэхэд Сиеэр-и Нэбигийн (Гэгээн Элчийн Амьдралын) ач холбогдол

Хүнийг мэндэлсэн цагаас нь хойш хүмүүжиж боловсроход маш олон хүчин зүйлс шаардлагатай болдог. Хамгийн түрүүнд, хүнд бүх талаар үлгэр жишээ болж, удирдан чиглүүлэх нэг хүн хэрэгтэй. Хүн төрөлхтөн ерөнхийдөө хэл, шашин, ёс суртахуун, дадал хэвшил г.м амьдралаа хэлбэржүүлэх бүх үзэл бодол, итгэл үнэмшил, үйл хэрэг зэргийг үргэлж өөртөө харагдах үлгэр жишээ болон түүнээс төрсөн сэтгэгдлээрээ бий болгодог.

Жишээлбэл, аав ээж нь ямар хэлээр ярина, хүүхэд эхлээд тэр хэлийг л сурдаг. Дараа нь бусдын үлгэр жишээгээр хоёр, гурав болон түүнээс олон хэлийг ч сурч болно.

Хүн төрөлхтөнд, фитри буюу төрөлхөөс заяасан *дуурайх эрмэлзэл хандлага* байх бөгөөд энэ нь тухайн хүний зан чанар төлөвших хамгийн гол шалтгаан болдог. Иймд хүний боловсрол нь эерэг эсвэл сөрөг жишээнээс суралцсаны үр дүн юм. Ийнхүү хүмүүс төрүүлж өсгөсөн эцэг эх, гэр бүл, амьдралын орчин, нийгмийн нөхцөл байдал, оршин буй газар орны нөлөөгөөр эерэг эсвэл сөрөг хандлагатай хувь хүн болж нийгэмшинэ.

Гэхдээ хүн, эх хэл болон түүнтэй төстэй тодорхой зүйлсийг сурах нь хэцүү зүйл биш боловч; шашин шүтлэг, ёс суртахуун болон манэвиет (зүрх сэтгэл, оюун санаа, үзэл бодол буюу дотоод ертөнц) төлөвших нь тийм ч амар биш бөгөөд томоохон асуудлуудтай тулгардаг. Учир нь Алладын хүслээр-хүнийг шалгах зорилготой **нэфс** болон **иблис** хэмээх хоёр том шалгуурыг өгчээ. Хүнийг хэзээ ч орхидоггүй **“нэфс”** (*хүсэл шунахайрал болон уур хилэнгийн үндэс болох бие сэтгэлийн хэрэгцээнээс хэтэрсэн шуналын хүч. Төрөлхийн хүсэл дур, биеийн мэдрэмжүүдийн хүсч буй зүйлс*) болон **“иблис”** (*Хүнийг Алладын зөв замаас гаргахыг хичээгч шэйтэн-чөтгөр*) мэтийн хоёр том саад тотгор нь хүнийг зөв сайн үйлийг даган дуурайж, түүнийг хэрэгжүүлэх үйлд нь саад хийж, буруу замаар оруулах шалтгаан нь болдог. Иймд хүн манэви ертөнцөө хэлбэршүүлэхийн тулд төгс төгөлдөр, эрхэм дээд хүмүүс болох элч нар ба Хак Достууд (Эрхийн Андууд)-аас үлгэр жишээ авах шаардлагатай. Эс тэгвээс хүн анхаарал болгоомжгүй, хайнга, бүдүүлэг мунхаг байдлаасаа, өөрийгөө тийм ч амархан аварч чадахгүй.

Үүнээс үзвэл хүн төрөлхтөнд уян хатан, энэрэнгүй зөөлөн, нарийн мэдрэмжтэй бас ухаалаг удирдагч хэрэгтэй. Хүн төрөлхтөн (эерэг эсвэл сөрөг) удирдагчаа сонгож, тухайн хүмүүсээ хайрлан, чадах чинээгээрээ түүнийгээ даган дуурайхыг хичээдэг. Харамсалтай нь одоо үед ёс бус, хор хөнөөлтэй, буруу муухай үйлдэлтэй, нүгэлд автсан хүмүүсийг өөртөө үлгэр жишээ болгон сонгож, тэднийг даган дуурайж тэдэн шиг болж байгаа нь мөнхийн жаргалаа алдаж буй маш том гарз хохирол юм!.. Энэ аймшигт алдаа эндүүрэл нь угтаа сэтгэлийн хоосныг дүүргэх нэрийдлээр буруу хүмүүсийг дуурайж өөр өөртөө зовлон шаналал нэмэхээс цаашгүй үйлдэл юм.

Хазрат-и Мавлана -*күддисэ сиррух*- хүний уг хачин жигтэй, харуусал дагуулах сонголтыг ингэж илэрхийлнэ:

“Хурга чононоос зугтах нь ердийн зүйл. Угаасаа чоно хурганы дайсан ба анчин билээ. Гэтэл хамгийн хачирхалтай нь хурга чононд “дурлах” явдал!..”

Ийнхүү түр зуурын шалгалтын хорвоод чононд дурлаж мөнхийн гай зовлонд автахгүйн тулд Аугаа Эрх кулууддаа **“Үсвэ-и Хасэнэ”** буюу хамгийн гоё үлгэр жишээ хүн болгож Орчлонгийн Тэргүүн, Элч нарын Ноён, Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ийг бидэнд хайрласан бөгөөд Түүний мөрийг алдалгүй дагах нь бидний аз жаргалтай үүрэг билээ. Бид Түүнийг сэтгэлийнхээ сэнтийд цор ганц Хаанаар өргөмжлөн, амьдралынхаа удирдамж болговол зохино. Учир нь Түүнийг хайрлах нь бидэнд фарз юм.³ Аллах Таала Кур’ан-и Кэримдээ:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ

“Итгэгчдийн хувьд, өөрсдийнх нь аминаас илүү Гэгээн Элч чухал...” (эл-Ахзаб, 6) хэмээн айлдав. Өөрөөр хэлбэл мусульманчууд, амь наснаасаа илүү Гэгээн Элчийг хайрладаг.

Хадис-и шарифт, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг хайрлах хайр бол жинхэнэ иманы (итгэлийн) шаардлага хэмээн дурджээ:

“Нэфсийг минь хүчит гартаа барьсан Аллахад Тангараг өргөө; Та нар намайг өөрсдийнхөө ээж аав, үр хүүхэд болон бүх хүмүүсээс илүү хайрлаагүй тохиолдолд жинхэнэ утгаар нь итгэсэнд тооцогдохгүй. (Бухарий, Иман, 8)

3. Хар. эт-Тавба, 24.

Өөр нэгэн хадис-и шарифт иманы тааламжтай сайхан амтыг- гурван шинж агуулсан хүн л амсч чадахыг мэдэгдээд, *“Аллах болон Элчийг нь бүхнээс илүү хайрлах нь уг гурван шинжийн тэргүүнд оршдгийг илэрхийлжээ.”*⁴

Абдуллах бин Хишамын дамжуулсан уг үгс, Расулаллахыг ямар түвшинд хайрлах хэрэгтэйг бидэнд хэлэх шиг:

“Нэг удаа бид, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тай хамт байлаа. Хүндэт Элч тэнд байсан хүмүүсээс Хазрат-и Умарын гарыг атган сууж байтал, Хазрэт Умар:

“–Расулаллах минь! Би Чамд аминаасаа бусад бүх зүйлээсээ илүү хайртай!” хэмээн хүндлэл хайраа илэрхийлэхэд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Үгүй, чи Надад аминаасаа илүү хайртай байх ёстой!” хэмээн айлдав.

Хазрат-и Умар – тэр даруй:

“–Тэгвэл би Чамд аминаасаа ч илүү хайртай, Расулаллах минь!” гэв. Тэгэхлээр нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Одоо л боллоо.” хэмээв. (Бухарий, Эйман, 3)

Хайрын шалгуур болон анхны үр дагавар нь хайрласнаа үл мартаx; түүнд үг, үйлдэл, байр байдал болон үзэл санаагаараа бууж өгөх юм. Гэгээн Элчийг гэсэн хайраар дүүрэн зүрхний эзэн болохын тулд эхлээд Түүний сүннэтийг ягштал сурч,

-
4. Бусад хоёр шинж нь: “хайрласнаа Аллахын төлөө хайрлах” болон “Аллах, түүнийг күфүр буюу мухар сүсгийн намгаас аварсны дараа дахин күфүрт унахыг галд хаягдахтай адил аймшигтай зүйл гэж үзэх” юм. (Хар. Бухарий, Иман, 9, 14; Мүслим, Иман, 67.)

тэдгээрийг хайрлаж хүндэтгэсэн гүн мэдрэмжээр байр байдал, харилцаа хандлагадаа тусган илэрхийлэх шаардлагатай юм.

Учир нь Түүний амьдралыг мэдэхгүйгээр, Түүний хайраар зүрхээ гоёж чимэхгүйгээр Исламын таатай сайхан бүхнээр дүүрэн хэв маягаар амьдрах боломжгүй юм. Энэхүү боломж нь Гэгээн Элчийн маань амьдралыг мэдэрсний үр дүнд үүсэх нарийн, гүн гүнзгий онцгой мэдрэмжээр бий болно. Түүнийг танихгүйгээр жинхэнэ хайрыг мэдрэх, эсвэл Түүний хайрын төгс төгөлдөрт хүрэхгүйгээр жинхэнэ итгэл үнэмшилд хүрнэ гэдэг боломжгүй. Аллахын хайраас хүртэх нь ч Түүнд захирагдан дагахтай хамаатай. (Хар. Ал-и Имран, 31) Иймд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хайрын тал дээр маш няхуур хянамгай хандаж, хайртай холбоотой сэдвээр нарийн учрыг дурдан, ахин дахин тайлбарлах хэрэгтэйг мэдэрсэн юм.

Элч нарын тэргүүн, хүндэт Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн маань царай төрх нь уудам их далайтай адил юм. Тэрээр өөрөөс нь өмнө ирсэн 124 мянга гаруй элч нарын ил далд бүхий л онцгой гайхамшигтай шинжүүдээс илүү ихийг нь өөртөө агуулж, үлгэр жишээ зан ааль, сайхан ёс суртахууны эцсийн оргилд хүрсэн байв. Тэр өөрийнх үе хүртэл бүх хүн төрөлхтний бодол ухаарал ба аж байдлын түүхэн дэвшил дээр, хүн төрөлхтний сүүлчийн өдөр хүртэл шаардлагатай бүхий л хэрэгцээг хангах төгс нэгэн үлгэр жишээ “Ахир буюу Төгсгөл Үеийн Элч” болон томилогджээ. Тэр “Хатэмү’н-Нэбиеин” буюу “Хамгийн Сүүлийн Элч” юм.

Түүхэнд, амьдралын бүхий л үе шатууд нь нарийн тодорхойлогдсон цор ганц Элч, цор ганц төгс хүн бол Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- билээ. Элч нарын гинжин цуваа нь хүн төрөлхтнийг Аугаа Эрхэд буюу зөв сайхан үйлд чиглүүлсэн олон олон үлгэр жишээ үзүүлснээс,

цөөн тооны баримт дурдатгал нь энэ цаг үед үлджээ. Гэтэл Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн маань хамгийн энгийнээс эхлээд хамгийн нарийн төвөгтэй, төгс төгөлдөр бүх үйл, үг, дотоод ертөнц нь цаг хугацаа улирахын хэрээр баримтлагдан мөрдөгдөж, түүхийн хамгийн алдар хүндэт хуудсанд бүртгэгдсэн байдаг. Энэ бүхэн олон зууны өмнөөс эхлэн кияамэт буюу сүүлчийн өдөр хүртэлх бүх хүн төрөлхтөнд Аллахын агуу хайр хишиг болон хүртээгджээ.

Исламын ёс суртахууныг, онолоос бодит амьдралд хэрэгжүүлэх болон ёс суртахууны бусад тогтолцооноос давуу болгогч хүчин зүйл нь; “Эф’ал-и Пайгамбарий” буюу Эрхэм Элчийн маань ариун амьдралын хэмжүүр, үлгэр жишээ байдал, харилцаа хандлагыг нарийн нямбай тогтоож, зуун зууны турш бат бэх хадгалж манай үед хүрч ирсэн үйлдэл юм.

Бид, бие хүн болохын хувьд амьдралын төрөл бүрийн саад бэрхшээл, гэнэтийн гай гамшгийн эсрэг өөрсдийгөө муу муухайгаас хамгаалахын тулд шүкүр, тэвэккүл, хувь тавиландаа сэтгэл ханамжтай байх, тэсвэр хатуужил, хайр хүндэтгэл, өгөөмөр зан, хатан зориг, сэтгэлийн баялаг, бусдад санаа зовох, даруу төлөв байдал мэтийн ёс суртахууны агуу шинж чанаруудын эзэн болохын хамт аливаа үйл явдал, саад бэрхшээлд тэнцвэрээ алдахгүй байх ёстой. Аугаа Эрх энэ тал дээр, хүн төрөлхтөнд төгс нэгэн жишээ болох төгс төгөлдөр сургагч, зам заагч бэлэглэсэн нь еелдэг, цэвэр ариун, сонгодог болон үлгэр жишээ амьдралтай Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- юм.

Аугаа Эрх нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг хүний нийгмийн хамгийн хүнд хэцүү, сул дорой “өнчин хүүхэд” гэх түвшнээс эхлүүлээд, хүч чадал эрх мэдлээрээ амьдралын хамгийн дээд түвшнийг давж гарсан “элч, улс төрийн удирдагч”

гэх сэнтийд залжээ. Хайрт Элчийн маань амьдралын үе шат бүр нь хүний амьдралын бүхий л зовлон жаргал, уруудах өгсөхийн олон жишээг толилуулна. Ийм учраас Түүний амьдрал ямар ч нөхцөл байдалд байсан ч- бүх хүн төрөлхтөнд (өөрсдийн хэр хэмжээнд дуурайж чадах) үйл болон биеийн төгс жишээг харуулдаг. Өөрөөр хэлбэл Ислам нь бүх түвшний хүн амархан ойлгож чадахаар тийм боловсронгуй байдлыг Алладын Элчийн ариун амьдралын талбарт байрлуулжээ.

Аугаа Эрхийн энэ төгсгөлгүй хайр хишгийн хариуд хүлээх бидний үүрэг бол руханиет дүүрэн зүрх сэтгэлтэй Орчлонгийн Хүндэт Ноёны ариун шударга амьдрал болох Сиер-и Нэбигээс суралцаж, түүнийгээ хамгийн сайнаар хэрэгжүүлэн амьдрахыг хичээх юм.

Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- нь бидний цорын ганц удирдамж ба үлгэр жишээ гэдгийг мэддэг ч, Түүнээс ямар хэмжээнд үлгэр жишээ авахаа мэдэх нь зайлшгүй чухал юм. Учир нь Түүний зан чанар, харилцаа хандлага нь 2 хэсгээс бүрддэг:

1. Зөвхөн өөрт нь хамаатай зүйлс

Элч нарын үндсэн онцлог нь үммэтдээ үлгэр жишээ болох юм. Харин Алладын Элчийн хувьд зөвхөн өөрт нь хамааралтай онцгой содон шинжүүд бий. Жишээлбэл: шөнө бүр хөлөө хавдтал үргэлж намаз мөргөл хийж өнгөрөөх, савм-и висал буюу тасралтгүй мацаг барих, Ухуд уулын чинээ алттай байсан ч өөртөө юу ч үлдээлгүй бусдад тараах, өв хөрөнгө үл үлдээх, өөрөө болон гэр бүлийнхнийгээ кияамэт өдөр хүртэл зекат садака төрлийн хандив авахыг хориглох ... гэх мэт.

Ийм учраас:

“Би ч гэсэн зөвхөн та нар шиг хүн...” (Бухарий, Салат 31, Ахкам 20) гэсэн хэдий ч хэрэгтэй тохиолдолд:

“Би та нартай адилгүй; намайг Аллаx хооллож ундалдаг...” хэмээв. (Бухарий, Савм 49; И’тисан 5; Мүслим, Сиям 57-61)

2. Түгээмэл шинжүүд.

Зөвхөн Түүнд заяасан онцгой эрдэм чадваруудаас нь үлгэр жишээ авах, даган дуурайх тал дээр бид хариуцлага хүлээхгүй. Угаасаа ийм агуу түвшний төлөв байдал, ёс суртахуун, зан харилцаанууд нь ер бусын хэмжүүртэй тул бидний хүч чадал үл хүрэлцэнэ. Зөвхөн 2 дахь хэсэг буюу түгээмэл шинжийн төлөв байдал, зан араншин, үг яриаг нь өөрсдийнхөө авьяас, хүч чадлынхаа хэмжээнд болон амьдралынхаа турш Түүнийг даган дуурайж, Түүний гэрэлт мөрөөр алхах тал дээр бид хариуцлага хүлээх юм.

Тэгэхлээр Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бол нийгмийн анги давхарга бүрт өв тэгш нэгэн үлгэр жишээ билээ. Ингэхдээ Түүний зарим харилцаа хандлага: өөрийнх нь (сүннэт), зарим нь Түүний зөв гэж үзсэн, анд нөхдийнх нь үйлдэл гэдгийг анхаарах хэрэгтэй. Тус ялгааг жинхэнэ утгаар маш сайн ухаарч чадсан манай (турк) үндэстэн, хүн бүрийг өөрсдийнхөө хүч боломжийн хэрээр “Түүний нэгэн жижиг загвар” болоход нь чиглүүлэхийг хүсдэг тул “Мэхмэтчик” буюу жижиг Мухаммед хэмээх нэрийг өгдөг билээ.

Сирэт-и Нэбвий буюу Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амьдралын түүх нь Кур’ан-и Кэримийг ойлгож, түүний гол зорилгыг ухаарч, гүн далд ертөнцтэй нь танилцахад маш чухал байр суурь эзэлдэг. Аяатуудад:

نَزَلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ عَلَى قَلْبِكَ لِتَكُونَمِنَ الْمُنذِرِينَ بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ

“Рух-и Эмин (Жэбраил), Чамайг сэрэмжлүүлэгчдийн нэг болгохын тулд (Кур’аныг) тов тодорхой Араб хэлээр, Чиний зүрхэнд буулгав.” (эш-Шуара, 193-195) хэмээн айлдсан ба Эрхэм Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм- ийн маань хорин гурван жилийн амьдрал нь Кур’ан-и Кэримийг тайлбарласан төгс төгөлдөр хэрэгжүүлэлт юм. Энэ тухай Хазрат-и Аиша эх маань; “Түүний ёс суртахуун нь Кур’ан байв.” хэмээжээ. (Мүслим, Мүсафирийн, 139). Товчхондоо, Гэгээн Элчийн маань хадис-и шариф болон амьдралыг нь зөв сайхан сурахгүйгээр Кур’ан-и Кэримийг жинхэнэ утгаар нь ойлгох боломжгүй юм.⁵

Мусульманчууд, Орчлонгийн Хүндэт Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хорин гурван жилийн нэбэви амьдралаас нь урам зориг авч, тэрхүү гүн гүнзгий мэдрэмжээр зүрхний төгс төгөлдөрт хүрч чадвал Исламын соёлыг зөв ойлгон ухаарч, эзэмшиж чадна. Бидний зүрх сэтгэл, Аллахын Элчээс ирэх зэрэг нөлөө, эрчим хүчээр дүүрэх үед төгс төгөлдөр болно.

5. Үгээр илэрхийлсэн үнэнийг үйлдлийн жишээгээр дэмжихгүй бол хэрэгжүүлэхэд зайлшгүй алдаа гаргана. Учир нь онолыг хүн бүр өөрийнхөө туршлага ба ухааны хэмжээнд ойлгоно. Бодит жишээ нь тухайн онолын үнэнийг үйлдэхэд болох хэрэгтэй аргыг нь маргалдаангүйгээр илрүүлнэ. Ийм учраас хүн төрөлхтөнд эрх ба буяныг санал болгох зорилгоор ярьсан хамаг үзэл саналууд бодит хэмжээс харуулдаггүй учраас эдгээрийг хэрэгжүүлэхэд маш олон ялгаатай нөхцөл байдал илэрсэн байдаг. Исламын үзэл санаа энэ талаараа бусад ямар ч үзэл бодолтой зүйрлэшгүй баялаг бөгөөд төгс юм. Үүнийг хангасан Гэгээн Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм- онолын хамаг үнэнийг амьдрал ба хандлагаараа бодитжуулсан ба эдгээрийг хамгийн түрүүнд сахабийчууд хэрэгжүүлэн тогтоож бидэнд хүргэсэн билээ.

Учир нь Исламын дүрэм журам, тогтоол шийдвэрүүдийг маш нарийн тусган харуулсан цор ганц амьд зураглал нь Хайрт Элчийн маань ариун амьдрал юм.

Хүмүүсийг Ислам шашны энх тайван, аз жаргалтай амьдралд урин дуудагч багш сургагч нар, сиеэрийн их эрдмийг оюун ухаан болон зүрх сэтгэлээрээ заавал эзэмшсэн байх шаардлагатай. Учир нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- боловсрол, сургалт ба исламыг таниулагчийн хувьд хамгийн баталгаатай, төгс үлгэр жишээ юм.

Товчхондоо ямар ч нас, хэргэм зэрэг, нөхцөл байдлыг үл харгалзан бүх мусульманчуудын хувьд хамгийн зөв сайхан, өө сэвгүй, оргилын хязгаарыг Сиер-и Нэбийгээс тодорхой харж болно.⁶ Иймээс Исламыг бүх талаар нь ойлгож хэрэгжүүлэхийн тулд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амьдралаас хичээнгүйлэн сайн суралцах нь хамгийн чухал.

Бид төгс төгөлдөр амьдралын жишээг, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын сирэт (дотоод ертөнц буюу оюун санаа, зан араншин, ёс суртахуун)-ийг зүй ёсоор нь сурч, сургаж, амьдралдаа хэрэгжүүлж чадсанаараа л олж авна.

6. Энэ үнэнийг өрнөдийн нэгэн гүн ухаанч нь ингэж илэрхийлэхээс өөр аргагүй болов:

“Хэн ч Хазрат-и Мухаммэдийн зарчмыг давж нэг ч алхам урагш алхаж чадахгүй. Европчууд олон амжилтад хүрсэн ч тэдний тогтоосон хууль, дэг журам Исламын соёлтой харьцуулбал маш дутуу дулимаг. Манай Европын улс үндэстнүүд иргэншилд олон боломж завшаан байсан ч Хазрат-и Мухаммэдийн хүрсэн амжилтын хажууд маш өчүүхэн юм. Энэ уралдаанд Түүнийг хэн ч гүйцэж чадахгүй нь тодорхой. Мөн энэ ном (Кур’ан) нь амьдралдаа хэрэгжүүлэхэд нэн тохиромжтой тул эрх нөлөөгөө үүрд мөнх алдахгүй ба бусад үндэстнүүдийг эргэн тойрондоо хураах болно.” (Йохан Волфганг вон Гёте)

Ислам үүсэн дэлгэрэхэд

Араб, өлгий нутгаар нь сонгогдсны нарийн учир

Исламыг бүрэлдэн бий болоход Арабын Хойг- өлгий буюу анх илрэх газраар сонгогдсоны учрыг ойлгохын тулд нэгдүгээрт нь Исламаас өмнөх Арабуудын нөхцөл байдал, зан чанар, газар зүйн байрлал, улс төр болон нийгмийн онцлог шинжийг мэдэх хэрэгтэй болно.

Тухайн үеийн хоёр агуу улс болох Византи болон Иран, Арабуудын хөрш байв. Визант, колони байсан улс орнуудын дунд үүссэн шашны маргалдаануудаас болж хямралд оржээ. Удирдагчид нь христийн шашныг өөрсдийн дур хүслээр тоглоомын талбар болгосон байв. Консул-хурлууд, хүссэн номоо ариун судар хэмээн зарлаж, хүсээгүй үедээ хүчингүй болгож, шашны дүрэм журмыг өөрсдийн дур зоргоороо өөрчилдөг байв. Тэргүүлэгч эрх мэдэлтэн нь өмнөх удирдагчаа афороз хийж /шашнаас гаргаж/, шашныхаа дүрэм журмыг хүссэнээрээ өөрчилдөг байв. Ард иргэд татварт дарлуулж, ноёд дээдэс хээл хахуульд автагдан, нийгэм тэр чигээрээ ёс суртахууны доройтолд орж, улмаар их гүрэн Византийн ирээдүйг бүрхэг болгожээ.

Иран, улс төр болон ёс суртахууны талаар маш эмх замбараагүй байдалтай байв. Тэд эрчүүдийг өөрийнхөө ээж эсвэл охинтой гэрлэхийг зөвшөөрсөн бөгөөд тэнд (оюун ухаант) хүний нэр хүнд газарт унасан бүдүүлэг харанхуй байдал ноёрхож байв. Мухар сүсэг, мунхрал дээд цэгтээ тулж, буруу номтны үзэл бодол агуулсан “Маздакизм” нь: хүн төрөлхтөн- агаар, ус, салхийг хэрхэн дундаа хэрэглэдэг шиг бүх зүйл дундынх бөгөөд эмэгтэй хүн болон эд хөрөнгүүдээ “дундынх” хэмээн зарлажээ.

Грекийн иргэншил буруу тойрогт орж гүн ухааны маргалдаан болон мухар сүсгийн дарангуйлалд живж байхад, Энэтхэгийн иргэншил ч мөн ёс суртахуун болон нийгмийн хувьд туйлын доройтолд унажээ.

Харин Арабууд энэ олон эмх замбараагүй байдал, бослого үймээнээс хол, эргэн тойрон нь цөлөөр хүрээлэгдсэн тул, цэргийн дайралт болон соёл иргэншлийн довтолгоонуудад өртөөгүй, цэвэр ариун, боолчлол гэх гамшгийг огт амсаагүй байв. Арабуудын хүн чанар, ааш ааль, зан үйлүүд ямар нэгэн зүйлд өртөөгүй, эвдрээгүй хэвээр байв. Фитри буюу төрөлхөөс заяагдсан унаган шинж чанар нь бүхэлдээ алдагдаагүй; түүнчлэн ёс жудаг, амласнаа биелүүлэх, өгөөмөр нигүүлсэнгүй байдал, үнэнч шударга, тэсвэр тэвчээр ба эр зориг мэтийн сайшаалтай шинж чанаруудын эзэд байлаа. Гэвч тэд үнэнийг заах удирдагчгүйгээсээ болоод мунхгийн харанхуйд амьдарч байцгаав.

Энэхүү мунхаг, харанхуй бүдүүлэг байдал нь нүгэл, буруу зам руу хөтөлж, зөв замаас төөрүүлэх нөхцөл болжээ. Тэд нэр алдар, удам угсаагаа хамгаалах нэрийдлээр нялх охидоо амьдаар нь газарт булдаг байсан нь эхчүүдийн зүрхийг сугалахтай адил аймшигт үйлдэл байв.

Мөн өгөөмөр байдлаа алдахгүй нэрээр бүх эд хөрөнгөө тараан хоосорч, баатарлаг зориг, өс хонзонгоо авах зорилгоор олон жилийн турш үргэлжилсэн цуст дайн байлдаан өдөөж байв. Ислам үүссэнээр эдгээр харанхуй мунхаглалын шинж тэмдгүүд жинхэнэ утгаараа асар том өөрчлөлтөд орж, хамгийн зохимжтой- төгс төгөлдөр байдлыг олжээ. Өөрөө хэлбэл хүндэт Элчийн маань өөрчлөлтөөр хуучны хүмүүнлэгийн тухай ойлголтын хэрээс хэтэрсэн хор хөнөөлт үйлдлүүд цэвэрлэгдэн соёл иргэншлийн төрхөө олов.

Исламын өлгий нутгаар Арабыг сонгосны өөр нэгэн утга учир нь Расулуллахын (элч, тунхаглан зарлах) үүргийн тухай хэн нэгний зүрхэнд өчүүхэн төдий ч буруу сэжиг төрөх ёсгүйг батлах зорилготой юм. Тухайн үеийн Арабууд үсэг бичиг мэддэггүй, үмий нэгэн үндэстэн байв. Иймээс хөрш улсуудын эвдэрсэн, бохирдсон соёл ба гүн ухаан гэх төөрөгдлийн нөлөөнд ороогүй байв.

Хэрвээ Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* үмий биш, хөрш улс иргэншлүүдийн түүх, соёл, өмнөх тэнгэрлэг судруудын агуулгыг эзэмшсэн элч болж хүн төрөлхтний өмнө гарсан бол, хүмүүсийн Түүний авчирсан зүйлсийг тэнгэрлэг вахий гэж хүлээж авах нь тийм ч амаргүй болох байсан. Исламын үзэл санаа Грек, Византи, Иран мэтийн соёл иргэншлийн тодорхой хөгжилд хүрсэн улсуудын нэгэнд нь илэрсэн бол, хүмүүс Исламын зарчим, дүрэм журмыг хүлээн авахад тун хэцүү болох байв. Магадгүй Исламын шашин тэнгэрлэг гарал үүсэлтэйг үл хүлээн зөвшөөрч, дээрх гүрнүүдийн соёл иргэншлээс үүссэн гэх буруу сэжиг төрөх байв. Тиймээс **Ислам- тэнгэрлэг шашин** гэдгийг батлахын тулд Хүндэт Элч маань *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* үмий буюу үсэг бичиг мэддэггүй байдлаар томилогджээ.

Түүнчлэн Аллахын тааллаар арабын хойг нь ази, африк, европ тивүүдийн уулзвар цэгт буюу олон олон улс орнуудын яг дунд оршдог тул Ислам түгэн дэлгэрэх хамгийн тохиромжтой байрлал байв.⁷

Исламын эх болсон Макка хотыг, Кур’ан-и Кэрим “газар тариалан эрхлэх боломжгүй нэгэн хөндий” гэж танилцуулжээ.⁸ Энэ шалтгааны улмаас хүмүүс зөвхөн худалдаа

7. Хар. Мухаммэд Иляс Абдулганий, *Тариху Макка*, х. 12-13.

8. Хар. Ибрахим, 37.

наймаа эрхэлдэг байв. Газар тариалан эрхэлдэг хүмүүс, үржил шимт хөрснөөсөө холдохгүйн тулд алс хол газар явахгүй. Гарын уртай хүмүүс мэргэжлийнхээ онцлогоос шалтгаалан хөл хөдөлгөөнөөс зайгаа барина. Зөвхөн наймаачид алсын аянд, нутгаасаа хол газар явж өөр өөр хүмүүстэй харилцах боломжтой байлаа. Исламыг таниулан мэдээлэхэд нүүдэл хөдөлгөөнтэй амьдрал шаардагддаг тул, уг шинжийг агуулсан Маккагийнхан Исламын анхны харилцагчид болсон юм.

Тэнгэрлэг шийдвэрээр араб хэлэнд, Исламын урилга буюу Аллахын үгсийн орчуулагч ба таниулан мэдээлэх хэрэгсэл болох нэр хүндтэй үүргийг хайрлажээ. Хүн төрөлхтний түүхэн дэх бүхий л хэлтэй харьцуулж үзвэл Араб хэлний сонголон, үгийн бүтэц ба үг бүтээх арга, үйл үгийн хэв ба аялга дүрэм зэрэг хэлзүйн онцлогуудаараа бусад хэлнүүдээс давуу болох нь тодорхой харагдана. Араб хэл өчүүхэн зүйлийг ч орхихгүй нарийн, оновчтой, ойлгомжтой илэрхийлэх боломжтой хэл мөн. Араб хэл нь сэтгэл зүй, мэдрэмж, санаа бодлыг гайхмаар зөв ба эелдгээр илэрхийлж чаддаг. Түүнчлэн арван таван зууны турш дүрэм журамд нь ямар нэгэн өөрчлөлт ороогүй байдал нь Араб хэлийг хэлбэржин тогтсон, төгс төгөлдөр хэл болохыг илтгэнэ. Тухайн цаг үеийн бүх хэлнүүдээс, зөвхөн Араб хэлэнд л Тэнгэрлэг шийдвэрийг багтаан илэрхийлэх төгс төгөлдөр шинж байв.

Арабын хойг нь зөвхөн Ислам биш, маш олон *үнэн шашин* дэлгэрсэн өргөн дэлгэр орон юм. Хүндэт Элчийн маань өвөг Хазрат-и Ибрахим -*алэйхиссэлам*- Маккад амьдарч байсан бөгөөд Кабаг барьжээ. Маккагийнхан ч үүний улмаас өөрсдийгөө Ибрахим ба Исмаил -*алэйхимэссэлам*-ын өв залгамжлагч гэж үздэг байв. Тиймээс Исламын шашин ийм газар оронд үүссэн нь түүнийг хүлээн авч ойлгоход хялбар болгож байв.

Түүнчлэн, хүн төрөлхтний түүхтэй чацуу, шашны төв болох Каба, энд оршдог нь хамгийн чухал шалтгаануудын нэг юм.

Эдгээрээс гадна бидний мэдэх боломжгүй өөр олон гүн далд утга учир байдаг нь ч үнэн. Тэнгэрлэг шийдвэрийг зарим нууц шалтгаанаар тодорхойлон, хязгаарлах боломжгүй юм. Энэ тухай Куран дахь “**Хүслээ хамгийн сайн мэдэгч нь Аллах юм.**” хэмээх үгээр өндөрлөе.

اللَّهُ أَعْلَمُ بِمُرَادِهِ

Үммү’л-Кура: Макка

Макка нь Кур’ан-и Кэримд “Үммү’л-Кура”, “Бакка” ба “эл-Бэлэдү’л-Эмин” гэсэн нэрсээр дурдагдсан байдаг. Макка ба Бакка нь Бабил хэлэнд “гэр” гэсэн утгатай бөгөөд Амаликачууд тус газрыг ийнхүү нэрлэжээ.

Макка нь өмнө талаараа Йемен, хойд талаараа Цагаан тэнгис, зүүн талаараа Басрагийн булан, баруун талаараа Улаан тэнгисийн боомт Жиддэтэй хил залгах бөгөөд Африк луу явах олон замын уулзвар цэг буюу эдийн засгийн хувьд хамгийн тохиромжтой байрлалд оршдог. Хот байрлах хэсгийг “Батн-и Макка”, Мэсжид-и Харам орших хэсгийг “эл-Батха” гэж нэрлэдэг.

Хазрат-и Ибрахим -алэйхиссэлам- Сâра Эх хоёр, хүүхэдтэй болоогүй байв. Сâра Эх маань Хâжар хэмээх шивэгчнээ чөлөөлж Ибрахим -алэйхиссэлам-тай гэрлүүлэн, уг гэрлэлтээс Хазрат-и Исмаил хорвоод мэндлэн, Мухаммэдийн туяа Исмаил -алэйхиссэлам-д дамжив. Сâра Эх маань уг туяаг өөрийн үр удмаасаа дамжуулахыг хүсэж байсан тул ихэд гуниглан харам-

сав. Тиймээс Хажар Эхийг маань өөр газар аваачихыг Ибрахим -алэйхиссэлам-аас гуйжээ. Ибрахим -алэйхиссэлам- Аллахын тушаалаар Хажар болон хүү Хазрат-и Исмаилыг, тухайн үедээ эзгүй зэлүүд байсан Макка руу Жэбраил -алэйхиссэлам-аар замчлуулан авчрав. Тэд Маккад ирээд:

“–Ая Ибрахим! Гэр бүлээ энд суурьшуул!” гэв.

Хазрат-и Ибрахим:

“–Энд ямар ч газар тариалан, мал аж ахуй эрхлэх боломж алга!” гэхэд нь Жэбраил -алэйхиссэлам-:

“–Тийм ээ, чиний зөв. Гэхдээ энд чиний хүүгийн удмаас үмий Элч төрж «эл-Кэлимэтү’л-уляа буюу хамгийн агуу үг болох тэвхид» Түүгээр дамжин жинхэнэ утгаа олно.” хэмээв. (Ибн-и Са’д, I, 164)

Абдуллах бин Аббас⁹ -радяллаху анх- ингэж дамжуулав:

9. **Абдуллах бин Аббас** -радяллаху анх- Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн авга ах Хазрат-и Аббасын хөвүүн юм. Ээж нь Хазрат-и Хатижагийн яг араас мусульман болсон Үммү’л-Фадл Лүбабэ юм. Ибн-и Аббас нь хижрэтээс гурван жилийн өмнө Маккад төрөхөд, түүнийг Хүндэт Расулын тэвэрт тавьцгаав. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ариун амандаа идэж байсан нэгэн хасарвааныг түүний тагнайд түрхэв. Ибн-и Аббас “тахник” гэдэг ийм шинжээрээ асхабны дунд маш агуу авьяас эзэмшив. Дараа нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүний төлөө хоёр удаа залбирч, “Аллах минь! Түүнийг шашины том нэгэн эрдэмтэн (факих) болгож түүнд Кур’аныг сургах болтугай!” хэмээв. Тэрээр Кур’ан-и Кэримийг хамгийн сайн мэдсэн сахабий болж, түүнд “Тэржүманү’л-Кур’ан” буюу “Кур’аны орчуулагч” гэсэн цол олгон, Үммэтийн хамгийн эрдэмт гэсэн утгаар “Хибрү’л-Үммэ” гэж ч нэрлэсэн байдаг. Давхардсан тоогоор 1660 хадис-и шариф дамжуулав. Амьдралын сүүлийн жилүүддээ хараагүй болж Хижрий тооллын 68 он /билгийн тооллын 687 он/-д Таифад, 71 настайдаа өөд болжээ.

“Ибрахим -алэйхиссэлам- Хâжар эх болон хүү Исмаил -алэйхиссэлам-ыг Маккад аваачаад, ирээдүйд оргилох «Зэм-зэм» худгийн дэргэд нэгэн модон доор үлдээв. Мөн тэдний хажууд хасарваанаар дүүрэн сагс ба устай ваар үлдээгээд буцахад Хâжар эх маань араас нь дуудан:

«–Биднийг энд орхи гэж Аллаx тушаасан хэрэг үү?» гэхэд

Ибрахим -алэйхиссэлам-:

«–Тийм!» гэж хариулав.

Хâжар эх хамгийн хүлцэнгүйгээр хүлээн авч:

«–Тэгвэл Раб минь биднийг орхихгүй, хамгаална!» гээд Исмаил -алэйхиссэлам-ын дэргэд буцаж ирэв.

Хâжар эх маань болон Исмаил -алэйхиссэлам- харагдахгүй болтол холдоод, Ибрахим -алэйхиссэлам- гараа дэлгэж Рабдаа ингээж залбирав:

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ
الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ يَشْكُرُونَ

«Аллах Эзэн минь! Мөргөлөө үнэн зөв үйлдэг хэмээн удмынхаа нэг хэсгийг би, тариалан эрхэлдэггүй нэгэн хөндий буюу Таны Ариун Гэрийн (Кабагийн) дэргэд суурьшуулав. (Үүнээс хойш) хэсэг хүмүүсийн зүрх сэтгэлийг тэдэн рүү чиглүүлж, үр жимснээсээ хишиг хүртээхтүн! Ийнхүү тэд талархах болно.» (Ибрахим, 37)” (Бухарий, Энбия, 9)

Цорын ганц хүү болон эхнэрээ ээлүүд цөлд орхисон Ибрахим -алэйхиссэлам- тэдний төлөө ингэж залбирав:

رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا آمِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُمِنَ الشَّمَرَاتِ
مَنْ آمَنَ مِنْهُمْ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

“...Аяа Раб минь! Энэ хотыг аюулгүй, тайван газар болгохтун! (Эндэхийн) оршин суугчдаас, Аллах болон ахират өдөрт итгэсэн хүмүүст, төрөл бүрийн амтат жимс, буян хишгээсээ хайрлахтун!..” (эл-Бакара, 126)

Аугаа Эрх, итгэгсдийн төлөө хийсэн Хазрат-и Ибрахимын залбирлыг хүлээн зөвшөөрөв. Дараа нь үгүйсгэгчдийг сүрдүүлж ийнхүү айлдав:

قَالَ وَمَنْ كَفَرَ فَأَمَتَّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَى
عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

“...Үгүйсгэгчдийн хувьд, тэднийг (дэлхийн үр шимээс) багахан хугацаанд ашиглуулж, дараа нь тамын шийтгэл рүү түлхэх болно. Тэр бол хамгийн гутамшигт газар!” (эл-Бакара, 126)

Аллах Таала, уг залбирлын дагуу хаж ба үмрэ үйлдсэн итгэгчдийн сэтгэлийг Маккагийн хайраар дүүргэж, рух(зүрх сэтгэл, оюун санаа)-ууд тэнд энх амгалантай золгодог.

Ибрахим -алэйхиссалам-ын эхнэр, хүү хоёрынх нь хажууд байсан нэг ваар ус төд удалгүй дууссан тул Хâжар эх маань ус олох найдвар өвөрлөн Сафа Марва хоёр давааны хооронд долоон удаа гүйв. Уг хоёр даваа нь хоорондоо ойролцоогоор дөрвөн зуун метр орчим зайтай. Хâжар эх маань хоёр давааны хооронд гүйж явахдаа, Хазрат-и Исмаилыг ч ажиглан харуулдаж байв. Тэр хавьд хүн байтугай, нэг шувуу ч нисэхгүй байсан

бөгөөд амьдрал байх нэг ч шинж тэмдэг харагдахгүй байлаа. Хазрат-и Хâжар, Марва даваан дээр гартал нэгэн чимээ хальт сонсогдсон тул өөр өөртөө “Дуугүй бай! Сонс!” гэв. Дараа нь чих тавин чагнатал өнөөх чимээ дахин сонстов.

“За, чамайг сонслоо. Чадвал бидэнд тусал!” гэж хэлээд хартал Зэмзэм орших газар нэгэн мэлэк өсгийгөөрөө юмуу далавчаараа газар ухаж байв!

Эцэст нь ус гарахыг хараад тэр, маш ихээр баярлан Рабдаа шүкүр буюу талархлаа илэрхийлэв. Хâжар, ус урсаад алга болчихвий хэмээн, шороогоор хүрээлүүлж, тулмандаа хийж эхлэв. Түүнчлэн ус руу “**Зогс, зогс!**” гэсэн утгаар “**Зэм, зэм!**” гэж хэлэв. Хâжар усыг алгаараа утган авах тусам, ус тэр хэмжээгээр газраас ундрал гарч байв.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ингэж айлдав:

“Аллах, Исмаилын ээж Хâжарыг энэрэн хайрлаг! Хэрэв тэр Зэмзэмийг гараараа хааж хамгаалаагүй өөрөөр нь орхисон бол Зэмзэм гарцаагүй үргэлжлэн урсах усны эх булаг болох байв .” (Бухарий, Энбия, 9)

Ээж хүү хоёр гандуу, зэлүүд уг нутагт амьдралаа зөвхөн Зэмзэмээр үргэлжлүүлж байв. Удалгүй түүгээр өнгөрч явсан Жүрхүм аймгийнхан, шувууд нэг газар луу дахин дахин бууж хөөрөхийг хараад, энд амьдралын шинж тэмдэг байж магадгүй хэмээн хоёр хүнээ илгээв. Ирэгсэд Зэмзэм усыг хараад Хâжар эхээс маань:

“Бид энд суурьшиж болох уу?” гэж зөвшөөрөл гуйв.

Хâжар эх маань “усыг эзэмших хүсэлт тавихгүй” гэсэн нөхцлөөр зөвшөөрөл олгожээ. Ингээд Маккад анх суурьшсан аймаг Жүрхүмчүүд болов.

Цаг хугацаа өнгөрөх тусам Макка, хот суурин болтлоо хөгжив. Йеменээс нүүсэн Хузаагийн хүмүүс Жүрхүмчүүдээс суурьших зөвшөөрөл хүсэхэд, татгалзсан хариу авсан тул байлдаад, хотыг 207 онд эзэлж авав. Исмайлынхан тус дайнд аль нэг талыг нь дагаагүй тул Хузаачууд тэдэнд гар хүрээгүй бөгөөд Маккад удаан хугацаагаар суурьшжээ. Цаг хугацаа өнгөрөхөд тэд Ибрахим *-алэйхиссэлам-*ын шашнаас ихээхэн төөрч, баримал шүтлэгийг тарааж хүмүүсийг мунхаглалд автуулав. Түүнчлэн Хүбэл гэдэг нэгэн баримал хийж түүнд залбирцаав. Хазрат-и Исмайлын удам болох Курайш хүчирхэгжингүүтээ Кусайнаар тэргүүлүүлэн хөдөлж Хузаачуудыг 440 онд хотоос хөөн гаргажээ.

Кусай нь Макка хотын их хурлын хүчинд байсан “Дару’н-нэдвэ”г байгуулж, нийгмийн удирдлага, шашны үүргийг гүйцэтгэх холбоог бий болгов. Дару’н-Нэдвэний тэргүүн нь буюу Кусайчууд дайны тугийг хадгалах (кияади), Кабагийн үйлчилгээнүүд (сиданэ, хижабэ), хажичуудыг усаар дайлах (сикаеэ) болон татвараар олсон орлогоор хажичуудад хоол өгөх (риданэ) мэтийн үүргийг өөрсдийн зүгээс гүйцэтгэж байлаа. Тэрээр нас барахдаа тус үүргүүдийг дөрвөн хүүгийнхээ хоёрт нь буюу Абду’д-Дар ба Абди Мэнафа нарт өвлүүлэн үлдээв. Эдгээр үүргүүд, эцгээс хүүд залгамжлагддаг байв.¹⁰

Маккад дөчин нас хүрсэн иргэн бүр хуралд оролцох эрхтэй болдог байв. Гэвч тогтсон өрхийн тэргүүн болон овог аймгийн ахлагчдаас бусдыг нь уг хуралд оруулдаггүй заншилтай байв. Хачирхалтай нь өнөөх Дару’н-Нэдвэ цаг хугацааны эрхэнд Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн урилгыг саатуулахын төлөө цуглардаг гутамшигт уулзалтын тавцан болж хувирчээ.

Дару'н-Нэдвэ ба бүс нутгийн уулзалтын газар байсан “Надий”чууд нь улс төр болон цэрэгтэй холбоотой шийдвэр гаргах цэг болохын хамт, мөн олон нийтийн үйл ажиллагааг ч хэрэгжүүлдэг байв.

Маккагийн мүшрикүүд Аллахыг “бүхнийг Туурвигч” хэмээн хүлээн зөвшөөрсөн боловч, олон асуудал дээр пут буюу баримал шүтээнийг Аллаштай эн тэнцүү гэж үздэг байв.

Маккагийн газар нутагт тариалан эрхлэх боломжгүй тул, тэндхийн хүмүүс хүнс идээгээ худалдаа наймаагаар олцгоодог байв. Иймд Макка, Арабын хойгт шашин болон худалдааны хувьд чухал байр суурьтай, төв газар нь байв. Макка дахь наймааны үйл ажиллагаа өвөл зунгүй үргэлжилдэг байлаа. Зуны аян жингийн цуваа Сирийн зүг, өвлийнх нь аян Йемений зүг явдаг байв. Барааг тэмээгээр зөөх бөгөөд заримдаа тэмээн цувааны тоо 2500 хүрдэг байв. Наймааны цуваа Маккагийн хувьд чухал байсан учраас, Аллах Таала, Курайшчуудыг итгэл үнэмшил, мөргөл залбиралд урин дуудахдаа, тэдэнд хайрласан уг тусгай хишиг, ивээлээ сануулж байлаа:

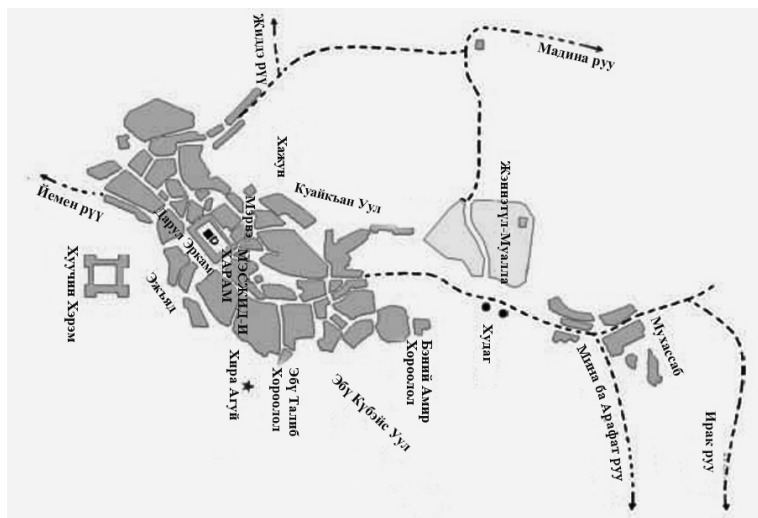
لَا يَلَا فِ قُرَيْشٍ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ
هَذَا الْبَيْتِ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمَّنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ

“Курайшт, зун ба өвлийн аянг хялбарчлан, айх аюулгүй энх амгалан болгосон, энэ гэрийн (Кабагийн) Эзэнд (Аллахт) залбиран мөргөцгөө. Раб нь тэднийг өлсгөлөнгөөс аварч, аюулаас хамгаалсан билээ.” (Курайш, 1-4)

Улс төрийн ноёрхлоос хол, эмх замбараа муутай Арабын хойгт эдийн засгийн энэ мэтийн оролдлогийг аюулгүйгээр хийх нь нэлээд хэцүү байсан ч, харâm /хориотой/ саруудад

уг аюулгүй байдлыг бүрэн хангадаг байв. Энэ тал дээр Маккагийнхан, онцгой байр суурьтай байсан нь харагдана. Учир нь бусад бүх яармаг худалдаачдын хувьд зөвхөн Рэжэб сарыг харамд тооцдог байхад, Маккагийн хувьд “Эшхүрү’л-Хурум буюу бүтэн дөрвөн сарыг харам буюу хориотойд тооцдог байв. Үүгээр зогсохгүй Басл хэмээх байгууллагаар Макка дахь зарим өрхүүдийн эд барааг дээрэм хулгайн эсрэг найман сарын турш хамгаалуулдаг байжээ.¹¹

Маккагийн ойр орчимд Указ, Мэжэннэ ба Зү’л-Мэжаз гэсэн яармагууд болдог байв. Хаж мөргөл нь харанхуй мунхаглалын үед бас үйлдэгддэг байсан бөгөөд хажийн үеэр болдог байсан уг яармагууд маш өргөн дэлгэр хүрээг хамардаг байжээ. Түүний ачаар худалдаа наймаа элбэг дэлбэг болж, Маккагийн наймаачид ихээхэн орлого олдог байв.

Бэйтуллах буюу Каба нь Макка хотод байрладаг маш чухал газар байсан тул эрт дээр үеэс л эргэн тойрныхоо улс орнуудын анхаарлыг ихээхэн татдаг байв. Тиймээс хөрш улсууд нь Маккаг эзлэхийн тулд олон олон оролдлого хийсэн боловч чадаагүй бөгөөд Макка, түүхийн турш эрх чөлөөгөө хадгалсаар иржээ. Мөн Бизансчууд, Маккад нөлөөлөх гэж байнга оролддог байсан ч бас амжилтад хүрээгүй.

Кабагийн түүх ба Түүний ариун шинж

Толь бичигт “куб хэлбэртэй зүйл” гэсэн утгатай Каба нь Кур’ан-и Кэримд хоёр удаа дурдагддаг. Аяатуудад “Бэйт, Бэйтуллах, эл-Бэйтү’л-атик, эл-Бэйтү’л-харам, эл-Бэйтү’л-мухаррам, эл-Мэсжидү’л-харам” гэх мэт нэрсээр ч дурдагддаг Кабаг ард иргэдийн дунд ихэвчлэн “Каба-и Муаззама” гэгцгээдэг.¹²

12. Каба нь ойролцоогоор 1,5 метр өргөн суурь дээр баригдсан. Маккагийн хавиас авчирсан базалт чулуугаар хийсэн Кабагийн хананд янз бүрийн хэмжээтэй 1614 чулуу байдаг. Зүүн буланд нь газраас 1,1 метр өндөрт мөнгөн хамгаалалт дотор **“Хажар-и Эсвэд”** байх бөгөөд тавафын эхлэх ба дуусах цэгийг тэмдэглэдэг. Каба дээрх борооны ус урсдаг ховилыг (**Мизаб-и Каба**) нь **“Алтан Ховил”** хэмээдэг. Кабагийн баруун хойд хананы эсрэг талд, шалнаас 1,32 метр өндөр ба 1,55 метр зузаантай хагас дугуй хэлбэрэй ханаар хүрээлсэн газрыг Кабагаас эхэлсэн эхний 3 метр хэсгийг **Хатим** гэдэг. Энэ хэсэг нь Хазрат-и Ибрахим *-алэйхиссэлам-*ын хийсэн Кабад хамааралтай байв. Курайш овгийнхон Кабаг засах үед материал нь хүрээгүй тул энэ хэсгийг ингэж тэмдэглэн үлдээжээ. Бусад 5,46 метрийн хэсгийг **Хижр-и Каба, Хижр-и Исмаил** эсвэл **Хатира** гэж нэрлэдэг. Ибрахим *-алэйхиссэлам-* нь Хажар эх маань болон хөвүүн Исмаилынхаа төлөө энд гич модоор сүүдрэвч хийсэн байдаг. Хазрат-и Хажар ба хүү Исмаил *-алэйхиссэлам-*ын **Хижр** хэсэгт оршуулсан гэх мэдээ бий. Тавафыг Хижрийн гаднаас хийх важиб гэж үзсэн байдаг. Кабагийн хаалга нь баруун хойд талдаа, шалнаас 2,25 метр өндөр байрлана. Хананы хаалганаас Хажар-и Эсвэдийг хоорондох хэсгийг

Хазрат-и Адэм -алэйхиссэлам- дэлхийд ирэхдээ Маккад буюу Бэйтуллахын орших газар нэгэн мэсжид барих үүргийг хүлээн авчээ.¹³

Аллах Таала айлдруун:

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ

“ Макка дахь Каба нь гарцаагүй хүмүүсийн төлөө, орчлон ертөнцөд элбэг дэлбэг ба авралын булаг болгон барьсан анхны өргөө (мэсжид) билээ.” (Ал-и Имран, 96)

Эбү Зэрр¹⁴ -радъяллаху анх-ын нэгэн асуултад Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-: дэлхий дээр хамгийн анх

“Мүлтээзм” гэдэг. Каба нь 14 метр өндөр юм. Мүлтээзмийн тал урт нь 12,84 метр, Хатим талын урт нь 11,28 метр, Хатимаас өмнөд булангийн хооронд 12,11 метр, өмнөд булан Хажар-и Эсвэдийн хооронд 11,52 метр. Каба дотор, таазанд тулсан гурван багана бий. Эдгээр нь голдоо байрлан, өмнөд хананаасаа Хатимын тийш эгнэнэ. Хаалгаар ороход баруун гар талд дээш гардаг нэгэн шат байдаг. Шатны төгсгөлд нэгэн хаалга байх бөгөөд “Тавбагийн Хаалга” хэмээн нэрлэдэг. Кабагийн дотор хана болон таазыг торгомсог ногоон даавуугаар өнгөлсөн байдаг. (Мухаммэд Ильяс Абдүлганий, х. 33-66; Камил Мирас, *Тэжрид Орчуулсан нь*, VI, 17-20)

13. Хар. Табэрий, *Тарих*, I, 124.

14. Хазрат Эбү Зэррийн нэр нь Жүндэб бин Жүнадэ бөгөөд Гяфар аймгийн харьяа юм. Иймд Эбү Зэрр эл-Гяфарий хэмээн алдаршсан байдаг. Тэрээр тав дахь мусульман юм. Зүхд, таква, сэтгэл ханамжаар баян нэгэн байв. Иймээс Аллахын Элч түүнд “Исламын Есүс” (Мэсихүл-Ислам) гэх хочийг өгсөн гэдэг. Исламыг дэлгэрүүлэхийн тулд ихээр хичээн, үргэлж Хазрат-и Пайгамбарыг дагадаг байв. Сурах их хүсэл сонирхолтой бөгөөд мэддэггүй бүх зүйлээ Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээс асуудаг байв. Хазрат-и Али түүнийг “шинжлэх ухааны уут” гэдэг байжээ. Тэрээр Аллахын Элчээс 281 хадис-и шариф дамжуулсан ба Хижрэтийн 31 онд Маккагийн ойрхон Рэбээз гэх газар нас барж, түүгээр өнгөрч явсан цөөн сүсэгтэн оршуулах мөргөлийг нь үйлдэж нутаглуулжээ.

баригдсан мэсжид нь “Мэсжид-и Харâm”, дараагийнх нь “Мэсжид-и Акса” хэмээн хариулжээ.¹⁵

Үүнээс үзвэл Маккагийн хөндий нь анхны хүн болох Адэм -алэйхиссэлам- ын хамт сонгогдсон ариун орон болжээ.

Каба нь Нухын Их Үерийн дараа, олон жилийн турш элсэн доор дарагджээ. Түүнчлэн Хазрат-и Ибрахим олон жилийн дараа эхнэр, хүүгээ үлдээсэн Маккад ирээд Исмаил -алэйхиссэлам-д хандан:

“–Аллах Эзний маань зарлиг бий. Бид нэгэн бэйт барина. Мөн чи надад тусална!” гэв.

Исмаил -алэйхиссэлам- чулуу зөөж, Хазрат-и Ибрахим бэйтийн ханыг өрөв. **Макам-и Ибрахим** хэмээн алдаршсан, Ибрахим -алэйхиссэлам-ын хөлийн мөртэй гантиг нь Кабагийн ханыг өрөх ажилд цахилгаан шатны буюу өргөгчийн үүргийг гүйцэтгэж байжээ.¹⁶

Куран сударт:

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَاهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ
وَاسْمِعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

15. Хар. Бухарий, Энбия, 10.

16. Саид Бэкташ, *Фадлу'л-Хажэри'л-Эсвэд вэ Макам-и Ибрахим (а.с.)*, х. 108; Мухаммед Иляс Абдулганий, х. 71-73.

Нэгэн дам яриагаар Ибрахим -алэйхиссэлам- энэ макам дээр гарч хүмүүсийг хажид урьжээ. (Саид Бэкташ, х. 111) Аллах Таала Макам-и Ибрахимын эрдмийг ингэж таниулав:

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى

“Бид Бэйтийг (Кабаг), хүмүүс уулзах цэг, аюулгүй тайван газар болгов. Та нар ч гэсэн Ибрахимийн макамыг мөргөл үйлдэх газар болгон (тэнд мөргөл үйлдэцгээ)...” (эл-Бакара, 125)

“Ибрахим, Исмаилын хамт Бэйтуллахын суурийг тавьж байхдаа: «Аяа Раб минь! Биднээс үүнийг хүлээн авахтун; бүхнийг зүй ёсоор нь сонсогч, мэдэгч нь гарцаагүй Чи билээ.» хэмээцгээв.” (эл-Бакара, 127)¹⁷

Таваф буюу Кабаг тойрон гүйх ибадэтийн эхлэх цэгийг хүмүүст таниулах зорилгоор Хажар-и Эсвэд хэмээн хар чулууг Кабагийн нэг буланд, Ибрахим -*алэйхиссэлам*- байрлуулжээ.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн өгүүлснээр уг хар чулуу нь диваажингаас илгээгдэхдээ сүү болон цаснаас ч цагаан байсан бөгөөд хүмүүсийн нүгэл түүнийг харлуулсан хэмээдэг. (Тирмизий, Хаж, 49/877; Ахмад, I, 307)¹⁸

Түүнчлэн мунхаглалын эрин болоод Исламын цаг үеүдэд гарсан түймрүүд түүнийг улам хар болгосон гэдэг. Энэ хар өнгө зөвхөн гадна хэсэгт нь байх бөгөөд Кабагийн хана руу харсан доторх хэсэг нь одоо ч цагаанаараа байдаг ажээ.

Мүжахидийн хэлснээр:

“Абдуллах бин Зүбэйр -*радъяллаху анх*- “Би, Кабаг шинэчлэхээр нураах явцад Хажар-и Эсвэдийг харсан юм. Бэйтийн дотор хэсэг нь цагаан байсан.” гэжээ.

Мөн Карматийчууд Хажар-и Эсвэдийг байрнаас нь салгаж авсан байсан бөгөөд Хижрий тооллын 339 онд буцаан өгч, байрлуулахаас нь өмнө Мухаммэд бин Хафий эл-Хузайй түүнийг ажигласнаа ийнхүү өгүүлжээ:

17. Дэлгэрэнгүй мэдээллийг хар. Бухарий, Энбия, 9.

18. Эрдэмтэд өгүүлрүүн: Нүгэл, чулууг хүртэл ямар хар болгосныг мэдээд, зүрхэнд ямар мөр үлдээхийг эрхбиш ойлгож нүглээс байдаг чадлаараа зугтах хэрэгтэй.

“Хажар-и Эсвэдийг харахад зөвхөн дээд хэсэг нь л хар, бусад хэсэг нь цагаан байсан.”

Түүнчлэн Хижрий тооллын 1039 онд болсон аймшигт үерт Каба нурж, сэргээн босгох үед тэнд байсан Ибн-и Аллан эл-Маккий, барилгын бүтэц бүрийг дэлгэрэнгүй тэмдэглэсэн бөгөөд Хажар-и Эсвэдийн тухай:

“Хүмүүсийн хэлснээр Хажар-и Эсвэдийн Кабагийн хана руу харсан хэсэг нь Макам-и Ибрахим шиг цагаан байсан...”¹⁹ гэв.

Кабагийн барилгыг дуусгаад Хазрат-и Ибрахим болон Хазрат-и Исмаил -алэйхимэссэлам- нар Аллахад ийнхүү зал-бирцгаав:

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ وَأَرِنَا
مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ
رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Аяа Эзэн минь! Биднийг, Чамд захирагддаг хүмүүсийн нэг болгооч! Үр удмыг маань ч гэсэн Чиний үгийг дуулгавартай дагадаг мусульман болгож хайрла. Мөн бидэнд хэрхэн ибадэт үйлдэхийг зааж, гэмшил наминчлалыг маань хүлээн авахтун! Гарцаагүй өршөөн хэлтрүүлэгч, машид энэрэнгүй нь зөвхөн Чи билээ. Аяа Раб минь! Тэдэн дотроос Чиний аяатуудыг уншин, судар эрдмийг сургаж, тэдний(нэфсийг)г цэвэрлэх (муу муухайгаас ангижруулж төгс

19. Хар. Саид Бэкташ, х. 36-38; Др. Мухаммэд Иляс Абдулганий, х. 43.

төгөлдөрт хүргэх) нэгэн элч илгээхтүн! Учир нь бүхнээс хүч чадалт, мэргэн ухааны эзэн нь гагцхүү Чи билээ!” (эл-Бакара, 128-129)

Кабагийн барилга дууссаны дараа Аллах Таала, Ибрахим -алэйхиссэлам-д бүх хүмүүсийг хаж мөргөлд урихыг тушаав:

وَإِذْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى
كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ

“Хүмүүсийг хажид урин дууд; явган, алс холоос, эцэж туйлдан, унаатай, хэцүү бэрх хөндий бүрийг туулан чам дээр ирцгээг.” (эл-Хажж, 27)

Хазрат-и Ибрахим уг тэнгэрлэг зарлигийн дагуу Эбү Күбэйс уулан дээр болон Макам-и Ибрахим дээр гарч дөрвөн зүг найман зовхист “Аллах, Кабад хаж мөргөл үйлдэхийг хүмүүст фарз болгов.” хэмээн тунхаглан зарлав.²⁰

Ибрахим -алэйхиссэлам- энэхүү тунхаглалыг сонордуулсны дараа Жэбраил -алэйхиссэлам- ирж, Сафа Марва хоёр ба Харам-и Шарифын хязгаарыг зааж, тэдгээр цэгүүдэд тэмдэг болгон нэг нэг чулуу босго хэмээжээ. Дараа нь хажийн бүх фарзуудыг зааж сургаж.

Үүнээс хойш хол ойрын зочид Хижазад ирээд Каба буюу Бэйтуллахад зочилж эхлэв. Ийнхүү Каба, исламын төв цэг, хүн төрөлхтний хүндэтгэлийн газар болов.

Нөгөө талаас Кабагийн үнэ цэнэ ба ариун шинжид атаархсан тэрс үзэлтнүүдийн довтолгоонд ч өртөв. Йемений ноён Эбрэхэгийн өст довтолгооноос өмнө, Йемений пут шүтэгч ноёд

удаа дараа Кабаг нураахыг хүсч байжээ. Эдгээр довтолгооны нэгэнд нь Хүзэйлийн удмын хэдэн хүн Кабаг нурааж тэндэх эд баялгийг авахын тулд Түбба'г²¹ өдөөн хатгажээ. Энэ хатгалга нь Түбба'гаас салах шалтгаан байв. Учир нь Хүзэйлийн удам Кабагийн ариун гэдэгт итгэдэг байжээ. Тэдний ямар нэг сөрөг үйлдэл нь гарцаагүй мөхлийн шалтгаан болно гэдгийг ч маш сайн мэдэж байв.

Кабаг нураахаар хөдөлсөн Түбба' болон түүний хамтрагчид замдаа элсэнд живж, харин Түбба' хамт явсан эрдэмт хүмүүсийн сануулгаар Кабагийн эсрэг болчимгүй зорилгоосоо няцав. Тэрээр Бэйтуллахыг хүндэтгэн Маккагийн хүмүүсийг дайлж цайлахаа амлаж, гай гамшгаас аврагджээ.²²

Үүнтэй төстэй явдлууд Кабагийн нэр алдар, үнэ цэнийг улам тод болгож, түүний хэрээр ард түмний дунд улам алдаршив. Түүнчлэн арабчууд, *Каба болон Макка бас Курайшчуудын тэнгэрлэг хамгаалалтан дор оршдог* гэх итгэлээ улам бүр баталгаажуулав.

Хазрат-и Ибрахимын дараа баримал шүтлэг эхлэх хүртэл Бэйтуллах дахь мөргөл залбирлууд, тэвхид (цор ганц Аллахад итгэх) зарчмын дагуу үргэлжлэв. Гэтэл Маккад баримал шүтэх явдал дэлгэрч, müşрикүүд Каба дотор болон эргэн тойронд нь маш олон шавран баримал буюу пут босгов. Гэвч Каба, хэзээ ч путуудын нэрээр дурдагдаагүй, хэзээд “Бэйтуллах” хэмээх нэрээ хадгалсаар иржээ.²³

21. Түбба': Йемений эздэд олгосон цол юм. Хаан гэсэн утгаар хэрэглэдэг.

22. Хар. Ибн-и Хишам, I, 19-20; Абдүррээзак, V, 153.

23. Хүмүүс ширкэд автаж маш олон чулуу болон модыг шүтэж ихээр хүндэтгэн Каба, Хажар-и Эсвэл болон Макам-и Ибрахимд ерөөсөө залбираагүй байв. Энэ нь Аллах Таалагийн тусгай нэгэн бэлэг юм.

Маккаг эзэлсэн өдөр, Кабагийн доторх бүх баримлан шүтээнүүдийг эвдэлж цэвэрлээд Кабагийн дотно гадна талыг Гэгээн Элч маань тэргүүлэн Зэмзэм усаар угаасан юм. Тэр өдрөөс хойш Кабаг Курбан баярын өмнөх шөнө Зэмзэм болон сарнайн усаар угааж цэвэрлэн, хөшгийг нь шинэчилдэг заншил тогтжээ.

Мунхаглалын эринд, мүшрикүүдийн ихээхэн үнэлдэг байсан Муаллакатү'с-Сэб'а мэтийн зохиол бүтээлүүд болон мусульманчуудтай бүх төрлийн харилцаагаа таслах (бойкот) шийдвэрийг бичсэн шаардах бичиг зэрэг улс төрийн чухал бичиг баримтуудыг Кабагийн хананд өлгөдөг байжээ.

Кабат, баригдсан цагаас нь эхлээд гүйцэтгэгдэж ирсэн онцлог үүргүүд байдаг бөгөөд, хамгийн анх Хазрат-и Исмаил гүйцэтгэж эхэлжээ. Дараа нь Исмаил *-алэйхиссэлам-* хүүдээ уг нэр хүндтэй үүргүүдийг залгамжлуулж, дараа нь Жүрхүмчүүд..., сүүлд нь Курайшид хүрчээ. Эцэст нь Макка хотынхон нягт нямбай гүйцэтгэх болсон эдгээр үүргүүд нь:

1. Сиданэ эсвэл Хижавэ: Кабагийн хөшиг ба түлхүүрийг хамгаалах үүрэг.²⁴

24. Кабаг хамгийн анх хөшгөөр бүтээсэн хүн нь Исмаил *-алэйхиссэлам-* гэх мэдээ бий (Абдүррээзак, V, 154). Исламын түүхэнд Кабагийн хөшгийг хамгийн том эзэн захирагч, халифэ эсвэл Маккагийн удирдагч хийлгэдэг байв. Дотуур ба гадуур гэсэн хоёр хэсгээс бүрдэх Кабагийн хөшигнүүдийг, 1517 онд удирдлага, Осман гүрэнд шилжсэнээс хэсэг хугацааны дараа Египетэд нэхэгддэг болжээ. Мөн Султан Сүлэйманы эринд доторх хөшгийг нь Истанбулд нэхээд, Султан III Ахмадын эринд гадуур дотуур хөшгүүдийг Истанбулд хийж эхэлжээ. Османы Эзэнт Гүрний нэхсэн хамгийн сүүлийн дэвсгэрийг 1916 онд илгээсэн, энэ оноос хойш Шариф Хүсэйн доромжлолоос болоод илгээхээ зогсоов. Дараа нь хэсэг хугацаагаар Египетэд нэхэж байсан бөгөөд, өнөө цагт Маккад байгуулсан тусгай үйлдвэрт хийгдэж байна.

2. **Сикае:** Хажчуудыг амтат усаар дайлах ба Зэмзэмийн худагтай хамаатай үүрэг.

3. **Риданэ:** Ядуу хажчуудыг хооллох, тэднийг хонуулах үүрэг.

Эдгээр үүргүүдийг биелүүлэх нь хамгийн том нэр хүндэд тооцогддог байв. Жаргалын Эринд, эдгээр хизмэтүүдийг Маккагийн нэр нөлөө бүхий удмуудын хооронд хуваарилжээ. Хазрат-и Умар халифэ байх үедээ эдгээр хизмэтүүдэд тусгай төсөв гаргаж, Хазрат-и Муавиегээс эхлэн тогтсон эмх цэгцтэй болсон байдаг. Харин Османы эзэнт гүрний удирдагчид, Кабагийн үйлчилгээнд зориулан жил бүр Харамэйнний төсвөөс хувь гаргадаг байжээ.

Кабагийн Тэнгэрлэг хамгаалалт доор байсныг илтгэх сургамжит явдал: Зааны түүх

Аллах Таалагийн тушаалаар барьсан Каба үргэлж тэнгэрлэг хамгаалалт доор оршдог билээ. Уг аугаа хамгаалалтыг гэрчлэх үй олон жишээний нэг нь “Зааны Түүх” хэмээн тэмдэглэгдэн үлдсэн үйл явдал юм.

Йемений захирагч Эбрэхэ, Ромын Эзэнт гүрний тусламжтайгаар Сан’ад нэгэн сүм бариулсан хэдий ч, олны анхаарлыг татаагүй тул ихэд хилэгнэв. Тиймээс Арабчуудад өнө эртнээс ариун гэж хүлээн зөвшөөрөгдсөн Кабаг нураахаар шийджээ. Тэд өнөөгийн танктай адил, олон заантай цэргийн том орд бэлтгэж Маккагийн зүг хөдлөв. Ингэснээр хүмүүсийг өөртөө татаж чадна гэж боджээ.

Тэрээр ихэд шунан улаарсан тул замдаа таарсан бүхнийг булаан тонож байв. Кабагийн түлхүүрийг хариуцагч Маккагийн удирдагч Абдүлмутталиб уг хоморгонд бас өртөж

тэмээнүүдээ булаалгажээ. Тэрээр булаалгасан тэмээгээ буцааж авахаар ирсэнд, хэрцгий Эбрэхэ гайхан:

“–Би Кабаг нураахаар ирсэн. Гэтэл чи тэмээгээ бодож байдаг!” гэсэнд

Абдүлмутталиб:

“–Кабат, өөрийн гэсэн эзэн бий! Тэр, Кабаг хамгаална!” хэмээн хариулжээ. Харин Эбрэхэ:

“–Миний эсрэг сөрж, түүнийг хэн ч хамгаалж чадахгүй” гэж бардамнан дуугаа өндөрсгөж, Маккад хүрсэн цэрэгтээ Каба руу дайрах тушаалыг өгчээ. Тэд Мина Мүздэлифэ хоёрын дундах, Мухассир Хөндийд очтол заанууд нь урагшилсангүй, тэр бүү хэл хөдөлгөөнгүй болов. Тэнгэр эбабил (сүрэг жижиг-хэн шувуу)-аар дүүрч, тэд сарвуундаа атгасан чулуугаа Эбрэхэгийн цэргүүд дээр мөндрийн ширхэг шиг асгаруулж эхлэв. Эдгээр чулуунууд оносон бүхнээ мөхөөж байв. Ийнхүү Маккагийн урд хэсэг хүн ба зааны цогцсоор дүүрэн оршуулгын газар болж хувирчээ. Энд өчүүхэн жижиг шувууд, аварга том зааны ордыг нам дарсан юм. Тэр аймшигтай үйл явдал тохиосон оныг “Зааны жил” гэж нэрлэдэг.

Аллах Таала уг явдлыг Кур’ан-и Кэримд ингэж дурджээ:

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ أَلَمْ يَجْعَلْ
كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ
مِّنْ سِجِّيلٍ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّا كُولٍ

“Раб чинь, зааны эздийг яасныг чи хараагүй гэж үү? Тэдний урхи зангийг юу ч үгүй болгоогүй гэж үү? Тэр, тэдэн рүү сүрэг сүргээр шувуу илгээв. Эдгээр шувууд, тэдэн

рүү улайссан шавран чулуу унагааж байв. Ийнхүү тэднийг дарж, талхлагдсан тариан талбай мэт болгожээ.” (эл-Фил, 1-5)

Учир нь Каба, Аугаа Эрхийн тэнгэрлэг тушаалаар баригдсан “Ханэ-и Бирр” нь билээ. Каба, Аллахад мөргөж залбиран, дагаар орох ариун газар тул тэнгэрлэг хамгаалалтад оршдог ажээ.

Харин Эбрэхэгийн гутамшигт үйлдлийн хариуд өгсөн уг гэгсгээл нь кияамэт өдөр хүртэлх үүнтэй төстэй үйлдлүүдэд өгч буй сануулга билээ.

Өөр нэгэн аят кэримэ өгүүлрүүн:

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا اسْمُهُ
وَسَعَى فِي خَرَابِهَا أُولَئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ
لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

“Аллахын мэсжидүүдийг эвдэхийг оролдож тэнд, Түүний нэрийг дурдахад саад хийгчдээс илүү харгис хэн байх билээ? Тэд ийм газар луу зөвхөн айж орвол зохино. Тэдний хувьд дэлхийд гай гутамшиг, хойд насанд ч бас маш хүнд зовлон шийтгэл бий.” (эл-Бакара, 114)

Харгислал дарангуйлал нь улам нэмэгдэж, буруу замаар орсон Эбрэхэ, өөрийнхөө ямар сул доройг эцэст нь ойлгожээ. Тиймээс Аллах Таала түүнийг арслан, бар, хорт могой мэтийн аймшигтай, сүр хүчтэй амьтдаар биш, сул дорой өчүүхэн жижиг шувуудаар буюу вандуйнаас жижигхэн чулуугаар үнсэн товрого болгов. Тухайлбал, Аллах Таала нь Фарон, Нэмрүт, Жалут мэтийн ихэмсэг зантнуудыг жижигхэн, хүчин мөхөс

амьтдаар сөнөөн дарж, өөрсдийнх нь хэр сул доройг нь таниулж их зангийн төгсгөл ямар байдгийг харуулсаар иржээ.

Эбрэхэ Йеменээс гарахдаа их л бардам, эрхэмсэг байдалтай байсан боловч, буцахдаа яг эсрэгээр нь буюу туйлын гутамшигтай дорд байдалтай харьжээ. Энэ нь их зантнуудын дэлхий дэх амьдралаас авах гутамшигт байдлыг илтгэх сургамжит дүр зураг юм.

“Зааны жил” нь Курайшчуудын хувьд бас нэг он цагийн эхлэл болсныг доорх жишээ харуулна:

Кубаш бин Үшэйм:

“Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бид хоёр Зааны онд төрсөн” гэв.

Усман бин Аффан -радьяллаху анх- түүнд:

“Хүндэт Элч, та хоёрын хэн нь том бэ?” гэж асуув.

Ариун сахабий ёс суртахуун бялхсан уг хариуг өгөв:

“Тэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань надтай харьцуулахын аргагүй том. Төрсөн хугацааг нь үзвэл би Түүнээс хуучин билээ!²⁵ Би тэр заануудын ялгадсыг ногоорсон байхад нь харсан.” (Тирмизий, Мэнакиб, 2)

-
25. Асхаб-и кирам, Расулаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хамгийн дээд ба хамгийн агуу хэргэм зэрэгт оршдгийг байнга ухаарсан байцгаав. Тиймээс маш нарийн мэдрэмж, өндөр болгоомжоор ханддаг байв. Түүний арьсанд хүрч чадсан нэгэн маш их бардамнан баярхаж: “Би энэ хоёр гараараа Расулаллахад би’ат хийсэн.” гээд гараа үзүүлдэг байв. (Ибн-и Са’д, IV, 306; Хэйсэмий, VIII, 42)

Ибрахим -алэйхиссэлам- ба Ханиф шүтлэг

Маккад баримал шүтээн түгээмэл байсан ч Хазрат-и Ибрахимын сургасан тэвхийдйн ул мөрийг хэсэг хүмүүс үргэлжлүүлэн баримталж байв.

“Аллахын анд” гэсэн утгатай “Халилуллах” хэмээн алдрыг хүртсэн Ибрахим -алэйхиссэлам- нь “үлү’л-азм” элчүүдийн нэг билээ. Тэрээр маш олон элч нарын, ялангуяа Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн маань өвөг дээдэс нь юм. Аллах Таала, Ибрахим -алэйхиссэлам-д арван хуудас бүхий вахий хайрлажээ.

Хазрат-и Ибрахимын нэр Кур’ан-и Кэримд хорин таван сурад, жаран есөн удаа буюу **Эввэх** (ихээр харамсагч), **Халим** (уяхан сэтгэлт), **Мүниб** (Аллахад хоргодогч), **Канит** (Аллахт дагаар орогч), **Шакир** (Аллахад ихээр шүкүр буюу талархлаа илэрхийлэгч) ба **Ханиф** мэтийн нэр болон онцлог шинжүүдээрээ магтагдан дурдагдсан байдаг.

Ибрахим -алэйхиссэлам-ын шашныг “**Ханиф шүтлэг**” хэмээн нэрлэдэг.

Толь бичигт “ханиф” гэдэг нь муруй хазгай бүхнийг орхиж шулуун цэх явагч, чигээрээ явагч, бусад шашин болон мухар сүсгээс зугтаж цорын ганц Аллаhad итгэж үнэмших “мувах-хид” гэсэн утгатай.

Аугаа Эрх нь Кур’ан-и Кэримдээ айлдруун:

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

Тэд: «Еврей эсвэл христийн сүсэгтэн болж, зөв замыг олцгоо.» гэв. (Хабиб минь!) «Үгүй ээ! Тийм биш! Бид жинхэнэ зөв зам дээр оршдог (ханиф) бөгөөд цор ганц Аллахыг шүтэгч Ибрахимын шашныг дагадаг» гэж хэл!” (эл-Бакара, 135)

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ
حَنِيفًا مُسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ибрахим еврей бас христ ч биш. Тэр, мүшрикүүдийн нэг байгаагүй бөгөөд гагцхүү жинхэнэ мусульман байв.”
(Ал-и Имран, 67)

Мунхаглалын эринд бүх төрлийн төөрөгдөл, мухар сүсэг, баримал шүтээнийг орхиж Аллах руу чиглэсэн, Хазрат-и Ибрахимын шашныг дагаж цор ганц Аллахад итгэж үнэмшсэн хүмүүсийг ханиф гэдэг байв. **Варака бин Нэвфэл, Абдуллах бин Жахш, Усман бин Хүвэйрис, Зэйд бин Амр, Кусс бин Саид** мэтийн хүмүүс ханифуудын нэг байлаа. Амыгүй, хэлгүй, юу ч мэдрэхгүй баримлын өмнө сөгдөн мөргөж, тэднийг тахин шүтэх нь буруу, мунхаг зүйл гэдгийг Ханифууд мэддэг байв.

Ибн-и Умар -радъяллаху анхүма-²⁶ өгүүлрүүн:

26. **Абдуллах бин Умар** -радъяллаху анхүма- би'сэтийн гурав дахь онд төрөв. Аав нь Хазрат-и Умарын хамт хижрэт хийв. Эбү Эйюб эл-Энсарийг ч агуулсан цэргийн хамт **Истанбулын** дайнд оролцов. Түүний эгч Хазрат-и Хафса нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн эхнэр байсан тул, Орчлонгийн Хүндэт Ноёнтонд маань ойр дотно байх завшааныг өгчээ. Эбү Хүрэйрэ -радъяллаху анх-ын дараа хамгийн олон хадис дамжуулсан долоон сахабийгийн (Мүксирүн) хоёр дахь байсан бөгөөд давхардсан тоогоор 2630 хадис-и шариф дамжуулжээ. Ибн-и Умар -радъяллаху анх- мөн хамгийн олон фатва өгсөн долоон сахабийн нэг нь байв.

“Хүндэт Элч -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-д элчийнх нь үүрэг ирэхээс өмнө, Бэлдахын²⁷ хөндийд байхад тэндэхийн хүмүүс түүнийг зоогонд урив. Уг зоогийн ширээнд Зэйд бин Амр бин Нүфэйл бас байв. Тэд Расулуллахыг махаар дайлав. Гэвч Хүндэт Ноён маань уг хоолноос идээгүй бөгөөд Зэйд бас идэхээс татгалзав. Зэйд махыг идээгүйгийнхээ учрыг ингэж тайлбарлав:

«–Би, та нарын баримлын нэрээр төхөөрсөн махнаас идэхгүй. Би зөвхөн Аллахын нэрийг дурдаж төхөөрсөн махнаас л иднэ.»

Тэрээр, Аллахын Элчийн амьдралын хэв маягийг нарийн дагаж, Түүний тушаалыг үг үсэггүй, яг таг хэрэгжүүлдэг байв. Хүндэт Элчийг өөд болсны дараа Түүнийг гэх хайр, хүндэтгэлээсээ болоод Расулаллах -*алэйхиссалату вэссэлам*-ын мөргөл үйлдсэн газруудад мөргөлөө үйлдэж, сүүдэрлэдэг байсан модон доор нь сууж, хатаахгүйн төлөө түүнийг усалдаг байв. (Бухарий, Салат, 89; Ибн-и Хажар, *эл-Исабэ*, II, 349)

Нэгэн өдөр түүний хөлийн шөрмөс нь татахад, хажууд нь байсан Абдурарахман бин Са’д:

“–Хамгаас хайртай хүнийхээ нэрийг дурс.” гэхэд

“– Мухаммэд ээ!” гэтэл хөл нь тэр даруй сайжрав. (Ибн-и Са’д, IV, 154)
Ибн-и Умар -*радъяллаху анх*- хамгийн баян сахабэнүүдийн нэг байв. Эд хөрөнгө хэт их цуглуулахыг огт зөвшөөрөхгүй бөгөөд олсон юмаа ядуучуудад тараадаг байв. Эзэмшсэн зүйлсээсээ хамгийн дуртайгаа Аллахын замд тахил болгох эсвэл хандив болгохоор тусад нь тавьдаг байв. Тэрээр боолуудаасаа ямар нэг сайн сайхан чанар олж харсан бол, ялангуяа намаз үйлдсэн бүх боолуудаа чөлөөлдөг байлаа. Зарим боолууд нь гагцхүү чөлөөлөгдөхийн тулд мэсжид рүү явдаг болохыг андууд нь түүнд мэдэгдсэн хэдий ч Хазрат-и Абдуллахын зүрхэн дэх Аллахын хайрыг илтгэх энэ сайхан хариуг өгөв:

“–Биднийг Аллахаар хуурч мэхлэгсдэд хууртагдахыг бид хүлээн авна.”

Энэ мэтийн янз бүрийн шалтгаанаар мянгаас их боол чөлөөлжээ. Тэрээр Хижрэтийн тооллын 73 / билгийн тооллын 692 онд наян таван настайдаа, Маккад нас эцэслэв.

27. Бэддах: Маккад ойрхон нэгэн хөндий юм.

Зэйд, Курайшынхан малаа путын нэрээр төхөөрдөг үйлдлийг буруутгаж:

«–Хонийг Аллах бүтээсэн. Тэдний төлөө тэнгэрээс бороо хур оруулж, газраас өвс ургуулдаг. Гэтэл та нар хонинуудаа Аллахын нэрийг дурдалгүйгээр төхөөрцгөөх юм!» (Бухарий, Мжнакибү’л-Энсар, 24; Зэбаих, 16)

Өөр нэг ийм яриа ч бий:

“Зэйд бин Амр нь Варака бин Нэвфэлийг дагуулан үнэн зөв шашныг сураглан явсаар Дамаскад очив. Тэнд нэг еврей эрдэмтэнтэй тааралдан, ингэж асуув:

«–Бид магадгүй танай шашинд орж болох юм, надад шашныхаа тухай тайлбарлаач» гэв.

Еврей эрдэмтэн:

«–Чи, Аллахын хилэнгээс хувиа авахгүйгээр манай шашинд орж чадахгүй!» гэж хариулав.

Зэйд:

«–Би, Аллахын хилэнгээс зугтаад энд хүрч ирсэн (би гэсгээл биш энэрэл, тааламж хайж байна). Аллахын хилэнг хүртэхийг огтхон ч хүсэхгүй байна! Тэгвэл чи надад өөр нэг шашин заа, би түүнд оръё!» гэв.

Еврей эрдэмтэн:

«–Би Ханифаас өөр ямар нэг шашин мэдэхгүй!» гэж хариулав.

Зэйд:

«–Ханиф шүтлэг гэж юу вэ?» гэж асуув.

Еврей эрдэмтэн:

«–Хазрат-и Ибрахимын шашин юм. Тэрээр еврей ч, христ ч биш. Аллагаас өөр юуг ч шүтдэггүй байв.» гэж хариулав.

Зэйд, тэндээс хөдлөн нэгэн христ эрдэмтэнтэй тааралдав. Түүнээс ч адилхан асуулт асуув.

Тэр:

«–Чи Аллахын хараалаас хувиа авахгүйгээр манай шашинд орж чадахгүй!» гэв.

Зэйд ч түүнд:

«–Би угаасаа Аллахын хараалаас зугтаж энд ирсэн. Чадах чинээгээрээ Аллахын уур хилэнд өртөхгүй байхыг хүсч байна. Чи надад өөр нэг шашин зааж өгч чадах уу?» гэв.

Тэр эрдэмтэн ч еврей эрдэмтэн шиг ханифын шүтлэгийн тухай хэлэв. Зэйд, Хазрат-и Ибрахим тухай уг үгсийг сонсоод тэндээс босч гадагш гараад, гараа тэнгэр өөд дэлгэн:

«Аллах минь, Чамайг гэрчээ болгоё, би Ибрахим -алэйхиссэлам-ын шашинг сонголоо!» гэв.” (Бухарий, Мэнакибү’л-Энсар, 24)

Эсма бинт-и Эбу Бэкир -радъяллаху анхүма- өгүүлрүүн:

“Зэйд бин Амр, Кабаг налж зогсоод ингэж хэлэхийг нь би сонссон:

«–Аяа Курайш овгийнхон! Аллах гэрчлэг, би Ибрахим -алэйхиссэлам-ын шашинг сонгосон атал та нарын хэн нь ч энэ шашинд үл итгэнэ!»

Зэйд, амьдаараа булагдах гэж буй охидын амийг авардаг байв. Охиноо алах гэж буй хүнд:

«–Түүнийг битгий ал, хариуцлагыг нь би хүлээнэ» гээд охиныг нь авдаг байв. Охин нь торниж өссөн үед аавд нь:

«–Хүсвэл түүнийг чамд буцааж өгье, эсвэл би түүнийг үргэлжлүүлэн харж хамгаалъя.» гэдэг байв.” (Бухарий, Мэнакибү’л-Энсар, 24)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь Ханифуудын нэг болох Варакагийн тухай:

“Түүнийг диваажинд, торго дурдан хувцас өмссөн байгааг харлаа.”

Мөн Зэйдийн тухай:

“Тэрээр кияамэт өдөр, Есүс -алэйхиссэлам- бид хоёрын дундын онцгой нэгэн үммэт болж амилах болно.” хэмээв. (Хэйсэмий, IX, 416)

Уг Ханифууд нь өмнөх ариун судруудыг багахан ч гэсэн судалсан тул “Сүүлчийн Элч” ирэх цаг дөхсөнийг мэдэж, Түүнийг тэсэн ядан хүлээцгээж байв.

Исламын эрдэмтдийн үзлээр Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн эцэг эх нь Макка дахь Ханифуудын нэг байжээ.

Ханифлик нь Исламын тэвхид шүтлэг юм. Ийм учраас Аллах, Хайрт Элчид маань ханиф Ибрахим -алэйхиссэлам-ын шашинд орохыг Кур’ан-и Кэримд ингэж тушаав:

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

(Хабиб минь!) Дараа нь бид чамд “Зөв зам руу чиглэж Ибрахимын шашинд ор! Тэр мүшрикүүдийн нэг байгаагүй” хэмээн вахий илгээв.” (эн-Нахл, 123)

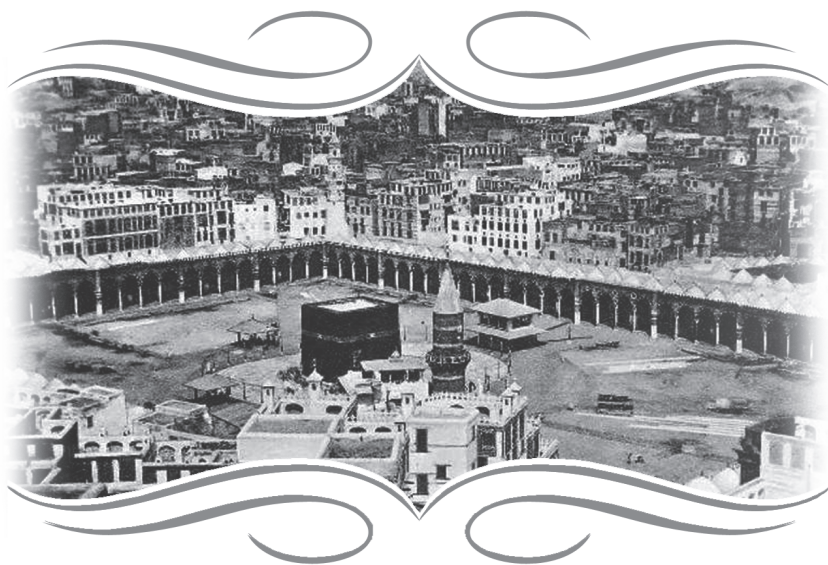
Иймээс Исламд болон чин сэтгэлт, үнэнч мусульманчуудад “ханиф” гэх энэ онцлог шинжийг хэрэглэдэг. Тухайлбал Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- маань:

“Би, сэтгэлд зохист ханиф шаашинтай болж илгээгдэв”
хэмээсэн байдаг. (Ахмад, V, 266)²⁸

28. Мөн хар. Бухарий, Иман, 29.

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ

*Нүбцввэтээс Өмнөх
Хазрат-и Мухаммэд*

-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-

ГЭГЭЭН ЭЛЧ МЭНДЭЛСЭН НЬ БА ХҮҮХЭД НАС

Нур-и Мухаммэдий

Аллах Таалагийн хувьд орон зай, цаг хугацаа гэж үгүй. Тэр, цаг ба орны хэмжүүрээс ангид, төгс төгөлдөр билээ.²⁹ Мөнхийн урьд цагт Тэр оршин байсан, бий болохын тулд Түүнд хэн нэгний шаардлага үгүй. Аугаа Эрх нь танигдахыг, танигдахын тулд ибадэтээр хүндлэгдэхийг хүссэн тул **“алэм-и кэсрэг”** (орчлон ертөнц) буюу масиваллахыг³⁰ бүтээжээ. Уг туурвилд хамгийн анх нэгэн **“туяа”** бүтээгджээ. Тэр туяа нь **“Мухаммэдийн Үнэн”**ий эх үндэс, гол суурь нь байв.

Жинхэнэ үнэт эрдэнийг сул орхилгүй, эргэн тойрныг нь чимэглэн, гоё ганган хайрцаг, баглаа боодолд хийдэг шиг, хорвоо ертөнц- амьтай амьгүй бүх оршигчид нь **“Мухаммэдийн Туяа”** –ны дэргэд тийм л байр суурьтай ажээ. Өөрөөр хэлбэл оршин буй бүхэн, Мухаммэдийн нэр хүндээр бүтээгджээ. Үүнээс үзвэл оршигчдын эхлэл нь: Фаил-и Мухтар (хүссэн бүхнээ хийгч) Аллах Таала бөгөөд оршигчдын шалтгаан нь

29. Хүний тархи нь цаг ба орны баримжаагаар төсөөлөн бодох байдлаар бүтээгджээ. Тиймээс таньж мэддэг зүйл дээрээ л тулгуурлан аливааг хэмжиж дүгнэдэг. Тэр хэмжүүрээс хальсан тохиолдолд эргээд танил зүйлтэйгээ л холбон ойлгохыг хичээнэ.

30. Масиваллах: Аллахаас холдуулах бүхний тухай хэрэглэдэг нэгэн үг юм.

“Мухаммэдийн Туяа” юм. Товчхондоо туурвилын анхдагч нь Аллахын Элч юм.

Зарим гүн ухаантнуудын үзлийн яг эсрэгээр нь буюу орчлон ертөнц “эхлэлгүй” биш, “сүүлд бий болсон” хэмээн ислам тодорхойлдог. Эхлэлгүй, төгсгөлгүй гэх ойлголт зөвхөн Аугаа Эрхэд хамааралтай. Сүүлд бий бологсдын хамгийн анхных нь “Мухаммэдийн Туяа” юм. Иймд Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Адэмыг рух(амь) ба бие махбод хоёрын хооронд байхад би элч байсан.” хэмээн айлдав. (Тирмизий, Мэнакиб, 1)

Өөрөөр хэлбэл Аллахын элч гэх үүрэг даалгаврыг Хазрат-и Адэм -алэйхиссэлам-ээс өмнө, Хазрат-и Мухаммэд хүртсэн гэсэн үг. Түүний рух нь бие махбодод шилжиж (хүн биеэ олж) манай ертөнцөд илэрснээрээ отгон элч нь болжээ.

“Гэгээн Мухаммэд”-ийн нэр хүндээр бүтээгдсэн хамаг оршигчид, “**Оршигчийн Туяа**”-ны тусламжтайгаар нэр хүндээ олж авдаг.

Энэ үнэнийг хадис-и шарифт ингэж тусгажээ:

“ Диваажингаас гаргагдах зэллэ(санамсаргүй, жижиг алдаа) хийснээ ухаарсан Адэм -алэйхиссэлам- :

«—Раб минь! Мухаммэдийн эрхээр Чамаас өршөөл гуйя» гэв.

Аллах Таала:

«—Адэм ээ! Мухаммэдийг хараахан туурвиагүй байхад, чи Түүнийг хаанаас мэдэв?» хэмээв.

Адэм -алэйхиссэлам- нь:

«—Раб минь! Чи намайг туурвиад, рухнаасаа үлээх үед би толгойгоо өндийлгөтөл, Огторгуйн багана дээр “Ла илахэ иллаллах, Мухаммэдүн Расулаллах” хэмээх өгүүлбэр бичээстэй байхыг олж харав. Чамайг, Өөрийнхөө нэрний хажууд хамгийн хайртай бүтээлээ л хүлээн зөвшөөрнө гэдгийг би ойлгосон юм!» гэв.

Аллах Таала:

«—Чиний зөв, Адэм! Миний хувьд оришгчдын хамгийн эрхэм нь үнэхээр Тэр мөн. Түүний нэр хүндээр надад залбир. (Нэгэнт залбирсан тул) Би ч чамайг өршөөлөө. Хэрэв Мухаммэд байгаагүй бол Би чамайг ч бүтээхээргүй байв!» хэмээн айлдав.» (Хаким, II, 672)

Ибн-и Аббас -раджяллаху анхүма-гаас ингэж дамжуулна:

“Аллах Таала нь Есүс -алэйхиссэлам-д вахий өгөн ингээж айлдав:

«Аяа Есүс! Мухаммэдэд итгэн, үммэтээсээ түүний цаг үед хүрэгчдэд, түүнд итгэн үнэмшихийг тушаа! Хэрэв Мухаммэд байгаагүй бол Би Адэмийг туурвихааргүй байв! Мухаммэд байгаагүй бол диваажинг, тамыг ч бүтээхээргүй байлаа. Би, огторгуйг усан дээр туурвитал тэр ганхан донсолж эхэлсэн бөгөөд дээр нь “Ла илахэ иллаллах Мухаммэдүн Расулаллах гэж” бичтэл тайвишран тогтов.»” (Хаким, II, 672)

Нэгэн өдөр Жабир-раджяллаху анх-, Хүндэт Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийн дэргэд ирээд:

“—Эцэг эх минь чамд курбан болог, Расулаллах минь! Надад хамгийн анх юу бүтээгдсэнийг хэлж өгөөч?” гэв.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

*“Жабир аа! Аллах Таала, бүхнээс өмнө Өөрийнхөө туяагаар чиний элчийн туяаг туурвив...” хариултыг өгөв.*³¹

Энэ тухай Ибн-и Арабий Хазрат өгүүлрүүн:

“Аллах Таала, Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д элч болсныг нь мэдэгдэхэд Адэм -алэйхиссэлам- хараахан байгаагүй, ус шавар хоёрын хооронд байв... Гэгээн элч маань бүр тэр үед шэриатыг эзэмшиж байжээ. Учир нь хадис-и шарифдаа: *«Адэмийг бие, рух хоёрын хооронд байхад Би элч байв.»* хэмээсэн байдаг. «Би хүн байв» эсвэл «Би оршиж байв» гэж хэлээгүй. Элчийн үүрэг нь зөвхөн Аллах түүнд шэриат өгсөн тохиолдолд хэрэгждэг.” (Ибн-и Арабий, *эл-Фүтүхат*, II, 171; IV, 66-67)

Ибн-и Арабий Хазрат өөр нэгэн номдоо ингэж бичжээ:

“Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-, хүн төрөлхтнөөс хамгийн төгс төгөлдөр нь билээ. Иймээс элч буюу тунхаглах үүрэг нь Түүгээр эхэлж, Түүгээр төгсөв.” (Ибн-и Арабий, *Фүсүсү’л-Хикэм*, IV, 319)

Хазрат-и Мэвлана, *Мэснэвийдээ* ийнхүү өгүүлрүүн:

“Аяа сэтгэл минь! Жинхэнэ баяр цэнгэл нь Аугаа Мухаммэдтэй учран золгох явдал юм. Учир нь ертөнцийн гэрэл гэгээ нь тэр ариун Оршигчийн гоо сайхны туяанаас үүджээ.”

Мөн Сүлэйман Чэлэби Хазрат, *Мэвлид-и Шарифдаа* Гэгээн Мухаммэдийг ингэж дурдав:

*“Туурвигч Аллах эхлээд Мухаммэд Мустафагийн туяаг туурвиж, Түүнийг хайрлав.”*³²

31. Хар. Ажлуний, I, 265.

32. Сүлэйман Чэлэби, Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн Оршигчдын туяа гэдгийг, мөн хорвоо ертөнц Мухаммэдийн Туяаны нэр

Өөрөөр хэлбэл, **Мухаммэдийн Үнэн** гэгдэх Мухаммэдийн Туяа нь Расулаллаху -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн рухийг төлөөлөх нэгэн туяа, нэгэн үнэн, нэгэн эрдэнэ юм. Тэрээр Аллахын хувьд хамгийн эрхэм ялдам, хамгийн үнэт бүтээл нь тул Аллах, хамаг орчлонг Түүний нэр алдраар бүтээсэн бөгөөд бүх оршигчдыг Түүнийг хүрээлүүлэхийн тулд туурвив. Хамаг оршигчид, Түүний үнэнийг дэлгэрэнгүй илэрхийлэхийн тулд туурвигджээ. Иймд далайг нэг аяганд багтааж болохгүйтэй адил, Мухаммэдийн Туяаг зүй ёсоор нь ойлгож ухаарах нь ямар ч боломжгүй юм.

хүндээр бүтээгдсэн гэдгийг ийнхүү илэрхийлжээ.

“Аллах, Түүнийг бусад оршигчдын дунд төгс болгон, хайр хишгээ хүртээжээ.”

“Газар тэнгэрт ил далд юу л байна, бүгд Түүний буянаар үүсэн бий болжээ.”

“Хэрэв Мухаммэд Мустафа –саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- байгаагүй бол, энэ тэнгэр газар бий болохгүй байлаа.”

“Тэр агуу Элч шалтгаан болсон тул Аллах Таала, Хазрат-и Адэмийн гэмшилийг хүлээн авч өршөөсөн юм.”

“Хэрэв Мухаммэд Мустафа –саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хорвоод ирээгүй бол Адэм -алэйхиссэллэм-д нэр төрийн титэм үл зүүгдэх байв.”

“Хазрат-и Нух, Түүний ачаар живэхээс аврагджээ. Түүнийг төрөхөөс өмнө энэ мэтийн олон гайхамшиг бий болжээ.”

“Аугаа Аллах, зөвхөн достынхоо нэр хүндээр Түүний өвөг дээдэст хамгийн өндөр нэр төрийг хайрлажээ.”

“ Халил (Халил Ибрахим) Түүний өвөг байсан тул Жэлил Аллах, галыг -сарнайн цэцэрлэг болгожээ.”

“ Бас Хазрат-и Мусагийн гар дахь таяг ч гэсэн Түүний нэр хүндээр луу болж хувирчээ.”

“Хазрат-и Есүс бас, Түүний үзмэтийн нэг болохын тулд нас эцэслэлгүй, тэнгэр лүү өргөгджээ.”

“Үнэндээ энд бид элч нарыг л дурдлаа. Гагцхүү Хазрат-и Ахмэд тэднээс хамгийн төгс ба хамгийн ач буянтай нь.”

“Тиймээс чи, Түүний сүннэтийг даган баримталж, үзмэт нь болохын тулд хичээ! Аллах Таала чамд хайр энэрлээ хүртээг!”

Хүндэт Элчийн маань ариун удам угсаа

Гэгээн Элчийн маань эцэг Хазрат-и Абдуллах, эх нь Хазрат-и Амина юм. Түүний ариун угсаа нь Хазрат-и Исмаи-лын хүү Кайзарын удмын хамгийн нэр алдартай Аднан хүртэл үргэлжилдэг.³³

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн өвөг дээ-дэс болох Аднан нь Исмаил -алэйхиссэлам-ын удмынх ажээ.³⁴ Аднаны хөвүүн Мээддыг, Есүс -алэйхиссэлам-ын эринд амь-дарч байсан гэх мэдээ бий.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн эцэг эх нь хоёулаа Курайш дотроо хамгийн цэвэр ариун, хамгийн нэр хүндтэй айлуудад харьяалагдана. Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-, удам угсааныхаа цэвэр, шилмэл байдлын тухай:

“Би, мунхаглалын эриний буруу муу зүйлсийн алинтай ч холилдон хутгалдаагүй ээж ааваасаа бий болсон. Би, бүр Адэ-мээс, аав ээжийн маань үе хүртэл үргэлж цэвэр ариун гэрлэл-тийг дамжин ирсэн. Би хэзээ ч зинагаас бий болоогүй!” (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидае*, II, 260) хэмээжээ.

Түүний-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-өөр нэг нэр нь **Муста-фа** бөгөөд энэ нэр түүхэн дэх шилмэл байдлыг нь илэрхийлдэг:

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д харьяалагдах сайнтай муутай цаг үе бүрт Аллах Таала түүнийг хамгийн

33. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хүндэт удам: Мухаммед бин Абдуллах бин Абдулмутталиб бин Хашим бин Абди Мэнаф бин Кусай бин Килаб бин Мүррэ бин Ка’б бин Лүэй бин Галиб бин Фихр бин Малик бин Надр бин Кинанэ бин Хүзэймэ бин Мүдрикэ бин Иляс бин Мудар бин Низар бин Мээдд бин Аднан. (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 28; Ибн-и Хишам, I, 1-3; Ибн-и Са’д, I, 55-56)

34. Хар. Ибн-и Хишам, I, 1,5

буянтай хэсэгт нь хамруулан хамгаалж байв. Түүний оршигчдийг гийгүүлэх туяа нь Хазрат-и Адэм -*алэйхиссэлам*-аас эхлэн хамгийн цэвэр эцэг эхээр дамжсаар эзэндээ хүрчээ.³⁵

Ибн-и Аббас Хазрат нь Шуара сүрэгийн 219-р аяатын утгыг дараах байдлаар тайлбарлажээ:

“Чи буюу чиний туяа, үргэлж сэждэ үйлдэгчдээр дамжсаар Чамд хүрэв.” (Куртубий, XIII, 144, Хэйсэмий, VIII, 214)

Тэрээр -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- хадис шарифтаа:

“*Би Адэмийнхний хамгийн буянт бөгөөд хамгийн цэвэр удмаас, үеэс үеэд, айлаас айлд дамжсаар эцэст нь одоогийн энэ айлд бий болов!*” (Бухарий, Мэнакиб, 23)

“*Аллах Таала, Ибрахимынхнаас Исмаилыг сонгов. Исмаилынхнаас Кинанэгийнхнийг сонгов. Кинанэгийнхнээс Курайшийг сонгов. Курайшаас Хашимынхныг сонгов. Хашимынхнаас Абдулмутталибынхныг сонгов. Абдулмутталибынхнаас намайг сонгов.*” (Мүслим, Фэдаил, 1; Тирмизий, Мэнакиб, 1)

Гэгээн Элчийн аав Абдуллах, ээж Амина хоёрын гэрлэлт

Гэгээн Элчийг хорвоод мэндлэхийн өмнөхөн тэвхийдийн шүтлэг бараг үгүй болж, овог аймгуудын шавран баримлаар Каба дүүрч, Зэмзэм худаг хаагдсан байв.

Хүндэт Элчийн маань өвөө Абдулмутталиб, нэгэн шөнө Хиждэд унтаж байтал зүүдэндээ, өөрт нь хандаж “Зэмзэм худгийг малтаж гарга” гэж хэлэхийг сонсов. Дараа нь хаана малтах хэрэгтэйг түүнд заав.

35. Хар. Ахмад, I, 210.

Абдүлмутталиб худгийг малтаж эхэлтэл Курайшчууд:

“–Кабагийн эргэн тойрныг малтуулахгүй” хэмээн түүнд саад болцгоов. Тэр үед Абдүлмутталибт тэдний эсрэг зогсох хүч хараахан байсангүй. Иймд Абдүлмутталиб, өөрт нь арван хүүхэд хайрлаваас, түүнийг хамгаалах насанд хүрэхэд, нэгийг нь сонгож Кабагийн хажууд курбан өргөхөөр Аллахад андгайлав.

Хэсэг хугацааны дараа Курайшчууд Абдүлмутталибын зарим ер бусын байдал болон шинж тэмдгүүдийг нь хараад аяндаа зөөлөрч, худгийн зөвшөөрлийг өгөв. Абдүлмутталиб худгийг малтахад Зэмзэм гарч ирэв. Цаг хугацаа улиран, тэрээр арван хүүхэдтэй болж, тэд ч түүнийг хамгаалах насанд хүрцгээжээ. Гэтэл зүүдэнд нь:

“–Амласнаа биелүүл!” хэмээн олон жилийн өмнө Аллахад өгсөн амлалтыг нь сануулав. Андгайгаа биелүүлэхийн тулд удаа дараа хонь, үхэр хэрчсэн боловч Абдүлмутталибаас илүү томыг нэхэж байв. Тэрээр:

“–Илүү том зүйл юу вэ?” хэмээн асуухад:

“–Чи хөвгүүдээсээ нэгийг нь курбанд өргөнө хэмээн амласан!” гэв. Иймд хөвгүүдээ цуглуулж Аллахт өгсөн амлалтаа биелүүлэхэд минь туслаач гэхэд, тэд эсэргүүцэлгүй:

“–Та амлалтаа биелүүлж, хүссэнээ хийхтүн!” гэгцгээв.

Абдүлмутталиб тэдний дунд сугалаа татахдаа:

“Аллах минь! Би хүүхдүүдийнхээ нэгийг Чамд курбан өргөнө хэмээн амласан. Чи тэднээс хүссэнээ сонго” гэж залбираад сугалаагаа татав.

Сугалаа, Гэгээн Элчийн маань эцэг болох Абдуллахад таарав. Абдүлмутталиб хүүгээ курбан болгохоор Кабад аваач-

тал, (хүнээр курбан өргөх) энэ үйлдэл нь зан заншил болохоос айсан Маккагийнхан, түүнийг болиулаад, өөр арга чарга олохын тулд нэгэн эрдэмтэн дээр аваачив. Эрдэмтэн:

“–Танайд нэг хүний амины төлөөс хэрхэн үнэлэгддэг вэ?” гэж асуув.

“–Арван тэмээ.” гэж хариулцгаав. Эрдэмтэн:

“–Тэгвэл Абдуллах болон арван тэмээний хооронд сугалаа татацгаа, сугалаанд Абдуллах таарвал арван тэмээ нэмээд, дахин сугалаа татацгаа. Энэ мэтээр уг сугалаанд тэмээ таартал арав арваар нэмцгээ!” гэж зөвлөв.

Түүний хэлсэн ёсоор арван тэмээ ба Абдуллахын хооронд сугалаа татахад, Абдуллахад таарав. Арван тэмээ нэмж дахин сугалахад мөн л Абдуллах таарав. Ингэж нэмсээр тэмээний тоо зуу хүрэхэд, сугалаа тэмээнд таарчээ. Абдүлмутталиб бат итгэлтэй болохын тулд сугалааг гурван удаа татав. Ингэхдээ хөл дээрээ босч, хүү минь аврагдаг хэмээн Аллахад залбирав. Дахих бүрт сугалаа тэмээнд таарсныг хараад, тэндэх хүмүүс баярлан хөөрч, тэкбир хэлцгээв (Аллаху экбэр гэгцгээв). Ийнхүү Абдүлмутталиб тэмээнүүдээр курбан үйлдэн махыг нь өглөг болгон тараав.³⁶

Өнөө цагт Исламын хуулиар амь нас нь хороогдсон нэг хүний **төлөөс** болгон зуун тэмээ эсвэл түүнтэй тэнцэхүйц мөнгө төлдөг нь энэ үйл явдлаас үүдэлтэй юм.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань өвөг Исмаил -алэйхиссэлам- болон эцэг Абдуллахынхаа курбанд сонгогдож байсныг:

36. Хар. Ибн-и Хишам, I, 163-168; Ибн-и Са’д, I, 83-85; Хаким, II, 604/4036.

“Ибн-и Зэбихайн”³⁷ буюу “*Би хоёр курбаны хөвгүүн билээ.*” хэмээн илэрхийлжээ. (Хаким, II, 609/4048)

Хазрат-и Абдуллах, ах дүү нар болон Курайшийн бусад залуусаас гаднах дүр төрх ба дотоод ёс суртахуунаараа хамгийн сайхан нь байв. Оюун ухаан ба хүч чадлаараа ч тэднээс илт давуу байв.³⁸ Ийм учраас Курайшийн бүх л залуухан бүсгүйчүүд түүнтэй гэрлэх хүсэлтэй байв. Варака бин Нэвфэлийн охин дүү Рукияа, Абдуллахын магнай дахь гэрлийг хараад элчийн туяа гэдгийг нь шууд ойлгож, сүүлийн элчийн эх болох нэр алдрыг хүртэхийн тулд Хазрат-и Абдуллахад гэрлэх санал тавьж, инжинд зуун тэмээ өгөхийг санал болгож байжээ.³⁹

Абдулмутталиб, хүү Абдуллахдаа Бэний Зүхрэ аймгийн тэргүүн Вэхб бин Абди Мэнафын охин Аминаг гуйв. Амина, Курайшийн хамгийн нэр алдартай охин бөгөөд уг саналыг зөвшөөрч гэрлэжээ.

Хүндэт Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийн эх Хазрат-и Аминагийн угсаа нь Вэхб бин Абди Мэнаф бин Зүхрэ бин Килаб бин Мүррэ хэмээн үргэлжилсээр, Хашимынхны овгийн Кусай бин Килабт хүрч Абдуллахтай нэгдэнэ.⁴⁰

Расулаллах-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- эхийн хэвлийд бүрэлдсэн даруйдаа Абдуллахын духан дахь туяа Хазрат-и Амина руу шилжив.⁴¹

37. Хар. Хаким, II, 604/4036.

38. Хар. Халэбий, I, 51-62.

39. Хар. Ибн-и Хишам, I, 168-169.

40. Хар. Ибн-и Са’д, I, 59-60.

41. Хар. Ибн-и Хишам, I, 170.

Гэгээн Элчийн маань эцэг Абдуллах нас барсан нь

Хайрт Элчийн маань эцэг Хазрат-и Абдуллах, гэрлэсний-хээ дараа төд удалгүй Дамаск руу наймаачдын цуваанд явжээ. Тэрээр наймаагаа дуусгаад буцах замдаа хүндхэн өвдөж Мадинад ирээд найзууддаа:

“–Би энд нагац Нэжжарынхны дэргэд хэсэг байя.” гээд тэнд нэг сар амрав.

Нагац нар нь түүнийг эдгээхийн тулд ихэд хичээсэн боловч улам л дордсоор тэндээ нас эцэслэжээ. Хазрат-и Абдуллах нас барахдаа 25 настай байсан бөгөөд түүнийг Мадинад оршуулав.⁴²

Хазрат-и Амина, нөхрөө өөд болсныг дуулаад ихэд гуниглан олон хоног нулимс мэлмэрүүлэн уйлж, түүнийг онцгой нэгэн байсныг, хүн бүхэн түүнд хайртай байсныг, маш өгөөмөр сайхан сэтгэлтэй байсныг илэрхийлсэн мэрсиеэ хэлэв (нэг төрлийн магтаал дуулал).⁴³

Эрхэм Элчийн хорвоод ирэхийг илтгэх мэдээ болон үйл явдлууд

Гэгээн Элчийг маань төрөхөөс өмнө маш олон тэнгэрлэг бэлгэ тэмдэг илрэв. Орчлон ертөнц тэр аяараа Түүнийг үгүйлэн хүлээж байлаа. Учир нь Тэр, туурвилын шалтгаан, утга учир нь байв.

Урд нь Аллах Таала, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д итгэн үнэмшиж, туслах тал дээр өмнөх элч нараас амлалт авсан байдаг. Энэ нь Түүний мэндлэх болсны хамгийн том бэлгэ тэмдэг юм. Аят-и кэримэд ингэж айлдана:

42. Хар. Ибн-и Са’д, I, 99.

43. Хар. Ибн-и Са’д, I, 100.

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّنَ لَمَا آتَيْنُكُمْ مِنْ كِتَابٍ
وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ
وَلَتَنْصُرُنَّهُ قَالَ أَأَقْرَضْتُمْ وَآخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَلِكُمْ إِصْرِي قَالُوا
أَقْرَضْنَا قَالَ فَاشْهَدُوا وَإِنَّا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ

“Нэгэн цагт Аллах Таала, элч нараасаа ам авсныг санаж байна уу!: «–Андгайлъя, Би та нарт судар болон мэргэн ухаан өгсөн; Хожим, та нарт өгсөн бүхнийг батлах нэгэн элч ирнэ, та нар түүнд заавал итгэн үнэмшиж, түүнд тусална. Энэ амлалтаа хүлээн зөвшөөрцгөөж байна уу?» гэв. (Тэд) «Хүлээн зөвшөөрч байна» гэсэнд, Аллах: «–Тангараглацгаа, Би ч гэсэн та нартай хамт гэрчлэн тангараглаж байна.» хэмээв.” (Ал-и Имран, 81)

Хазрат-и Ибрахим, хүү Хазрат-и Исмаилын хамт Кабагийн барилгыг барьсаныхаа дараа гараа дэлгэн, Гэгээн Элч -алэйхиссалату вэссэлам-ийн төлөө ингэж залбирцгаав:

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ
الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

“Аяа Раб минь! Тэдэн дотроос Чиний аяатуудыг уншиж, судар эрдмийг сурган, тэдний(нэфсий)г цэвэрлэх (муу муухайгаас ангижруулж төгс төгөлдөрт хүргэх) нэгэн элч илгээхтүн! Учир нь бүхнээс илүү хүч чадалт, мэргэн ухааны эзэн нь гагцхүү Чи билээ!” (эл-Бакара, 129)

Мөн Хазрат-и Есүс -алэйхиссэлам- элч болсноо Исраилын-ханд мэдэгдэхдээ:

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي
رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدُ

“Мэрьемийн хөвгүүн Есүс: «Исраилын удмынхан аа! Би, надаас өмнө ирсэн Тэвратыг батлах, миний дараа ирэх Ахмэд хэмээх элчийг мэдээлэгч, Аллахын та нарт илгээсэн нэгэн элч байна!» гэв...” (эс-Сафф, 6)

Хазрат-и Амина, бие давхар болсон эхний өдрүүдэд нэгэн зүүд зүүдлэв:

“Амина аа! Чи бие давхар болжээ. Түүнийг хорвоод мэндэлмэгц: «Бүхий л атаархагчдын муу муухайгаас хамгаалахыг цор ганц Аллахад даатгая!» гэж залбир. Түүнд «Мухаммэд» хэмээх нэр өг!”⁴⁴

Иймд Аллахын Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өгүүлрүүн:

“Би- өвөг Ибрахимынхаа залбирал, дүү Есүсийнхээ сайхан мэдээ болон ээжийнхээ зүүд нь билээ.” (Хаким, II, 453; Ахмад, IV, 127-128)

Түүнчлэн Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийн нэр ба бэлгэ тэмдгүүд нь Тэврат ба Инжилд дурдагдсан байдаг бөгөөд еврей, христийн эрдэмтэд энэ тухай бүрэн мэдлэг эзэмшсэн байв. Тэднээс уян сайхан сэтгэлтнүүдийн тухай Кур’ан-и Кэрим ингэж айлдана:

44. Хар. Ибн-и Хишам, I, 170.

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي
يَجِدُونَهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

“Тэд, хажуудаа байгаа Тэврат болон Инжилд бичигдсэн, уншиж бичиж мэддэггүй Элчид дагаар орцгооно...”

(эл-А’раф, 157)

Түүнчлэн эхл-и китабын эрдэмтэд, Элчийг маань өөрсдийн хүүхэд шигээ таньдаг байв:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ وَإِنَّ
فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ

“Өөрт нь судар өгөгдсөн хүмүүс (еврэй, христ эрдэмтэд) Түүнийг өөрийнхөө хүүхдүүд шигээ танина. Гэвч тэдний нэг хэсэг нь үнэнийг мэдсээр байж, нууцгаадаг.” (эл-Бакара, 146)

Тухайлбал өмнө нь еврей байснаа хожим мусульман болсон нэрт эрдэмтэн Абдуллах бин Сэлам -*радъяллаху анх*-.⁴⁵

45. **Абдуллах бин Сэлам** -*радъяллаху анх*-ын хоч нь Эбү Юсүф бөгөөд Юсүф -*алэйхиссэлам*-ын удмынх юм. Жинхэнэ нэр нь Хусайн байхад Гэгээн Элч түүний нэрийг Абдуллах болгож солижээ. Бэний Кайнука еврейчүүдийн эрдэмтдийн нэг нь байв. Гэгээн Элч Маккагаас Мадина руу нүүх замдаа Кубад буудаллангуут Абдуллах ирж хэд хэдэн асуулт асуужээ. Тэрээр Гэгээн Элчийн хариултуудыг сонсоод ийм хариуг зөвхөн Аллахын Элч л өгч чадна хэмээн Исламд нэгджээ. Дараа нь гэрийнхээ бүх хүмүүс болон зарим хамаатан садангуудынхаа Исламд нэгдэх гүүр нь болжээ. Тэрээр диваажинд орох сайхан мэдээг хүртсэн Абдуллах -*радъяллаху анх*- сахаба нарын дунд нэр хүндтэй нэгэн хүн байв. Ахкаф Сурагийн 10 болон Ра’д Сурагийн 43-р аяатуудад түүний тухай буусан гэдэг. Тэрээр 25 хадис-и шариф дамжуулсан бөгөөд Муавияг халифэ

“–Би Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг өөрийн хүүтээсээ илүү сайн танина!” гэхэд нь Хазрат-и Умар -радыяллаху анх-:

“–Аяа Ибн-и Сэлам аа! Ийм зүйл байж болно гэж үү?” хэмээн асуув. Хариуд нь:

“–Би, Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн Аллахын жинхэнэ Элч гэдгийг ямар ч эргэлзээгүй гэрчилнэ. Түүний элч гэдэгт би огт эргэлзэхгүй! Учир нь Түүнийг Аллахаас илгээгдсэн элч гэдгийг батлах тусгай шинж тэмдгүүдийнх нь тухай манай сударт тэмдэглэсэн байдаг...” гэв.

Хазрат-и Умар -радыяллаху анх-:

“–Аяа Ибн-и Сэлам! Аллахаа чамайг үнэн зөв замд хүргэжээ!” гээд духыг нь үнсэв. (Вахийд, х. 47; Разий, *Тэфсир*, IV, 116)

Тэврат ба Инжил дэх тэр шинж тэмдгүүдийн тухай Куран судар ингэж мэдээлэв:

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَزِيهِمْ رُكْعًا سَجْدًا يَتَتَعُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي
وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي
الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوَى عَلَى سُوقِهِ
يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

байх үе буюу Хижри тооллын 43 / милади тооллын 663 он Мадинад нас эцэслэжээ.

“Мухаммэд бол Аллахын Элч. Түүний анд нөхдүүд нь үгүйсгэгчдэд хатуу, бие биедээ маш энэрэнгүй хандагсаана. Тэднийг рукү, сэждэ (мөргөл) үйлдэн, Аллахаас хувь хишиг болон таалал хүсч байхыг Чи харна. Тэдний нүүрэнд мөргөлийн ул мөр, гэрэл гэгээ тодрох бөгөөд энэ бол тэдний, Тэвратад дурдагдсан шинж тэмдэг юм. Харин Инжилд: “Соёолж эхлээд, үндсээ бэхжүүлж, иш нь зузаарч, биеэ даасан тариа шиг бөгөөд энэ байдал нь тариачдыг баярлуулдаг.” хэмээн тодорхойлжээ. Аллах тэднийг ийнхүү арвижуулж хүчирхэгжүүлэх нь үгүйсгэгчдийг хилэгнүүлнэ. Итгэж үнэмшин, сайн үйлс хийгчдэд Аллах, өршөөл болон маш том шан харамж амлажээ.” (эл-Фэтих, 29)

Абдуллах бин Аббас -радыяллаху анхүма- нэгэн өдөр Ка’б эл-Ахбараас:⁴⁶

“–Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн шинж тэмдгийн тухай Тэвратад хэрхэн өгүүлдэг вэ?” гэж асуухад , Хазрат-и Ка’б -рахимэхуллах- уг хариуг өгөв:

“–Түүний бэлгэ тэмдгийн тухай Тэвратад:

Мухаммэд бин Абдуллах, Маккад төрнө, Табэ рүү (Мадина руу) нүүнэ, Дамаскыг захирна. Тэрээр ганц ч муухай үг хэлэхгүй, олон нийтийн газар чанга дуугаар ярихгүй. Муу муухай үйлийн хариуд муухай зүйл хийхгүй, эсрэгээр нь уучлан өршөөнө. Түүний үммэт/ дагалдагчид нь элбэг хангалуун, өлсгөлөн ядуу ямар ч нөхцөлд Аллахад талархан, магтагсаана. Гэдсээрээ алчуур уяцгаана. Гараа угаацгаана (авдэст авцгаана). Дайнд цуглардаг шигээ мөргөлдөө цуглацгаана. Мэсжидээс нь

46. **Ка’б эл-Ахбар** -рахимэхуллах- табийнуудын нэг бөгөөд Бэний Израилуудын дунд ч мэдээ дамжуулснаараа алдаршив. Хазрат-и Эбү Бэкир -радыяллаху анх-ын эринд мусульман болж хижрэтийн тооллын 32 онд нас баржээ.

зөгий дүнгэнэх шиг (Кур’ан ба зикир) дуу чимээ гарна. Эзаны дуу хавь орчмын хязгаарыг дүүргэнэ.” (Даримий, Мукаддимэ, 2)

Ата бин Есар -рахимэтуллах- өгүүлрүүн:

“Би Абдуллах бин Амр -радъяллаху анхума-тай⁴⁷ тааралдаад:

«–Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн Тэвратад дурдагдсан бэлгэ тэмдгийг надад хэлж өгнө үү?» гэхэд:

«–За тэгье! Аллахад тангараглая, Кур’анд дурдсан зарим шинжүүд Тэвратад ч мөн дурдагдсан байдаг: “Аяа Элч! Бид чамайг хүмүүст гэрч, сайн сайхныг мэдээлэгч, сануулагч ба үммийчүүдэд хамгаалагч болгон илгээв. Чи миний кул ба Расул мөн. Би чамайг **Мүтэвэскил** хэмээн нэрлэв... Шашин нь гажсанаар нүд нь сохорч, чих нь дүлийрч, зүрх нь зэвэрсэн тэр хүмүүс **“Ла илахэ иллаллах”** гэж хэлбэл, Аллах тэднийг үхэхээс нь өмнө аварна” гэв. (Бухарий, Бүюү 50; Тэфсир 48/3)

Эдгээр шинжүүдийг мэддэг еврейчүүд, элч ирэх цагийг хүлээж байв.

Еврейчүүд, Мадинагийн баримал шүтэгч Эвс ба Хазраж аймгуудтай хагаралдан маргах бүртээ:

47. **Абдуллах бин Амр бин Ас** -радъяллаху анхума- аав Амрын хамт хижрэтийн тооллын долоо дахь онд Мадина руу нүүв. Хуучны соёлыг эзэмшсэн, уншиж бичиж мэддэг байсан тул Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-аас сонссон хадисаа, түүний зөвшөөрлийн дагуу бичдэг байв. Абдуллах нь хадис ба фикхийн өргөн ухаанаараа сахабагийн дунд **“Абадила”** гэж алдаршсан дөрвөн Абдуллахын нэг нь юм. Аав нь Хазрат-и Амрын хамт Дамаскын ялалтад ба Ермүк дайнд оролцож, уг дайнд аавынхаа тугчийн үүргийг гүйцэтгэв. Египетийг эзлэхэд аавтайгаа хэмт тэндээ суурьшчээ. Ааваасаа өмнө мусульман болсон Абдуллах 72 настайдаа Египетэд нас барав. Булш нь Каир дахь Амр бин Ас Мэсжидэд байдаг ажээ.

“–Сүүлийн элч ирэх хугацаа ойртсон. Тэр, тун удахгүй ирнэ. Тэр элчийг ирэхэд бид Түүнийг дагаж, харин та нарыг Ирэм ба Ад овгууд шиг мөхөөх болно!” гэдэг байв. (Ибн-и Эсир, *эл-Камил*, II, 95-96)

Хайрт Элчийн маань гэргий Сафия бинт-и Хүей -радъяллаху анха-гийн дамжуулснаар, хижрэтийн замд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг Куба тосгонд очих үед (аав нь) еврей Хүей бин Ахтаб, авга ах Эбү Ясир хоёр яаравчлан тэнд очсон хэдий ч, нар жаргах үеэр маш их ядарч туйлдсан байдалтай гэртээ харив. Эбү Ясир дүүгээсээ:

“–Тэр, бидний хүлээж байсан элч мөн үү?” гэж асуув. Хүей:

“–Тийм ээ, Тэр гарцаагүй мөн байна!” гэв. Эбү Ясир:

“–Түүнийг элч гэдэгт итгэлтэй байна гэж үү? Сайн харж шинжиж чадсан уу?” гэхэд, Хүей:

“–Тийм ээ!” гэж хариулав.

“–Тэгвэл зүрх чинь Түүнээс юу мэдрэв ?” гэж асуухад Хүей:

“–Би үхэн үхтлээ Түүнд дайсагнах болно гэдгээ анд-гайлъя!” гэв. (Эбү Нуайм, *Дэлаил*, I, 77-78)

Учир нь еврейчүүд, сүүлийн элчийг өөрсдийнхөө удмаас буюу Исраилынхнаас гарна хэмээн хүлээж байжээ. Харин Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань, Исмаил -алэйхиссэлам-ын удмаас ирсэн араб угсаатан байсан тул еврейчүүд атаархаж, Түүнд итгэхийг хүссэнгүй.⁴⁸

Энэ тухай Ибн-и Аббас -радъяллаху анхүма-:

48. Хар. Ибн-и Са’д, I, 155.

Хайбарын еврейчүүд болон Гатафаны хооронд дайн болж халз тулах бүрт еврейчүүд ялагдаж байв. Эцэст нь:

“Аяа Аллах минь! Ахир цагт илгээнэ гэж амласан тэр үмий элчийн нэр хүндээр бидэнд ялалт хайрла!” гэж залбирч, дараа нь тэд үнэхээр Гатафаныг ялжээ. Гэтэл Аллах Таала, нэр хүндийг нь барьж гуйсан өнөөх элчээр Хазрат-и Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг сонгон илгээтэл, тэд нүүрээ буруулан үгүйсгэцгээв. Иймд Аллах Таала:

وَكَانُوا مِنْ قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَمَّا جَاءَهُمْ مَا
عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ

“...Өмнө нь (тэд, элчийн нэрийг барьж) **кафирчуудыг** ялахыг хүсч байсан боловч, хүлээж байсан хүн(Элч) –ээ ирэхэд нь үгүйсгэв. Ийм үгүйсгэгчдэд Аллахын хараал⁴⁹ хүрнэ.” (эл-Бакара, 89) аяатыг буулгав. (Куртубий, II, 27; Вахидий, х. 31)

Орчлонгийн Хүндэт Элчийг маань ирнэ гэдгийг мэдээлсэн бас нэг анхаарал татам үйл явдал бол:

Сэйф бин Зий Езэн, Ираны Кисрагийн зарлигаар Йемений хаан ширээнд томилогдоход, тал бүрээс Араб төлөөлөгчид ирж баяр хүргэцгээв. Маккагаас ирсэн арван төлөөлөгчийг Хүндэт Элчийн маань өвөө Абдүлмутталиб тэргүүлж байв. Тэр нутгийн эзэнд:

49. Кур’ан-и Кэримд дурдагдсанаар зарим нүгэлтнүүд харагдсан байдаг. Үүнд ёс суртахуун, итгэл үнэмшил, эдийн засгийн хувьд ихээхэн төөрөгдөлд орсон ойлгол, харьцаа болон үйл ажиллагааг хараасан байдаг. Аллахын Элч “Би хараагч биш, энэрлийн элч болж илгээгдсэн” (Мүслим, Бирр, 87) гэсэн боловч Исламын ертөнцөд маш хүнд ба сөрөг нөлөөтэй зарим тохиолдолд ланэт хийсэн нь харагддаг.

“–Удирдагч аа! Бид, Аллахын хамгаалтад байдаг, Харэмын ард түмэн ба Бэйтуллахын үйлчлэгчид билээ. Чамайг удирдагч болсонд мэнд хүргэх зорилготой ирлээ!” гэв.

Йемений удирдагч тэднийг таатай сайхнаар хүлээн авч удаан хугацаагаар дайлан, зочноо болгов. Тэрээр нэгэн өдөр Абдүлмутталибыг дуудан ингэж хэлэв:

“–Абдүлмутталиб аа! Би чамд нэг нууцыг нээе, харин уг нууцыг чамаас өөр хэнд ч хэлээгүй шүү. Би уг нууцын үндсийг чамд байгааг анзаарсан тул чамд нээж байна. Аллахын зөвшөөрлөөр чи тэр нууцыг хадгал. Гарцаагүй Аллах зарлигаа хэрэгжүүлнэ. Бидэнд бусдаас нууж, өөрсөддөө зориулж хадгалсан нэг Судар байдаг бөгөөд түүнд амьдралын нэр хүнд, үхлийн үнэ цэнийг хадгалсан маш чухал нэгэн мэдээ бий; энэ нь бүх хүн төрөлхтөн, мөн чиний анд нөхдөд, ялангуяа чамд маш их хамааралтай юм шүү!” гэв.

Абдүлмутталиб:

“–Удирдагч минь ээ! Хамаг нүүдэлчин ард түмэн чиний төлөө амиа зориулаг! Тэр том нууц чинь юу билээ?” гэв.

Удирдагч:

“–Тихамэ тойрогт нэгэн хүү төрнө. Шинж тэмдэг гэвээс хоёр далных нь хооронд нэгэн мэнгэ байх болно. Кияамат өдөр хүртэл Тэр имамлик (тэргүүн), та нарын удирдагч болно.” Түүнчлэн

“–Одоо Түүний төрөх цаг нь болжээ. Мэндэлсэн ч байж магадгүй. Түүний нэр **Мухаммэд** юм. Аав ээж нь нас барсан байх болно. Өвөө болон авга ах нь түүнийг өсгөнө. Аллах Түүнийг элчээ болгон илгээнэ. Бидний нэг хэсэг нь Түүний туслагч болно. Тэд нөхөрлөлөө бататгаж, дайснаа номхотгоно. Тэр, дэлхийн хамгийн нэр хүндтэй газруудыг эзэлж авна.

Түүнийг мэндлэхэд мэжүсий нарын тахидаг гал унтарна. Тэрээр цорын ганц Рахманд л үйлчилнэ. Күфүр ба хэрээс хэтэрсэн үйлдлүүдийг хориглож, хуурмаг баримал шүтээнийг эвдэн, чөтгөрийг зайлуулна. Түүний үг үнэн худлыг ялгана, шийдвэр нь гагцхүү эрх тэгш, шударга ёсыг эрхэмлэнэ. Тэр байнга сайн сайхныг тушааж хэрэгжүүлнэ, муу муухайг хориглож үгүй болгоно.” гэв.

Абдүлмутталиб:

“–Нас тань урт, нэр алдар тань яруу, хааны үүрэг тань үүрд байх болтугай! Энд өгүүлсэн зүйлс чинь миний угсаа юм. Та энэ тухай дахиад жаахан илүү мэдээлэл өгч, намайг баярлуулаач?” гэв.

Сэйф:

“–Хөшгөөр бүтээгдсэн Бэйтуллахад, гайхамшгууд болон тэнгэрлэг судруудад тангараг өргөө, Абдүтмутталиб минь! Энд өчүүхэн ч худал үгүй, чи гарцаагүй түүний өвөө мөн!” гэхэд нь, Абдүлмутталиб баярлан хөөрч, газарт мөргөв.

Удирдагч:

“–Чиний сэтгэл амар, нас урт, алдар нэр өндөр болог! Миний чамд ярьсан шинж тэмдгүүдээс үзэж харсан зүйл байна уу?” гэв.

Абдүлмутталиб:

“–Тийм ээ, удирдагч минь! Миний хамгийн хайртай, үргэлж харж хамгаалдаг нэгэн хүү бий. Би түүнийг овгийнхоо хамгийн алдартай хүний охин, Аминатай гэрлүүлсэн. Амина нэгэн хүү төрүүлсэн бөгөөд би Түүнд **Мухаммэд** гэдэг нэр өгсөн. Тэр хоёр далныхаа хооронд нэгэн мэнгэтэй. Ер нь таны

ярьсан шинжүүд бүгд түүнд бий. Түүний аав ээж хоёулаа нас барсан. Түүнийг би болон авга ах нь өсгөж байгаа.” гэв.

Иймд удирдагч Сэйф:

“Хүүгээ маш сайн хамгаал! Еврейчүүдээс болгоомжил! Учир нь еврейчүүд Түүний дайсан. Гэхдээ Аллах түүнийг хамгаална. Энд ярьсныг минь хэнд ч хэлж болохгүй шүү! Танд заяасан энэ их хувь хишигт атаархаж, хэн нэгэн ач хүүд чинь муу зүйл хийхээс би айж байна. Түүнийг элч болох хүртэл би амьд байсан ч болоосой, тэгвэл морьтой, явган бүх цэрэгтэйгээ хөдөлж Есрибийг (Мадинаг) нүүдлийн орон, улс төрийнхөө нийслэл болгох байсан. Ямартай ч би, Түүнийг зовлон бэрхшээл, саад тотгороос хамгаалахыг хүсэх байлаа! Нэг жилийн дараа надад түүний тухай мэдээ авчраарай!” гэв.

Гэвч Сэйф бин Зий Езэн хэдэн сарын дараа хөнөөгджээ.⁵⁰
(Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 26-28; Диярбэкрий, I, 239-241)

50. Тэврат болон Инжилд Хазрат-и Элч ирэх ба зарим бэлгэ тэмдгийг зарласан нь, тэдний үнэндээ тэнгэрлэг үүсэлтэй бөгөөд, эвдсэн ч өнөөдөр агуулсан бичигт эхээс нь зарим хэсэг болж мэдэхийн нэгэн баримт мөн. Ийм л учраас мусульманчууд Тэврат болон Инжилийг хүчингүй болсон хууль мэт хүлээн зөвшөөрсөн боловч, тэднийг хэзээ ч үл хүндэтгэн үздэггүй.

Тэврат болон Инжилд болсон шигээ Зороастризм, Хиндуизм ба Буддизм мэтийн дорнодын шашнуудын ариун хэмээн үздэг судруудад ч Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн ирэх мэдээлсэн байдаг. Зороастын ариун судар хэмээн мэддэг Зэнд Авэста нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн нэрийг “Соешъянт” хэмээн дурдсан бөгөөд “Орчлонгуудад Энэрэл” гэсэн утгатай байдаг. Хамаг хүмүүсийн Элч болохыг мэдүүлсэн бөгөөд бусад олон бэлгэ тэмдгийг ч дурдсан байдаг. Хиндуизмын ариун судар Веданууд, Упанишадууд ба Пуранануудад ч Сүүлийн Номлогчийн сахлыг сүннэт болгож, гахайн махыг хориглох ба маш олон бэлгэ тэмдгийг нь дурддаг. Мөн Буддын судруудад ч Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн номлохыг мэдээлсэн ба бэлгийг нь дурдсан маш олон бүлэг байдаг. (Хар. Рэмзи Каяа, *Тэнгэрлэг Судруудад*

Хүндэт Элчийн маань өвөө Абдүлмутталибт, ач хүүгийнх нь ирээдүйн тухай бас нэг ийм сайн мэдээ байв:

Расулаллах-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн өдөр хүүхдүүдтэй тоглож явсаар, Рэдм хороололд хүрчээ. Тэнд Мүдлижийнхнээс хэсэг хүмүүс Элчийг маань хажуудаа дуудаж хөл болон хөлний мөрийг нь шинжлэв. Тэр үед Абдүлмутталиб ирэв. Тэд Абдүлмутталибаас:

“Энэ хүүхэд танай удмынх уу?” гэж асуув. Абдүлмутталиб:

“–Миний хүү.” гэв.

Мүдлижийнхэн:

“–Түүнийг сайн хамгаал! Учир нь энэ хүүгийн хөлийн мөр, Макам-и Ибрахим дахь хөлийн мөртэй маш адилхан юм, бид өмнө нь ийм адилхан мөрийг огт хараагүй” гэцгээв.

Абдүлмутталиб, хүү Эбү Талибдаа:

“–Хүү минь! Эдний хэлснийг сайн сонс!” гэв. Тиймээс Гэгээн Элчийн -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- авга ах Эбү Талиб, ач хүүгээ маш сайн харж хамгаалав.⁵¹

Гэгээн Элчийг маань мэндлэхээс өмнө, орчлон хорвоо аймшигт харанхуйд автсан байв. Хүн төрөлхтөн нэр хүндээ алдаж, хүн чанар гэх юм бараг үлдээгүй бөгөөд тэдний хор хөнөөлт харгислалаас болоод ан амьтад ч хүртэл туйлдсан байв. Амьдрал дийлэгдэшгүй мэт, аймшигт мунхгийн харан-

Хазрат-и Мухаммед, х. 221-239; А. Х. Виярти - У. Али, *Дорнодын Ариун Бичгүүдэд Хазрат-и Мухаммед*, Истанбул, 1997; Ибрахим Жанан, XIV, 79-81)

Дэлхийд анхны шашин зөв шашин буй, хүн төрөлхтөн олон мянган элч илгээгдсэн боловч хүмүүсийг заримдаа зөв замаас төөрснийг анзаарвал, Зороастризм, Хиндуизм, Буддизм мэтийн шашнуудын сүүлийн элчийг мэдээлсэн үнэнд гайхахгүй байх хэрэгтэй.

51. Хар. Эбү Нуайм, *Дэлаил*, I, 165; Ибн-и Са'д, I, 118.

хуйд живэн, орчлон гунигтай, оршигчид зовнилтой, сэтгэл бүр шаналалтай байлаа. Хүчгүй, сул доройчууд инээхийг мартаж, амьдрах эрх нь хүчтэйчүүдийн мэдэлд орсон байжээ. Мэхмэт Акифын өгүүлснээр:

*Хүн, махчин чононоос илүү араатанишж
Хүчгүй нэгнээ, ахан дүүс нь идэж байв.*

Кур’ан-и Кэримд энэ тухай:

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ أَيْدِي النَّاسِ

“Хүмүүсийн хийсэн үйлээс болоод газар, тэнгист эмх замбараагүй байдал үүсчээ...” (эр-Рум, 41)

Агуу мэндлэлт дөхөх тусам бүх хүн, бүх юмс Түүнийг улам их үгүйлэн, Тэр агуу туяанаас тусламж эрж, түнэр харанхуйгаас аврагдахыг хүсч байлаа. Хүн төрөлхтөн Түүгээр цангаж, Түүнийг хүлээж байв.

Сүлэйман Чэлэби *Мэвлид-и Шариф*даа, нар хүртэл Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д дурлан хайрлаж, дэнгийн эрвээхий мэт Түүнийг тойрон эргэж байсныг илэрхийлэн, агуу мэндлэлтийн уг мэдээг Хазрат-и Аминагийн сэтгэлийн хэлээр ингэж илэрхийлжээ:

*Дэнгийн эрвээхий шиг нэг сонин гэрлийг
Харсан гэсэн, Тэр Хабибын эх нь
Мэлэкууд тэнгэрээс эгнээ эгнээгээрээ бууж
Гэрийг минь Каба шиг тойрцгоов*

*«Чиний хүү шиг ямар ч хүү
Хорвоод дахин эс мэндлэв
Энэ хүн, тэнгэрлэг ухааны султан
Энэ хүн, эрдмийн нэгдлийн хаан юм» гэгцээв.*

Аугаа Мэндлэлт болон тухайн үед болсон ер бусын үйл явдлууд

Хүлээсний эцэст өнөөх ариун Туяа, милади тооллын 571 оны 4 сарын 20нд буюу Рабиулэввэл сарын 12-ны, даваа гаригийн өглөө, үүр цайх үед орчлон хорвоод соёрхон морилж, Абдуллах ба Аминагийн ариун гэрлэлтээр, хорвоо ертөнцийг гийгүүлэн мэндлэв.

Энэ гайхамшигт үйл явдалд хүндэтгэл үзүүлэн, хамаг оршигчид :

“Тавтай морил, аяа Расулаллах!” хэмээн хэмжээлшгүй ихээр хөөрөн баясацгаав.

Хорвоо ертөнцийн амьтай, амьгүй бүхий л оршигчид, тэр агуу Хүндэтгэлд хэмжээлшгүй ихээр баярлан догдолсныг Сүлэйман Чэлэби ийнхүү илэрхийлэв:

Сайн байна уу, аяа агуу султан сайн байна уу!

Сайн байна уу, аяа эрдмийн хаан сайн байна уу!

Сайн байна уу, аяа Фурканы нууц сайн байна уу!

Сайн байна уу, аяа зовлон шаналлын тайтгарал сайн байна уу!

Сайн байна уу, аяа орчлонгийн энэрэл сайн байна уу!

Сайн байна уу, аяа нүгэлтнүүдийн аврал сайн байна уу!...

Түүнийг мэндэлснээр Аллахын энэрэл орчлон ертөнцөд дүүрч, цалгив. Өглөө, орой өнгөө солив. Сэтгэл хөдлөлүүд гүнзгийрэв. Үг, хэл яриа, амт чанар улам баяжив. Бүх зүйл нэг л өөр, утга учиртай, сэтгэлд дулаахан болов. Путууд болон

Мэдайины орднуудын багана, цамхгууд нуран унаж ариун гэж андуурдаг байсан харгислалын намаг Савэ Нуур⁵² хатав.⁵³

Дэлхийн цаг хугацаа, орон зайд бий болсон уг үйл явдал, тэр ариун Оршигчийн анхны бэракэтийн (элбэг дэлбэг хишиг буяны) илрэл байв. Энэхүү бэракэт нь хамаг орчлонг бүрхсэн тул, тэр жилийг «Элбэгийн он» гэж нэрлэцгээв. Иймд Кадир шөнийн дараах хамгийн үнэ цэнэтэй шөнийг Расулаллахын төрсөн шөнө буюу Мавлид Кандил хэмээн үздэг.

Тэр шөнө нэгэн сарнай мэт дэлгэрсэн Гэгээн Элчийн гай-хамшигт эрчим нь шүлэгчдийн зүрхэнд, дахин давтагдашгүй хөг аялгуу нэмжээ:

“Цэцэрлэгч минь, сарнайг услах гэж хий дэмий хичээх хэрэггүй! (Учир нь) сарнайн мянга мянган цэцэрлэг усалсан ч (аяа Расулаллах) Чиний царай шиг сарнай (хэзээ ч) дэлгэрэхгүй!..”

Тэр сарнай хүрч ирснээр хамаг юмсын урсгал өөрчлөгдөв. Энэрлийн гэрэл, сувдны ширхэг шиг орчлонд цацагдан, гэрэл туяаг нь үгүйлсэн сэтгэлүүд баяр хөөрт умбав.

Ибн-и Аббас -раджаллаху анхүма- өгүүлрүүн:

“Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Даваа гаригт төрж, Даваа гаригт элчийн үүргээ авч, Даваа гаригт Маккагаас Мадина руу нүүхээр замд гарч, Даваа гаригт Мадинад хүрсэн. Мөн Даваа гаригт (Кабат шүүгч хийж) Хажар-и Эсвэдийг байранд нь тавьж, Даваа гаригт Бэдрийн ялалтыг олов. Даваа гаригт **أَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ «...Өнөөдөр та нарт шашныг тань**

52. Савэ нь Хамдан Кум хоёрын хооронд, Тегераны 125 км. зүүн урд талд нэгэн нуур байв. Ус нь ширгэхэд тэнд Савэ хотыг байгуулжээ.

53. Хар. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 273.

бүрэн болголоо...» (эл-Маида, 3) хэмээх аят бууж, Даваа гаригт нас эцэслэв. (Ахмад, I, 277; Хэйсэмий, I, 196)

Түүний төрсөн өдөр, элчийн үүрэг, их нүүдэл ба сүүлийн амьсгал өгөх мөч нь Даваа гаригт таарч буй нь тэнгэрлэг тааллыг илтгэх бөгөөд тус өдрийг ч чухал гэдгийг илтгэнэ.

Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг хорвоод мэндэлсэн тэр ариун шөнө тохиосон зарим ер бусын явдлуудаас дурдвал:

Хазрат-и Аминагийн мэдүүлснээр- жирэмсэн байхдаа болон төрөхдөө ямар нэг зовиур мэдрээгүй бөгөөд Аллахын Элчийг төрж байхад өрнө дорнодыг гийгүүлэх нэгэн туяа, өөрийнх нь биеэс гарахыг харжээ. Гэгээн Элч -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*- маш цэвэр байдлаар, хоёр гараа газар тулж, толгойгоо тэнгэр өөд өндийлгөн төржээ.⁵⁴

Тэр мөчид шэйтэн, амьдралдаа хэзээ ч тохиож байгаагүй тийм чангаар орилов.⁵⁵

Ираны тэргүүн шүүгч Мүбэзан: “сүрэг сүрэг шилмэл морьдыг хэдэн сул тэмээ хөөж, Тигрис мөрнийг гатлан Ираны нутагт тархаж байна” хэмээн зүүдэлжээ.

Сэмавэ Хөндий⁵⁶ усанд автав.

Кисрагийн ордны 14 багана нурав.

Иранчуудын сүмд мянган жилийн турш тасралтгүй ассан гал унтрав.⁵⁷

54. Ибн-и Са'д, I, 102, 150.

55. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 271.

56. Сэмавэ нь Күфэ Дамаск хоёрын хооронд, Багдатын 235 км. зуун урт талд, Кэлб гэсэн газрын чулуугүй нэгэн цөл юм.

57. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 273.

Аиша -радъяллаху анха-гийн ярьснаар Маккад наймаа хийж байсан нэгэн еврей, Расулаллах-*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг төрсөн шөнө, Аллахын Элчийг хорвоод мэндэлсний бэлгэдлийн од гарсныг хараад Курайшийн хуралдаанд очиж:

“–Курайшчууд аа! Та нарын дунд, өнөө шөнө хүүхэдтэй болсон хүн байна уу?” гэж асуув.

“–Валлахи мэдэхгүй!” гэхэд нь еврей:

“–Курайшчууд аа! Та нар миний хэлэхийг сайн тогтоож авцгаа! Өнөө шөнө төгсгөл үеийн Элч төрсөн. Түүний хоёр далны хооронд, хар шар холимог нэгэн мэнгэ бий” гэв.

Хуралд цугларагсад еврейн хэлсэн сонин үгсийг гэр бүлийнхэндээ ярьж өгөв. Зарим айлууд:

“–Абдуллахын хүү төрсөн. Түүнд Мухаммед гэдэг нэр өгчээ!” гээд өнөөх еврейгийн гэрт очоод:

“–Маккад нэгэн хөвүүн төрснийг мэдсэн үү?” гэхэд, еврей:

“–Намайг та нартай ярихаас өмнө үү, дараа нь уу?” гэж асуув.

“–Өмнө нь төржээ, нэр нь Ахмэд!” гэцгээв.

Еврей, Хазрат-и Аминагийн гэрт очихыг хүссэн тул, аваачицгаав. Хазрат-и Амина ариун хүүгээ тэдэнд үзүүлэв. Өнөөх еврей, Орчлонгийн Хүндэт Ноён -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн далан дундах элчийн тамгыг харангуутаа ухаан алдав. Түүнийг ухаан орсны дараа юу болсныг асуухад:

“–Валлахи, үүнээс хойш Исраилынхан элчгүй боллоо! Тэдний гар дахь ном ч үгүй болов! Сүүлчийн элч, Исраилынхныг хөнөөж, еврей шашинтны нэр алдрыг газарт унагаах тухай тэмдэглэгдсэн байдаг. Арабчууд элчтэйгээ асар том нэр алдрыг

хүртэнэ. Курайшийн хамт олон минь! Баясан хөөрцгөө, валлахи та нар дорнодоос өрнөдийг хамрах бүх хүчийг эзэмшинэ!” гэв. (Ибн-и Са’д, I, 162-163; Хаким, II, 657/4177)

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг төрөхөд Макагийнхан тэр аяараа баярлан догдолцгоов. Эбү Лэхэб хүртэл, ариун ачийнхаа мэндэлснийг сонсоод, шивэгчин Сүвэйбэгээ чөлөөлжээ.⁵⁸

Энэ тухай Аббас -*радъяллаху анх*- өгүүлрүүн:

Эбү Лэхэбийг нас барснаас хойш нэг жилийн дараа би түүнийг зүүдлэв. Тэр их хэцүү байдалтай харагдсан тул:

“Чамтай хэр хандаж байна вэ?” гэж би асуусан.

Эбү Лэхэб:

“—Мухаммэдийг төрөхөд баярласандаа шивэгчин Сүвэйбэг чөлөөлсөн тул Даваа гариг бүр шийтгэлийг минь жаахан хөнгөлдөг бөгөөд эрхий долоовор хурууны дундах энэ жижиг нүхнээс гардаг усаар би сэрүүцэж байна.” гэж хариулав. (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидае*, II, 277; Ибн-и Са’д, I, 108, 125)

Гэгээн Элчийн маань ариун нэрүүд

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д нэлээд олон ариун нэр байдаг. Эдгээрээс хамгийн эхлээд Кур’ан-и Кэримд дурдагдсан “Мухаммэд” ба “Ахмэд” болно. “Мухаммэд- ихэд магтагдсан; Ахмэд- ихээр талархагч” гэсэн утгатай.

Кур’ан-и Кэримд “Мухаммэд” дөрвөн удаа, “Ахмэд” нэг удаа дурдагдсан байдаг. Харин Инжил (Библи)д, эдгээр

58. Халэбий, I, 138.

нэрүүдтэй адилхан утгатай “Фараклит” гэх үг хэрэглэсэн байдаг.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өгүүлрүүн:

“Би Мухаммэд ба Ахмэд билээ.

Би тэр Махий⁵⁹ учраас Аллах миний үүргээр күфр(хараал) ийг дарна.

Би тэр Хашир буюу Цуглуулагч учраас (кияамэт өдөр) хүмүүс намайг дагаж цугларна.

Би Хатумү’л-Энбия буюу сүүлийн элч учраас миний дараа ямар ч элч ирэхгүй.” (Бухарий, Мэнакиб, 17; Мүслим, Фэдаил, 125)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн ариун нэр ба бэлгэ тэмдгүүд нь маш олон бүтээлүүдэд дурдагдсан байдаг. Тухайлбал, “Дэлаил-и Хайрат” гэх бүтээлд хоёр зуу орчим байх бөгөөд өнөө цагт Равза-и Нэбий’гийн киблэ рүү харсан ханыг чимэглэсэн гайхалтай уран бичлэгүүдэд эдгээр ариун нэр ба бэлгэ тэмдгүүд нь дурдагджээ:

Ахмэд, Махмуд, Мухаммэд, Хамид, Хамийд, Бэшир, Нэзир, Бүрхân, Эмин, Эввэл, Ахир, Духа, Хабибуллах, Хадий, Хатэм, Мухтар, Мустафа, Мутаххар, Мүжтэба, Нэбий, Нур, Рауф, Рахим, Расулуллах, Расулү’с-Сэкалэйн, Рахмэтэн ли’л-Алэмийн, Сэеидү’л-Мүрсэлийн, Сэеидү’л-Кэвнэйн, Имамү’л-Харамэйн, Имамү’л-Мүттакийн, Үэффиу’л-Мүзнибийн, Шэмс, Та-ха, Үммий, Яа-син...

Сүүний эхэд өгсөн нь

Оршигчийн Туяа, хорвоод өнчин болж мэндлэв. Аят-и кэримэд, Аугаа Эрх:

أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَى

“Тэр, Чамайг өнчин байхад хамгаалаагүй гэж үү?”

(эд-Духа, 6)

Орчлонгийн Хүндэт Элчийг маань эхний хэдэн хоног ээж Хазрат-и Амина хөхүүлэв. Дараа нь Сүвэйбэ Хатан, хүү Мэсрүхийнхээ хамт хөхүүлж, Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн сүүний эх болов.⁶⁰ (Ибн-и Са’д, I, 108)

Үнэнч сэтгэлийн төлөөлөгч Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, бүхэл амьдралынхаа туршид сүүний эх Сүвэйбэ Хатанг байнга харж хамгаалан, анхаарал хандуулдаг байв. Тухайлбал, Маккад байхад Аллахын Элч, заримдаа Хатижа эх маань түүнийг харж хандаж, асардаг байв. Тэрээр -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Мадина руу нүүснийхээ дараа Сүвэйбэ Хатанд байнга идээ ундаа, хувцас хунир илгээж, хэрэгцээг нь хангадаг байжээ. Ийнхүү хижрэтийн долоо дахь жилд Хайбарын дайнаас харих замдаа, сүүний эхээ нас барсныг сонсоод, Аллахын Элч:

“Хүү Мэсрүх нь хэр байна?” хэмээн асуухад

“Тэр ээжээсээ өмнө нас барсан!” гэгцгээв.

60. Сүвэйбэ Хатан нь Хазрат-и Хамза болон Эбү Сэлэмэг хөхүүлсэн тул, энэ сахабийчууд Аллахын Элчийн сүүний дүү байцгаав. (Ибн-и Са’д, I, 108-110)

Иймд Расулаллах-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүний хамаатан саднаас хэн нэгэн байгаа эсэхийг сурагласан боловч хэн ч амьд үлдээгүй байлаа. (Ибн-и Са'д, I, 108, 109)

Гэгээн Элчийн маань Сүвэйбэ Хатанд үзүүлсэн энэхүү хайр хүндэтгэл, анхаарал халамж нь үнэнч сэтгэлийн давтагдашгүй нэгэн үлгэр жишээ болно.

Сүвэйбэ Хатны дараа, Орчлонгийн Хүндэт Элчийн сүүний эх болох хувь Халима Хатанд заяагдсан юм. Тэр үед Арабчуудын заншил ёсоор дөнгөж төрсөн хүүхдүүддээ сүү хөхүүлэхийн тулд цөлд амьдардаг овог аймгуудад өгч өсгөдөг байв. Цөлийн уур амьсгал нь хүүхдүүдийг илүү эрүүл ба зоригтой болгоод зогсохгүй, тэндэх хүмүүсийн уран, зөв сайхан яриа ч хүүхдүүдэд нөлөөлдөг байжээ.

Бидний Хайрт Элчийг ч арабын заншил ёсоор сүүний эх болох хувьтай Халима Хатанд өгчээ. Учир нь Бэний Са'д аймаг нь араб аймгууд дотроо хамгийн зөв яриатай нь байв. Хамгийн ойлгомжтой бас уран яриатай Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь хэл ярианы урлагийн оргил болох Кэламуллах буюу Кур'ан судрыг сургах их үйлд бага наснаасаа эхлэн бэлтгэгдсэн байдаг.

Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх-:

“– Расулаллах минь! Чамаас сайхан ярьдаг хүнийг би огтхон ч хараагүй.” гэхэд, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Гайхах зүйл үгүй! Би Курайш аймгийн Са'дын харьяа сүүний эх дээр өссөн.” хэмээв. (Али эл-Муттакий, VI, 174/15247)

Халима бинт-и Харис -радъяллаху анха-, Орчлонгуудын Султанд сүүний эх болсноо ингэж ярина:

“Ган гачигтай, хэцүүхэн нэг жил бид цагаан илжгээ унаад, Са’дын хэдэн эмэгтэйчүүдтэй Макка руу хөдөлсөн юм. Идэх юм огт үлдээгүй, ганц хөгшин ингэтэй боловч түүнээс дусал ч сүү гардаггүй байв. Хүүхдүүд маань өлссөнөөсөө болоод тасралтгүй уйлж, тэр чимээнд нь бид унтаж чаддаггүй байлаа. Эцэст нь Маккад хүрэв. Энэ үед эцэггүй, өнчин гээд Мухам-мэд -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг ямар ч сүүний эх хүлээж аваагүй байлаа. Мөн надаас бусад нь хөхүүлэх хүүхэд олоод буцацгаасан юм. Би гар хоосон буцахгүйн тулд нөхөртөө:

“–Би тэр өнчин хүүхдийг л авна!” гээд Түүнийг аваад май-хан руугаа буцлаа. Нөхөр маань:

“–Түүнийг авснаараа чи их сайн зүйл хийлээ. Магадгүй энэ хүүхдийн ачаар Аллах бидэнд буян хишиг хайрлана.” гэв.

Валлахи, хүүхдийг тэвэртээ авангуут ширгэсэн сүү минь дүүрэн цалгиж, Түүнийг хөхүүлэн цатгав. Бас сүүний дүүг нь ч ханатал нь хөхүүллээ. Тэр шөнө нөхөр маань хөгшин ингэ-нийхээ дэргэд очтол дэлэн нь сүүгээр дүүрсэн байжээ! Бид саваа дүүртэл сааж, цадталаа ууцгаав. Тэр шөнө хэн ч өлсөж цангасангүй. Манай хүүхдүүд ч амар тайван унтав. Нөхөр маань:

“–Валлахи миний бодлоор чи, үнэхээр ариун хүүг сонго-жээ!” гэхээс өөр аргагүй болов.

Ингээд бид илжгээ унаад замдаа гарав. Аян замд хамгийн ард хоцордог байсан муу илжиг маань, энэ удаа хамгийн урд давхих нь холгүй хурдалж байгааг хараад хүмүүс :

“–Энэ наашаа унаж ирсэн илжиг чинь биш юм уу!” хэмээн гайхацгааж байлаа.

Эцэст нь нутагтаа ирэв. Эндэх нэлээд хуурай, гандуу газар хэрнээ манай хонь бэлчээрээс дэлэн дүүрэн сүүтэй ирэх болов. Харин бусад айлын хонь идээшиж ундаалсан юмгүй, улам л

турж эцсэн ирдэг байв. Эзэд нь малчиддаа уурлан: “–Арай ч дээ, та нар! Үүнээс хойш малыг маань Халимагийн мал идээшилдэг талд бэлчээцгээ!” гэдэг байлаа. Гэсэн хэдий ч бусдын мал сүүгүй, манай мал элбэг сүүтэй болов.

Бусад хүүхдүүдийн бие 1 сарын хугацаанд хэр өснө-Мухаммед -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэг өдөрт, 1 сарын хугацаанд- 1 жил болсон мэт маш хурдан торниж, 1 ойттойдоо нэлээд том биетэй болсон байв.

Тэрээр бидний дэргэд хэдэн жил болж, эцэст нь ээж дээр нь аваачлаа. Сүүний аав нь Амина Хатанд:

“–Хүүг минь бидэнд буцааж өгөөч. Бид Макка дахь тахлын халдвараас айж байна. Бас Түүний буянаар бид гэдэс цатгалан байдаг” гэхчлэн ихэд гуйсан тул, зөвшөөрөхөөс өөр аргагүйд хүрч:

“–За, Түүнийг хариу аваад яв даа!” гэв. (Хэйсэмий, VIII, 221; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 278-279)

Оршигчдийн Туяа нэгэн өдөр сүүний дүү Шэймагийн хамт үдийн халуунд, бэлчээр дэх хурганууд дээрээ хэсэг саатаад гэртээ харихад, Халима Хатан охин Шэймадаа:

“–Энэ их халуунд яагаад гадаа гарч байгаа юм?” гэхэд Шэйма:

“–Ээж ээ! Бид тэр их халууныг огтхон ч мэдрээгүй ээ. Дүүгийн маань толгойн дээр байнга нэг үүл дагаж, биднийг сүүдэрлэсэн...” (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 279; Ибн-и Са’д, I, 112) хэмээн хариулав.

Энэ мэтээр Гэгээн Элчид тохиолддог ер бусын үйл явдлуудаас Халимэ Хатан үргэлжлүүлэн ийн ярив:

“Тэр, бидний дэргэд дахиад хэсэг хугацаанд байсан ч үе үе тохиолдох ер бусын байдлуудаас нь болоод Түүнд ямар нэгэн юм зүйл болох вий гэхээс бид айдаг байсан. Иймд Түүнийг ээжид нь хүргэхээр гараад Маккад нэлээд ойртсон байтал, хөл хөдөлгөөн ихтэй газар Түүнийг алдав.” (Ибн-и Хишам, I, 179; Ибн-и Са’д, I, 112)

Маккагийнхан бүгд сандарч, хүн бүр Тэр гэмгүй хүүхдийг хайсан боловч олж чадсангүй. Иймд Абдүлмутталиб Кабагийн хажууд залбирч эхэлтэл тэнгэрээс нэгэн дуу сонсогдож:

«–Хүмүүс ээ бүү айцгаа! Гарцаагүй, Мухаммэдийн Раб бий. Тэр түүнийг орхихгүй, тусална!» гэв.

Абдүлмутталиб:

«– Түүнийг хаана байгааг надад хэлээч!» гэв.

Өнөөх дуу хоолой

«–Тэр, Тихама Хөндийн баруун талд нэгэн модны хажууд байна.» гэв.

Абдүлмутталиб, заасан газар луу бушуухан очиж, ач хүүгээ олж авав. (Диярбэкрий, I, 228)

«–Би чиний төлөө курбан больё! Би өвөө Абдүлмутталиб чинь байна!» хэмээн Түүнийг үнсэж, энгэртээ наан тэврэв” (Халабий, I, 154)

Дээрх үйл явдлыг Духа сурад ингэж тусгасан гэх яриа бий:

وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ

“Тэр, чамайг замаа мэддэггүй байхад, зөв замд оруулаагүй гэж үү?” (эд-Духа, 7)

Мөн Халима Хатан, энэ тухай үргэлжлүүлэн ингэж ярив:

“Бид, Гэгээн Элчийн ээж Аминагийн дэргэд очиход:

«—Та нар хүүг минь дахин дахин гуйсаар байгаад авч явсан, одоо яагаад буцаах болов?» гэж асуув.

Би:

«—Валлахи, бид хариуцлагаа бүрэн дүүрэн гүйцэтгэж үүргээ биелүүлсэн. Гэвч түүнд хачин жигтэй зүйлс тохиолдох болсон тул бид айж, гэр бүлийнхэнд нь буцааж өгөхөөр болсон нь энэ.» гэв.

Ээж нь:

«—Түүнд юу тохиолдсоныг надад ярьж өгөөч, гуйж байна.» гэв.

Тэрээр олон дахин гуйсан тул аргагүйн эрхэнд болсон явдлыг яртал, тэр огтхон ч гайхсангүй. Бидэнд:

«—Угаасаа хүүд минь, гайхмаар сонин зүйлс олон тохиолдож байсан. Санаа бүү зовцгоо. Би ч гэсэн та нарт Түүнтэй холбоотой зарим нэг зүйлийг ярьж өгье» гээд Түүнийг мэндлэхэд болсон явдлыг яриад:

«—Одоо Түүнийг үлдээгээд, сэтгэл амар нутагтаа буцаж болно!» гэв.” (Хэйсэмий, VIII, 221; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 278-279)

Халима Хатан өгүүлрүүн:

“Абдүлмутталиб, надад маш гоё бэлэг өгч, аян замд маань үдсэн. Би нутагтаа, үгээр илэрхийлэмгүй олон сайхан эд зүйлстэй очив. Харин Мухаммэд өвөөгийнхөө дэргэд үлдээд, болсон бүх үйл явдлуудыг ярьж өгчээ. Абдүлмутталиб Түүнийг чанга тэвэрч уйлаад:

Гэгээн Элч мэндэлсэн нь ба Хүүхэд нас

«—Аяа Халима! Гарцаагүй хүүгийн минь нэр алдар маш агуу байх болно. Би тэр бүхнийг харахыг маш их хүсч байна!» гэв.” (Бэйхарий, *Дэлаил*, I, 145)

Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- сүүний ахан дүүстээ амьдралынхаа турш чин үнэнч сэтгэлээр хандаж, Халима Хатныг харах бүртээ: “*Ээж ээ!, ээж ээ!*” хэмээн дууддаг байв. Тэр түүнийг гэх чин сэтгэлийн хайр, хүндэтгэлээ үзүүлж, нөмрөгөө газар дэвсэлж дээр нь суулгаад, ямар нэгэн хүсэлтэй байвал шууд биелүүлдэг байв. (Ибн-и Са’д, I, 113, 114)

Халима эх нэг удаа Гэгээн Элчтэй маань уулзахаар Маккад иржээ. Хүндэт Элч маань тэр үед Хазрат-и Хатижатай гэрлэсэн байсан тул түүнийг зочлон угтаж, маш сайхан дайлцгаав. Тэр үед нутагт нь ган гачиг болж, мал амьтад үхсэн тухай ярьсан тул, Орчлонгийн Хүндэт маань Хазрат-и Хатижатай зөвлөлдөөд, түүнд уналга ачилгын нэг тэмээ, дөчин хонь бэлэглэжээ.⁶¹

Маккагийн ялалтаар Расулаллах-*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Эбтах гэдэг газар байхад, Халима Хатны охин дүү Түүнийг эргэн ирж тос, бяслагаар дүүргэсэн нэг уут бэлэглэв. Аллахын Элч сүүний эхээ асуутал, нас барсан гэх мэдээ авсан тул ариун нүд нь нулимсаар дүүрэв. Мөн хэн хэн амьд үлдсэнийг асуув. Дараа нь өнөөх эмэгтэйд өмсөх хувцас, нэг тэмээ, хоёр зуун дирхэм мөнгөн зоос өгөв. Тэр ихэд баярлан буцахдаа:

“—Чи багадаа амласнаа үнэхээр сайхан биелүүлдэг, өгөөмөр хүүхэд байсан, одоо ч хэвээрээ байна!” гэв. (Вакидий, II, 869; Бэлазурий, I, 95)

61. Ибн-и Са’д, I, 114.

Нэг дэх Шэрх-и Садр: Зүрхийг нь нээсэн явдал

Аллах Таала, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын цээжийг тэнгэрлэг нууцыг хүлээн авахуйц болгохын тулд хэд хэдэн удаа нээж, доторхыг нь цэвэрлээд амар амгалан, энэрэл, халамж, итгэл үнэмшил ба нууц эрдэм зэрэг агуу шинжүүдээр дүүргэсэн байдаг. Энэ явдал Расулуллахад хамгийн анх, сүүний эхийнхээ дэргэд байхад тохиосныг Өөрөө ийнхүү ярих.

Хэн нэгэн Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-аас:

“Элч болох таны анхны бэлгэ тэмдэг юу байсан бэ?” гэж асуухад Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Би, Са’д бин Бэкрийнхнээс гаралтай сүүний эхийнхээ дэргэд байлаа. Нэгэн өдөр би, хажуудаа идэх юм авалгүй сүүний дүү нарынхаа хамт малаа бэлчээрлүүлэв. Тэгээд сүүний дүүгээ:

«Миний дүү, ээж рүү яваад жаахан идэх юм аваад ирээрэй!» гэлээ.

Тэр ч явж, би малын дэргэд үлдээд удаагүй байтал цагаан өмсгөлтэй хоёр мэлэк ирж нэг нь нөгөөнөөсөө:

«Энэ мөн үү?» гэж асуув.

Нөгөөх нь:

«Мөн.» гэв.

Тэд, дэргэд минь ирээд намайг дээш нь харуулан хэвтүүлж цээжийг минь нээв. Дараа нь миний зүрхийг гаргаж задлаад дотроос нь нөжирсөн хоёр хар цус гаргаж авав.

Тэгээд нэг нь нөгөөдөө:

«Надад цасны ус аваад ир!» гэв.

Түүгээр миний дотрыг угаацгаав. Дараа нь дахиад:

«–За, одоо мөндрийн ус аваад ир!» гэв. Түүгээр зүрхийг минь дахин угаацгаав. Тэгээд:

«–Алив, одоо амар амгаланг аваад ир!» гэв.

Түүнийг миний зүрхэнд байрлуулав.

«–За, одоо хаагаад Түүнийг элчийн тамгаар тамгал!» гэв.

Мэлэк, зүрхийг минь хаагаад элчийн тамгаар тамгалав... Тэгээд явж одоцгоов. Дараа нь би үнэхээр айсан бөгөөд гэртээ эргэж ирэхдээ тэр сонин явдлыг сүүний ээждээ нэгд нэгэнгүй ярьсан юм...” (Ахмад, IV, 184-185; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 280; Хэйсэмий, VIII, 222)

Зарим эх сурвалжуудын мэдүүлснээр уг явдал Оршигчийн Туяаг дөрвөн настай байхад болсон гэдэг.⁶²

Энэс *-радъяллаху анх-*:

“Би, Аллахын Элчийн цээжин дэх тэр сорвийг үргэлж хардаг байсан.” гэв. (Мүслим, Иман, 261)

Хүндэт Элчийн маань цээжний сорвины зарим нарийн утга учир нь:

Аллах Таала үүгээр Элчийнхээ байр суурь, алдар хүндийг хүмүүст мэдэгдэж, Түүнийг бага балчраас нь вахийд бэлтгэжээ. Дотоод цэвэрлэгээ болох шэрх-и садр нь хүмүүс Түүнийг, элч гэдгийг гэрчилж, итгэх баталгаа нь болно. Үнэхээр хүмүүсийн Түүнд итгэх итгэлийг, эдгээр байдлууд хялбаршуулсан байдаг.

62. Хар. Ибн-и Са’д, I, 112.

Мадинагийн аян ба ээжийнх нь нас баралт

Гэгээн Элчийн ээж Хазрат-и Амина, аавынх нь үйлчлэгч байсан Үммү Эймен нар зургаан настай Оршигчийн Туяаг дагуулан, аав Хазрат-и Абдуллахын булшийг эргэхээр Мадинад очиж, тэндэх нагац нарынх нь гэрт нэг сар байцгаав.

Мадинад, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нагац нарынхаа хүүхдүүдтэй тоглож, усанд сэлэхийг ч сураад амжив.⁶³

Орчлонгийн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань тухайн өдрүүдийнхээ дурсамжуудаас ийнхүү дурсав:

“Зарим Еврейчүүд над дээр ирж, намайг хараад зогсоц-гоодог байлаа.” (Ибн-и Са’д, I, 116)

“Бас нэгэн өдөр нэг еврей ирж намайг сайн ажиглаж харснаа эргээд явав. Дараа ганцаараа байхад минь дахин миний дэргэд ирээд:

«Хүүхэд ээ! Чамайг хэн гэдэг вэ?» гэж асуув.

«Ахмэд!» гэлээ.

Нурууг минь хараад:

«Энэ хүүхэд, энэ үммэтийн элч мөн!» гэв.

Нагац нар маань энэ тухай ээжтэй ярихад ээж, миний төлөө санаа зовж эхлэв. Ингээд бид Макка руу буцахаар шууд замдаа гарцгаалаа.” (Эбү Нуайм, Дэлаил, I, 163-164)

Хазрат-и Амина, Гэгээн хүүтэйгээ Макка руу буцах замдаа хүндээр өвдөж, Эбва гэдэг газарт гучин настай байхдаа амьсгал хураасан тул, тэнд нь оршуулав. Тэр нас барахаасаа

өмнө өнчин хүүгээ хайр халамжаар дүүрэн нүдээр удаан гэгч нь харж, элгэндээ тэврээд ингэж хэлэв:

“Аллах Чамайг ариун болгог! Хэрэв зүүдэндээ харсан минь биелвээс, Чи жэлал, икрамын эзэн Аллахын зүгээс хүн төрөлхтөнд харам ба халалыг мэдүүлэхээр илгээгдэнэ. Аллах Чамайг пут болон пут шүтлэгээс хамгаалах болно. **Амьд бүхэн үхнэ, шинэ бүхэн хуучирна, өсөж торнисон бүхэн муудаж, үгүй болно. Би ч бас үхнэ, гэхдээ үүрд мөнх дурсагдана. Учир нь би, ариун нандин нэгэн Хүү төрүүлж, ардаа ач буянтай нэгэн дурсгал үлдээгээд явж байна!..**” (Диярбэкрий, I, 229-230; Камил Мирас, *Тэжрид Орчуулсан нь*, IV, 549)

Энэ бүхнийг зүрхэндээ мэдэрсэн шүлэгч Ариф Нихат Асъя нь Хазрат-и Аминад зориулан ингэж шүлэглэв:

Аяа Эбваад хэвтэж буй амьгүй бие!

Чиний цэцэрлэгт

Дэлхийн хамгийн гоё сарнай дэлгэрэв!..

Орчлонгийн Туяа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ээжгүй хоцорч, Үммү Эймэний хамт Макка руу буцав.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- амьдралынхаа турш Үммү Эймэнийг олон удаа эргэн зочилж: “*Ээж ээ!*” хэмээн ханддаг байв. Тэрээр “*Ээжийн минь дараах ээж!*”, “*Миний гэр бүлээс амьд үлдсэн ганцхан хүн!*” хэмээн түүнийг хайрлан хүндэлдэг байв.⁶⁴

Өвөө Абдүлмутталибын хамгаалалт

Гэгээн Элч маань эхлээд аав, дараа нь ээжийгээ алдсан ч Аллах түүнийг хайр халамжаар дутаасангүй. Тэр Ариун

64. Хар. Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, VII, 303-304; Ибн-и Са'д, VIII, 223.

өнчин хүүг, өвөө Абдүлмутталиб нь энгэртээ авчээ. Тэр, хүүхдүүдийнхээ хэнд ч үзүүлээгүй халамж хайрыг Хүндэт Элчид маань үзүүлжээ.

Абдүлмутталибыг унтаж байхад эсвэл өрөөндөө ганцаараа байхад нь хэн ч орж чаддаггүй байв. Харин хоёр хорвоогийн Наран, өвөөгөөсөө огт салдаггүй бөгөөд өрөөндөө ганцаараа эсвэл унтаж байхад нь чөлөөтэй орж гардаг байв.⁶⁵

Кабагийн сүүдэрт байдаг Абдүлмутталибын суудал дээр (аавыгаа хүндэтгэн хөвгүүдээс) хэн нь ч суудаггүй байв. Тэд аавынхаа дэргэд зогсож байхад Орчлонгийн Хүндэт Элч маань өвөөгийнхөө дэргэд чөлөөтэй суудаг байв. Түүнийг суудлаас нь босгох гэсэн авга ах нарыг нь, Абдүлмутталиб:

“Хүүг минь орхицгоо ! Валлахи, Түүний алдар нэр маш өндөрт гарах болно!” хэмээн дэргэдээ суулган нурууг нь илдэг байв. Хамгийн сайхан ачийнх нь бүх үйлдэл, өвөөд нь таалагддаг байв.⁶⁶

Абдүлмутталиб, хайрт ач нь ширээнд суугаагүй бол “Хүүг минь аваад ирцгээ!” гээд хоол иддэггүй байв.⁶⁷

Хоолыг нь авчрах үед Түүнийг хажуудаа, заримдаа өвөр дээрээ суулгаад, хоолны хамгийн гоё хэсгийг Түүнд идүүлдэг байв.⁶⁸

Нэг жил ган гачиг нүүрлэсэн, хэцүү цаг үе тохиосонд Маккагийнхан, борооны дуа хийхээр Эбү Күбэйс уулан дээр гарцгаав. Абдүлмутталиб, долоон настай Хайрт Элчийг маань мөрөн дээрээ суулган уулны оргилд гарч, түүнийг газарт

65. Ибн-и Са’д, I, 118.

66. Ибн-и Хишам, I, 180.

67. Ибн-и Са’д, I, 118.

68. Бэлазурый, I, 81.

буулгахгүйгээр дуагаа хийж эхлэв. Маккагийнхан ч түүний дэргэд цугларан, алгаа дэлгэн залбирцгааж байлаа. Гэтэл тэднийг зогссон газраасаа хөдөлж амжаагүй байтал тэнгэр хураа асгаруулж Маккагийн Хөндий энэрэлд автав.⁶⁹

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- найман нас хүрэхэд, Түүний өвөө Абдүлмутталиб өөд болов.

Ийнхүү түшиг тулгуур болсон ойр дотны бүх хүмүүсээсээ хагацжээ. Тэр цаг мөчөөс хойш Түүний эзэн, хамгаалагч ба хүмүүжүүлэгч нь зөвхөн Раб нь байв. Түүний амьдралын хамгийн хүнд хэцүү үед, түшиг тулгууруудаасаа хагацсан явдал нь, хүн төрөлхтөнд тулгарч болох хамгийн хүнд нөхцөлд, хамгийн төгс үлгэр жишээ болох далд утгыг агуулсан байлаа.

Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг аав ээжгүй болгосон нь, нарийн далд олон учрыг агуулдаг. Эдгээрээс хамгийн чухал нь: Тэрээр элчийн сургаал, эрдэм мэдлэгээ аав эсвэл өвөөгөөсөө авсан байж таарна гэх гүтгэлэгт өртөх боломжгүй юм.

Өөрөөр хэлбэл, Алладын Элч (тухайн үеийн ёс заншил бүхий) гэр бүлийнхээ бус, Раббынхаа хүмүүжил доор өссөн байдаг. Энэ тухай нэгэн хадистээ:

“Намайг Раб минь хүмүүжүүлсэн ба хүмүүжлийг минь маш сайхан болгов.” хэмээн айлдав. (Сүюүтий, I, 12)

Нөгөө талаас Хайрт Элч маань аав ээжгүй ч гэсэн үнэхээр сайхан хүмүүжсэн нь, Түүний элч гэдгийг гэрчилнэ.

Орчлонгийн Хүндэт -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн өнчин амьдрал, түүнийг илүү нарийн мэдрэмжтэй болгож,

69. Хар. Ибн-и Са'д, I, 90; Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, VII, 112; Диярбэкрий, I, 239.

зөвхөн Аллахад итгэн бүх зүйлээ Түүнд даатган орхих нөхцөлд хүргэжээ. Тэрээр өнчин ядуу, сул дорой байхын зовлонг хамгийн ихээр амссан учраас, амьдралынхаа турш хүчгүй, сул дорой хүмүүсийг харж хамгаалдаг байв. Нэгэн хадис-и шарифт:

“Өөрийнхөө өнчнийг эсвэл бусдын өнчнийг хамгаалсан хэн нэгэн, диваажинд надтай хамт ийм ойрхон байх болно.” хэмээн долоовор хуруу, дунд хуруу хоёроо нийлүүлж үзүүлэв. (Мүслим, Зүхд, 42; Хар. Бухарий, Эдэб, 24; Талак, 14)

Түүнчлэн Аллах Таала, хүний амьдралын бүх түвшинд Расулаллах-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг үлгэр жишээ болгохын тулд өнчнөөс эхлүүлэн ахиулсаар улс төрийн тэргүүн болтол дэвшүүлжээ.

Авга ах Эбү Талибын хамгаалалт

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн өвөө Абдүлмутталиб, амьсгал хураахынхаа өмнө бүх хүүхдүүдээ цуглуулаад, гагцхүү ач хүүг нь сайн харж хандахыг гэрээслэв. Гэгээн Элчийн маань аав Хазрат-и Абдуллах, Зүбэйр, Эбү Талиб нар нэг эхээс мэндэлсэн тул хүүг хэн нь асрахаа үзэн сугалаа татахад Эбү Талибт таарав.

Эбү Талиб бол Абдүлмутталибын хөвгүүдээс хамгийн энэрэл халамжтай нэгэн байв.⁷⁰ Тэрээр хэдэн тэмээнээс өөр хөрөнгөгүй, өнөр өтгөн гэр бүл байжээ. Эбү Талиб ядуу хэдий ч Курайшийн ноён бөгөөд бүгд түүний үгийг сонсож, тушаалыг нь дагадаг байв. Тэрээр аав Абдүлмутталиб шигээ, согтууруулах ундаа огт амсдаггүй хүн байв.⁷¹

70. Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, I, 22.

71. Халэбий, I, 184.

Эбү Талиб, ариун ач хүүгээ ихэд анхааран халамжилж, өөрийнхөө хүүхдүүдээс илүү хайрладаг байв. Тэрээр Орчлонгийн Элчийг хажуудаа авахгүй л бол унтдаггүй, хаашаа ч явсан Түүнийг дагуулж явдаг байв.

Эбү Талибын гэр бүлийнхэн, Оршигчийн Туяа-саллаллаху *алэйхи вэ сэллэм*-ийг байхгүй үед хоолоо идвэл, төд удалгүй өлсөж эхлэх бөгөөд харин Түүнтэй хамт идсэн үедээ сайхан цадаад зогсохгүй хоол нь илүү гардаг байв. Ширээнд нэг л хүнд хүрэлцэхүйц сүү тавьсан үед эхлээд Ариун өнчин ууж, дараа нь бусдад өгөхөд бүгд ханатлаа ууцгаадаг байв. Ийм учраас тэдний гэр бүл хоолоо идэж эхлэхээс өмнө, Эбү Талиб:

“–Түр хүлээцгээ! Хүү минь ирэг!” гэдэг байв.⁷²

Эбү Талибын эхнэр Фатима Хатан- маш буянтай, эрдэм ухаантай, уяхан сэтгэлтэй нэгэн эмэгтэй байв. Мусульман болсныхоо дараа Мадина руу нүүсэн уг ариун Хатныг, Гэгээн Элч маань үргэлж эргэж тойрон, түүний гэрт бага үдийн нойроо авдаг байв.⁷³

Фатима Хатныг нас нөгчихөд, Гэгээн Элч-саллаллаху *алэйхи вэ сэллэм*-ийн ариун нүднээс сувдан дуслууд бөмбөрч, “Өнөөдөр, ээж минь амьсгал хураалаа!” хэмээн цамцаа кэфэн(нас барагчийг ороох даавуу) болгон өгч, оршуулгын мөргөлийг нь үйлдүүлээд булшинд нь түр хэвтсэн гэдэг. Яагаад тэгсний учрыг асуухад ингэж айлдав:

“–Эбү Талибаас хойш надад энэ эмэгтэйгээс илүү сайн сайхан зүйл хийсэн хүн байхгүй! Би, түүнийг ахиратад диваажингийн хувцас өмсөг гэж цамцаа кэфэн болгон өгч, булшиндаа амархан дасаг гэж тэнд түр хэвтсэн юм!”

72. Ибн-и Са’д, I, 119-120, 168.

73. Ибн-и Са’д, VIII, 222.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын тэр их уй гунигийг хараад гайхсан хүмүүст:

“Тэр миний хоёр дахь эх байсан юм. Өөрийнх нь хүүхдүүд өлсөж байхад тэр эхлээд намайг цатган, үсийг минь самнаж сарнайн тос түрхдэг байв. Тэр миний ээж байсан!” хэмээн айлдав. Дараа нь түүний төлөө ингэж залбирав:

“Аллах таныг өршөөж энэрэн, буянаар шагнах болтугай! Та миний хоёр дахь ээж билээ! Та өөрөө өлсөж, намайг цатгадаг, өөртөө бус надад л хувцас хийж өгдөг байв! Хамгийн амттай шимтэй, өнгөтэй өөдтэйг өөрөөсөө харамлан, надад л өгдөг байв! Тэр энэ бүхнийг зөвхөн Аллахын таалал болон үүрдийн амьдралынхаа төлөө хийдэг байсан!..” (Хаким, III, 116-117; Хэйсэмий, IX, 256-257; Я’кубий, II, 14)

Хоёр дахь Шэрх-и Садр: Гэгээн Элчийн зүрхийг энэрэл нигүүсэл, хайр халамжаар дүүргэсэн нь

Эбү Хүрэйра⁷⁴ -радьяллаху анх- Гэгээн Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээс маань хэн ч асууж зүрхэлдэггүй зүйлсийг

74. **Эбү Хүрэйра** -радьяллаху анх-гийн өмнөх нэр нь Абдушэмс байсан ба мусульман болсны дараа Абдуррахман хэмээх нэртэй болов. Нэгэн өдөр өвөртөө муурын зулзага авч явсныг нь харсан Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-

“Энэ юу вэ?” хэмээн асуув. Эбү Хүрэйра:

“Муур” гэж хариулсанд, түүнийг “Муурын эцэг” гэсэн утгатай “Эбү Хүрэйрэ” хочийг өгөв. Тэр өдрөөс хойш энэ нэрээрээ танигдаж, жинхэнэ нэр нь мартагдав. Тэрээр, өөрийгөө Хүндэт Элчийн өгсөн энэ хочоор нь дуудахыг хүсдэг байв. Эбү Хүрэйра -радьяллаху анх- хижрий тооллын 7 онд Мадинад ирсэн бөгөөд Мэсжид-и Нэбэвийгийн сандлууд дээр унтаж босдог Асхаб-и Сүффэгийн ядуу мусульманчуудын нэгэн байв. Тэрээр өдөр шөнөгүй Хайрт Элчээс маань салалгүй дагаж, Түүнээс сонссон хадисуудыг сурахыг хичээдэг байв. Тэрээр нийт 5374 хадис-и шариф дамжуулжээ. Энэ нь түүнийг хамгийн их хадис дамжуулсан асхаб

Гэгээн Элч мэндэлсэн нь ба Хүүхэд нас

санаа зоволгүй, зоригтой асууж чаддаг байв. Нэгэн өдөр Орчлонгийн Хүндэт Элчээс маань:

“–Расулаллах минь! Таны элч болохыг нотлох хамгийн анхны шинж тэмдэг юу байсан бэ?” гэж асуув.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ингэж айлдав:

“– *Эбү Хүрэйра! Чи, нэгэнт асуусан тул хэлье. Би арван настайдаа, нэгэн өдөр цөлд явж байсан юм. Гэтэл толгой дээрээс минь ярих чимээ гарч, би цочин хартал хоёр хүн бие биеэсээ:*

“–Энэ хүн мөн үү?” гэж асуув.

Нөгөөх нь:

“–Тийм ээ, тэр мөн.” гэв

Би 10 нас хүртлээ тийм царай зүс, рух, хувцас хунир хэзээ ч харж байгаагүй билээ. Тэд хажууд минь ирээд хоёр гараас минь барьцаасан боловч би тэднийг мэдэрсэнгүй.

Тэдний нэг нь нөгөөдөө:

“–За, Түүнийг хэвтүүл!” гээд хамтдаа, намайг газар хэвтүүлэв. Би бас ямар ч хүч албадлага мэдэрсэнгүй. Дахиад нэг нь нөгөөдөө:

“–За, цээжийг нь нээ!” гэхэд тэр ч нээв. Гэтэл цус ч гарсангүй, өвдөлт ч мэдрэгдсэнгүй.

*“–За, тэндэх **өшөө** ба **атаархлыг** гарга!” гэхэд тэндээс бүлэгнэсэн цус шиг юм гаргав. Тэгээд түүнийг шидэж орхив.*

болгосон юм. Тэрээр Хижрэтийн тооллын 59 онд Мадинад 78 настайдаа Аллахын энэрэлд хүрэв.

*“–За, одоо түүний оронд **халамж** ба **энэрлийг** хий !” гэв. Тэд өнөөх гаргасан зүйлтэй адил хэмжээтэй, мөнгө шиг зүйл цээж рүү минь хийхийг би харлаа. Дараа нь баруун хөлийн минь эрхий хурууг барьж хөдөлгөөд:*

“–За, мэнд сайн яваарай!” гэв.

Би босоод явтал дотор минь хайр энэрлээр дүүрэн байв. Тэр мөчөөс хойш Би үргэлж багачуудыг хайрлах хайр, ахмадуудыг энэрэх халамжийг мэдрэх болсон юм.” (Ахмад, V, 139; Хэйсэмий, VIII, 223)

ГЭГЭЭН ЭЛЧИЙН ЗАЛУУ НАС

Гэгээн Элч маань, тэнгэрлэг хамгаалалтан доор өссөн нь

Аллах Таала, Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг элчийн нэр хүндээр алдаршуулсан тул мунхаг харанхуй үеийн бүх муу муухайгаас хамгаалсан байдаг. Түүний өнчин бага ба залуу нас нь хамгийн сайхан гэрэлт ирээдүйн бэлтгэлийг илэрхийлсэн нягт нямбай, агуу байдал дунд өнгөрчээ. Түүний үндсэн шинж чанар нь “эл-Эмин” ба “эс-Садик” юм.

Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- элч болохоосоо өмнө ч гэсэн хүн чанар, удам угсаа, ёс суртахуунаараа хамгийн өндөр зэрэгт ордог байлаа. Тэрээр үнэнч итгэмжтэй байдлаараа бусдад маш ихээр хүндлэгддэг, хөршийнхөө эрхийг хамгаас илүү чухалчилдаг, харгис муу үйлдлээс маш хол нэгэн байв. Хэн нэгнийг буруутган, маргалдаж байсан удаа огт үгүй. Ийнхүү Аллах Таала, хамгийн эрхэм шинж чанар, эрдэм чадваруудыг Түүнд цогцлоосон тул овог аймаг нь Түүнд «эл-Эмин» хэмээн нэрийг өгчээ.⁷⁵

Нэгэн өдөр Хайрт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ээс маань:

75. Ибн-и Хишам, I, 191; Ибн-и Са'д, I, 121.

–“Расулуллах аа! Та, Аллахаас өөр ямар нэгэн зүйлийг шүтэн, залбирч байсан уу?” гэж асууцгаахад,

- “Үгүй!” хэмээн хариулав.

–“Та архи амсаж үзсэн үү?” гэхэд нь, мөн л

“Үгүй! Би ном ба иман гэж юу болохыг мэддэггүй байх-даа ч эдгээр зүйлсийг күфүр (бохир заваан, хориотой зүйлс) гэдгийг мэддэг байсан.” хэмээн айлдав. (Диярбэкрий, I, 254-255)

Аллах Таала, Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээ бага байхад нь яаж хамгаалдаг байсныг ингэж ярив:

“Би, Курайшийн хүүхдүүдтэй хамт чулуу зөөн тоглож байв. Хүүхдүүд изар(хормой)-аа шуун мөрөн дээрээ тавиад чулуугаа түүгээр зөөж байв. Би мөрөө өвтгөхгүйн тулд тэдэн шиг изараа шуух гэтэл үл үзэгдэл нэгэн хүч намайг өвдтөл нударч:

«–Изараа гэдсээрээ зангид(байх байранд нь байлга)!» гэв.

Би изараа бушуухан гэдсээрээ зангидаад, найз нарынхаа дунд ганцаараа нүцгэн мөрөндөө чулуу зөөсөн юм. (Ибн-и Хишам, I, 197)

Түүнчлэн Кабаг дахин засварлах үеэр Гэгээн Элч маань, авга ах Аббасынхаа хамт чулуу зөөж байлаа. Аббас -*радыялла-ху анх-*: чулуу, нүцгэн мөрийг чинь гэмтээх вий!

“–Изараа мөрөн дээрээ тавь!” гэв. Оршигчдын Туяа хормойгоо мөрөн дээрээ автал, изар нь газар унав. Тэр, тэнгэр өөд хараад:

“–Надад изарыг минь үзүүлээч!” хэмээн аваад, биеэ бушуухан хучив. (Бухарий, Нас, 42)

Тухайн үед хувцасгүй явах нэлээд хэвийн үзэгдэл байсан ч Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* уг ичгүүрт үйлдлийг огт хийж байсангүй.

Христийн Лам Бахира, Расулаллах-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг арван хоёр настай байхад:

“Хүү минь, Лат ба Уззагийн нэрээр асууж байна, хариулаач!” гэхэд нь:

“–Лат ба Уззагийн нэрээр тангараг өргөж надаас юм битгий асуу! Валлахи, Би тэднийг (хуурамч шүтээнүүдийг) үзэн яддаг шигээ, өөр юуг ч тэгтлээ үзэн ядахгүй!” хэмээв. (Ибн-и Исхак, х. 54; Ибн-и Са’д, I, 154; Мөн хар. Ахмад, V, 362)

Үммү Эймэн -радъяллаху анха- өгүүлрүүн:

Курайшийн мүшрикүүд жилд, нэгэн өдөр Бувана путын дэргэд цуглаж, шөнө болтол тахил өргөн, үсээ тайрч, дуу чимээгээ хураан хүндэтгэлийн ёслол хийдэг байв. Нэгэн удаа Эбү Талиб ч бас уг баярын төлөө бэлдсэн байв.

Харин Орчлонгийн Туяа тэднийг дагаж явахаас татгалзтал авга ах, эгч нар нь Түүнд маш их уурлажээ.

Эгч нар нь:

“–Бидний бурхнаас нүүр буруулсны чинь төлөө, чамд аймшигтай зүйл болох вий гэхээс бид айж байна!” хэмээн зогсоо зайгүй Түүнийг гуйсаар байсан тул, Орчлонгийн Хүндэт Элч маань явахаас өөр аргагүй болжээ.

Тэнд очоод Гэгээн Элч маань хэсэгхэн хугацаанд алга болж, удалгүй нүүр нь цонхийн цайчихсан гарч ирэв.

Авга эгч нар нь:

“–Чамд юу болоо вэ?” гэж сандран асууцгаав.

Тэрээр:

“–Надад жин хүрэхээс би айж байна!” хэмээв.

Авга эгч нар нь:

“–Аллах Чамайг шэйтанаас хамгаална! Учир нь чамд бүх сайн сайхан шинж бүрэлдсэн. За алив хэл, чамд юу тохиолдов?” гэгцгээв.

Аллахын Элч маань:

“–Намайг пугуудад дөхөж очтол гэнэт өндөр нуруутай, цагаан царайтай нэгэн хүн гарч ирээд:

«–Мухаммед ээ! Буцаад яв, түүнд гар бүү хүр!» гээд хаширав!”

Түүнээс хойш Оршигчдын Туяа, элч болох хүртлээ тэдний иймэрхүү баяр ёслолд огт оролцоогүй юм.⁷⁶

Хазрат-и Али -радъяллаху анх-ын дамжуулснаар Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань ингэж айлдав:

“Би мунхаглалын үед хийгддэг байсан нэг зүйлийг хоёр удаа хийхээр завджээ. Гэтэл Аллах -аззэ вэ жэллэ- намайг тэднээс хамгаалж соёрхов.

Би нэгэн шөнө, Курайшийн хэдэн залуустай хамт Маккагийн дээд хэсгээр хонио бэлчээж байв. Би найздаа:

«–Хэрэв чи миний хонийг хариулж байвал, би ч гэсэн бусад залуус шиг Маккад очиж та нарын шөнийн цуглаанд оръё.» гэлээ.

Найз маань:

«–Болно, хүссэнээ хий!» гэв.

Ингээд би замдаа гарч Маккад иртэл хэнгэрэг, лимбэ ба исгэрэх дуу сонсогдов. Би:

«–Энэ юу вэ?» гэж асуулаа.

«– Тийм тийм эрэгтэй эмэгтэй хоёр гэрлэж байна!» гэв.

Би бушуухан суугаад тийшээ харж эхэллээ. Тэр үед Аллах-жээлэ жээлэлүхү- намайг нойронд автуулж би тэрүүхэн тэндээ унтчихжээ. Аллахад тангараглая, нар эгц дээр минь ирэх хүртэл би нойрноосоо салж чадаагүй юм. Би сэрэнгүүтээ найз дээрээ очтол, тэр надаас:

«–Чи юу хийв?» гэж асуув.

Би «–Юу ч хийгээгүй!» гэхэд тэр, надад юу болсон тухай ярилаа.

Өөр нэгэн шөнө, энэ явдал давтагдав. Би дахиад Маккагийн шөнийн цугларалтад очоод мөн л гүн нойронд автаж, нар мандтал унтжээ.

Раб минь намайг элч болгох хүртэл, би эдгээрээс өөр ямар ч буруу зүйл рүү зүглээгүй билээ!” (Ибн-и Исхак, х. 58-59; Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, II, 292)

Аллахын Элч хонь хариулсан нь

Гэгээн Элч маань, авга ахтайгаа наймаа хийж эхлэхээсээ өмнө, хэсэг хугацаанд “малчин” байв. Энэ ажил нь Арабуудын хувьд энгийн ажил биш, нэр хүндтэй баян айлын хүүхдүүд хийдэг ажил байв. Түүнчлэн Аллахын бүхий л элч нар мал хариулж байжээ. Үүгээрээ Аллах Таала, удирдан залахад хэрэг болох зарим онцлог шинжийг элч нартаа олгожээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн өдөр:

“Аллах Таалагийн илгээсэн элч нар бүгдээрээ гарцаагүй хонь хариулсан юм.” хэмээсэнд, асхаб:

“–Та ч гэсэн хонь хариулсан гэж үү, Расулаллах аа?” гэж асууцгаав.

Хорвоогийн Тэргүүн -алэйхиссалату вэссэлам- маань:

“–Тийм ээ, Би цалин хөлс авч⁷⁷ Маккагийнхний хонийг хариулдаг байсан.” хэмээв. (Бухарий, Ижарэ, 2, Энбия, 29; Ибн-и Мажэ, Тижарэт, 5)

Өөр нэгэн хадис-и шарифтаа ингэж айлдав:

“Муса -алэйхиссэлам- элчээр томилогдохдоо хонь хариулдаг байв. Давуд -алэйхиссэлам- элчээр томилогдсон, Тэр ч гэсэн хонь хариулдаг байсан. Би ч гэсэн элч бөгөөд Эжядад хамаатнуудынхаа хонийг хариулдаг байв.” (Ибн-и Са’д, I, 126)

Энэрлийн Элч маань тэр үед хорь орчим настай байв.

Орчлонгийн Хүндэт -алэйхи эфдалу’с-салэват- Элч маань:

“Ахуй амьдралын хамгийн үр өгөөжтэй арга замуудын нэг бол уул талаар мал маллаж буй хүн юм. Тэр хүн мөргөлөө үйлдэн, зэкат/ өглөгөө өгч, нас эцэслэх хүртлээ Рабдаа залбирч, хүмүүст үргэлж сайн сайхныг хийнэ.” (Мүслим, Имарэт, 125; Ибн-и Мажэ, Фитэн, 13) хэмээн айлдаж мал хариулах нь үнэхээр ач буянтай ажил болохыг мэдэгджээ.

77. Хадис-и шарифад дурдсан **“Карарит”** гэдэг үг нь Маккагийн нэгэн газрын нэр, мөн мөнгөний нэгж болох “кират”-ын олон тоо байжээ. Өөр нэгэн мэдээгээр “Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь өдөр бүр хонь бүрт динарын хорины нэг болох нэг кират авч Маккагийнхны хонийг малласнаас үүсчээ” гэжээ.

Мал хариулсан хүмүүсийн бодох сэтгэх хязгаар тэлэн, буурь суурьтай болж, хайр энэрлийн мэдрэмж нь хөгждөг. Энэ тухай Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- :

“Даруу төлөв байдал болон буурь суурьтай зан, малчдад байдаг.” хэмээв. (Бухарий, Мэнакиб, 1; Мүслим, Иман, 84/52)

Хонинуудыг удирдан залж, зэрлэг араатнаас хамгаалахын тулд чармайх нь тэвчээр, эзэн болох мэдрэмжийг хөгжүүлдэг. Ялангуяа хамаг амьтдыг энэрч хайрлан, тэдний ойлгомжгүй бүдүүлэг байдлыг тэсч тэвчих нь элч нарт байх шаардлагатай хамгийн гол шинж чанар юм.

Авга ах нартайгаа хийсэн аянууд

Оршигчийн Туяа маань хамгийн анх арван хоёр настайдаа, авга Эбү Талибтайгаа хамт наймаа хийхээр Сирийг зорьжээ. Хоёр дахь аяллаа арван зургаан настайдаа Йемен руу хийжээ.

Курайшийнхан Дамаска руу явахаар бэлдэж байв. Энэхүү аянд Эбү Талиб ч бас явахаар бэлдэж, дүү нар нь түүнийг үдэхээр ирэхэд Эбү Талиб, хайрт ачаасаа:

“—Чи надтай хамт явмаар байна уу?” гэж асуув.

Авга ах эгч нар нь Расулуллахыг маань нас бага учраас өвдөж магадгүй хэмээн эсэргүүцсэн тул Эбү Талиб Түүнийг Маккад үлдэхээр шийджээ. Үүнд Гэгээн Элч маань гуниглан уйлсан тул,

Эбү Талиб:

“—Дүүгийн минь хүү! Юу болов? Чамайг авч явахгүй гэхээр уйлж байгаа юм уу?” гэж асуув.

Хоёр Хорвоогийн Нар маань авга ахынхаа тэмээний ног-
тыг бариад:

“—Авга ах аа, та Намайг хэнд үлдээж байгаа юм? Надад
аав ч байхгүй, ээж ч байхгүй!” хэмээв.

Эбү Талиб түүнийг өрөвдөн хайрлаж:

“—Валлахи, би Чамайг авч явна! Чи надаас, би ч Чамаас
хэзээ ч салахгүй!” гэв. (Ибн-и Исхак, х. 53; Эбү Нуайм, *Дэлаил*, I, 168)

Түүний дараа, Гэгээн Элч маань арван зургаатайдаа авга
ах Зүбэйрийн хамт Йемен руу явжээ. Зүбэйр, Гэгээн Элчийн
маань ач буяныг хүртэхийг хүссэн тул ариун дүүгээ хамт явуу-
лахыг Эбү Талибаас гуйжээ.⁷⁸

Наймааны жингийн цуваа хөндий рүү орох үед нэг догшин
ат, тэр замаар хэнийг ч явуулахгүй байлаа. Аянчид аргаа баран
буцахаар болтол Гэгээн Элч:

“—Түүнийг надад үлдээ!” хэмээн цувааны өмнө гарав.

Ууртай догшин тэмээ, Гэгээн Элчийг маань хараад
тайвшрав. Гэгээн Элч маань өөрийнхөө тэмээнээс бууж түүнийг
унан хөндийг туулаад, дараа нь түүнийг сул тавилаа.

Мөн аяллаас буцах замд үерт автсан нэгэн хөндийн таарал-
дан, гаталж чадахгүй байсанд Гэгээн Элч маань:

“—Та нар намайг дагаад явцгаа!” гэв. Аянчид Түүний
араас дагаж, хөндийг эсэн мэнд гаталцгаав. Учир нь Аллах
Таала тэндэх усыг хатааж зам мэт болгосон байв. (Ибн-и Кэсир,
эл-Бидая, II, 282)

78. Диярбэкрий, I, 260.

Христийн номлогч Бахиратай таарсан ба түүний шинжилт

Эбү Талиб, Курайшийн хэсэг ахмадуудын хамт Дамаскад очсон байв. Гэгээн Элч маань, тэдэнтэй хамт явсан бөгөөд замдаа номлогч Бахирагийн сүмд ойрхон нэг газар хонов. Тэр үеийн хамгийн эрдэмтэй христ нь Бахира байв.

Бахира, аяны цувааг ажиглавал нэг үүл, тэдний дундах нэг хүнийг үргэлж сүүдэрлэж, модны сүүдэрт буухад нь мөн л өнөөх хүнийг дагаж байгааг олж харжээ. Тиймээс:

“–Курайшийнхан минь ээ! Би та нарт зориулж хоол хийсэн, бага-том, боол-эзэн гэлгүй бүгдийг тань ширээнд урьж байна!” хэмээн урилга илгээжээ.

Үнэн хэрэгтээ Бахира, урьд өмнө нь тэднийг тоолгүй өнгөрөөдөг байжээ. Гэтэл зөвхөн Орчлонгийн Хүндэт Элч маань эд барааны дэргэд үлдэж, бусад бүх аянчид хоолонд очжээ. Бахира, ирсэн хүмүүсийг нэгд нэгэнгүй ажигласан боловч номд дурдагдсан шинж тэмдэг хэнд нь ч харагдахгүй байлаа.

“– Курайшийнхан минь ээ! Танай цуваанаас зоогийн ширээнд ирээгүй үлдсэн хүн байгаа юу?” гэж асуув.

Курайшийнхан:

“–Бахира аа! Ард, ганцхан хүүхэд хоцорсон. Бидний хамгийн залуухан нь учраас Түүнийг эд барааны дэргэд үлдээсэн.” гэгцгээв.

Бахира:

“–Түүнийг ч гэсэн дуудаарай! Энэ зоогноос тэр ч гэсэн хүртэг!” гэв.

Ийнхүү Мухаммэдү'л-Эминийг дуудан, ширээнд суулгахад номлогч Түүнийг анхааралтай гэгч нь шинжиж эхлэв. Дараа нь, Түүний гарыг барьж:

“–Энэ хүүхэд Хорвоо ертөнцийн Хаан мөн. Энэ хүүхэд Аллахын Элч мөн. Аллах, Түүнийг орчлон ертөнцөд энэрэл болгож томилно!” гэв.

Курайшийн ахмадууд түүнээс:

“– Чи яаж мэдэж байгаа юм?” гэж асуув.

Номлогч Бахира:

“– Бидэнд буулгасан судар дээр Түүний шинж тэмдгүүд дурдагдсан байсныг би уншсан юм. Тэгээд та нарыг дөхөж ирэх үед, бүх чулуу бас модод Түүнд мөргөв. Эдгээр амьгүй зүйлс зөвхөн элчид л мөргөдөг. Мөн би Түүний хоёр далны дунд орших элчийн тамгийг таньсан.” гэв.

Бахира, Хүндэт Элч болон авга ахаас нь хэдэн зүйл лавлан асууж, хариулт нь яг таарсан тул бүрэн итгэлтэй болж, Эбү Талибт хандан:

“–Та, ач дүүгээ даруй нутагтаа аваач! Түүнийг Еврейчүүдийн хорлолоос хамгаал! Валлахи, тэд танивал Түүнийг заавал алах гэж оролдоно. Энэ хүүхэд араб, гэтэл еврейчүүд сүүлийн элчийг Израилынхнаас сонгогдохыг хүсч байгаа. Харин ач Хүүгийн чинь нэр алдар маш өндөрт гарах болно.” гэв.

Эбү Талиб, номлогчийн хэлснээр ариун ачаа дагуулан шууд Макка руу зүглэв. (Ибн-и Исхак, х. 54-55; Ибн-и Са’д, I, 153-155; Тирмизий, Мэнакиб, 3)

Христийн үгүйсгэгчид, Исламд хар толбо үлдээх зорилгоор Гэгээн Элчийг маань номлогч Бахирагаас зөвлөгөө авсан мэтээр ярьцгаадаг. Энэ нь Кур’ан болон тэвхидийн эсрэг худал

цуу яриа юм. Учир нь Бахира христийн номлогч байсан бөгөөд уг үндсээсээ хазайсан христийн шашнаас санаа авна гэдэг нь огт боломжгүй зүйл юм ?!

Нөгөө талаас Бахирагийн шашин болох Христийн шашинд Аллах гэсэн ойлголт нь антропоморфик буюу хүний шинжийг агуулсан байдаг.

Харин ислам бол тэвхид үндсэн дээр Аллахаас, элчээрээ дамжуулан илгээсэн цорын ганц ариун шашин юм. Исламд Аллах гэсэн ойлголт: мутгал буюу оюун ухаанаас хальсан, ямар ч өө сэв, алдаа дутагдлаас ангид гэдгийг нь илэрхийлдэг.

Иймээс тэвхид итгэлийн суурин дээрх Куран болон эхл-и китаб(исламыг ирэхээс өмнө, үндэс суурь нь эвдрээгүй байсан тэнгэрлэг номтнууд буюу еврей, христүүд)-ынхан зөвхөн тэнгэрлэг зам мөрийг баримталснаар авралд хүрэхийг мэдээлжээ.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالنَّصَارَى وَالصَّابِئِينَ
مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ
رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

Мусульманчууд, еврейчүүд, христчүүд болон сабиичуудаас Аллах болон ахират өдөрт итгэж сайхан үйл хийсэн хүн бүр Раббынхаа хишгийг гарцаагүй хүртэх бөгөөд тэдэнд айж зовох зүйл үгүй билээ.” (эл-Бакара, 62)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь бүхий л цаг үе болон газар орны хамгийн сүүлийн элчээр томилогдсон учраас, Түүнээс өмнөх бүх шашнууд цуцлагдсан буюу хүчингүй болов. Тиймээс Аллахад итгэсэн хэрнээ Түүний Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д итгэхгүй байх нь күфүр юм. Гэтэл дээр дур-

дагдсан эхл-и китабынхан (еврэй болон христүүд) энэ алдааг гаргасаар л байдаг.

Шашны тулгууруудад, дүрэм журмын дараа ибадэт болон ёс суртахуун орно. Ислам шашин нь эмх цэгцтэй ибадэт амьдралыг бий болгож, хүмүүсийн хоорондын харилцааг эрх тэгш байдал, шударга ёс ба ёс суртахууны үндсэн дээр дахин шинээр байгуулж, ялын шийдвэрийг ч дотроо багтаасан нэгэн цогц хуулийг агуулдаг.

Дээр дурдагдсан Бахирагийн шашин буюу христэд “ибадэт” болон “ял шийтгэл” байхгүй болжээ. Түүнчлэн Расулуллах маань Кур’ан болон түүхийн гэрчилснээр “үмний” буюу унших, бичихийг мэддэггүй нэгэн байв. Энэ тухай Куран сударт:

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكُمْ إِذَا
لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ بَلْ هُوَ آيَاتٌ بَيِّنَاتٌ فِي صُدُورِ الَّذِينَ أُوتُوا
الْعِلْمَ وَمَا يُجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ

“Чи үүнээс өмнө ямар нэг бичиг уншиж, гараараа ч гэсэн бичдэггүй нэгэн байв. Хэрвээ тийм (уншиж бичихийг мэддэг) байсан бол буруу номтнууд эргэлзэж мэдэх байв. Үгүй, тэр (Кур’ан) бол өөрсдөд нь эрдэм мэдлэг өгөгдсөн хүмүүсийн зүрх сэтгэлийг гэрэлтүүлэгч аяатууд юм. Аяатуудыг маань зөвхөн харгис хэрцгий хүмүүс л үгүйсгэнэ.”
(эл-Анкэбүт, 48-49)

Орчлонгийн Хүндэт Элч-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-маань номлогч Бахиратай уулзахдаа арван хоёр настай байв. Тэрээр Бахиратай ганцхан удаа, хальт уулзаад өнгөрсөн бөгөөд

үсэг бичиг мэддэггүй хэрнээ зургаан мянга гаруй аяатыг тэр богино хугацаанд цээжилж, ой ухаандаа хорин найман жил хадгалаад 40 нас хүрэнгүүтээ гэнэт тэр бүхнийг ярьж эхэлнэ гэдэг боломжгүй бас утгагүй зүйл. Хэрэв Бахира үнэнийг мэдэж байсан бол өөрөө зарлаж нэр алдарт хүрэлгүй, огт таньж мэддэггүй хүүхдэд яагаад дамжуулна гэж?!

Мөн Бахира Еврей хэлээр уншиж бичдэг байсан бөгөөд, Кур’ан-и Кэрим нь ил тод, ойлгомжтой араб хэлээр бичигдсэн байдаг. Аллах Таала иймэрхүү гүтгэлгийн хариуд:

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي
يُלْحِدُونَ إِلَيْهِ أَعْجَمِيٌّ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

“Кафирууд «Кур’аныг хэн нэгэн хүн Мухаммэдэд заасан» гэж хэлдгийг бид мэднэ. Энэ ор үндэсгүй цуу яриаг дамжуулж буй хүн гадаад (Ажэм буюу иран) хэлтэй байсан. (Харин) энэ Кур’ан нь маш тодорхой Араб хэлтэй билээ.”
(эн-Нахл, 103)

Түүнчлэн Кур’ан нь уг хэлний давуу талаараа Арабчуудын хамгийн чадварлаг яруу найрагчдыг, тэр бүү хэл хорвоо ертөнцийг тэр чигээр нь халз тулаанд дуудахуйц дээд түвшинд орших аж. Энэ тухай, Ибра Сурагийн 88-р аятад:

قُلْ لِّئِنْ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَى أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ
هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيراً

“Ингэж хэл: Тангараглая, Хүмүүс болон жингүүд Кур’антай төстэй нэг зүйл бүтээхээр нэг дор цугларан, бие

биенээ хамжиж дэмжсэн ч, түүнтэй төстэй зүйл хэзээ ч бий болгож эс чадна.” хэмээн айлдана.

Хилфү’л-Фүдүүл

Арабчууд, харâm саруудад хийгдсэн дайныг “Фижаар Дайн” гэдэг байв. Фижаар дайн тухайн үед дөрвөн удаа болсон бөгөөд Курайш, Кинанэ аймгуудын Хэвазинтэй хийсэн дөрөв дэх Фижаар дайнд Гэгээн Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бас оролцжээ.

Гэгээн Элч маань цаг үргэлж гагцхүү зөв шударга, гэм зэмгүйчүүдийг дагадаг байв. Тэрээр хорь орчим настай байсан бөгөөд, уг дайнд авга ах нарынхаа хамт оролцож явахдаа хэний ч цусыг урсгаагүй юм. Зөвхөн дайсны зүгээс харвасан сумыг цуглуулж авга ах нартаа өгч байв.⁷⁹

Уг дайны дараа Зилкадэ сард (харâm саруудын нэг) Зүбэйд аймгийн харьяа нэг Йемен хүн наймаа хийхээр Маккад бараа таваар авчиржээ. Курайшийн хүндэт ноён Ас бин Ваил уг барааг нь худалдан авсан ч, мөнгийг нь эс төлжээ. Йемен худалдаачин Абдуддар, Махзум, Жумах, Сэхм, Адий бин Ка’бынхан зэрэг Маккагийн нэр хүндтэй айлуудаас тусламж гуйв. Гэтэл тэд хууртсан наймаачинд туслахын оронд, Ас бин Ваилыг өмөөрч хамгаалан, түүн рүү дайран зандарцгаав.

Аргаа барсан наймаачин, Курайшийн алдартнуудыг Кабагийн эргэн тойронд сууж байхад нь Эбү Күбэйс уулан дээр гарч; “Аяа Фихрийн язгууртнууд аа!” гэж чанга чанга хашхиран өөрт тохиолдсон харгис, шударга бус явдлыг зарлан тусламж гуйв. Түүнд туслахаар хамгийн анх Гэгээн Элчийн маань

авга ах Зүбэйр хөдөлж, Курайшийн алдартнууд Абдуллах бин Жүд’аны гэрт цугларцгаав.

Абдуллах тэднийг дайлж цайлсны дараа “Маккад харгислал, шударга бустай нүүр тулсан хэн ч байсан эрхээ буцааж авах хүртэл нь түүнд тусалж, дарангуйлагчийн эсрэг тэмцэх”-ээр ам өгөцгөөв. Ингэхдээ тэд Далай тэнгист нэг дусал ус үлдэх хүртэл, Хира ба Сэбир уулууд байрнаасаа хөдлөх хүртэл энэ амлалтдаа үнэнч байхаа тангараглацгаав.

Уг холбоог Хилфү’л-Фүдүүл гэх бөгөөд хамгийн анх Ас бин Ваилаас, Йемен наймаачны эрхийг авч өгөхийн тулд үйл ажиллагаагаа эхлэв. Энэ мэтээр Маккад харгислал, шударга бустай нүүр тулсан олон хүнд туслахын тулд тэд зүтгэжээ.⁸⁰

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- мунхаг бүдүүлгийн уг эринд зөвхөн “Хилфү’л-Фүдүүл” холбоонд элсэж нэгдэв. Учир нь энэ холбоо шударга ёс, эрх тэгш байдлыг тогтоох холбоо байв. Расулаллах маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- элчээр сонгогдсоныхоо дараа уг холбооны тухай ийнхүү өгүүлрүүн:

“Би авга ахтайгаа, Абдуллах Бин Жүд’аны гэрт Хилфү’л-Фүдүүлд очлоо. Тэр цуглаанд надад үнэхээр таалагдсан тул, түүний оронд надад улаан тэмээ (буюу дэлхийн хамгийн үнэтэд бараа) өгсөн ч, Би тэгтлээ баярлахааргүй байв. Тэр андгайнд намайг одоо дуудвал, Би дахиад очно.” (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 295)

80. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 295-296; Ибн-и Са’д, I, 128-129.

Расулаллахын худалдаа наймааны түүх

Маккагийнхан, худалдаа наймаа хийж ахуй амьдралаа залгуулдаг байв. Тэд наймааны жингээр хөрш орнуудаас авчирсан бараагаа Маккад зохион байгуулагддаг яармаг худалдаануудад зарж борлуулаад, Маккад үйлдвэрлэсэн бараа таваараа хөрш орнууд руу зөөдөг байв.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- залуудаа авга ах нарынхаа хамт наймааны жинд оролцож, Сири болон Йемен руу аялж байжээ. Дараа нь Хазрат-и Хатижаг төлөөлөн Йемений Жүреш захад хоёр ч удаа наймааны аян хийсэн бөгөөд ажлын хөлсөнд удаа бүрт залуу буур хүртжээ.⁸¹

Оршигчийн Туяа, Хазрат-и Хатижагийн наймааны жинг Тихамэ дэх Хубаша зах руу бас аваачиж байв. Энэ аянд Хатижа-радьяллаху анха-гийн үйлчлэгч Мэйсэрэтэй хамт явж, тэндээс Тихамэгийн даавуу авчран Хаким бин Хизамд зарж нэлээд мөнгө олжээ.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Би, Хатижагаас илүү буянтай түнш хараагүй.” хэмээн түүнийг магтаж, хийсэн ажлын хариуг хангалттай өгдөг байсныг нь дурджээ. (Халэбий, I, 221; Айний, X, 104)

(Авга ах) Эбү Талиб нэгэн өдөр Расулуллахад маань:

“Дүүгийн хүү минь ээ! Би ядуу хүн. Энэ жилийн ган бидэнд эд хөрөнгө, наймаа ч үлдээсэнгүй! Харин наймааны нэгэн жин Дамаск руу явахаар бэлдэж байна. Хатижа бинт-и Хүвэйлид, энэ цуваагаар барааг нь хариуцаж явах хүн хайж байна гэнэ. Түүнд, Чам шиг итгэмжтэй, шударга үнэнч хүн хэрэгтэй. Чи түүний төлөөлөгч болмоор байгаагаа хэл.

81. Хаким, III, 200/4834.

Чамайг үнэнч хүн учраас бусдаас илүүд үзнэ гэдэгт найдаж байна. Үнэндээ би, Дамаск руу явахыг чинь хүсэхгүй байна. Еврейчүүд чамд минь аюул хүргэх вий гэхээс айж байна. Гэвч өөр арга алга!” гэв.

Авга ах, ач хүү хоёрын яриа Хазрат-и Хатижад сонсогдоход:

“–Мухаммэд энэ ажлыг хүснэ гэж би бодсонгүй!” гээд Гэгээн Элчид маань бушуухан мэдээ илгээж, наймааны барааг нь Дамаскад аваачвал бусдад өгдгөөсөө илүү хөлс төлнө гэж санал болгов.

Учир нь Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн хамгийн итгэмжтэй, үнэнч, сайхан ёс суртахуунтай хүн болохыг Хазрат-и Хатижа маш сайн мэдэж байв.⁸²

Ийнхүү Авралын Туяа *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Хатижагийн туслах Мэйсэрэтэй хамт Маккагаас хөдлөв. Хазрат-и Хатижа Мэйсэрэд:

“–Мухаммэдийг ямар ч нөхцөлд бүү эсэргүүцээрэй! Түүнийг юу гэж хэлсэн ч бүү үгүйсгэ!” гэж сануулав.

Замд, бараа ачсан тэмээнүүдээс хоёр нь ядарч хоцроход Мэйсэрэгийн санаа зовж Орчлонгийн Хүндэт Элчид байдлыг мэдэгдсэнд, Тэрээр тэмээний хөлийг гараараа илсэнд тэмээнүүд хурдлан жингийн цувааны эхэнд оров. Хүмүүс уг байдлыг ажиглаад Элчийг маань илүү их харж хамгаалан, анхаарал тавих болов.⁸³

82. Ибн-и Хишам, I, 203; Ибн-и Са’д, I, 129; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 297.

83. Диярбэкрий, I, 262.

Элч нарын Султан -алэйхи экмэлү'т-тэхаяа- маань амьдралынхаа турш наймааны түншүүддээ маш шударга хандаж, хэнд ямар амлалт өгнө, түүнийгээ заавал биелүүлсэн байдаг.

Ибн-и Аббас -радъяллаху анхүма-, Элчийн маань амьдралын нарийн ширийн бүх зүйлийг мэддэг байсан тул ингэж хэлэв:

“–Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэг үг хэлсэн л бол түүнийгээ заавал хийдэг байв.” (Бухарий, Шэхадат, 28)

Саиб бин Эби'с-Саиб -радъяллаху анх- өгүүлрүүн:

“Би нэг удаа Аллахын Элчийн дэргэд очлоо. Асхаб-и кирам намайг магтаж миний тухай сайхан юм хэлж эхлэхэд, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

«–Би түүнийг та нараас сайн танина!» хэмээв.

Би ч мөн:

«–Үнэн хэллээ, эцэг эх минь Чиний төлөө курбан болог. Чи миний түнш байсан, бүр маш сайн түнш. Чи нэг ч удаа эсэргүүцэл, маргаан гаргаагүй.» гэлээ.” (Эбү Давуд, Эдэб, 17/4836; Ибн-и Мажэ, Тижарат, 63)

Түүнчлэн Хайрт Элчийг маань эл-Эмин ба эс-Садик хэмээх онцлог шинжтэй болгоход хүргэсэн олон үлгэр жишээний нэгийг Абдуллах бин Эби'л-Хамса -радъяллаху анх- ийнхүү ярив:

Би'сэтээс өмнө би нэг удаа Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тай наймаа хийсэн юм. Тэр үед би түүнд өртэй болсон бөгөөд “түр хүлээнэ үү, би удахгүй авчирна” гэж амласан юм. Гэвч амлалтаа мартаад гурван хоногийн дараа гэнэт санаж, ярьсан газар очвол, Тэр нөгөө газраа хүлээсээр л байжээ.

Итгэл ба үнэнчийн үл хүрэх ноён оргилд гарсан Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань намайг загнасангүй, ердөө л:

«-Залуу минь! Чи миний санааг зовоолоо. Би чамайг гурван хоногийн турш хүлээлээ.» хэмээв.” (Эбү Давуд, Эдэб, 82/4996)

Түүний элч болохоосоо өмнө гаргадаг байсан эдгээр гайхалтай зан чанар, үйл хөдлөлүүд нь тус бүрдээ хамгийн сайхан үлгэр жишээ, гүн гүнзгий утга учир, сургамж болсон байдаг.

Хэрэв Аллах Таала хүссэн бол түүнийг төдий багаас нь ахуй амьдрал, ажил хөдөлмөрийн араас гүйлгэлгүй баян тансаг амьдрал өгч болох л байсан. Гэвч Аллахын Элчийг, амьдралаа өөрийн гараар босгож үммэтдээ үлгэр жишээ болохыг хүссэн нь тэнгэрлэг гүн учиртай байв. Жишээлбэл Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань :

“Өөрийнхөө хөдөлмөрлөж олсноос илүү буянтай зүйлийг хэн ч, хэзээ ч олж идэхгүй...” хэмээн айлдав. (Бухарий, Бүюү’ 15; Энбияа 37)

Түүнчлэн бусдыгаа удирдан хошуучлах хэн нэгэн, хүмүүсийн өглөг, бэлэг сэлтээс хамааралтай байх нь ямар ч үнэ цэнэ, нэр хүндгүй үйлдэл болно. Аугаа Эрх бүх элч нартаа ингэж хэлэхийг тушаав:

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Үүний (тэблигийн) хариуд Би, та нараас ямар ч шан харамж нэхэхгүй. Миний шан харамжийг зөвхөн Орчлон хорвоогийн Эзэн өгнө.” (эш-Шуара, 109, 127, 145, 164, 180. Мөн хар. Юунус, 72; Хүд, 29)

Үүний нарийн учрыг яруу найрагч үнэхээр сайхан илэрхийлжээ:

*Хэний ч буян хишгийг бүү хүс
Шан нь эрх чөлөөний эрдэнэс юм!*

Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань өөрийнхөө олсноор л амьдралаа залгуулдаг байсан тул хамгийн эрх чөлөөтэй хүн байв.

Номлогч Настурагийн нотолгоо

Гэгээн Элч маань Дамаскын наймааны цуваанд явж байсан бөгөөд аянчид, Бусрагийн захад номлогч Настурагийн сүмийн ойролцоо, нэгэн чидун жимсний модны доор буудаллажээ. Мэйсэрэг таньдаг байсан номлогч Настура, Хүндэт Элчийг маань зааж:

“–Аяа Мэйсэрэ! Тэр модон доорх хүн хэн бэ?” гэв асуув.

Мэйсэрэ:

“–Тэр, Курайшийн хүн билээ!” гэв.

Номлогч:

“–Нүдэнд нь жаахан улаавтар байдал байсан уу?” гэж асуув.

Мэйсэрэ:

“–Тийм ээ, ер нь нэг улаавтар зүйл нүдэнд нь бий!” гэв.

Настура:

“–Тэр мөн байна, сүүлийн элч тэр байна! Түүнийг элчээр томилогдох хүртэл би амьд байгаасай!” гэв. (Ибн-и Са’д, I, 130-156;

Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 297-298)

Наймааны цуваа Макка руу буцах болж Бусрагаас гараад, хэт халуун эхлэх үед хоёр мэлэк Расулуллахыг маань сүүдэрлэж байхыг Мэйсэрэ харжээ. Эцэст нь тэд ихээхэн ашиг олзтой Макка руу буцацгаав.⁸⁴

Хазрат-и Хатижатай гэрлэсэн нь

Мэйсэрэ, Маккад ирээд Дамаскын аянд тохиолдсон ер бусын зүйлс болон Расулуллахын маань гадаад, дотоод гоо сайханг Хазрат-и Хатижад дэлгэрэнгүй ярьж өгөв. Энэ бүхнийг сонсоод Хатижа эхэд маань Орчлонгийн Туяатай гэрлэх хүсэл төржээ.

Хазрат-и Хатижагийн найз Нэфисэ бинт-и Үмэйе, уг гэрлэлт хэрхэн болсон тухай өгүүлрүүн:

“Хатижа бинт-и Хүвэйлид бол маш чадварлаг, хичээнгүй, бат шударга зан чанартай, нэр хүндтэй эмэгтэй байв. Овог аймгийнх нь эрчүүд түүнтэй гэрлэхийг маш их хүсэцгээдэг байлаа. Харин Хазрат-и Хатижа, Орчлонгийн Хүндэт -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Ноёны маань ааш занг таалав. Хатижа, Гэгээн Элчийг Дамаскын наймаанаас буцсаны дараа, өөртэй нь гэрлэх санаа байгаа эсэхийг мэдэхийн тулд намайг Түүн рүү явуулав:

“— Мухаммэд ээ! Чи яагаад гэрлэхгүй байгаа юм?” гэж асуухад минь

—“Эдийн засгийн боломж бололцоогүй, Би яаж гэрлэх билээ?” хэмээв.

—“Хэрэв боломжтой бол эд хөрөнгө, алдар нэр, гоо үзэсгэлэнтэй нэгэнтэй гэрлэх үү?” гэхэд

—*Хэн бэ, тэр эмэгтэй?*

84. Ибн-и Са’д, I, 130, 156-157.

–Хатижа!»

–*Чиний бодлоор, энэ бүхэн боломжтой гэж үү?*»

«–Түүнийг надад орхи!» гэлээ.

«–*Тэгвэл Би ч бас, чиний хэлснээр байх болно!*» хэмээв.

Шууд очоод үүнийг Хатижад мэдээллээ.” (Ибн-и Са’д, I, 131)

Хазрат-и Хатижа, Нэфисэ Хатаны мэдээг аваад Эрхэм Элчид гэрлэлт санал болгов. Орчлонгуудын Ноён энэ тухай авга ах Эбү Талибтаа хэлсэн тул тэд, Хазрат-и Хатижагийн авга ах Амр бин Эсэд рүү очиж худ болцгоов.

Эбү Талиб ба Хазрат-и Хатижагийн авга ахын хүү Варака бин Нэвфэл нар гэрлэлтийн хутбэ уншицгаав. Дараа нь Хазрат-и Хатижагийн авга ах Амр босч:

“–Курайшийнхан минь ээ! Гэрч болцгоогтун, би Хатижа бинт-и Хүвэйлидийг Мухаммэд бин Абдуллахад никах хийлээ(гэрлэлтийг нь баталгаажууллаа)!” гэв.⁸⁵

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ,Хазрат-и Хатижагийн мэхирт (гэрлэхэд бүсгүйн талаас хүсэх зүйл) 20 залуу тэмээ өгөв.⁸⁶

Оршигчийн Туяа маань 25 орчим настайдаа гэрлэв. Харин аз жаргалтай язгууртан хатагтай Хазрат-и Хатижа 40 хүрсэн, хүүхэдтэй, бэлэвсэн нэгэн байсан билээ.

Хазрат-и Хатижа эх маань эд хөрөнгөөрөө Гэгээн Элчид маань хүчний эх үүсвэр болж байв.

85. Диярбэкрий, I, 264; Я’кубий, II, 20.

86. Ибн-и Хишам, I, 206; Ибн-и Эсир, *Үсдү’л-Габэ*, I, 23.

Алдар цуутай гэр бүлээс гаралтай Хазрат-и Хатижа маань Исламаас өмнө ч гэсэн маш ёс суртахуунтай нэгэн байсан тул “Афифа” ба “Тахира”, Исламын дараа “Хатижатү’л-Күбра” хэмээх алдрыг хүртжээ.⁸⁷

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өгүүлрүүн:

“Ахиратын хамгийн буянтай эмэгтэй бол Мэрезм бинт-и Имран юм. Дэлхийн хамгийн буянтай эмэгтэй бол Хатижа бинт-и Хүвэйлид билээ.” (Бухарий, Мэнакиби’л-Энсар, 20; Мүслим, Фэдаилү’с-Сахаба, 69)

Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын уг гэрлэлт нь Түүнийг бие махбодийн хүсэлд автсан хүн биш гэдгийг илтгэнэ. Тийм биш байсан бол өөрөөсөө олон насаар эгч, хүүхэдтэй бэлэвсэн эмэгтэйтэй биш, залуухан бүсгүйтэй гэрлэх байв. Гэтэл Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань, эхнэр болох хүнээсээ залуу нас, гоо үзэсгэлэн мэтийн түр зуурын шинжийг бус нэр хүнд, эрдэм мэдлэг, сайхан ёс суртахуун зэрэг үүрдийн агуу чанаруудыг хүсэн хүлээж байжээ.

Аллахын Элч олон эхнэртэй болсны нарийн учрууд

Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тавин таван наснаасаа хойш хэд хэдэн удаа гэрлэсэн нь цаанаа ил далд олон учир агуулж байв. Аллах Таала:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

87. Ибн-и Са’д, VIII, 14-15.

“Тангараглая, та нарын дунд Аллах болон ахират одөрт итгэн, Аллахыг ихээр дурдагч итгэгчдийн хувьд Расулуллахад үсвэ-и хасэнэ (хамгийн төгс үлгэр жишээ) бий.” (эл-Ахзаб, 21) хэмээн хүн төрөлхтөнд үлгэр жишээ болгосон Хүнийх нь тухай буруу зөрүү бодож, гүтгэн, шашныг нь дагахгүй байх нь маш том мунхаглал болохыг илтгэнэ.

Учир нь Аллах, Хайрт Элчийг маань бидэнд бүх талаар үлгэр жишээ болгов. Эдгээрээс хамгийн чухал нь гэр бүлийн амьдрал юм. Бид энд, Гэгээн Элчийн гэрлэлтүүд болон эхнэрүүдийнх нь тухай ярих гээгүй. Энэ нь үг өгүүлбэрээр илэрхийлэх боломжгүй, бидний хэр хэмжээг давсан сэдэв юм. Харин бид гэрлэлтүүдийнх нь зарим нэг онцлог шинжийг дурдаж чадах байх.

Хүний нэфсний хүсэл хамгийн ид оргилох үе бол мэдээж залуу нас. Расулаллахын маань залуу насыг эргэн дурсвал, Түүний тухай хэлэх ганц үг; Тэр үнэхээр даруу төлөв, цэвэр ичимтгий байдлын жишээ байв. Үүнийг Маккачуудын, Түүнд өгсөн **“эл-Эмин”** хэмээх нэрнээс амархан ойлгох боломжтой. Мөн мүшрикүүд, Расулуллахыг элч болсноос нь эхлээд нас барах хүртэл нь Түүнийг муу муухайгаар гүтгээгүй билээ.

Хүндэт Ноён-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань Маккагийн эринд хоёр удаа гэрлэв. Хазрат-и Хатижатай анх гэрлэхдээ Тэр-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- 25 настай байсан бол Хазрат-и Хатижа 40 настай, бэлэвсэн ба хүүхэдтэй эмэгтэй байв. Хатижа эхийг маань өөд болтол яг хорин таван жил үргэлжилсэн уг хугацаанд Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өөр эмэгтэйтэй гэрлээгүй. Угтаа тухайн үеийн заншлаар өөр эмэгтэйтэй гэрлэх боломжтой байсан.

Хатижа эхийг маань өөд болсны дараа, мөн л настай бэлэвсэн **Хазрат-и Сэвдэтэй** гэрлэв. Хазрат-и Сэвдэгийн

нөхөр Абиссинийн нүүдлийн дараа тэнд нас эцэслэн, Хазрат-и Сэвдэ ганцаараа үлдсэн бөгөөд мусульман болсон учраас хамаатан садны дарамт их байжээ. Энэ гэрлэлт нь нүбүввэт (элчийн үүрэг)-ийн арав дахь жилд болжээ. Энэ хоёроос бусад гэрлэлтүүд нь Мадинагийн эринд тохиов.

Мусульманчууд Мадина руу нүүснээр цоо шинэ эрин эхэлсэн юм. Хазрэт Мухаммэд *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* элч төдийгүй, цэргийн удирдагч, төрийн тэргүүн, мөн эрин эрний турш янз бүрийн хүмүүст мэдээллээ хамгийн гоё хүргэх хэрэгтэй сурган хүмүүжүүлэгч байв. Эдгээр онцлог шинжүүд нь шашин, нийгэм, эдийн засаг, ёс суртахууны маш олон ил далд утга агуулсан гэрлэлтүүдэд нь маш тодорхой туссан байдаг.

Аллахын Элчийн маань эхнэрүүдээс зөвхөн **Хазрат-и Айша** -раджаллаху анха- залуухан ба ариун бүсгүй байв. Энэ гэрлэлт хижрий тооллын (их нүүдлийн) нэгдүгээр онд Мадинад болжээ. Хазрат-и Айша хэдий залуухан ч маш ухаалаг нэгэн байсан тул фикхийн ухааныг (ибадэтүүдтэй хамааралтай дүрэм журмууд) богино хугацаанд, асхаб болон тэдний гэр бүлүүдэд биечлэн зааж хөгжүүлсэн байдаг. Гэгээн Элч маань энэ тухай:

“Шашныхаа гуравны нэгийг Айшагийн гэрээс сурцгаа!” (Дэйлэмий, II, 165/2828) хэмээн айлджээ. Тэрээр, Расулуллахаас маань хамгийн олон хадис дамжуулсан (Мүксирүүн) долоон хүний нэг нь бөгөөд нийт 2210 хадис дамжуулжээ (Эдгээр хадисуудын 194 нь Бухари болон Мүслимийн дамжуулсан хадисуудтай давхцдаг).

Хазрат-и Айша эх маань Кур’ан-и Кэрим, халал харам, фикх, анагаах ухаан, яруу найраг, Араб туульс, угсаатны зүй зэргийг үнэхээр маш сайн мэддэг байв. Асхаб-и кирам ямар

нэг сэдэв дээр санал зөрвөл түүнээс лавлаж асуудаг байв. Мөн асхабын тэргүүлэгчдийн шийдэж чадаагүй асуудлыг түүнтэй зөвлөлдөн шийддэг байжээ.⁸⁸

Жишээлбэл Эбү Муса -*радъяллаху анх*:-

“Бид, дамжигдаж ирсэн хадист ойлгомжгүй хэцүү зүйл тааралдвал Айшаагаас асуудаг байсан. Тэрээр ямар нэг тайлбар заавал хийдэг байв.” гэв. (Тирмизий, Мэнакиб, 62)

Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Хазрат-и Айшагийн гэрлэлт нь Түүний анд Хазрат-и Эбү Бэкиртэйгээ ургийн харилцаатай болж, холбоогоо баталгаажуулсан явдал юм. Үүнтэй төстэй холбоогоо баталгаажуулсан бас нэг гэрлэлт нь Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Хазрат-и Умарын охин **Хазрат-и Хафс**тай хижрий тооллын 3-р гурван онд болсон гэрлэлт юм. Хафсагийн нөхөр, Бэдирт шархдаж шэхид болсон тул охиноо Хазрат-и Усмантай гэрлүүлэе гэсэн боловч, хариу ирээгүй тул тэр сэтгэлээр унав. Гэвч эцэст нь Расулуллахын гэргий болох их хувь тохиожээ.

Мөн хижрий тооллын 5-р онд болсон Гэгээн Элч, **Хазрат-и Зэйнэб** нарын гэрлэлт ихээхэн маргаан дагуулсан боловч цаанаа маш нарийн утга учиртай ажээ. Зэйнэб, Гэгээн Элчийн авга эгчийнх нь охин юм. Гэгээн Элч маань ядуу боол байхад нь чөлөөлөн, өргөж авсан хүү Зэйдтэйгээ, Зэйнэбийг гэрлүүлжээ. Үүгээрээ “баян-ядуу, язгууртан-боол” мэтийн ялгааг цэглэж, хүн төрөлхтөн эрх тэгш байх ёстой гэдгийг зарлав. Гэвч эхнэр нь Зэйдэд сэтгэлтэй байгаагүй тул Зэйнэб болон түүний хамаатнуудын эсэргүүцлээр гэрлэлт нь төгсгөл болж салцгаажээ.

Аллах Таала эдгээр өдрүүдэд буулгасан аяатгаа⁸⁹ Расулуллахыг маань авга эгчийнхээ охин Зэйнэбтэй гэрлэхийг тушаажээ. Ингээд Расулуллах маань мунхаглалын үеийн “өргөмөл хүүгийнхээ хуучин эхнэртэй гэрлэх хориг”ийг энэ үйлдлээрээ цуцалж, “төрсөн хүү” ба “өргөмөл хүү”гийн ялгааг таниулжээ.

Гэвч “Хазрат-и Элч, Зэйнэбийн гоо сайханд сэтгэл алдарч түүнтэй гэрлэсэн.” гэх мэтээр буруу зөрүү яриа гаргагсад, доор дурдагдсан нарийн далд учрыг ойлгоогүй юм:

1. Зэйнэб бол Расулуллахын маань авга эгчийн охин. Бага байхаасаа л түүнийг олон удаа харж байсан.

2. Хэрэв Расулуллах маань түүнтэй гэрлэхийг үнэхээр хүсч байсан бол Зэйдтэй суулгахаас өмнө, Өөрөө санал тавих байв. Зэйнэб ч Расулуллахад дуртай зөвшөөрч, тэд ямар ч саадгүй гэрлэж болох байлаа. Гэтэл Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань түүнийг өөр хүнтэй гэрлүүлсэн бөгөөд салалтыг нь ч удаа дараа хориглосон юм. Товчхондоо Исламын зарим хууль, дүрэм журмууд Расулуллахын амьдралд хэрэгжсэний үндсэн дээр тогтож байв.

Хижрий тооллын 7 онд, Хайбар дахь Еврей удирдагчийн охин **Сафие**тэй гэрлэсэн нь еврейчүүдтэй харилцаа холбоогоо сайжруулах, улс төрийн зорилготой байжээ. (Ибн-и Хажар, эл-Исаба, 4, 347)

Мөн Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* нэгэн аймгийн удирдагчийн охин **Жүвэйрие**-тэй хижрэтийн 5-р онд гэрлэсэн бөгөөд дайнд олзлогдсон олон зуун барьцааны хүнийг нэг дор чөлөөлж тэдний мусульман болох үндэс суурийг тавьсан гэрлэлт болов. (Эбү Давуд, Итк, 2)

89. Хар. эл-Ахзаб, 37.

Аллахын Элч хижрэтийн 7 онд Эбү Сүфьяны охин **Үммү Хабибатай** гэрлэсэн ба шалтгаан нь зовлон зүдгүүр амссан итгэгч бүсгүйг гэх хүндэтгэл юм. Учир нь Үммү Хабиба -радьяллаху анха-ын нөхөр нь Абиссинид шашнаа сольсон бөгөөд Хабиба маш хэцүү нөхцөлд үлдсэн боловч итгэлээ хамгаалсан хэвээр байжээ. Харж хамгаалах хэн ч үгүй үлдсэн түүнийг Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань гэрлэлтээрээ аварсан нь Маккагийн мүшрикчүүд болон мусульманчуудын хоорондох дайсагналыг багасгажээ. (эл-Мүмтэхинэ, 7; Вахидий, х. 443)

Хэрэв Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бие махбодынхоо хүслэнгээр гэрлэдэг байсан бол Мадинагийн мухажир болон энсарын гоо үзэсгэлэнт маш олон охидоос сонгож болох байсан. Хэн нэгэн мусульман, Гэгээн Элчид охиноо өгөхийг маш том нэр алдар хэмээн үзэж, охид ч “Расулуллахын эхнэр” ба “итгэгчдийн эх” болохыг ихээр хүсдэг байв. Харин Хүндэт Элч маань энэ замыг огтхон ч хүлээн зөвшөөрөөгүй билээ.

Шашин, ёс суртахуун, нийгэм, улс төрийн бодлого, ялангуяа Исламын хуулин дахь эмэгтэйчүүдэд хамааралтай сэдвээр маш нарийн мэдлэг туршлагатай, боловсон хүн шаардлагатай байсан тул Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань Аугаа Аллахын зөвшөөрөл болон зарлигаар нэгээс олон эмэгтэйтэй гэрлэжээ. Эс бөгөөс бүхий л цаг хугацаа, газар орныг хамарсан эмэгтэйчүүд болон гэр бүлүүдэд хамааралтай исламын дүрэм журмыг бүрэн дүүрэн, төгс таниулж чадахааргүй байв.

Эмэгтэйчүүд маш олон сэдвийг эрэгтэйчүүдээс асуухаас ичдэг. Харин эмэгтэйчүүд өөр хоорондоо янз бүрийн сэдвүүдээр санаа амар асууж ярилцах боломжтой. Тиймээс исламын соёл

иргэншилд боловсрол, мэдлэгтэй эмэгтэйчүүд байнга хэрэгтэй байдаг. Энэ тал дээр Гэгээн Элч *-алэйхиссалатү вэссэлам-*тэй хамт амьдарч, аливаа асуудлыг өөрийн биеэр Түүнээс мэдэж авсан эхнэрүүдээс нь илүү мэдлэгтэй хүн байх боломжтой юу?

Эдгээрээс гадна тэдний амьдрал бүх цаг үеийн гэр бүлүүдэд хамгийн гайхалтай, сайхан үлгэр жишээ болов.

“Расулаллах *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* олон удаа гэрлэснийг орчин үед үлгэр жишээ болгон авч болох уу? гэж асуувал, хариулт нь:

Расулуллахад зөвхөн өөрт нь хамааралтай зарим зүйлээс итгэгчид үлгэр дуурайл авах боломжгүй юм. Учир нь Тэр шашны анхны төлөөлөгч, хэрэгжүүлэгч болон Алладын элч гэдгээрээ онцгойрон ялгарах тул зөвхөн Түүнд шөнө бүр тэхэжжүд мөргөлд босохыг фарз болгон, хэдэн хоногийн турш юу ч идэхгүйгээр мацаг барихыг нь (савм-и висал) зөвшөөрчээ. Мөн Түүнд болон гэр бүлийнхэнд зэкат авах хориотой. Үүнтэй адил дөрвөөс илүү эхнэртэй болох нь итгэгчдийн хувьд даган дуурайж болох зүйл биш ажээ.

Манай шашны үүднээс “Тээддүд-и зэвжат”ын учир гэвэл:

Нэгдүгээрт: олон эхнэртэй гэрлэлтийг Ислам эхлүүлээгүй, энэ талаарх нөхцөл байдлыг тодорхой хэмжээ хязгаарт оруулж зассан. Исламаас өмнө гэрлэлтэд тооны хязгаар байгаагүй. Ислам үүнийг “дөрөв” болгон зарчимлажээ. Мөн эхнэрүүдийнхээ дунд эрх тэгш байдлыг хангаж чадахгүй гэж бодож байвал “нэг” хүнтэй гэрлэх нь илүү дээр гэдгийг сануулжээ.⁹⁰

90. Хар. эн-Ниса, 3.

Хоёрдугаарт нь, дөрвөн эхнэр авах нь бүх итгэгчдийн хувьд “тушаал” биш, зарим тохиолдолд олгосон “зөвшөөрөл” юм.⁹¹ Энэ бол дайн, өвчин, гэмтэл бэртэл, салалт, халамж хамгаалал г.м. маш олон шалтгаанаар гэр бүл бүтэн, эмэгтэйчүүдийг халамж хамгаалалтгүй орхихгүйн тулд авсан арга хэмжээ юм. Жишээлбэл хүүхэд төрүүлдэггүй эсвэл биологийн байдал нь боломжгүй эмэгтэйтэй гэрлэсэн хүн, тэр эмэгтэйдээ салахгүйгээр, дахин нэг эхнэр авч болно. Ийнхүү шаардлагууд үргэлжилж болох ч, энэ тоог “дөрөв”-өөр хязгаарласан байдаг.

Үнэхээр, дайн дажинд автсан оронд нэгээс илүү эхнэр авах нь хүн амын тоо багасах болон хүчирхийлэл, ёс суртахуунгүй үйлдэл гарахаас сэргийлэх утга санааг агуулдаг. Өнгөрсөнд болсон шиг ирээдүйд ч ийм нөхцөл байдал үүсч болох юм. Хүн төрөлхтний аз жаргал, эрүүл энх, эв найрамдлыг гол зарчмаа болгосон Исламд, энэ мэтийн ер бусын тохиолдолд энгийн бус боломж олгодог бөгөөд уг онцгой зөвшөөрлийг “рухсат” хэмээн нэрлэдэг.

Эхнэрүүдийн хооронд “эрх тэгшийг хангах” үүргийг нэгээс илүү (дөрөв хүртэл) эхнэртэй эрчүүдэд даалгасан байдаг. Эс тэгвээс Аллахын шийтгэл байгаа гэдгийг ингэж сануулжээ. Куран сударт:

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي الْيَتَامَىٰ فَانكِحُوا مَا طَابَ
لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَىٰ وَثُلَّةَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا
فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَلَّا تَعُولُوا

91. Мухаммед Хамди энэ сэдвийг тайлбарлажээ (*Үнэн Шашины Кур’аны Хэл*, II, 1290)

“Хэрэв та нар, ончин охидтой гэрлэхдээ, шударга хандаж чадахгүй гэж айж байвал, (тэднээс өөр) та нарын хувьд халал байх хоёр, гурав, дөрвөн эмэгтэйтэй гэрлэж болно. (Хэрэв ийм тохиолдолд мөн л) эрх тэгш харьцаж чадахгүй гэдгээс айж байгаа бол нэг эхнэр аваарай, эсвэл өөрсдийн харьяанд байгаа шивэгчинтэйгээ гэрлэж болно. Энэ бол шударга бус байдалд орохгүй байх хамгийн зохистой арга юм.” (эн-Ниса, 3) хэмээн айлдав.

Өөр нэгэн аят-и кэримэд:

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا أَنْ تَعْدِلُوا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ حَرَصْتُمْ
فَلَا تَمِيلُوا كُلَّ الْمِيلِ فَتَذَرُوهَا كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا

“Хэр их хичээсэн ч, эмэгтэйчүүдийн дунд эрх тэгш байдлыг хангахад, та нарын хүч үл хүрнэ. Тиймээс, нэгийг нь илүү анхаарч нөгөөг нь орхигдуулахаас болгоомжлоорой. Хэрвээ та нар нэфсээ хүмүүжүүлэн, Аллахаас айж, эрх тэгш бус байдлаас болгоомжилж чадваас; Аллах гарцаагүй өршөөн энэрэх болно.” (эн-Ниса, 129) хэмээн айлдав.

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн хадис-и шарифдаа:

“Хэн нэгэн, хоёр эмэгтэйтэй гэрлээд тэдэнтэй эрх тэгш хандаж чадахгүй бол киямэт өдөр тал саажилттай болж амилна.” хэмээн айлдав. (Ибн-и Мажэ, Хиках, 47)

Гэхдээ хэн нэгэн эрэгтэйн нэгээс илүү эмэгтэйтэй гэрлэх эрх нь тухайн эмэгтэйн гэрлэлтийн болзол шаардлагын дагуу хязгаарлагдах юм. Энэ нь эмэгтэйд олгогдсон эрх болно.⁹²

Туурвилын тэнгэрлэг зорилгыг анхааралгүй шууд бодвол эмэгтэй хүн ч нэгээс илүү нөхөртэй байж болно гэдэг ойлголт нь огтхон ч зөв биш. Ийм тохиолдолд төрөх хүүхдийн угсаа гарал маргалдаантай болж, хэнийх гэдэг нь тодорхойгүй болно. Тиймээс “**фүжур**” гэгдэх уг гэрлэлтийг, ямар ч шашин ба шашны бус хуулийн систем хүлээн зөвшөөрдөггүйтэй адил Ислам ч бас зөвшөөрдөггүй. Мөн хүүхдийн ураг удмыг тогтоох тал дээр Ислам, маш нарийн ханддаг бөгөөд гэр бүл салсны дараа дахин шинэ гэрлэлт хийхээр бол тодорхой хугацаанд хүлээх шаардлагатай болдог. (Өөрөөр хэлбэл гэр бүл салсан тохиолдолд эхнэр нь жирэмсэн үлдсэн байх магадлалтай тул хэвлий дэх хүүхэд томорч мэдэгдэхүйц болох хугацаанд дахин гэрлэлт хийх нь хориотой юм.) Өнөөгийн нийгэм дэх хуулиудын анхаарч хараагүй энэ нөхцөл нь Исламын хуулинд хүний амьдралд тохиолдож болох зүйлсийг хамгийн зөвөөр үнэлж дүгнэн хууль журамд тусгасны баталгаа болдог.

Эдгээр бүх нөхцлийг тооцоолбол, Исламын амьдралын бүхий л түвшинг хамруулж, хүнээ нийгмээ ч боддог цорын ганц төгс шашин юм.

Гэгээн Элч маань Зэйд бин Харисэг чөлөөлөөд, өргөж авсан нь

Бэний Кайны морин цэргийн нэгэн дайралтын үеэр 8 настай Зэйд бин Харисэг барьцаалж, боол болгон зарахаар

92. Хайрэддин Караман, *Исламын Зүйрлэсэн Хууль*, б. I, х. 290, Истанбул, 1996.

Указ яармагт авчирчээ. Хаким бин Хизам түүнийг авга эгч Хазрат-и Хатижадаа дөрвөн зуун дирхэмээр худалдаж авч өгчээ. Гэгээн Элч маань Зэйдийг хараад:

“Энэ боол минийх байсан бол Би түүнийг заавал чөлөөлөх байв!” хэмээжээ.

Хазрат-и Хатижа:

“Тэгвэл Чинийх болог!” гэв.

Ийнхүү Гэгээн Элч маань түүнийг даруй чөлөөлжээ. (Ибн-и Хишам, I, 266; Ибн-и Са’д, III, 40)

Энэ үед Зэйдийн аав хүүгээ алдсандаа маш их санаа зовж, түүнийг эрж яваад, хүү нь Маккад байсан гэх мэдээг хажичуудаас дуулжээ. Ийнхүү сураглаж явсаар Элчийг олж ирээд Зэйдийн үнийг асууж, хөлсөн дээр энэрэнгүй хандахыг гуйхад, Элч маань:

“Үүнээс өөр шийдэх арга байж болохгүй гэж үү?” хэмээн асуув.

“Ямар арга?” гэж асуухад Орчлонгийн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань:

“Түүнийг дуудацгаа, харин сонголтыг түүний гарт үлдээцгээе! Хэрвээ, та нарыг сонговол ямар ч үнэ төлөх шаардлагагүй! Хэрэв намайг сонговол, валлахи надтай байхыг хүссэн хүнийг Би хэнд ч өгөхгүй!” хэмээв.

Зэйдийн аав, авга ах нар нь:

“Чи бидэнд маш энэрэнгүй хандаж, том тусламж үзүүллээ!” гээд сэтгэл хангалуун байгаагаа илэрхийлэв.

Харин Зэйд:

“–Валлахи, Хүндэт Эмин минь! Би Таны оронд хэнийг ч сонгохгүй! Та миний хувьд эцэг эхтэй минь адилхан. Би Таны л дэргэд үлдэнэ.” гэв.

Аав, авга нар нь түүнийг уурлан загнасан боловч:

“–Би урьд өмнө хэнээс ч харж байгаагүй ер бусын зүйлсийг энэ Хүнээс харсан тул Түүнийг сонгож байна. Би Түүнээс хэзээ ч салахгүй!” гэв.

Оршигчийн Туяа маань Зэйдийн үнэнч байдлыг хараад, гараас нь хөтөлж Кабад очоод:

*“–Хүмүүс ээ! Та нар гэрч болцгоо, Зэйд миний хүү. Би түүний залгамжлагч, тэр ч миний залгамжлагч байх болно.”*⁹³ гээд түүнийг хүүгээ болгон өргөж авав.

Зэйд -*радъяллаху анх*-ын аав, авга ах нар нь энэ бүхнийг хараад сэтгэл амар нутаг руугаа буцацгаав. (Ибн-и Хишам, I, 267; Ибн-и Са’д, III, 42)

Зэйд -*радъяллаху анх*-ын дүү Жэбэлэ бин Харисэ -*радъяллаху анх*- ингэж ярина:

“Би, Гэгээн Элч-*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- дээр очоод:

«–Аллахын Элч ээ! Дүү Зэйдийг минь надтай хамт явуулаач» гэлээ.

«–Дүү чинь энэ байна. Хэрвээ чамтай явна гэвэл, би саад хийхгүй» хэмээв.

Гэтэл Зэйд:

93. Тэр өдрөөс хойш Зэйдийг- Зэйд бин Мухаммэд гэж эхэлцгээв. Энэ нь Ахзаб Сурагийн 5 болон 40-р аятад хүүхэд өргөж авахыг хориглох хүртэл түүнийг ийнхүү дууджээ.

«—Аллахын Элч ээ! Би, Танаас өөр хэнийг ч сонгохгүй!» гэв.

Дараа нь дүү Зэйдийн минь бодол үнэхээр зөв байсныг хараад би ухаарав.” (Тирмизий, Мэнакиб, 39/3815)

Аллахын Элч, Хазрат-и Алиг хажуудаа авсан нь

Эбү Талибийн гэр бүл өнөр өтгөн, боломж бололцоо муу, хүндхэн байдалтай амьдарч байв. Аллахын Элч, авга ах Хазрат-и Аббас дээрээ очоод:

“—Авга ах минь ээ! Дүү Эбү Талибын тань гэр бүл өнөр олуулаа гэдгийг бид мэднэ. Хүмүүс ган гачигт нэрвэгдэн өлсгөлөнгөөс болж эвхрэлдэж байна. Алив бүгдээрээ Эбү Талиб дээр очиж түүнтэй ярилцъя. Хөвгүүдээс нэгийг нь Би, бас нэгийг та ав! Ингээж ачааг нь жаахан хөнгөлье!” гэв.

Аббас *-раджаллаху анх-* энэ сайхан саналыг хүлээн зөвшөөрч, Эбү Талибын дэргэд очицгоов. Тэр:

“—Акийлийг надад үлдээгээд, бусад хөвгүүдээс минь хүссэнээ авч болно!” гэсэн тул Мухаммэд *-алэйхиссэлам-* Алиг

Аббас- Жафарыг авав.

Мухаммэдийг элчээр сонгогдох хүртэл Хазрат-и Али Түүний дэргэд өсч торнив. (Ибн-и Хишам, I, 264)

Гэгээн Элчийн хүүхдүүд

Орчлонгийн Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Хазрат-и Хатижа нар гэрлээд Касим, Абдуллах, Зэйнэб, Рукай-яа, Үммү Гүлсүм ба Фатима нар төрөв. Касим анхны хүү нь байсан тул, Элч маань “Эбү’л-Касим” хэмээх бүртгэлийн нэртэй болов.

Кâсим, хоёр настайдаа өөд болжээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн нөгөө хөвүүн Абдуллах, Исламын эринд төрсөн учраас Тайейб ба Тахир хэмээн дууддаг байв.⁹⁴ Түүнийг өөд болоход Курайшийн мушрик Ас бин Ваил:

“Түүнийг орхицгоо! Тэр эбтэр, үр удам нь тасарсан хүн юм. Түүнийг үхэхэд нэрийг нь хэн ч дурсахгүй. Та нар ч түүнээс салж, санаа амарцгаа.” гэв.

Иймд Аллах Таала, Кэвсэр сураг буулгав:

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ. فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ. إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ

“Гарцаагүй, Бид Чамд Кэвсэрийг⁹⁵ өгөв. Тиймээс Раб-бынхаа төлөө мөргөл үйлдэж, тахил өргө. Жинхэнэ үр удам нь тасрагсад бол Чамд өш санасан хүмүүс юм.” (эл-Кэвсэр, 1-3) (Ибн-и Са’д, III, 7; Вахидий, х. 494)

Аллахын Элчийн хүү нь нялх балчиртаа өөд болсонд Хазрат-и Хатижа -радъяллаху анхаа-:

“Аллахын Элч ээ! Хүүгийн минь сүү цалгив. Аллах түүний амийг, сүүний нас нь дуусахад авсан ч болоосой!” гэсэнд, Хүндэт Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Тэр сүүний үеэ диваажинд гүйцээх болно!” хэмээв.

94. Ибн-и Са’д, I, 133.

95. **Кэвсэр** нь “олон, элбэг, маш их” гэсэн утгатай. Кэвсэрийг нүбүввэт, Кур’ан, Ислам, буян, жаргал, аврал, мөргөл ба Хүндэт Элчийн гайхамшгууд зэргээр тайлбарласан байдаг. Баттай эх сурвалжуудаас харахад Кэвсэр бол диваажин дахь нуурын нэр бөгөөд Мухаммэдийн үммэт нь кияамэт өдөр тэр нуурын эрэгт цуглах болно. (Бухарий, Тэфсир, 108)

Хазрат-и Хатижа эх маань:

“–Расулаллах минь! Хэрэв үүнийг (баттай) мэдсэн бол би хүүгийнхээ үхлийг арай хөнгөнөөр хүлээн авах байлаа!” гэв.

Орчлонгийн Хүндэт Элч:

“–*Чамайг хүсвэл, би Аллахад залбиръя, тэгээд чамд түүний дууг сонсгоё*” хэмээв.

Гэтэл Хатижатү’л-Күбра -*радъяллаху анхаа*- чин үнэнч сэтгэлээ илтгэн:

“–Үгүй ээ, Расулаллах минь! Би Аллах ба Элчийг нь батална” гэв. (Ибн-и Мажэ, Жэнаиз, 27)

Аллахын Элч дөрвөн охинтой байв. Хамгийн том нь Хазрат-и Зэйнэб бөгөөд түүнийг төрөхөд Орчлонгийн Хүндэт маань гучин настай байв. Дараа нь Хазрат-и Рукияа төрөв.⁹⁶

Рукайяагийн дараа Хазрат-и Үммү Гүлсүм, түүний дараа Хазрат-и Фатима мэндэлжээ. Расулаллах тэр үед гучин таван настай байсан бөгөөд, Каба дахин баригдаж байв.⁹⁷

Сүүлд, хижрэтийн 8 онд Гэгээн Элч болон Мария эхийн маань хүү Ибрахим хорвоод мэндлэв. Ибрахимыг Үммү Рафий эх барьж авчээ. Аллахын Элчид хүүтэй болсон гэх мэдээг Үммү Рафийгийн нөхөр Эбү Рафий хүргэжээ. Уг мэдээнд ихээр баярласан Расулаллах түүнд олон бэлэг өгч:

“–*Өнөө шөнө миний хүү мэндэллээ, Би түүнд өвөг Ибрахимынхаа нэрийг өглөө.*” хэмээв. (Мүслим, Фэдаил, 62)

96. Диярбэкрий, I, 273-274.

97. Ибн-и Са’д, VIII, 19-26.

Ибрахим арван долоо эсвэл арван найман сартайдаа өвдөөд, удахгүй өөд болов.⁹⁸

Кабад шүүгч хийсэн нь

Маккад үер болж, Каба нэлээд хохирол амссан тул бүх овог аймгууд хамтран завсарын ажлыг эхлүүлээд, Кабаг суурь хүртэл нь нурааж дахиад барихаар шийдэгцгээв.

Тэр үед, хүчтэй салхины улмаас нэгэн онгоц Маккагийн ойролцоох Шуайба боомтын орчим, эх газрыг мөргөж эвдэрсэн мэдээг авцгаажээ. Онгоц- зөөлөн шулуун чулуу, дүнз, төмөр мэтийн барилгын бараа тээж явжээ. Иймд Маккагийнхан онгоц руу очиж дүнзийг худалдаж авчээ. Кабаг нураах, барих ажлыг сугалаа татаж хуваарилав.

Курайшийнхан, өөрсдөдөө оногдсон хэсгийг нураагаад шинээр барьж эхэлтэл Эбү Вэхб бин Амр босч:

“– Аяа Курайшийнхан! Кабагийн барилгад халал бус бохир орлогоо бүү оролцуулаарай! Түүнд хууль бус аргаар олсон эд бараа, хүүтэй мөнгө, хэн нэгнээс зөв бус замаар авсан мөнгө бүү орог!” гэв. (Ибн-и Хишам, II, 210; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 305)

Түүнчлэн Кабаг нураах болоход хэн ч түрүүлж хөдөлж зүрхлэхгүй байлаа. Учир нь ямар нэг шийтгэл ирэх вий хэмээн Курайшийнхан айцгааж байв. Кабаг хүндэтгэх заншил арабчуудын дунд, Ибрахим -*алэйхиссэлам*-ийн хуулиар дамжиж ирсэн тэнгэрлэг үүрэг байв. Курайшийн алдартнуудаас Вэлид бин Мутира:

“–Та нар Кабаг ямар зорилгоор нураах гэж байна? Сайн уу эсвэл муу юу?” гэж асуув.

“–Мэдээж, сайн!” гэцгээв.

Вэлид:

“–Овог аймгийнхан минь ээ! Та нар Кабаг нураагаад түүнийг засахыг хүсэхгүй байна гэж үү? Аллах Таала засан сайжруулж буй хэнийг ч мөхөөхгүй!” гээд Кабаг нураах ажлыг анхлан эхлүүлсэнд бусад нь мөн дагаж ажиллав. (Абдүррээзак, V, 319)

Кабагийн ханыг нэг эгнээ чулуу, нэг эгнээ мод зэргээр холбон өрцгөөв. Оршигчдын Туяа, Кабаг засварлах ажилд авга ах Аббасынхаа хамт оролцов. Ийнхүү Хажар-и Эсвэдийг байршуулах ажил үлджээ. Гэтэл нэр хүндтэй уг үүргийг гүйцэтгэхийг хүссэн овог аймгуудын дунд ширүүн маргалдаан гарч, цус асгаруулахдаа тулцгаав. Абдуддарын удмынхан цусаар дүүргэсэн аяга авчран, Адий бин Ка’бынхантай үхтлээ байлдахаар тангараг өргөж, тангаргаа баталгаажуулахын тулд гараа цустай аяганд дүрцгээв. Курайшчууд иймэрхүү байдалтай дөрөв, тав хоножээ.

Эцэст нь Курайшийн (хамгийн ахмад) Эбү Үмэйе чанга дуугаар:

“–Овог аймгийнхан минь ээ! Бид муу муухайг бус зөвхөн ач буянтай сайн үйлийг л хүсч байна. Та нар энэ атаархлын тэмцэлд бүү орцгоо. Тэмцлээ зогсооцгоо! Нэгэнт энэ асуудлыг бид шийдэж чадаагүй болохоор Харамын хаалгаар хамгийн түрүүнд орж ирсэн хүнийг шүүгчээр томилъё. Тэгээд хэн ч байсан гаргасан шийдвэрийг нь зөвшөөрцгөөгтүн!” гээд Мэсжид-и Харамын Бэний Шэйбэ хаалга руу заав.

Тэр үед Орчлонгийн Хүндэт Ноён маань харамын үүдэнд харагдсан тул хүн бүрийн царайд мишээл тодрон гэрэлтэв. Учир нь хаалгаар анх орж ирсэн хүн- Мухаммэдү’л-Эмин

байв. Хайрт Элчийг гэсэн Курайшийнхны хайр, хүндэтгэл, итгэл өдөр тутам нэмэгдсээр байсан билээ. Тэр бүү хэл, хэн нэгэн тэмээ төхөөрөх үедээ Орчлонгийн Тэргүүнийг маань дуудуулж, элбэг дэлбэг болохын төлөө залбирахыг нь хүсдэг байв.⁹⁹

Ийм учраас Курайшчууд Түүнийг хармагцаа:

“– эл-Эмин байна шүү дээ! Түүнийг шүүгч болохыг бид зөвшөөрнө!” хэмээн дуртайяа хүлээн зөвшөөрцгөөв. Ийнхүү хэрэг учраа ярьсанд, Расулуллах овог бүрээс нэг нэг хүн сонгож, нөмрөгөө тайлан газар дэвсээд Хажар-и Эсвэдийг дээр нь тавив. Дараа нь овгоос сонгогдсон хүн бүрийг нөмрөгийн захаас бариулан Ариун чулууг хамтдаа өргөцгөөж, эцэст нь Орчлонгийн Туяа түүнийг байранд нь байршуулав. Ингэж овог аймгуудын хоорондох дайныг таслан зогсоожээ.¹⁰⁰

Энэ мэтийн нарийн гярхай ухаан, хэний ч хүч үл хүрэх төгс ёс суртахуун болон ер бусын гайхамшигт шинж чанарууд нь Түүнийг “Султанү’л-Энбия” буюу Элч нарын Хаан хэмээх суудалд өргөмжилжээ. Маккад төрж өссөн Мухаммэд Мустафагийн элч болох нь хараахан мэдэгдээгүй байсан ч цор ганц Аллахад итгэдэг зарим шилмэл кулууд, Төгсгөл Үеийн Элч ирэх цаг дөхсөнийг мэдэрцгээж байв. Кусс бин Саида тэдний нэг нь байжээ.

Кусс бин Саидагийн яриа

Кусс бин Саида бол Ияд аймгийн тэргүүлэгч бөгөөд Хазрат Есүс -алэйхиссэлам-ийн шашныг даган, цор ганц Аллахад итгэдэг, шүлэгч нэгэн байв. Тэрээр Указ яармагийн

99. Абдүррээзак, V, 319; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 304.

100. Ибн-и Хишам, I, 209-214; Абдүррээзак, V, 319.

үеэр, сүүлчийн элчийн тухай маш сургамжтай, нарийн утга агуулгаар дүүрэн яриа хийжээ. Тэр ярианы үеэр Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ч бас тэнд байжээ:

“Хүмүүс ээ!

Ирцгээ, сонсоцгоо, тогтооцгоо, сургамж авцгаа!

Амьдарсан нь үхнэ, үхсэн нь доройтно, болох нь болно. Бороо орно, өвс ургана; хүүхдүүд төрөөд аав ээжийхнээ суурийг эзэлнэ. Дараа нь бүгд мөхөж одно. Энэ байдал хэзээ ч дуусахгүй; бүгд ар араасаа явцгаана.

Анхаараарай! хэлэх зүйлийг минь чих тавин сонсоцгоо! Тэнгэрийн мэдээ бий; газарт сургамж авах зүйлс бий! Газар дэлхий бол тэнийлгэсэн гудас, тэнгэр бол нэгэн өндөр тааз. Одод хөдөлж, тэнгисүүд хөшнө. Ирсэн нь үлдэхгүй, явсан нь ирэхгүй. Очсон газар нь таатай байсан болоод тэндээ үлдсэн юм болов уу, эсвэл баригдаад нойронд автаж байгаа юм болов уу...

Би тангараглая, Аллахын онгонд одоогийн шашнаас илүү эрхэм нандин нэгэн шашин бий.

Бас Аллахаас ирэх Элчийн цаг, маш их ойртсон байна. Түүний сүүдэр бидний толгой дээр иржээ. Түүнд итгэж, Түүний хидаетийг хүртсэн хүн ямар их азтай гээч! Түүнийг эсэргүүцэж бослого хийсэн хүн хэчнээн азгүй, харамсалтай гээч!

Тэр үед амьдралаа үрэн таран хийгч, хайхрамжгүй хүмүүс даан ч өрөвдөлтэй бас гутамшигтай!

Хүмүүс ээ!

Хайнга хэнэггүй байдлаас болгоомжлогтун! Бүх зүйл түр зуурынх, зөвхөн Аллах Таала мөнх билээ. Тэрээр цор ганц

бөгөөд Түүнтэй зэрэгцүүлэх юу ч үгүй. Зөвхөн Түүнд л мөргөж залбирах учиртай. Тэрээр төрөөгүй, бас төрүүлээгүй.

Өнгөрсөнд ирж буцсан хүмүүсээс авах сургамж, бидэнд их бий.

Ияад аймгийнхан минь ээ! Та нарын өвөг дээдэс хаана байна вэ? Гоёмсог сайхан орд харш, хад чулуун байшингууд барьсан Ад ба Сэмүүд хаана байна? Дэлхий дэх эд баялгаараа бардамнаж, «Би та нарын хамгийн агуу Бурхан чинь байна.» гэсэн Фарон ба Нэмрүд хаана байна?

Газар дэлхий тэднийг тээрэмдээ нүдэж нунтаглан, тоос болгов. Тэдний яс нь ч үлдсэнгүй. Гэр сууц нь нурж хүнгүй үлдэв. Тэдний орон зайд одоо нохойнууд орогнож байна. Тэдэн шиг хэнэггүй байдалд битгий унаарай. Тэдний замаар битгий яв. Бүх юм түр зуурынх, зөвхөн Аллах Таала л мөнх билээ.

Үхлийн мөрөн лүү орох хаалга олон бий, гэвч гарах газар үгүй!.. Том багагүй хүн бүр нөгөө ертөнц рүү явцгаана. Үхэл хүн бүртэй учирдаг шиг, надтай ч бас уулзана.” (Бэйхарий, Китабү’з-Зүхд, II, 264; Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, II, 234-241; Хэйсэмий, IX, 418)

Түүний энэ сайхан ярианд гарсан сүүлийн элч буюу Хазрат-и Мухаммед Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-г тэнд байсан гэдгийг Кусс бин Саида мэдээгүй бөгөөд, хэсэг хугацааны дараа нас баржээ. Харин түүний овгийнхон нүбүввэт эхлэхэд Аллахын Элчид итгэцгээв.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэдэнд:

“– Указ яармагт Кусс бин Саида, тэмээн дээрээсээ хэлсэн: «Амьдарсан нь үхнэ, үхсэн нь доройтно, болох нь болно!» гэх үг миний санаанаас огт гардаггүй юм. Тэр хутбаг уншиж чадах хүн байна уу?” хэмээн асуув.

Тэр хутбаг, Сайдагийн аймгийн бараг бүх хүн уншиж чадна гэв. Орчлонгийн Хүндэт Элч маань үүнд маш их баярлав.

Тэнд Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* бас байсан бөгөөд:

“–Расулаллах аа, тэр өдөр би ч гэсэн тэнд байсан, түүний хэлсэн бүх үг миний цээжинд байна” гээд хутбаг эхнээс нь дуустал уншив.

Дараа нь Ияд аймгийн нэг хүн босч Кусс бин Саидагийн шүлгээс уншив. Тус шүлэгт Хүндэт Элчийн маань угсаа Хашимынхнаас нэгэн агуу элч тодорно гэдгийг илэрхийлжээ. (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 234-241)

Агуу Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Кусс бин Саидагийн тухай ингэж айлдав:

“Аллах Таала нь Кусс бин Саидаг энэрэн ивээх болтугай! Тэрээр киямэт өдөр онцгой нэгэн үммэт болж амилах болно!” (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, II, 239)

Хира агуйн ганцаардал

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн нүбүввэт буюу элчийн үүрэг ирэх цаг дөхөх тусам үе үе ганцаардалд орж, удаан хугацаагаар бодлогошрон, гүн гүнзгий эргэцүүллийн далайд умбадаг байв. Заримдаа Маккагаас холдоод, чимээгүй тайван газар луу явдаг байв. Тэр үед тааралдсан мод, чулуунууд: “эс-Саламү алэйкэ яа Расулаллах!” хэмээн Түүнтэй мэндэлдэг байв. Хайрт Элч маань (хүн мэндэлж байна гэж бодоод) эргэн тойрноо ажиглахад мод, чулуунаас өөр зүйл байдаггүй байв.¹⁰¹

Энэ тухай Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань:

101. Ибн-и Са’д, I, 157.

“Маккад, элчээр томилогдохоос минь өмнө надтай мэн-дэлдэг байсан нэгэн чулууг би мэднэ. Түүний хаана байгааг би одоо ч мэднэ.” хэмээв. (Мүслим, Фэдаил, 2)

Хазрат-и Али -*радъяллаху анх*- мөн өгүүлрүүн:

“Би Расулуллахтай хамт Маккагаар явж байлаа. Бид хоёр уул, мододтой газраар өнгөрч явтал Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тай тааралдсан уул, мод бүхэн «эс-Саламү алэйкэ яа Расулаллах!» хэмээн мэндэлж байв.” (Тирмизий, Мэнакиб, 6/3626)

Оршигчийн Туяа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Рамазан сард, Хира Агуйд¹⁰² нэг сарын итикафад ордог байв. Тэгэхдээ Түүн дээр очсон ядуу, орон гэргүй хүмүүсийг цатгаж, хэрэгцээг нь хангадаг байв. Мөн итикафаас гараад гэртээ харихаас өмнө Кабаг тойрдог байв.¹⁰³

102. Хира нь Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д анх вахий ирсэн агуйтай, уулын нэр юм. Хира Уул нь Маккагийн зүүн урд талд, ойролцоогоор 5 км-г орших бөгөөд Жэбэл-и Нур буюу Туяаны Уул хэмээн ч нэрлэгддэг. Орчлонгийн Хүндэт Элчийн маань амьдралд чухал байр суурь эзэлсэн Хира Агуй нь уулын оргилоос доош цөөхөн хэдэн метрт оршино. Энэ газар нь үнэндээ овоолсон том хаддын хооронд, туннелтай төстэй хонгилоос тогтжээ. Урд талын нээлттэй хэсгээр Каба харагдана. Дотор нь хүн зогсоход толгой нь таазанд арай л хүрэхгүй хэмжээний өндөртэй, хэвтэж болохуйц өргөнтэй. Уг агуй нь Каба харагдах, орчин тойрныг нь хянаж болохуйц газар орших бөгөөд эргэцүүлэн бодлогошироход хамгийн зохимжтой байршил юм. Расулуллахаас маань өмнө Маккагийн удирдагчид заримдаа Хира Ууланд гарч инзивад ордог байв. Хайрт Элчийн маань өвөө Абдүлмутталиб ч тэдний нэгэн байв. Тэрээр Аллахад болон шийтгэл, шагналын газар болох ахират байгаа гэдэгт итгэдэг байсан бөгөөд, үе үе Хира Ууланд хоргодож, залбирал мөргөл үйлддэг байжээ. (Фуат Гүнэл, ДИА, “Хира” зү., XVIII, 121-122)

103. Ибн-и Хишам, I, 253-254.

Расулуллах маань ард түмэн, ахан дүүсийнхээ пут шүтэж байгааг харах тусам тэднээс холдож, ганцаараа байхыг илүү эрмэлздэг байв. Түүний энэ ганцаардал нь ибадэт, гүн гүнзгий эргэцүүлэл, өвөг Ибрахим *-алэйхиссэлам-* шигээ тэнгэр газраас сургамж авах болон Кабаг ширтэн суух зэргээр үргэлжилдэг байв.¹⁰⁴

Расулаллах *-алэйхиссалату вэссэлам-* Хира руу явахдаа хажуудаа жаахан хүнс авч явах бөгөөд хүнс нь дуусахад (гэрлүүтээ), Хазрат-и Хатижа дээр очиж идэх зүйлс аваад дахин Хирад очдог байв.¹⁰⁵

Расулуллах заримдаа Хира руу, Хазрат-и Хатижагийн хамт явж байсан удаатай.¹⁰⁶

Орчлонгийн Хүндэт *-алэйхи эфдалу'с-салэват-* Ноёнг маань ганцаараа байх үед гэрэл туяа харагдаж, дуу чимээ сонсогддог байсан бөгөөд тэр бүхнийг жин эсвэл зөнтэй хамаатай гэж бодон айдаг байв. Тэрээр, Хазрат-и Хатижэд:

“–Хатижэ! Би зөнч болохоос айж байна. Валлахи Би, уг пут шүтэгчид ба мэргэ төлгө харагчдыг үзэн яддаг шигээ, өөр хэнийг ч тэгтлээ үзэн ядахгүй!” гэхэд, Хатижэ:

*“–Авга ахын хүү минь ээ!”*¹⁰⁷ Битгий тэгж хэл! Аллах, Чамайг хэзээ ч мэргэ төлгөчин болгохгүй...” хэмээн тайтгаруулдаг байжээ. (Ибн-и Са’д, I, 195)

Хира ууланд, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ын зөвхөн Рабтайгаа байсан тэр цаг үеийг, соёолоход бэлэн бол-

104. Айний, I, 61; XXIV, 128.

105. Мүслим, Иман, 252.

106. Ибн-и Хишам, I, 254.

107. Арабууд “Авга ахын хүү”, “дүүгийн хүү” мэтийн үгсийг, хүнд хандахдаа ихээр хэрэглэдэг. Энэ нь холын хамаатны харилцааг илэрхийлдэг.

сон хөрсөн доорх үртэй адилтгаж болох юм. Энэ газрын утга учир, хүн төрөлхтөнд үүрд мөнхөд нууц хэвээр үлдэх болно. Итгэл үнэмшлийн үр энд таригдаж, мөнхийн жаргалын бамбар энд ассан бөгөөд авралын удирдамж Кур'ан-и Кэримийг ч бас эндээс, хүн төрөлхтөнд бэлэглэж эхэлсэн билээ.

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг Хира Агуй руу аваачсан шалтгаан нь ард түмний илт төөрөгдөл, харгислал хэрцгийлэл, ядуурал хоосролыг ойлгох сэтгэл болон бүгдийн төлөөх агуу хайр энэрэл нь байв. Бодит үнэн гэвэл, тэнгэрлэг онгоноос- хүн төрөлхтний мөнхийн жаргалын удирдамж болсон Кур'ан-и Кэримийг, Мухаммэдийн тунгалаг ариун зүрхээр дамжуулан хүний ухаанд хүргэх бэлтгэл шат байв. Энэ явдал нь нэг төрлийн өндөр хүчдлийн цахилгааныг газардуулахтай төстэй манэви оч гялбаа байв. Өөрөөр хэлбэл энэ нь Аллах ба Түүний Хайрт Элчийн хоорондох халдашгүй нууц тул хүний нүднээс хол нэгэн агуйд илрүүлэх шаардлагатай байжээ. Хирагийн эрин нь вахийтай харьцах буюу эгэл хүмүүсийн хувьд дийлэх боломжгүй хүнд ачааг зөөх үүргийн шинж тэмдэг илрэх улирал байв. Яг л хар төмөр боловсорч болд болохтой адил...

Уг нууцыг яг ёсоор нь илэрхийлж чадах үг, ухаан огт байхгүй.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын Хира дахь инзивагийн дараа ч гэсэн бусдаас тасарч, ганцаараа гүн эргэцүүлэлд автдаг байсан нь, нэгэн мусульман үе үе ганцаараа байж, өөрийгөө нягтлан байцааж гадаад дотоод, зөв буруу үйлдлээ тооцоолон бодож хорвоо ертөнц дэх тэнгэрлэг сүр хүчийг эргэцүүлэн бодох хэрэгтэйг сануулна. Ингэхгүйгээр жинхэнэ төгс төгөлдөрт хүрэх боломжгүй гэдгийг ойлгож ухаарах хэрэгтэй. Энэ нь итгэгч бүр хийх хэрэгтэй хамгийн

хялбар үүрэг юм. Хүмүүст үлгэр дуурайл үзүүлэх хүний хувьд илүү их гүн гүнзгий эргэцүүлэн бодох шаардлагатай байдаг.

Кур’ан-и Кэрим нь анхны аяатаас сүүлийн аят хүртлээ “хүн төрөлхтөн эргэцүүлэн бодож, бодлын төв дэх Раббынхаа өмнө хүлээх кулын үүргээ ухамсарлах”-ыг хүсдэг. Ингэж чадвал “итгэл” хамгийн сайхан амттай болдог. Кул, хаана ч байсан цаг үргэлж Аллахын тааллыг хүртэхийг хичээх бөгөөд үр дүнд нь тэнгэрлэг сүр хүчний зүрхэн дэх урсгалаар Аллах Таалад дөхөж очих боломжтой болдог.

Итгэгчийн хувьд хамгийн чухал сэдвийн нэг бол мухаббатуллах буюу Аллахын хайр билээ.¹⁰⁸ Аллахын хайрыг олж авах нь итгэлийн дараах цор ганц учир шалтгаан бөгөөд Аллахын хайр хишиг ба сайн сайхныг үргэлж бодох, Түүний сүр жавхланг эргэцүүлэх, хэл болон зүрх сэтгэлээрээ Түүнийг ихээр зикр/дурсан бодох юм.¹⁰⁹ Өөрөөр хэлбэл жинхэнэ утгаараа дэлхийн чөлөө завгүй амьдралаас өөрийгөө холтгон,

108. Расулаллах -саллаллаху алейхи вэ сэллэм- залбиралдаа Аллах Таалагийн хайрыг нэхэн ерөөж:

اللهم إني أسألك حبك وحب من يحبك والعمل الذي يبلغني حبك.
اللهم اجعل حبك أحب إلي من من نفسي وأهلي ومن الماء البارد.

“Аллах минь! Чамаас чиний хайрыг, Чамд хайртай хэн бүхний хайрыг ба Чиний хайрэнд хүргэх үйлийг хүснэм. Аллах минь! Хайраа надад нэфс, гэр бүл, эд хөрөнгө, хүйтэн уснаас илүү хайртай болгооч!” хэмээдэг байв. (Тирмизий, Дэават, 72)

109. Ибн-и Аббас -радыяллаху анх-: **“أَيُّهَا الذِّبْنَ اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا”** **“Аяа итгэгчид ээ! Аллахыг ихээр дурдацгаа!”** (эл-Ахзаб, 41) аят-и кэримэгийн тэфсирт ингэж хэлэв:

“Аллах Таала кулууддаа фарз болгосон бүх зүйлдээ тодорхой нэгэн хил тавьсан байдаг. Эдгээр зүйлсийн хувьд ямар нэг шалтгаан тоочихыг нь хүлээн зөвшөөрөв. Харин зикир нь үүнээс ангид юм. Аллах Таала зикирт ямар нэг хэмжээ хязгаар тогтоогоогүй. Ой ухаанаа алдаагүй л бол зикрийг орхих ямар ч шалтгаан байхгүй. Тэрээр, хүмүүст ямар ч

зүрх сэтгэлээ хамгаалж оюун санаагаа бүрэн төвлөрүүлж чадвал мухаббатутлахыг мэдэрч, хүртэх болно.

Үнэндээ хавлэт буюу ганцаараа байх явдал нь хүмүүсээс холдож, хээр тал агуйгаар гэр хийх зорилготой биш юм. Ингэж бодох нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- болон Түүний асхабын эсрэг үйлдэл болно.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Хүмүүсээс хол, тэдний зовлон бэрхшээлээс зугтагч хүнээс, хүмүүсийн дунд байж тэдний саад бэрхшээлийг даван туулж буй мусульман нь илүү ач буянтай юм.” хэмээн айлдав. (Тирмизий, Киямат, 55)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нүбүввэтээс өмнө амьдралын бүхий л талбарт гар бие оролцож, бохир муухай зүйлээс хол байсныг “хонь хариулах, Хилфү’л-Фүдүүлд оролцох, Кабаг барилцах, Фижар дайн, наймааны амьдрал зэрэг нь батлан харуулна.

Хавлэтийн зорилго нь зан ааш, байр байдлаа засан боловсруулах юм. Эдгэрэхийн тулд, эмийг тогтсон цагт, тодорхой хэмжээгээр уудаг шиг. Хэрвээ шаардлагатай хэмжээнээс хэтрүүлэн хэрэглэвэл эм биш хор болох нь тодорхой.¹¹⁰

Расулаллахын хүүхэд ба залуу насных нь шинж чанарууд

Аллах Таала орчлон хорвоод энэрэл болгож илгээсэн Хабибыгаа, хүн төрөлхтний тооллын анхны хуудаснаас эхлэн

нөхцөлд зикрээ үргэлжлүүлэхийг тушаасан байдаг.” (Табэрий, XXII, 22; Куртубий, XIV, 197)

110. Бутий, х. 79-82.

хамгийн цэвэр ба хамгийн язгуурт удам угсаанаас шүүж хорвоо дэлхийд авчиржээ. Аллах, уг онцгой удам угсааг анхнаас нь тогтоож, Хайрт Расулынхаа өвөг дээдсийг цаг үеүдийнх нь хамгийн хүндэтгэлтэй хүмүүс болгожээ. Энэ тухай шүлэгч, үнэхээр сайхан тодорхойлжээ:

Сарнайн эх үндэс нь сарнай юм

Элчийн угсаа нь сарнай юм ...

Анхны хүн ба анхны элч Хазрат-и Адэм -*алэйхиссэлам*-ээс эхлээд бүх элч нар, Түүнд итгэж, Түүнийг ирнэ гэх сайхан мэдээг дуулгах тал дээр амлалт өгцгөөжээ.

Аллах Таала, хамгийн эрхэм хүндэт Элчийнхээ бүхий л онцлог шинжийг хүн төрөлхтөнд таниулсан нь саруул ухаант кулуудын хувьд итгэлийн үүдийг томоос том дэлгэн нээнэ.

Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- эцэг эхгүй, өнчин байсан шалтгаан нь Түүний боловсролыг Аллах Өөрийнхөө хүчит гартаа авч, хамгийн сайхнаар хүмүүжүүлсэн явдал юм. Тэрээр хамгийн хэцүү хүнд, аргагүй сул дорой байдлыг амсуулснаараа- хүмүүст хамгийн сайхнаар туслан, энэрч хайрлах үйлийн оргилд Түүнийг гаргахыг хүсчээ.

Мөн Хайрт Элчээ мунхаглалын эриний бүхий л муу муухайгаас хамгаалж, амьдралынх нь хуудсанд өчүүхэн ч толбо хүргэлгүй, ёс суртахууны төгс төгөлдөрт хүргэжээ.

Хүмүүс Түүнийг үнэнч, итгэмжтэй, шударга, өрөвч, уужим, өгөөмөр зан, гоц ухаан зэргээр нь таних бөгөөд бүхий л сэдэв дээр Түүнд бүрэн дүүрэн итгэдэг байв. Аллах Таала хамгийн гоё сайхан бүхнийг, бүхий л гойд авьяас чадварыг Түүнд цогцлоожээ. Дайснууд нь ч гэсэн Түүний сайхан ёс суртахууныг үгүйсгэж чаддаггүй байв. Түүнчлэн вахий ба нүбүввэт ирэхээс өмнө буюу элчийн үүрэг эхлэхээс өмнө

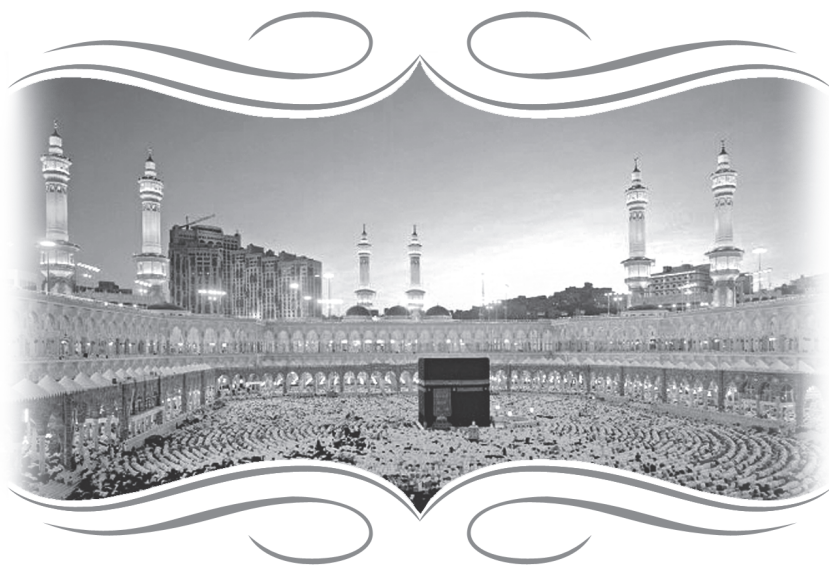

хүмүүс Түүнд **эл-Эмин** (итгэмжтэй, найдвартай) гэх нэр өгчээ. Тэрээр, Каба дахь шүүгч хийсэн үйл явдал нь Курайшийн удирдагчдын дунд маш эрхэм, нэр хүндтэй байр суурь эзэлж байсныг нь илтгэнэ. Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн хэлсэн үг нь зөв, хамтран ажиллахад харилцаа нь гайхам сайхан, тусламж гуйхад чин сэтгэлээсээ туслах зэрэг байдал нь сайн үйлд хэзээд бэлэн, хөдлөшгүй бат байв.

Аллах Таала Түүнийг зан чанар, ёс суртахууны хувьд хамгийн төгс хүн болгон бүтээж бас төгс төгөлдөр амьдралыг хайрлажээ. Учир нь Тэр, бүх хүн төрөлхтөнд хамгийн сайхан үлгэр жишээ болж, тэднийг авралын зам руу чиглүүлэх юм. Хэрэг дээрээ хүмүүс эрх мэдэл, байр сууриас илүү зан чанарыг илүүд үздэг. Хэдий суут ухаантнуудыг сайшаан үнэлдэг ч, зөвхөн өндөр ёс суртахуунтай хүмүүсийг л сонгон дагадаг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

*Нүбүввэт ба
Маккагийн эрин*

НҮБҮВВЭТ БА МАККАГИЙН ЭРИН

Вахийн Эхлэл: Үнэнч Зүүднүүд

Орчлон Ертөнцийг бүтээх шалтгаан нь болсон Расулуллахын, үнэнч шударга залуу нас болон гэр бүлийн аугаа амьдралыг дэлгэн харуулсан онцгой, төгс төгөлдөр нэгэн үеийн дараа буюу дөчин настайдаа Тэр, элчийн түвшинг хүртжээ. Тэнгэрлэг хүч, Түүнийг дөчин нас хүрэхээс зургаан сарын өмнө Макка дахь Хира агуйг Түүнд зориулан ариун сургууль болгон нээжээ.

Уг тэнгэрлэг сургаал нь ном дэвтэр, бал үзэггүйгээр үүссэн боловсрол бөгөөд дотоод эрдмийн энэхүү гэрэлт тэнхимд, зөвхөн Расулуллах ба Раб Эзнийх нь хооронд мөнхийн нууцлаг хичээл сургамжууд явагдаж, Тэнгэрлэг вахий/мэдээнд бэлтгэгдэв.

Уг бэлтгэлийн эхний зургаан сар нь “үнэнч зүүднүүд” –ийн аргаар хэрэгжив. Өөрөөр хэлбэл Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* зүүдэндээ юу харна, яг биелдэг байв. Хазрат-и Аиша *-радъяллаху анхаа-* өгүүлрүүн:

“Хүндэт Элчид маань ирсэн вахий нь үнэнч зүүдээр эхэлжээ. Түүний зүүдэлсэн бүх зүүд нь өглөөний гэрэл мэт ил тод биеллээ олдог байв.” (Бухарий, Бэд’ү’л-Вахй, 3)

Нүбүввэт бол маш том бас хүнд үүрэг учраас Түүнийг бэлдэхээр Жэбраил -алэйхиссэлам- эхлээд зүүдэнд нь ирж эхэлжээ.

Алкама бин Кайсын дамжуулснаар, элч нарт илгээсэн мэдээ, тушаал ба хорио цээрүүд нь тэдний зүрх дасан зохицож тайвширтал эхлээд зүүдээр илэрч, дараа нь вахий байдлаар буудаг байжээ.¹¹¹

Иймд зүүд- элч нарын вахий авах арга замуудын нэг юм. Тухайлбал: Ибрахим -алэйхиссэлам- :

يَا بُنَيَّ إِنِّي أَرَى فِي الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَرَى

“...Хайрт хүү минь! Би чамаар курбан өргөж байна гэж зүүдэллээ. Чи энэ тухайд юу гэмээр байна, нэг бодоорой?..”
(эс-Саффат, 102) хэмээн хэлсэн нь баталгаа болно.

Үүний зэрэгцээ элч нарын нүд нь унтсан ч, зүрх нь сэрүүн байдаг.¹¹² Тиймээс зүүдэндээ вахий авахад ямар ч саад байдаггүй.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань үнэнч зүүдний тухай; “нүбүввэтийн дөчин зургааны нэг нь юм...” хэмээв. (Бухарий, Табир, 26; Мүслим, Рүяа, 6)

Үнэхээр зургаан сарын хугацаа нь хорин гурван жил үргэлжилсэн элчийн амьдралын –хугацаагаар тооцвол- дөчин зургааны нэг болох юм.

111. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 55.

112. Бухарий, Мэнакиб, 24.

НҮБҮВВЭТИЙН ЭХНИЙ ГУРВАН ЖИЛ: НУУЦ УРИЛГЫН ЭРИН

Анхны вахий ба вахийн завсарлага

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* дөчин настай байв. Вахийтай харьцах дотоод тохиромжтой байдалд хүрэх бэлтгэлийн зургаан сарын хугацаа нь дууссан байв.

Ариун Рамазан сарын 17ны өдөр.¹¹³ Хүндэт Элчийг *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Хира агуйд байхад нь Жэбраил *-алэйхиссэлам-* ирээд:

“–Унш!” гэв.

Расулуллах маань:

“–*Би унишж мэдэхгүй!*” хэмээх хариултыг өгөв.

Иймд мэлэк, Расулуллахыг тамир тэнхээ нь тасартал шахан тэврээд, дахин:

“–Унш!” гэв.

Хорвоогийн Хүндэт Элч маань мөн л:

“–*Би унишж мэдэхгүй!*” хариултыг өгөв.

113. Ибн-и Са’д, I, 194.

Жэбраил -алэйхиссэлам- хоёр дахь удаагаа Түүний тэнхээг тасартал шахаад:

“–Унш!” гэв.

Хүндэт Расул маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- дахиад:

“–Би уншиж мэдэхгүй! (Юуг унших вэ?)” гэв.

Жэбраил -алэйхиссэлам-, Гэгээн Элчийг маань гурав дахь удаа шахсны дараа, тэнгэрлэг вахийг Түүнд ингэж мэдүүлэв:

إِفْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ إِفْرَأْ وَرَبُّكَ
الْأَكْرَمُ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

“Бүтээгч Раббынхаа нэрээр унш! Тэрээр хүнийг алэка(наалданги шавар, нөжирсөн цус)-аас бүтээв. Унш, Раб чинь дуусашгүй баялгийн эзэн мөн. Тэр, үзгээр бичихийг сургав. Тэр, мэддэггүй зүйлсийг нь хүнд заав.” (эл-Алак, 1-5)

Аллахын уг тэнгэрлэг тушаалаар Расулуллахад, бүх хүн төрөлхтний хамгийн том бэлэг-Кур’ан Кэрим бууж эхлэв.

Хүндэт Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань, тэнгэрийн үүднүүдээс дэлхий рүү энэрэл, анагаах хүч болон бууж эхэлсэн Кур’ан-и Мүбинээс анх эдгээр аяатуудыг хүртжээ. Тэрээр, Жэбраил -алэйхиссэлам-ыг явсны дараа вахийн хүчинд зүрх нь чичирч Хазрат-и Хатижагийн дэргэд очоод:

“–Намайг бүтээн хучаарай; Намайг бүтээн хучаарай!” хэмээв.

Тэрээр хэсэг амарсныхаа дараа юу болсон тухай, хамт хүн төрөлхтөнд үлгэр жишээ болох гэр бүлийг байгуулалцсан Хатижатү’л-Күбрад яриад, санаа зовнин:

“*Хатижа минь! Надад одоо хэн итгэх вэ?*” гэв.

Тэр ариун гэргий Хайрт Элчид маань:

“Аллахад тангараглая, Аллах *-жэллэ жэлалүхү-* Чамайг хэзээ ч ичээхгүй (улайлгаж зовоохгүй). Учир нь Чи- ах дүүгээ асран хамгаалж, хүч чадалгүй хүмүүсийн ачааг нь үүрэлцэж, ядуу хоосонд юу байгаагаа хуваан тарааж, хэний ч хийж чадаагүй тийм их сайн үйл хийж, зочноо дайлан цайлж, Үнэний замд тохиолдсон хэрэг явдлуудад (ард иргэдэд) тусалдаг...

Аллахын Элч минь ээ! Чамайг (эхлээд) би хүлээн зөвшөөрнө. Аллахын замд эхлээд намайг урь!” хэмээн Түүний хамгийн анхны батлан дэмжигч нь болов.

Өөрөөр хэлбэл Хазрат-и Хатижа эх маань, Түүнийг энгийн яриагаар тайвшруулан:

“Сайн сайхан нь зөвхөн сайн сайхныг л дагуулдаг! Сайхан үйлсийн хариу сайхнаас өөр юу байж болох вэ!” хэмээв.

Ийнхүү тэр, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг цэвэр ариун, үнэнч шударга өнгөрсөн болон гэгээн саруул ирээдүйн сайхан мэдээг хүргэгч, учир шалтгаан хэмээн үнэлж байсан юм. Энэ тухай Аугаа Эрх ингэж айлдав:

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَانِ إِلَّا الْإِحْسَانُ

“Сайн сайхны хариу нь сайн сайхан биш гэж үү?”

(эр-Рахман, 60)

Үүний дараа Хазрат-и Хатижа *-радъяллаху анхаа-*, Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийг дагуулан, авга ахынхаа хүү Варака бин Нэвфэл дээр очив.

Варака бин Нэвфэл нь мунхаглалын үед элдэв пут тахин шүтдэггүй цөөхөн хүмүүсийн нэг ажээ. Тэрээр Христийн шашинтан бөгөөд Еврей хэл мэддэг тул Инжилээс тэмдэглэл бичдэг нэгэн байжээ. Варака нэлээд насжсан тул нүд нь харахаа больсон байв. Хазрат-и Хатижа эх маань түүнд:

“–Авга ахын хүү минь! Дүүгийн чинь хүү юу ярьж байгааг сонсоорой!” гэв.

Тэгэхлээр нь Варака сонирхон:

“–Юу болоо вэ, дүүгийн минь хүү?” гэж асуухад Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- үзсэн харснаа түүнд ярьжээ.

Сонссон бүхэн нь төгсгөл үеийн хамгийн агуу үнэн болохыг ухаарсан Варакагийн царай эхлээд мишээн гялалзаж, дараа нь гүн бодолд автаж:

“–Чиний харсан зүйл бол Аллахын Мусад илгээсэн Намус-и Эқбэр (Жибрийл) мөн байна. Ай хөөрхий, Чиний урин дуудах өдрүүдэд би залуу байсан ч болоосой! Танай овог аймгийнхан Чамайг нутгаас чинь гаргах үед, би амьд байсан ч болоосой!” гэв.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- гайхшран:

“–Тэд намайг нутгаас минь хөөнө гэж үү?” хэмээн асуухад:

“–Тийм ээ! Учир нь чинийхтэй адилхан тэнгэрлэг шашинг авчирсан бүх элч, өстөн дайсныхаа хорлолд өртөж нутгаасаа хөөгдсөн байдаг юм. Би хэрвээ Чиний урилгын өдөрт хүрвэл, Чамд маш их тусална.” хэмээн хариулав.

Энэ ярианаас хойш төд удалгүй Варака өөд болов. Бас вахий, фэтрэт үедээ оров (хэсэг хугацаагаар тасрав). (Бухарий, Бэд'үл-Вахй 1, Энбияа 21, Тэфсир 96; Мүслим, Иман 252)

Дараа нь Аллах Таалагийн буулгасан аятад, Элчдээ хандан ингэж айлдав:

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ
وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نَهْدِي بِهِ مَنْ نَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا
وَأَنَّكَ لَتَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

“Ийнхүү, Бид Чамд зарлигаасаа Кур’аныг өгөв. Харин Чи (өмнө нь) ном, иман гэж юу болохыг мэддэггүй байсан! Бид, түүнийг (Кураныг) хүссэн кулуудыг маань зөв замд оруулах нэгэн туяа болгов. Чи гарцаагүй зөв замыг зааж байгаа!” (эш-Шура, 52)

إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ وَالنَّبِيِّنَ مِنْ بَعْدِهِ

“Бид, Нухад ба түүний дараах элч нарт илгээсэн шигээ, Чамд ч бас вахий илгээв...” (эн-Ниса, 163)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д ирсэн анхны вахийн, эхний үг “Унш!” байсан бөгөөд нэгэн агуу сэтгэлтэн:

“Унш! Бүх зүйлийг унш! Аллахын номыг унш! Аллахын аяатуудыг унш! Орчлон Ертөнц хэмээх номыг унш! Байнга унш! Авралд хүрч, мунхаглалаас холдохын тулд унш! Итгэл үнэмшлээ бүтэн болгохын тулд унш! Аллахын нэрээр унш! Туурвисан Эзнийхээ нэрээр унш! Хүнийг нөжирсөн цусаар туурвисан ч, бүх зүйлийг унших, гэрэлтүүлэх, ойлгох ба ойлгосноороо амьдрах боломж олгосон агуу Раббынхаа нэрээр унш! Хүнд хамгийн том хишиг буян болох унших чадвар/боломжийг хайрласан Аллахын нэрээр унш! Сурч мэдэхийн

төлөө унш! Үсэг бичгийн хорвоод зурсан мөр бүрийг унш! Хүнд мэддэггүйг нь сургасан Аллахын нэрээр унш!” гэжээ.

Энэ тухай Хазрат Мэвлана: бодит номыг уншсан үедээ **“би түүхий байв”**; орчлонгийн нууцыг уншсан үедээ **“би буцлав, чанагдав”**; тэнгэрлэг нууцыг уншиж түүний халуунаар бараг шарагдсан учраас **“би шатав”** гэж хэлснээрээ туулж өнгөрүүлсэн манэви үе шатуудаа илэрхийлэв.

Аят дахь **“унш”** зарлиг нь маш чухал. Ингэхдээ **Аллахын нэрээр** унших нь бүр чухал билээ. Учир нь **“унш”** зарлигийг хүндэтгэн, яаж гүйцэлдүүлэх хэрэгтэйг мэдэгдэж байгаа юм.

“Унш” хэмээх зарлиг нь зөвхөн үсэг бичгийг унших тушаал биш, зүрхээрээ унших буюу дотоод ертөнцөө номхотгон ариутгасныхаа үр дүнд ном болон хикмэтийг авч болохуйц байдалд хүрэхийг тушаав. Товчхондоо хувь тавилангийн тусгал болсон зүрхээрээ бүх зүйлийг уншиж чадахыг хэлж байна. Ерөнхийдөө Орчлон өөрөө нэгэн ном бөгөөд зүрхээрээ түүний хуудсыг эргүүлэн тэнгэрлэг нууцыг уншиж чадах: ялангуяа ХҮН орчлонг, өөрийгөө, Кур’ан-и Кэримийг унших, ухаарах ба амьдрах юм.

Анх буусан уг аяатуудаас дараах дүгнэлтийг гаргах боломжтой:

Бүх ажил үйлсээ Аллахын нэрээр эхлэх хэрэгтэй.

Нежирсөн цусаар бүтээж, хамгийн сайхан дүр төрхийг хүртсэн хүн төрөлхтөн нь тэнгэрлэг хүчний өмнө юу ч биш гэдгээ, хүчгүй сул дорой гэдгээ хэзээ ч мартаж ёсгүй.

“Тэрээр, үзгээр бичихийг болон мэддэгүй зүйлийг нь хүнд сургагч билээ.” (эл-Алак, 4-5) аяатуудаараа эрдэм мэдлэгийн ач холбогдлыг хүмүүст таниулж, хүн төрөлхтний мэддэг бүх зүйлийг тэнгэрлэг бэлэг болгон- Аугаа Эрх зааж сургасан гэдгийг харуулж байна.

Тиймээс хүн төрөлхтөн Раббынхаа аугаа, сүр жавхлант чанарыг үргэлж ухаандаа тээж, ач тус санадаггүй мунхаг байж болохгүй гэдгээ санах ёстой аж.

Анхны вахийн дараа, нэлээн хугацаагаар вахий ирсэнгүй. Энэ нь Расулаллаху -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д дараалан ирэх вахийнуудад маш сайн бэлтгэл болох учиртай юм. Учир нь вахийг ойлгож ухаарах нь ер бусын үүрэг бөгөөд түүнийг амар хялбар гүйцэтгэх боломжгүй байв. Энэ тухай Аугаа Эрх:

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا

“Үнэндээ Бид Чамд (дааж явахад) хэцүү нэгэн үгийг мэдээлэх болно.” (эл-Мүззэмбил, 5) хэмээн айлдав.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- үнэнч зүүднүүдийн дараа, вахийн мэлэк ирснийг хараад сандарчээ. Гэсэн ч Хазрат-и Хатижагийн тайтгаруулал болон Варакагийн ярьсан зүйлс сэтгэлийг нь тайтгаруулжээ. Хойшид дахин вахий ирэхийг чин сэтгэлээсээ хүсч, тэсэн ядан хүлээж байв. Тэрээр үе үе анхны вахий ирсэн Хира уул руу гарч тэнгэрлэг вахийг хүлээх болов.

Эдгээр фэтрэт өдрүүдэд Хазрат-и Хатижа эх маань Түүний хамгийн сайхан түшиг тулгуур нь байв. Иймээс Расулаллах

-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүний гүн гүнзгий сэтгэл зүрх, нарийн мэдрэмж, эелдэг ялдам байдлыг нь хэзээ ч мартаагүй юм. Расулуллах маань, Хазрат-и Хатижаг өөд болсны дараа ямар нэг курбан гаргахаар бол түүний хамаатан саднуудад заавал хүртээдэг байв. Тэрээр, бүх талаараа Алладын Элчийн хайр хүндэтгэл болон мартагдашгүй нэгэн дурсамж байжээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амьдрал нь өмнөх элчүүдийн амьдралд тохиож байгаагүй мөрөөдлөөс ч илүү нэр хүнд бүхий олон гайхалтай үйл явдлаар дүүрэн байв. Аллах -жэллэ жэлалуху- зөвхөн Түүнийг л “Хабиб минь” буюу “Хайр минь” хэмээн онцолсон билээ. Түүнчлэн Мираж буюу огторгуйн хязгаарыг давсан уулзалтыг, элч нарынхаа дундаас зөвхөн Түүнд л хүртээжээ.

Мөн Түүний онцгой, эрхэм нэр алдрыг Мэсжид-и Аксад бүх элчүүддээ имам хийлгэснээрээ тодотгон харуулжээ. Муса -алэйхиссэлам- дахь “لن تراني” нууц- Гэгээн Элчийн хувьд “قاب” болж илрэв.¹¹⁴

114. “لن تراني” **Чн, Намайг хэзээ ч харж чадахгүй!**” (эл-А’раф, 143): Муса -алэйхиссэлам- Туур уул руу Аллах Таалатай уулзахын өмнөх бэлтгэлд орж, гучин хоног мацаг бариад, дахин 10 хоног нэмж 40 хоног мацаг барьжээ. Энэ нь нэфсийн амьдралаас өөрийгөө тусгаарлан Аллахтай хийх уулзалтдаа бэлтгэсэн явдал байв. Аугаа Эрх нь Муса -алэйхиссэлам-тай үг яриа мэтийн бодит аргаар биш, хэмжээлшгүй эрт үеийн кэлам шинжээр ярих. Хазрат-и Мусагийн дэргэд гэрч болохоор ирсэн 70 хүн болон Жэбраил -алэйхиссэлам- уг тэнгэрлэг яриаг сонсоогүй бас мэдэрсэн ч үгүй. Муса -алэйхиссэлам- нь уг тэнгэрлэг илрэлээс болж ухаан балартан амьд үхсэнээ ч эс мэдэн, цаг хугацаа, орон зайнаас тасрав.

Уг нь Аллахын дүр төрхийг маш ихээр харахыг хүссэн асар их хайр, догдлол, бишрэл, тэмүүлэл түүний дотор төржээ. Гэвч Аугаа Эрх түүнд: “**Лэн тэрани**” хэмээх тэнгэрлэг зарлиг буулгасан боловч Муса -алэйхиссэлам- уг хүсэл тэмүүлээ олон дахин илэрхийлсээр байв.

Эрх Таалатай учрах мөч буюу намаз мөргөл нь итгэгчдийн хувьд бас нэгэн Мираж болно. Түүнчлэн намаз мөргөлийг анх 50 удаа үйлдэхийг тушаасан боловч Хабиб Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь гуйсан тул Түүний үммэтэд мөргөлийг 5 удаагийнх болгон фарзалжээ/зайлшгүй үйлдэх шаардлагатай/.

Өнчин, үмий Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань тэнгэрлэг боловсролоор бүх хүн төрөлхтний хувьд удирдан чиглүүлэгч, нууц хорвоогийн үнэний орчуулагч ба үнэний сургуулийн багш болж ирэв. Зияа Пашагийн хэлснээр:

Нэгэн сургуульд сурагч болж элсэв

Аллах өөрийн биеэр Түүнд багшлав.

Иймд Аллах Таала, нэгэн уул руу өчүүхэн жаахан илрэл илгээе, хэрэв уул түүнийг нь дийлж чадвал Чамд ч гэсэн дүр төрхөө харуулъя хэмээн мэдэгдэв. Зарим эх сурвалжид мэдэгдснээр Аугаа Эрхийн махбодиос өчүүхэн бага туяаг уул руу тусгатал уул дэлбэрч, уг аймшигт тэсрэлтийг харсан Муса -алэйхиссалам- ухаан алдаж, сэрэхдээ хэмжээ хязгаараасаа хэтэрснийхээ төлөө Аллагаас өршөөл эрж, Түүнийг магтсан ажээ.

Куранд дурдагдсан уг түүхээс бид: Энэ хорвоод Аллахын дүр төрхийг тэсч дийлж чадах газар байхгүй. Аугаа Аллахын бие, дүр төрх нь нууц, шинж тэмдгүүд нь ил тодорхой юм. Иймд Кур’ан-и Кэрим нь итгэгчдийн тухай олон дахин “الذين يؤمنون بالغيب” буюу “Тэд нууцад итгэдэг.” гэх тэнгэрлэг томъёог илэрхийлдэг. Үнэн гэвэл түүнийг төсөөлөн бодох болон нүүр тулахад бидний оюун ухаан, сэтгэл санаа хүрэлцэх ямар ч, ямар ч боломжгүй, хил хязгаараас хальсан зүйл юм. Яг л бүхэл бүтэн далайн усыг нэг аяганд багтааж болохгүйтэй адил.

“قاب قوسين أو أدنى: хоёр нумын зайтай эсвэл түүнээс ч бага (зайтай)” (эн-Нэжм, 9): Гэгээн Элч маань, Мираж шөнө Жэбраил -алэйхиссалам- ч давах боломжгүй тэр хил хязгаарыг давж Сидрэ-и Мүнтэхагаас цааш зорчжээ. Аятад хүний ухаанд ойлгогдохуйц “нийлүүлсэн хоёр нумын зайтай эсвэл түүнээс ч бага (зайтай)” хэмээн мэдэгдсэн ч, кулын ухаан үл хүрэх, ер бусын нэгэн уулзалт Аллах болон Гэгээн Элчийнх нь хооронд өрнөжээ.

Хазрат-и Муса -алэйхиссэлам- зарим хууль дүрэм журмыг авчирсан бол, **Хазрат-и Давуд** -алэйхиссэлам- Аллахад залбирах, магтан дуулах тал дээр хамгийн сайн нь болж, **Хазрат-и Есүс** -алэйхиссэлам- сайхан ёс суртахуун, зүрх сэтгэлээ дэлхийн хуурмаг бүхнээс холтгон, дотоод муу муухайгаа хэрхэн ялахыг сургахаар тус тус томилогджээ. Исламын элч **Хазрат-и Мухаммэд Мустафа** -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- дээр дурдагдсан бүх зүйлийг дамжуулав. Тэрээр хууль цааз, нэфсээ хүмүүжүүлж, дэлхий хуурмаг өнгө амтанд үл автан, цэвэр ариун чин үнэнч сэтгэлээр Аллахад залбирахыг зааж сургажээ. Түүнчлэн ариун амьдралаараа ёс суртахууныг сургасан, хамгийн ТӨГС үлгэр жишээ болсон билээ. Өөрөөр хэлбэл бүх элч нарын онцлог давуу тал, оногдсон үүргүүд болон гарал угсаа, хүмүүжил, гоо сайхан ба төгс төгөлдрийн жаргал бүгд зөвхөн Түүнд цогцлон бүрэлджээ.

Түүний дөчин нас, хүн төрөлхтний түүхийн маш том нэгэн эргэлтийн цэг гэдэг нь гарцаагүй. Тэрээр дөчин жилийн турш мунхаглалын харанхуйд төөрөлдсөн хүмүүс дунд амьдарч байсан бөгөөд тухайн үеийн нийгэм (тун удахгүй тэдэнд авчрах) гоё сайхан зүйлсийг бараг бүгдийг нь мэддэггүй байлаа. Тэрээр төрийн тэргүүн үү, илтгэгч үү эсвэл элч үү гэдэг нь хараахан мэдэгдээгүй байв.

Өнгөрсөн дэх хүн төрөлхтний болон элч нарын түүхэнд кияамэт өдөр, диваажин тамын тухай яригдаагүй, сонсогдоогүй бөгөөд Расулуллах маань зөвхөн өөрийнхөө агуу ёс суртахуун, гайхалтай хэв маягаараа амьдарч байлаа. Гэтэл Хира агуйгаас тэнгэрлэг тушаалыг авч харихдаа бүрэн өөрчлөгдсөн байв.

Вахийн бодит үнэн ба ирэх аргууд

Вахий нь хурдан дохио, бичвэр, мэдээ, нууц үг зэрэг утгыг илэрхийлдэг. Түүнчлэн Аллах Таала, хүссэн зүйлээ, хүссэн аргаараа элч нартаа мэдээлэхийг хэлнэ. Аугаа Аллах айлдруун:

وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَائِ حِجَابٍ
أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بَأْذَنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٍ

“Аллах, хүмүүстэй ярихдаа гагцхүү вахийн аргаар эсвэл нэгэн хаалтны араас эсвэл нэгэлчээ илгээж, зөвшөөрлийнхөө дагуу түүнд хүссэн мэдээгээ өгдөг. Гарцаагүй Тэр, маш агуу бөгөөд эрх мэдэл, далд учир шалтгааны эзэн билээ.” (эш-Шура, 51)

Хазрат-и Аиша -*радъяллаху анхаа*-, Расулаллах -*саллаллаху алейхи вэ сэллэм*-ээс:

“—Аллахын Элч ээ! Танд вахий яаж ирдэг вэ?” гэж асуухад:

“—Тэр заримдаа бяцхан хонхыг санагдуулам чимээтэй ирдэг бөгөөд надад хамгийн хэцүү санагддаг вахийн арга нь энэ юм. Аллах Таалагийн айлдварыг ойлгоод цээжилсний дараа мэлэк явдаг. Мэлэк заримдаа хүний дүрээр ирдэг. Надтай ярихад Би хэлснийг нь шууд ойлгодог.” (Бухарий, Бэд’ү’л-Вахй, 1/2; Мүслим, Фэдаил, 87)

Исламын эрдэмтэд янз бүрийн эх сурвалжуудыг үндэслэн, вахий ирэх аргуудыг тогтоожээ:

1. Вахий нь заримдаа садик зүүд буюу зүүдэнд харагдаж, яг тийм байдлаараа биеллээ олдог аргаар ирдэг байсан.

2. Вахийд ирэх үг нь, (мэлэк харагдахгүйгээр) Расулулла-хын зүрхэнд ордог байсан.

3. Вахийн мэлэк “Жибрийл Хадис”¹¹⁵ тохиосон шиг хүний төрхөнд орж вахийгаа мэдэгддэг байсан.

Абдуллах бин Аббас -*рабъяллаху анх*-ийн дамжуулснаар:

“Аав (Аббас) бид хоёр Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тай хамт байлаа.

Тэгэхэд Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ийн дэргэд бас нэг хүн байсан бөгөөд түүнтэй шивнэн ярьцгааж байсан тул аавтай маань харьцаж чадаагүй юм. Тэндээс холдохдоо аав маань:

«—Миний хүү! Аллахын Элчийн надтай яриагүйг харсан биз дээ?» гэхэд, би:

«—Аав аа! Хажуудаа байсан хүнтэй ярьж байсан» гэлээ.

Үүнийг сонсоод аав маань шууд Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- дээр очоод:

«— Расулаллах минь! Би Абдуллахаас ингэж асуухад, Таны дэргэд нэг хүн байсан гэв. Үнэхээр таны дэргэд хэн нэгэн байсан юм уу?» гэхэд

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- надад хандан:

«—*Абдуллах аа! Чи түүнийг харсан юм уу?*» хэмээн асуув.

Би:

115. Нэгэн өдөр Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг маань мэсжидэд байхад нь Жэбраил -*алэйхиссэлам*- хүний төрхөөр ирээд Иман, Ислам, Ихсан ба кияаматын шинж тэмдгүүдийн тухай асууж, асхаб-и кирамыг шашнаа мэдэж авахыг нь хүсчээ. Уг үйл явдлыг “Жибрийл Хадис” хэмээжээ. (Хар. Бухарий, Иман, 37; Мүслим, Иман, 1, 5)

«–Тийм ээ! Харсан.» гэхэд

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань:

«–Тэр Жэбраил байсан юм. Тиймээс Би чамтай ярьж чадсангүй.» хэмээв.” (Ахмад, I, 293-294; Хэйсэмий, IX, 276)

4. Вахий заримдаа айдас хүргэм хонхны дуу шиг ирдэг байв. Вахий дуусахад Расулуллах маань мэлэкийн хэлсэн зүйлийг маш сайн сурсан байдаг ажээ.

5. Жэбраил -алэйхиссэлам- жинхэнэ төрхөөрөө 2 удаа вахий авчиржээ. Нэг дэх нь фэтрэт эриний дараа Расулуллах маань Хира агуйгаас буух үед, хоёр дахь нь Мираж Шөнө, Сидрэ-и Мүнтэхад тохиожээ.

6. Аллах Таала нь Миражид өрнөсөнтэй адил, вахий мэлэггүйгээр Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д шууд вахий дамжуулжээ.

7. Жэбраил -алэйхиссэлам- Аллахын Элчийг унтаж байх үед вахий авчрав. Зарим эрдэмтнүүдийн үзэж байгаагаар Кэв-сэр сура ингэж буусан гэдэг.

Зарим асхаб-и кирамын ярьснаар вахий бууж байхад Расулуллах маань хэцүүхэн байдалтай болж, царай нь сарнай шиг ягаарч, нүдээ аньж, толгойгоо бөхийлгөдөг байжээ. Асхаб ч мөн адил толгойгоо бөхийлгөх бөгөөд вахий дуустал энэ байдал үргэлжилдэг байжээ.

Заримдаа вахий ирэхдээ зөгийн хүнгэнэх шиг чимээ сонсогдох бөгөөд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хурдан хурдан амьсгаа авч (хэчнээн хүйтэн өдөрт байсан ч) духнаас нь сувдан ширхэг шиг хөлс дусалдаг байв.¹¹⁶

116. Бухарий, Бэд'үл-Вахй 1/2, Үмрэ 10; Мүслим, Фэдаил 87, Худуд 13; Тирмизий, Тэфсир 23/3173; Ахмэд, V, 327.

Вахийн бичээч Зэйд бин Сабитын¹¹⁷ мэдээлснээр ирж буй вахийн агуулга, сэдвээсээ хамааран заримдаа хүнд, заримдаа хөнгөн буудаг байв. Өөрөөр хэлбэл буусан вахий шан харамж, сайхан мэдээний шинжтэй байвал Жэбраил -алэйхиссэлам- хүн төрхтэй ирэх бөгөөд Элчид маань хүндээр тусдаггүй байв. Гэтэл вахий, шийтгэл тамлалаар айлгах шинж агуулсан аюулыг мэдээлэх үед аймшигтай хонхны дуу мэт ирдэг байжээ.

Ийм вахий, Алладын Элчийг тэмээн дээр явж байхад ирвэл, тэмээ вахийн хүндийг дааж чадалгүй, хөл нь нугарч сөхөрдөг байв. Тухайлбал Расулуллах маань Абда гэсэн нэртэй тэмээн дээрээ сууж явтал Маида сурагийн гуравдугаар аят бууж эхэлсэнд, Абдагийн хөл хугарах дөхөв. Иймд Алладын Элч тэмээнээсээ буужээ.¹¹⁸

Зэйд бин Сабит -радъяллаху анх- өгүүлрүүн:

“Би нэг удаа Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн дэргэд сууж байтал Алладын Элчид вахийн байдал илрэв. Тэр үед Түүний өвдөг нь миний өвдөг дээр байв. Валлахи, би амьдралдаа Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын өвдөгнөөс хүнд зүйлтэй учраагүй бөгөөд миний өвдөг бараг бяцарсан байх гэж бодсон.”(Ахмад, V, 190-191)

117. Зэйд бин Сабит -радъяллаху анх- нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн вахийн нарийн бичээчдийн нэг юм. Хүндэт Элчийг маань Мадина руу нүүхэд Зэйд 11 настай өнчин хүү байв. Тэрээр арван долоон орчим сүра цээжилсэн байв. Алладын Элч түүнд Сири ба Еврей хэл сурахыг тушаасанд дөч хүрэхгүй хоногийн дотор сурч, Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ын Сири ба Еврей хэлтэй бичгийн ажлыг хариуцав. Түүний хийсэн хамгийн чухал ажлуудын нэг нь хоёр сахабийгийн хамт Кур’ан-и Кэримийг цуглуулж ном болгосон нь явдал юм. Тэрээр 92 хадис дамжуулсан бөгөөд Хижрий тооллын 45 онд Мадинад нас баржээ.

118. Ахмад, II, 176; VI, 445; Ибн-и Са’д, I, 197; Табэрий, Тэфсир, VI, 106.

Кур'ан-и Хакимыг тэнгэрлэг судар биш хэмээн үгүйсгэсэн мүшрикүүд, вахийг Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн бодлогошролоос төрсөн онгод зэргээр янз бүрийн буруу ташаа таамаглал дэвшүүлдэг байжээ. Тэдний уг таамаглалууд өөрсдийнх нь салан хайнга зүрх, мунхаг дорой ухаан санаа, атаархал, өш хонзонгоос нь үүссэн байдаг.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* хамгийн анхны вахийг ирэхэд мэлэкийг хараад айсан нь (вахийн мүстэширикүүдийн баталснаар) халусинаци¹¹⁹-тай огт холбоогүй бөгөөд хувь хүнтэй хамааралгүй хэрэг байсныг илт харуулдаг. Жэбраил *-алэйхиссэлам-*, Аллахын Элчийг гурван удаа шахан шаардаж, удаа бүртээ “унш” хэмээсэн нь дотоод биш гадаад ертөнцөөс буюу Аллах Таалагаас ирснийг баталдаг.

Вахий хэсэг хугацаагаар тасарсан нь Расулуллахын маань гүн бодлын үр дүнд рух буюу сэтгэл зүрх, оюун санаанаас үүссэн зүйл огт биш гэдгийг маш тодоор харуулдаг. Учир нь вахий удаан хугацаагаар тасарч, Расулуллах маань дахин вахий ирэхийг маш ихээр хүлээсэн нь вахий- Түүний эрх мэдлээс гадуурх зүйл болохыг илтгэнэ. Түүнчлэн Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* өөрт нь вахий ирэхийг эхэндээ мэдээгүй билээ. Куран сударт:

وَمَا كُنْتَ تَرْجُوا أَنْ يُلْقَى إِلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا
رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ ظَهِيرًا لِلْكَافِرِينَ

119. Галлюцинаци: Францаар hallucination (санаархал). Сэтгэл зүйд: 1. Ихэнхдээ элий балай, паранойя мэтийн өвчтөнүүдэд илэрдэг, өөрийн ухасмаргүйгээр бий болдог бодол санаа. 2. Үнэндээ байдаггүй зүйлсийг байгаа юм шиг бодох, хий юм бодох

“Чи, энэ Номыг Чамд өгнө гэдгийг мэдээгүй. (Энэ) зөвхөн Раббаас чинь (ирсэн) нэгэн хайр энэрэл юм. Тиймээс кафируудыг хэзээ ч бүү өмөөр!” (эл-Касас, 86)

Куран ба хадисын хоорондох тодорхой ялгаа нь Кур’ан-и Кэримийг вахийн үр дүн гэдгийг илтгэх хөдлөшгүй баталгаануудын нэг юм.

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д маань яг тухайн мөчид нь заавал хариу өгөх шаардлагатай нөхцөл байдал үе үе тохиолддог байсан ч вахий ирэх хүртэл аргагүйн эрхэнд хариугаа хойшлуулдаг байв. “Ифк Явдал” болон еврейчүүдийн иймэрхүү асуултуудад Расулуллах маань вахий ирсний дараа л хариуг нь өгдөг байв. Хэрэв үл итгэгчдийн таамаглал шиг Кур’ан-и Кэрим нь Расулуллахын эргэцүүлэл, оюун санаанаас үүсэлтэй байсан бол энэ мэтийн хүнд хэцүү байдалд оролгүй шууд хариулах учиртай байлаа.

Вахий заримдаа Аллахын Элчийн зарим үзэл бодол алдаатай буруу гэдгийг илэрхийлж, заримдаа Түүний хүсээгүй зүйлийг тушаадаг байв. Бас тэнгэрлэг тушаалыг таниулах ажлаа түр хожимдуулахад, хүндхэн шүүмжлэл хүртдэг байв. Эдгээр нь Кур’ан-и Кэрим, Расулуллахын маань оюун санаанаас үйдэлгүй болохыг тодхон илтгэнэ. Нэгэн өдөр Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань Курайшийн зарим удирдагчдад Исламын тухай ярьж байв. Тэр үед (мусульман болчихсон байсан) сохор сахаби Абдуллах бин Үмм-и Мэктүм -радыллаху анх- ирээд Расулаллахад маань Аллахаас ирсэн үнэнүүдээс сурмаар байгаагаа хэлэв. Гэтэл Курайшийн ноёдод үнэнийг ойлгуулах гээд завгүй байсан Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүнд анхаарал үзүүлж чадахгүй байсан ба Ибн-и Үмм-и Мэктүм, дахин дахин нэхсээр байсан тул царайгаа үл мэдэг барайлгав. Гэтэл уг тэнгэрлэг сануулга ирэв:

أَمَّا مَنْ اسْتَعْنَىٰ فَآنتَ لَهُ تَصَدَّىٰ وَمَا عَلَيْكَ أَلَا
يَزْكُو أَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَىٰ وَهُوَ يَخْشَىٰ فَآنتَ عَنْهُ
تَلْهَكَاةٌ إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ

“(Чамайг) өөрт нь хэрэггүй гэж үздэг хүн ирэхэд Чи, түүн рүү зүглэнэ. Түүний ариусахгүй байгаа нь Чамд хамааралгүй. Гэвч (Аллахаас) айн, Чам руу хурдлан ирсэн хүнд, Чи анхаарлаа эс хандуулна! Үгүй (ингэж болохгүй), энэ Кур’ан бол нэгэн сургаал юм, хүссэн хүн нь түүнийг ухаарч сургамж авна.” (Абэсэ, 5-12)

Уг аят буусны дараа Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Ибн-и Үмм-и Мэктүмд анхаарал хандуулж, сайхан идээ ундаагаар дайлжээ. Мөн түүнтэй таарахдаа:

“Сайн байна уу, өөрөөс тань болоод Раб минь намайг загнасан хүн ээ!” хэмээжээ. (Вахийд, х. 471)

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д тэнгэрлэг тушаал нь заримдаа мүжмэл¹²⁰ болж ирдэг байв. Аллах Таала тайлбарлаагүй байхад Расулаллах маань мүжмэл сэдвүүдийг өөрөө тайлбарладаггүй байв. Тухайлбал:

لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَإِنْ تُبْذَرُوا
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ أَوْ تُخْفَوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللَّهُ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ
وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

120. Мүжмэл: Утга нь товч ба далд бөгөөд тайлбаргүйгээр ойлгох боломжгүй үгс.

“Тэнгэр ба газар дээрх бүх зүйл Аллахынх билээ; та нар дотроо байгаа зүйлээ ил гаргасан ч, нуусан ч Аллах түүний тооцоог та нараас асууна...” (эл-Бакара, 284) хэмээх аяатыг буухад, санаандгүй байдлаар оюун санаа, зүрх сэтгэлд нь зурсхийн өнгөрсөн зүйлсийн төлөө ч гэсэн шүүгдэж, хариуцлага хүлээн хэмээн айсан асхаб:

“–Расулаллах аа! Энэ аяатыг бид яаж даах вэ?” гэгцгэв.

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Юу гэсэн үг вэ! Эсвэл та нар эхл-и китаб (еврейчүүд ба христчүүд) шиг «Бид сонссон, гэхдээ эсэргүүцэж байна!» гэхийг хүсээ юу? Та нар «Бид сонсоцгоов бас бууж өгцгөөв. Аяа Раб минь! Биднийг өршөөхийг гуйж байна, Бид Чам руу л буцах болно!» гэх хэрэгтэй!” хэмээв. (Мүслим, Иман, 200; Ахмад, I, 233; Вахидий, х. 97)

Аяатын утга мүжмэл буюу Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- утгыг нь ойлгоогүй тул тайлбарлаж чадаагүй бөгөөд Аллахад бууж өгөхийг сахабагаас хүсэв. Хэсэг хугацааны дараа доорх аят буугаад, далд утгыг ийнхүү тайлбарлажээ:

لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تَأْخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا
تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا
تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ
مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ

“Аллах, хэр хэмжээнээс нь хэтэрсэн зүйлийг хэнд ч үүрүүлэхгүй. Хүн бүрийн үйлдсэн сайн сайхан үйлс өөрт нь ач тус, муу муухай үйлс нь хор уршиг болдог. (Тиймээс та нар ингэж залбираарай): Раб минь! Хэрэв бид мартвал эсвэл андуурвал биднийг өршөө (хариуцлага бүү тооцооч)! Раб минь! Биднээс өмнөх хүмүүст үүрүүлсэнтэй адилхан хүнд ачааг, бидэнд бүү үүрүүлээч! Раб минь! Хүч маань үл хүрэх зүйлийг бидэнд бүү даалга! Биднийг уучил, биднийг өршөө, биднийг энэрч хайрла! Бидний аврал Чи билээ. Кафируудын эсрэг зогсоход маань тусал!” (эл-Бакара, 286)

Асхаб-и кирам энэ аяатын ачаар зүрх сэтгэлд нь зурсхийн өнгөрсөн зүйлсийн хувьд “хүч хүрэхүйц хэмжээнд” хариуцлага хүлээхээ ойлгоцгоов.

Кур’ан-и Кэримийн өгсөн далд нууц мэдээллүүд ч түүний тэнгэрлэг вахийн үр дүн болохын тодорхой баталгаа болно.

Кур’ан-и Кэрим нь өнгөрсөнд хамааралтай мэдээллүүдийг үнэн зохистой байдлаар тайлбарладаг. VII зуунд эдгээр мэдээллийн талаар ямар нэг шинжлэх ухааны байгууллага болон нийтийн соёл эзэмшсэн ганц ч хүн Маккад байгаагүй. Түүхийн бүх эх сурвалжууд нь наймаачдын гажуу зөрүү мэдээллээр дүүрэн үлгэр домог шиг хэдэн Перс туульсаас цаашгүй байв. Гэтэл Кур’ан-и Кэрим дэх өнгөрсний тухай мэдээлэл нь ер бусын уялдаа холбоотой, бүхэл цогцыг харуулах бөгөөд ямар ч хүн болон хурц оюун ухаанд илрэн гарч ирэх боломжгүй гайхамшигтай мэдээллүүд байв.

Тиймээс Мунхаглалын нийгэмд төрсөн, үмийн/ уншиж бичиж мэддэггүй хүн, тэнгэрлэг мэдээлэл авахгүйгээр Кур’аны ер бусын утга агуулгын эх үүсвэр болж чадах уу? гэдгийг ухаантай хүн бодох хэрэгтэй билээ. Мэдээж энэ бүхэн ямар ч боломжгүй хэрэг!..

Түүнчлэн Расулаллах -саллаллаху алейхи вэ сэллэм-ын мэдэгдсэн бүх мэдээлэл нь Аллахын онгоноос ирсэн гэдэг нь маш тодорхой.

Кур'ан-и Кэрим, ирээдүйтэй холбоотой нууц мэдээллүүдийг ч өгсөн байдаг бөгөөд цаг нь болохоор Кур'аны мэдээлсэн зүйлс биеллээ олсоор байна. Кур'ан-и Кэрим үргэлж урд нь, харин шинжлэх ухаан түүний араас нь даган алхсаар...

Тухайлбал Кур'ан-и Кэримд:

Улаан тэнгисийн эргүүлгэнд боогдохдоо аргагүйн эрхэнд итгэхийг хүсэн Фаронд, Аллах Таала:

الَّذِينَ وَقَدِّ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ الْمُفْسِدِينَ

“Одоо л (итгэж байна) уу?! Гэтэл чи үүнээс өмнө (амьдралынхаа туршид) эсэргүүцэж, үргэлж өөр шалтгаан хайдаг байсан! Өөрөөр хэлбэл, ямар нэгэн гай тохиолдвол ойлгож ухааран, аюулгүй эсэн мэнд болонгуут дахиад мартдаг байв! Чи одоо ч гэсэн тэр л үйлдлээ давтах тул хойшид чиний итгэл үнэмшил хүчингүй!” (Юнүс, 91) хэмээн айлдаж горьдлогогүй итгэл үнэмшлийг нь хүлээн зөвшөөрөөгүй бөгөөд:

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ خَلْفَكَ آيَةً وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ
النَّاسِ عَنْ آيَاتِنَا لَغَافِلُونَ

(Фарон аа!) Бид өнөөдөр чамайг (амьгүй) цогцос болгон (өндөрлөг хэсэгт гарган өмхийрөхөөс чинь) хамгаална, ийнхүү (чиний цогцос) хойч үед сургамж болно! (Үүнээс гадна) ихэнх хүмүүс бидний аяатуудыг (үл тоож, ойлгож) мэддэггүй.” (Юнүс, 92)

Зэмахшэрий нь уг аяатыг ингэж тайлбарлажээ:

“Бид чамайг тэнгисийн эргийн нэг буланд гаргана. Шарилыг чинь бүрэн бүтнээр нь, өмхийрч ялзраалгүй, (гутамшгийн шинж болгон) ямар нэг хувцасгүй нүцгэн байдалтай, олон зууны дараа ирэгсдэд нэгэн сургамж болгож хадгална.” (Зэмахшэрий, III, 24)

Сүүлийн жилүүдэд хийгдсэн малтлагаар Фароны шарил тэнгисийн хөвөөнөөс бүрэн бүтнээрээ олдсон билээ. Энэ нь түүний амьсгал хураахаас өмнөх, сүүлийн хормын дүр төрх байв. Тэрээр сүүлийн мөчид учирсан айдсаасаа болоод итгэсэн боловч уг итгэл нь хүлээн зөвшөөрөгдсөнгүй. Ийнхүү ойролцоогоор гурван мянган жилийн турш шарил нь өмхийрч муудалгүй үлдэж, аятад илэрхийлснээр хүн төрөлхтөнд нэгэн сургамжийг дэлгэн харуулахын тулд өнөө үед илрэн гарч иржээ. Одоо уг шарилыг Британий Музейд дэлгэн тавьжээ. Энэ үнэн нь Аугаа Эрхийн Кур’ан-и Кэримд мэдэгдсэн, кияамэт хүртэл үргэлжлэх олон олон гайхамшгийн зөвхөн нэг нь юм.

Угтаа Кур’ан-и Кэримийн гол зорилго нь тэвхидийг таниулж, хүмүүсийг авралд урих явдал бөгөөд ийм төрлийн гайхамшигт үнэнүүд, өөрөөр хэлбэл шинжлэх ухаан болон түүхэн баримтууд нь түүнд туслагч сэдэв юм:

وَعِنْدَهُ مَفَاتِيحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا إِلَّا هُوَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
وَمَا تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي ظُلُمَاتِ الْأَرْضِ
وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ

“...Далай тэнгис, хуурай газарт байгаа бүх зүйлийг Тэр мэднэ.” (эл-Эн’ам, 59) гэснийг мартахгүй байх хэрэгтэй.

Үүнээс үзвэл Кур'ан-и Кэрим нь орчлон дахь хамаг үнэний төгс төгөлдөр нэгэн яруу найраг бөгөөд хамаг үнэн түүнд нэгэн цогц цөм байдлаар оршдог.

Хэрэв орчлонд Алладын тогтоосон хэв жаягаар оршиж буй уг мэдээллүүдийг Кур'ан-и Кэримд товчоор биш, дэлгэрэнгүй байдлаар харуулсан бол тэр Кур'ан нь олон номын санг дүүргэх байлаа. Түүнчлэн хүн төрөлхтөн өөрийнх нь цаг үед хараахан нээгдэж батлагдаагүй мэдээллийг хүлээн авч чадахгүй тул кияамэт хүртэл Кур'анд итгэх үнэмших боломжгүй байв.

Кур'ан-и Кэрим дотор агуулагдаж буй бүх сэдвээ тэвхийдийн зорилго дээр тулгуурлагдсан байдаг. Шинжлэх ухааны үнэнийг дурдсан нь ч ийм учиртай. Кураны энэ шинж нь кияамэт өдөр хүртэлх бүх цаг үе болон орон зайд үргэлжлэх онцгой гайхамшиг бөгөөд түүний ер бусын байдлыг хором мөч бүр, шинэ нээлт бүрээр дахин дахин баталдаг.¹²¹

Кур'ан-и Кэрим болон Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн нэр алдрыг хүлээн зөвшөөрч чаддаггүй зарим мүстэширикчүүд Гэгээн Элчид вахий ирэхэд бий болдог янз бүрийн нөхцөл байдлыг “унадаг өвчтэй” байсан хэмээн оюун ухаанаар тайлбарлахын аргагүй санал, таамаглал гаргажээ.¹²² Ийм ор мөргүй төөрөгдөлд товчхон хариулахад:

121. Үүнтэй төстэй жишээнүүдийг харна уу: Осман Нури Топбаш, *Энэрлийн Сэвшээ*, Истанбул 2001, х. 184-239.

122. Вахий ирэхэд Гэгээн Элчид маань илэрдэг байдлыг зарим мүстэширикчүүд “Эпилепси (унадаг өвчин)” шиг ойлгосон ба иймэрхүү санал дэвшүүлжээ. Эцэст нь уг саналаа Гэгээн Элчийг сэтгэл мэдрэлийн өвчтэй байсан гэх аймшигт түвшинд хүргэж, үүнийг “Францын Үндэсний Анагаах Ухааны Академи”д батлуулахаар шинжлэх ухааны шүүхээр шинжлэхээр болов. Тухайн цаг үеийн хамгийн алдарт эмч нараас бүрдсэн баг энд бүрэлдэж 1842 онд саналыг шинжилж, анагаах ухааны хүрээнд ийм зүйл огтхон ч боломжгүй гэх урт бас үнэн бодит тайланг эмхэтгэжээ. Энэ тухай

-Ийм төрлийн өвчтэй хүн унаж татсаны дараа хамаг тамир тэнхээ нь барагдаж, маш ихээр өвдөж шаналан, сэтгэл санааны хямралд унадаг. Гэтэл Расулаллахад *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийм шинж огт ажиглагдахгүйгээс гадна дараагийн вахий ирэхийг тэсэн ядан хүлээж, ирэхэд нь үгээр хэлэхийн аргагүй баяр хөөрт умбадаг байв.

-Вахий ирэхэд илэрдэг байдал нь вахий бүрт үүсдэггүй, заримдаа Гэгээн Элчийн энгийн байдал нь хэвээрээ үргэлжилдэг байв.

-Анагаах ухааны судалгаа шинжилгээнүүдэд унадаг өвчин нь хөдөлсөн хүн бодох, ойлгох ухаарах чадвараа тухайн үедээ бүрэн алдаж, орчин тойронд нь юу болж байгааг огт анзаардаггүй бөгөөд ой ухаан нь бүрэн хаагддаг гэж тогтоосон боловч, Гэгээн Элчийн маань авсан вахий нь хүн төрөлхтөнд хууль, ёс суртахуун, залбирал үйлчилгээ, туульс, сургамж мэтийн маш олон салбар сэдвийн хүрээнд хамгийн төгс төгөлдөр жишээнүүдийг агуулсан Кур'аны гайхамшигт аяатуудыг мэдээлж байв.

-Унадаг өвчтэй хүн хүчтэй чичирдэг боловч, ийм байдал вахий ирэх үед анзаарагдсангүй.

-Унадаг өвчтэй хүн учир утгагүй зүйлс ярина. Гэтэл Расуллалахад ийм байдал огт илрээгүй билээ. Түүний ариун амнаас хамгийн ухаантай, хамгийн утгатай ба хамгийн ойлгомжтой үгс гарч байв.

Гэтэл ямар ч бие махбод зургаан мянга гаруй аят хүлээн авах хэмжээтэй адил, удаан хугацаагаар унадаг өвчнийг дааж

дэлгэрэнгүй мэдээллийг Проф. Др. Фэридун Хафиз Узлукын орчуулсан “*Илтгэл*” гэсэн нэрээр нийтлүүлсэн бүтээлээс харж болно. Уг бүтээл нь 1996 онд Сэбил Хэвлэлээр Истанбулд хэвлэгдсэн байдаг.

гарах боломжгүй гэдгийг анагаахын шинжлэх ухаан зарласан билээ. Энэ (буруу) агуулгатай бүх үзэл санаанууд нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийн үнэнийг ойлгож ухаарч чадаагүйн үр дүн бөгөөд ямар ч зүй тогтолгүй дүгнэлт юм.

Нүбүввэт ба Рисалэт

Аллах Таала, өөрсдийнх нь дундаас сонгож элчийн үүргийг олгосон шилмэл хүмүүсээрээ дамжуулан кулуудтайгаа харилцахыг хүсчээ:

وَرُسُلًا قَدْ قَضَضْنَاهُمْ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ وَرُسُلًا لَمْ نَقْضُضْهُمْ
عَلَيْكَ

“Бид, урд өмнө нь Чамд ярьсан болон, яриагүй бусад элчүүдээ ч гэсэн (вахий илгээсэн)...” (эн-Ниса, 164)

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَى قَوْمِهِمْ فَجَاءُوهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ

“Тангараглая. Бид Чамаас өмнө, олон олон элч нарыг (тэдний) өөр өөрсдийнх нь овгууд руу илгээсэн бөгөөд тэд маш тодорхой баримт нотолгоонуудыг харуулсан...” (эр-Рум, 47)

Аллах Таала анхны хүнээс эхлээд цаг үе бүрт “нэбий” эсвэл “расул” шинж бүхий элчүүдээ, хүмүүст энэрэл болгож илгээсэн байдаг.

Нүбүввэт: ухаантай кулуудын дэлхий ба ахират үйл хэргийг зохицуулахын тулд Аллах, кул хоёрын хоорондох элчийн үүргийг хэлнэ.

Расул: өөрт нь вахий ирэх бөгөөд авсан вахийг бусдад мэдээлэх үүрэгтэй хүн юм. Харин **Нэбий** гэдэг нь мэдээлэх хариуцлагыг хүлээсэн, хүлээгээгүйгээс эс хамааран, өөрт нь вахий ирсэн хүнийг хэлнэ. Ерөнхийдөө нэбийчүүд тэдний өмнө “расул” шинжээр илгээгдсэн элч нарын шэриат буюу хууль журмыг нь мэдээлж, гүйцэтгэх үүрэгтэй илгээгдсэн байдаг. Тэгэхээр бүх расул нь нэбий, харин бүх нэбий нь расул биш юм. Нэбий нь расул болон нүбүввэтийн рисалэтээс илүү нийтлэг болохыг илэрхийлсэн хэд хэдэн хадис байдаг. Харин Кур’ан-и Кэримд эдгээр үгсийг нэг нэгийг нь төлөөлүүлэн хэрэглэжээ.

“Аллах Таала, кулуудтайгаа яагаад шууд биш, элчүүдээрээ дамжуулан ханддаг вэ?” гэсэн нэгэн асуулт толгойд буухаар бол, хариулт нь:

Аллах Таала элч нараараа дамжуулахгүйгээр хүмүүст шууд хандвал, нэг ёсондоо вахийг шууд илгээж зарлиг, хорио цээрүүдээ мэдээлбэл хорвоо ертөнц (юуны тулд бүтээгдсэн тухай) “шалгалтын нууц”ын эсрэг хэрэг юм. Энэ тохиолдолд итгэлийн үнэ цэнэ ба нэр хүнд үгүй болно. (Харж байгаадаа итгэх, харахгүй байгаа зүйлдээ итгэх хоёрын хооронд асар том ялгаа бий) Зарлиг тушаалыг өөрийн биеэр Аллах Таалагаас авсан хүмүүс үнэнийг бүрэн гүйцэд ухаарах тул зарлигийг ёсчлон биелүүлэхээс өөр аргагүй байдалд орно. Энэ нь хүний дур зорго, хүсэл эрмэлзэл, сонголт хийх боломжийг хааж сайн муу, буян нүглийн замыг сонгоход саад болж шагнал ба шийтгэлийн утга учрыг алдагдуулах болно.

Нөгөө талаас хүмүүсийн оюун ухааны түвшин, хүч чадал болон авьяас чадвар өөр өөр байдаг. Учир нь энэ амьдралдаа хийж гүйцэтгэх шаардлагатай ажил хэргүүд нь харилцан адилгүй. Хэрэв хүн бүр маш авьяаслаг байсан бол, зарим

ажлыг хэн ч хийхгүй. Хамгийн энгийнээс хамгийн агуу хүртэл бүхий л ил тод, дэлхийн ажил хэргийг хийж гүйцэтгэх нь өөр өөр авьяас чадвартай хүн бүтээх хэрэгцээг бий болгожээ.

Хүн төрөлхтний түүхийн хамгийн том удирдагч, сурган хүмүүжүүлэгчид бол элч нар юм. Учир нь тэд, хүн олныг авралд хүргэх, зөв зам заах, хүмүүсээс гарч болох муу муухай үйлдэл болон зовлон шаналлыг давж туулах тэсвэр тэвчээр, ер бусын чадваруудыг агуулсан байх хэрэгтэй. Өөрийг нь дагах хүмүүсийг гайхшруулан бишрүүлж, хүндлүүлэх онцлог шинжийг агуулаагүй бол хүмүүст нөлөөлж, удирдан залах боломжгүй юм.

Энгийн нэг удирдагч, удирдлаган доорх хүмүүсээсээ ямар нэг давуу шинжгүй бол удирдан толгойлох шатанд үл хүрнэ. Хүрсэн ч амжилттай байж чадахгүй. Учир нь хүчгүй энгийн нэгнийг хэн ч удирдагчаараа хүлээн зөвшөөрөхгүй.

Иймээс элч нар төрөлхийн илт давуу чанаруудтай байдаг. Гэхдээ тэд туурвилаас заяасан уг авьяасаа дан ганц өөрийнхөө мэдлээр ашиглан элч болж чадахгүй. Хүндэт Элчийн цол нь тэнгэрлэг томилолтоор сонгогдох хүмүүст зориулагддаг. Өөрөөр хэлбэл нүбүввэт ба рисалэт нь мэргэжил биш юм. Эдгээрийг хичээл зүтгэлээр ч олох боломжгүй. Зөвхөн Аллах Таалагийн хүслээр, кулуудынхаа хэн нэгэнд олгосон үүрэг юм. Куран Кэримд:

اللّٰهُ اَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ

“...Аллах, элчийн үүргээ хэнд өгөхөө хамгийн сайн мэднэ...” (эл-Эн’ам, 124)

Нөгөө талаас тэнгэрлэг вахийг энгийн хүнд эсвэл хэнд ч хамаагүй илгээх нь зохимжгүй. Учир нь тэнгэрлэг мэдээллийг

ойлгон ухаарч, гүйцэтгэх авьяас чадвар хүн бүрт харилцан адилгүй. Иймд элч нар бүх талаараа давуу онцлог шинжтэй хүмүүсийн дундаас сонгогдсон байдаг. Мөн тэдэнд туурвилаас заяасан хүч чадлын ачаар нүбүввэт болон рисалэтийн хүнд ачааг үүрч, даах хариуцлагатай болгосон байдаг.

Элч нарын онцгой шинжүүд

Бүх элчид “сидк, эманэт, фэтанэт, исмэт ба тэблиг” гэсэн онцлог шинжүүд бий. Элч нарт итгэх итгэл нь эдгээр шинжүүдийн хүрээнд биеллээ олдог:

Сидк: Тэнгэрлэг шийдвэр, зарлиг ба хорио цээрийг хүмүүст дамжуулахаас гадна элч нарын хэлсэн бүх мэдээ нь үнэн зөв байдаг. Тэд үг ба үйлдлээрээ үргэлж үнэн зөв байх бөгөөд үг үйлдэл хоёр нь толины тусгал мэт яг таардаг. Тэдний хувьд худал хэлэх гэдэг ойлголт огтхон ч байхгүй. Аллах -жэллэ жэсэлүхү- элчүүдийнхээ үнэнч байдлыг ийнхүү магтана:

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا

“Сударт байгаа Ибрахимыг бас дурсан сана! Учир нь Тэр гарцаагүй сиддик (маш шударга, үнэнч) нэгэн элч байв.”
(Мэрьем, 41)¹²³

Элч нар нь ганц хором ч гэсэн шударга үнэнээс салах боломжгүй гэдгийг Аллах Таала ингэж мэдэгдэв:

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ثُمَّ لَقَطَعْنَا مِنْهُ الْوَتِينَ

123. Мөн хар.: Мэрьем, 54, 56; Юүсүф, 46.

“Хэрэв (Элч) Бидний тухай янз бүрийн үг зохиосон бол, гарцаагүй Бид Түүнийг хүчээрээ бариад, дараа нь Түүний гүрээний судсыг гарцаагүй тасдан хаях байв.” (эл-Хакка, 44-46)

Тэдэнд итгээгүй хүмүүс ч батлан магтахуйц, тэдний үнэнч шударга чанар нь маш өндөр түвшинд хамаардаг. Эдгээрийн үй түмэн жишээний нэг нь:

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- урилгаа анх зарлахдаа, Сафа даваан дээрх нэг өндөр хадан дээр гарч Курайшийханд хандан:

“– Курайшийн ард иргэд ээ! Би, та нарт “тэр уулын хормойд эсвэл тэр хөндийд дайсны морьт цэргүүд байна; тэд удахгүй та нар луу дайрч, эд зүйлсийг тань булаан эзэлнэ” гэвэл Надад итгэх үү?”

Тэд огт бодолгүй, шууд л:

“–Тийм ээ, бид итгэнэ! Өнөөдрийг хүртэл үнэнч шударгаар явж ирснийг чинь бид мэднэ. Бид, чиний худал ярихыг огт сонсоогүй!” гэгцгээв. (Бухарий, Тэфсир, 26)

Бизант Гүрний Гераклиус, Хазрэт Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг ямар хүн гэдгийг мэдэхийн тулд (тухайн үед хараахан мусульман болоогүй байсан) Эбү Сүфьянаас ингэж асуужээ:

“–Тэр ер нь амлалтаасаа зөрж байсан удаатай юу?” гэхэд

Гэгээн Элчийг эсэргүүцдэг байсан боловч Эбү Сүфьян:

“–Үгүй! Тэр амласан л бол заавал биелүүлдэг!” гэж хариулав. (Бухарий, Бэд’ү’л-Вахй, 1, 5-6; Мүслим, Жихад, 74)

Маккагийн мүшрик Үбэй бин Халэф нь исламын хамгийн догшин дайснуудын нэг байв. Тэрээр хижрэтээс өмнө Хүндэт Элчид:

“–Би нэг морь тэжээж байгаа, түүнд хамгийн сайныг идүүлдэг. Би нэг өдөр түүнийг унаад Чамайг ална!” гэдэг байв.

Нэг удаа Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“–*Иншааллах, би чамайг ална!*” хэмээн хариу өгөв.

Ухуд Дайны үеэр өнөөх ухаангүй мүшрик:

“–Хэрэв Тэр өнөөдөр аврагдвал миний ажил дууссан гэсэн үг!” хэмээн бодож Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг хайж явсаар Түүн рүү сэм дөхөж очив. Учир нь сахаба-и кирам зайдуухан байсан дээр нь Түүний толгойг цавчихыг хүсчээ. Харин Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань:

“–*Түүнийг орхицгоо, хүрээд ирэг!*” хэмээв.

Үбэй бин Халэф дөхөж ирэхэд Орчлонгийн Хүндэт Элч маань нэгэн сахабагийн гараас жадыг нь автал, Үбэй зугтаж эхлэв. Энэ үед Элч нарын Хаан маань:

“–*Хөөе худалч аа! Хаашаа зугтаж байгаа юм бэ?*” гээд жадаа шидтэл Үбэйгийн хүзүүг хальт шүргэв. Харин тэр нүд нь бүлтрэх шахам ихэд айн сандарч зугтаж явахдаа мориноосоо унаад:

“–Тангараглая, Мухаммэд намайг алчихлаа!..” хэмээн хашгирч явав.

Түүний шархыг харсан мүшрикүүд:

“–Энэ чинь зүгээр л нэг шалбархай байна!” гэгцгээхэд,

Түүний сэтгэл үл тайвшран:

“–Мухаммэд, Маккад байхдаа: *«Би чамайг заавал ална!»* гэж надад хэлсэн. Тангараглая, Тэр над руу шүлсээ хаясан ч би үхнэ!..” хэмээн шар үхэр мөөрөхтэй адил үргэлжлүүлэн хашгирсаар байв.

Эбү Сүфьян:

“–Ийм жижигхэн шалбархайд, ийм чанга бархиран гэж байх уу?” гэж зэмлэхэд Үбэй ингэж хариулав:

“–Үүнийг хэн шалбалсан гэдгийг чи мэдэх үү? Энэ бол Мухаммэдийн нээсэн шарх юм. Лат ба Уззагийн нэрээр тангараглая, энэ шархны өвдөлтийг Хижазын бүх ардад тараавал, тэд бүгд үгүй болно. Мухаммэд, Маккад байхдаа: *«Би чамайг заавал ална!»* гэж надад хэлсэн юм. Би бүр тэр мөчид л Түүний гарт үхэхээ, Түүний гараас өөрийгөө аварч чадахгүйгээ ойлгосон.” гэсээр байв.

Гэгээн Элчийн ширүүн дайсан Үбэй нь ийнхүү Маккад хүрэхээс нэгэн хоногийн өмнө замдаа нас барав. (Ибн-и Исхак, х. 89; Ибн-и Са’д, II, 46; Хахим, II, 357)

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг сайн мэддэг байсан хэрцгий мүшрик ч гэсэн Түүний үгийг үнэн, хэр их хүчтэй гэдэгт итгэж байсныг энэ үйл явдлаас харж болох юм.

Эбү Мэйсэрэгийн дамжуулснаар:

“Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн өдөр Эбү Жэхил ба найз нарынх нь дэргэд очив. Тэд Гэгээн Элчийг хараад:

«- Мухаммэд ээ! Валлахи бид Чамайг үгүйсгэхгүй; Чи бидний хувьд үнэнч шударга хүн. Гэвч бид Чиний авчирсан зүйлсийг үл хүснэ.» гэгцгээв. Үүнд доорх аят буув:

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزُنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يُكَذِّبُونَكَ
وَلَكِنَّ الظَّالِمِينَ بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ

«Тэдний ярьсан зүйл Чамайг зовооно гэдгийг Бид сайн мэдэж байна. Үнэндээ тэд Чамайг худалч гэж боддоггүй. Гэвч дарангуйлагчид, Аллахын аяатуудыг мэдсээр байж үгүйсгэцгээдэг.» (эл-Эн’ам, 33) (Вахидий, х. 219)

Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэл-лэм- нэг үг, үсэг хэлээгүй байсан ч түүний нүүр царай, дүр төрх нь үнэнч шударга гэдгийг нь бодитоор илэрхийлдэг байв. Тухайлбал, еврейчүүдийн том эрдэмтдийн нэг болох Абдуллах бин Салам Түүний сарнай мэт царайг хараад:

“–Энэ царай хэзээ ч худалчийн царай биш!” гээд мусульман болжээ. (Тирмизий, Кияама, 42; Ахмад, V, 451)

Расулуллах маань элчийн үүрэг ирэхээс өмнө ч гэсэн, тоглоом шоглоомоор ч тэр ер худал хэлдэггүй байв. Ийм хүн Аллахын тухай худал хэлэх боломжгүй юм. Угаасаа Хүндэт Элч маань худал ярихыг нифак буюу хоёр нүүртний шинж гэж үздэг бөгөөд мусульманчуудыг, худал хэлэхийг хатуу хоригложээ.¹²⁴

Хайрт Элч маань нэгэн хадис-и шарифдаа:

“Кул, худлаа ярих ба худал хэлэх зорилгоо үргэлжлүүлсээр байвал, зүрхэнд нь нэг хар цэг үүснэ. Дараа нь энэ цэг томорсоор зүрхийг тэр чигээр нь хав хар болгоно. Эцэст нь энэ хүн Аллахын онгонд «худалчид»-ын эгнээнд бүртгэгдэнэ.” (Муватта’, Кэлам, 18) ХЭМЭЭЖЭЭ.

124. Бухарий, Иман, 24; Мүслим, Иман, 107.

Нүфэй бин Харис -*радыллаху анх*- үүнийг дамжуулна:

Нэгэн өдөр Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*:-

“*Би та нарт том нүглүүдийн хамгийн хүндийг нь мэдэгдэх үү?*” хэмээн гурван удаа асуув. Бид ч:

“Тийм ээ, Аллахын Элч ээ!” гэцгээв.

Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- маань:

“*Ширк үйлдэх (ямар нэг зүйлийг Аллахтай эн зэрэгцүүлэх, олон бурхан шүтэх), аав ээждээ дуулгаваргүй хандах, үл тоомсорлох*” гэсний дараа өндийж суугаад:

“*Сайн сонсоцгоо! Мөн худал ярьж, худалчийн гэрч болох!*” хэмээн айлдав. Энэ үгийг маш олон удаа давтан хэлсэн тул бид Түүнийг илүү ядрааж, санааг нь зовохгүйн тулд тайвшрахыг нь хүссэн юм. (Бухарий, Эдэб, 6; Мүслим, Иман, 143)

Үнэнч байх хэр чухал болохыг Кур’ан-и Кэримд ийнхүү зарлав:

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ
ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“Аллах Таала айлдруун: Өнөөдөр, үнэнч шударга хүмүүст зөв шударга байсных нь ач тусыг өгөх өдөр. Тэдний хувьд доороос нь гол мөрөн урсдаг диваажин байх бөгөөд тэд тэнд үүрд үлдэнэ. Аллах тэднийг таалан соёрхож, тэд ч сэтгэл хангалуун байх болно. Энэ бол жинхэнэ аврал ба хайр хишиг юм.” (эл-Маида, 119)

Эманэт: Бүх элч нар машид эмин буюу итгэмжтэй, шударга, шулуун ба шилдэг хүмүүс билээ. Үл итгэгчид ч гэсэн тэдэнд эцсээ хүртэл итгэж найдацгаадаг. Элч нарын эманэт шинж нь тэднийг бүх талаар итгэж болох найдвартай хүн гэдгийг, ялангуяа вахийн хувьд итгэж найдахыг, Аллахын зарлиг ба хорио цээрийг нэмж хасч өөрчлөлгүй хүмүүст дамжуулдаг болохыг нь илэрхийлнэ.

Аллах Таала, элчийн үүрэг ба нэр алдрыг урвагчдад биш, зөвхөн бүх талаараа итгэмжит, үнэнч кулууддаа гардуулж өгдөг. Куранд өгүүлснээр элч нар үммэтүүддээ:

أَبْلِغُكُمْ رِسَالَتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ

“Раб минь Надад ямар вахий өгнө, Би та нарт түүнийг л мэдээлдэг бөгөөд та нарын хувьд Би, итгэмжит сануулагч билээ.” (эл-А’раф, 68)

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ

“Гарцаагүй Би, та нар луу илгээгдсэн итгэмжит элч мөн.” (эш-Шуара, 107) хэмээнэ.¹²⁵

Үнэндээ Гэгээн Элч -саллалаху алэйхи вэ сэлэм-ийг “Мухаммэдү’л-Эмин” хэмээн нэрлэсэн бөгөөд энэ нэр мүшрикүүдийн амнаас ч мөн салдаггүй байв. Тэд эд хөрөнгөө өөрсдийнхөндөө биш Хүндэт Элчид маань итгэж үлдээдэг байв. Хайрт Элч маань Мадина руу нүүхэд, мүшрикүүдийн хадгалуулсан эд хөрөнгө Түүнд байсан бөгөөд үхлийн аюултай байсан ч Хазрат-и Алиг Маккад үлдээж, эд зүйлсийг эздэд нь өгүүлжээ.

125. Мөн хар. эш-Шуара, 125, 143, 162, 178; эд-Духан, 18.

Орчлонгийн Хүндэт Элч маань 25 нас хүрэх үед Маккагийнхан Түүнийг зөвхөн **эл-Эмин** (хамгийн итгэмжтэй хүн) гэдэг нэрээр нь л дууддаг байжээ.¹²⁶ Ийнхүү Эл-Эмин шинж нь Гэгээн Элчийн маань бараг хоёр дахь нэр нь болжээ.

Өмнө дурдагдсанчлан Хажар-и Эсвэдийг Кабад байрлуулах үйл явдалд Түүнийг ирж байгааг харсан хүмүүс “эл-Эмин ирж байна!” хэмээн баярласан нь бүгд Түүнд хэр их итгэж найддаг байсныг батлан харуулдаг. Түүний төлөө амь бие, эд хөрөнгөө, гэр бүлээ зориулсан асхаб-и кирам биш, Түүний амийг хороохыг хүсдэг өстөн нь ч хүртэл Гэгээн Элчийн маань хамгийн итгэмжит хүн гэдгийг үгүйсгэж зүрхлээгүй юм.

Элч нар эмин байсантай адил тэдэнд вахий авчирдаг Жэбраил -алэйхиссэлам- ч бас эмин юм. Аугаа Эрх энэ тухай:

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ مُطَاعٍ ثَمَّ
أَمِينٍ

“Тэр (Кур’ан-и Кэрим) гарцаагүй эрхэм нандин бас хүчтэй бөгөөд Огторгуйн Эзний (Аллахын) онгонд нэр хүндтэй нэгэн элчийн (Жэбраилийн) авчирсан үг юм. Тэр бол Өөрийг нь дуулгавартай дагадаг итгэлт элч юм.” (эт-Тэквир, 19-21) хэмээн айлдана. Товчхондоо, вахий нь тэнгэр дэх эминээр дамжин дэлхий дэх Эминд буулгагдсан ажээ.

Фэтанэт: Элч нар хүмүүс дунд ялангуяа оюун ухаан ба фирасат тал дээр хамгийн өндөр түвшинд оршдог. Тэд маш сайн санах ойтой, хурц сэргэг ухаантай, хүчтэй логик болон тайлбарлан ойлгуулан авьяас чадвартай.

Фэтанэт нь хоосон зүй тогтол, ухаан биш, суутнаас илүү ухаарах түвшинг эзэмшсэн байдаг. Мөн зүрх сэтгэлтэй холбогдсон ухаан, фирасат (маш хурдан ой тогтоолт, сонор сэрэмж, хэрсүү ухаан) ба басиратын (аливаа зүйлсийн гүн далд учрыг харах) илэрхийлэл юм. Бүх элч нар үүргээ өө сэвгүй, төгс төгөлдөр гүйцэтгэхийн тулд ийм өндөр ухаантай байх зайлшгүй шаардлагатай. Эс тэгвээс илгээгдсэн хүмүүстээ нөлөө бүхий баталгаа үзүүлж, тэдэнд ойлгуулж эс чадна.

Элч нар хамгийн ойлгомжгүй, хэцүү асуудлыг маш хялбар шийдэцгээдэг. Мөн ямар нэг сэдвийг тайлбарлахдаа хамгийн ойлгомжтой тодорхой, уран үгс хэрэглэн ярьцгаадаг тул ойлгох чадвар их багаас үл шалтгаалан сонсож буй хүн бүр тэднийг амархан ойлгож чаддаг.

Энэ онцлог шинжүүд элч бүрт өөр өөрөөр илэрсэн ба Гэгээн Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн амьдрал нь тэр чигээрээ энэ онцлог шинжтэй салшгүй холбоотой. Өмнө өгүүлсэнчлэн Каба дахь Хажар-и Эсвэдийг байрлуулах маргааныг, Хүндэт Элч маань ижилгүй басират ба фирасатынхаа ачаар маш амархан шийдэж, овгуудын дунд гарч болзошгүй байсан дайныг зогсоосон билээ.

Мөн Түүний Исламын төлөө хийсэн байлдаанууд дахь ур чадвар, энх тайвны гэрээнүүд, ялангуяа Хүдэйбид үзүүлсэн фирасат, ганц ч цус дусаалгүй Маккаг эзэлж авралд хүргэсэн ухаан, Хүнэйн ба Таифад харуулсан ер бусын тактик, ёс суртахуун зэрэг нь хэний ч ойлгож чадахааргүй фэтанэтийн үр дүн юм.

Мусульманчууд бид ч гэсэн элч нар дахь фэтанэт шинжээс хувь хүртэж, оюун ухааныхаа үр шимийг хамгийн зөвөөр эдлэх хэрэгтэй. Хэнд, юуг, хэзээ, хаана, яаж хэлэхээ сайн мэддэг байх хэрэгтэй.

Жишээлбэл: Абиссинийн Нэжашид Исламын тухай мэдээллийг хэрхэн уран нарийн аргаар тайлбарласныг Жафар-и Тайяр *-радьяллаху анх-* ын фирасатаас харж болно.

Христийн шашинтан Нэжаши, Кур’ан-и Кэримийн аяатуудаас уншиж өгөхийг Жафар-и Тайяр *-радьяллаху анх-* аас хүсэхэд шууд үгүйсгэгчдийг сүрдүүлсэн Кафирун сураг биш, дотроо Хазрат-и Есүс болон Түүний эхийг магтсан Мэрьем сураг уншив. Хазрат-и Жафарын уншсан аяатуудыг амтархан сонссон Нэжаши:

“–Миний сая сонссон зүйл болон Есүсийн айлдвар хоёр, гарцаагүй ижилхэн гэрэл туяаны булгаас оргилж байна!” гээд хэсэг хугацааны дараа Исламын алдрыг хүртэв. (Ибн-и Хишам, I, 358-360)

Тэблиг: Элч нар тэнгэрлэг зарлигийг яг хэрхэн буусан тэр байдлаар нь үнэн шударгаар хүмүүст хүргэдэг. Тэд тэблиг буюу таниулах үйл хэрэгтээ өчүүхэн төдий ч нэмэлт, хасалт үл хийнэ. Тэблиг бол элч нарын нийтлэг шинжүүдийн хамгийн чухал үүргийнх нэг юм. Аят ингэж айлдана:

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ

“Элч минь! Чамд, Раббаас чинь буусан бүхнийг мэдүүл. Хэрэв Чи үүнийг хийхгүй бол элчийн үүргээ биелүүлээгүйд тооцогдоно...” (эл-Маида, 67)

Элч нар тэблиг үүргээ биелүүлэхдээ янз бүрийн саад бэрхшээлүүдтэй тулгардаг. Гэвч үзэл санаа, туйлын зорилгоосоо хэзээ ч буцсангүй. Тэдний амьдрал энэ мэтийн сургамжтай явдлаар дүүрэн байдаг.

Хүндэт Расул маань Исламд урин дуудахдаа хамгийн ойр дотныхноосоо эхлээд, цаг хугацаа, орон зай, харилцагчийнхаа сэтгэл санааны байдал ба оюун ухааны түвшин зэрэг бүхий л талыг нарийн анхаарч, боломж завшаан бүрийг зөв зохистой ашиглан үнэлж, хэнийг ч албадахгүйгээр, үргэлж амарчлан хялбаршуулж, байнга сайн сайхныг мэдээлж, хэзээ ч, хэнийг ч уурлуулж бухимдуулахгүйгээр таниулж байв.

Хамаг амьдралаа Исламыг таниулахад зориулсан Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Вэда Хутба буюу Салах Ёсны Сургаалаа хэлж байхдаа асхабдаа хандан:

“Би тэблиг үүргээ гүйцэтгэсэн үү?” хэмээн асууж, тэднээс эерэг хариу аваад:

“Аллах минь, гэрч бол!” хэмээн, үүргээ биелүүлснийхээ тааламжийг мэдрэв.

Бүх итгэгчид Аллахын Элчийн уг тэблигийн арга барилуудыг чадлынхаа хэрээр эзэмшвэл зохино. Учир нь тэблиг хийх нь мусульманчуудын хувьд фарз үүрэг билээ.¹²⁷

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань ингэж айлдана:

“Та нарын хэн нь ч тэр, ямар нэгэн муухай зүйл харвал түүнийг гараараа засаж янзалцгаа, хүч чинь хүрэхгүй бол хэлээрээ зас, үүнд бас хүч нь хүрэхгүй бол зүрхээрээ үзэн ядаж, цээрлэцгээ! Энэ нь итгэл үнэмшлийн хамгийн сул дорой байдал юм.” (Мүслим, Иман, 78)

Ямар нэгэн нийгэм, хэсэг бүлэг хүмүүс дунд маруфыг (сайн сайхан ба шударгыг) тушааж, мүнкэрийг (муу муухайг) хориглодог хүн байхгүй бол, муу муухай зүйлс цаг хугацааны

127. Хар. Ал-и Имран, 104, 110.

эрхээр дадаж хэвшин, энгийн үзэгдэл мэт болж хувирах аюултай. Муу муухайд саад болохгүй бол хэсэг хугацааны дараа хүссэн ч саад болж чадахааргүй түвшинд хүрдэг. Зөв буруу хоёр холилдож үнэн алга болсноор хүмүүс Аллахыг мартах болно. Үүний үр дүнд тухайн нийгэм бүхлээрээ мөхнө. Ийм аймшигт төгсгөлөөс сэргийлэхийн тулд тэблиг үүрэгт ихээхэн ач холбогдол өгөх шаардлагатай.

Исмэт: Элч нар ил далд бүх төрлийн үймээн самуун, нүглээс хол байдаг. Иймийн тулд тэд, элч болохынхоо өмнө болон дараа ширкийн намагт унахаас хамгаалагджээ. Мөн тэд, Аллахаас авсан вахийг хүмүүст хүргэхдээ алдаа гаргах, мартах ямар ч боломжгүй юм.

Элч нар **исмэт** шинжийг эзэмшээгүй байсан бол дамжуулж буй мэдээллийн үнэн худалд итгэх аргагүй болно. Энэ нь Аллахын, дэлхий дээрх гэрч баримт болох тэдний шинж дээр сүүдэр тусгах байв.

Эхл-и сүннэтийн үзлээр элч нар том нүгэл огт хийдэггүй. Харин андуурлаар эсвэл далд учир шалтгаанаар “зэллэ” үйлддэг байсан бөгөөд түүнийг тэр даруй аятаар сануулан засдаг байв.

“Зэллэ” бол санаандгүй алдаа, бяцхан андуурал бөгөөд заримдаа элч нар, сул дорой байдлыг мэдэрч хүн гэдгээ марталгүй, бурхан биш гэдгээ ухаарах гэх мэт олон нарийн учрыг агуулдаг шинж юм.

Элч нар үлгэр жишээ болохуйц үйл хэрэг толилуулах хэрэгтэй. Эс тэгвээс хүмүүс, “Бидний хүч чадал, элч нарын зарлигуудад хүрэлцэхгүй” хэмээн тэнгэрлэг зарлигийг гүйцэтгэхгүйн тулд янз бүрийн шалтаг зохионо. Зарим анхаарамжгүй хайнга хүмүүс энэ үнэнийг үл тооцоолон элч

Нүбүввэтийн эхний гурван жил: Нууц урилгын эрин

нар хүн биш, мэлэк байх хэрэгтэй гэж бодсон тохиолдол бий.
Харин Кур’ан-и Кэрим тэдэнд ингэж хариулав:

قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم
مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

“(Аяа Расул минь! Тэдэнд) ингэж хэл: Хэрэв дэлхий дээр
хэсүүчлэн суурьшигчид (хүн биш) мэлэкүүд байсан бол,
Бид тэдэн рүү гарцаагүй, нэгэн мэлэкийг элч болгон илгээх
байв.” (эл-Исра, 95)

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ

“Бид тэднийг (элч нарыг), хоол иддэггүй махбод
(мэлэк) болгож туурвиагүй. Тэд (энэ хорвоод) мөнх ч биш.”
(эл-Энбия, 8)

Нөгөө талаас үммэт, алдаа гаргахгүй, гаргасан алдаагаа
давахгүй эсвэл алдаа гаргасан тохиолдолд яах ёстойгоо сурч
мэдэхэд нь элч нар үлгэр жишээ болох зайлшгүй шаардлагатай
байдаг.

Жишээлбэл Нух -алэйхиссэлам- 950 жилийн турш тэвчээр
шаардсан тэблигээ хийсэн боловч түүний овог аймаг авралд үл
хүрсэн тул:

فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَانتَصِرْ

“(Тэр) :«(Аяа Эзэн минь) би ялагдав; өшөөг минь аваг-
тун!» хэмээн (Аллахт) хорогдов.” (эл-Камэр, 10)

Энэ залбирлынх нь хариуд овог аймаг нь усанд автан сүйрч байхад, Тэр үл итгэгч хүүгийнхээ авралын төлөө эцэг хүний энэрэл хайраар:

رَبِّ إِنِّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي

“...Аяа Раб минь! Хүү минь, гарцаагүй манай гэр бүлийн (гишүүн) билээ...” (Хүд, 45) хэмээв.

Нух -алэйхиссэлам- овог аймгийнхаа төлөө бэддуа (хараал) хийж, харин хүүгийнхээ төлөө залбирсан учраас, Аллах Таала:

إِنِّي أَعْظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

“...(Нух аа!) Мунхгуудын нэг болохгүй байхыг чамд санал болгоё!” (Хүд, 46) хэмээн айлдав.

Нух -радъяллаху анх-ын уг зэллэ нь кияамэт хүртэл ирэх бүх үммэтэд сануулга, жишээ болсон байдаг.

“Ла юхтий: алдаа гаргадаггүй” хэмээх шинж нь зөвхөн Аугаа Аллахад харьяалагдана. Кулууд огт алдаа гаргахгүй байх боломжгүй тул мусульманчууд маш бага алдаа гаргахын тулд хичээх ёстой. Үүний тулд Кур’ан-и Кэримд маш олон удаа зикр буюу Аугаа Эрхтэй зүрх сэтгэлээрээ хамт байхыг тушаасан байдаг. Учир нь хэн нэгний зүрх “Аллах” гэж байхдаа ямар нэг шударга бус, буруу зүйл хийж үл чадна.

Аллах Таала айлдруун:

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ
أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ

“Аллахыг мартсан тул, Аллах ч гэсэн Өөрийгөө мартуулсан хүмүүс шиг бүү бол; тэд замаасаа хазайсан, нүгэлт хүмүүс юм.” (эл-Хашр, 19)

Мөн уг хайхрамжгүй хүмүүсийн тухай, Аллах Таала:

فَوَيْلٌ لِلْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ مِّنْ ذِكْرِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

“...Аллахыг дурдах тал дээр зүрх нь хөшиж чулуужсан хүмүүс даанч гутамшигтай, тэд үнэхээр төөрсөн нь тодорхой.” (эз-Зүмэр, 22) хэмээн айлдана.

Элч нарын нийтлэг таван онцлог шинж (сидк, эманэт, фétанэт, тэблиг, исмэт)-ээс гадна зөвхөн Хүндэт Элчид -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д маань байдаг тусгай гурван шинж бий:

1. Гэгээн Элч маань Хабибуллах юм. Тэрээр бүх элч нараас илт давуу бөгөөд хүн төрөлхтний хамгийн өндөр нэр алдар Түүнийх билээ.

2. Хүндэт Расул -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг маань бүх хүн төрөлхтөн болон жингүүдэд илгээжээ. Өөрөөр хэлбэл Расулү'с-сэкалэйн буюу хоёр талын элч юм. Түүний авчирсан шашин кияамэт хүртэл хүчинтэй буюу бүх эрин үед хамааралтай. Харин бусад элч нар, өөр өөрсдийн амьдарч байсан цаг үе болон овог аймгуудад илгээгддэг байжээ. Кур'ан-и Кэрим бол Түүнд өгсөн хамгийн том гайхамшиг бөгөөд кияамэт хүртэл (утга агуулга, үг үсгийг нь өөрчилж эвдэхээс) хамгаалагдсан байдаг.

3. Хатэмү'л-энбияа буюу элч нарын Сүүлийнх нь Хазрэт Мухаммэд юм.

Эдгээрээс гадна бидний Хайрт Элчид *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань макам-и махмуд болон шафаати узсаг кияамэт өдрийн төлөө хайрласан байдаг. Тиймээс энэрлийн Элч маань, их шүүлтийн өдөр үммэтээ өмгөөлж, тэднийг өршөөхийг нь гуйх бөгөөд уг шафаат нь ч хүлээн зөвшөөрөгдөх болно.¹²⁸

Хүмүүс бие биенээ хайрлаж хүндэтгэн, хайрласан хүнийхээ ааш араншинг дуурайхыг эрмэлзэх нь хүнд төрөлхөөс заяасан үгүйсгэж боломгүй мэдрэмж юм. Тэгвэл хамгийн төгс үлгэр жишээнүүдийг олж тэдний мөрөөр явах нь маш чухал. Иймээс Аугаа Эрх, хүн төрөлхтөнд зөвхөн ном биш, мөн тэдгээр номуудын амьд илэрхийлэл болсон элч нараа буюу үлгэр жишээ хүмүүсийг илгээжээ. Тэд шашин, шинжлэх ухаан, ёс суртахуун зэрэг бүх талаараа төгс төгөлдрийг илэрхийлэхүйц үлгэр жишээ болж хүн төрөлхтний түүхэнд өөр өөрийн онцлог үйл хэргийг толилуулсан байдаг. Тухайлбал: **Хазрат-и Нух -алэйхиссэлам-**ын амьдралыг харвал, нэгдүгээрт иманы урилга, тэсвэр тэвчээр болон күфрийн эсрэг хатуу чанга тэмцэл хийсэн нь анзаарагдана.

Хазрат-и Ибрахим -радъяллаху анх-ын амьдрал нь ширкийн эсрэг болон баримал пут шүтлэгийг үгүй болгохын тулд тасралтгүй тэмцэхийг харуулсан бөгөөд цаашлаад Аугаа Эрхэд бууж өгөн, итгэж найдсанаараа Нэмрүдийн галыг сарнайн цэцэрлэг болгон хувиргасан гайхамшигтай үлгэр жишээ юм.

Хазрат-и Муса -радъяллаху анх-гийн амьдрал, харгис Фарон ба түүнийг дагагсадтай тэмцэж өнгөрсөн бөгөөд сүүлд авчирсан шэриат нь итгэгчдийн хувьд нийгмийн эмх цэгцийг бүрдүүлсэн байдаг.

Хазрат-и Есүс -*радъяллаху анх*-ийн халамж хайр, энэрэл нигүүлсээр дүүрэн зүрх нь түүний онцлог юм. Түүний хүмүүсийг уучилж өршөөдөг, номхон даруу зан чанар нь анхаарал татна.

Хазрат-и Сүлэйман -*алэйхиссэлам*-ы хувьд амнаас ам дамжин яригдсан, нүд гялбуулам хаан суудлыг эзэгнэдэг хэрнээ, зүрхээ даруу зан болон талархлын хэв шинжээр нь хадгалж Аугаа Эрхдээ сайн кул болон дэвшсэн явдал юм.

Хазрат-и Эйюүб -*алэйхиссэлам*-ийн амьдрал зовлонг тэвчиж, ямар ч нөхцөлд Аллахад талархахын гайхамшгийг агуулдаг.

Хазрат-и Юүнүс -*алэйхиссэлам*-ийн амьдрал нь Аллах руу чиглэн холбогдох болон алдаа дутагдлынхаа төлөө харамсан, өршөөл гэмшлээс салахгүй байх тал дээр төгөлдөр жишээ юм.

Хазрат-и Юүсүф -*алэйхиссэлам*- нь олзны боол байхдаа ч Аугаа Эрхэд холбогдон, авралд урин дуудах үйлийн оргилд хүрсэн юм. Тэрээр эд хөрөнгө, алдар нэр, гоо үзэсгэлэнт нэгэн эмэгтэйн “**Алив, над руу хүрээд ир**” гэх шуналт саналаас татгалзаж, цэвэр ариун ёс суртахуунаа таниулсан байдаг.

Хазрат-и Давуд -*алэйхиссэлам*-ын амьдрал нь тэнгэрлэг сүр жавхланг хүлээн авч буй сургамжуудаар баялаг билээ. Түүний хашетуллах дотор, дүүрэн нулимстай хамд сэна болон зикрээр Аллахад чиглэх нь үнэхээр сургамжтай.

Хазрат-и Я’куб -*алэйхиссэлам*-ын амьдрал, дэлхий нүд харанхуйлуулж хөмөрсөн ч гунигт үл автан, хамгийн сайхан тэвчээрээр Аллахтай холбогдон, Түүний энэрлээс итгэл найдвараа таслахгүй байхыг харуулсан том жишээ юм.

Элч нарын тэргүүн **Хазрат-и Мухаммэд Мустафа** -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амьдрал нь Түүнээс өмнө ирсэн (эх сурвалжуудад мэдээлснээр) 124 мянга гаруй элчийн ил далд бүхий л онцлог шинжүүдээс бүр илүүг нь эзэмшсэн, зөв сайхан ёс суртахууны ноён оргил билээ. Түүний ариун амьдрал нь уужим далай мэт бөгөөд, бусад элч нарын амьдрал болвоос түүнд цутгах мөрөнтэй адил.

Хазрат-и Адэм -алэйхиссэлам-, Хавва хоёроор эхэлсэн хүн төрөлхтний үр удам нь шашны энх тайван, баяр жаргалын улиралд амьдарсаар, одоогийн Макка дахь Каба оршиж буй газрыг анхны залбирал үйлчилгээний ордон болгожээ. Ахуй амьдрал, нийгмийн хэрэгцээнээс шалтгаалан газар дэлхийгээр тархсан Адэмийнхан, үе үеийн элч нараар зөв замыг заалгуулж, шашин шүтлэгээ үргэлжлүүлэн, тэнгэрлэг үнэнээ хадгалан үлджээ. Тэнгэрлэг үнэн нь Хазрат-и Адэм -алэйхиссэлам-ын үеэс эхлэн шашны дайснууд болон зарим нэг мунхгуудын гарт өртөн эвдэрч, зөвөөс хазайн төөрөлдөж байсан ч, Аугаа Эрх үе үе элч нараа илгээх замаар уг алдаа, төөрөгдлийг арилгаж, шашнаа дахин сэргээснээр хүний хорвоог бие махбод болон нийгмийн бүхмидлаас авардаг байв.

Эцэст нь жаргалын оргил үе эхэлж **Хазрат-и Мухаммэд Мустафа** -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ирснээр шашны амьдрал төгс төгөлдрийг олов. Энэхүү төгс төгөлдрийн оргилыг бий болгосон кэмал-и Мухаммэдээс хойш, өөр ямар ч шинэ, байхгүй. Учир нь элч нар илгээх замаар шашнаа дахин шинэчлэн сэргээх явдал Гэгээн Элчээр маань төгсгөл болсон тул, Алладын тааламжид бүрэн нийцсэн шашин нь Ислам болов.

Аллахын Элч маань хүн юм.

Аллах Таала хүмүүст өөрсдийнх нь төрлөөс буюу тэдний дунд амьдарч, амьдралын бүхий л нарийн ширийн зүйлсийг таньсан элч нараа илгээв. Гэгээн Элчээс маань мужизэ (ер бусын, гайхамшигтай зүйл) нэхсэн мүшрикүүдэд Аллах Таала ингэж хэлэхийг тушаав:

قُلْ سُبْحَانَ رَبِّيَ هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا.
وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَبَعَثَ
اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا. قُلْ لَوْ كَانَ فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةٌ يَمْشُونَ
مُطْمَئِنِّينَ لَنَزَّلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكًا رَسُولًا

“...(Расул минь! Тэдэнд) Ингэж хэл: «Аллахын цуу алдар агуу билээ. Би бол хүн бас Аллахын элч.» Хүмүүст зөв замыг заагч ирэх үед, тэд: «Аллах, элч болгож хүн илгээсэн юм уу?» гэж итгэхэд нь саад хийнэ. «(Аяа Расул минь! Тэдэнд) ингэж хэл: Хэрэв дэлхий дээр хэсүүчлэн суурьшигчид (хүн биш) мэлэкүүд байсан бол, Бид тэдэн рүү гарцаагүй, нэгэн мэлэкийг элч болгон илгээх байв.» (эл-Исра, 93-95)

Расулаллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм- өөрийгөө тэдэнтэй адил хүн гэдгээ, мөн Аллах Таалагийн зөвшөөрөлгүйгээр, өөрийнхөө дур зоргоор мужизэ (ер бусын, гайхамшигтай зүйл) бий болгож чадахгүй гэдгээ илэрхийлэв.

Аугаа Эрх маш олон аятдаа:

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ

“Ингэж хэл: «Би ч гэсэн та нар шиг хүн. Гагцхүү надад ийм мэдээ ирдэг: та нарын эзэн бол цорын ганц Аллах мөн...»” (эл-Кэхф, 110) хэмээн үнэнийг зарлав.¹²⁹

Расулуллах нэгэн хадистаа:

“Би ч гэсэн та нар шиг хүн. Та нар асуудлаа шийдүүлэхийн тулд над руу ирцгээдэг. Та нарын зарим нь баримт нотолгоотой, зарим нь ятган үнэмшүүлэх зорилготой байдаг тул Би сонссоныхоо дагуу шийдвэр гаргаж болзошгүй.

Хэрэв Би, буруу зүйл хийсэн хүнийг зөвтгөж мусульман дүүгийнх нь эрхийг хамгаалалгүй алдаатай шийдвэр гаргавал, тэр хүнд хэсэг гал өгснөөс ялгаагүй. Хүсвэл тэр хүн галыг өөртөө үлдээж, хүсвэл (буруугаа хүлээн) орхиг. (Бухарий, Шэха-дат 27, Мэзалим 16; Мүслим, Акдие 5)

Элч нар зөвхөн вахийг таниулахын төлөө бус, мөн түүнийг хамгийн зохимжтой байдлаар амьдралд хэрэгжүүлэн, аливаа хэрэг явдалд үлгэр жишээ, хэм хэмжүүр болохоор томилогддог. Хүний амьдралд тохиох эдгээр үүрэг хариуцлагыг мэлэк бус, хүн л хийж гүйцэтгэх учиртай. Хэрэв хүн төрөлхтөнд үлгэр жишээ болгон мэлэк илгээгдсэн бол “Бид мэлэк биш, хүн” гэдгээр шалтаглан дүрэм журам, хорио цээр, зарлиг тушаалыг үл гүйцэтгэх нь тодорхой.

Бидний Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ч гэсэн үммэтдээ үлгэр жишээ болохын тулд ер бусын аргыг хэрэглэж болох байсан ч, хувь хүний энгийн амьдралыг сонгон амьдарчээ. Үүний үр дүнд Түүний амьдрал нь худалдаа наймаа, гэр бүл, цэрэг удирдлага, багш хүмүүжүүлэгч, улс төр зэрэг бүхий л салбарт, хүн бүрт төгс үлгэр жишээ болсон билээ.

129. Энэ тухай хар. Фүссилэт, 6; эл-Мү’минүн, 24, 33; эл-Энбия, 2-3; Ибрахим, 11.

Хүн төрөлхтөн бүхий л цаг үеийн туршид “Хүн- Алладын элч байж болохгүй” гэсэн буруу үзэл бодлыг тээсээр иржээ. Элч нар- хүн байж, хоол идэж, эхнэр хүүхэдтэй болсныг нь алдаа дутагдал мэт ойлгож, Алладын хүсэл буруу байсан хэмээн төөрөлдөцгөөв. Харамсалтай нь маш олон элч, ийм төөрөгдлийг үммэтүүдээсээ сонсож байжээ.

Гэвч эсрэгээрээ, зарим элч нарын дагагчид тэднийг хэт их хайрлан хүндэтгэснээсээ болоод, цаг хугацааны эрхээр тэднийг “хүн биш” гэж итгэж эхлэв. Элч нараа хэтрүүлэн өргөмжилснөөрөө тэднийг бурхан мэт үзэж, ийнхүү ширкэд унацгаажээ. Зарим нь элч нараа бурхан, эсвэл бурхны хүү хэмээн шүтэж, зарим нь бүр Алладын бодит дүр хэмээн тэвхидээс салж антропоморф шүтлэгийг бий болгожээ. Христийн шашин энэ төрөлдөө орно.

Кур’ан-и Кэрим болон хадис-и шарифуудад “Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бол ХҮН” гэдгийг чухалчилс-ны гол шалтгаан нь өмнөх үммэтүүдийн гаргасан алдаанаас Мухаммэдийн үммэтийг хамгаалах зорилготой билээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн нэгэн айлдварыг Хазрат-и Умар -радыяллаху анх- дамжуулав:

“Христүүд, Мэрьемийн хүү Есүсийг хэтрүүлэн магтсан шиг, та нар Намайг бүү хэтрүүлж магтаарай. Гарцаагүй Би Алладын нэгэн кул билээ. Та нар Намайг: «Алладын кул ба элч » гэгцгээ.” (Бухарий, Энбия, 48)

Хайрт Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- бас нэгэн хадис-и шарифдаа, Өөрт нь хэтэрхий их хүндэтгэл үзүүлсэн хүмүүст ингэж сануулсан байдаг:

“Та нар Намайг надад зохих түвшинээс илүү өндөрт бүү гаргаарай! Учир нь, Аллах Таала намайг элч болгохоос өмнө кул болгосон юм.” (Хаким, III, 197/4825; Хэйсэмий, IX, 21)

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань өөрийнхөө хүн болон кул гэдгийг олон удаа дурдан сануулсны бас нэг учир нь Түүний хэт даруу зангийн илрэл юм. Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань маш олон удаа Аугаа Эрхийн өөрт нь заяасан нимэтүүдийг дурдсанахаа дараа : *Бардамнах хэрэггүй*” хэмээн айлдав.¹³⁰

Абдуллах бин Жүбэйр -радъяллаху анх- өгүүлрүүн:

“Нэгэн өдөр Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань хэсэг сахабигийн хамт замд явж байтал тэдний нэг нь Аллахын Элчийг даавуугаар халхлан, нарнаас хамгаалахыг хичээж байв. Хэн нэгэн өөрийг нь сүүдэрлэн халхалж байгааг анзаарсан Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хурдан болихыг хүсч, бүтээлгийг авч газар тавиад:

«-Би ч гэсэн та нар шиг хүн!» хэмээв.” (Хэйсэмий, IX, 21)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хүн байсан хэдий ч, ердийн хүн шиг байгаагүйг Шүлэгч ингэж илэрхийлжээ:

“Хазрат-и Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань хүн, гэхдээ бусад хүмүүс шиг биш байв. Чулуунууд дунд маргад ямар байдаг, хүмүүсийн дунд Аллахын Элч маргад байлаа.”

Өөр нэгэн шүлэгт:

*Хүний түүхэнд ижил нь үгүй
Хэн бүхний аманд Түүний мөрөөдөл амьдарна*

*Төгс мираж нь тэнгэр огторгуй
Гоо сайхныг нь мэлэжүүд биширэн*

*Эрдэм болгож үгийг нь ав
Хүн гэвч, мэлэкээс илүү*

Расулуллах, үммий байсны нарийн учир шалтгаанууд

Үммий гэдэг үг нь эхээс төрсөн шигээ гэнэн цайлган, цэвэр ариунаараа, уншиж бичихийг мэддэггүй, хэн нэгэн хүнээс боловсрол хүмүүжил аваагүй, Эхл-и китабынх бус (христ, еврей бус) Маккад харьяалалтай гэсэн утгатай.

Кур’ан-и Кэримд илэрхийлснээр Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- үммий буюу уншиж, бичихийг мэддэггүй нэгэн байв:

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ الَّذِي جَدُّوهُ مَكْتُوبًا عِنْدَهُمْ
فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ

“Тэд, хажуудаа байгаа Тэврат болон Инжилд бичигдсэн, уншиж бичиж мэддэггүй Элчид дагаар орцгооно...” (эл-А’раф, 157)

Расулуллахын үммий гэдгийг тухайн үеийн мүшрикүүд ч хүлээн зөвшөөрдөг байв. Энэ тухай аятад:

وَقَالُوا أَأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

“«Кур’ан бол өмнөх үеийнхний түүх бөгөөд түүнийг (хэн нэгнээр) бичүүлээд, өдөр шөнөгүй өөрт нь ярьж өгдөг байсан» гэгцгээв.” (эл-Фуркан, 5)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн үмний байсан шалтгааныг ингэж жагсааж болох юм:

1. Тэрээр эхээсээ төрсөн шигээ цэвэр ариунаараа, хэн нэгэн хүнээс эрдэм мэдлэг сураагүй тул фитрат болон цэвэр ариун байдал нь эвдрээгүй бөгөөд Аллах Таала өөрөө хүмүүжүүлсэн байдаг.

Куран ингэж айлдав:

وَقَالُوا أَأَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ اكْتَتَبَهَا فَهِيَ تُمْلَى عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا

“Үүнээс хойш Бид, Чамд Кур’аныг уншуулах бөгөөд Чи (түүнийг) огт мартахгүй.” (эл-А’ла, 6)

Хадис-и шарифт:

“Намайг Раб минь хүмүүжүүлсэн бөгөөд, хүмүүжлийг минь маш сайхан болгов.” (Сүюүтий, I, 12) хэмээдэг.

Аллах Таала нь Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн зүрхэнд гурван удаа манэви мэс засал(шэрх-и садр) хийж зүрх сэтгэл дэх сөрөг муу зүйлсийг гарган, оронд нь амар амгалан, энх тайван, энэрэл, хайр халамж, итгэл үнэмшил ба далд ухаан зэрэг эрхэм дээд мэдрэмжүүдийг байрлуулав.

2. Расулуллах маань Эхл-и китабт бус, Араб (үндэстэн)д харьяалагдана.

3. Хүндэт Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Маккад төрсөн. Учир нь Маккагийн өөр нэг нэр нь Үммү’л-Кура юм. Каре гэдэг нь Араб хэлэнд “тосгон, жижиг суурин газар” гэсэн утгатай. Энэ үгийн олон тоо нь “Кура” юм. Үммү’л-Кура нь суурин газрын эх, анхдагч гэсэн утгыг илэрхийлнэ.

Тухайн үеийн арабчууд нийтээрээ үммий буюу уншиж бичихийг мэддэггүй, элдэв соёлоос хол улс байв. Аллах Таала тэдний дундаас, цэвэр ариун зүрхтэй нэгэн элчийг илгээв.

Куран Кэримд:

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ
يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

“(Аллах), уншиж бичихийг мэддэггүй тэр хүмүүст (өөрсдийнх нь дундаас) (Түүний) аяатуудыг уншин, тэднийг ариутган цэвэрлэж, Судар ба эрдмийг сургах нэгэн элчээ илгээсэн нь Тэр юм. Тэд өмнө нь үнэхээр төөрөлдсөн байв.”
(эл-Жум’а, 2)

Хүндэт Нэбий -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- энэ үнэний тухай айлдруун:

“Бид үммий хүмүүс билээ. Бичиг ч бичихгүй, тооцоо ч мэдэхгүй!” (Мүслим, Сьям, 15)

Үммий шинж нь эгэл хүмүүсийн хувьд эрдэм мэдлэгийн дутмаг байдлыг илэрхийлдэг бол, Расулаллах -саллаллаху алэй-хи вэ сэллэм-ийн хувьд яг эсрэгээр нь эрдэм төгс, илт давуу талыг илэрхийлнэ. Эрдэм ухаан ба үйлийн боловсронгуй шинж нь уншиж бичдэг хүмүүсийг ч ардаа орхисон уг Элчийн үммий байдал, өөрийг нь Аллах илгээсэн гэдгийг батлах гайхалтай баримт нотолгоо болно.

Эрх Таала Хазрат (Аллах) айлдруун:

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ
بِيَمِينِكَ إِذَا لَا زَتَابَ الْمُبْطِلُونَ

“Чи үүнээс өмнө уншиж бичиж чаддаггүй байв. Хэрэв уншиж бичдэг байсан бол мухар сүсэгтнүүд эргэлзэж мэдэхээр байв.” (эл-Анкэбут, 48)

Үммий хүн тэнгэрлэг бэлтгэл буюу вахийгүйгээр, зүрх нь нээгдэх замаар бүхий л хүн төрөлхтөн болон жинг гарцаагүй байдалд оруулсан өгүүллийн гайхамшиг Кур’ан-и Кэримийг бий болгох (Фароны туульс, Хазрат-и Мусагийн эхийн туульс, Юүсүф -алэйхиссэлам-ийн туульс мэтийн түүхэн явдлыг мэдэх) боломжгүй юм.

Кур’ан-и Кэрим нь өнгөрсөн үммэтүүдийн туульсыг, өнөөгийн түүхийн болон гүн ухаантай нийцэхүйц хамгийн сургамжтай байдлаар хүн төрөлхтөнд өргөн барьдаг.¹³¹

Нөгөө талаас үммий байх нь Кур’аныг эзэмших хамгийн доод шаардлага юм. “Аян жингийн удирдагч нь хамгийн сул дорой ба хамгийн удаан нь байдаг.” (Тодруулбал, бүлэг доторх хамгийн хүч дорой нэгнийхээ нөхцөл байдалд уялдуулан хөдлөх шаардлагатай.) Кур’ан-и Кэримд тусгагдсан үүрэг хариуцлагыг бүх хүн төрөлхтөнд хүргэж, хэн ч тэр амьдралдаа хэрэгжүүлэх боломжтой болгох үүднээс үммий байдлыг суурь үндсээ болгон авчээ. Өөрөөр хэлбэл хүн бүр Исламыг ойлгож, түүний дагуу амьдрахад тохиромжтой юм.

131. Тэврат ба Инжилд дурдсан зарим явдал нь өнөөгийн түүх, модерн шинжлэх ухааны баталгаануудтай зөрчилддөг. Орчлонгийн туурвил ба цаг хугацаа, анхны хүн дэлхий ирсэн түүх, Туфан буюу том үерийн туульс гэх мэт... (Хар. Maurice Bucaille, *Эерэг Ухааны Талаар Тэврат, Инжил ба Кур’ан*, х. 53-82, 157-175)

Исламд өдөр тутмын залбирал мөргөлийн цаг хугацааг тогтооход Нарны хөдөлгөөнийг, сар ба жилийн залбирал мөргөлийн хувьд Сарны хөдөлгөөнийг үндэслэн тогтоодог.

Кур’ан-и Кэрим нь үммий хүмүүсийн түвшинд буусан хэдий ч, ийм хэвээрээ үлдэхийг нь хэзээ ч хүсээгүй бөгөөд тэднийг үммий байдлаас нь гаргаж бичиг номтой үммэт болгохыг зорьжээ. Эцэст нь Ислам, цоо шинэ иргэншлийг бүтээн байгуулсан ба үндэс суурийг нь “эл-Китаб” хэмээх Кур’ан-и Кэрим тавив.

Хиле-и Саадэт

Хиле нь толь бичигт гоёл чимэглэл, нүүр царай ба дотоод гоо сайхан гэсэн утгатай. Харин фикихт хүний хэл яриагаар дүрслэн илэрхийлсэн буюу үгээр зурагдсан Гэгээн Элч Мухаммэд Мустафа *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн зураг юм.

Нахифий өгүүлрүүн:

“Хэн нэгэн хиле-и шарифыг бичиж, түүнийг дахин дахин харвал Аллах Таала тэр хүнийг өвчин зовлон, гэнэтийн үхлээс хамгаална. Хэрэв хэн нэгэн аян замд гарахдаа хиле-и шарифыг хамт авч явбал, замын турш Аллах *-жэллэ жэсэлүхү-*ийн хамгаалалтад байх болно.”

Исламын маш олон бүтээл эмхтгэлүүдэд хиле-и шарифын тоолж барамгүй их ач буян, эрдэм чадлын тухай тусгагдсан байдаг. Мөн Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг зүүдлэхийн тулд хиле-и шарифыг цээжлэх заншил нь исламын олон оронд тогтсон байдаг.

Түүнчлэн Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн маань “нурун ала нур” буюу “туяан дээр туяа” (гэрлээс илүү гялбан туяарсан) хэмээн тайлбарлагддаг ариун царайг нь үгээр

илэрхийлэх ямар ч боломжгүй бөгөөд Түүний үнэн бодит байдлыг ойлгож ухаарахад хүний чадвар хүрэхгүй гэдгийг мэдэх хэрэгтэй. Учир нь Аугаа Эрхийн хүн төрөлхтөнд хайрласан бүхий л гоо сайхныг биедээ цуглуулсан тэр ижил нь үгүй оршигчийг, төгс утгаар нь тайлбарлах аргагүй.

Хаканийгийн өгүүлснээр:

“Хамаг оршигчид Түүнийг үнэн элч гэдгийг нь мэддэг. Учир нь Түүнтэй энэ зэрэгцэх нэг ч оршигч бий болоогүй юм.”

Гоё сайхан бүхний хаан Хайрт Элчийн маань дүр төрхийг үгээр зурахыг хичээсэн эдгээр бүтээлүүд, Жаргалын Эрин (Гэгээн Элчийн амьдарч байсан цаг үе)д аж төрж байгаагүй, Түүнийг үгүйлэн гансрах сэтгэлүүдийг өчүүхэн ч гэсэн аргадан тайтгаруулдаг. Гэгээн Элчийн маань алт эрдэнэс мэт үнэт үг яриаг нь дамжуулсан хүмүүс, Түүний -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хайраар ангаж цангасан биднийг тэнгис далайн нэгэн дуслаар дайлан ундлах мэт. Тэр дусал уснаас далайг харахыг хичээх итгэгчид нь Орчлонгийн Ноён -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-г улам ихээр хайрлан, Түүний үсвэ-и хасэнэгээс хувь хүртэн, төгс ёс суртахуунаар нь өөрсдийгөө чимэглэн гоёхыг хичээцгээдэг.

Үнэхээр, хүний зүрх сэтгэл ба фитрат үргэлж гоё сайхан руу тэмүүлж, түүнтэй хамт байхыг хүсдэг. Цаашлаад уг хүсэл ухаан санаанаас гарахаа больж, дотоод гадаад бүхий л талаар хайртай зүйлээ дуурайх хүсэл зүрх сэтгэлд нь төрнө. Ийнхүү хайртай хүнээ үлгэр жишээгээ болгож, түүнийгээ дуурайж эхэлнэ. Туурвилаас заяасан уг эрмэлзлээс болоод Хайрт Элчийн маань гэгээн төрх нь Түүнийг хайрлах агуу хайр, гүн санагалзал ба Түүнийг дагах хүсэл эрмэлзлийн галыг дүрэлзүүлэх шалтгаан болох нь гарцаагүй.

Жишээлбэл Хазрат-и Хасан *-радъяллаху анх-* (хойт) нагац ах Хинд бин Эбий Халэгаас Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн төрхийг асууснаа ингэж илэрхийлэв.

“Нагац ах Хинд бин Эбий Халэ маань Аллахын Элчийн хилег маш сайхан ярьдаг байв. Би, Гэгээн Элчтэй зүрх сэтгэлээрээ холбогдон, Түүний мөрийг алдалгүй дагахын тулд “Аллахын Элчийн тухай” нагац ахынхаа ярьсан яриаг маш ихээр таалан сонсдог байв.” (Тирмизий, *Шэмаил*, х. 10)

Үзэсгэлэнт сарнайнаас сайхан Элчийн маань сайхнаас сайхан дүр төрхийг сонсоод сонсоод ханадаггүй Хазрат-и Хасан ба Хазрат-и Хүсэйн *-радъяллаху анхүма-* нар Түүний ариун царайг Хазрат-и Али *-радъяллаху анх-* буюу ааваасаа олон удаа сонссоноо бидэнд дамжуулсан билээ.

Үгээр илэрхийлэн бичсэн шэмаил-и шарифууд, Хайрт Элчийн маань үнэн бодит байдлаас хэдэн хувийг нь илэрхийлж чадах бол?! Шэмаил-и шарифыг хүн бүр сэтгэл дэх хайр ба үгээр хязгаарлагдсан утгын хэмжээнд ойлгох нь мэдээжийн хэрэг.

Бид ч гэсэн өнөөг хүртэл дамжин ирсэн эх сурвалжуудаас мөхөсхөн оюун, зүрх сэтгэлд маань туссан шүүдрийн дусал мэт, хилэ-и шарифыг зол жаргал горьдон дамжуулахыг хүсэв. Янз бүрийн эх сурвалжуудад дурдагдсанаар:

Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань дунджаас өндөрхүү нуруутай байв.

Ер бусын төлөв суурьтай, өв тэгш бие бялдартай

Яс, үе чац нь бадриун

Цээж нь өргөн, мөр нь тэгш. Хоёр далныхаа дунд элчийн тамгатай байжээ.

Арьс нь сарнай мэт ягаавтар цагаан, гялалзсан гэгээн туяатай, торгоноос зөөлхөн турьхан байв. Ариун бие нь байнга цэвэр бөгөөд анхилуун үнэртэй. Үнэртэн түрхсэн ч, түрхээгүй ч арьс ба хөлс нь хамгийн сайхан үнэрээс илүү анхилам тансаг. Хэн нэгэн Түүнтэй гар баривал өдөржингөө Түүний тансаг анхилам үнэр үнэртдэг байжээ. Яг л сарнай үнэрээ Түүнээс авсан гэмээр. Тэр ариун гараараа хэн нэгэн хүүхдийн толгойг илбэл, тэр хүүхэд сайхан үнэрээрээ бусдаас ялгардаг байв.

Хөлрөхөд хөлс нь сарнайн навчин дээрх шүүдрийг санагдуулна.

Өтгөн сахалтай. Сахал нь ургахад нэг атгаас илүү уртасгадаггүй байв. Түүнийг ариун амьсгалаа хураах үед гээг ба сахалд нь хорь орчим буурал үс байв.

Хөмсөг нь хавирган сар мэт бөгөөд хоорондоо нийлээгүй, зайтай байв.

Хоёр хөмсөгнийх нь дунд нэгэн судас байх бөгөөд Эрхийн төлөө уурлан хилэгнэхэд нь төвийдөг байв.

Сувд шиг шүдтэй, байнга мисвак (ой сойзыг орлох хэрэглэх таатай үнэртэй модны мөчир) хэрэглэх бөгөөд бусдад ч гэсэн үргэлж хэрэглэхийг зөвлөдөг байв.

Урт хар сормуустай. Хар нь тас хар, цагаан нь цав цагаан том нүдтэй байв. Нүдэнд нь эрт цагт нэгэн хүчит гараар татсан мэт хар зураастай байв.

Рух буюу дотоод ертөнц нь төгс төгөлдөр байсантай адил бие махбод, гадаад төрх нь ч хосгүй төгөлдөр байв.¹³²

132. Хар. Хаким, III, 10; Ахмэд, I, 89, 96, 117, 127; IV, 309; Ибн-и Са'д, I, 376, 412, 420-423; II, 272; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, VI, 31-33; Тирмизий, *Шэмаил*, х. 15.

Түүний царай шөнийн харанхуйд тэргэл сарнаас илүү гялалздаг байв. Хазрат-и Аиша -*радъяллаху анх*- өгүүлрүүн:

“Расулаллахын царай маш гэрэлтэй байсан тул би шөнийн харанхуйд Түүний нүүрний гэрэлд утас зүүгээ сүвлэдэг байсан.”

Хоёр далных нь дунд элч гэдгийг нь батлах тэнгэрлэг нэгэн тэмдэг байв. Олон сахаби тэр тамгийг үнсэх хүслээр шатдаг байв. Хайрт Элчийн маань амьсгал хураах мөчид уг тамга алга болсон нь энэ хорвоог орхисны баталгаа болов.¹³³

Нас барсных нь дараа ариун гэгээн бие махбодод нь ямар ч өөрчлөлт орсонгүй. Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*- уй гунигт автаж, нулимсанд умбасан нүд сэтгэлээрээ “Оршигчийн Туяа” руу хараад:

“Амьдрал адил, үхэл тань ч гэсэн хэчнээн сайхан юм бэ, Расулаллах минь!...” хэмээн, ариун магнайд нь уруулаа хүргэн үнсэв.

Аллахын Элчийн зүрх сэтгэлийн уян зөөлөнг тайлбарлахын аргагүй байв.

Тэрээр хэрэггүй үг эс хэлэх бөгөөд, үг бүрээс нь эрдэм сургаал цацардаг байв. Түүний үгийн санд хов жив, утгагүй хоосон үг огт байсангүй. Хүн тус бүртэй оюун ухааных нь түвшинд ойлгогдохуйц, маш тодорхой ярьдаг байв.

Номхон дөлгөөн, даруу зантай. Инээхдээ хэзээ ч чанга дуу гарган, хөхөрч байсангүй. Үргэлж мишээдэг байв.

133. Тирмизий, *Шэмаил*, х. 15; Ибн-и Са’д, II, 272.

Түүнийг гэнэт харсан хүн цочролд ордог байв. Түүнтэй уулзаж ярилцсан хүн ч Түүнд чин сэтгэлээсээ хайртай болдог байв.

Эрдэмтэй хүмүүсийг зэрэг түвшнийх нь дагуу хүндэлдэг байв. Хамаатан саднаа ихэд хүндлэн, ихээхэн дайлж цайлуулдаг байв. Зөвхөн гэр бүлийнхэн болон асхабтаа бус бусадтай ч гэсэн үргэлж эелдэг зөөлнөөр, сайхан харьцах бөгөөд:

“Хэн нэгэн өөртөө хүсч буй зүйлээ итгэгч дүүгийнхээ төлөө ч гэсэн хүсээгүй бол төгс итгэгч болж чадахгүй.” хэмээн айлддаг байв. (Бухарий, Иман, 7; Мүслим, Иман, 71-72)

Хайрт Элч маань үйлчлэгчидтэйгээ маш сайхан харьцдаг байв. Өөрөө юу идэж ууж, юу өмсөж зүүнэ тэдэнд ч мөн адил идүүлж уулган, өмсгөдөг байв. Нэн өгөөмөр, бусдыг дайлж цайлах дуртай, халамж энэрлээр дүүрэн бөгөөд шаардлагатай үед зоригтой эсвэл зөөлөн байж чаддаг байв.

Тэрээр хэлсэн амандаа заавал хүрдэг, бат үнэнч хүн байв. Ёс суртахууны гоо сайхан, оюун ухааны хувьд бусадтай харьцуулахын аргагүй төгөлдөр, магтаал хүндлэлийн тэргүүн нь байв. Дүр төрх нь гоо сайхан, зүрх сэтгэл нь төгс төгөлдөр, хосгүй ариун нэгэн байв.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- үргэлж бодлогошрон, гүн гүнзгий санаашралд автдаг байв. Шаардлагагүй бол ярихгүй ба чимээгүй нам гүм байдал нь удаан үргэлжилдэг байв. Эхлүүлсэн үгээ заавал дуусгадаг, цөөхөн үгээр олон утга илэрхийлдэг байв. Үгээ нэг нэгээр, маш ойлгомжтой хэлдэг байв. Төрөлхийн уян зөөлөн зан чанартай ч хүдэр чийрэг бие-тэй байв.

Уурлавал суусан газраасаа босдоггүй байв. Зөвхөн Эрхийг эсэргүүцэж, эрх зөрчигдсөн үед л уурлаж хилэгнэдэг байв.

Өөрийнхөө төлөө огт уурлаж бухимддаггүй, өөртэй нь хамаатай зүйл дээр өөрийгөө хамгаалж хэнтэй ч маргалддаггүй байв. Хэн ч анзаараагүй ямар нэг эрх зөрчигдвөл уурлаж бухимдан, асуудал шийдэгдсэн үед тайвширдаг байв.

Тэрээр зөвшөөрөлгүйгээр хэний ч гэрт орж байсангүй. Гэртээ байх хугацаагаа гурван хэсэгт хуваадаг байв; нэгийг Аллахад мөргөн залбирахад, нөгөөг гэр бүлийнхэндээ, үлдсэн хэсгийг өөртөө зориулдаг байв. Гэвч өөртөө хуваарилсан цагаа хүмүүст зориулах бөгөөд хэнийг ч хоосон буцаадаггүй байв. Тэрээр хүн бүрийн зүрх сэтгэлийг эзэлдэг байв.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн байр байдал, үйл хөдлөл бүр нь Аллахыг дурддаг байв.

Хайрт Элч маань тогтсон нэг л газраа суухыг хэвшил болгохгүйн тулд мэсжидийн өнцөг тохой бүрт ээлжлэн, өөр өөр газар суудаг байжээ. Байр суудлыг ариун дархан гэж үзэн, уулзалт цугларалтад томчуудыг хойморт залан өргөмжлөх мэтээр ялгавартай хандахыг хүсдэггүй байв. Ямар нэг цуглаан уулзалтад очихдоо, хаана нь сул зай байвал тэнд суух бөгөөд хүн бүрийн ингэж суухыг хүсдэг байв.

Хэн нэгэн Түүнээс хэрэгцээт ямар нэг зүйл гуйвал, тухайн зүйлийн чухал, чухал бишийг эс харгалзан өгч байж л санаа нь амрах бөгөөд өгөх ямар ч боломжгүй үед сайхан үгээр ч гэсэн сэтгэлийг нь засахыг боддог байв. Тэрээр, хүн бүрийн зовлон бэрхшээлийг хуваалцагч байв. Хүмүүсийг хэргэм зэрэг, эд баялаг, эрдэм мэдлэг, нэр хүнд, гарал угсаа нь тийм ийм гэж ялгалгүй, хүн л бол Түүний хувьд эрх тэгш байв. Бүхий л хурал цуглаан нь эрдэм ухаан, хүмүүжил ёс суртахуун, итгэл найдвар, тэвчээр хүлээц, хайр хүндэтгэл, дуулгавартай байдал ба итгэмж зэрэг эрдэм буян оргилсон орон болдог байв.

Алдаа дутагдлаас нь болж хэнийг ч буруушаадаггүй, сануулах шаардлагатай бол тухайн хүнийг гомдоохгүйгээр, зелдэг зөөлнөөр хэлдэг байв.

Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-: “Мусульман дүүгийнхээ зовлон бэрхшээлд бүү баяс! Аллах Таала түүнийг энэрэн зовлонгоос нь аварч, чамайг (тэр зовлонгоор) шалгана.” гэдэг байв. (Тирмизий, Киямат, 54)

Тэрээр хүний ил бус алдаа дутагдалтай огт оролдохгүй бөгөөд хэн нэгний өө сэвийг хайхыг хатуу хориглодог байв. Учир нь, бусдын тухай муугаар бодох, таамаглал дэвшүүлэх, тагнан мөрдөх зэрэг зохистой бус үйлдлүүдийг тэнгэрлэг тушаалаар хоригложээ.

Ач буянтай гэж бодсон асуудлаас өөр тохиолдолд ярьдаггүй байв. Хурал, цуглаанууд нь гүн бодрол, эргэцүүлэл дунд өрнөдөг байв. Түүнийг ярих үед эргэн тойрныхон нь амьсгаагаа даран, чих тавьж сонсдог байв. Энэ тухай Хазрат-и Умар -радыяллаху анх- тайлбарласнаар Түүнийг ярьж байхад толгой дээр шувуу буусан ч, нисэлгүй олон цаг байж чадахаар нам гүм байдаг байв. Гэгээн Элчээс асхабт дамжсан ёс суртахуун, цэвэр ичэмхий зан нь Түүнээс асуулт асуухад ч хүртэл зориг зүрх нь хүрэхээргүй хэмжээнд хүрч, цөлөөс нэгэн бадавий ирж Хүндэт Элчтэй ярилцах боломж гарахад Түүний эрдэм билэг, дотоод ертөнцөөс нь хувь хүртэх юмсан хэмээн хүлээдэг байв.¹³⁴

Тэр бүү хэл Түүний сүр жавхлангаас нь эмээдэг тул хоёр жилийн турш юм асууж зүрхлэлгүй хүлээсэн хүмүүс ч байв. Тэд Түүний эрхэмсэг, төгөлдөр гоо царай руу нь эгцлэн харж чаддаггүй байв.

Амр бин Ёс -радыяллаху анх- өгүүлрүүн:

“Би Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тэй багагүй хугацааг хамт өнгөрүүлсэн юм. Би, Түүний гэрэлт ариун царайг ханатлаа харахыг хүсдэг байсан ч Түүний дэргэд байхдаа ичингүйрэн, хайрлаж хүндэтгэснээсээ болоод толгойгоо ч өндийлгөж чадаагүй. Хэрэв өнөөдөр надаас «Расулаллахын шинж чанаруудыг бидэнд хэлээд өгөөч, Түүний тухай яриач!» гэвэл ярьж чадахгүй гэдэгт минь итгээрэй.” (Мүслим, Иман, 192; Ахмад, IV, 199)

Түүний ер бусын гайхамшигт шинж чанар, эрдэм чадалыг ярихыг хүссэн хүн “Би урд өмнө нь Түүнтэй ижил төстэй хүн огт хараагүй, хойшид ч харахгүй!” гэхээс өөр зүйл хэлж чаддаггүй байв.¹³⁵

Нэг удаа Халид бин Вэлид -*радъяллаху анх*- нэгэн араб овог дээр очиход, овгийн удирдагч нь түүнд:

“—Халид аа! Бидэнд Аллахын Элчийг, Түүний гадаад төрх болон дотоод ертөнцийнх нь тухай тайлбарлан яриач.” гэв.

Халид -*радъяллаху анх* :

“—Энэ боломжгүй зүйл, үүнийг тайлбарлахад үгийн утга хүрэлцэхгүй.” гэхэд, овгийн ахлагч :

“—Тэгвэл ядаж ухаан ба төсөөллийнхөө хэмжээнд товчлон таниулаач.” гэв.

Иймд Халид -*радъяллаху анх*:-

“—Би чамд «Илгээгдсэн нь Илгээгчийнхээ хэмжээг хязгаарыг илэрхийлнэ.» гэдгийг л хэлж чадна. Илгээгч нь Орчлонгийн Туурвигч гэдгийг санаад, илгээгдсэнийх нь нэр

135. Ахмад, I, 96.

алдрыг чи өөрөө төсөөл!.." (Мүनावий, V, 92; Касталаний, *Мэвахиб-и Лэдунние Орчуулсан нь*, х. 417) хэмээх гайхамшигт хариултыг өгөв:

Түүний ер бусын гоо сайхан, сүр жавхлан, гэрэл гэгээ, эелдэг зөөлөн байдал нь өөр ямар ч мужизэ шаардахгүйгээр Аллахын Элч гэдгийг нь хангалттай батлахаар байв.

Товчхондоо Түүний ёс суртахуун нь Кур'ан байв. Үүнийг Муаллим Нажи үнэхээр сайхан илэрхийлсэн байдаг:

*Кур'аны гоо сайхныг харсан нь Чамайг гайхан биширнэ
Кур'ан нь чиний төлөө хүчит гараар бичигдсэн нэгэн хиле юм.*

Хүндэт Расулаллахыг -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань энэрэл хайрын эх булаг байсныг, Мэвлана Халид-и Багдадий Хазрат яруу найрагтаа ингэж илэрхийлнэ: "Түүний өгөөмөр байдал, оршлын нэр хүндээр- элсэн тэнгисээс сувд, хатуу чулуунаас маргад, өргөснөөс сарнай гардаг юм. Хэрэв нэгэн цэцэрлэгт Түүний сайхан ёс суртахууны тухай дурдагдвал, баяр хөөрөөсөө болоод (нэг ч нахиа үлдэлгүй) бүгд догдлон дэлбээлдэг байв..." (Диван, х. 65-66)

Гоо сайхан бүхэн Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д цогцлон бүрдсэн байв. Биеэс нь бараг гэрэл цацардаг байв. Гэвч Аллахын Элчийн гоо сайхныг хэн ч бүрэн бүтнээр нь харж чадаагүй юм. Энэ тухай Имам Куртубий өгүүлрүүн:

"Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн төгөлдөр дүр төрх нь бүрэн гүйцэт ил гараагүй юм. Хэрэв хамаг гоо сайхан нь тэр чигээрээ харагдсан бол, асхабын хүч Түүнийг харахад хүрэлцэхээргүй байв." (Али Ярдым, *Манай Элчийн Төрх*, х. 49)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн шүлэгч Хасан бин Сабит -радъяллаху анх- нь Түүний хосгүй гоо сайхныг ингэж бичив:

وأحسن منك لم تر قد عين وأجمل منك لم تلد النساء
خلقت مبرء من كل عيب كأنك خلقت كما تشاء

(Расулаллах аа! Ямар ч нүд Чамаас сайхныг эс харав. Ямар ч эмэгтэй Чамаас сайхныг эс төрүүлэв. Чи ямар ч өө сэвгүй, төгс бүтээгдэв. Бүтээгч чинь Чамайг, Чиний хүссэнээр бүтээсэн мэт...)

Вахий дахин эхэлсэн нь

Вахийн фэтрэт (вахийн тасралт) зургаан сар үргэлжлэв.

Аллахын Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм- вахийн дахин эхлэлтийг ингэж тайлбарлав:

“Би (нэгэн өдөр) алхаж явтал гэнэтхэн тэнгэрээс нэгэн чимээ гарахыг сонсов. Толгойгоо өндийлгөн харвал Хирад над дээр ирсэн мэлэк (Жэбраил) тэнгэр газар хоёрын дунд нэгэн курси дээр сууж байв. Би маш их арзайн цочив. (Гэртээ) хариад:

«Намайг хуч, намайг бүтээ!» гэлээ.

(Намайг бүтээлгээр хучсан байтал, Жэбраил -алэйхиссэ-лам- ирэв.) Аллах Таала, (түүгээр дамжуулан надад):

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ. قُمْ فَأَنْذِرْ. وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ.
وَتِيبَاكَ فَطَهِّرْ. وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

“Аяа, нөмрөгөөр толгойгоо бүтээсэн (Элч ээ)! Бос, (Аллахын гэсгээл байгаа гэдгийг хүмүүст) сануул! Эзнээ бишрэн магт! (Түүний агуу сүр жавхланг мэдэгдэн, хүн бүрт

таниул!) **Хувцсаа цэвэрлэ!** (ил, далд бүх бохироос ангижир; сайхан ёс суртахууныг эзэмш!) **Муу муухай зүйлсээс хол бай!”** (эл-Мүддэссир, 1-5) *хэмээн зарлигдав.*

Вахий (түүнээс хойш) дахиж тасарсангүй.” (Бухарий, Тэф-сир, 74/4, 5; Мүслим, Иман, 255-258)

Аллах Таала айлдруун:

وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

“Тангараглая, Бид тунгаан бодож сургамж аваг хэмээн вахийг ар араас нь буулгав (таслалтгүй илгээв).” (эл-Касас, 51)

Вахий таслалтгүй үргэлжилсэн нь Кур’ан-и Кэримийн гайхамшгуудын нэг юм. Учир нь бүх хүн төрөлхтөн нэг дор цуглараад, тэдэнд тусалж чадах бүх зүйлийг дуудсан ч гэсэн ганцхан аят бүтээж чадахааргүй тийм аугаа аяатууд Алла-хын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д ар араасаа буусан нь Кур’ан-и Кэрим- хүний биш, вахийн бүтээл гэдгийг гарцаагүй баталж байгаа хэрэг.

Нөгөө талаас өчүүхэн жижиг шүлгийн ном ч гэсэн нэлээдгүй хөдөлмөр бас багагүй хугацааны үр дүнд бий бол-дог. Мөн хэчнээн нягт нямбай хандсан ч хүний бүтээлд заавал тодорхой хэмжээний өө сэв, алдаа дутагдал гардаг. Харин тэн-гэрлэг вахийн хувьд тийм зүйл огт байхгүй, анх буусан яг тэр байдлаараа үүрд хадгалагдан, тоо томшгүй гайхамшгийг баг-таасан, төгс үг болж бидэнд ирсэн. Энэ нь Кур’ан-и Кэримийн үнэн ба аугаа шинжийг тодхон илтгэнэ.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- амрахаар хэвт-сэн байтал Мүддэссир сура бууж эхэлсэн тул орноосоо шууд

Нүбүввэтийн эхний гурван жил: Нууц урилгын эрин

босов. Хазрат-и Хатижа -*рабъяллаху анх*- эх маань юу болсныг мэдээгүй тул гайхан:

“–Та яагаад амрахгүй босчихов?” гэхэд

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*–:

“–*Одоо амрах цаг өнгөрлөө!*” хэмээн, шинээр ирсэн вахийг мэдээлэв.

Жэбраил -*алэйхиссэлам*–, вахий ирсэн анхны өдрүүдэд Элчид маань абдэст авч мөргөл үйлдэхийг зааж сургаж. Аллах Таала, Элчдээ таалагдах нэгэн ибадэтийг зарлиг болгосноороо Түүнийг баясгаж, царайг нь мишээлгэв.

Ийнхүү Хүндэт Элч маань хязгааргүй их баяр хөөртэйгээр гэртээ хариад, Аллагаас хайрласан хамгийн том бэлгээ гэргийдээ сонордуулж, түүнд ч мөн абдэст авч мөргөл үйлдэхийг зааж сургаж.¹³⁶

Анхны Мусульманчууд

Анх итгэж үнэмшсэн хүн нь Хүндэт Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- маань юм:

آَمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ

“Раббынх нь зүгээс өөрт нь илгээсэн зүйлд, Элч итгэв...” (эл-Бакара, 285)

قُلْ إِنِّي أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ مُخْلِصاً لَهُ الدِّينَ.
وَأُمِرْتُ لِأَنْ أَكُونَ أَوَّلَ الْمُسْلِمِينَ

136. Ибн-и Исхак, х. 117; Ибн-и Хишам, I, 262-263.

**“(Мухаммэд ээ!) «Аллахт чин сэтгэлээсээ мөргөн зал-
бирахыг Надад тушаасан.» гэж хэл.”** (эз-Зүмэр, 11-12)

Орчлонгийн Хүндэт Элчийн маань дараа Түүний хүндэт эхнэр **Хазрат-и Хатижа** -*радъяллаху анх*- хамгийн анхны мусульман болов.

Гэгээн Элч маань овог аймгийнхаа гутаан доромжлолт, гадуурхал, дарамт шахалт зэрэг зүй бус ааш араншин, үг үйлдэл, харилцаа хандлагаас болоод уйтгар гунигт автан, гэртээ харих бүрт Хазрат-и Хатижа сэтгэлийг нь тайтгаруулж, урмын сайхан үгсээр Түүний зовлон шаналлыг намжаан дардаг байв. Энэ бол хайрт Элчийнхээ тэнгэрлэг үүргийг нь хөнгөвчлөн хялбаршуулж буй Аллах Эзний таалал байв.¹³⁷

Хазрат-и Хатижа -*радъяллаху анх*-г үнэнд итгэхэд, Элчийн маань охид **Хазрат-и Рукияа, Үммү Гүлсүм** болон **Фатима** нар ч мусульман болцгоов.¹³⁸

Мөн **Хазрат-и Али** -*кэrrэмаллаху вэжхэх*-, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Хазрат-и Хатижаг мөргөл үйлдэж байхыг хараад:

“—Энэ юу вэ?” хэмээн асуув.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-:

“—Энэ бол бидний төлөө сонгосон Аллахын шашин юм. Би чамайг цорын ганц Аллаhad итгэн, мөргөн залбирч, мөн ямар ч тус нэмэргүй Лат ба Уззаг үгүйсгэхэд урьж байна!” хэмээв.

Хазрат-и Али -*радъяллаху анх*-:

137. Ибн-и Хишам, I, 259.

138. Ибн-и Са'д, VIII, 36.

“—Өнөөдрийг хүртэл би энэ шашныг огт сонсож байсангүй! Би, аав Эбү Талибаасаа асуухгүйгээр ямар нэг зүйл хийж чадахгүй!” гэв.

Орчлонгийн Хүндэт Элч маань тэр үеэр тэблигээ нууцаар явуулж байсан тул:

“—Али минь ! Хэрэв чи мусульман болохгүй бол миний ярьсан зүйлийг нууцал, бүү дэлгээрэй!” хэмээв.

Хазрат-и Али тэр шөнө хүлээв. Ийнхүү Аллах Таала түүний зүрхэнд Исламын хайрыг өгөв. Тэр өглөө эртлэн Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн дэргэд очоод Ислам шашны тухай асууж, авсан хариултынхаа дагуу Аллахын Элчийн айлдварыг шууд биелүүлэн мусульман болов. Хазрат-и Али ааваасаа эмээж, мусульман болсноо хэсэг хугацаанд нуусан бөгөөд тэр үед арван настай байв. (Ибн-и Исхак, х. 118; Ибн-и Са’д, III, 21)

Хүндэт Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- намаз мөргөл үйлдэхийг хүссэн үедээ Хазрат-и Али -раджаллаху анх-тай хамт Маккагийн хөндийг зүглэн явж хүмүүсээс нууцаар мөргөлөө үйлдээд, оройхон харьдаг байв. Энэ бүхэн Аллахын хүссэн цаг хугацаа ирэх хүртэл ийм байдлаар үргэлжлэв.

Тэр хоёрын нууцаар мөргөл үйлдэж байгааг Эбү Талиб мэдсэн тул Расулуллах маань хамгийн хайртай авга ахыгаа ч Исламд урив. Харин Эбү Талиб уг урилгад ингэж хариулав:

“—Аяа дүүгийн минь хүү! Өвөг дээдсийнхээ шашнаас салахад хүч минь үл хүрнэ! Харин Чи томилогдсон зүйлээ үргэлжлүүл! Валлахи намайг амьд байсан цагт Чамд хэн ч аюул учруулж чадахгүй!”

Мөн Хазрат-и Алид хандан:

“Хүү минь! Тэр чамайг зөвхөн буянтай сайн зүйлд л уриалан дуудна. Чи Түүний замыг (бат баримтал) алдалгүй дага. Түүнээс огт битгий сал!” гэв. (Ибн-и Хишам, I, 265)

Абдуллах бин Мэс’үд¹³⁹-*радъяллаху анх*- Маккад наймаа хийхээр ирэхдээ, Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Хазрат-и Хатижа болон Хазрат-и Али нар Кабаг тойрч байхыг, мөн тэр үед Хазрат-и Хатижа биеэ маш сайн халхлан нуусан байсныг харжээ. (Зэхэбий, *Сиер*, I, 463)

Мөн Үфэйф эл-Киндий наймаа хийхээр Маккад ирэхдээ Аббас -*радъяллаху анх*-ын гэрт зочилжээ. Тэрээр мөн л бидний Хайрт Элч болон Хазрат-и Хатижа, Хазрат-и Али нарыг Кабад мөргөл үйлдэж байхыг хараад ямар учиртай болохыг нь Аббас -*радъяллаху анх*- аас асуув. Хазрат-и Аббас тэдний тухай ярьсны дараа:

“Валлахи би, дэлхий дээр тэр гурваас өөр энэ шашныг шүтэж байгаа хүн мэдэхгүй юм байна!” гэв.

139. **Абдуллах бин Мэс’үд** -*радъяллаху анх*- анхны мусульманчуудын нэг юм. Хоч нь Эбү Абдуррахман юм. Мусульман болсон өдрөөсөө хойш Гэгээн Элчээс салаагүй бөгөөд Түүний төлөө зүтгэхдээ сэтгэл ханамжтай байв. Ибн-и Мэс’үд нь туранхай, зөөлхөн дуутай, энхрий царайтай байв. Түүнийг мусульман болох үед мусульманчуудын тоо маш цөөн байв. Тэр цаг үеүдэд Маккагийн мушрикчүүд түүнд ер амар заяа үзүүлсэнгүй. Тэрээр Мадина руу нүүж Муаз бин Жэбэлийн дэргэд хоргодон, Гэгээн Элчийг нүүсний дараа Мадинад суурьшив. Тэрээр бүх дайн оролцов. Хайрт Элч маань түүний Кур’ан уншихыг сонсох дургтай байлаа. **Абдуллах бин Мэс’үд** нь тэфсир, хадис ба фикх салбарт уудам мэдлэгээрээ маш олон эрдэмтэнг боловсруулав. Ялангуяа Куфагийн эрдэмтэд түүний дамжуулсан мэдээ ба үзэл бодлын дагуу фикхийн санаануудыг дэвшүүлсэн байдаг. Түүнээс 848 ривает /мэдээ/ дамжуулсан байдаг. Хазрат-и Усманы эринд Куфагийн кадий буюу шүүгч байснаа Мадина руу буцаж төд удалгүй, жаран хэдэн насандаа өөд болов.

Үфэйф *-радъяллаху анх-* үнэний замд орсныхоо дараа үргэлж ийнхүү харамсан ярьдаг байв:

“Тэр үед би үнэнд итгэн, хоёр дахь мусульман эрэгтэй болсон ч болоосой! Тэдний дөрөв дэх нь болохыг би ямар их хүсэх байсан гээч!” (Ибн-и Са’д, VIII, 18; Ибн-и Хажар, *эл-Исабэ*, II, 487)

Хазрат-и Алигийн дараа Хайрт Элчийн маань чөлөөлөгдсөн боол **Зэйд бин Хариса** *-радъяллаху анх-* мусульман болжээ. Зэйд, мөргөл үйлдэн үргэлж Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д чадахынхаа хэрээр тусалж, дэргэд нь явдаг байв. Таифын хорон муу санаатай удирдагчид, Гэгээн Элчийг маань чулуудах үед амьд бамбай нь болж, цусанд булагдталаа хамгаалсан тэр уудам хайраа Аллахын Элчид зориулан, үүний хариуд Орчлонгуудын Элчийн онцгой хайр, магтаалыг хүртсэн нэгэн байв.

Хазрат-и Зэйд, Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д маань ямар их хайртай байсныг Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-* ингэж гэрчлэв:

Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-*, Зэйдийн хүү Үсамэд 3500 дирхэм, өөрийн хүү Абдуллахдаа 3000 дирхэм хуваарилж өгөв. Абдуллах, өөрт нь яагаад 500 дирхэмээр бага өгсний учрыг тодруулан:

“Та, Үсамэг яагаад надаас илүү үзэв? Тэр надаас олон дайнд ороогүй шүү дээ!” гэв.

Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-* ижилгүй эрх тэгш байдал, энэрэнгүй уудам сэтгэл болон агуу даруу занг нь илэрхийлэх уг гайхамшигт хариуг өгөв:

“Хүү минь! Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*түүний аавд чиний ааваас илүү хайртай байсан. Үсамэд ч чамаас

илүү хайртай байв. Иймд Расулуллахын хайрыг, өөрийнхөө хайраас илүүд үзэв.” (Тирмизий, Мэнакиб, 39)

Асхаб-и кирам Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хайрласныг өөрсдийнхөө хайраас илүүд үздэг байсныг энэ болон үүнтэй төстэй маш олон жишээнээс харж болно.¹⁴⁰

Хазрат-и Эбү Бэкир -радыяллаху анх- нь элчийн үүргээс өмнө ч гэсэн Расулуллахтай нөхөрлөдөг байв. Тэрээр хүүхэд байхаасаа л Түүний сайхан ёс суртахуун, үнэнч, итгэл найдвартай, зөв шударга зан чанарынх нь гэрч байсан тул Түүнийг худлаа ярихгүй гэдэгт, тэр тусмаа Аугаа Эрхэд ч худал ярих боломжгүй гэдэгт итгэл дүүрэн байлаа. Тиймээс Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-түүнийг Исламд урихад огтхон ч эргэлзэлгүй хүлээн зөвшөөрөв.¹⁴¹

Орчлонгийн Хүндэт Элч маань энэ тухай хадис-и шариф-даа:

“Аллах намайг, та нарт элч болгон илгээхэд эхлээд та нар намайг «Чи худалч!» гэгцгээв. Гэтэл Эбү Бэкир «Тэр үнэн ярьж байна.» гээд амь нас, эд хөрөнгөөрөө надад маш том тусыг хүргэсэн.” хэмээн айлдав. (Бухарий, Асхабу’н-Нэбий, 5)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань, Хазрат-и Эбү Бэкирийг мусульман болоход баярласан шиг, өөр юунд ч тэгтлээ баярлаагүй. Хазрат-и Эбү Бэкир -радыяллаху анх-мусульман болсноо ямар ч эргэлзээ, бишүүрхэлгүйгээр шууд илэрхийлээд зогссонгүй хүмүүсийг, Исламд уриалан дуудаж эхэлжээ.¹⁴²

140. Хэйсэмий, VI, 174; Ибн-и Са’д, IV, 30.

141. Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, III, 78.

142. Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, III, 80-81.

Хайрт Элчийн маань амьдралд Хазрат-и Эбү Бэкир маш тусгай, чухал байр суурийг эзэлдэг. Учир нь доорх 3 онцлогтой холбоотой:

1. Мэргэн бодол санаа, холч ухаан

2. Уг санаа бодлыг дэмжигч, адилхан үзэл бодолтой тойрон хүрээлэгчид

3. Эдийн засгийн боломж.

Холч мэргэн ухаан нь вахийгаар тогтоогддог. Хазрат-и Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-* бусад хоёр хүчин зүйл буюу тойрон хүрээлэгч бие бүрэлдэхүүний анхдагч нь байгаад зогссонгүй, асар их эд баялгаа тэр чигээр нь Исламд зориулав. (Тухайлбал: мусульман болсон боолуудыг худалдан авч чөлөөлөх...)

Уг хоёр сэдвийг жаахан дэлгэрүүлбэл; Хазрат-и Эбү Бэкир болон Гэгээн Элчийн маань залуу үеийн анд нөхдийн холбоо нь элчийн үүрэг ирсний дараа хамгийн агуу, дотно нөхөрлөл болов.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-* анхны итгэгчдийн нэг бөгөөд итгэлдээ “эргэлзлийн тоос” ч буулгалгүй “Сиддик” буюу “**чин үнэнч**” хэмээх алдрыг хүртсэн юм. Тэрээр Исламыг хөгжүүлэх, түгээх бүх үйлсэд мадди-манэви буюу эд хөрөнгөсэтгэл санааны бүх баялгаа Аллахын замд түгээн дэлгэв.

Хайрын болзол буюу хууль нь хайртай хүнийхээ дуртай зүйлд дурлах, түүний хүслийг өөрийнхөө хүслээс илүүд үзэх, хайрынхаа төлөө бүх зүйлээ зориулж, золиосолж чадах мэдрэмжээр хэмжигддэг. Хазрат-и Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-*ын амьдрал нь Аллахын Элчийг хайрлах хайр, холбоо хамаарлыг илэрхийлсэн төгс жишээнүүдээр дүүрэн билээ:

Нэгэн өдөр, сэтгэлийн хаан Гэгээн Элчийг маань өвдсөнийг сонссон Хазрат-и Сиддик маань санаа зовсноосоо болоод өөрөө ч хэвтэрт ортлоо муудав.

Энэ хоёр андын агуу хайрын нөлөөнд, тэр хоёр **адилхан** болсон тул Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*:-

“*Эбү Бэкир надаас, Би ч түүнээс билээ. Эбү Бэкир дэлхийд болон ахиратад миний дүү юм.*” (Дэйлэмий, I, 437) хэмээн айлдаж, зүрхнээс зүрх рүү дамжих урсгалыг бататган илэрхийлэв.

Хүндэт Элч маань нас эцэслэхийнхээ өмнөхөн:

“*Бүх хаалгууд хаагдаг; зөвхөн Эбү Бэкирийнх л үлдэг!*” (Бухарий, Асхабү’н-Нэбий, 3) хэмээн онцолсон нь Хазрат-и Эбү Бэкиртэй сэтгэл зүрхээрээ хэр их ойртон холбогдсоныг тод харуулна.

Исламд нууцаар урьж эхэлсэн анхны өдрүүдэд **Билал-и Хабэший** болон түүний **ээж** нь ч мусульман болцгоов. Хазрат-и Билал -*радъяллаху анх*- нь мусульман болсноо зарласан анхны долоон хүний нэг байв. Тэрээр, шашнаа хамгаалан үлдэхийн тулд хамгийн аймшигт харгислалуудыг тэвчдэг байв. Аллах болон элчийг нь “Үгүйсгэ” гэж албадах тусам: “Аллах цор ганц! Аллах цор ганц!” гэдэг байв.

Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*- нь Хазрат-и Билал ба ээжийнх төлөөсийг өгч тэднийг боолчлолоос чөлөөлөв.¹⁴³

Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-ийн уг үйлдэл нь Хайрт Элчийн магтаалыг хүртэн, энэрэнгүй өгөөмөр зангаараа дурсагдах болов.

Уг байдлыг Хазрат-и Мэвлана -күддисэ сиррух- сэтгэлийн хэлээр ийнхүү тайлбарлав:

“Билал-и Хабэшийг мусульман болсон тул шируун тамлалтад оруулсныг сонссон Хазрат-и Сиддик нь Хазрат-и Мустафагийн онгонд заларч хувиришгүй сэтгэлт Билалын байдлыг танилцуулав.”

“Ингээж хэлэв: Тэр аз хийморийг хэмжих ариун оришгч Хайранд чинь автагдан, чамд дурлажээ. Иймд харгис дарангуйлагчид, тэр мэлэк мэт хүнийг тамлан зовооцгооно. Гэмгүй атал жигүүрийг нь зулгаан тасдацгаана. Тэр том эрдэнэсийг ширк болон үгүйсгэлийн шороонд булахыг хүсэцгээнэ.”

“Шатам халуун наранд улайссан элсэн дээр хэвтүүлж, нүцгэн биеийг нь өргөстэй мөчрөөр шавдан ороолгоцгооно.”

“Тэрхүү тамлалаас болоод түүний ариун биеэс оргилуур мэт цус олгойдсон ч, Аугаа Эрхэд мөргөн залбирахаа үл зогсоон «Аллах цор ганц, Аллах цор ганц!» гэсээр л...”

“Хазрат-и Эбү Бэкир өрөвч, энэрэнгүй нинжсин сэтгэлээсээ болоод биеийнх нь эд эс бүр- уй гуниг, зовлон шаналлаар дүүрэн “хэл” болж, Билалын байдлыг Хүндэт Элчид маань машид гашиудан ярьж байв.”

“Эцэст нь зүрх сэтгэл дэх зорилгоо зарлан: «Расулаллахаа! Би түүнийг худалдаж авмаар байна. Хамаг хөрөнгөө зарцуулахад ч бэлэн байна. Аугаа Эрхэд болон Элчид нь сэтгэлээ өгч үнэнч байсныхаа төлөө Аллахын дайснуудын харгислалд автан тамлагдсан тэр ариун хүнийг тийм байдлаас нь аврахгүй бол энэ дэлхийд санаа минь амрахгүй.» гэв.”

“Энэ бүхэнд Хазрат-и Мустафа -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийн сэтгэл ихэд баярлан: «Аллах болон Элчийнх нь энэ-

рэлт анд минь ээ! Энэ наймаанд Би ч гэсэн чамд түнш шүү...» хэмээн айлдав.”

“Хазрат-и Эбү Бэкир яаравчлан, Билалын эзний гэр лүү зүглэв. Тэр үед амссан тамлалаасаа болоод Билал ухаан алдсан байв. Хазрат-и Экү Бэкир маань энэрлийн ядууралд орсон (Хазрат-и Билалын) эзэнд эдгээр хатуу гашиуун үгсийг зориулав:

“Хөөе, өөдгүй жигшүүрт хутган үймүүлэгч ээ! Уур хилэнгээс болж нүд нь улайссан, энэрэх хувь заяагүй амьтан! Алла-хын энэ андыг яаж зодох чинь энэ вэ? Ээ хүний мөсгүй хэрцгий араатан аа! Энэ юуны өшөө, юуны хорсол вэ?”

“Ээ энэрлийн гуйлгачин аа! Чи өөрийгөө хүн гэж бодож байна уу? Нинжсин сэтгэлийн гачигдалт, үзэн ядалтын эзэн ээ! Хэдий хүн төрхтэй ч, чи бол хүн төрөлхтний гутамшиг!..”

“Эдгээр үгсийн дараа Эбү Бэкир -раджаллаху анх-, түүний шуналт өлөн нүдийг дэлхийн баялгаар таглав. Энэ бүхэнд цочирдсон Билалын эзэн, Эбү Бэкирийн байдлыг гайхан харж байв.”

“Түүний уг гайхширалыг анзаарсан Сиддик-и Эбү Бэкир, тэр хувьгүй хүнд ингээж хэлэв: Хөөе мунхаг аа! Чи ухаан ороогүй хүүхэдтэй адил, үнэлж баршгүй эрдэнэсийг ганцхан чавгаар өгснөө даанч мэдэхгүй л дээ! Билалыг хоёр ертөнцөд ямар үнэ цэнэтэйг чи даанч мэдэхгүй. Би түүний рухыг нь (дотоод ертөнцийг нь) харж байна, харин чи арьсны өнгийг нь...”

“Хэрэв чи түүнийг зарахдаа үнэлж чадсан бол, би илүү ихийг өгөх байлаа. Тэндээс илүү үнэлсэн бол би байгаа бүх хөрөнгөө өгөөд зогсохгүй өрөнд ч ороход бэлэн байв. Түүнийг яаж худалдан авсан ч хамгийн их ашгийг би олох байв. Ээ хувь

заяагүй хүн! Үүнийг сайн ойлго, эрдэнэсийн үнийг зөвхөн алт мөнгөний дархан л мэднэ.”

Энэхүү хүүрнэлд Хазрат-и Мэвлана *-күддисэ сиррух-* энэрэл нигүүслийн төгс үзэгдлийг толилуулаад зогссонгүй, төгс хүний үнэ цэнийг алт мөнгөөр хэмжих боломжгүй гэдгийг харуулна. Өөрөөр хэлбэл хүний дотоод үнэ цэнийг дэлхийн эд хөрөнгөөр үнэлж болдоггүйг илэрхийлснээрээ зүрх сэтгэл, ой ухаанд маань нэгэн агуу үнэнийг хоногшуулж байна.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ийн энэхүү эрхэмсэг тансаг үйлдэл нь Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д зориулсан хязгааргүй хайрыг нь дахин нэг удаа дэлгэн харуулна. Сиддикийн хил хязгааргүй хайрын бэлгэ тэмдгүүдээс ганц нэгийг дурдвал:

-Түүний авчирсан Кур'ан-и Кэрим ба Исламын хууль ёсыг чин сэтгэлээсээ хайрлаж, амьдралдаа бат баримтлах.

-Түүний үммэтийг хайрлан энэрч, тэдний сайн сайхны төлөө хичээн зүтгэх.

-Дэлхийг үл тоож, шаардлагатай бол хоосрол ядууралд ч бэлэн, сэтгэл хангалуун байх

-Түүнтэй учрахыг хүсэх.

-Түүнийг ихээр дурсан санагалзах

Халид бин Саид *-р.а-*ын зүүдэлсэн аймшгийн зүүд түүнийг авралд хүргэжээ. Тэрээр нэгэн шөнө нойрондоо, ёроолгүй том галт ангалын ирмэг дээр зогсох бөгөөд аав нь түүнийг гал руу түлхэж унагаахыг хүсч байгаа мэт аашлахыг, харин Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* түүнийг гэдсээр нь тэврэн авч гал руу унахаас аварч байгааг харав. Тэр айсандаа сэрээд өөр өөртөө:

“Аллахад тангараг өргөө, энэ бол үнэн зүүд!” гээд Хазрат-и Эбү Бэкирийн заавраар Гэгээн Элчийн дэргэд очоод Исламын алдар хүндийг хүртэв.

Хүү Хâлидынхаа мусульман болсныг сонсоод аав нь түүнийг дарлан зовоож:

“– Сул дорой амьтан! Нүднээс минь далд ор! Валлахи, би чиний ризк- хувийг ч тасална!” гэв.

Хâлид:

“–Та миний хувь хишигт саад болохыг хичээсэн ч, Аллах намайг гарцаагүй тэтгэх болно!” гэв.

Хазрат-и Хâлид Абиссин рүү нүүх хүртлээ Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хажуугаас огт холдсонгүй. (Хахим, III, 277-280)

Дараа нь Хâлидын эхнэр **Үмэйнэ Хатан**, дүү **Амр** болон түүний эхнэр **Фатима Хатан** нар ч үнэнийг олжээ.

Тэблиг буюу тунхаг мэдээ нууцаар явагдаж байсан өдрүүдэд Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-ийн дэмжлэг тусламжаар **Эбү Фүкэйхэ, Хазрат-и Усман, Зүбэйр бин Аввам, Абдуррахман бин Авф, Са’д бин Эбий Ваккас, Талха бин Үбэйдүллах** -*радъяллаху анхум эжмаин*- нар итгэл үнэмшлийн хишгийг хүртэцгээв.¹⁴⁴

Хазрат-и Усман -*радъяллаху анх*- өөрт тохиолдсон нэгэн явдлаа Хүндэт Элчид маань ингэж ярив:

“Аллахын Элч минь! Би Дамаскад байхдаа унтаа сэрүүн хоёрын завсар байтал гэнэтхэн:

Нүбүввэтийн эхний гурван жил: Нууц урилгын эрин

«Ээ унтагсад аа! Сэрцгээ! Учир нь Ахмэд, Маккад илрэн гарч ирлээ» гэх дуу сонссон. Тэгээд Макка руу буцаж ирээд таныг- элч гэдгийг мэдэж авсан.» (Ибн-и Са'д, III, 255)

Мөн Талха бин Үбэйдуллах -*радъяллаху анх*- ингэж ярив:

“Бусра Яармагт нэгэн номлогч, хүмүүст хандан:

«–Та нарын дунд Харэмын хүн байна уу?» гэж асуув.

Би:

«–Тийм ээ! Би байна» гэлээ.

Номлогч:

«–Ахмэд илэрсэн үү?» гэж асуув.

Би:

«–Ямар Ахмэд?» гэсэнд, номлогч:

«–Ахмэд бин Абдуллах бин Абдүлмутталиб! Тэр, Маккад илрэх сүүлчийн элч юм. Тэр Харэмээс гарч, хасарваан болон хад чулуутай, үр шимгүй нэгэн газар луу нүүдэллэнэ. Чамд Түүн рүү яарахыг санал болгоё!» гэв.

Номлогчийн хэлсэн үг зүрхэнд минь нөлөөлөв. Би тэндээс яаравчлан хөдөлж Маккад ирээд:

«–Ямар нэг сонин содон зүйл болсон уу?» гэж асуухад:

«–Тийм ээ, болсон! Абдуллахын хөвүүн Мухаммэдү'л-Эмин, элч гэдгээ зарлаж байна. Эбү Бэкир ч түүнийг дагасан.» гэгцгээв. (Ибн-и Са'д, III, 215)

Эбү Үбэйдэ бин Жэррах, Эбү Сэлэмэ, Эркам бин Эби'л-Эркам, Усман бин Маз'ун, Эсма бинт-и Эбү Бэкир, Хаббаб бин Эрэт, Абдуллах бин Мас'уд, Абдуллах бин Жахш, Жафар бин Эбий Талиб, эхнэр нь Эсма бинт-и Үмэйс, Эбү Хүзэйфэ, Амир

бин Фүхэйрэ *-радъяллаху анхум эжмаин-* нар, анхны мусульманчууд гэх алдар нэрийг хүртсэн хүмүүсийн нэг хэсэг нь юм.

Дāру’л-Эркам: Анхны мусульманчуудын боловсрол, сургалтын төв

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* эхний гурван жил Исламыг нууцаар мэдээлэн, уриалж байсан бөгөөд урилгыг нь хүлээж аваагүй хүмүүсээс, энэ тухай хэнд ч ярихгүй байхыг хүсч байв.

Тэрээр нүбүввэт буюу элчийн үүргээ гүйцэтгэж байсан эхний жилд Эркам бин Эби’л-Эркам *-радъяллаху анх-* мусульман болсны дараа асхаб-и кирам түүний гэрт нууцаар цуглаж эхлэв.

Мөн “Дāру’л-Ислам” хэмээн танигдсан “Дāру’л-Эркам” нь Маккад, Сафа Давааны дэргэд оршдог байв. Хайрт Элч маань *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Курайшийн мүшрикүүдээс болгоомжилж энэ ариун гэрт байрлах бөгөөд Өөрийг нь зорин ирсэн хүмүүст тэр гэрт Исламыг тайлбарлан, Кур’ан-и Кэрим уншиж, зааж мөн хамт мөргөл үйлддэг байв. Тэнд, маш олон хүн Исламтай танилцсан юм.

Нүбүввэтийн зургаа дахь жилд Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-* мусульман болж, Исламыг таниулан сургахад уг гэр маш том үүрэг гүйцэтгэв.

Эркам *-радъяллаху анх-* Дару’л-Эркамыг хожим сан болгожээ. Тэрээр гэрээслэл бичигт:

“Бисмиллахирахманирахим. Энэ бол Сафагаас холгүйхэн орших Эркамын гэрийн тухай хийсэн гэрээслэл бөгөөд түүний газар талбай нь Харам-и Шарифт харьяалагддаг тул, тэр ч мөн харам болж дархлагдав: Зарж, өвлүүлж үл болно. Үүнийг, Хишам бин Ас ба түүний чөлөөлөгдсөн боол нь гэрчилнэ.”

(Ибн-и Са’д, III, 242-244; Хаким, III, 574-575/6129)

Дару'л-Эркамыг өнөө цагт Саудын Араб нурааж, Харам-и Шарифын газарт нэмсэн нь эх үндэс рүү нь буцаасан явдал болов.

Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* нүбүввэтийн эхний гурван жилээ, нууц урилгын байдалтай өнгөрөөв. Урилга нууц байсан шалтгаан нь ямар нэгэн дарамт хавчилга, төвөг бэрхшээлтэй тааралдах вий гэсэн айдас биш, исламын үйл хэргийг хамгаалахын төлөө байв. Учир нь тунхаглан мэдээлэх үйлийг ил, нээлттэй хийх тухай ямар нэгэн тэнгэрлэг тушаал хараахан ирээгүй байв. Хэрэв энэ үед Исламыг ил нээлттэй зарлаж эхэлсэн бол, дөнгөж итгэж байсан ядуу, хүч дорой мусульманчууд мөхөх аюулд өртөж болох байв.

Дару'л-Эркамын байдлаас Исламын арга барилын тухай эдгээр үр дүнг гаргаж болох юм:

1. Зорилгынхоо төлөө шаардлагатай бол нууцлах хэрэгтэй.
2. Боловсрол ба сургаал нь нийгэм, шашин ба улс төрийн ямар нэгэн явдлыг хэрэгжүүлэх хамгийн эхний ба чухал шаардлагатай алхам юм.

Хувь хүмүүс онцлог чанараа олж авахын тулд үзэл бодлын диалектик (логик) буюу учир зүй, ёс суртахуунаар тоноглогдсон байх шаардлагатай.

Үүнээс үзэхэд Исламын үйл ажиллагаанд кияамэт хүртэл баримтлах зам ба мөрдөн дагах арга барилыг нь Гэгээн Элчийн уг гэрэлт дадлага туршлагын дагуу хэрэгжүүлэх хэрэгтэй юм. Исламыг дахин шинээр соёолуулах эсвэл огт хүрээгүй газруудад хүргэхийн тулд эдгээр боловсрол, сургалтын үйл ажиллагаанд нэн тэргүүнд анхаарал тавих шаардлагатай.

НҮБҮВВЭТИЙН ДӨРӨВ ДЭХ ЖИЛ

Зарлигийг тунхагла: Хамгийн ойр дотны хүмүүсээ сэрэмжлүүл!

Нүбүввэт гурван жил нууцаар үргэлжилсний дараа буюу дөрөв дэх жил нь Аллах Таала ингэж айлдав:

فَاضْدَعُ بِمَا تُؤْمَرُ وَاعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ إِنَّا كَفَيْنَاكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ

“Аяа Расул минь! Хойшид) Чамд тушаасан зүйлсийг тунхаглан зарла! Мүшрикүүдээс нүүрээ буруул. Шоолон доромжлогсдын эсрэг Бид Чамд хангалттай хүрэлцэнэ!”
(эл-Хижр, 94-95)

Эдгээр аяатууд нь тэблиг буюу тунхаглан зарлах үйлийг хойшид ил нээлттэй болгохыг тушаажээ.

Өөр нэгэн аятад уг сэвдийг илүү дэлгэрэнгүй анхааруулжээ:

يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

“Расул минь ээ! Чамд буулгасныг зарлан мэдээл! Хэрэв үүнийг хийхгүй бол, Түүний элчийн үүргийг биелүүлээгүйд тооцогдоно! Аллах, Чамайг хүмүүсээс хамгаалах болно. Гарцаагүй, Аллах кафирчуудыг зөв замд үл хүргэнэ.”
(эл-Маида, 67)

Хойшид Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-, Аугаа Эрхийн тушааснаар:

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ فَأَمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
النَّبِيِّ الْأَمِيِّ الَّذِي يُمُنُّ بِاللَّهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

“Ингэж хэл: Хүмүүс ээ! Гарцаагүй, Би бол Аллахын та нар луу илгээсэн Элч нь байна. Тэнгэр газрын эзэн нь Аллах юм. Түүнээс өөр шүтээн үгүй. Тэр амилуулна, бас мөхөөнө! Тиймээс та нар, Аллах болон (Түүний) үмний Элчид нь итгэж, Тэдний үгийг дуулгавартай дагацгаа. Та нар, Аллах болон Түүний үгэнд итгэж, Элчийг нь дагаваас зөв замаа олж чадна!” (эл-А’раф, 158) хэмээн хүмүүсийг ил тодоор Исламд урьж эхлэв.

Гэтэл үүнийг хаанаас, яаж эхлэхээ бодож байх үед өөр нэгэн вахий ирэв:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ وَخَفِضْ جَنَاحَكَ لِمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ
الْمُؤْمِنِينَ فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنَّي بِرَبِّي مِمَّا تَعْمَلُونَ تَوَكَّلْ عَلَى
الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ الَّذِي يَزِيكَ جِئِن تَقُومُ

**“Эхлээд хамгийн ойрын хамаатан саднаа сэрэмжлүүл!
(Ахиратын шийтгэлийг урьдаас сануул.) Чамайг дагаж буй
итгэгчиддээ (энэрлийн) жигүүрээ дэлгэ! Хэрэв Чамайг
эсэргүүцвэл «Үнэхээр, би та нарын хийсэн үйлээс хол!» гэж
хэл! Тэгээд жинхэнэ ялагч ба энэрлийн эзэн болох Аллахт
итгэн найд! Чамайг, мөргөн залбирагсдын дунд байгааг
Тэр харж байгаа. ”** (эш-Шуара, 214-218)

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань ил тодоор уриалж эхлэхдээ тэнгэрлэг тушаалын дагуу эхлээд ойр хамаатан саднаа урьж, тэднийг хоол ундаар дайлсныхаа дараа ингэж хэлэх:

“Абдүлмутталибын хөвгүүд ээ! Би онцгойлон та нарт, ерөнхийдөө хамаг хүн төрөлхтөнд элч болон томилогдов. Та нар надаас, заримдаа ер бусын гайхамшигтай зүйлсийг олж харцгаасан. Та нараас хэн хэн, надтай ах дүү бас анд нөхөд болохоо амлах вэ?”

Эдгээр үгсийг хэн ч тоож, ач холбогдол өгсөнгүй. Бүгд чимээгүй байцгаав. Харин, тухайн үед хүүхэд байсан ч итгэлийн нэр хүндээр анхлан өргөмжлөгдөх Хазрат-и Али босч зогсоод:

“—Аллахын Элч ээ! Чамд би тусална!” гэв.

Тэндэх хүмүүсийн басамжилсан, үл итгэсэн, дорд үзсэн харцнууд дундаас хорвоог гийгүүлэн инээмсэглэх Гэгээн Элчийн харц Хазрат-и Али дээр тусч, энэрэлт ариун гар нь түүний толгойг илэв.¹⁴⁵

145. Ахмад, I, 111, 159; Хэйсэмий, VIII, 302-303.

Түүний хамаатан саднууд эхлээд хүлээн аваагүй ч гэсэн Аллахын Элчийн зүрх зориг мохсонгүй. Учир нь Түүнд Аллах Таала ингэж тушаав:

يَسْ وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ

“Яа-син. Хикмэт (гүн гүнзгий, мэргэн ухаанаар) дүүрэн Кур’анаар тангараглая. Чи, илгээсэн элч нарын нэг гарцаагүй мөн! Чи хамгийн зөв зам дээр байгаа!” (Яа-син, 1-4)

وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

“... Бид, чамайг хүн төрөлхтөнд элч болгон илгээсэн. Үүнийг гэрчлэхэд, Аллах хангалттай!” (эн-Ниса, 79)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

“Бид, Чамайг бүх хүн төрөлхтөнд, сайхныг мэдээлэгч бас сануулагч болгон илгээв, гэвч хүмүүсийн ихэнх нь үүнийг мэддэггүй.” (Сэбэ’, 28)

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

“Ингэж хэл: «Хүмүүс ээ! Би бол гарцаагүй та нарын төлөө, тэнгэр газрын эзэн Аллахаас илгээгдсэн элч нь байна!..” (эл-А’раф, 158)

Аяатуудад дурдагдсанаар Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-нь бусад элч нараас ялгаатай буюу бүх хүн төрөлхтний элчээр томилогджээ. Үүнийг нэгэн хадис-и шариф илэрхийлэв:

“Надад, өмнөх элч нарын хэнд нь ч өгөөгүй таван шинж өгөв:

1. Нэг сарын зайнаас дайсны зүрхэнд айдас төрүүлэх боломж хүч.

2. Миний төлөө, дэлхий- цэвэрхэн мэсжид болгогдов. Тиймд, үмэмтээс минь хэн нэгэн итгэгч, мөргөлийн цаг болсон үед байгаа газраа шууд мөргөл үйлдэг!

3. Надаас өмнөх элч нарт халал байгаагүй дайны олзуудыг надад халал болгов.

4. Шафаат (өмгөөлөх, гэм зэмийг нь өршөөхийг хүсэх) зөвшөөрөл.

5. Надаас өмнөх элч нар зөвхөн өөрсдийнхөө овог аймгууддаа томилогддог байв. Харин Би бүх хүн төрөлхтөнд элч болж томилогдлоо.” (Бухарий, Тееммүм, 1)¹⁴⁶

Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хамаатан саднууддаа ил нээлттэй хийсэн анхны урилгаараа, тухайн үед хүүхэд байсан Хазрат-и Алигаас өөр хэнээс ч дэмжлэг тулгуур авч чадаагүй юм.

146. Өөр нэгэн ярианд Алладын Элч гурван зүйлд анхаарал татав:

“1. Надад цөөн үгээр их утга илэрхийлэх авьяас хайрлав.

2. Элчийн үүрэг надаар төгсгөл болов. Миний дараа ямар ч элч ирэхгүй.

3. Намайг унтаж байхад, надад дэлхийн сан хөмөргийн түлхүүрийг авчран өмнө минь тавьцаав.” (Мүслим, Мэсажид, 5, 6)

Тэрээр хэсэг хугацааны дараа хамаатан саднуудаа дахин гэртээ урьж хоол ундаар дайлсныхаа дараа:

“...Абдүлмутталибынхан минь ээ! Валлахи, та нарын дэлхий ба ахиратын төлөө миний авчирсан зүйлээс илүү буянтай зүйл авчирсан баатар, арабуудын дунд ерөөсөө байхгүй.

Абдүлмутталибынхан аа! Би онцгойлон та нарт, ерөнхийдөө хамаг хүн төрөлхтөнд элч болон томилогдсон. Та нар надаас заримдаа ер бусын гайхамшигт зүйлсийг олж харцгаасан. Энэ үүрэгт минь надад туслан, ах дүү болж диваажинд орохыг та нарын хэн нь хүлээн авах вэ? Та нараас хэн хэн, надтай ах дүү, анд нөхөд болохоо амлаж байна?”
ХЭМЭЭВ.

Тэд, Орчлонгийн Тэргүүний маань энэ урилгыг хүлээж авах нь бүү хэл, инээлдэн шоолж, төд удалгүй тарж одоцгоов. (Ахмад, I, 159; Ибн-и Са’д, I, 187; Хэйсэмий, VIII, 302; Ибн-и Эсир, эл-Камил, II, 63; Бэлазурий, I, 119; Халэбий, I, 283)

Хүмүүст, холын хүнийг бодвол хамаатан саднууд илүү амархан ойлголцож, бие биенийгээ хүлээн зөвшөөрдөг. Бас мусульманчуудын хамаатнуудыг бодож үзвэл, ийм аргаар Исламд илүү хурдан хүрч чадах нь тодорхой. Хэрэв уриалагчийн хамаатан нь түүнд итгэж, түшиг тулгуур болохгүй бол бусад хүмүүс түүнд итгэж, дэмжих нь бараг боломжгүй зүйл. Иймээс Орчлонгийн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань тэнгэрлэг тушаалын дагуу тэблигээ ойрын хамаатнуудаасаа эхлэв.

Түүнчлэн, элч нарын тэблиг үүрэг нь амжилттай болох эсэхэд ойрын хүмүүсийн түшиг тулгуур, дэмжлэг тусламж маш чухал үүрэг гүйцэтгэдэг. Уг үнэнийг, Кур’ан-и Кэримд:

قَالُوا يَا شُعَيْبُ مَا نَفَقَهُ كَثِيرًا مِّمَّا تَقُولُ وَإِنَّا لَنَرِيكَ فِينَا ضَعِيفًا
وَلَوْلَا رَهْطُكَ لَرَجَمْنَاكَ وَمَا أَنتَ عَلَيْنَا بِعَزِيزٍ

**“Ингэж хэлцгээв: Шуайб аа! Бид, Чиний хэлсний ихэн-
хийг ойлгохгүй байгаа бөгөөд үнэндээ бид Чамайг хүчгүй
гэж үзэж байна. Хэрэв хамаатан саднууд чинь байгаагүй
бол бид Чамайг чулуугаар нүдэж алах байв!”** (Худ, 91)

Хазрат-и Лут -алэйхиссэлам- овог аймгийнхаа хутган
үймүүлэгчдийн өмнө арга мөхөсдөхдөө, өөрийг нь түшиж
тулах хамаатан садангүйдээ гунихран өгүүллүүн:

قَالَ لَوْ أَنِّي لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ أُوَيِّ إِلَىٰ رُكْنٍ شَدِيدٍ

**“...Надад, та нарын эсрэг (босох) хүч эсвэл хоргодон
нуугдах найдвартай газар байсан ч болоосой.”** (Худ, 80)

Ислам, ах дүү хамаатан саднаа харж хамгаалахыг ихэд
чухалчилсан байдаг. Иймээс хэн нэгэн, хүмүүсийг зөв зам руу
орж, жинхэнэ аз жаргал, хишиг буяныг хүртэхийг хүсч байвал,
хамгийн түрүүнд өөрийнхөө гэр бүл, хамаатан саднаа бодох
хэрэгтэй.

Аллах -аззэ вэ жэллэ- айлдруун:

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنفُسِهِمْ وَأَزْوَاجُهُ
أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي
كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ

“Итгэгчдийн хувьд, өөрсдийнх нь аминаас илүү Гэгээн Элч чухал. Аллахын сударт өгүүлснээр, тэд бие биедээ бусад итгэгчид, нүүдэлчдээс илүү ойрхон...” (эл-Ахзаб, 6)

Хүндэт Элч маань Сафа даваанд, Курайшийнхныг исламд урьсан нь

Урилгыг хамгийн ойрынхоосоо эхлэх тушаалыг авсан Оршигчдийн Туяа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, нэгэн өдөр Сафа даваан дээр гараад Курайш аймгийнхнийг дуудсанд, тэд хүрч ирцгээв. Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-нэг өндөр хадан дээр гарч тэдэнд хандан:

“Курайшийн ард иргэд ээ! Би “Энэ уулын хормойд эсвэл тэр хөндийд дайсны морьтонгууд байна, удахгүй та нар луу дайрч, эд барааг тань булааж авна” гэвэл та нар надад итгэх үү?” гэхэд

Тэд, огтхон ч бодолгүй:

“Тийм ээ, итгэнэ! Учир нь өнөөдрийг хүртэл Чи үргэлж шударга, үнэнч байж ирсэн. Чамайг худал хэлсэн гэж огт сонсоогүй!” гэгцгээв.¹⁴⁷

147. Энд Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- тэблигийн төлөө эхлээд хувь хүний тодорхойлолт хийлгүүлж байна. Учир нь хүмүүс зан чанарыг нь бишрэн хайрлаж, дараа нь үгийг нь дагадаг. Одоо үед Исламыг таниулан мэдээлж буй хүмүүс ч зан чанараа тогтворжуулан, “Итгэл найдвартай”, “Үнэнч шударга” байх нь нийгмийн шаардлага болдог. Яа-син сүрад дурдсан Хабиб эн-Нэжжар нь тэблиг хийдэг хүмүүсийн занг ийнхүү тодорхойлжээ:

أَتَّبِعُوا مَنْ لَا يَسْأَلُكُمْ أَجْرًا وَهُمْ مُهْتَدُونَ

“(Ард түмэн минь ээ!) Та нараас ямар нэгэн шан харамж хүсдэггүй, энэ салих хүмүүсийн үгэнд орцгоо! Учир нь тэд авралд хүрсэн хүмүүс байдаг.” (Яа-син, 21) Куранд тэблиг зөвхөн Аллахын тааламжийн төлөө

Тэнд байгаа хүн бүрээс ямар ч эргэлзээгүй баталгааг авсан Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэнгэрлэг үнэнийг ийнхүү мэдүүлэв:

“Тэгвэл би одоо та нарт, бидний өмнө маш хатуу, шийтгэлийн өдөр байгааг, Аллахад итгэж үнэмшиээгүй хүмүүс тэр хатуу гэсгээлд унахыг дуулгаж байна. Би, та нарыг тэр ширүүн өдрөөс болгоомжлуулахын тулд илгээгдэв.

Курайшчууд аа! Та нарын хувьд миний байдал, “дайсныг хараад, гэр бүлийнхэнд нь аюул хүргэхээс айж, бушуухан мэдээ дуулгахаар гүйж байгаа хүнтэй адил” юм.

Курайшийнхан! Та нар нойронд автахтай адил үхнэ. Унтаад сэрж байгаатай адил амилна. Та нар булинаасаа босоод Аллахт бараалхаж, дэлхийд үйлдсэн бүх үйлийнхээ тооцоог гарцаагүй өгнө. Эцэст нь хүн бүр сайн үйл, мөргөл залбирлынхаа шагналыг болон муухай үйлсийнхээ гэсгээл шийтгэлийг хүртэх болно! Шагнал нь үүрд мөнхийн диваажин; шийтгэл нь үүрдийн там юм.” (Бухарий, Тэфсир, 26; Мүслим, Иман, 348-355; Ахмад, I, 281-307; Ибн-и Са’д, I, 74, 200; Бэлазурий, I, 119; Сэмира эз-Зайид, I, 357-359)

Тэнд байсан хүмүүс Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн уг яриаг үгүйсгэсэнгүй. Зөвхөн авга ах Эбү Лэхэб нь:

“Ээ халаг, гар чинь хувхайраасай! Биднийг үүний төлөө ийшээ дуудсан юм уу?” хэмээн зохисгүй бүдүүлэг үгсээр доромжлон Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн зүрхийг эмтлэв.

хийх ба эхлээд өөрсдөө зөв зам дээр байх шаардлагыг илэрхийлсэн байдаг.

Эбү Лэхэбийн уг хандлагаас үүдэн “Тэббэт” сура буув:

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ سِوَىٰ نَارًا
ذَاتَ لَهَبٍ وَامْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ

“Эбү Лэхэбийн хоёр гар хатаж хорчийг! Угаасаа хатаж хорчийв... Эд хөрөнгө болон олз ашиг нь түүнд тус болсонгүй. Тэр дүрэлзэх галд шатна. Мөн хүзүүндээ хасарвааны мөчрөөр сүлжсэн уяатай эхнэр нь (тамын) галын модыг зөөгчөөр (гал руу орно).” (Тэббэт, 1-5) (Бухарий, Тэфсир 26/2, 34/2, 111/1-2; Мүслим, Иман 355)

Аятад Эбү Лэхэбийн эхнэрийг ч бас дурджээ. Учир нь тэр нөхөртэйгээ адилхан, Алладын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг маш ихээр тамлан зовоож, зам дээр нь өргөс хүртэл цацдаг байв.

Тэббэт сура нь хүний садан төрөл, гарал угсаа нь тийм ч чухал бус гэдгийг илэрхийлнэ. Хамгийн чухал нь рухий буюу зүрх сэтгэлийн холбоо болон таква юм. Руханд гарал угсаа байдаггүй. Удам угсаа нь бие махбодод хамаардаг чанаруудын нэг юм. Гэтэл бие махбод, хөрсөнд уусч үгүй болно. Хүний үнэ цэнэ, рух нь хэр боловсорсонтой холбоотой бөгөөд нэр хүнд нь үүгээр тодорхойлогдоно. Хүний бодит тал болох бие махбод нь руханд орсон дүр эсвэл өмссөн хувцастай адил. Хүн, тусгай даавуугаар хийсэн хувцас өмссөн ч (бие махбод нь, удам угсаа нь ямар байсан ч) үүгээрээ үнэ цэнэ, нэр хүндийг хүртэх боломжгүй!

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн хичээл зүтгэлийн үр дүнд авга эгч нар болох **Хазрат-и Сафийе,**

Хазрат-и Атикэ нар болон **Хазрат-и Аббасын** чөлөөлсөн **Эбү Рафий**, **Эбү Зэрр** ба **Амр бин Абэсэ** нар мусульман болцгоов.

Эбү Зэрр -*радъяллаху анх*- мунхаглалын үед пут шүтдэггүй нэгэн байсан бөгөөд зөв замыг олж, авралд хүрснээ ингэж ярив:

Би Гяфар аймгийн хүн байв. “Маккад нэг хүн тодорч, өөрийгөө элч гэдгээ идэрхийлж гэнэ” гэсэн мэдээг авах тэр мөчид Аллах Таала сэтгэлд минь Исламын хайрыг өгөв. Ийнхүү би:

“–Маккад очоод, өөрийгөө тэнгэрээс мэдээлэл авчирснаа илэрхийлж буй Тэр хүнтэй уулз, Түүний тухай надад мэдээ авчраарай!” хэмээн дүү Үнэйсийгээ явууллаа.

Дүү минь Маккад очиж Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тай уулзан, үгсийг нь сонсоод буцаж ирэв. Би түүнээс:

“–Юу хийсэн? Ямар мэдээлэл авчирсан бэ?” гэж асуулаа.

“–Маккад, чамтай адил шашинтай нэг хүнтэй тааралдахад Тэр, өөрийг нь Аллах илгээсэн болохыг хэлж байна.” гэв.

“–Тэгвэл, хүмүүс түүний тухай юу ярьж байна?” гэхэд

“–Шүлэгч яруу найрагч, мэргэ төлгөч, илбэчин гэх мэтээр ярьцгааж байна!” гэв.

Миний дүү өөрөө шүлэгч бөгөөд шүлэг яруу найргийг сайн ойлгодог байв. Тэрээр Хүндэт Элчийн тухай ингэж хэлэв:

“–Би мэргэ төлгө хийдэг хүмүүсийн үгийг сайн мэднэ. Түүний үгс, тэднийхтэй огт адилгүй бөгөөд би Түүний үгсийг шүлгийн бүх төрөлтэй харьцуулж үзсэн. Валлахи, тэдгээр үгсийг хэн ч шүлэг гэж хэлж чадахгүй. Тэр гагцхүү үнэнийг хэлж байна. Харин Түүнийг гүтгэж буй хүмүүс өөрсдөө

худалч! Тэрээр зөвхөн буянт сайн үйл, ёс суртахууны ач тусыг л тушааж, муу муухайгаас болгоомжлуулан хориглож байна.”

Дүүгийн минь ярьсан бүхэнд сэтгэл минь үл ханасан тул хоол ундаа бэлдэн би өөрөө замд гарлаа. Би Маккад ирээд Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг танихгүй боловч, бусдаас ч мөн асуумааргүй санагдсан тул Түүнийг Мэсжид-и Харамд хүлээн, Зэмзэм ууж өл, цангаагаа тайлж байв. Тэр үед миний дэргэд Хазрат-и Али ирээд:

“–Та эндэхийн хүн биш юм шиг байна, тийм үү?” гэсэнд, би:

“–Тийм!” гэлээ.

“–Тэгвэл манайд зочилно уу!” гэв.

Би, Али -*радъяллаху анх*-ыг дагаад явлаа. Тэр, Маккагийнхны дэгдээсэн бослогын шуурганаас болоод, яах гэж ирсэн шалтгааныг минь ч асуусангүй. Өглөө болоход би, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг олохоор дахин Мэсжид-и Харамд очоод, үдэш болтол хүлээсэн ч сураг чимээ авч чадсангүй. Тэр үед Али -*радъяллаху анх*- дахин ирээд:

“–Та очих газраа олж чадаагүй л байна уу?” гэв.

Би:

“–Олж чадаагүй.” гэлээ.

Али -*радъяллаху анх*-:

“–Тэгвэл дахиад манайд очоорой.” гэлээ.

Тэднийд очиход:

“–Энэ чинь хэн бэ? Энд яагаад ирсэн юм?” гэж асуув.

Нууцыг хадгалж, надад зам зааж өгнө гэсэн амлалт авсны дараа, би:

“–Бидний дуулснаар, энд хэн нэгэн өөрийгөө элч гэдгээ илэрхийлж байна гэнэ! Би Түүнтэй уулзаж ярилцахаар ирлээ.” гэв.

“Та ирсэн нь үнэхээр сайн хэрэг болжээ! Тэр хүн үнэхээр Аллахын элч мөн. Та өглөөгүүр намайг дагж яваад миний орсон гэр лүү ороорой! Би таны хувьд аюултай зүйл харвал, гутлаа янзалж байгаа мэт дүр эсгэж хана руу эргэнэ, харин та зөрөөд өнгөр.” гэв.

Би эцэст нь Расулуллахд бараалхаж чадлаа.

“–Эс-Сэламү алэйкэ Аллахын Элч ээ!” хэмээн Исламын мэндээр, Түүнтэй хамгийн анх би мэндлэв.

“–Мухаммэд ээ! Чи хүмүүсийг юунд уриалдаг вэ?” гэж асуухад минь,

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- “–Цорын ганц бөгөөд ижил нь үгүй Аллахад итгээж, баримлуудыг орхин, намайг Аллахын Элч гэдгийг гэрчлэхэд би урьж байна” хэмээв.

Тэрээр надад Исламын тухай ярихад нь би шууд мусульман болсон юм. Намайг мусульман болсонд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маш их баярлан, жаргалтайгаар мишээв.

“–Эбү Зэрр ээ! Одоо энэ үйлийг Маккачуудаас нууцлан, нутагтаа харь!” хэмээсэнд, би:

“–Расулаллах аа! Би шашнаа зарламаар байна” гэлээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Би, Маккагийнхан чамд хор хөнөөл хүргэх вий хэмээн зовниж байна!” гэв. Би:

“–Расулаллах аа! Намайг алсан ч би үүнийг заавал хийнэ.”
гэхэд

Хүндэт Элч маань дуугаа хураав.

Би, Курайшийнхныг Мэсжид-и Харамд цуглах үеэр тэнд очоод, чанга дуугаар:

“–Курайшийн ард иргэд ээ! **Эшхэдү эн ла илахэ иллаллах вэ эшхэдү эннэ Мухаммэдэн абдүхү вэ расулүх!**” хэмээн хашгирлаа.

Мүшрикүүд:

“– Хүн төөрөлджээ! Хүн солиорчээ! Алив босоод энэ сабий¹⁴⁸ руу дайрцгаая!” гээд намайг хөнөөхөөр зодож эхэлтэл Аллахын Элчийн авга ах Аббас амжин ирж, намайг хамгаалаад, тэдэн рүү:

“–Арай ч дээ, шившигтэй юм! Курайшийнхан! Та нар наймаачин хүмүүс. Наймааны зам тань Гяфар аймгаар дайрч өнгөрдөг. Та нар эсвэл наймааны замаа таслуулмаар байна уу?” хэмээн загнахад, тэд тарцгаав.

Маргааш өглөө нь би Мэсжид-и Харамд очиход, мөн адилхан зүйл болов. Тэд намайг (ханатлаа зодоод) үхсэн гэж бодоод орхин одоцгоов. Би босоод Аллахын Элчийнд очиход миний байдлыг харсан Хайрт Элч маань:

“–*Би чамайг хориглоогүй билүү?*” хэмээв.

Би:

“–Расулаллах аа! Энэ бол миний сэтгэлийн хүсэлт байв, би ч хэрэгжүүллээ.” гэлээ.

148. Маккачууд тэр үед мусульман болсон хүмүүсийг “шашнаасаа гарсан” гэсэн утгаар “сабии” гэдэг байв.

Би хэсэг хугацаанд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн дэргэд байсан юм. Дараа нь:

“—Аллахын Элч ээ! Та надад юу хийхийг тушаах вэ?”
ГЭЛЭЭ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- “Чамд өгөх миний тушаал “Исламыг овог аймгийнхандаа дуулган урь! Биднийг ил нээлттэй болохыг сонсонгуутаа хүрээд ирээрэй!” ХЭМЭЭВ. (Бухарий, Мэнакибү’л-Энсар 33, Мэнакиб 10; Ахмад, V, 174; Хаким, III, 382-385; Ибн-и Са’д, IV, 220-225)

Орчлонгийн Хүндэт Ноён маань хүмүүсийг Исламд урьсаар байв. Хажжийн улиралд Указ, Мэжэннэ, Зүлмэжаз мэтийн яармагуудад хүмүүс бөөгнөрсөн газруудаар явж, тааралдсан хүн бүртээ эрх чөлөөт-боол, сул дорой-хүчтэй, баян-ядуу гэлгүй Исламыг зарлан мэдээлж, тэднийг “Аллах цорын ганц” гэдэгт итгэж үнэмшихийг уриалж байв.¹⁴⁹

Нүбүввэтийн энэ үед буусан аяатууд ерөнхийдөө кияамэ-
тийн аймшигт ширүүн байдлыг мэдээлж байв:

إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ
مَوْرًا وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا فَوَيْلٌ لِّلْمُكَذِّبِينَ الَّذِينَ هُمْ فِي
خَوْضٍ يَلْعَبُونَ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَىٰ نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا هَذِهِ النَّارُ الَّتِي
كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ

149. Хар. Ибн-и Са’д, I, 216-217.

“Раббын чинь шийтгэл гэсгээл заавал хэрэгжинэ. Түүнд саад болох юу ч байхгүй. Тэр өдөр тэнгэр доргин донсолно. Уулс гулсан нүүнэ. Тэр өдөр (элч нараа) үгүйсгэгчид, үнэхээр харамсах болно! Тэд мухар сүсэгт живж, цагаа дэмий нөгцөөж байна. Тэр өдөр тэд тамын галд унах болно. (Тэр үед) «та нарын үгүйсгэдэг байсан гал энэ байна!» гэх болно.” (эт-Тур, 7-14)

Расулуллахыг маань элч болсноо зарлаж илээр урьж эхэлсний дараа мүшрикүүд болон тэдний баримлан шүтээний эсрэг аяатууд бууж эхлэв:

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَصْبُ جَهَنَّمَ أَنْتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

“(Мүшрикүүд ээ!) Та нар болон Аллахаас өөр шүтдэг байсан зүйлс чинь, бүгд тамын түлээ болно. Та нар тийшээ орцгооно.” (эл-Энбия, 98)

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ
فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ

“(Расул минь ээ!) Ингэж хэл: Би ч гэсэн та нар шиг нэгэн хүн. Та нарын Эзэн цорын ганц гэдгийг Надад мэдэгдсэн. Та нар одооноос түүн рүү чиглэн, өршөөл гуйцгаа. Түүнтэй өөр зүйлийг эн зэрэгцүүлдэг хүмүүсийн байдал нь үнэхээр харамсалтай!” (Фүссилэт, 6)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-мүшрикүүдийн залбирдаг байсан баримлуудыг шүүмжилж эхлээд, күфр болон төөрөгдлийн дунд үхэж үрэгдсэн өвөг дээдэс нь тамд орно гэдгийг хэлтэл, Курайшийн мүшрикүүд

Хүндэт Элчийг маань эсэргүүцэн, үгүйсгэж Түүний эсрэг нэгдэв. Харин Эбү Талиб, Аллахын Элчийг хамгаалж байсан тул яаж ч чадсангүй.¹⁵⁰

Эбү Жэхил, Эбү Лэхэб, Вэлид бин Мугира, Үмэйе бин Халэф, Ас бин Ваил, Надр бин Харис, Үкбэ бин Эбий Муайт, Үтбэ бин Рэбиа мэтийн догшин хэрцгий мүшрикүүд Хүндэт Элчийн маань дайсан болж мөнхийн харуусалд автсан азгүйчүүд болов.

Тэблигийн ач холбогдол ба арга барил

Тэблиг нь Ислам шашин болон түүний үндэс суурийг таниулж, уг зарлиг тушаалуудын дагуу амьдрах нөхцлийг нь бүрдүүлэхийн тулд хичээдэг. Хамгийн алдартай нэршлээр илэрхийлбэл тэблиг бол “эмр-и би’л-ма’руф, нэхй-и ани’л-мүнкэр: сайн сайхныг тушааж, муу муухайг хориглох” хэмээн ойлгож болно.

Аллах Таала Куран судартаа, тэблигийг бүх итгэгчдэд үүрэг болгон тушаажээ:

وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ
عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

“Та нарын дунд, сайн сайхан зүйлд уриалж, зөв зүйлийг заан, муу муухайгаас болгоомжлуулах хэсэг хүмүүс байг! Тэд бол жинхэнэ авралд хүрсэн хүмүүс юм.”
(Ал-и Имран, 104)

150. Ибн-и Са’д, I, 199.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ
مِنْهُمْ الْمُؤْمِنُونَ أَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ

“Та нар, хүн төрөлхтний (сайн сайхны) төлөө сонгогдсон хамгийн буянтай үмэт билээ. Та нар сайн сайхныг тушааж, муу муухайгаас болгоомжлуулна...” (Ал-и Имран, 110)

Хайрт Элч маань нэгэн хадис-и шарифдаа тэблигийн ач холбогдлын тухай ингэж ярив:

“Биднээс ямар нэг зүйл сонсч, түүнийг яг тэр чигээр нь бусдад хүргэсэн хүний царайг Аллаx, хиргүй тунгалаг цагаан болгог! Өөрт нь мэдээ хүрсэн олон хүмүүс байх бөгөөд тэд, мэдээг шууд сонссон хүнээс ч илүү сайн ойлгож хэрэгжүүлдэг.” (Тирмизий, Илим, 7)

“Аллахад тангараг өргөө, Аугаа Эрх чамаар дамжуулан хэн нэгэн хүнийг хидаетэд (зөв замд) хүргэвээс (дэлхий дээрх хамгийн үнэ цэнэтэйд тооцогдож байсан) улаан тэмээтэй болсноос ч илүү буянтай.” (Бухарий, Асхабу’н-Нэбий, 9)

“Хидает буюу авралын зөв замд урьсан хүнд, түүнийг дагагчдын ач буянтай адил буян өгөгдөнө. Энэ нь тэдний (дагагчдын) буянаас ч үл хасагдана.” (Мүслим, Илим, 16)

Исламыг таниулан мэдээлэгчид ахиратад хэр өндөр түвшинд хүрэхийг илэрхийлсэн хадисыг Энэс -радыяллаху анх-ийнхүү дамжуулжээ:

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн өдөр ингэж айлдав:

“Би, та нарт зарим нэг хүмүүсийн тухай мэдээ дуулгах уу? Тэд элч ч биш ч, шэхид ч биш. Гэтэл кияамэт өдөр элч нар болон шэхидүүд, Алладын онгон дахь тэдний хэргэм зэрэгт атаархдаг.¹⁵¹ Тэд гэрэлт сэнтий дээр сууцгаах бөгөөд хүн бүр тэднийг танина.”

Асхаб-и кирам:

“Тэд хэн бэ? Алладын элч ээ” гэж асууцгаав.

Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Тэд кулуудыг нь Аллахт, Алладыг кулуудад нь хайрлуулсан хүмүүс юм. Тэд газар дэлхий дээр тэблиг хийн тойрон явцгаана.” хэмээв.

Би:

“Алладын Элч ээ! Алладыг кулуудад нь хайрлуулахыг ойлголоо. Харин кулуудыг нь яаж Аллахад хайрлуулах вэ?” гэж асуухад:

“Хүмүүст Алладын дуртай зүйлийг тушааж, дургүй зүйлээс нь болгоомжлуулан холтгоно. Хүмүүс үүнийг дагавал, Аллах -аззэ вэ жэллэ- тэднийг хайрлана.” (Али эл-Муттакий, III, 685-686; Бэйхакий, Шуабу 'л-Иман, I, 367)

Аугаа Эрхэд хайртай нэгэн яруу найрагч сэтгэлээ ийнхүү илэрхийлнэ:

Хамаг дэлхийн ард түмэн “Хайрт”-ыг минь хайрлахыг хүснэм

151. Энэ үг нь амьдралаа тэблиг хийхийн тулд зориулсан хүмүүсийн үнэ цэнийг мэдүүлэх зорилготой. Энэ нь тэднийг, элч нар болон шэхидүүдээс давуу гэсэн үг биш юм. Угаасаа элч нар ба шэхидүүд нь амьдралаа тэблигийн төлөө золиосолсон хүмүүс.

Хан Хорвоод “Хааныг” минь хайрлаагүй хэн ч үл үлдэхийг хүснэм

Тэблиг үүргээ ёсоор нь гүйцэтгэсэн хүний ашиг хонжоо нь дэлхийн хамгийн үнэт сан хөмрөгөөс илүү атал, энэ үүргээ хойш тавих нь бүхэл бүтэн нийгмийг сүйрэл рүү унагахуйц аймшигт үр дүнд хүргэж мэднэ.

Аллахын Элчийн энэ сануулга, үнэхээр анхаарал татна:

“Надад амьдрал хайрласан Аллахад тангараг өргөө, та нар сайныг тушааж, мууг хоригло. Эс тэгвэл Аллах та нарт зовлон зүдгүүр илгээнэ. Тэр үед та нар мөргөн залбирах боловч Тэр, дуа залбирлыг тань хүлээн зөвшөөрөхгүй.” (Тирмизий, Фитэн, 9)

Сахаба-и кирамаас Эбза эл-Хузаи -раджяллаху анх-өгүүлрүүн:

“Нэгэн өдөр Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- мин-бэр дээр гарч үг хэлэхдээ, зарим мусульманчуудын буянт сайн үйлсийг дурдав:

“—Зарим хүмүүст юу болох нь энэ вэ, хөршдөө юу ч ярихгүй, мэддэггүй зүйлийг нь сургахгүй, тэднийг үл ухааруулна. Тэдэнд сайн сайхныг эс зарлигдана, муу муухайгаас эс болгоомжлуулна?

Зарим хүмүүст нь юу болоо вэ, мэддэггүй зүйлээ хөршөөсөө асууж үл сурна, ойлгохыг үл хичээнэ?

Аллахад тангараг өргөө, оюун ухаантай хүмүүс хөршдөө зааж сургана, тэднийг ойлголттой болгоно, сайн сайхныг тушааж, муу муухайгаас болгоомжлуулна; нөгөө талаас мэддэггүй хүмүүс нь хөршөөсөө асууж сурна, шашны үйл

хэргүүдийг ойлгохыг хичээнэ. Эс бөгөөс дэлхийд тэднийг гарцаагүй шийтгэнэ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- эдгээрийг хэлээд минбэрээс бууж гэртээ харьсны дараа, хэсэг хүмүүс:

“–Бидний бодлоор (Йемений) Эш’арийчуудын тухай хэлсэн байх, учир нь тэд факих (ухаантай, эрдэм мэдлэгтэй) хүмүүс, харин хөршүүд нь бүдүүлэг, ширүүн зантай, ус өвс даган нүүдэллэдэг хүмүүс.” гэцгээв.

Эш’арийчууд энэ бүхнийг сонсоод, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- рүү хүрч ирээд:

“–Расулаллах аа! Та нэг аймгийг ач буянтайгаар, харин биднийг муугаар дурджээ. Ямар нөхцөл байдлаас маань болоод биднийг муулсан юм бэ?” гэцгээв.

Орчлонгуудын Хүндэт Элч юу ч хэлэлгүй, зөвхөн өмнөх үгсээ давтав. Эш’арийчууд өөрсдийг нь хэлсэн эсэхийг ч ойлгож чадаагүй тул гүйцэд ойлгохын тулд Хүндэт Элчээс маань хэд хэдэн удаа асуув. Расулаллах -алэйхиссалатү вэс-сэлам- асуух бүрт өмнөх үгсээ дахин давтан хэлэв. Тиймд Эш’арийчууд:

“–Тэгвэл бидэнд жилийн хугацаа өг!” гэсэнд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-, хөршүүдээ боловсруулж, шашнаа сургахын тал дээр жилийн хугацаа өгөөд, дараа нь тэдэнд ут аяатуудыг уншиж өгөв:

لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى
ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ
مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ

“Исраилынхны үгүйсгэгчид, Давуд болон Мэрьемийн хүү Есүсийн хэлээр хараагдсан байдаг. Энэ бүхэн, тэдний гаргасан бослого болон хэтэрсэн үйлдлүүдээс нь болсон хэрэг. Тэд нэг нэгнийхээ хийж буй буруу муухай үйлдлүүдийг хориглодоггүй байв. Тэд үнэхээр муухай зүйл хийдэг байв.” (эл-Маида, 78-79) (Хэйсэмий, I, 164; Али эл-Муттакий, III, 684/8457)

Оршигчдын Туяа *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Аллахын соёрхлоор хүртсэн зүрхний боловсрол болон төгс байдлаараа хүмүүсийг зөв замд хүргэх зорилгоор тэблигээ үргэлжлүүлэн, өөрт нь оногдсон уг тэнгэрлэг үүргийг хэрэгжүүлэх ухамсар нь Түүнийг оргилын оргил болгов. Тэрээр үүргээ биелүүлэхэд нь саад болох дэлхийтэй хамаатай бүх зүйлсээс эргэлзэлгүй татгалзаж, Эрхэд кул болохыг бүгдээс дээр үзэв.

Хайрт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Исламыг хүн бүрийн оюун ухааны түвшнээр буюу хүн бүрт ойлгогдохоор тайлбарлах бөгөөд, авралыг ганцхан хүн олсон ч хэмжээлшгүй ихээр догдлон баярладаг байв.

Тайфид өнгөрүүлсэн саад бэрхшээлээр дүүрэн арван өдрийн зовлон гунигийг, Христийн шашинтай боол Аддасын хидает мартуулж чадсан юм.

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* бүх хүн төрөлхтөнг Исламын туяагаар гийгүүлэхийн тулд байдаг хүчээ зарцуулж, исламыг таниулан мэдээлэхдээ шантарч ядарна гэдгийг мэддэггүй байв. Түүнийг тэблиг хийхдээ хэрхэн нарийн болгоомжтой ханддаг байсныг Эбү Рифаа *-радьяллаху анх-* ингэж яриу:

“Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийг хутба уншиж байхад, би дэргэд нь очоод:

«–Расулаллах аа! Шашнаа мэддэггүй гадны нэг хүн ирлээ, сурч мэдмээр байна.» гэхэд

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- над руу эргэн харснаа, хутбагаа орхиод дэргэд минь ирэв. Түүнийг суулгахын тулд төмөр хөлтэй нэг суудал авчирсанд, дээр нь суугаад Аллах Таалагийн өөрт нь сургасан зарим зүйлийг надад тайлбарлан ярьж өгөөд, дахин хутба руугаа эргэж яриагаа гүйцэв.” (Мүслим, Жум’а, 60)

Асхаб-и кирам ч гэсэн үнэнийг мэдээлж, үзэж харсан алдаатай буруу зүйлүүдийг засахын тулд нарийн нямбай ханддаг байв. Түүнчлэн Расулуллахын сүннэтийн эсрэг үйлдэл хийсэн хүмүүсийг сануулах үүргийг бараг бүгд гүйцэтгэдэг байлаа. Хэн нь ч тэр цаг нь болохоор өөрт ноогдох үүргээ заавал гүйцэтгэх бөгөөд юу болсон ч үнэнийг илэрхийлэхээс огтхон ч татгалздаггүй байв. Аллахын Элчийн хадисуудыг эсэргүүцэгчидтэй нэг дээвэр доор огт сууж болохгүйгээ илэрхийлэн,¹⁵² хадис-и шарифын эсрэг өөрийнхөө үзэл бодлыг хэлэгсдэд, үүнээс хойш дахин тэдэнтэй нэг газар суухгүй гэдгээ илэрхийлэн тэр газраас холддог байв.¹⁵³

Сүфьяан-и Сэврий -күддисэ сиррух- тэблигийн ач холбогдлын тухай өгүүлрүүн:

“Чиний хувьд Хорасанд очиж тэблиг хийх нь Маккагийн оршин суугч болохоос илүү ашигтай.”

Тэблиг нь ийм чухал тул, үүнийг жинхэнэ утгаар нь гүйцэтгэх чадвартай хүмүүсийг бэлтгэн гэдэг төдий чинээ

152. Хар. Шафии, *Рисалэ*, х. 193, Истанбул, 1985; Сүюүтий, *Мифтах*, х. 48, Бейрут 1987.

153. Хар. *Муватта*’, Бүюү’, 33; Ибн-и Мажэ, Мукаддима, 2.

чухал юм. Доорх үйл явдлаар, тэблигид зүрх сэтгэлээ зориулсан хүний үнэ цэнийг харуулжээ:

Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-* нэгэн өдөр нөхдийнхөө хамт сууж байв. Тэрээр, анд нөхдөдөө хандан (Аллахаас) юм гуйхыг хүсэв. Тэдний зарим нь:

“Бидний сууж байгаа энэ гэрээр дүүрэн мөнгөтэй болвоос Аллахын замд зарцуулья!..”

Нөгөө нэг нь:

“Энэ гэрээр дүүрэн алттай болоод Аллахын төлөө зориулья!..” гэв.

Мөн нэг хэсэг нь:

“Энэ гэрээр маань дүүрэн эрдэнэстэй болоод тэднийг Аллахын замд зарцуулья!..” хэмээн хүсэв.

Харин Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-*:

“Илүү, бүр илүүг хүсэцгээ!” гэхэд, тэд:

“Аллах Таалагаас өөр юу хүсэх билээ?!” гэгцгээв.

Иймд Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-*:

“Миний хувьд, энэ гэр Эбү Үбэйдэ бин Жэррах, Муаз бин Жэбэл ба Хүзэйфэтү’л-Еманий зэрэг (шилмэл, онцгой) хүмүүсээр дүүрэн болж, тэднийг Аллахын замд буюу тэблиг болон сургах хүмүүжүүлэх үйлсэд зохимжтой болохыг хүсч байна...” гэв. (Бухарий, *Тариху’с-Сагйир*, I, 54)

Энэрэл, халамжийн эх булаг Аугаа Раб маань, кулуудынхаа Үнэн шашинд урин дуудахад мөрдөх хэрэгтэй хамгийн үр дүнтэй аргыг ингэж мэдэгдэв:

أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ
وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ
ضَلَعَنُ سَبِيلَهُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

(Расул минь! Хүмүүсийг) гүн нарийн ухаан болон сайхан сургаалаар Раббынхаа замд урин дууд, мөн (шаардлагатай бол) тэдэнтэй хамгийн сайн аргаар тэмц..” (эн-Нахл, 125)

وَلَا تُجَادِلُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ۚ الَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَقُولُوا أَمَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
وَالْهَذَا وَالْهُكْمُ وَاحِدٌ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

“Тэдний дундаас тамлан зовоогчдыг нэг тийш нь орхиод, эхл-и китабтай (еврэйчүүд болон христчүүдтэй) зөвхөн хамгийн сайхан аргаар тэмцэж: «Бидэнд болон та нарт илгээсэн бүх зүйлд бид итгэсэн. Бидний бурхан, та нарын бурхан нэг бөгөөд бид Түүнийг даган баталж байна» гэж хэлцгээ.” (эл-Анкэбүт, 46)

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي
مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ۚ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ
أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ

“Сайн үйл үйлдээд: «Би Аллахыг дагагсдын нэг билээ.» хэмээн хүмүүсийг Аллахад урьж буй хүнээс илүү сайхан яриатай хэн байх вэ дээ! Сайн муу зүйлс адил тэгш биш.

Чи, мууг хамгийн сайн аргаар саатуулахыг хичээ.¹⁵⁴ Тэр үед Чамтай өстөн дайсан байсан хүн, аминаасаа илүү дотны анд чинь болчихсон (байхыг Чи харах болно).” (Фүссилэт, 33-34)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي
وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Ингэж хэл: Энэ бол Миний зам; Би, зүрх сэтгэлээрээ үнэнийг ухаарсан тул та нарыг Аллахад урьж байна. Би болон миний үммэт, Аллахыг магтан дурдмуй. Би, мүшрикүүдийн нэг биш.” (Юүсүф, 108)

Санал болгосон энэ тэнгэрлэг арга барилыг хэрэгжүүлсний эцэст түүхэн дэх олон олон өргөснүүд сарнай болон хувирч, шоронд хоригдсон зүрх сэтгэлүүд гэрэл туяагаар бялхсан билээ.

Муса, Хâрун -*алэйхимэссэлам*- хоёрыг Фарон шиг жинхэнэ догшин, зөв замаас төөрсөн хүн рүү илгээхдээ, зөөлөн арга хэрэглэхийг зөвлөн Аллах Таала ингэж тушаав:

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى

154. Юүсүф -*алэйхиссэлам*-ын байдал нь энэ аяатын хамгийн гоё жишээний нэг юм. Тэрээр, өөрийг нь шаналган зовоосон ах дүү нарынхаа гэмийг илчлэн буруутгалгүй, тэднийг дайлж цайлав. Эцэст нь ах дүү нар нь түүнийг таниад: **...Аллахад тангараглая, Аллах чамайг үнэхээр биднээс илүү болгожээ...**” (Юүсүф, 91) хэмээн Түүний илт давуу байдлыг хүлээн зөвшөөрч, уучлал гуйцгаав. Энэ байдал нь байр байдлаараа тэблиг хийх нь ямар их нөлөөтэй болохыг батлан харуулна.

Дэлгэрэнгүй мэдээллийг- Осман Нури Топбаш, *Нэбийчүүдийн Цуваа 2*, х. 129-130, Истанбул, 2004.

“Түүнтэй эелдэг зөөлөн ярьцгаа. Магадгүй сургаалыг сонсон ухаарч, Аллахаас айна.” (Та-ха, 44)

Уг аятад, тэблигийн хоёр чухал арга барилыг харуулжээ:

1. Үнэнийг мэдүүлэхдээ, харилцагчийнхаа занг эвдэхгүйгээр, зөөлөн ярих:

Тухайлбал, Муса -алэйхиссэлам-ын гайхамшигийг харсан Фарон олон удаа итгэхэд хүрсэн ч, Хâmân болон эргэн тойрны-хон нь түүнд саад хийсэн бөгөөд эцэст нь өөрөө ч их зан гарган, итгэхээс татгалзав.

Аугаа Эрх нь Муса -алэйхиссэлам-д “кавл-и лэйин буюу зөөлөн хэл яриа” хэрэглэхийг тушааснаараа бидэнд ч мөн тэблигийн аргыг сургасан хэрэг. Үүнээс үзвэл эхлээд зүрх сэтгэлүүдийг нь зөөлрүүлж, дараа нь тэблиг хийнэ.¹⁵⁵ Элч нар болон Аллахын достууд амьдралдаа огтхон ч маргалдаж байсангүй. Байр байдлаараа тэблиг хийх нь маш чухал юм.

Аллах Таалагийн тэблиг үүрэг оноосон элч нар, зүрх сэтгэлийг засахаар ирсэн тул, хүмүүсийг үргэлж зүрх сэтгэлийн цонхоор харж, эргэн тойрондоо эгнэгт хайр халамж тараан олон олон хүний авралын замаа олох хөтөч нь болсон байдаг. Хэрэв тэд муу муухай үйлдэл хийсэн бол хоорондоо хагаралдан

155. Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хижрий тооллын 7 онд Хайбарыг Эзэлсний дараа ганд нэрвэгдэн, өлсгөлөнд автсан Маккад алт мөнгө, арвай буудай, хасарвааны үр илгээв. Эбү Сүфьян энэ бүхнийг аваад Курайшийн ядуучуудад тарааж:

“–Аллах, дүүгийн минь хүүг буянаар шагнах болтугай! Учир нь Тэр хамаатан садныхаа эрхийг хамгаалав!” хэмээн талархлаа илэрхийлэв. (Я’кубий, II, 56)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн энэ өгөөмөр байдал нь Маккагийнхний зүрхийг зөөлрүүлж хэсэг хугацааны дараа Маккаг эзлэх үед шууд мусульман болцгоов.

харилцаа холбоогоо бүрмөсөн тасалж, бусдад нөлөөлөх нөлөө, нэр хүнд нь үгүй болж, эцэст нь Үнэнийг таниулах тэблиг хийх боломжоо алдах байв. Энэ нь тэнгэрлэг зорилготой зөрчилдөнө. Учир нь Аугаа Эрх маань намагт шигдсэн кулуудаа аврагдахыг нь хүсдэг. Үүний тулд Аллах Таала, хүн төрөлхтний түүхийн туршид хэдэн мянган элч илгээсэн бөгөөд хамгийн сайхан аргаар кулуудынхаа зүрх сэтгэлийг засахыг элч нартаа тушаажээ. Мөн ийм зорилгоор хүмүүс рүү эхлуулахыг илгээсэн бөгөөд тэд ч мөн хүн төрөлхтний дотоод боловсрол, хүмүүжилд өөрсдийн хувь нэмрээ оруулж элч нарын арга барилыг үргэлжлүүлэхийг хичээдэг.

Сайхан ёс суртахуунтай үл нийцэх бүдүүлэг, хатуу ширүүн аргаар хийсэн ажлаас сайн үр дүн хүлээгээд нэмэргүй. Ялангуяа хүний рух руу чиглэсэн боловсрол, зүг чиг болон тэблиг зэрэгт бүр илүү анхаарал шаарддаг. Куран судар энэ тухай Орчлонгийн Хүндэт Элчид маань болон Түүний өмнөөс бүх үммэтэд нь хандан:

فِيمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لَنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِظَ الْقَلْبُ
لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِي
الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ

“(Хабиб минь!) Аллах (Чамд) энэрэл хайрыг өгсөн тул **Чи** тэдэнтэй зөөлөн харьцав! Хэрэв **Чи** бүдүүлэг, хатуу зүрхтэй хүн байсан бол, мэдээж тэд **Чиний** дэргэдээс холдон одох байв...” хэмээн айлдав. (Ал-и Имран, 159)

2. Ямар нөхцөл байдалд байгаагаас нь үл хамааран, бүх хүн төрөлхтөнг хамруулан тэблиг хийх:

Фарон нь итгэж үнэмшихийг ойшоодоггүй харгис бас азгүй нэгэн байгаад зогссонгүй, мөн Муса -алэйхиссэлам-ыг үгүй болгохын тулд хэдэн мянган гэмгүй нялхсыг алсан хэрцгий яргачин байв. Хэдий тийм байсан ч тэнгэрлэг тэблиг түүнд хандав.

Мөн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань Эбү Жэхилд маш олон удаа тэблиг хийсэн. Эбү Жэхил, Хүндэт Элчийн маань хэлсэн үнэнүүдийг дотроо хүлээж зөвшөөрсөн ч, их зангаасаа болоод гаднаа илэрхийлж чадаагүй юм. Гэвч Аллахын Элчийн энэхүү агуу зан чанар нь эхэндээ Исламын дайсан байгаад, эцэст нь зөв замаа олсон Умар бин Хаттаб, Эбү Сүфьян, Хинд болон Вахши зэрэг олон хүний авралын хөтөч болсон билээ.

Оршигчдын Туяаны сургамжаар дүүрэн хорин гурван жилийн тэблигийн амьдралыг шинжилбэл, тэблиг хийгчийн замыг гийгүүлэх эдгээр зарчмуудыг харж болно:

1. Аллахын Элч тэблигээ хамгийн ойр дотны хүмүүсээсээ эхэлсэн. Учир нь Аугаа Эрх айлдруун:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

“Эхлээд хамгийн ойрын хамаатан саднаа сэрэмжлүүл!
(Ахиратын шийтгэлийг урьдаас сануул.) (эш-Шуара, 214)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ
اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ

“Итгэгчид ээ! Хүн болон хад чулуугаар түлшээ хийсэн (тамын) галаас өөрсдийгөө болон гэр бүлийнхнийгээ хамгаалцгаа. Тэнд, Аллахын тушаасан бүхнийг нь эсэргүүцэлгүй гүйцэтгэдэг, маш догшин хэрцгий мэлэкүүд бий.” (эт-Тахрим, 6)

2. Расулаллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм- Исламд урихдаа алхам алхмаар, хялбараас хүнд рүү буюу дасган урагшлах замыг даган мөрдөв.

Аллах Таалагийн анхны тушаал нь **إِقْرَأْ “Унш!”** (эл-Алак, 1) хэмээх аят байв.

Ийнхүү Хүндэт Элчид маань элчийн үүрэг олгож, **فَمُفَانِّذِرْ “Бос, болгоомжлуул!”** (эл-Мүддэссир, 2) хэмээн тушааж, дараа нь:

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ

“(Эхлээд) ойрын хамаатан садандаа сануул, (ахиратын шийтгэлээр болгоомжлуул)!” (эш-Шуара, 214) гэсэн тэнгэрлэг тушаал ирэв.

Үүний араас үүргийг нэг алхмаар өргөтгөж ингэж айлдав:

وَمَا كَانَ رَبُّكَ مُهْلِكَ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمِّهَا رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَمَا كُنَّا مُهْلِكِي الْقُرَىٰ إِلَّا وَأَهْلُهَا ظَالِمُونَ

“Раб чинь, төв цэгт нь бидний аяатуудыг унших элч илгээхгүйгээр, тэдний газар нутгийг сүйтгэхгүй. Ард түмэн нь дарангуйлагч болох үед, Бид тэднийг мөхөөдөг.” (эл-Касас, 59)

Дараагийн удаа, үүргийн хил хязгаар нь хотыг тэр чигээр нь хамруулах хэмжээнд өргөжив:

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مُبَارَكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ
وَلِتُنذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

“Энэ (Кур’ан), өөрөөсөө өмнөх судруудыг баталж, хотуудын эх (Маккагийн) ард иргэд болон ойролцоох бүх хүн төрөлхтнийг сэрэмжлүүлэхийн тулд Чамд буулгасан нэгэн Судар юм...” (эл-Эн’ам, 92)

Эцэст нь тэблиг үүргийн хил хязгаар нь бүх хүн төрөлхтнийг багтаасныг зарлав:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

“(Мухаммэд ээ!) Бид Чамайг орчлон хорвоод гагцхүү энэрэл болгож илгээв.” (эл-Энбия, 107)

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا كَافَّةً لِّلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

“Бид, Чамайг бүх хүн төрөлхтөнд, сайхныг мэдээлэгч бас сануулагч болгон илгээв, гэвч хүмүүсийн ихэнх нь үүнийг мэддэггүй.” (Сэбэ’, 28)

Орчлонгийн Хүндэт -алэйхи экмэлү’т-тахийят- Элч маань хүн төрөлхтөнд үе шаттайгаар, алхам алхмаар тэблиг хийж байсан шигээ дүрэм журмыг сургахдаа адилхан аргыг

хэрэглэв. Намаз мөргөл хийх, мацаг барих, согтууруулах ундаа болон мөнгөний хүүг хориглох зэрэг нь эдгээрийн нэг жишээ юм.

Оршигчийн Туяа маань итгэл, ибадэт болон ёс суртахуунаараа төгс түвшинд хүрсэн асхабаа, гэнэтийн өөрчлөлтөөр биш, мэдрэгдэхээргүй аажим аажмаар, үе шаттайгаар энэхүү агуу түвшинд гаргажээ. Тухайлбал, Муаз бин Жэбэлийг Йемен рүү илгээхдээ хэлсэн сургамжууд нь энэхүү арга барилыг илтгэх сайхан жишээ юм:

“Чи гарцаагүй эхл-и китаб буюу тэнгэрлэг шашинтнуудын эх нутаг руу явж байна. Тэднийг Аллахаас өөр бурхан үгүй, намайг Аллахыг Расул гэдгийг гэрчлэхэд урь. Хэрэв үүнийг хэрэгжүүлбэл: Аллах, өдөрт таван удаа намаз мөргөл үйлдэхийг фарз болгосон гэж мэдэгд. Үүнийг зөвшөөрөн дагаж чадваас, баячуудаас авч ядуучуудад өгөх зекатыг фарз болгосныг тэдэнд мэдээл. Үүнийг ч мөн хүлээн зөвшөөрвөл эд хөрөнгийнх нь хамгийн үнэ цэнэтэйг авах гэж бүү оролд! Гэмгүй хүний бэддугаа авахаас болгоомжил, учир нь Аллах болон түүний хараал хоёрын дунд хөшиг байдаггүй (өөрөөр хэлбэл Аллах, гэмгүй хүний хараалыг биелүүлнэ гэсэн үг).” (Бухарий, Зекат 41, 63; Мүслим, Иман 29-31)

3. Аллахын Элч -алэйхиссалатү вэссэлам- маань тэблиг болон сурган хүмүүжүүлэх тал дээр харилцагч хүнийхээ оршин буй орон зай, цаг хугацаа, сэтгэл санааны хувьд хамгийн тохиромжтой үеийг сонгодог байв.

Сахаба нараас Ибн-и Мэс’үд -радъяллаху анх- хүмүүст Пүрэв гариг бүр сургаал өгдөг байв.

Хэн нэгэн түүнд:

“Эбү Абдуррахман аа! Та бидэнд өдөр бүр сургаал өгдөг ч болоосой!” гэсэнд,

Ибн-и Мэс’үд *-радъяллаху анх-* өгүүлрүүн:

“Би, та нарыг залхаахгүйн тулд өдөр бүр сургаал ярихгүй байгаа юм. Угаасаа Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ч биднийг залхаахгүйн тулд сонсох хүсэлтэй өдрүүдийг маань хүлээдэг гэв.” (Бухарий, Илим, 11, 12)

Маккагийн Ялалтын үед Аббас *-радъяллаху анх-*, мусульман болохыг хүлээн зөвшөөрсөн Эбү Сүфьяныг авчирч Алла-хын Элчид ингэж хэлэв:

“Расулаллах аа! Эбү Сүфьян магтаалд дуртай хүн, (Та түүнийг баясгах) ямар нэг юм хийвэл..!” гэсэнд

Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“Чиний зөв! Хот руу орохдоо ингэж зарлаарай: Хэн нэгэн, Эбү Сүфьяны гэрт орвол аюулгүйд тооцогдоно, хэн нэгэн хаалгаа хааж (гэрээсээ гарахгүй байвал) аюулгүй байж чадна.” хэмээн айлдав. (Эбү Давуд, Хараж, 24-25/3021)

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Өөрөөс нь юм асуусан хүнд, тухайн хүний нөхцөл байдлаас хамааран хариулт өгдөг байв.

Тухайлбал “Хамгийн ач буянтай үйл аль нь вэ?” гэж асуусан хүн бүрт өөр өөр хариу өгсөн байдаг:

“Хамгийн ач буянтай үйл нь Аллахад итгэж үнэмших, Аллахын замд жихад хийх болон яг цагт нь ном ёсных нь дагуу үйлдсэн хаж-мөргөл юм!” (Бухарий, Хажж, 4)

“Цагт нь үйлдсэн мөргөл!” (Бухарий, Мэвакит, 5)

“Зикруллах буюу Аллахыг дурдах!” (Муватаа’, Кур’ан, 24)

“Аллахын төлөө хайрлах!” (Эбү Давуд, Сүннэт, 2)

“Хижрэт буюу нүүх!” (Нэсаи, Бэй’ат, 14)

“Ээж, аавдаа үйлчлэх юм!” (Ибн-и Эсир, *Үсдү’л-Габэ*, IV, 330)

4. Хүндэт Элч маань ямар ч үйл хэргийг хялбаршуулахыг, сайхан мэдээ дуулгахыг чухалчлан үзэж, тэблигт онцгой анхаарал хандуулав.

Тэрээр хадис-и шарифад ингэж айлдана:

“Хялбаршуул, бүү хүндрүүлгээ. Сайхан мэдээ дуулгацгаа, бүү үзэн ядуулцгаа.” (Бухарий, Илим 11, Эдэб 80)

Энэ тухай, Аугаа Эрх:

يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمْ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ الْعُسْرَ

“...Аллах, та нарт хэцүү бэрхийг бус, амар хялбарыг хүсдэг...” (эл-Бакара, 185)

وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ

“...Энэрэл минь бүгдийг бүслэн хүрээлэв...” (эл-А’раф, 156) хэмээн айлдав.

Орчлонгийн Хүндэт -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нь энэ аяатыг ингэж тайлбарлав:

“Аллах Таала, оршигчдыг бүтээхдээ өөрийн онгон дахь Огторгуйн дээр орших номдоо: «Энэрэл минь үнэхээр уур хилэнг минь давав!» хэмээн бичжээ.” (Бухарий, Тэвхид, 15, 22, 28, 55; Мүслим, Тавба, 14-16)

Эбү Хүрэйрэ -радъяллаху анх-ийн дамжуулснаар:

Нэгэн бадавйй (бадарчин) Мэсжид-и Нэбэвийд бие засжээ. Асхаб түүнийг загнаж эхэллээ. Үүнд Хазрат-и Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Түүнийг байгаагаар нь орхицгоо. Бие зассан газар луу нэг ховоо ус асган цэвэрлэ. Та нар хялбаршуулахын тулд илгээгдсэн, хүндрүүлэх гэж биш.” хэмээв. (Бухарий, Вуду’ 58, Эдэб 80)

5. Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэблиг хийж байхдаа хүмүүст тэнгэрлэг шийтгэл байгааг сануулж, тэднийг ахиратад бэлдэхэд уриалдаг байв.

Гэгээн Элч маань анх тэблиг хийж эхлэхдээ, Хашимын-ханд хандан:

“Би, та нарыг «Ла илахэ иллаллаху вахдэху ла шэрикэ лэх: Аллахаас өөр шүтээн үгүй! Тэр цорын ганц! Түүнтэй эн зэрэгцэх юу ч байхгүй!» хэмээн гэрчлэхийг урьж байна. Би бас Түүний кул бөгөөд Элч нь билээ. Үүнийг ингэж хүлээн зөвшөөрсөн тохиолдолд, Би та нарын диваажинд орох баталгаа болно.

Та нар кияамэт өдөр сайн үйлстэйгээ бус, дэлхийгээ хүзүүндээ зүүж ирвэл, Би та нараас нүүр буруулна! Тэр үед та нар Над руу: «Мухаммэд ээ!» гэгцгээнэ. Харин би ингэнэ.”

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- “ингэнэ” хэмээн айлдахдаа, тэднээс нүүрээ буруулан өөр тийш харж, үүнийгээ хоёр дахин давтав. (Ибн-и Исхак, х. 128; Я’кубий, II, 27)

6. Хүндэт Элч маань тэблиг хийсэн сэдвээ зөвхөн үгээрээ биш, амьдралдаа хэрэгжүүлэн хүмүүст өөрийн биеэр үлгэр жишээ болдог байв.

Исламыг хэрэгжүүлэн тэблиг хийх нь боловсруулан хүмүүжүүлэх хамгийн шилдэг арга юм. Асхаб-и кирам, дэл-

хийн хамгийн зах хязгаарын, булан тохой хүртэл итгэлийн дуу чимээг сонсгож хүмүүсийг авралт зөв замд хүргэхийн тулд өөрсдийн амьдралаа Исламд зориулав. Өнөөдөр ч гэсэн тэдэнтэй адилхан хичээл зүтгэл, сэтгэл догдлолоор Исламын гоо сайхныг дэлхийд таниулах нь тэблигийн хамгийн сайн арга барилд тооцогдоно.

Исламаар амьдарч бас бусдад тайлбарлах нь боломж бололцоотой итгэгч бүрт оноосон тэнгэрлэг үүрэг юм. Өнөө үед боломжууд илүү өргөжиж, холбон харилцах арга хэрэглүүрүүд арвижсан тул уг үүргийн хариуцлага ч нэлээд хүндрэв. Дэлхийн хамгийн захын өнцөг буланд амьдарч байгаа Исламыг таньж мэдээгүй хүмүүст биш юм аа гэхэд, бидний ойр ойрчинд байгаа хүмүүст сануулан, сурган чиглүүлэх тал дээр анхаарал хандуулаагүй тохиолдолд тэр олон хүмүүс ахиратад бидний хормойноос зүүгдэн тооцоогоо асуух болно.

Энэ тухай Эбү Хүрэйрэ *-радъяллаху анх-* өгүүлрүүн:

“Бид үүнийг сонсдог байлаа:

Киямэт өдөрт нэгэн хүн, нэг танихгүй хүнтэй зууралдан заргалдах болно. Эхний хүн:

«—Чи надаас юу хүсээд байгаа юм бэ? Бид, бие биеэ танихгүй шүү дээ!» гэнэ.

Нөгөөх нь:

«—Намайг дэлхийд буруу муу үйл хийж байгааг чи харсан ч, саад болж надад сануулаагүй шүү дээ.» хэмээн хариулна.”
(Руданий, *Жэм'үл-Фэваид*, V, 384)

Исламын тэблиг ба номлолт

Исламд тэблиг болон иршадын (сурган хүмүүжүүлэх, чиглүүлэх, зөв зам заах) гол зорилго нь хак буюу үнэн зөв шашныг хүн төрөлхтөнд хүргэх юм.¹⁵⁶ Уг санаа нь хүмүүсийг албадан, бүх арга замыг хэрэглэн мусульман болгох биш юм.¹⁵⁷

Христийн шашны номлогчид, хүмүүсийг ямар ч аргаар хамаагүй христийн шашинтан болгож, вафтиз хийлгэхийг чухалчилдаг.¹⁵⁸ Христийн номлогчдийн үлгэр жишээ болох Павел нь нэгэн захиандаа хэрхэн яаж ажилладгаа ингэж илэрхийлжээ:

“Би эрх чөлөөтэй, хэний ч боол биш. Гэвч илүү олон хүнийг өөрийн талдаа оруулахын тулд хүн бүрийн боол болсон. Еврейчүүдийг өөрсөддөө татахын тулд тэдэнтэй еврей шиг харьцлаа. Өөрөө шэриатыг дагадаггүй хэдий ч, тэднийг татахын тулд, шэриатад холбоотой юм шиг харагдлаа. Есүсийн хуульд харьяалагддаг боловч хуульгүйчүүдийг өөртөө татахын тулд хуульгүй юм шиг хандлаа. Хүчгүйчүүдийг олохын тулд тэдэнтэй адил хүчгүйчүүдийн эгнээнд орлоо. Яадаг ч байсан аргалаад, тэднийг өөртөө татахын тулд хүн бүртэй адил боллоо.”¹⁵⁹

Үүнээс харвал Павел зорилгодоо хүрэхийн тулд ямар ч дүрэм журам, хил хязгаарыг үл баримтлан бүх төрлийн аргыг хэрэглэх ёстой гэж үзсэн байна. Гэтэл Исламын хуулийн зорилгод, хууль бус аргаар хүрэх нь хориотой. Бүхий л зүйл нь өөрчлөгдөж эвдэрсэн Христийн шашны энэ буруу арга нь олон хүмүүст мэдээ хүргэхийн оронд тэднийг ямар ч аргаар

156. Хар. эл-Майдэ, 67.

157. Хар. эл-Бакара, 256; Яа-син, 17.

158. Хар. *Матайгийн Инжил* 28:19-20.

159. Хар. Коринфчуддад Захидал I, 9:19-22.

хамаагүй христжүүлэх ажиллагаа юм. Энэ нь шашны уг гарал нь хэр их эвдэрч өөрчлөгдсөнийг харуулна.

Христжүүлэх үйл ажиллагаануудад номлогчид нь нийгэм, улс төр, цаг үеийн хүнд хэцүү байдал, байгалийн гамшигт өртсөн ядуу зүдүү, сул дорой, дүрвэсэн, өлсгөлөн, харж хамгаалах хүнгүй сул талыг нь ашиглан тэдний итгэл үнэмшлийг хоол унд, хувцас хунир зэрэг зүйлсээр худалдаж авахыг хичээдэг нь харагдана.

Нөгөө талаас Христийн шашныг дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаа нь улс төрийн бодлоготой хамааралтай байдаг нь илэрхий мэдэгддэг. Христийн номлогчид онилсон газар нутгууддаа аажим аажмаар суурьшаад сургууль, гадаад хэлний курс гэх мэтийн боловсролын үйл ажиллагааны нэрийн доор хүмүүсийг төөрөгдүүлэхийг хичээдэг.

Павелын аргыг баримтлагч манай эриний номлогчид нь “такийя” хийдэг, өөрөөр хэлбэл жинхэнэ үнэмлэхээ далдлан нууж, харилцагчдаа таалагдах төрхөнд хувирдаг. Тухайлбал, Мусульманчуудад сайхан харагдахын тулд Кур’аны аяатуудаас унших, мусульманчуудын хувцсаар өөрсдийгөө өнгөлөн далдлах, “санваартан”, “гэлэнмаа” гэхийн оронд “хожа”; “сүм” гэхийн оронд “жамий” мэтээр Исламын ойлголтуудыг ашигладаг. Түүнчлэн хүмүүсийг шашнаас нь буцааж, өөрсдөдөө ойртуулахын тулд Христийн шашны зан үйлүүдээс удаа дараа татгалзах байдлыг бүр заншил болгожээ.¹⁶⁰

Христийн шашны номлогчид ингэж улайран зүтгэж байгаад хараад мусульманчууд ч мөн өөрсдийнхөө болон хүүхдийнхээ хүмүүжилд анхаарал хандуулж, Исламыг зөв сайхнаар нь сурч амьдралдаа хэрэгжүүлэн бусад хүмүүст хүргэхийг хичээх

160. Хар. Шинаси Гүндүз, х. 5-28.

хэрэгтэй. Учир нь шүкүр буюу талархлыг нь төлж боломгүй үнэт хишиг болох Ислам шашныхаа тэблиг хийх үүрэг хариуцлагаа мартахгүй байх шаардлагатай.

Энэ тал дээрх мусульманчуудын дутагдлыг алдарт яруу найрагч Мэхмэд Акиф ийнхүү өгүүлжээ:

*Номлогчид, өдөр шөнөгүй дэлхийг хэрэн сэлгүүцсээр
Гэвч эрдэмтэд, тэнгэрлэг вахийг хүлээсээр!*

Гэгээн Элчийн эсрэг Эбү Лэхэб болон түүний эхнэрийн хэрээс хэтэрсэн үйлдлүүд

Мөнхийн хоёр ядуу болох Эбү Лэхэб ба Үкбэ бин Эбий Муайт нарын гэрийн дунд Орчлонгийн Хүндэт Элчийн маань жаргалын ордон оршдог байв. Гэтэл хоёр хорт могой гэрийнхээ бохир муухай бүхнийг Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн үүдэн дээр авчирч хаядаг байв. Цэвэр ариун сэтгэлт Орчлонгийн Гэрэл маань хөршүүдийнхээ уг бүдүүлэг үйлдэлд гомдон:

“—Абди Мэнафынхан аа! Хөршүүд ийм байж болох уу?!” гэж зэмлэж, үүдэн дэх хог бохирдлуудыг нумаараа холдуулдаг байв. (Ибн-и Са’д, I, 201)

Нэгэн өдөр Эбү Лэхэбийг мөн л өнөөх жигшмээр үйлдлээ хийх гэж байхад нь Хазрат-и Хамза олж хараад өмхий хог хаягдлуудыг гараас нь авч, өөрийнх нь толгойн дээр асгаж орхив. Эбү Лэхэб бохирдлоо цэвэрлэнгээ Хазрат-и Хамзаг хараан зүхэв.¹⁶¹

Хайрт Элчийг маань гомдоож зовоох тал дээр Эбү Лэхэбийн эхнэр Үммү Жэмил, нөхрөөсөө үл дутах бөгөөд шөнө

161. Хар. Ибн-и Эсир, *эл-Камил*, II, 70.

бүр модны өргөстэй мөчрүүдийг том баглаа болгож хүзүүндээ зүүгээд, хөл рүү нь хатгаг гэж Хүндэт Элчийн маань явдаг зам дээр хаядаг байв. Харин Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* тэр өргөснүүд дээр, торгон дээр алхаж буй мэт гишгэн өнгөрдөг байв.¹⁶²

Тэдний эдгээр хорлонт харгис үйлдлүүдээс үүдэн Тэббэт сура буув. Үммү Жэмил үүнийг сонсоод гартаа нэг том чулуу аваад Хүндэт Элчийг маань хайхаар гарав. Аллахын Элч тэр үед Хазрат-и Эбү Бэкиртэй хамт Кабад байлаа.

Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*, түүний ирж байгааг хараад Оршигчийн Туяад:

“—Аллахын Элч ээ! Энэ Үммү Жэмил мөн байна. Тэр зэвүү хүргэм эмэгтэй Таныг хараад даварч мэднэ гэж миний санаа зовно. Энэ эмэгтэйг Танд ямар нэгэн аюул хүргэхээс өмнө босоод явсан тань дээр байх!” гэлээ.

Орчлонгийн Хүндэт Элч маань:

“—*Тэр намайг харж чадахгүй!*” хэмээв.

Үнэхээр Үммү Жэмил тэдний дэргэд ирсэн ч Аллахын Элчийг олж харж чадаагүй. Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ийн хажууд орилж хашгичиж байгаад буцаж одов.¹⁶³

Нүбүввэт буюу элчийн үүрэг ирэхээс өмнө Гэгээн Элчийн маань охин Хазрат-и Үммү Гүлсүм, Эбү Лэхэбийн хөвүүн Үтэйбэтэй, Хазрат-и Рукайя нөгөө нэг хүү Үтбэтэй нь сүй тавьсан байсан хэдий ч хараахан гэрлээгүй байв. Тэббэт сураг буусны дараа Үммү Жэмил хөвүүддээ:

162. Хар. Ибн-и Хишам, I, 376; Куртубий, XX, 240.

163. Хар. Ибн-и Хишам, I, 378-379; Куртубий, XX, 234.

“–Рукайя ба Үммү Гүлсүм нар шашнаасаа гарцгаасан. Тэд-
нээс салцгаа!” гэв.

Эбү Лэхэб ч:

“–Мухаммэдийн охидоос салахгүй бол, эцэг хүүгийн хол-
боо тасарна!” хэмээн тангараг өргөв.

Тиймд Үтэйбэ Аллахын Элчийн дэргэд очоод:

“–Би Чиний шашныг мэдэхгүй. Чиний охиноос ч саллаа.
Одооноос хойш Чи ч над руу, би ч Чам руу ирэхгүй!” гээд
Орчлонгуудын Элчийн цамцыг нь нохой мэт урав!

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Үтэйбэгийн уг
соёлгүй үйлдлийн хариуд:

*“–Аллах минь! Нохойнуудаасаа нэгийг нь түүний араас
дагуул!”* гэв.

Хэсэг хугацааны дараа Үтэйбэ наймаачидтай замд гарч,
Зэрка хэмээх газар хоноцгоов. Тэр шөнө нэгэн арслан ирж
тэднийг тойрч эхлэхэд Үтэйбэ:

“–Даанч яав даа, ээж минь! Валлахи, Мухаммэдийн хэлс-
нээр энэ арслан намайг иднэ! Тэр Маккад, би Дамаскад байгаа
гэсэн ч намайг Ибн-и Эбий Кэшбэ алсан!”¹⁶⁴ гэв.

Арслан тэр шөнө тэднийг эргэж тойрсноо буцаж одсон тул
найзууд нь Үтэйбэг дундаа авч унтав. Шөнө дунд өнөөх арслан
дахин буцаж ирээд тэдэн дундуур аажим аажмаар үнэртлэн

164. Өмнө нь Хузаа овгийнхны Эбү Кэбшэ гэх хүн барималд залбирах тухай
овгийхонтойгоо маргалджээ Мүшрикчүүд, Хайрт Элчийг маань түүгээр
төсөөлж, Түүнийг Ибн-и Эбий Кэбшэ гэдэг байцгаав. Эбү Кэбшэ хэмээх
хочийг Аллахын Элчийн ээж, аавынх талын өвөг дээдсийнх нэгний эсвэл
сүүний аавынх нь хоч байсан гэх ч яриа бий.

алхсаар Үтэйбэгийн дэргэд очоод толгойг хазахад, Аллахын өстөн үхэлтэйгээ золгов.

Үтэйбэ:

“–Би та нарт «Мухаммэд, хүмүүсээс хамгийн үнэн үгтэй нь» гээгүй юү?” гээд үхэв.

Эбү Лэхэб, хүүдээ тохиосон гашуун мэдээг сонсоод:

“–Би, та нарт «Хүүг минь хараасан Мухаммэдийн хараалаас айж байна» гээгүй билүү?” гэв.¹⁶⁵

Оршигчийн Туяа *-алэйхиссалатү вэссэлам-* маань тэр үеэр Эбү Лэхэб мэтийн олон олон мүшрикийн харгислалтай учирсан хэдий ч тэр болгонд тэсвэр тэвчээр гаргаж, тэблигээ үргэлжлүүлсээр байв.

Маккачуудын тохиролцоо хийх оролдлогууд

Расулаллах *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* ямар ч саад бэрхшээлийг даван туулж, Исламыг тунхаглахаа үргэлжлүүлсээр байсан нь мүшрикүүдийн дургүйцлийг ихэд хүргэж, тэр уур хилэнгээ мусульманчуудад гаргаж эхлэцгээв. Учир нь шинээр ирсэн шашин тэдний ашиг хонжоонд нөлөөлж байлаа. Мөн тэд, Эбү Талиб руу яаравчлан очоод учир байдлаа ярьж, үеэлдээ саад болохыг шаардав. Эбү Талиб тэднээс эвлэгхэн мултарч, Гэгээн Элчид маань энэ тухай юу ч хэлсэнгүй.

Юу ч өөрчлөгдөхгүй байгааг анзаарсан мүшрикүүд дахин Эбү Талиб дээр очоод:

165. Хар. Ибн-и Са’д, VIII, 36-37; Бэйхакий, *Дэлаил*, II, 338-339; Хэйсэмий, VI, 19.

“Эбү Талиб аа! Хойшид бид тэвчиж чадахгүй шүү! Дүүгийн чинь хүү, бидний шашинг үгүйсгэж бурхдыг маань муулдгийг чи бас мэдэж байгаа. Тэр, биднийг бас ухаангүй хэмээн буруутгадаг. Хэрэв ач дүүгээ болиулахгүй бол, бид бас чиний эсрэг босно. Эсвэл Түүнийг болиул, эсвэл Түүнийг хамгаалахаа боль! Бид Түүнийг дарж чадна...” гэгцээв.

Эбү Талиб энэ бүхнийг сонсоод Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д мүшрикүүдийн байр байдлыг учирлан яриу. Түүнийг хамгаалахаа болихгүй ч мүшрикүүдийн эсрэг босмооргүй байгаагаа илэрхийлэх мэт:

“Намайг бас Өөрийгөө хамгаалаарай!” гэв. -алэйхи вэ сэллэм-

Авга ахынх нь үгс, хэрэг гарвал Түүнийг хамгаалахаа болино гэсэн утгатай байсан тул Алладын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ихэд гуниглан, ариун нүднээс нь нулимс цийлэгнэв. Учир нь тэр үед эд хөрөнгө, хүч чадал бүхий Курайшийн догшин мүшрикүүдийн эсрэг зогсох хүч мусульманчуудад байсангүй.

Аугаа Эрх, хэцүү байдалд орсон Элчийнхээ сэтгэлийг аргадаж хамгийн шилдэг аргыг зааж өгөв:

وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا. رَبُّ الْمَشْرِقِ
وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا

“Раббынхаа нэрийг дурс! Бүгдийг орхиод, бүх сэтгэлээрээ Түүн рүү чиглэ! Тэр, дорнод ба өрнөдийн Эзэн билээ. Түүнээс өөр шүтээн үгүй. Тэгээд зөвхөн Түүний хамгаалалтад хоргод!” (эл-Мүзээммил, 8-9)

Тиймд, Аллахын Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийн гуниг арилав. Тэрээр ямар ч эргэлзээгүй итгэл үнэмшил, чин зоригт байдлаар авга ах Эбү Талибдаа энэ алдарт үгсээ хэлэв:

“Хайрт авга ах минь ээ! Аллаhad тангараглая, энэ хүмүүс миний нэг гарт Нарыг, нөгөө гарт Сарыг тавьсан ч Би энэ урилгаасаа татгалзахгүй!” хэмээн хэлээд нүд нь нулимстай гарч одов.

Ингэж хариулна гэж бодоогүй Эбү Талиб бараг ухаан балартав. Тэр исламд итгэж үнэмшээгүй байсан хэдий ч Гэгээн Элчийг өөрийн хүү шигээ хайрладаг байв. Учир нь Эбү Талибын аав Абдүлмутталиб өөд болохынхоо өмнөхөн хөвгүүдээ цуглуулж Хайрт Зээг нь хэн хамгаалахыг хүсэхэд:

“Аав аа! Намайг баян биш ч халамжтай, зөөлөн сэтгэлтэй гэдгийг та мэдэж байгаа. Дүүгийнхээ хүүг хамгаалах нь миний хувьд талархууштай зүйл. Үүнийг би танд амлаж байна; Түүнийг надад даатга!..” хэмээн амлалт өгчээ.

Тиймд Орчлонгуудын Элчийг, өөрийнх нь дэргэдээс ийм гунигтайгаар гарч одсонд Эбү Талибын уяхан зүрх тэсэлгүй, араас нь дуудан ингэж хэлэв:

“Дүүгийн минь хүү! Нааш ир, хүссэнээ хэл! Амлая, юу ч болж байсан би Чамайг тэдэнд дарлуулахгүй!” (Ибн-и Хишам, I, 276-278; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 96-97)

Мүшрикүүд хүссэндээ хүрч чадаагүй тул Вэлид бин Мугирагийн хүү Умараг, Эбү Талиб дээр авчран:

“Умара бол Курайшийн хамгийн хүчтэй бас царайлаг залуу. Чи түүнийг авч ухаан, хүч чадлыг нь ашигла! Чиний хүү болог. Өвөг дээдсийн чинь шашныг эсэргүүцэн, овог аймгийнхнийг чинь талцуулж, үзэл бодлыг чинь тоодоггүй Ач Хүүгээ бидэнд хүлээлгэн өг, Түүнийг хөнөөцгөөе!” гэсэн

ухаангүй, бүдүүлэг, гутамшигт саналаа авга ахад нь тавьжээ.
Үүнд

Эбү Талиб:

“–Валлахи, та нар надад ямар ой гутам зүйл санал болгох нь энэ вэ! Та нар надад хүүгээ өгөхөд, би түүнийг та нарын төлөө тэжээнэ. Харин би та нарт Хүүгээ өгөхөд, та нар түүнийг алах хэрэг үү? Ийм юм хэзээ ч байж болохгүй!” хэмээн хариулав. (Ибн-и Хишам, I, 279; Ибн-и Са’д, I, 202)

Мүшрикүүд:

“–Тэгвэл Мухаммэдэд мэдээ хүргэ. Түүнийг ирвэл, бид хүнлэг зүйлс санал болгоё” гэцгээв.

Авга ах нь мэдээ илгээмэгц Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- шууд хүрч ирэв. Ахнас бин Шэрик:

“–Чи бидний шүтээнүүдийг шүүмжлэхээ боль, бид ч гэсэн Чамайг болон Бурхныг чинь оролдохгүй!” гэв.

Хайрт Элч маань толгойгоо өндийлгөн, тэнгэр өөд хараад:

“–*Та нар тэр Нарыг харж байна уу?*” хэмээн асуув.

“–Тийм ээ, харж байна” гэсэнд нь Аллахын Элч Ислам шашны агуу шинж болон ирээдүйн нөхцөл байдлыг хамгийн сайнаар илэрхийлэх энэхүү гүнзгий хариуг өгөв:

“–*Тэгвэл Би, та нарыг Нарны гэрлээс хүртэхэд тань саад хийж болох уу?*”

Эбү Талиб:

“–Аллахад тангараг өргөө, миний дүүгийн хүү бидэнд хэзээ ч худал хэлж байгаагүй!” гэв.

Золгүй мүшрикүүд уурлацгааж, Орчлонгуудын Гэрэл -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн дэргэдээс холдон одоцгоов. (Ибн-и Исхак, х. 136; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 92; Ибн-и Са'д, I, 202-203)

Ибн-и Аббас -*радъяллаху анх*-ын дамжуулснаар, тэр үйл явдлын дараа Курайшийн томчуул Кабагийн Хижр хэмээн хэсэгт цуглараад, Гэгээн Элчийг маань харвал бүгдээрээ дайрч алъя хэмээн Лат, Мэнат, Узза, Наила ба Исаф зэрэг путуудынхаа нэрээр тангараг өргөцгөөжээ. Түүнчлэн хүний аминд хүрсэн мөнгөө бүгдээрээ хувааж төлнө гэдгээ ч амлацгаав.

Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн охин Фатима -*радъяллаху анхаа*- энэ тухай олж мэдээд аавынхаа дэргэд уйлан ирээд, мүшрикүүдийн бохир хэлэлцээрийг аавдаа дуулгав.

Аллахын Элч -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*- ус авчруулж абдэст авсныхаа дараа шууд Мэсжид-и Харамд очив.

Гэгээн Элчийн харсан мүшрикүүд гайхан биширч:

“–Тэр мөн байна!” гэгцгээв.

Гэвч тэд, Орчлонгийн Элчийн маань сүр жавхланг хараад харцаа буруулан, толгойгоо бөхийлгөн, гаргасан шийдвэрээ бодож ч зүрхлээгүй бөгөөд Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*- рүү эгцлэн харж ч чадсангүй. Харин Расулуллах маань тэдэн дээр очоод газраас шороо атган авч :

“–*Та нарын царай харлаг!*” хэмээн тэдэн рүү цацав.

Тэр өдөр, тэр шорооны тоос хүрсэн бүх мүшрик, Бэдир Дайнд амиа алдацгааж тамын нүхтэй адил харанхуй худаганд унацгаав. (Ахмад, I, 303)

Эбү Талиб эдгээр үйл явлуудын дараа Хишамынхан болон Мутталибынхныг дуудан, удам угсааныхаа нэрийг бодон Хайрт

Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг маань Курайшийнхнаас хамгаалахыг хүссэнд Эбү Лэхэбээс бусад нь зөвшөөрөв.¹⁶⁶

Хорон муу мүшрикүүдийн эсэргүүцэл үргэлжилсээр, энэ удаад өөрсдийн биеэр Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- рүү очоод:

“—Чи, удмын цэвэр, өндөр нэр хүндтэй хүн! Өнөөдрийг хүртэл арабчуудын дунд хэний ч хийгээгүйг Чи хийж, хэлээгүйг нь хэлж байна. Бас бидний дунд ан цав үүсгэн, дайсан болгов. Чи энэ бүхнийг юуны төлөө хийгээд байгаа юм?

Баян болохын тулд ингэж байвал Чамд хүссэн хэмжээгээр чинь эд хөрөнгө өгье. Овог аймгуудын дунд хэн ч Чамаас баян болохгүй!

Удирдагч болохыг хүсч байвал Чамайг даруй өөрсдийн тэргүүн болгоё; Маккагийн эзэн Чи бол!

Хэрэв язгууртан эмэгтэйтэй гэрлэх санаатай байвал, Курайшийн хамгийн сайхан эмэгтэйчүүдээс хүссэнийг чинь өгье!

Хэрэв буг, чөтгөрийн дайрлаганд өртсөн бол, Чамайг анагаагчид руу аваачъя. Чамайг аврахын тулд бид бүх бэрхшээлийг давна.

Чамайг юу хүссэн ч бид хийхэд бэлэн байна. Зөвхөн энэ зорилгоосоо л няц!” гэцгээв.

Өрөвдөлтэй мүшрикүүд хүний хамгийн том сул тал болох эд хөрөнгө, эрх мэдэл, дур хүслээр Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг зорилгоос нь няцааж чадна хэмээн эндүүрчээ.

Тэд, хүн агнах аргад үргэлж хэрэглэсээр ирсэн уг гурван саналд Гэгээн Элчийг маань “үгүй” гэж чадахгүй хэмээн бодоцгоожээ.

Эд баялаг, эрх мэдэл ба хүсэл тачаал нь хүний оюун ухааныг хайлуулагч нэфсний гурван том урхи юм. Гэтэл Аллахын Элчийн гэгээн амьдралд үүнтэй төстэй зүйл ямар ч байр суурь эзлэх боломжгүй гэдгийг азгүй мүшрикүүд даанч ухаарч чадаагүй юм.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хариулт дээрх үнэнийг ойлгомжтой илэрхийлнэ:

“Би та нараас юу ч хүсэхгүй. Эд хөрөнгө, эрх мэдэл, нэр хүнд алийг нь ч биш ! Миний ганцхан хүсэл: та нар баримал шүтэхээ болиод, цорын ганц Аллахад залбирицаа!” (Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, III, 99-100)

Мүшрикүүд нэфсийнхээ тушаалд автсан тул Түүний агуу хүсэл эрмэлзлийг огт ойлгож чадалгүй, Аллахын Элчид баримал шүтэхийг санал болгох хэмжээнд доройтсон байв. Тиймд Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань аят-и кэримэд тушааснаар, өөрийгөө ингэж таниулав:

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي
الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

“Ингэж хэл: Надад Раббаас минь маш тодорхой нотолгоонууд ирсэн байхад, би Аллахыг орхиж, та нарын залбирдаг зүйлүүдэд залбирахаас хатуу хориглогдсон бөгөөд Орчлонгийн Эзэнд бууж өгөхийг надад зарлиг болгов.”

(эл-Мү’мин, 66)

قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبٌ

“...Ингэж хэл: Зөвхөн Аллахын кул болж, Түүнийг өөр зүйлтэй эн зэрэгцүүлэхгүй байхыг надад зарлиг болгосон. Би гагцхүү Түүн рүү урих бөгөөд би Түүн рүү л буцна.”
(эр-Ра’д, 36)

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدَةِ الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ. وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ الْمُنْذِرِينَ

“Тэр хотын нэр хүндийг алдаршуулсан Раббад залбиран, мусульман болж, Куран уншихыг Надад тушаасан. Бүх зүйл гагцхүү Түүнд л харьяалагддаг. Хойшид хэн зөв замд орно, өөрийнхөө төлөө л орсон хэрэг; хэн төөрнө (түүнд) «Би зөвхөн сануулагч.» гэж хэл!” (эн-Нэмл, 91-92)

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ. قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ. قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغِي رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ وَلَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُم مَّرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ

“Ингэж хэл: Раб минь Намайг, гарцаагүй Аллах цорын ганц гэдэгт итгэдэг Ибрахимийн шашин буюу зөв зам, үнэн шашин руу оруулав. Тэр(Ибрахим), хэзээ ч мүшрикүүдийн нэг байгаагүй.

Ингэж хэл: Мэдээж мөргөл, курбан, амьдрал ба үхэл минь бүгдээрээ Орчлонгуудын Раб болох Алладын төлөө юм. Түүнтэй эн тэнцэх зүйл үгүй. Надад зөвхөн үүнийг л тушаасан бөгөөд би анхны мусульман билээ.

Ингэж хэл: Аллах бүгдийн Эзэн атал, би Түүнээс өөр Эзэн хайх хэрэг үү?..” (эл-Эн’ам, 161-164)

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ

“Ингэж хэл: Энэ бол Миний зам; Би, зүрх сэтгэлээрээ үнэнийг ухаарсан тул та нарыг Аллахад урьж байна. (Юүсүф, 108)

قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَلِّفِينَ

“Ингэж хэл: Үүний хариуд Би, та нараас шан харамж хүсээгүй. Би өөрийнхөө дүр зоргоор зүтгэж, худал дүр эсгэдэг хүн биш.” (Сад, 86)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн ийм ойлгомжтой байдлын хариуд мүшрикүүд баримлуудыг нь буруулахаа зогсоохыг шаардацгаав. Тиймд, Аугаа Эрх ингэж айлдав:

فَلَا تُطِيعِ الْمُكَذِّبِينَ. وَذُؤُوا لَوْ تَذْهَبُ فَيَذْنُونَ

“(Үнэнийг) худалд тооцдог хүмүүст бүү бууж өг! Тэд, Чамайг зөөлөн хандахыг, тэд ч бас Чамд зөөлөн хандахыг хүсэцгээнэ.” (эл-Калэм, 8-9)

Өөрөөр хэлбэл Исламын үнэнийг хүлээн зөвшөөрөөгүй мүшрикүүд, өөрсдийнх нь ашиг хонжоотой нь зөрчилдөж буй аяатуудыг орхих тал дээр Гэгээн Элчтэй маань тохиролцож, сайхан ойлголцон амьдарч чадахаа илэрхийлж байв. Гэтэл аяат-и кэримэ дэх шийдвэр маш тодорхой байлаа:

إِذَا لَأَذْفَنَّاكَ ضِعْفَ الْحَيَاةِ وَضِعْفَ الْمَمَاتِ ثُمَّ لَا
تَجِدُ لَكَ عَلَيْنَا نَصِيرًا

“(Хэрэв Чи тэгсэн бол) тэр үед гарцаагүй (Бид бас) Чамд амьдрал, үхлийн зовлонг (шийтгэлийг) хэд дахин амсуулах байв. Дараа нь, Бидний эсрэг өөрт чинь туслах хэнийг ч олж чадахааргүй байв” (эл-Исра, 75)

Өөрөөр хэлбэл тэвхидээс буулт хийхийг ийм хэцүү нөхцөл байдалд ч хориглов. Учир нь, иймэрхүү буулт- шашин хараахан бүрэлдээгүй байхдаа өөрчлөгдөн гажихад хүрэх бөгөөд ингэснээр мүшрикүүдийн бохир зорилгыг гүйцэлдүүлэх байлаа. Гэвч тэд хүссэндээ хүрч чадахгүй байх тусам улам улайран зүтгэж, инээд хүргэм ийм санал тавьцгаав:

“—Чи бидний баримлуудад залбир; бид ч Чиний Аллахад залбиръя. Ингэвэл бидний хоорондын зөрчил арилна!” гэцгээв.

Исламын рух ба логикийн яг эсрэг утгыг агуулсан энэ саналд, Аллах Таала ингэж хариулав:

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ. لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ. وَلَا
أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ. وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدْتُمْ. وَلَا
أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ. لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

“(Расул минь) Ингэж хэл: «Кафирууд аа! Би, та нарын залбирдагт залбирахгүй! Та нар ч миний залбирдагт залбирахгүй! Би та нарын залбирдагт мөргөн залбирах хүн биш! Тийм ээ, та нар ч миний залбирдагт сүсэглэн мөргөх хүмүүс биш! Та нарын шашин та нарт, миний шашин надад!»” (эл-Кафирун, 1-6)¹⁶⁷

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн маань агуу урилганд эхлээд ядуу дорой, боол, хүч чадалгүй хүмүүс итгэж үнэмшив. Гэхдээ Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх-тай адилхан, цөөн тооны баян мусульманчууд бас байв.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань мүшрикүүдийн санал болгосон эд хөрөнгө, эрх мэдлээс татгалзсан нь Түүний зорилгод эдгээрийн орон зай байгаагүйг илэрхийлнэ. Түүний өдөр тутмын амьдралд бүх төрлийн боломж байсан ч ядуусаас ялгаагүй амьдарч байсан нь Түүний зүхд, даруу зан болон сэтгэл ханамж зэрэг үлгэр жишээ, сайхан ёс суртахууных нь илрэл байв.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хэрэв хүссэн бол Курайшийн тэргүүн болох саналыг зөвшөөрөөд уг байдлаа Исламыг түгээхэд ашиглаж болох байсан ч энэ мэтийн шударга бус арга барилыг хэрэглэхийг хүлээн зөвшөөрөөгүй. Учир нь Исламийн бүх зорилго, арга барилуудад шашныхаа

167. Хар. Ибн-и Хишам, I, 386.

нэр алдарт үнэнч байх дүрмийг байнга хадгалсан байдаг. Ийм учраас мусульманчууд олон нөхцөл байдалд сэтгэл зүрхнээсээ хандах ба жихад хийх шаардлагатай тулдаг. Учир нь бидний баримтлан дагаж буй зам нь ямар ч тахир муруйгүй, (тэв тэгш шулуун) сират-и мұстаким юм.

Кур'ан-и Кэримийн ижаз ба сонсогчдодоо үзүүлэх нөлөө

Ижаз нь толь бичигт: хэн нэгнийг аргагүй байдалд оруулах эсвэл хэд дахин давах гэсэн утга илэрхийлдэг.

Яриа, бичигт: Кур'ан-и Кэрим, хамгийн дээд түвшнээс үүссэн тул үг хэллэгийн уран яруу шинж, гайхалтай гүн гүнзгий, нарийн уялдаа холбоо бүхий утга агуулга, ирээдүйг мэдээлэх чадвар зэрэг түүнтэй адил төстэй зүйл бүтээхэд хүн төрөлхтний хүчин мөхөс гэдгийг илэрхийлнэ.

Аллах Таала нь хүн төрөлхтөнд хайрласан сүүлийн Судраа хамгийн төгс төгөлдөр байдлаар болон Араб хэлээр буулгахыг хүссэн тул, арабаар ярьдаг хүмүүст Кур'ан бууж эхлэхээс хэдэн зууны өмнө уран яруу үг хэллэг, сайхан яриа, утга зохиолын гоо сайхныг өгчээ. Арабчуудын төрөл бүрийн уралдаан тэмцээнүүд дунд хэл яриа, уран зохиолын төрөл маш чухал байр суурь эзэлдэг байсан тул хэл ярианы чадвар ихээхэн хөгжиж, улмаар тэнгэрлэг үгийг илэрхийлэхэд хүрэлцэхүйц баялаг болжээ.

Олон зууны турш үргэлжилсэн уг үйл ажиллагааны үр дүнд Арабчуудын хооронд ижазархаг үг хэлэх нь сэтгэлд хамгийн таатай мэргэжил болов. Ийнхүү зохиолч, шүлэгч, яруу найрагчид тухайн цаг үедээ шагшин магтагддаг, нүд гялбуулам өндөр хэргэм хүртэл өргөмжлөгдөв. Иймээс Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээс гарсан гайхамшгийн хамгийн

том нь үгсийн оргил болох тэнгэрлэг үг буюу Кур'ан-и Кэрим болов.

Хүний бусад амьтдаас ялгарах хамгийн чухал шинж нь оюун ухаан, шийдвэр болон хэл яриа байсан тул, хамгийн сүүлийн, хамгийн төгс төгөлдөр ном болох Кур'ан-и Кэримийн ижаз нь оюун ухаан, үг яриа ба шинжлэх ухааны талбарт биеллээ олжээ. Аугаа Эрх айлдруун:

الرَّحْمَنُ. عَلَّمَ الْقُرْآنَ. خَلَقَ الْإِنْسَانَ. عَلَّمَهُ الْبَيَانَ

“Рахман, Кур’аныг зааж сургав. Тэрээр хүнийг туурвиж, түүнд үг яриа (ярихыг) заав.” (эр-Рахман, 1-4)

Кур'ан-и Кэримийн ойлгохын аргагүй ижазын тухай хэл бичгийн эрдэмтэд тоо томшгүй олон бүтээл гаргасан бөгөөд эдгээр бүтээлүүд нь маш чухал саналыг илрүүлжээ. Эдгээрээс заримыг товчоор дурдахыг хүслээ.

Хазрэт Мухаммэд -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- элч болсноо зарлахад, кафирчууд:

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِّن رَّبِّهِ

“Раббаас нь Түүнд хэд хэдэн мужизэ (гайхамшигт ер бусын үзэгдэл) буух хэрэгтэй биш билүү?..” хэмээн эсэргүүцсэнд Аллах Таала тэдэнд ингэж хариулав:

قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ.
أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ
فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةٌ وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

“...Тэдэнд, «Мужизэнүүд гагцхүү Аллахын онгонд оршдог. Харин Би ердөө л тодорхой нэгэн сануулагч.» гэж хэл! Тэдэнд уншиж өгдөг Номыг, Чамд буулгасан маань (мужизэ болоход) хангалтгүй байна гэж үү? Үнэхээр, Түүнд итгэж үнэмшсэн хүмүүст рахмат ба сургаал бий.” (эл-Анкэбут, 50-51)

Кур’аны ижаз нь уран яруу үг хэллэг, найруулга, агуулгын баялаг шинжүүдээрээ хүн төрөлхтөн рүү чиглэсэн байдал, ирээдүйг мэдээлэх, үргэлжийн хүчин төгс шинж болон хуулийн илт давуу байдал зэрэг олон сэдвийн хүрээнд тодрон гарч иржээ.

Кур’аны бэлагат буюу уран яруу үг хэллэг, илтгэх чадвар болон найруулга нь мужизэ бүрдүүлж буй хамгийн чухал тал нь юм.

Бэлагат: агуулга, зорилго, харилцагчдаа зохицох байдлаараа өөрөөр хэлбэл тухайн нөхцөл байдалд нийцэх хамгийн тохиромжтой үгийг хэлэх. Кур’ан-и Кэрим, дурдаж буй бүх сэдвүүддээ бэлагатыг ер бусын сайхнаар хэрэгжүүлсэн байдаг.

Кур’ан-и Кэрим нь **фасахат** буюу үнэн зөвийг хэлэх талаараа ч мөн сод бүтээл юм. Сонгосон үгс, бүтээсэн өгүүлбэр болон эдгээрийн илэрхийлсэн утгаас нь өчүүхэн жижиг ч дутагдал олох боломжгүй.

Кур’аны **диксион** буюу үг сонголт¹⁶⁸ нь Аугаа Эрхэд хамаарна. Түүнийг хадис-и кудсий буюу Тэнгэрлэг хадисаас ялгах гол онцлог нь энэ юм. Иймд Кур’аны эх бичгээс ганцхан үгийг, өөр үгээр санаатайгаар орлуулан солих нь тухайн хүнийг күфр (хараал, шашныг хараах байдал)-т оруулдаг. Харин санаандгүй байдлаар үг сольсон тохиолдолд, утга нь тодорхой

168. Диксион: үгийн сонголт, зөв тод хэлэх (аялга), бодлоо амархан илэрхийлэх байдал юм. Фэсахат, бэлагат, талакат ба натика зэрэг илэрхийллүүдийн утгын нийлц юм.

хэмжээнд өөрчлөгдөх тул ихэнхдээ мөргөл залбирлыг нь хүчингүй болгоно. Энэ мэтийн санаандгүй үг солих байдлыг эрдэмтэд фикхийн номууддаа “зэллэтү’л-карий” хэмээн гарчиглаж түүнтэй холбоотой маш олон шийдвэр тогтоол гаргасан байдаг.

Кур’анд маш төгс утга агуулга болон үгийн тэнцвэр бий. Өөрөөр хэлбэл ойлгуулах гэж байгаа бүх утга санаагаа хамгийн сайхан бас хүчтэй үгийг хэрэглэж хамгийн оновчтой илэрхийлэхийг хэлж байна. Үүнд үг ба утгын хоорондын зохицлыг “кэлам” шинж тэмдгээр, тусгай найруулгаар бүтээжээ. Ингэж найруулахад хамгийн чадварлаг зохиолчийн авьяас ур чадвар ч мөхөстөнө.

Энэ тухай Ибн-и Атийе -рахматуллахи алэйх- ингэж хэлэв:

“Кур’анаас нэг үг аваад, түүнийг орлуулахын тулд бүх Араб хэлийг шүүн уудалсан ч анхны үгээс нь илүү зохимжтой үг олох ямар ч боломжгүй юм.”¹⁶⁹

Кур’ан-и Кэрим нь **кисса** (цадиг), **мэв’иза** (сэдэв), **жэдэл** (маргалдаан), **мүназара** (ярилцлага), **тâрих** (түүх), **тэшрий** (дүрэм), **ахират**, **жэннэт** (диваажин) ба **жэхэннэм** (там) зэрэг сэдвүүд, айлгах болон баярлуулах аяатуудыг өөр өөр арга барилаар өөрсдийнх нь утгын хүрээнд, үнэн зөв бөгөөд яруу сайхнаар илэрхийлжээ. Энэ бүхэн, Кураныг- тэнгэрлэг үг гэдгийг батална.

Кур’ан-и Кэрим нэг дор, өөр өөр цаг хугацаа болон газар нутагт амьдарч буй, шинжлэх ухаан харилцан адилгүй хөгжсөн бүх хүн төрөлхтөнд хандана. Өөр өөр түвшний олон хүн цугла-

169. Ибн-и Атийя, эл-Мухаррару’л-Вэжиз, I, 52, Бейрут 1413; Зэрканий, *Мэнахилү’л-Ирфан*, II, 325; Дяраз, *эн-Нэбэү’л-Азим*, х. 112; Абдулкадир Ата, *Азамэтү’л-Кур’ан*, х. 85.

сан газар Кур'аны аяатуудыг уншихад, хүн бүр өөр өөрийнхөө хэмжээгээр бүгд л ойлгож ухаарна. Энэ чанар нь ч гэсэн хүний эрдэм чадлаас хол давсан шинж юм.

Ялангуяа элч бүрийн мужизэнүүд, өөр өөрсдийнх нь эрин үед хамаарагддаг бол Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань бүх хүн төрөлхтний элчээр илгээгдсэн тул Түүний хамгийн том мужизэ болох Кур'ан-и Кэрим нь бүх цаг үе ба газар нутгийг багтаан, кияамэт хүртэл үргэлжилнэ.

Кур'ан-и Кэримд Аугаа Эрхийн оршил болон сүр хүчийг батлах шалтгаанаар ихэвчлэн байгалийн ухааны үнэнийг дурдсан байдаг. Мянга дөрвөн зуу гаруй жилийн турш байгалийн ухааны салбарт илэрсэн хөгжил дэвшил, нээлтүүд, Түүний ямар ч шийдвэрийг үгүйсгэж чадаагүй, чадах ч үгүй. Харин ч цаг хугацаа улирах тусам шинжлэх ухаан хөгжиж, Түүний гайхамшгуудыг улам нээн баталсаар байдаг.

Өнөөдөр хүн төрөлхтөн хамгийн чадварлаг эрдэмтдээ цуглуулж нэгэн нэвтэрхий толь эмхэтгээд, үүгээрээ өөрсдийгөө магтацгаана. Англичуудын Бриттаника, Францчуудын Ларус нь эдгээрийн нэг жишээ. Гэтэл уг улсууд өнөөх нэвтэрхий толио жил бүр засан шинэчилж, дахин нэг нэмэлт боть гаргах шаардлагатай болно. Үүнд: өнгөрсөн хугацаанд хийсэн шинжилгээний дүн, шинэ мэдээ болон хуучны зарим нэг мэдээллээ засч оруулдаг. Байгалийн ухааны нээлтүүд оюун ухаанд багтахааргүй түвшинд хүрсэн өнөө цагт мөн л жил бүр засах шаардлагатай болдог нэвтэрхий толиуд гарч өөрчлөгдсөөр байхад, Кур'анд дурдсан байгалийн ухааны тоо томшгүй үнэнүүд нь олон арван зууны турш бодит үнэнээ хадгалсаар байгаа нь түүний тэнгэрлэг эх сурвалж буюу Аллахын үг гэх хамгийн том баталгаануудын нэг юм.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Кур'аны мужизнүүдийн үүсэл нь үүрд мөнх үргэлжлэхийг мэдээлсэн нэгэн хадис-и шарифдаа:

“Кур’ан-и Кэрим нь бий болох бүх төрлийн замбараагүй байдлын эсрэг хүнийг энх амгалан байлгах, өмнөх үеийнхний мэдээллүүд, дараа үеийнхний байр байдлууд, хүн төрөлхтний дунд болж өрнөх үйл явдлуудын учир холбогдлуудыг дотроо агуулсан, үнэн худал хоёрыг ялгагч, хов живээс ангид, өөрийг нь орхисон даврагсдыг Аугаа Эрхийн мөхөөсөн, Түүнээс өөр хэн нэгнээс аврал хайгчдыг Аллахын төөрүүлсэн, Эрх Таалагийн бат аргамж, шийдэгч үг ба зөв зам нь болсон, тэр замтай холбогдсон л бол хэзээ ч төөрдөггүй, түүний өгүүлсэн хэлнүүд хэзээ ташаардаггүй, эрдэмтдийн сэтгэл ханаагүй, олон удаа давтсан учраас шинэ шинжээ алддаггүй, хүмүүсийг гайхируулдаг ер бусын олон шинж нь огт дуусдаггүй, жингүүд түүнийг сонсон биширч:

إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا

«...Бид, үнэхээр гайхалтай нэгэн Кур’ан сонсов» (эл-Жин, 1) *гэхээс өөр хэлэх үг олдоогүй, түүгээр яригчид үргэлж үнэнийг хэлсэн, түүгээр шийдвэр гаргагчид үргэлж оновчтой эрх тэгш хандсан, түүнийг дагагчид буян хүртсэн, түүн рүү уригчид зөв замыг олсон, тэнгэрлэг нэгэн үг яриа мөн.*” (Тирмизий, Фэдаилү’l-Кур’ан, 14; Даримий, Фэдаилү’l-Кур’ан, 1)

Кур’ан-и Кэрим бүх талаараа ер бусын гайхамшиг юм. Үүнээс үзвэл Кур’ан-и Кэрим нь, тухайн үедээ утга агуулга, уран яруу үгсийн оргилд хүрсэн арабчуудаас болон киямэт хүртэл ирэх бүх хүн ба жингүүдээс өөртэй нь төстэй нэгэн ном бүтээх тал дээр олон зууны турш халз тулаанд урьсаар байдаг. Энэ тухай Кур’ан-и Кэримийн Тур сурагийн 34-р аятад:

فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِّثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ

“(Кур’ан бол Аллаxын үг биш гэдэгт мүшрикүүд) үнэхээр итгэлтэй байвал, түүнтэй төстэй нэг үг аваад ирцгээ!” хэмээн айлддаг.

Аугаа Эрх нь Иcра сурагийн 88-р аятдаа мөн ингэж айлдав:

فَاسْتَجِبْنَا لَهُ وَنَجَّيْنَاهُ مِنَ الْغَمِّ وَكَذَلِكَ نُنَجِّي الْمُؤْمِنِينَ

“Ингэж хэл: Тангараглая, Хүмүүс болон жингүүд Кур’антай төстэй нэг зүйл бүтээхээр нэг дор цугларан, бие биенээ хамжиж дэмжсэн ч, түүнтэй төстэй зүйл хэзээ ч бий болгож эс чадна.”

Мүшрикүүд, энэ тэнгэрлэг үгийн хариуд арга мухардсанд, угаасаа тэдний хүч үнэхээр мөхөс гэдгийг тодотгохоор уг аят-и кэримэг буулгав:

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوْرٍ مِّثْلِهِ مُفْتَرِيَاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Түүнийг өөрөө зохиосон гэгцээсэн үү? (Расул минь) Ингэж хэл: Тэгвэл та нар ч гэсэн түүнтэй төстэй, арван сура зохиогоод ир! Тусламж авахын тулд Аллахаас өөр итгэдэг зүйлүүдээ ч гэсэн дуудацгаа. Хэрэв үнэнийг хэлж байгаа бол үүнийг хийцгээ!” (Худ, 13)

Уг ирүүлд тэдний хүч үл хүрсэн тул гурав дахь удаад шаардлагаа арай багасгаж, Кураны суратай төстэй ганцхан сура бүтээхийг хүсэв. (хар. Юнүс, 38) Үүнийг бас чадаагүй тул

дөрөв дэх удаад түүнтэй төстэй нэг хэсэг, эсвэл нэг үг авчрахыг хүсэв:

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

“Хэрэв та нар, кулдаа өгсөн Кур’анаас маань эргэл-
зэж байгаа бол, түүнтэй төсөөтэй нэгэн сура бүтээцгээ;
хэрэв Аллахаас өөр зүйлд итгэдэг бол, түүнээсээ тусламж
хүсэцгээ.” (эл-Бакара, 23)¹⁷⁰

Уг аяатууд мүшрикүүдийн сул доройг баталж, амыг нь
таглав. Энэхүү тэнгэрлэг ирүүлд хариу өгч чадаагүй тул,
мүшрикүүдийн үгүйсгэх, өдөөх, гүтгэх зэрэг бүдүүлэг түрэмгий
үйлдлүүд эхэлж:

إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ

“...Энэ зүгээр нэг дамжуулагдаж ирсэн шившлэг.”
(эл-Мүддэссир, 24),

سِحْرٌ مُّسْتَمَرٌّ

“...хүргэгдэж ирсэн шившлэг.” (эл-Камэр, 2),

إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ افْتَرَاهُ

“...Энэ ердөө л Түүний зохиосон нэгэн худал...”
(эл-Фуркан, 4),

170. Түүнчлэн хар. эл-Касас, 49-50.

إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

“...Энэ зүгээр нэг эртний үлгэр домог.” (эл-Эн’ам, 25)
мэтийн үнэнд үл нийцэх, арга ядсан утгагүй үзэл бодлуудаараа
довтолж байв.

Христүүд, арабчуудад араб хэл заах хэмжээний хэлний
боловсролтой номлогчдыг бэлтгэжээ. Гэвч тэдний хэн нь ч
Кур’аны уг саналын хариуд ямар нэг хариу үйлдэл хийж
зүрхэлсэнгүй. Олон зууны турш Исламын гэрлийг бөхөөхийн
тулд амь нас, эд хөрөнгөөрөө тэмцсээр ирсэн үгүйсгэгчид
үнэхээр боломжтой байсан бол уг ирүүлд оролцохоос татгалзах
байсан гэж үү?!

Өөрийгөө нэгэн өрөөнд хааж, хэдэн сарын турш тасралтгүй
ажилласан алдартай, чадварлаг зохиолчид тархиа гашилтал
хичээсэн боловч ганц ч аят бичиж чадсангүй. Энэ мухардал
киямэт өдөр хүртэл ингэж л төгсөнө.

Жишээлбэл Кур’ан-и Кэримийн сурануудыг дуурайлган
бичсэн Мүсэйлэмэтү’л-Кэззаб болон түүнтэй төстэй бичээсүүд-
тоглоом тохуу болохоос хэтрээгүй ажээ. Кур’ан зөвхөн уран
яруу үг хэллэгийн гайхамшиг биш, дотроо бүх цаг үеийн үнэн
түүхийг багтаасан гайхамшигт судар юм. Иймд хэзээ, хаана
үхэхээ ч мэддэггүй, эгэл хүн ижилгүй агуу олон үнэнийг агуул-
сан гайхамшигт нэгэн аят зохионо гэдэг нь мэдээж боломжгүй
зүйл. Түүнчлэн хүний оролдлогоор өөрчлөн бичсэн орчин
цагийн Тэврат болон Библийн байдал ч бас тодорхой. Уг хоёр
тэнгэрлэг судрын үндсэн агуулгыг өөрсдийн дураар өөрчилсөн
хүн төрөлхтөн, тэднийг зөрчлийн үлгэр болгож орхижээ.

Кур’аны хүч нөлөө нь анх бууж эхэлсэн өдрөөсөө
өнөөдрийг хүртэл, арван таван зууны турш хэвээрээ байсан

бөгөөд Түүнийг өөлж гоолон, турших гэсэн хэн ч болов гутам-
шигт унаж кияамэт хүртэл арилшгүй муу нэрийг зүүжээ.¹⁷¹

Кур'ан-и Кэрим нь дан яруу найраг биш, шүлэг үргэлжилсэн
үг хосолсон найруулгатай. Бас уг найруулгыг удирдах гайхал-
тай хэмнэл зохицолтой, зүрхэнд шингэсэн аялгуутай билээ.
Хүн Кур'аныг унших бүртээ тэр өвөрмөц аялгууг зүрх сэтгэ-
лийнхээ хамгийн гүн гүнзгий хэсэгтээ мэдэрнэ.

Кур'аны үг үсгийг өчүүхэн төдий өөрчилбөл утга болон уг
тансаг аялгуу шууд эвдэрнэ.

Кур'ан-и Кэрим энэ шинжээрээ хүмүүсийн сэтгэлд
ер бусын хүчтэй нөлөөлж, арабууд түүнийг Расулаллах
-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн жаргалтай дуу хоолойгоор
сонссон тул олноороо итгэн биширчээ. Харин бүх мүшрикүүд
түүнтэй төстэй юуг ч бүтээж чадаагүй тул Кур'аны уран яруу
байдлыг хүлээн зөвшөөрөв. Кур'ан тэдний дэлхийн амьдралын
ашиг хонжоод нийцээгүй бөгөөд Өнчин Мухаммэдэд бууж
өгч, дагаар орох нь тэдэнд хүнд санагдсан учраас тэд үнэнээс
татгалзав.

Ибн-и Аббасын дамжуулснаар, мүшрикүүдийн суутан
Вэлид бин Мугира, нэгэн өдөр Гэгээн Элч *-алэйхиссалатү*
вэссэлам-ийн дэргэд очоод Кур'ан уншиж өгөхийг хүсэв. Алла-
хын Элч:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

171. Бутий, *Мин Рэваши'л-Кур'ан*, х. 126, 129, 130.

“Аллах, та нарт тэгш эрх, сайн үйл, хамаатан садандаа туслахыг тушааж, болчимгүй муу үйл, догшин ширүүн байдлыг гарцаагүй хориглов. Тэр, та нарыг эргэцүүлэн бодоод дагаж мөрдөг хэмээн сургаал өгч байна.”” (эн-Нахл, 90) аяатыг уншив.

Вэлид:

“–Үүнийг дахиад нэг уншиж өгөөч!” гэв.

Хайрт Элч маань аятаа дахин уншсанд, Вэлид:

“–Валлахи, энэ үгэнд сэтгэл булаам, ер бусын гоо сайхан, гэрэл гялбаа байна. Тэрээр мөчир нь элбэг жимстэй, үндэс нь чийглэг, нов ногоон модтой адил юм. Үүнийг хүн зохиох ямар ч боломжгүй. Эдгээр үгс бүхнийг давж гарах нь эргэлзээгүй. Түүнийг юу ч дийлж чадахгүй, тэр өрсөлдөгчдөө заавал ялна.” хэмээн дуу алдав.

Гайхан биширсэн Вэлид босч Хазрат-и Эбү Бэкирийн гэрт очоод Кур’ан-и Кэримийн тухай хэдэн зүйл асуусныхаа дараа Курайшчууд руу очоод:

“–Эбү Кэбшэгийн хүүгийн хэлсэн үгс үнэхээр гайхмаар юм аа! Валлахи тэр шүлэг бас шившлэг биш! Түүний хэлсэн үгс, гарцаагүй Аллахын үг.” гэв.

Түүний эдгээр үгс нь Эбү Жэхилийн чихэнд хүрэхэд:

“–Валлахи Вэлид шашнаасаа нүүр буруулвал Курайш тэр чигээрээ шашнаас гарна” гээд шууд түүн дээр очиж:

“–Авга ах аа! Ард иргэд чинь танд өгөхийн тулд эд бараа цуглуулж байна. Та Мухаммэд дээр очоод Түүнээс юм гуйжээ” гэв.

Вэлид:

“–Курайш намайг сайн мэднэ, тэдний хамгийн баян нь би байна.” гэв.

Эбү Жэхил:

“–Тэгвэл Мухаммэдийг үгүйсгэн, Түүнд дургүйгээ хэл, овгийнхон тань үүнийг мэдэж аваг” гэв.

Вэлид:

“–Юу гэж хэлэх юм бэ? Валлахи та нарын дунд шүлгийг, рэжэзийг¹⁷² надаас сайн мэдэх хэн ч байхгүй. Түүний хэлсэн үгс, эдгээрийн алинтай нь ч ижил бус. Валлахи, би дөнгөж саяхан Мухаммэдээс хэдэн үг сонссон бөгөөд тэр үгс хүн ба жингүүдийн үгтэй адилгүй байсан бөгөөд сэтгэлд тааламжтай, гайхамшигтай сайхан санагдсан.” гэв.

Эбү Жэхил түүнийг цөхрөлтгүй ятгасаар:

“–Овгийнхон чинь, Түүний эсрэг ямар нэг зүйл хэлэхгүй бол чамд дургүйцнэ.” гэв.

Вэлид:

“–Намайг орхи, би жаахан бодъё.” гэв.

Дараа нь:

“–Энэ дамжуулсан үгс бол нэгэн шившлэг юм.” гэж хашхирав. (Хахим, II, 550/3872; Табэрий, *Тэфсир*, XXIX, 195-196; Вахидий, х. 468)

Түүний уг байдлыг Кур’ан-и Кэрим, амьдаар дүрслэв:

172. **Рэжэз:** Арабын шүлгийн найруулга, нийцэл зохицол дахь нэг “бахир”-ын нэр. Үүнд хурд, айзам, өргөлт цохилттой тул найрал хөгжимтэй зохиоцох боломжтой бөгөөд; оюун ухаанд утга санааг хуримтлуулж, баяр гунигийг үгээр илэрхийлэх боломжтой... (Тахирү’л-Мэвлэвий, *Уран Зохиолын Толь*, х. 120, “рэжэз” зүйл.)

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ. فَقَتَلَ كَيْفَ قَدَّرَ. ثُمَّ قَتَلَ كَيْفَ
قَدَّرَ ثُمَّ نَظَرَ. ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ. ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ. فَقَالَ
إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَرُ. إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ

(Учир нь тэр Кураны тухай юу гэж хэлэхээ) маш удаан бодож цэгнэв. (Тэгээд тэр) заяагүй амьтан яаж бодож цэгнэсэн гээч! Дараа нь тэр зовлонт амьтан дахин бодож дүгнэв!.. Дараа нь царайгаа ярвайлган, хөмсгөө зангидаж харав. Дараа нь их зандаа дийлдэн нүүрээ буруулаад: “Энэ (Кур’ан) бол эртний илбэчдээр дамжиж ирсэн шившлэг, ид шид юм. Энэ бол ердөө л хүний үг!» гэв.” (эл-Мүддэссир, 18-25)

Хүмүүст Кур’аныг сонсгохгүйн тулд хориглон саатуулдаг байсан Эбү Сүфьян, Эбү Жэхил ба Ахнэс бин Шэрик нар шөнө Кабад Кур’ан уншиж байсан Гэгээн Элч -саллаллаhu алэйхи вэ сэллэм-ийг гурван шөнө (нэг нэгэндээ харагдалгүй) нууцаар шимтэн сонсож байгаад санамсаргүй бие биенээ олж хараад, өөрсдийгөө буруушааж:

“Хэн нэгэн биднийг битгий анзаараасай!.. Ард иргэд, ингэснийг маань мэдвэл, бид нэр хүндээ алдаж гутамшигт унана. Үүнээс хойш Кур’аныг бүү сонс гэж хэнийг ч хориглож чадахгүй!..” хэмээн гэмшиж, дахин энэ үйлдлийг давтахгүй хэмээн ам өгцгөөв. (Ибн-и Хишам, I, 337-338)

Маш олон хүн Кур’аны мөн чанарт оршдог татах хүчний ачаар мусульман болов. Тэдний нэг нь Хазрат-и Умар бөгөөд Гэгээн Элчийг хөнөөхөөр замд гарсан боловч Кур’аны уншлагыг сонсоод зүрх нь зөөлөрч, бодол нь бүрмөсөн өөрчлөгдсөн билээ. Түүнчлэн, Хазрат-и Умар хатуу ширүүн зангаараа алдаршсан нэгэн байв.

Кур’ан-и Кэримд сэтгэл зүрхээ эзэмдүүлж Исламаар шагнагдсан өөр нэг жаргалтай хүн бол Жүбэйр бин Мут’им *-радь-яллаху анх-* юм. Тэр ч гэсэн Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ээс маань Тур сураг сонсонгуут зүрх нь зарсхийн догдолж:

“–Би, зүрхээ дэлбэрч байна гэж бодсон” гэв. (Ахмад, IV, 83, 85)

Тэрээр тухайн үйл явдлыг ингэж тайлбарлав:

“Оройн мөргөлд Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн Тур сураг уншихыг би сонссон юм.

أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ.
أَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ. أَمْ عِنْدَهُمْ
خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصْطَفُونَ

«Тэд, ямар нэг Туурвигчгүйгээр бүтээгдсэн хэрэг үү?! Эсвэл өөрсдийгөө бүтээсэн юм уу? Эсвэл тэнгэр ба газрыг тэд бүтээсэн юм уу? Үгүй ээ, тэд Аллахад үнэхээр итгэдэггүй. Эсвэл Раббын чинь баялгийн сан тэдний дэргэд байгаа юм уу? Эсвэл тэд, бүх зүйлийг эзэмшдэг хэрэг үү?» (эт-Тур, 35-37) аяатыг унших үед зүрх сэтгэл минь догдолсноосоо болоод бараг нисэх шиг болов.” (Бухарий, Тэфсир, 52)

Рисалэт-и Мухаммэдийе буюу Мухаммэдийн элчийн үүрэг эхлэх үед, шүлгийн тэмцээнд Имрү’л-Кайсын бүтээл түрүүлж, уламжлал ёсоор түүний шүлгийг Кабагийн хананд өлгөв. Гэтэл түүний охин дүүд Кур’ан-и Кэримээс хэдэн аят унших өгөхөд, уран зохиол яруу найргийг сайн мэддэг уг эмэгтэй:

“Энэ бүхэн хүний үг байх ямар ч боломжгүй. Хэрэв газар дэлхийд ийм үг байгаа бол ахын минь шүлэг Кабагийн хананд өлгөөтэй байх нь огт зохимжгүй. Түүнийг буулгаж оронд нь энэ үгийг өлгөх хэрэгтэй” хэмээн уулга алдаж, дүүгийнхээ шүлгийг өөрийнхөө гараар Кабагийн хананаас буулгав. Имрү’л-Кайсын хэмжээнд арай хүрээгүй бусад шүлгийн тухайд хэлэх үг ч олдоогүй тул тэднийг ч гэсэн нэг нэгээр буулгацгаав.¹⁷³

Саруул ухаантай хүн Кур’аныг зүгээр сонсоод л Аллахын үг гэдгийг ойлгодог. Иймээс Хайрт Элч -алэйхиссалату вэссэ-лам- маань Кур’ан-и Кэримийг өөрийн биеэр хүмүүст сонсго-хоор томилогдсон билээ.

Аят-и кэримэ ингэж айлдана:

وَإِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى
يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ

“Хэрэв хэн нэг мүшрик Чамаас тусламж гуйвал, Алла-хын үгийг сонсож (эргэцүүлэн бодож, үнэнийг ойлгож) чадах хүртэл түүнийг хамгаал. Дараа нь түүнийг найдвартай газар хүргэ...” (эт-Тавба, 6)

Үүнээс үзвэл Кэламуллах буюу Аллахын үг, анир чимээг хүний чихэнд хүргэх нь итгэл үнэмшлийн туяаг зүрхэнд суул-гах учир шалтгаан болдог.

Зүрх сэтгэлийг өөртөө татагч Кур’аны анир чимээн дэх хэмнэл аялгуу нь түүн дэх дууны эмх цэгц, зохицлоос үүдэлтэй. (Өөрөөр хэлбэл үг, үсэг, анир ба авианы урт, богино үеүдийн хамгийн тохиромжтой байршлаас үүсдэг.) Тэр ердөө ганцхан

авианаас нөгөө рүү нь шилжихэд үүсдэг тусгай зохицлоороо зүрх сэтгэлийг хөдөлгөдөг. Утгыг нь ойлгодоггүй хүмүүс ч гэсэн дүрмийнх нь дагуу уншвал, түүний ижилгүй яруу анирт уяран таалах болно.¹⁷⁴

Мүшрикүүдийн, Кур’аны эсрэг хандлагууд

Ислам нь мүшрикүүдийн нэфсний амьдралыг цэглэж эрх тэгш байдал, хууль цааз, кияамэт, дахин амилж тооцоо өгөх, хийсэн зохисгүй муухай үйлдлүүд ял шийтгэлээ хүлээхийг мэдэгддэг. Кафирчууд үүнд маш их дургүйцэв. Түүнчлэн Ислам, мүшрикүүдийн баримлан шүтээнүүдийг хуурамч гэдгийг зарлаж, Аллахын Элчийн авчирсан “Том Мэдээ” -гээр Макка доргиж эхэлсэн байв. Нэбэ сурагийн анхны аяатууд нь энэ аймшигт үзэгдлийг ингэж тайлбарлана:

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ. عَنِ النَّبِإِ الْعَظِيمِ. الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ

“Тэд бие биеэсээ юу асууж байна вэ? Тэдний санал зөрөлдөн маргалддаг, өнөөх гайхамшигт том мэдээг (үү?)”
(эн-Нэбэ, 1-3)

Хүн үнэн зөв рүү тэмүүлж байхаар бүтээгдсэн тул зүрх нь үл таних зүйлийг хүлээн зөвшөөрдөггүй. Үргэлж ойлгомжтой тодорхой зүйл рүү тэмүүлж байдаг. Тиймээс мэддэггүй ба мэдэж чадаагүй зүйлс түүнийг зовооно. Хүн төрөлхтөн эрт үеэс эхлэн, элч нараар үнэн зөв замаа заалгаж байсан хэдий ч “үхэл” хэмээх асуудал тэдний цаг завьг авсаар иржээ. Хүний оюун

174. Ийм учраас Кур’ан-и Кэримийг унших нь тусгай эрдэм болгон тогтоосон бөгөөд тусгай арван арга барилаар уншина. Эдгээрийг “Кираат-и Ашэрэ” гэдэг. Кираатын арга бүрийг, яг мээхэбийн имамууд шиг “кираатын имам” хэмээх байгууллагууд байдаг.

ухаанд хортой могой шиг цагираглан, үе үе жихүүдэс төрүүлэн ороох “уг асуулт”-ыг тэд, янз бүрийн үг үйлдлээр чимээгүй болгон дарж далд ухамсартаа хорихыг хүсэцгээнэ. Гэвч амьдралын бүхий л асуудлуудаас илүүтэйгээр, галт эргүүлэг адил бүчин ороох “үхэл” хэмээх “үнэн” нь -гажилтгүйгээр- хүн бүрт тохиох хатуу үнэн бөгөөд түүнийг тодорхой болгох нь хүн төрөлхтний зорилгын хамгийн эхэнд орно.

Хүний ухаанаар тайлах боломжгүй энэхүү үл мэдэгдэх зангилааг зөвхөн вахийн хүч л тайлж чадна. Бүх элч нар ялангуяа Хүндэт Расул -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн авчирсан ирээдүйн тухай уг мэдээг баяр талархлаар хүлээн авах хэрэгтэй атал –харамсалтай нь- хүний нэр төр, хүнлэг чанараас холдсон зарим хүмүүсээс тоглоом тохуу, элэг доог, утга учиргүй зүйл болгосон хариулт авав . Юуны тулд бүтээгдсэний буюу амьдралын зорилгынхоо яг эсрэгээр нь амьдарч буй мүшрикүүд болон мүнкирүүд, Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн вахийн замын мэдээлсэн ахиратын талаарх мэдээллийг гайхан сандарсан байдлаар хүлээн авч, нэфсний амьдралын эсрэг зогсох уг мөнхийн авралын урилгыг аймшигтай эсэргүүцэж, эрээ цээргүйгээр нүүрээ буруулжээ.

Кур’ан-и Кэримд, ахиратыг “**нэбэ-и азим буюу том мэдээ**” хэмээн дурджээ. Үүний цаад учир шалтгаан нь маш тодорхой юм. Учир нь хүмүүс –амьдрал нь ямар байсан ч- үхлийн хувьд бүгд л зовлон шаналлыг мэдэрнэ. Амьдралын бүхий л зам тойрон эргэлдсээр үхлийн хязгаарт алга болох нь, ялангуяа итгэл үнэмшилгүй зүрхүүдийг гүн гүнзгий шимшрүүлэн шархируулна. Амьд хүмүүсийн хувьд “үхэл” хамгийн их анхаарлыг нь татдаг тул түүний тухай мэдээг, сүр хүчийг нь ойлгон ухаарах шаардлагатай. Үхлийг жинхэнэ утгаар нь ойлгож чадсан хүмүүс, түр зуурын бас хуурмаг хэрэгцээнүүдээ орхиж, жинхэнэ буюу мөнхийн ирээдүй рүүгээ чиглэдэг.

Үхлээс сургамж авахгүй өнгөрөөсөн амьдрал нь харанхуй, зовлонт хорвоогоос ялгаагүй юм. Аз жаргалын од, зөв сайхан өнгөрүүлсэн амьдралын төгсгөлд ирэх үхлээр эхэлнэ. Тиймээс Ислам шашин нь үхлийг үргэлж дурсан санаж, түүнд бэлэн байхыг зөвлөсөн байдаг.

Кафирчууд, Куран дахь дур зоргоороо байдлын эсрэг буюу ахират болон үхлийн талаарх мэдээнүүдийг өөрсдөд нь таалагдахуйц байдлаар өөрчлөхийг Гэгээн Элчээс маань хүсч:

“—Чи бидэнд, “Лат ба Уззад залбирахаа боль” гэж тушаадаггүй Кур’ан авчир. Хэрэв Аллах Чамд ийм Кур’ан өгөхгүй бол Чи ийм Кур’ан зохио эсвэл Аллагаас Чамд ирж байгаа зүйлүүдийг ийм болгож өөрчил; гэсгээл шийтгэлийн оронд энэрэл нигүүлслийн аят оруул, харамын оронд халалыг, халалын оронд харамыг оруул!” гэгцгээв.

Ийм хүмүүсийн тухай энэ аят-и кэримэ буув:

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا إِنَّتِ بِقُرْآنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِيَأْنُ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبَعُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ

“(Үхснийхээ дараа) бидэнтэй уулзахгүй байхыг хүсэгчид, аяатууд маань тодорхой баримт нотолгоо болж тэдэнд уншигдах үед: «Үүнээс өөр Кур’ан авчир эсвэл үүнийг өөрчил» гэгцгээв. (Элч минь!) Ингэж хэл: «Түүнийг Би өөрөө өөрчилж чадахгүй, Би зөвхөн надад мэдээлэгдсэн зүйлийг л дагадаг. Раббынхаа эсрэг босвол, том өдрийн гэсгээл шийт-

гэлтэй учрахаас Би айна.»” (Юүнүс, 15) (Вахидий, х. 270; Алусий, XI, 85)

Мүшрикүүд яах учраа олохоо байцгаав. Мусульманчуудыг зовоох тэдний харгислал, тамлал, дарамт шахалт өдөр ирэх тусам ихэсч, итгэгчид Маккад амьдрах аргагүй болов. Тиймд бусад мусульманчуудын адил Хазрат-и Эбү Бэкир ч гэсэн нүүхээр Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ээс зөвшөөрөл авч Абиссини руу замд гарав.

Тэрээр нэг хоёр хоног явсны эцэст Каарэ овгийн удирдагч Ибн-и Дэгинэтэй тааралдав.

Ибн-и Дэгинэ:

“—Эбү Бэкир ээ! Чам шиг хүн нутгаасаа гарах, гаргуулах ч боломжгүй. Валлахи чи, овог аймгийнхаа эрдэнэ нь шүү дээ! Чи үргэлж сайн үйл хийж, хамаатан саднаа харж хамгаалан, сул дорой нэгний ачааг хөнгөвчилдөг! Хариу буц, би чамайг хамгаална.” гэв.

Ийнхүү Хазрат-и Эбү Бэкир, Ибн-и Дэгинэгийн хамт Макка руу буцав. Хазрат-и Эбү Бэкирийг өөрийнх нь хамгаалалтан доор байгааг мэдсэн Курайшийнхан, Ибн-и Дэгинэд хэд хэдэн болзол тавив:

“— Рабдаа мөргөн залбирахдаа гэр дотроо бай гэж Эбү Бэкирт хэл! Тэнд дураараа мөргөл үйлдэг, Кур’ан уншиг, гэхдээ гэрээсээ өөр ил газар мөргөл үйлдэн, Кур’ан уншиж биднийг бүү үймүүлэг! Учир нь эхнэр хүүхдүүдийг маань үймүүлэх вий гэхээс санаа зовж байна” гэгцгээв.

Ибн-и Дэгинэ, мүшрикүүдийн эдгээр шаардлагыг Хазрат-и Эбү Бэкирт дамжуулан хэлсэнд, тэр зөвшөөрөв. Тэрээр гэрийнхээ дэргэд мөргөлийн газар хийгээд тэндээ мөргөл үйлдэж Кур’ан уншдаг байлаа. Хазрат-и Эбү Бэкир уян зөөлөн сэтгэл-

тэй хүн байсан болохоороо Кур'ан-и Кэрим уншихдаа гуних-ран, нулимсаа барьж чаддаггүй байв. Түүнийг Кур'ан-и Кэрим уншихад мүшрикүүдийн хүүхэд эмэгтэйчүүд тойрч цуглаад гайхан биширч сонсдог болсон нь Курайшийн мүшрикүүдийн айлгаж байлаа. Иймд тэд Ибн-и Дэгинэд давтан хэлж, Хазрат-и Эбү Бэкирийг болиул эсвэл түүнийг хамгаалахаа боль гэцгээв.

Ибн-и Дэгинэ:

“Эбү Бэкир ээ! Гэртээ чимээгүй суу, эсвэл миний хамгаалалтаас гарснаа зарла.” гэсэнд Эбү Бэкир Сиддик *-радъяллаху анх-* Аллахад бүрэн итгэдгээ илэрхийлэн:

“Би хамгаалалтыг чинь буцааж байна. Надад Аллахын хамгаалалт хангалттай.” гэв (Бухарий, Мэнакибу'л-Энсар, 45; Ибн-и Хишам, I, 395-396)

Өмнө нь дурдсанчлан арабчууд уран зохиолд хэт сонирхолтой байсан тул уран яруу үг хэллэгт маш их анхаарал хандуулан таашаадаг байв. Заримынх нь хувьд хоёрхон мөрт шүлэг- тэнгэрт гаргаж, эсвэл газарт булахад хангалттай санагддаг байв. Кур'аны хэв маяг маш өндөр татах хүчтэй гэдгийг анзаарсан мүшрикүүд, түүний нөлөөнд автахгүйн тулд өөрсдийнхөө хэрээр арга хэмжээ авцгааж байлаа. Кур'ан уншигдах үед тэдгээр тэнгэрлэг үгсийг сонссон хүмүүсийн сэтгэл зүрх нь татагдахаас хамгаалж саад болохын тулд чимээ шуугиан гаргадаг байв. Аугаа Эрх үүнийг ингэж мэдээнэ:

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ
وَالْعَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَبُونَ

“Үгүйсгэгчид : «Энэ Кур’аныг битгий сонсоцгоо; уншихад нь чимээ шуугиан гаргацгаа; та нар илүү гарч магадгүй!» гэгцгээв.” (Фүссилэт, 26)

Орчлонгуудын Элч -*алэйхиссалату вэссэлам*- овог аймгийнхныхаа бүх төрлийн харгислал, тамлалыг тэсч Исламыг таниулан мэдээлж, тэднийг мөнхийн авралд урихаас буцдаггүй байв. Харин мүшрикүүд, хаж үмрэ хийхээр эсвэл өөр зорилгоор Макка руу ирэгсдийг хотын гадаа угтаж, Гэгээн Элчид маань дөхөж болохгүй бөгөөд үгийг нь сонсохгүй байхыг сануулж, заримдаа сүрдүүлдэг байв. Түүнчлэн Аллахын Элчийг галзуу, илбэчин, мэргэ төлөгч гэх мэтээр хочилж, байж боломгүй худал хуурмагаар гүтгэн, Маккад ирэгсдийг Түүнээс холдуулахыг хичээдэг байв.

Түфэйл бин Амр¹⁷⁵ Маккад ирэхэд Курайшийн зарим томчуул түүнд ойртон очоод:

“–Түфэйл ээ! Чи шүлэгч ба овгийнхон дундаа нэр хүндтэй хүн. Чи манай нутагт иржээ. Гэхдээ манайхны нэг хүнээс болгоомжил! Түүний байдал бидэнд хүндрэл учруулж ард түмэн, ажил үйлсийг маань доройтуулж байна. Үг нь шившлэг шиг нөлөөтэй бөгөөд гэр бүл, ахан дүүсийг харилцааг эвдэнэ. Бидэнд тохиолдсон энэ явдал та нарт тохиолдохоос бид айж байна. Түүнтэй огт битгий ярь, битгий сонс !” хэмээн аргадав.

175. **Түфэйл бин Амр эд-Дэвсий** -*радъяллаху анх*-; алдартай, ухаантай, шүлэгч ба маш зочломтгой хүн байв. Тэрээр хаалганд нь ирсэн хүн бүрт үргэлж нээлттэй, өлсөөнийг цатгадаг, өөрт нь хоргодсон хүнийг хамгаалдаг ба тусламж гуйгсад тусалдаг хүн байв. Нүбүввэтийн 10 дахь жилд мусульман болсны дараа Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг Мадина руу нүүх хүртэл Дэвс аймгийг Исламд уриалжээ. Ийнхүү Емамэ дайнд эрэмгий баатар гэдгээ таниулсныхаа дараа, тэнд шэхид болов.

Эдгээр үгсэд ятгагдсан Түфэйл, Мэсжид-и Харамд хүрэх үедээ Аллахын Элчийн маань үгийг сонсохгүйн тулд чихэндээ хөвөн чихэв. Дараа нь ийм байдлаасаа санаа зовж:

“–Даанч дээ, миний байж байгааг ээ! Би ухаантай шүлэгч хүн. Үгийн сайхан муухай эсэхийг сайн мэднэ. Ер нь тэр хүний хэлснийг сонсоход ямар асуудал байгаа юм? Сайхан байвал хүлээн зөвшөөрч, муухай байвал татгалзъя” гэж бодоод, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг хүлээж гэртээ харих үед нь дагаж яваад:

“–Мухаммэд ээ! Танай омгийнхон надад Чиний тухай янз бүрийн юм ярьж намайг маш их айлгасан тул би Чиний үгсийг сонсохгүй гэж чихэндээ хөвөн ч чихлээ. Дараа нь Аллахын тусламжтайгаар чиний үгийг сонсч чадлаа. Чи энэ үүргийнхээ тухай надад ярьж өгөөч?” гэв.

Дараа нь Түфэйл ингэж ярив:

“–Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- надад Исламыг ярьж, Кур’ан уншиж өгөв. Валлахи би Кур’анаас илүү гоё үг, Исламаас илүү гоё шашин сонсоогүй юм! Би тэр үед шууд мусульман болж Аллахаас өөр шүтээн үгүй хэмээн гэрчлэн тангараглав.”

Түфэйл *-радъяллаху анх-*, Хайрт Элчийн маань дэргэд хэд хоносныхоо дараа, Түүнээс зөвшөөрөл авч тэблиг хийх зорилгоор аймаг руугаа буцав. Түүнчлэн хүмүүст баталгаа болгон хэрэглэж болохуйц нэгэн кэрамэт (ер бусын, гайхамшигт зүйл)-тэй болохын тулд Хүндэт Элчээс маань Аллахад залбирахыг гуйсанд, дуа нь биеллээ олж эхлээд хоёр нүдний хооронд нь дэнгийн гэрэл адил нэгэн туяа илрэн гарав. Дараа нь түүний хүслээр өнөөх туяа нүүрнээс нь гарч, таягных нь

үзүүр лүү оров. Ийм байдлаар аймагтаа буцаж ирээд шэхид болтлоо тэблиг хийж, жихадад оролцсон билээ.¹⁷⁶

Гэгээн Элчийн урилгыг хүлээн авсан анхны хүн нь Түфэйл -*радъяллаху анх*-, хамгийн олон хадис дамжуулсан хүн нь алдартай сахаба Эбү Хүрэйрэ -*радъяллаху анх*- болжээ.¹⁷⁷

Кур'ан-и Кэримийн эсэргүүцдэг байсан мүшрикүүд, үнэн хэрэгтээ ганцаараа байхдаа үнэнийг баталж, Кур'ан-и Кэримийг өөрийн эрхгүй нууцаар сонсоцгоодог байв. Ингэхдээ өөр нэгэн шалтгаан олж:

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْتَيْنِ عَظِيمٍ

“«Энэ Кур’аныг хоёр хотын, ганц том хүнд буулгаж болохгүй байсан юм уу?» гэцгээв.” (эз-Зүхрүф, 31)

Тэд уг нь, Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Кур'ан-и Кэримийг үнэн гэдгийг хүлээн зөвшөөрсөн ч, түүнийг батлахад нэфс нь саад болж байв. Кур'аныг Аллахын ном болохыг хүлээн зөвшөөрч, харин -хаша- Аллахын шийдвэр буруу байсан гэж хэлцгээж байв. Тэднийхээр бол, Кур'ан судар нь өнчин, ядуу хүнд биш, Маккагийн баячуудын нэг Вэлид бин Мугирад эсвэл Таифын баячуудын нэг Амр бин Үмэйрт буух ёстой байсан гэнэ.

Вэлид бин Мугира ингэж хэлсэн байв:

176. Ибн-и Хишам, I, 407-408; Ибн-и Са'д, IV, 237-238.

177. Ибн-и Насег, *эл-Исабэ*, II, 226.

“–Курайшийн томчуудаас би, эсвэл Сазифын ахмад Амр бин Түфэйл бид хоёрыг байхад, Мухаммэдэд Куран буух уу?!”
(Ибн-и Хишам, I, 385)

Үнэндээ Исламын үнэ цэнэ нь эд баялаг, угсаа гаралд биш зөвхөн таквагаар болдог. Нөгөө талаас Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*- маань язгуур үндсээрээ хамгийн цэвэр ариун, алдар хүндтэй хүн байв.

Расулаллах ба Кур’аны эсрэг буруутгалууд

Расулаллах -*саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн эсрэг юу хийсэн ч дарж чадаагүй мүшрикүүд энэ удаа Түүний үммий гэдгийг мэдсэн тул Кур’аныг Христийн шашинтай нэгэн боолоос сурсан гэх тэнэг санаа гаргав.

Энэ зохимжгүй буруутгалын хариут Кур’ан-и Кэрим ингэж өгөв:

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ
إِلَيْهِ أَعِجِبِي وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ

“ Кафирчууд: «Кур’аныг, хэн нэгэн хүн (Мухаммэдэд) зааж байгаа нь тодорхой!» гэж хэлдгийг Бид мэднэ. Тэдний бодлоор (Кур’аныг заадаг хэмээн) санал болгосон хүн нь гадаад (Ажэм) хэлтэй. (Харин) энэ Кур’ан нь маш тодорхой Араб хэлтэй билээ.” (эн-Нахл, 103)

وَمَا كُنْتُمْ تَتْلُوا مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّ
بِیَمِينِكَ إِذَا لَا زَتَابَ الْمُبْطِلُونَ

“Чи үүнээс өмнө уншиж бичиж чаддаггүй байв. Хэрэв уншиж бичдэг байсан бол мухар сүсэгтнүүд эргэлзэж мэдэх байлаа.” (эл-Анкэбут, 48)

Мүшрикүүдийн дайралт, гүтгэлэгт Расулынх нь санаа бүү зовог хэмээн Аллах Таала, ингэж айлдав:

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا
مَجْنُونٍ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَّتَرَبَّصُ بِهِ رَيْبَ الْمُنُونِ
قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ

“(Расул минь ээ!) Сургамжаа үргэлжлүүлэн өг! Учир нь Чи, Раббынхаа соёрхлоор мэргэ төлөгч, үзмэрч, галзуугийн аль нь биш! Эсвэл тэд: «Тэр бол шүлэгч, Түүнийг гай зовлонд унана гэж найдан хүлээж байна!» гэгцгээсэн үү? (Тэдэнд) Ингэж хэл: Хүлээцгээ, Би ч бас та нартай хамт хүлээж байна.” (эт-Тур, 29-31)

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا
جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا
تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَى بِهِ
شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

“...Үгүйсгэгчид өөрсдөд нь хүрсэн үнэний тухай: «Энэ, шившлэг гэдэг нь тодорхой!» гэгцгээв. Эсвэл түүнийг зохиосон гэж байна уу? «Хэрэв Би түүнийг зохиосон бол, та нар намайг Аллагаас хамгаалж огт чадахгүй. Та нарыг хэмжээнээсээ хэтэрсэн гэдгийг Тэр маш сайн мэдэж байгаа.

Та нар болон Бидний хооронд, Аллах гэрч болно! Тэрээр маш өршөөлтэй, маш энэрэлтэй билээ.» гэж хэл.” (эл-Ахкаф, 7-8)

Мүшрикүүд зөв замд орох хүсэлтэй байгаагүй тул, үнэнийг мэдэж байсан ч Аллахын Элч болон Кур’аныг эсэргүүцэн үгүйсгэдэг байв. Энэ удаад Курайшийн томчуул, Исламыг Маккагаас гарч түгэн дэлгэрэхээс айж Валид бин Мугирагийн дэргэд цуглацгаав. Тэд хоорондоо:

“–Маккад ирсэн овог аймгуудад Мухаммэдийн тухай юу гэж хэлэх үү?” гэгцгээв.

Харин Валид, Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тэй уулзаж, шууд Түүнээс Кур’ан-и Кэрим сонссон байсан тул ингэж хэлэв:

“–Би шүлгийн бүх төрлийг мэднэ. Миний Түүнээс сонссон зүйл, шүлэг биш. Шүлгээс илт давуу, би тийм уран сайхан үгсээр дүүрэн яруу зохицлыг өмнө нь хэзээ ч сонсож байгаагүй. Бас тэр, мэргэ төлөгчийн эсвэл галзуу хүний үгтэй огт адилхан байгаагүй. Бас Түүнээс галзуугийн ямар нэг шинж тэмдэг олж хараагүй. Бас тэр уяа зангидан, уншиж үлээдэггүй тул бид Түүнийг илбэ жатга, хараал шившлэг хийдэг гэж хэлж болохгүй!”

Ингэж хэлснийхээ дараа Валид, мүшрикүүдийн буруу зорилтод нийцэх гарц олохын тулд өөрийгөө албадан ийм тайлбар хийв:

“– Тэр ах дүүс, төрөл садангуудын дунд хагарал үүсгэн салгаж байна. Ийм учраас түүний үгс, хараал шившлэг л байх учиртай!” (Ибнү’л-Жэвзий, VIII, 403-404; Хаким, II, 550; Вахидий, х. 468)

Кур’ан-и Кэримийг муулж, гүтгэх, дарж чадаагүй мүшрикүүд дахин нэг бүтэлгүй арга олж, Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг хувь хүн талаас нь онилжээ.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хөвүүн Касим, хоёр ойтой байхдаа өөд болсонд Ас бин Ваил Хайрт Элчийг маань “эбтэр” хэмээн доромжлов. Өөрөөр хэлбэл үр угсаагүй, удам нь тасарсан гэцгээв. Ингэснээрээ Аллахын Элчийг хүмүүсийн дунд нэр хүндгүй болгож, зүрх сэтгэлүүдийг өөртөө татдаг Түүний ер бусын хүчийг үгүй хийхийг хүсч байлаа.

Энэ үйлдэл нь мөн л амжилтгүй болж Кэвсэр сура, тэдний хорон санааг нүүр лүү нь эргүүлэн цацав:

إِنَّا عَطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَانْحَرْ إِنَّ شَانِكَ هُوَ الْآبَتَرُ

(Хабиб минь!) “ Гарцаагүй, Бид Чамд Кэвсэрийг өгөв. Тиймээс Раббынхаа төлөө мөргөл үйлдэж, тахил өргө. Жинхэнэ үр удам нь тасрагсад бол Чамд өш санасан хүмүүс юм.”
(эл-Кэвсэр, 1-3)

Уг сура нь цаг хугацаа, орон зайг үл хамааран Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д өширхөн, үзэн ядсан хүн бүр- азгүй, золгүй, хувь хишиггүй, ухаангүй, нэр хүндгүй, үр удамгүй “эбтэр” болно гэдгийг илэрхийлдэг.

Яруу найрагч үнэнийг өгүүлнэ:

.....

Гэрэлт царайнаас чинь хоёр хорвоо гэрэлтэж;

.....

Үр удмыг чинь энд хэн хайрлахгүй байна

Тэр хараагдагсад, кияамэтэд чөтгөрөөс ч эбтэр!..

Аллахын Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийг үзэн ядагчид нь өмнөх элч нарыг үгүйсгэдэг хэрцгий ноёд хаад, их зант баячуудтай адилхан хүмүүс байв.

Аллах Таала айлдруун:

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ وَقَالُوا نَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَادًا وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ

“Бид хаашаа л сануулагч илгээнэ, тэндэхийн баян, эх захаа алдсан хүмүүс заавал: «Та нарт илгээгдсэн зүйлийг бид үгүйсгэж байна.» гэцгээв. Мөн: «Бид эд баялаг, үр хүүхэд ихтэй тул бидэнд ямар нэг гай гамшиг тохиолдохгүй ээ!» гэцгээв.” (Сэбэ’, 34-35)

وَلَا تُطِغْ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ هَمَّازٍ مَشَاءٍ بِنَمِيمٍ مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ
أَيْمٍ عُتْلٍ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ إِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِ
آيَاتُنَا قَالَ أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ

“(Расул минь!) Эдгээр хүмүүсийг эд хөрөнгө, хөвгүүдтэй хэмээн бүү бууж өг! (Тэд) хоосон тангараг тавигч, үнэ цэнэгүй, үргэлж хүмүүсийн дутагдлыг хайгч, тасралтгүй хов зөөгч, сайн үйлд садаа бологч, хэрээс хэтрэгч, нүгэл тээсэн, бүдүүлэг ширүүн, муу муухайгаар алдаршсан хүмүүс юм! Өөдөөс нь аяатууд маань уншигдахад, тэд: «(Энэ бол) эртний үлгэр домог!» гэнэ.” (эл-Калэм, 10-15)

Тэббэт сура өөрийнх нь тухай өгүүлсэнд, Эбү Лэхэб:

“–Намайг, бусадтай ижил үздэг шашин байхгүй болог!..” гэв.

Хазрат-и Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- болон Исламын хамгийн ширүүн өстөн дайсан болох Эбү Жэхил ингэж хэлэв:

“–Мухаммэдийн хэлсэн үгс зөв гэдгийг бид мэднэ! Гэвч өнөөдрийг хүртэл Түүний овгынхны хийсэн бүхнийг бид бас дутахааргүй хийсэн. Харин одоо тэд: «Бидний дунд нэгэн элч байгаа!» хэмээн бахархацгаана. Бид дундаасаа яаж Түүн шиг элчийг гаргах вэ? Энэ боломжгүй тул би, Мухаммэдийн элч гэдгийг огт хүлээн зөвшөөрч чадахгүй!..” (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 113)

Энэ мэтчилэнгээр уур хилэн, атаа хорслоо тэжээсэн Эбү Жэхил бас ингэж хэлжээ:

“–Хэрвээ би, Түүний мөргөл үйлдэж байхыг харвал, толгой дээр нь гишгэнэ!”

Хожим тэр, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг Харам-и Шарифад мөргөл үйлдэж байхад нь таараад, өмнөх үгээ хэрэгжүүлэхийн тулд ухасхийсэн боловч, гэнэт царай нь шарлаж гүн айдаст автан гартаа авсан чулуугаа газар унагаад, эргэн зугтав. Эргэн тойрныхон нь юу болсныг Эбү Жэхилээс асуухад, ихэд айж сандарсан байдалтай :

“–Намайг Түүнд дөхөх үед миний өмнөөс гэнэтхэн догшин тэмээ гарч ирсэн. Үгүй! Валлахи өнөөдрийг хүртэл түүн шиг айхтар тэмээг би ер хараагүй! Тэр, намайг бараг залгих гэж байсан!” гэв. (Ибн-и Хишам, I, 318; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 92-93)

Учир нь Аллах Таала, кул бас элч болох Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг болон Түүгээр дамжуулан илгээсэн шашнаа хамгаалж, Тэдэнд үргэлж ялалтыг хайрладаг байв.

Гэвч мүшрикүүд бахь байдгаараа Аллахын Элчийг үгүйсгэж, Кур’анаас хол зогссоор байсан нь тэнгэрлэг үнэнээс зугтаж буй хэрэг байлаа.

Аллах Таала айлдруун:

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ كَانَهُمْ
حُمْرٌ مُّسْتَنْفِرَةٌ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ

“Үнэн ийм атал тэд, арслангаас айсан хулангууд шиг юунд сургамжаас зугтнам?!” (эл-Мүддэссир, 49-51)

Нэгэн шүлэгч “кафирчууд үнэнийг мэдсэн ч итгэл үнэмшилд ойртоогүй бөгөөд хидает нь хувь тавилантай холбоотой ойлголт” гэдгийг ингэж илэрхийлэв:

Чи хидает өгөхгүй бол, шийдвэрээр яах билээ, Раб минь!

Араб хэлийг мэддэг ч Эбү Жэхилд, аяатын хэрэг юу билээ, Раб минь!

Гэтэл кафирчуудын эсэргүүцэл, зөрүүд зан нь зарим үед тэнгэрлэг шалгалт болж, Аллахын Элч болон итгэгчдэд тэвчихийн аргагүй дарлал хавчлага болдог байв.

Тамлалын Эрин

Мүшрикүүдийн Эбү Талибт тавьсан санал, үр дүнд хүрээгүй тул Аллахын Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийг дарамтлах аргаар буулган авах оролдлогоо эхлэв. Тэд эхлээд олон хүнтэй овог аймаг ба гэр бүлүүдэд гар хүрч чадсангүй. Учир нь тухайн үед мусульманчуудыг тамлан зовоох нь тийм ч түгээмэл зүйл биш байв.

Тэр үед мүшрикүүдийн дарамтанд өртөгсөд ихэвчлэн ах дүү, төрөл садангүй ядуу ард болон боолууд байсан бөгөөд тэднийг бүхий л аймшигт тамлалаар зовоон тарчлаадаг байв...

Тэд, Хазрат-и Хаббаб -*радъяллаху анх*-ыг¹⁷⁸ улаан гал дээр хэвтүүлж цээжин дээр нь дардаг байв. Түүний биеэс хайлсан өөх тос, галыг нь унтраадаг байв.

Хаббаб -*радъяллаху анх*- төмрийн дархан бөгөөд зарим мүшрикүүдээс авлагаа нэхэхэд нь:

“–Чи эхлээд Мухаммэдийг үгүйсгэ, дараа нь бид мөнгийг чинь өгнө!” гэдэг байв.

Харин Хаббаб дэлхийн ашиг хонжоог үл тоон:

“–Би Түүнийг хэзээ ч үгүйсгэхгүй! Би үргэлж Түүнтэй хамт байх болно!...” хэмээн мөнхийн жаргалыг сонгов.

Тэрээр, өөрийг нь зовоосон нэгэн тамлалын тухай ийнхүү ярив:

“Нэг өдөр би ажлынхаа хөлсөө нэхэхээр Ас бин Ваил дээр очсонд:

«–Мухаммэдийг үгүйсгэхгүй л бол мөнгийг чинь өгөхгүй» гэв.

Би:

178. **Хаббаб бин Эрэт** -*радъяллаху анх*- нь зургаа дахь мусульман юм. Тэрээр мүшрикүүдийн хүнд тамлалд өртсөн мусульманчуудын нэг бөгөөд нас барах хүртлээ тамлалын ул мөрийг бие сэтгэлдээ тээсэн юм. Хаббаб, Мадина руу нүүснээсээ хойш Бэдрээс эхлээд бүх дайнд оролцов. Мөн Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ээс 32 хадис-и шариф дамжуулжээ. Тэрээр дал гаруй настайдаа хижрэтийн тооллын 37/ билгийн тооллын 657 онд Күфэд нас баржээ.

«—Чамайг үхээд, дахин амилах хүртэл би, Мухаммэдийг хэзээ ч үгүйсгэхгүй.» гэсэнд, тэр.

«—Тэгвэл би үхээд, дараа нь дахин амилна гэсэн үг үү?» гэв.

Би:

«—Тийм» гэсэн хариу өглөө.

Ас бин Ваил:

«—Тэгвэл би дахин сэрэхдээ илүү их эд хөрөнгөтэй болоод, тэр үед чамд өрөө төлье» гэв.

Үүнд эдгээр аяатууд буув:

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِينَ مَالًا وَوَلَدًا. أَأَطَّلَعَ الْغَيْبَ
أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا. كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ
الْعَذَابِ مَدًّا. وَنَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا

«Аяатуудыг маань үгүйсгэж, “Надад гарцаагүй эд баялаг болон үр хүүхэд өгнө” гэж хэлэгсдийг харав уу? Тэр ирээдүйг мэдэж байгаа юм уу? Эсвэл Рахман (Аллах)-ын зүгээс амлалт авсан хэрэг үү? Үгүй, огтхон ч тийм биш! Бид түүний хэлснийг бичээд, шийтгэлийг нь нэмсээр байх болно! Бид түүний ярьсан зүйл (эд хөрөнгө болон үр хүүхэд)-ийг авна, тэр Бидэн рүү ганцаараа ирэх болно!» (Мэрьем, 77-80)” (Бухарий, Тэфсир, 19/3; Мүслим, Мүнафикийн, 35-36; Тирмизий, Тэфсир, 19/3162)

Хаббаб -*радъяллаху анх*-ын эзэн Үммү Энмар бас түүнийг бусдаасаа дутахааргүй ихээр тамлан зовоож, галд улайлгасан төмрөөр Хазрат-и Хаббабын толгойг хайрдаг байв. Хаббаб

-радьяллаху анх- энэ бүхнийг Гэгээн Элчид гомдоллон мэдээлэхэд, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“Аллах минь! Хаббабт туслаач!” хэмээн залбирав. Энэ үед Үммү Энмарын толгой тэсэхийн аргагүй өвдөж, нохой мэт ульж эхлэв. Түүнд толгойгоо халуун төмрөөр төөнөхийг зөвлөсөнд, Хаббаб *-радьяллаху анх-* галд төмөр улайлгаж, Үммү Энмарын толгойг нь хайрав.¹⁷⁹

Хазрат-и Билал *-радьяллаху анх-*¹⁸⁰ ч хэрцгий тамлалд өртөгсдийн нэг байв. Түүний эзэн Үмэйс бин Халэф, Билалыг

179. Хар. Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, II, 115.

180. **Билал бин Рэбах** *-радьяллаху анх-* Хабэш буюу Абиссинийн хүн байсан тул Билал-и Хабэший гэсэн нэрээр алдаршив. Тэрээр Маккад мусульман болсноо зарласан анхны долоон хүний нэг нь юм. Түүний ээж Хамамэ бас мусульман хүн байв. Ээж хүү хоёр, Исламын анхны жилүүдэд мүшрикүүдийн хүнд тамлалыг үзэцгээжээ. Хижрэтийн тооллын 1-р онд анхны эзаныг уншсанаараа алдаршсан Билал-и Хабэший *-радьяллаху анх-* энх тайван цагт ч, дайн тулааны үед ч үргэлж Расулуллахын мүүззиний үүргийг гүйцэтгэв. Тэр, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* тэй хамт бүх дайнд орж, Маккаг эзэлсэн өдөр Кабагийн дэвээр дээр гарч ялалтын эзаныг уншив. Хазрат-и Билал, Аллахын Элчийн абдэстийн усыг бэлтгэж, хувийн үйлчилгээг хийх бөгөөд дайнд шөнө Түүнийг хамгаалж, улс төрийн бусад ажлаа хийхэд нь тусалдаг байв. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийг өөд болсны дараа тэр, дахиад эзан уншаагүй. Хазрат-и Умарын халиф байсан эринд Мадинагаас гарч Сирид хэд хэдэн дайнд оролцов. Тэндэхийн мусульманчууд Билал *-радьяллаху анх-* аар эзан уншуулахын тулд халифаасаа тусламж нэхсэн тул Хазрат-и Умар гуйснаар Билал нэгэн удаа эзан уншив. (Зэхэбий, *Сиер*, I, 357) Түүний эзаныг сонсоод Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийг үгүйлсэн мусульманчууд нулимсандаа автацгаав. Билал-и Хабэший *-радьяллаху анх-* Хайрт Элчээс маань 44 дөчин дөрвөн хадис-и шариф дамжуулсан бөгөөд Расулаллахын хайртай уг хүн 60 гаруй настайдаа Дамаскад хорвоог орхижээ.

Тэрээр амьсгал хураахдаа:

“–Би маргааш хайртай андуудтайгаа болон Хазрат-и Мухаммэд *-алэйхиссалату вэссэлам-* тэй учирна” хэмээн баярлахад

ухаанд оромгүй хэрцгийгээр тамладаг байв. Түүнийг халуун элсэн дээр хэвтүүлж, дээр нь том чулуу тавьж, заримдаа Маккагийн гудамжаар чирж явдаг байв. Билал-и Хабэший *-радьяллаху анх*-ыг нэг өдөр, нэг шөнө усгүй байлгасны дараа төмөр цамц өмсгөж, догшин халуун наран доор, халуун элсэн дээр хэвтүүлээд, өөхийг нь хайлан урстал дээрээс нь дардаг байв.

Мүшрикүүд, Билал *-радьяллаху анх*-ыг бүх төрлийн аргаар эрүүдэн зовоож байсан ч хүссэн хариултаа огт авч чадаагүй бөгөөд, тэр үргэлж:

“–Эхад, Эхад, Эхад (Аллах цор ганц, цор ганц, цор ганц)!” гэсээр байлаа.¹⁸¹

Тэд мусульманчуудыг зөвхөн тамлаад зогссонгүй. Аммар *-радьяллаху анх*-ын аав Хазрат-и Яасир¹⁸² мүшрикүүдийн хүссэн зүйлийг хэлээгүй тул хэрцгийгээр амь насаа алдав.

Бас түүний ээж Хазрат-и Сүмэйе *-радьяллаху анхаа*-гийн хоёр хөлийг нь нэг нэг тэмээнд уяж, зэрлэгээр тасчин амийг нь хөнөөжээ.

Ийнхүү Яасир *-радьяллаху анх*-ын гэр бүлийнхэн, Исламын анхны шэхидүүд болцгоов.¹⁸³

Эхнэр нь:

“–Надад юу тохиох нь энэ вэ!” хэмээн уйлж эхлэв.

Сэтгэл зүрх нь санагалзлаар дүүрсэн Элчдээ хэмжээгүй хайртай Билал *-радьяллаху анх*-:

“–Ямар сайхан, ямар таатай юм бэ!” гэж байв. (Зэхэбий, *Сиер*, I, 359)

181. Хар. Ахмад, I, 404; Ибн-и Са’д, III, 233; Бэлазурий, I, 186.

182. **Яасир бин Амир** *-радьяллаху анх*- Йеменээс ирээд Маккад суурьшиж Эбү Хүзэйфэгийн боол Сүмэйе Хатантай сууж түүнээс Аммар ба Абдуллах нэртэй хоёр хөвүүнтэй болов. (Ибн-и Са’д, IV, 136, VIII, 264) Яасирын гэр бүлийнхэн бүгдээрээ мусульман болсныхоо төлөө тамлуулцгаасан билээ.

183. Хар. Ибн-и Насег, *эл-Исабэ*, III, 648; Зэмахшэрий, III, 164.

Нэг өдөр Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тамлагдаж байсан энэ ариун гэр бүлтэй таараад:

“–Яасирын гэр бүл ээ, тэвчээрэй! Яасирын гэр бүл ээ, баясан хөөрцгөө! Та нарын очих газар ямар ч эргэлзээгүй диваажин байх болно!” хэмээжээ. (Хаким, III, 432, 438)

Хазрат-и Аммар -радъяллаху анх-¹⁸⁴ бас маш олон хэрцгийлэлд өртжээ.

Курайшийн мүшрикүүд нэгэн өдөр Хазрат-и Аммарыг барьж, толгойг нь худаг руу дүрээд:

“–Мухаммэдийг доромжилж, Лат ба Уззаг магтахгүй бол чамайг орхихгүй!” гээд, хүссэнээ хэлүүлжээ.

Хүмүүс, Аллахын Элчид:

“–Расулаллах аа! Аммар кафир болжээ!” гэсэн мэдээг хүргэв.

Харин Орчлонгийн Хүндэт -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Элч маань:

“–Үгүй! Аммарын бие сэтгэл нь тэр чигээрээ итгэл бишрэл! Итгэл, түүний яс маханд нь хүртэл шингэсэн байдаг!” хэмээв.

Тэр үед Аммар -радъяллаху анх- Гэгээн Элч рүү уйлан хүрч ирэхэд...

184. Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-: *“Диваажин, гурван хүнтэй (Али, Аммар ба Сэлмантай) уулзахыг хүсдэг.”* “Аммар, өөрт нь өгсөн зүйлээс хамгийн зөвийг нь сонгодог.” хэмээн айлдаж энэ онцгой сахабийгийн эрдмийг зарлав. (Тирмизий, Мэнакиб, 32, 34; Ибн-и Мажэ, Мукаддима, 11)

Орчлонгуудын Элч маань түүний ариун нулимсыг гараараа арчаад:

“Чамд юу тохиогоо вэ?” хэмээн асуув.

Аммар -*радъяллаху анх*:-

“- Расулаллах аа! Тэд, таныг доромжилж Лат ба Уззаг шашнаас маань илүү гэж хэлэхгүй бол надаас салахгүй!” гэв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*:-

“Эдгээрийг хэлж байхад, чиний зүрх ямар байв?” хэмээн асуув.

Аммар:

“Зүрх минь Аллах болон Расулд нь итгэсэн итгэлийнхээ амар амгалан дунд, миний шашинтайгаа холбогдсон холбоо төмрөөс бат бөх байсан!” гэсэнд Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-нулимсыг нь арчингаа

“Аммар аа! Хэрэв тэд чамайг үүнийгээ дахин хэл гээж шаардвал, дахиад хэлээд өгчих!” гэв.

Энэ явдлын дараа уг аят-и кэримэ нь буув:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيْمَانِهِ إِلَّا مَنْ أَكْرَهَ وَقَلْبُهُ
مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيْمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ
غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

“Зүрх нь төгс итгэлээр дүүрэн байхад (итгэлээсээ няц хэмээн) хүчээр албадах үйлдэл хамаарахгүйгээр (буюу), хэн нэгэн итгэж үнэмшсэнийхээ дараа Аллахыг үгүйсгэж, өөрийн хүслээр буруу зам руу орвол, Аллах ихэд хилэгнэн,

түүнийг гэсгээн шийтгэх болно.” (эн-Нахл, 106) (Ибн-и Са’д, III, 249; Ибн-и Эсир, *эл-Камил*, II, 67; Хэйсэмий, IX, 295; Вахидий, х. 288-289)

Энд, итгэл үнэмшлийн эсрэг ийм үгсийг зөвхөн үхлийн аюултай тохиолдолд хэлж болох ба бусад тохиолдолд хэлэх нь хориотой гэдгийг батална.

Исламын дайсан мүшрикүүд, Хазрат-и Сүхэйб¹⁸⁵ -*радъяллаху анх*-ийг ухаан алдах хүртэл нь зоддог байв.

Мөн Зиннира, мүшрикүүдийн түмэн зүйлийн эрүү шүүлтэд орж байсан нэгэн эмэгтэй боол байв. Тэрээр Эбү Жэхилийн хийсэн тамлалаас болоод сохор болжээ.

Эбү Жэхил:

185. **Сүхэйб бин Синан** -*радъяллаху анх*- нь Сүхэйб-и Румий гэж алдаршсан байдаг. Бага наснаасаа эхлээд грекүүдэд, дараа нь арабуудад олзлогдов. Тэрээр Маккад Ибн-и Жэд’аны холбоотон байхдаабакара Аммар бин Яасир -*радъяллаху анх*-аас Исламыг таньж мэдээд шууд мусульман болж, бүх эд хөрөнгөө мүшрикүүдэд өгөөд олон мянган саад бэрхшээлийг даван туулж Мадина руу нүүдэллэв. Түүний тухай:

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَؤُوفٌ بِالْعِبَادِ

“Хүмүүс дунд, Аллахын тааллын төлөө өөрийгөө зориулдаг хүн бий. Аллахаа кулууддаа маш энэрэлтэй билээ” (эл-Бакара, 207) хэмээх аят буув.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- түүнийг харангуутаа:

“Эбү Яхяа! Чи үнэхээр ашигтай, элбэг дэлбэг наймаа хийсэн шүү!” хэмээв. (Хаким, III, 450-452)

Тэрээр нум сум харвахдаа гарамгай нэгэн байсан бөгөөд Расулуллахын хамт бүх дайнуудад оролцов. Сүхэйб-и Румий -*радъяллаху анх*- дунд зэргийн нуруутай, улаавар арьстай, маш өгөөмөр хүн байсан бөгөөд бүх амьдралаа Исламын төлөө зориулсаар, хижрэтийн тооллын 38 онд 73 настайдаа нас эцэслэсэн тул Мадина дахь Бакий’ д оруулжээ.

“–Чи харсан уу? Лат ба Уза чиний нүдийг сохолсон!”
гэхэд

Зиннира Хатан:

“–Үгүй ээ! Валлахи, миний нүдийг тэд сохлоогүй. Лат болон Уза ямар ч тус нэмэр, хор хөнөөл хүргэж чаддаггүй амьгүй зүйлс. Нүдийг минь буцааж өгөх хүч зөвхөн миний Раббад бий!” гэв.

Өглөө болоход Аллах Таала, Зиннира Хатаны нүдийг хардаг болгосон байв. (Ибн-и Хишам, I, 340-341; Ибн-и Эсир, *эл-Камил*, II, 69; *Үсдү'л-Габэ*, VII, 123)

Өөр олон олон мусульманчууд энэ мэтийн зовлон зүдгүүр амсаж байв. Амир бин Фүхэйрэ, Эбү Фүкэйхэ, Микдад бин Амр, Үммү Үбэйс, Лүбэйнэ Хатан, Нэхдие Хатан ба түүний охин гэх мэтийн Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн маань шилмэл асхаб нь хүний ой санаанд багтамгүй аймшигт хэрцгийллийг туулсан юм. Мүшрикүүд тэднийг хувцсыг тайлаад хөлнөөс нь гинжлэн чирж, үдийн догшин халуунд цөл рүү гарган том том хад чулуугаар даруулж, ухаан балартан юу хэлснээ мэдэхгүй болтол нь тамлан зовоож, заримдаа багалзуурдан боож үхсэн гэж бодох хүртлээ орхидоггүй байв.¹⁸⁶

Энэ аймшигт дүр зураг, Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ээс эхлээд бүх итгэгчдийн санааг зовоож байсан ч тухайн үед юу ч хийж чадахгүй байлаа.¹⁸⁷ Зөвхөн боломжийн

186. Хар. Ибн-и Мажэ, Мукаддима, 11; Ахмад, I, 404.

187. Мусульманчуудыг зовоож шаналгах бүрт Расулуллах хэчнэн их гуниглан зовдог байсныг алдарт Мэхмэд Акиф ийнхүү шүлэглэжээ:

Хазрат-и Элчээс санаа зовохгүй байна уу, та нар

Харь холд нэгэн итгэгчийг өргөс хатгасан ч

Ариун зүрхэндээ түүний зовуурийг мэдэрдэг гэнэ

Гарцаагүй та нарын тухай гомдол гаргана, Нэбийгийн рух нь...

эд хөрөнгөтэй, итгэгчдийн анд Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*- Хазрат-и Билалаас эхлээд долоон мусульман боолыг эздээс нь худалдаж авч аймшигт тамлалуудаас чөлөөлжээ.

Гэвч мүширикүүдийн нүд өдөр ирэх тусам улайран эргэж, зөвхөн ядуу дорой мусульманчуудыг ч бус Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Хазрат-и Эбү Бэкир, Хазрат-и Усман, Зүбэйр бин Аввам, Мус’аб бин Үмэйр нарыг ч дарамтлан хавчдаг болжээ.

Түүнчлэн тэд Маккагийн шүлэгч, шившлэгч, мэргэ төлгөч зэрэг энгийн ардуудыг өдөөн хатгаж гэм зэмгүй мусульманчуудыг зовоолгодог байв.¹⁸⁸

Абдуллах бин Амр -*радъяллаху анх*- өөрийн биеэр харсан зүйлээ ийнхүү ярьжээ:

Нэгэн өдөр Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Кабагийн Хижр хэсэгт мөргөл үйлдэж байхад нь Үкбэ бин Эбий Муайт ирээд, Гэгээн Элчийг боохын тулд нөмрөгийг нь эргүүлж угз таттал Хазрат-и Эбү Бэкир амжин ирж, түүнийг хөөгөөд:

“–Раббаас маань маш тодорхой баримт нотолгоонуудтай ирсэн хүнийг «*Миний Раб бол Аллах!*» гэснийх нь төлөө алах юм уу, та нар?” гэв. (Бухарий, Тэфсир, 40)

Үүнтэй төстэй бас нэг үйл явдлыг Ибн-и Мэс’үд -*радъяллаху анх*- ингэж дамжуулна:

Иймээс хэн нэгэн итгэгчийг хов жив, шударга бус байдал, сэтгэл санааны дарамт зэрэг ямар нэгэн байдлаар зовоох нь Расулаллахыг гомдооно хэмээн бодож болгоомжтой байвал зохино.

188. Хар. Ибн-и Хишам, I, 309-310.

“Нэгэн өдөр Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Кабагийн дэргэд мөргөл үйлдэж байхад Эбү Жэхил нөхдөдөө хандан:

«—Мухаммэдийг мөргөж байхад, өчигдөр төхөөрсөн тэмээн ний гүзээг хэн авчирч Түүний нуруун дээр хаях вэ?» гэхэд тэднээс хамгийн азгүй нь ухасхийн босч гүзээг авчраад Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг сэждэ үйлдэх үед ариун мөрөн дээр тавив. Үүнд золгүй мунхгууд хөөрөн баясч, элгээ даран эвхрэлдэж унатлаа инээцгээв. Би жаахан цаахна тэднийг харан зогсохдоо, намайг хамгаалах хэн нэгэн байсан бол тэр гүзээг бушуухан авч хаяхсан гэж бодов. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* сэждэд, толгойгоо өндийлгөхгүй байв. Тэр үед хэн нэгэн, Хазрат-и Фатимад мэдээ хүргэсэн бөгөөд тухайн үед тэр жаахан охин байсан хэдий ч, эрхэм аавынхаа мөрөн дээрх гүзээг авч хаяад мүшрикүүдийг хатуу үгсээр зэмлэн донгодов. Тэд, Фатима *-радьяллаху анхаа-*д ямар ч хариу өгч чадсангүй. Оршигчийн Туяа мөргөлөө үйлдсэнийхээ дараа дуугаа өндөрсгөн:

“—Аллах минь! би Чамд Курайшийг шилжүүлэн өгч байна!” хэмээн гурван удаа давтан хэлэв.

Хүндэт Элчийн уг залбирлыг сонсоод мүшрикүүд гэнэтхэн инээж чадахгүй больж, айдаст автацгаав. Учир нь тэд Аллахын Элчийн залбирал яг ёсоороо хэрэгждэгийг олон удаа харсан билээ. Дараа нь Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

«—Аллах минь! Эбү Жэхил, Үтбэ, Шэйбэ, Вэлид, Үмэйе бин Халэф, Үкбэ бин Эбий Муайт нарыг Чамд шилжүүлэн өгье.» хэмээн Исламын дайснуудыг нэр нэрээр нь дурдав.

Мухаммэдийг үнэнээр илгээсэн Зат-и Зү’л-Жэлалд танга-раглая, Расулаллахын нэр дурдсан бүх хүн Бэдирийн дайнд газ-

раар нэг эвхрэлдэн тарсан байхыг би харсан. Дараа нь тэдний цогцсыг Бэдирийн худаг руу хаяцгаав.” (Бухарий, Салат 109, Жихад 98, Жизье 21; Мүслим, Жихад 107)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэр их харгислалыг үл тоон, шашнаасаа татгалзахгүй байгаад зогссонгүй, асхаб-и кирамаас:

“—Та нараас хэн Каба руу очиж, мүшрикүүдэд Кур’ан уншиж өгөх вэ?” хэмээн асуухад, чин сэтгэлээсээ

«Би, Расулаллах аа!» гэж хариулсан Абдуллах бин Мэс’үд, Кабад очиж мүшрикүүдэд Кур’ан-и Кэрим уншсаныхаа төлөө аймшигтайгаар зодуулжээ.

Найзууд нь:

“—Бид, ийм зүйлтэй нүүр тулахаас айж байсан юм!” гэгцгээв.

Харин Абдуллах бин Мэс’үд:

“—Миний хувьд тэднээс илүү өчүүхэн, сул дорой хэн ч байхгүй! Та нар хүсвэл би маргааш дахиад тэдэнд зориулан Кур’ан уншиж чадна!” гэв.

Найзууд нь:

“—Үгүй ээ! Чи тэдний хүсдэггүй зүйлийг нь сонгосон. Энэ чамд хангалттай!” гэгцгээв. (Ибн-и Хишам, I 336-337)

Эбү Жэхил, хаана л баян хүчтэй хүн мусульман болно, тэнд очоод түүнийг доромжилж:

“—Чи аавынхаа шашныг орхио юу! Үнэндээ тэр чамаас илүү хүн байсан юм. Харин чи түүний үзэл бодлыг үл тоон,

нэр алдрыг нь унагааж байх шив дээ?! Бид бас чиний үзлийг үл хүндэтгэн, нэр хүндийг чинь үгүй болгоно.” гэж сүрдүүлдэг байв.

Хэрэв наймаачин хүн мусульман бол:

“–Валлахи, чиний наймааг тасалж хөрөнгийг чинь үгүй хийнэ” гэдэг байв. Харин сул дорой ядуу хүн, мусульман болсон үед дарамталж сүрдүүлэн, зодож зовоон, заримыг нь хуурч мэхлэн Исламаас гаргахыг хичээдэг байв.

Нэг хүн, Ибн-и Аббас *-радъяллаху анх*-аас:

“–Мүшрикүүд, мусульманчуудыг шашнаасаа татгалзах хэмжээнд тамлан зовоодог байсан уу?” гэж асуув.

“–Тийм ээ, валлахи мүшрикүүд барьж авсан хүмүүсээ маш хэрцгийгээр зодож, ус ундгүй хорьж, тэвчихийн аргагүй тамладаг байсан тул тэд заримдаа хүссэн юмыг нь хэлдэг байв. Тухайлбал, эрүүдэж байгаа мусульманчуудаас:

«–Аллахаас өөр, Лат ба Узза ч гэсэн бурхан тийм үү?» гэж асуухад, тэд:

«–Тийм!» гэдэг байв.

Түүнчлэн хажуугаар нь өнгөрч яваа жуал хорхойг заагаад:

«–Тэр жуал ч бас Аллахтай адил бурхан мөн үү?» гэж асуугаад

«–Тийм!» гэсэн хариуг хүчээр авдаг байв.

Гэхдээ мусульманчууд ухаан орсныхоо дараа, тэвхиддээ үнэнч үлддэг байв” (Ибн-и Хишам, I, 339-343; Ибн-и Са’д, III, 233; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 108)

Энэ мэтийн ил далд олон харгислалыг давж “Ислам” хэмээх тэнгэрлэг хишгийг бидэнд авчирсан тэр олон мянган хүний тэсвэр тэвчээрийг нураалгүй, үнэлж цэгнэн өөрсдийн үйлдлээ анхаарах нь бидний үүрэг хариуцлага болно.

Аллах Таала хүссэн бол Исламын хөгжлийг амар хялбар болгох байсан ч энэ замд амиа зориулсан хүмүүсийн чин сэтгэл, хичээл зүтгэлийг харж чадахааргүй байв. Бас хүн төрөлхтөн хэн нь итгэгч эсвэл хоёр нүүртэн, хэн нь үнэнч эсвэл худалч гэдгийг ялгаж чадахгүй.

Аллах Таала нь аят-и кэримэд ингэж айлдруун:

أَلَمْ أَحْسِبِ النَّاسَ أَنْ يَتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

“Элиф. Лам. Мим. Хүмүүс, ердөө л «Бид итгэсэн.» гэж хэлээд л шалгалтаас мултарчихна гэж бодсон юм биш биз? Тангараг өргөө, тэднээс өмнө ирсэн хүмүүсийг ч гэсэн Бид шалгав. Үнэнч, худалчийг Аллах эргэлзээгүй илрүүлнэ.”

(эл-Анкэбут, 1-3)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَيَعْلَمِ الصَّابِرِينَ

“Аллах, та нарын дундаас дайнд оролцогсдыг илрүүлэхээс өмнө, (та нар) диваажинд орно гэж бодож байна уу?” (Ал-и Имран, 142)

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ
قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرُ اللَّهَ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ

“Эсвэл та нар, өмнөх хүмүүсийн туулж өнгөрүүлсэн хэцүү бэрх зүйлсийг давахгүйгээр, диваажинд орно гэж бодоо юу? Тэд өлсгөлөнд нэрвэгдэн, өвчин зовлонд баригдаж үнэхээр тамирдан доройтсон бөгөөд итгэгчид, тэр бүү хэл элч нар хүртэл: «Аллахын тусламж хэзээ ирэх бол?» гэдэг байв. Аллахын тусламж үнэхээр ойрхон гэдгийг мэдэж авцгаа.” (эл-Бакара, 214)

Тэвхид (цорын ганц Аллаhad итгэх итгэл)-ийн тэмцлийн замд хүнд хатуу саад бэрхшээлтэй тулгарах нь сүннэтуллахын шаардлага юм. Аллахын бүх элч, үнэнч кулууд нь үргэлж хүнд хэцүү нөхцөлтэй учирч, дарамт хавчлагад өртөн, зарим нь шэхид болжээ. Иймээс хэн нэгэн мусульман зовлон зүдгүүртэй учирсан цагт итгэл найдвараа алдахгүй байх нь маш чухал. Ялангуяа итгэгчид, Аллахын зарлиг тушаалыг биелүүлэх явцад учирч буй саад бэрхшээл, хатуу ширүүн байдлыг хэр их хүлцэн тэвчиж чадваас, Аллахын тааламж болон амжилтад төдий хэр ойртоно гэдгээ мэдэх хэрэгтэй.

Мусульманчуудад тэвчээр хатуужлыг зөвлөх нь

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- нэгэн хүн байв. Үе үе Түүний эсрэг хийсэн сөрөг үйлдлүүд Түүнийг зовоож, хидаетийн эсрэг хамаг хүчээ дайчилж буй хүмүүсийн хорон муухай үйлс нь Түүний сэтгэлийг шархлуулдаг байв. Заримдаа

заавал нэг тайтгаруулагчийн хэрэгцээг мэдэrmээр хэцүү байдалд ордог байв.

Түүний тайтгарал, Раббаас нь ирдэг байв. Аллах Таала нь Элчийнхээ гунихыг хүсдэггүй тул аяатуудаараа дамжуулан манэви дэмжлэг өгдөг байлаа:

إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ كَبِيرًا

“...(Расул минь!) Чамд өгөх Түүний хайр ивээл үнэхээр их билээ.” (эл-Исра, 87)

وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ
فَتُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ نُمَتِّعُهُمْ
قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ

“Хэн нэгэн (үнэнийг) үгүйсгэвэл, хойшид түүний үгүйсгэл Чамайг бүү зовоог. Тэд бүгд, зөвхөн Бидэн рүү буцаж ирнэ. Тэр үед тэдний юу хийснийг өөрсдөд нь мэдүүлнэ. Зүрх сэтгэл дотор юу байгааг Аллах гарцаагүй сайн мэднэ. Бид тэдэнд түр зуурын жаргалыг амсуулаад, дараа нь аймшигт гэсгээлийг хүртээнэ!” (Лукман, 23-24)

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُنْ فِي ضَيْقٍ مِّمَّا يَمْكُرُونَ

“(Хабиб минь!) Тэдний төлөө бүү гунигла, тэдний тавьсан урхинд ч бас санаа бүү зов!” (эн-Нэмл, 70)

Аугаа Эрх, Хайрт Элчээ ингэж тайтгаруулаад Түүнд тэсвэр, тэвчээрийг зөвлөж байв:

فَاضِرٌ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ

“(Расул минь!) Тэдний хэлсэн үгсийг тэвч! Нар манда-
хаас өмнө бас жаргахаас өмнө Раббаа магтан дурд!” (Каф, 39)

Энэ аяатуудаар Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- зорилго нь хүчирхэгжин, асхабынхаа зовлон шаналлыг намжаан дарж, тэдний сэтгэлийн шархыг эмчилж байв.

Хаббаб -радьяллаху анх- өгүүлрүүн:

Нэгэн өдөр би, Аллахын Элчийг Кабагийн сүүдэрт сууж байхад нь очоод, мүшрикүүдийн дарамт хавчлагын тухай гом-дол мэдүүлэхэд, Тэр ийнхүү айлдав:

“Та нараас өмнөх үеийнхэн дунд нүх рүү шидэгдэн, хөрөөгөөр толгой дундуураа хоёр хуваалган, төмөр самаар махаа самнуулсан ч шашинаасаа урваагүй хүмүүс амьдарч байв. Аллахад тангарагдая, Аллах Таала энэ шашинаа гүйцэлдүүлэн, ноёрхуулах болно. Бүр, хэн нэгэн Аллахаас болон хонь руу нь чоно дайрах вий гэхээс өөр санаа зовох зүйлгүйгээр Сан’агаас Хадрэмэвт хүртэл яваад ирэх хэмжээнд хүртлээ... Гэтэл та нар юундаа тэвчээр алдацгаана вэ!..” (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 29)

Үүний дараа Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- уг аяатыг уншиж өгөв:

لَا يَغُرَّنْكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْبِلَادِ مَتَاعٌ قَلِيلٌ مَّاوِيَهُمْ
جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمِهَادُ لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي

مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا نُنْزَلُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ

“Аллахыг үл танигчдын хангалуун чинээлэг байдлаар дэлхийг хэрэн хэсүүчилж байгаад нь Чи бүү хуурт! Тэр бол багахан баясал цэнгэл... тэдний очих дараагийн газар нь там. Тэр бол хамгийн аймшигтай газар! Харин Аллахаас айж, (мөн Түүний хамгаалалд) хоргоддог хүмүүс, доогуур нь гол мөрөн урсдаг диваажинд Аллахын ивээлээр үүрд үлдэнэ. Аллахын ивээлд багтах нь байж болох хамгийн том хишиг юм. (Ал-и Имран, 196-198)

Мүшрикүүдийн харгислал үргэлжилсээр, харин Аллах Таала ийм аяатуудаар итгэгчдийнхээ сэтгэлийг тайтгаруулан төлөвшүүлж байв. Нэг талаас, эдгээр зовлон зүдгүүрүүд кулыг Раб руу нь ойртуулж, нөгөө талаас мусульманчуудын Аллахт итгэн найдах түвшнийг нь хэмжих тэнгэрлэг жинлүүрийн үүрэг гүйцэтгэж байв. Ийм цаг үеүдэд мусульманчуудын ямар хандлага хамгийн гоё байхыг Кур’ан-и Кэримд ингэж мэдэгдэв:

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آثِمًا أَوْ كَفُورًا وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا

“Раббаас чинь тушаал ирэх хүртэл тэвч! Ямар нэгэн үгүйсгэгч болон нүгэлтэнд бүү бууж өг! Өглөө оройгүй Раббынхаа нэрийг дурд! Шөнийн нэг хэсэгт Түүнд мөргө; шөнийн уртад Түүнийг магтан дурс!” (эл-Инсан, 24-26)

Эдгээр тушаалуудыг дагасан итгэгчийн сэтгэл, энх амгаланг олж, хойшид ямар ч зовлон бэрхшээлийг туулж чадах

хүчтэй болох нь гарцаагүй. Ялангуяа шөнө үйлддэг тэхэжжүд мөргөл нь кулыг Аллахад ойртуулж, руханд нь ер бусын хүч хайрлах бөгөөд зүрх сэтгэл нь итгэлээр бэхжигдэнэ. Аугаа Эрх айлдруун:

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْئًا وَأَقْوَمُ قِيًّا

“Шөнийн мөргөл залбирал үнэхээр сэтгэл хөдөлгөм бөгөөд үгийн хувьд ч илүү баталгаатай.” (эл-Мүзээммил, 6)

Тэхэжжүд зарлиг нь зөвхөн Гэгээн Элч -саллаллаху алэй-хи вэ сэллэм-д хамаарах хэдий ч, үммэтэд нь бас - хүч чадлынх нь хэрээр- санал болгосон гэсэн үг. Фарз ибадэтүүдээс гадна, рухыг боловсруулан төгөлдөржүүлдэг сайн дурын бүх ибадэтүүд ч бас үүнд багтдаг.

Итгэгчдэд, бүх талаараа жаргалын замыг хайрласан Аугаа Эрх, Элчдээ бас ингэж айлдав:

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ زَهُوقًا

“(Расул минь!) Ингэж хэл: Үнэн ирж, худал хуурмаг нуран унав. Угаасаа худал хуурмаг нуран унахаас өөр замгүй!” (эл-Исра, 81)

Гагцхүү үнэнийг өргөмжлөхөөр томилогдогсод энэ тал дээр чадах бүх зүйлээ хийх үүрэгтэй. Учир нь хүн төрөлхтөн кулын шалгалтаас болоод олон олон саад бэрхшээлтэй учрах ёстой. Иймд ямар нэг тэмцэл хийхгүй бол хүссэн үр дүндээ хүрч чадахгүй.

Уг шалгалт элч нарт ч гэсэн хамааралтай болохыг Аугаа Эрх ингэж мэдэгдэв.

حَتَّىٰ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوْا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرُنَا
فَنُجِّيَ مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ

“Эцэст нь элч нар итгэл найдвараа алдан, тэднийг буруутгаж байна гэж бодох мөчид бидний тусламж очиж, хүссэн хүмүүс маань аврагдав. Харин нүгэлтнүүдийн хэсэг рүү илгээсэн гэсгээл шийтгэл маань огтхон ч буцаагдахгүй!”
(Юүсүф, 110)

Эдгээр аяатуудыг сонссон итгэгчдийн сэтгэл нь уужран амарч, хичээл зүтгэл нь ихэсч байхад, мүшрикүүдийн уур хилэн, өшөө хорсол улам улангасан дүрэлзэж байв. Тэд өдөр ирэх тусам өөр өөр тамлалаар Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг илүү их зовоож, итгэгчдийн өмнө тулгарч буй саад бэрхшээл нь өдрөөс өдөрт хурцдан тэвчихийн аргагүй байдалд оров.

Мүшрикүүдийн бохир санаа хэрээс хэтэрч, вахийн эх ундрагийг хатаах тухай ч бодож зүрхлэв. Харин Орчлонгийн Хүндэт Элч маань, тэвчээрийн оргил Аугаа Аллахын хамгаалалтад хоргодож байв. Гэвч тэнгэрлэг үг хараахан биеллээ олоогүй л байлаа.

Уйтгар зовлонд автсан Расулаа бууж өгөхийг нь хүсээгүй Раб нь, Түүнд ингэж сануулж байв:

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انْتِقَامٍ

“(Хабиб минь ээ!) Аллах, элч нартаа өгсөн амлалтаасаа буцах вий гэж бодуузай! Учир нь Аллах Азиз, өшөөний эзэн билээ!” (Ибрахим, 47)

فَاضْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ
كَانَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ بَلَاغٌ
فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ

“(Расул минь!) Тийм учраас том элч нар тэвчсэн шиг Чи ч бас тэвч! Тэдний (гэсгээлийн) тухайд битгий яар. Тэд өөрсдөд нь амласан гэсгээл ирэх өдөр, дэлхийд өдрийн ганцхан цаг амьдарсан юм шиг санагдах болно ...” (эл-Ахкаф, 35)

НҮБҮВВЭТИЙН ТАВ ДАХЬ ЖИЛ

Абиссиний нүүдэл

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань Курайшчуудын өршөөлгүй тамлалаас болоод мусульманчуудад нүүхийг тушаав. Учир нь тэд шашныхаа үүргийг чөлөөтэй хийж чадахгүй байв. Мөн шашнаа түгээн дэлгэрүүлэх нь тэдний үүрэг байв.

Асхаб-и кирам хаашаа нүүхээ асуухад Хүндэт Элч маань:

“Абиссини руу! Учир нь тэнд ард түмнээ дарлан зовоодоггүй нэгэн эзэн хаан бий. Мөн тэр газар, шударга үнэний орон юм. Аллах Таала бидэнд эндэх асуудлуудаас аврагдах гарц өгөх хүртэл та нар тэнд байгаарай!” хэмээв. (Ибн-и Хишам, I, 343; Ибн-и Са’д, I, 203-204)

Энэхүү анхны нүүдэл нь Маккагийн эриний 5-р он, Рэжэб сард болов.

Анхны нүүдэлчид арван хоёр эрэгтэй, таван эмэгтэй буюу нийт арван долоон хүнээс бүрдэж байлаа. Тэдний дунд Усман бин Аффан, түүний эхнэр Хазрат-и Рукияа, Зүбэйр бин Аввам, Мус’аб бин Үмэйр, Абдуррахман бин Авф, Эбү Сэлэмэ, Үммү Сэлэмэ, Усман бин Маз’ун, Ибн-и Мэс’үд -радыллаху анхум-нар байлаа.

Маккагаас нууцаар гарсан мухажир буюу нүүдэлчид Шуайба боомтод хүрэхэд Аллах Таалагийн ивээлээр, наймааны хоёр онгоц ирэв. Мухажирчууд тэдэнтэй хагас алтаар тохиролцон Абиссини руу зорчив. Курайшчууд мухажирчуудыг барихаар араас нь хөдөлж эрэгт хүрэхэд, онгоцнууд аль хэдийн тэнгист гарсан байв. (Ибн-и Са'д, I, 204)

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Абиссини руу нүүсэн Хазрат-и Усман болон охин Рукияа нараас хэсэг хугацаанд мэдээ авч чадахгүй байсан тул үе үе гадаа гарч, тэр зүгээс ирсэн хүмүүсээс сураг асуудаг байв. Хэсэг хугацааны дараа Курайшийн нэгэн эмэгтэй Абиссини нутгаас ирсэнд Хүндэт Элч маань охин хүргэн хоёрынхоо тухай түүнээс асуув. Тэр эмэгтэй:

“–Эбү’л-Касим аа, би тэднийг харсан.” гэв.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*–:

“–*Хэр байцгаана, сайн байцгаана уу?*” хэмээн асуухад, өнөөх эмэгтэй:

“–Усман, Рукияаг илжгэн дээр суулган, өөрөө араас нь алхаж байсан.” гэв.

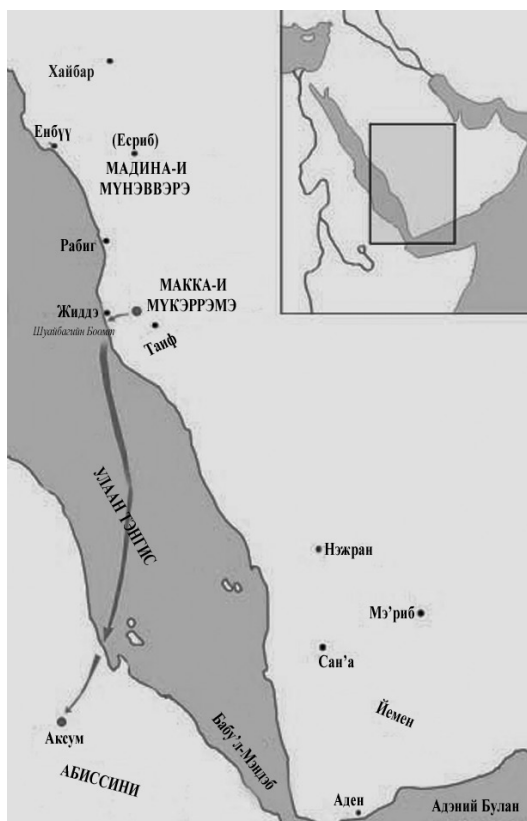
Тэгэхэд нь Орчлонгийн Хүндэт Элч маань:

“–*Аллах тэдэнд хань болж туслаг! Усман бин Аффан нь Лут -алэйхиссэлам-ын дараа, гэр бүлийнхээ хамт Аллахын төлөө нүүсэн анхны хүн гэдэг нь гарцаагүй.*” хэмээв. (Али эл-Муттакий, XIII, 63/36259)

Анхны Мухажирчууд Абиссинид гурван сар амьдарцгаав. Учир нь “Маккагийн мүшрикүүд исламд орсон” гэх мэдээ тарсан тул мусульманчууд маань буцав. Тэд 33 эрэгтэй, 6 эмэгтэйгээс бүрдсэн 39 хүн байсан бөгөөд, Нүбүввэтийн тав

дахь жилийн Шаввал сард Абиссиниас замдаа гарч Макка руу нэлээд дөхснийхөө дараа мүшрикүүдийн мусульман болсон тухай мэдээлэл худал гэдгийг мэджээ. Дахин Абиссини руу эргэх нь тэдэнд маш хэцүү санагдаж, нөгөө талаас хэн нэгний хамгаалалтгүйгээр Макка руу орохоос айж байв. Гэтэл тэд мүшрик танилуудынхаа тусламжтайгаар эсвэл нууцаар Маккад орж чаджээ. (Ибн-и Хишам, II, 3-8; Ибн-и Са'д, I, 206; Хэйсэмий, VI, 33)

Гараник асуудал

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- шинээр буусан “Нэжм” сураг Харам-и Шарифад ирсэн хүмүүст чанга дуугаар уншиж байв. Сурагийн төгсгөлд сэждэ (мөргөх) аяат гарч ирсэнд, Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Аугаа Эрхэд мөргөв. Түүний хажууд байсан итгэгч, үгүйсгэгч, хүн, жин гэлтгүй бүгд мөргөв. (Бухарий, Тэфсир, 53/4)

Даанч тэнд байсан мүшрикүүд Аллахад бус, сурад нэр нь гарсан баримлууддаа мөргөсөн байв.

Хожим “Гараник Асуудал” хэмээн нэрлэгдсэн жигшмээр андуурал, гүтгэлэг нь эндээс гаралтай юм.

Маккагийн мүшрикүүд Ислам шашинд орсон гэх худал мэдээллийн шалтгаан нь мусульманчууд болон мүшрикүүд өөр өөрсдийнхөө шүтээнд зэрэг мөргөснөөс үүджээ.

Тэдний хэлснээр шэйтэн, Нэжм сурагийн аяатуудад “путаас ч гэсэн өмгөөлөл хамгаалал хүсч болно” гэсэн утгатай нэгэн шивнээн нэмсэн тул мүшрикүүд дуртайяа мөргөжээ. Энэ бүхэн ор үндэсгүй худал хоосон ойлголт байсныг тэд хожим ухаарчээ!..

Юуны түрүүнд Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- тэнгэрлэг вахийг хүмүүст хүргэх үүрэг нь алдаа дутагдлаас бүрэн хамгаалагдсан байв. Шэйтанууд, Аллахын элч нарын тэблигтэй оролдох ямар ч боломжгүй. Шэйтэн итгэгчдийг ямар нэг байдлаар дарлаж чадахгүйг Аллах Таала илэрхийлсэн тул¹⁸⁹, Хүндэт Расулын тэблигээр оролдох тухай бодох ч шаардлагагүй юм.

189. Хар. эл-Хижр, 42.

Расулуллах -саллаллаху алейхи вэ сэллэм-д илгээсэн Кур'ан-и Кэримийн тэнгэрлэг хамгаалалтад байдгийг аят ингэж мэдэгдэв:

لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا
مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ

“Худал хуурмаг Түүн рүү (Кур'ан-и Кэрим рүү) өмнөөс нь ч, хойноос нь ч дөхөж чадахгүй. Учир нь Куран, хууль цааз ба эрх мэдэл, агуу их магтаалын эзэн Аллахын зүгээс илгээгджээ.” (Фүссилэт, 42)

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ

“ Гарцаагүй, Кур'аныг Бид буулгав, мэдээж Бид түүнийг хамгаална.” (эл-Хижр, 9)

Гараник саналыг агуулсан дам яриа, баримтууд нь огт хүлээн зөвшөөрөгддөггүй. Энэ тухай Ибн-и Хүзэймэ:

“Гараник үйл явдал нь зиндикууд (худалчид)-ийн үг юм.” гэв.¹⁹⁰

Сахих (үнэн зөв, баталгаатай, нэг ч алдаа дутагдалгүй) хадисуудыг дамжуулсан ямар ч номд энэ тухай дурдаагүй нь түүний хуурмагийг дахин нотолно.¹⁹¹

Гараник санал нь оюун ухаан, зүй тогтлын хувьд мөн л боломжгүй юм. Учир нь Гараникад “ширк санал” байдаг. Гэтэл Ислам шашин, үүссэн цагаасаа эхлэн “кэлимэ-и тэвхид”-ийг

190. Исмаил Жэррахоглу, ДИА, “Гаранийк” зүйл, XIII, 363.

191. Кадий Ияад, II, 132.

тунхаглан зарласаар ирсэн. Исламын үндэс болсон тэвхид шүтлэгийн эсрэг ийм саналууд ямар ч утга учир, зүй тогтол агуулдаггүй. Энд яригдаж буй Нэжм сура нь эхнээсээ дуустал ширкийг үгүйсгэж, путууд бол нэр тохсон шавар модон баримлаас цаашгүй зүйл бөгөөд мүшрикүүд тэднийг төсөөлөл таамаглалаа даган шүтдэг тухай өгүүлдэг. Ийм сура дотор мүшрикүүдийг баярлуулах үг орно гэдэг байж боломгүй, тийм үг орсон ч мүшрикүүд Куранд итгэдэггүй тул итгэхээргүй байв. Маккагийн мүшрикүүдийг буруутгаж буй энэ олон аяатын дунд шэйтаны нэмсэн (шэйтан ингэж чадах нь огт боломжгүй) ганц хоёр үгэнд зөөлөрч мүшрикүүд сэждэ хийнэ гэдэг нь ямар ч утгагүй хэрэг.

Энэ сура өөрөө, тэр утгагүй гүтгэлэгт хамгийн гоё хариултыг өгчээ:

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ
عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

“Та нарын найз (Мухаммэд) төөрөлдөөгүй ба төөрөгдүүлээгүй. Тэр өөрийн дур зоргоор ярьдаггүй. Тэр гагцхүү өөрт нь илгээгдсэн зүйлийг л ярьдаг.” (эн-Нэжм 2-4)

Уг асуудал, Исламын өстөн дайснуудын бий болгосон хорлонт хэрэг бөгөөд Исламын эрдэмтэд түүний худал хуурмагийг маш олон талаас нь батлан харуулжээ. Арван гурван жил үргэлжилсэн Маккагийн эрин ширкийг дарж, зүрхэн дэх тэвхид- итгэл үнэмшлийг хүчирхэгжүүлэх тэмцлээр дүүрэн байв. Учир нь тэвхид итгэл үнэмшил нь ямар нэг зүйлийг Аллахтай адилтган, зэрэгцүүлэхийг хатуу хориглодог.

Абиссиний хоёр дахь нүүдэл

Маккагийн мүшрикүүд, Абиссини руу нүүсэн мусульманчуудыг сайнаар хүлээн авсныг мэдээд, ихэд санаа зовж, дарамт шахалт, хэрцгийлэл тамлалаа улам бүр ширүүсгэв.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ба түүний нөхдийг ой ухаанд багташгүй харгислалд өртөж байгааг харсан (Вэлид бин Мугирагийн хамгаалалтад амар тайван амьдарч байсан) Усман бин Маз’ун *-раджяллаху анх-* бодолд автав:

“Валлахи, анд нөхөд минь ийм хатуу тамлалд өртөж байхад, мүшрикийн хамгаалалтан доор амар тайван амьдарч байгаа минь маш том алдаа! Аллахын хамгаалалт илүү нэр төртэй, бас илүү баталгаатай!” гэж бодоод өөрийг нь хамгаалж байсан Вэлидийн дэргэд очоод:

“–Авга ахын хүү минь ээ! Чи намайг хамгаалалтдаа авсан! Амласандаа хүрч сайн ч хамгааллаа! Би одоо чиний хамгаалалтаас гарч Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ийн дэргэд очих гэж байна. Тэд миний хувьд хамгийн сайхан үлгэр жишээ юм. Намайг хамгаалахаа больсноо Курайшчуудад мэдэгд!” гэв. (Ибн-и Исхак, х. 158; Хэйсэмий, VI, 34)

Мүшрикүүдийн харгислал тамлал улам догширсон тул мусульманчууд (нэг жилийн дотор) хоёр дахь удаагаа Абиссини руу нүүхээс өөр аргагүй болцгоов. Энэ удаа Хазрат-и Алигийн том дүү Жафар-и Тайяр *-раджяллаху анх-*¹⁹² тэргүүлэгчтэй 77 эрэгтэй, 13 эмэгтэй буюу нийт 90 хүн нүүхээр болжээ.

192. **Жафар бин Эбий Талиб** *-раджяллаху анх-* Хайрт Элчийн маань авга ахынх нь хүү юм. Тэрээр, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Эркамьн гэрт орж, Исламыг тарааж эхлэхээс өмнө мусульман болсон бөгөөд; эхнэр Эсма бинт-и Үмэйсийн хамт Абиссинийн Хоёр дахь Нүүдэлд оролцжээ. (Ибн-и Са’д, IV, 34)

Лайла Хатан өгүүлрүүн:

“Биднийг мусульман болсонд Умар маш их уурлаж байв. Бид Абиссини руу нүүх бэлтгэлээ хийж байсан бөгөөд, намайг тэмээн дээр байхад Умар ирж:

«–Хаашаа явах гэж байна? Үммү Абдуллах аа» гэж асуув.

«–Шашнаас маань болоод та нар биднийг зовоож байгаа тул, бид дарамтгүй газар луу явж байна.» гэхэд минь, тэр

«–Аллах та нартай хамт байг!» гэв.

Би, нөхөр Амирыгаа ирэхэд нь Умар бин Хаттабын зөөлөн байдлыг түүнд ярьсанд:

«–Магадгүй чи түүнийг мусульман болоосой гэж хүсч байх шиг байна. Валлахи, Хаттабын илжиг мусульман болсон ч, тэр мусульман болохгүй.» гэв.

Жафар бин Эбий Талиб ба түүний найз нар нь Хижрэтийн тооллын 7-р онд Абиссиниас Мадина руу буцжээ. Тэр үед Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Хайбартай дайтаж байсан бөгөөд Хайбарын олзнуудаас Абиссиний нүүдэлчдэд хувь хүртээжээ. (Бухарий, Мэгазий, 38)

Хазрат-и Жафар хижрийн тооллын найман онд болсон Мүтэгийн Дайнд оролцож, тэнд шэхид болов.

Ибн-и Умар өгүүлрүүн:

“Жафар *-радъяллаху анх-*ыг шэхидүүдийн дундаас олов. Түүний биед 90 гаруй сум, жад, сэлэмний шарх байхыг бид харсан.” (Бухарий, Мэгазий, 44)

Дайнд Хазрат-и Жафарын хоёр гар цавчигдсан учраас диваажинд хоёр жигүүр бэлэглэж байгааг Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* мэдээлж:

“*Жафарыг диваажинд, мэлэүүдтэй хамт нисч байхыг би харсан.*” хэмээв. (Тирмизий, Мэнакиб, 29/3763)

Түүний дараа Жафар *-радъяллаху анх-* нь “нисэгч” гэсэн утгатай “Таяяар” хочоороо алдаршив.

Өмнө нь Умар маш хатуу ширүүн хүн байсан тул түүнийг мусульман болно гэж хэн ч бодож байсангүй.” (Хэйсэмий, VI, 23-24)

Орчлонгийн Хүндэт -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Элчийн маань эхнэр Хазрат-и Үммү Сэлэмэ -радьяллаху анхаа- ингэж хэлжээ:

“Биднийг Абиссинид очсон цагаас эхлэн Нэжаший бидэнтэй маш сайхан харьцан, хоол ундаар дайлж, харж хамгаалдаг байлаа. Тиймээс бид Аллах Таалад айх аюулгүй, амар тайван мөргөн залбирдаг байв.” (Ахмад, I, 201-202)

Абиссинийн Нүүдэлчдийн нэг Үммү Хабиба -радьяллаху анхаа-гийн ярьсан тэр үеийн дурсамжийг сонсоод мусульманчууд, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д хэр их хайртай байсныг ойлгоно:

“Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тэй гэрлэх баталгаа минь Абиссинид хийгдээд, Мадина руу явах бэлтгэлээ базааж байтал Нэжашийгийн шивэгчин Эбрэхэ, над дээр ирээд:

«–Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д миний мэндийг хүргээд, Түүний шашинд нэгдсэнийг минь хэлэхийг би чамаас гуйж байна.» гэв.

Эбрэхэ надтай маш эелдэг харьцаж, замын бэлтгэлд минь туслав. Тэрээр хажууд минь ирэх бүртээ:

«–Миний хүслийг битгий мартаарай! Аллахын Элчид мэндийг минь заавал дамжуулаарай!» гэж байв.

Би Мадинад очиж, Расулаллахтай гэрлэх үедээ Эбрэхэгийн үг үйлдлийг Түүнд ярьж, мэндийг нь дамжуулсанд, Аллахын Элч мишээж:

“–Вэ алэйхэссэлам вэ рахматуллахи вэ баракатүх” хэмээн мэндийн хариуг нь өгөв. (Ибн-и Са’д, VIII, 98)

НҮБҮВВЭТИЙН ЗУРГАА ДАХЬ ЖИЛ

Курайшчууд, Нэжаашийгээс нүүдэлчдийг нэхсэн нь

Абиссинийн анхны нүүдлийг нэг их тоогоогүй Курайшийн мүшрикүүд, тэнд мусульманчуудад сайхан ханддагийг сонсоод ихэд сандарцгаав. Ислам нэг л тарж эхэлбэл зогсоох аргагүй болно гэдгийг мэдэж байсан мүшрикүүд, Абиссинийн удирдагчаас мусульманчуудыг буцаан өгөхийг хүсч, Нэжаший болон удирдагчид руу нь янз бүрийн бэлэг сэлт бэлдээд Абдуллах бин Рабиа ба Амр бин Асыг илгээв.

Абиссини руу явуулсан элч, бэлэг сэлтний тухай сонссон Эбү Талиб, нүүдэлчдийг хамгаалахын тулд Нэжашийг магтсан шүлэг бичээд түүн рүү илгээв. (Ибн-и Хишам, I, 356)

Курайшийн элч нар Нэжашийтай уулзахынхаа өмнө, эхлээд удирдагчдад нь бэлэг сэлтээ өгч, өөрсдийн талдаа оруулжээ. Дараа нь Нэжашийд бэлгээ өргөөд:

“Эзэн Хаан минь ээ! Манайхны зарим нэг ухаангүй залуус танай нутагт хоргоджээ. Тэд өвөг дээдсийнхээ шашнаас урвасан шигээ танай шашинд ч бас ороогүй. Тэд нэг шинэ шашин зохиоцгоов. Гэвч төрөл садангууд нь тэднийг буцаан авахын тулд биднийг тан руу илгээлээ. Овог аймгийнхан нь тэднийг болон алдаа дутагдлыг нь хэнээс ч илүү мэдэж байгаа.” гэв.

Нэжашийгийн захирагчид:

“Эзэнтэн минь! Энэ хүмүүс зөв ярьж байна. Ард түмэн нь тэднийг илүү сайн мэдэж байгаа. Та тэднийг энэ хүмүүст хүлээлгэн өгөхтүн. Тэд нутаг руу нь авч яваг!” гэцгээсэнд:

Нэжаший уурлан:

“–Үгүй шүү! Би тэднийг сонсохгүйгээр, шууд хүлээлгэж өгөхгүй! Надад бусдаас илүү найдаж нутагт минь ирсэн хүмүүст би муухай хандаж чадахгүй.” хэмээн нүүдэлчдийг дуудуулав.

Нэжаший, шашныхаа зөвлөгчдийг ч бас дуудав. Тэд Нэжашийгийн эргэн тойронд номоо дэлгэн сууцгаав.

Нүүдэлчдийг ирэхэд Нэжаший хоёр талыг өргөөндөө уулзуулсан нь Түүхэн дэх сэтгэл догдлом хором мөчүүдийн нэг болов.

Мусульманчуудыг төлөөлөн Хазрат-и Жафар -*радъяллаху анх*- ярив.

Нэжаший, Нүүдэлчдийн тэргүүн Жафар-и Таяяар луу эргэн:

“–Курайшчууд элч илгээн, та нарыг Макка руу буцахыг шаардав” гэсэнд Жафар:

“–Ноёнтон минь! Та тэднээс асуу; бид боол юм уу, яагаад биднийг нэхэж байгаа юм?” гэв.

Нэжаший, Амр бин Ас руу харахад, тэр:

“–Үгүй, тэд бүгд чөлөөт иргэд!”

“–Тэднээс асуухтун! Бид өртэй юм уу, биднийг юунд нэхнэ вэ?”

“–Үгүй, тэд ямар ч өргүй!”

“–Тэднээс асуугаарай! Бид алуурчид уу, биднийг юуны төлөө дууднам?”

“–Үгүй, бидэнд тийм хүсэл байхгүй!”

“–Тэгвэл биднийг ямар учраас нэхэж байгаа юм?”

“–Энэ хүмүүс, өвөг дээдсийн маань шашнаас гарч, шүтээнүүдийг маань доромжлон гутаав. Бас хүүхэд залуусын маань итгэлийг эвдэж, ард түмний маань дунд хагарал үүсгэв. Маккагийнхан бүгд хоёр хэсэгт хуваагдав.”

Үүнийг сонссон Нэжаший:

“–Та нар, миний болон өвөг дээдсийнхээ шашныг ч дагадаггүй юм байна. Та нар ямар шашинг хүлээн зөвшөөрөв? гэж асуув.

Жафар-и Таяяр ярьж эхлэв:

“–Эрхэм ээ! Бид өмнө нь мунхаг бүдүүлэг нэгэн ард байв. Мод чулуугаар хийсэн баримлыг бурхан гэж шүтдэг байв. Үхсэн амьтдын махыг идэж, охидоо амьдаар нь шороонд булдаг байв. Мөрий тоглож, мөнгө хүүлдэг байв. Зина үйлдэж, нэг эмэгтэйтэй олон эрчүүд харьцдаг ой гутам үйлдлийг хэвийн зүйлд тооцдог байв. Хамаатан саднуудынхаа өмнө ямар үүрэг хариуцлага хүлээхээ мэддэггүй байв. Хөршийнхөө эрхийг дээдэлдэггүй байв. Хүчтэйчүүд нь хүчгүйчүүдээ дарамталж, баячууд нь ядуусаа шулан мөлждөг байв. Бидний дунд тэгш эрх гэж юу болохыг мэддэг хүн байсангүй.

Аллах Таала, бидэнд энэрэл нигүүлслээ хайрлаж, биднийг төлөвшүүлэн хүмүүжүүлэхээр дундаас маань нэгэн Элч илгээв. Тэр Элч ариун, сурвалжит угсаатай хүн бөгөөд бид Түүнийг өмнө нь «эл-Эмин» хэмээн дууддаг байлаа. Тэр биднийг Аллахын шашинд урьж, Түүнд залбирахыг зааж сургав. Биднийг,

өвөг дээдсийн маань тахидаг баримлаас ангижруулж зүй бус бүх муу үйлээс холтгов. Цус урсгахыг, мөрий тоглохыг, архийг, мөнгөний хүүг, худал хуурмагийг, өнчдийн эд хөрөнгөд гар хүргэхийг хориглов. Тэр бидэнд үргэлж сайн сайхныг заан сургав. Үнэнч байхыг, амласнаа биелүүлэхийг, хөрш ахан дүүстээ сайхан хандахыг, эмэгтэйчүүдийн нэр хүндийг хамгаалж, охи-дын амийг аврахыг тушаав. Тэр биднийг зэрлэг байдлаас авран, соёл иргэншилд хүргэж сайн хүн болоход маань туслав. Бид ч Түүнд итгэж, Түүний замаар явж байна. Ийм учраас Курайшчууд бидэнд дайсагнан төрөл бүрийн аймшигт тамла-лаар дарамтлан зовоох болов. Гэтэл тэдний дарамт тэвчихийн аргагүй харгис хэрцгий болсон тул бид шашнаасаа гарахгүйн тулд, Элчээсээ зөвшөөрөл авч таныг сонгон хүрч ирэв. Бид танай нутаг дэвсгэрт харгислал дарангуйлалд өртөхгүй хэмээн найдаж таны хамгаалалтад хоргодсон маань энэ билээ!..”

Жафар -*радъяллаху анх*-ын яриаг чих тавин, анхааралтай сонссон Нэжаший:

“Аллахаас Элчид тань илгээсэн вахийгаас цээжилсэн хэсэг байна уу?” гэж асуув.

Жафар -*радъяллаху анх*-:

“–Тийм ээ” гээд Мэрьем сурагийн эхлэлээс, Яхяа ба Есүс –алэйхимэссэлам- нарын хорвоод мэндэлсэн тухай аяатуудыг уншихад Нэжаший болон түүний нөхдийн сэтгэл маш ихээр уярч догдлон, уйлцгаав.

Нэжаший:

“–Аллахад тангараглая. Эдгээр үгс, Хазрат-и Муса болон Хазрат-и Есүст буусан вахийн эх булгаас гаралтай” гээд Курай-шийн элч нар луу эргэж:

“–Би энэ нүүдэлчдийг, та нарт хүлээлгэн өгч чадахгүй!” гэсэн татгалзсан хариу өгөв.

Элч нар Нэжашийгийн хажуунаас холдон явахад, Амр:

“–Аллахад тангараг өргөө, эднийг Мэрьемийн хүү Иса (Есүс)-г кул гэдэгт нь итгэдэг гэдгийг Нэжашийд хэлж, тэдний үндсийг малтуулах болно!” гэв.

Амр дараа өдөр Нэжашийд бараалхан:

“–Удирдагч аа! Тэд Мэрьемийн хүү Исагийн тухай маш сонин зүйл ярьцгаадаг! Хүсвэл та тэднийг дуудаад, Түүний тухай юу гэж хэлэхийг нь сонсоно уу!” гэв.

Нэжаший, мусульманчуудыг дахиж дуудаад:

“–Мэрьемийн хүү Есүсийн тухай юу боддогоо яриач!” гэв.

Хазрат Жафар-и Таяяр:

“–Түүний тухай Элчид маань мэдээлсэн зүйлийг л бид мэднэ. Аллахын Элч Түүний тухай ингэж айлдав:

«Иса бол Аллахын кул, элч, рух ба бүхнийг орхин өөрийгөө Аллахад зориулсан, Мэрьемд илгээгдсэн Үг мөн.»” гэсэнд Нэжаший, газраас нэгэн жижигхэн модны үртэс аваад:

“–Аллахад тангараглая, Мэрьемийн хүү Иса чиний хэлсэнтэй адилхан! Та нарын ярьсан зүйлс, Хазрат-и Есүсийн бодит байдлын хооронд ийм (үртэсний чинээ) ч ялгаа алга!” гэв.

Нэжашийн үгийг сонссон удирдагчид бувтналдаж эхлэв. Нэжаший тэдэнд:

“–Валлахи, та нар бувтнасан ч энэ бол үнэн!” гээд нүүдэлчдэд хандан:

“–Та нар явж болно! Та нар манай нутагт бүрэн хамгаалалтад байх болно! Та нар луу хэлээ сунгасан хүн шийтгэгдэх болно. Хэн нэгэн уулын чинээ алт өгсөн ч, та нарыг дарамтлуулахыг би хүсэхгүй. Авчирсан бэлгийг нь энэ хоёрт буцааж өгцгөө! Надад тийм юмны хэрэг байхгүй! Хэрэв би Гэгээн Элчийн дэргэд байсан бол, Түүний хөл рүү ус хийн өгч, үйлчлэх байлаа!..” гэв. (Ибн-и Хишам, I, 356-361; Ахмад, I, 202-203, V, 290-291; Хэйсэмий, VI, 25-27)

Өөр нэгэн дам яриагаар Нэжаший ингэж хэлэв:

“Би Мухаммэдийг, Аллахын Элч гэдгийг гэрчилнэ. Тэр, Хазрат-и Есүсийн мэдээлсэн хүн мөн байна. Хэрэв би энэ Эзэнт гүрний тэргүүн байгаагүй бол Түүний гутлыг зөөхийн тулд хажууд нь очих байлаа.” (Эбү Давуд, Жэнаиз, 55-57/3205)

Хазрат-и Жафар -*радъяллаху анх*-ын Нэжашийд өгсөн хариу нь, Исламыг таниулах гэж буй хүн “хэнтэй, хэзээ, хаана, яаж ярих” тал дээр үнэхээр сайхан үлгэр жишээ болсон билээ.

Түүнээс Кур’ан-и Кэрим уншихыг хүсэхэд, тэрээр Мэрьем сурагийн Хазрат-и Есүсийн тухай өгүүлэх аяатуудыг уншчээ. Тэрээр санаандаа орсон хэсгээс бус, тухайн нөхцөл байдалд хамгийн тохиромжтой аяатуудыг уншсан нь магтууштай. Энэ ухаалаг үйлдэл, мүшрикүүдийг гар хоосон буцаагаад зогссонгүй, сонгосон шашныхаа үнэн бодит байдал, дүрэм журам, сайхан ёс суртахууны талаар таниулсан нь анхаарал татахуйц юм.

Гэгээн Элч маань, Жафар -*радъяллаху анх*-ыг нүүдэлчдийн тэргүүлэгчээр сонгосон нь олон утга учир агуулдаг. Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- удирдагчийг томилохдоо

тухайн цаг үеийн нөхцөл байдал, удирдагч болох хүний авьяас чадварыг харгалзан үзэх хэрэгтэйг бидэнд харуулжээ.

Абиссинийн хоёр дахь нүүдэлд орсон мусульманчуудын нэг хэсэг нь Мадинагийн нүүдлийн дараа, нөгөө хэсэг нь Хүдэйбие Гэрээний үед нутагтаа эргэн иржээ.

Хазрат-и Жафар -*радъяллаху анх*-аар удирдуулсан сүүлийн бүлэг, Хайбарын Ялалтаар Мадинад ирж, Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг баярлуулав.

Хазрат-и Хамза мусульман болсон нь

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- мүшрикүүдэд Кур'ан уншуулахаар асхабаа явуулахаас гадна, заримдаа Каба руу өөрөө очиж Аллахын аятуудыг уншдаг байв. Нэг удаа Хайрт Элч маань Кабад очтол Эбү Жэхил тааралдаж Түүнийг маш муухайгаар доромжлон, эцэст нь бусад мүшрикүүдтэй нийлэн дайрахаар зэхэж байхад нэг эмэгтэй Хазрат-и Хамзаад амжиж мэдээ хүргэв:

“– Аяа баатруудын баатар минь! Кабад ачийг чинь доромжлон дарамталцгааж байна; Түүнийг тамлан зовоохоос би айна!..” гэв.

Хазрат-и Хамза, тэр даруй Каба руу амжиж очоод, гаран дахь нумаараа Эбү Жэхилийн толгой руу ганц цохьтол толгойноос нь цус гоожиж эхлэв. Ийм зүйл болохыг төсөөлөөгүй исламын дайснууд амь амиа аврахын тулд, тал тал тийшээ сандран зугтацгаав. Учир нь тэд Хамзагийн хүчийг маш сайн мэддэг байв. Курайшийн бүх бөхчүүд түүнээс айн эмээж, хэн ч түүнтэй хүч тулж зүрхэлдэггүй байв.

Үүний дараа Хазрат-и Хамза, Орчлонгуудын Элч, ач Хазрат-и Мухаммед Мустафа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн дэргэд очоод:

“–Мухаммед ээ, би Чиний өшөөг авсан; одоо санаа амар бай!” гэв.

Авга ахынхаа энэ үйлдэлд Хүндэт Расул маань ингэж хариулав:

“–Авга ах аа! Таныг мусульман болсон үед л миний санаа амарна!” гэсэнд Хазрат-и Хамзагийн сэтгэл дэх төөрөгдлийн хөшиг сөхөгдөв. Ийнхүү тэр зоригт баатар маань үнэнийг анзаарч, ариун дүү рүүгээ инээмсэглэн, Түүний агуу туяаг гайхан биширсээр:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

хэмээн кэлимэ-и шахадэт хэлэв. Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өшөөг авахад бус, авга ахынхаа авралаар жаргалтай болсон нь түрхэн зуурын дэлхийн амьдрал биш, мөнхийн амьдрал чухал гэдгийг илэрхийлэв.

Хазрат-и Хамза -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Гэгээн Элчээс маань хоёр насаар ах бөгөөд авга ах бас сүүний ах нь байв.¹⁹³

Хазрат-и Хамза -радъяллаху анх-ын мусульман болсон өдөр Хазрат-и Эбү Бэкир, Гэгээн Элч дээр ирээд “бүгд хамтдаа Мэсжид-и Харам руу очиж тэндэх хүмүүсийг Исламд урья”

193. Хар. Ибн-и Хишам, I, 312-313; Хаким, III, 213; Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, III, 84.

хэмээн дахин дахин гуйсанд Алладын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“—Эбү Бэкир ээ! Одоохондоо бидний тоо маш цөөн байна.” хэмээв.

Гэтэл Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* үргэлжлүүлэн гуйсан тул Гэгээн Элч маань, асхабынхаа хамт Дару’л-Эркамаас гарч Мэсжид-и Харамд очив. Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* хүмүүсийг Аллах болон Элчид нь итгэж үнэмшихэд урьж эхэлтэл мүшрикүүд тэдэн рүү дайран зодоцгоов. Ялангуяа нүгэлт Үтбэ, Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* ийг дэвслэн гишгиж, нүүрийг нь төмөр ултай гутлаараа өшиглөсөнд Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* цусанд булагджээ.

Тэймийн хөвгүүд, Хазрат-и Эбү Бэкирийг мүшрикүүдийн гараас арайхийн салган гэрт нь авчрав. Тэрээр ухаан алдсан байсан тул үхэх гэж байна гэж бодоод Тэймийнхэн бүгдээрээ Мэсжид-и Харам руу очоод:

“—Хэрэв Эбү Бэкир үхвэл, валлахи, бид ч бас Үтбэг ална!” гэцгээв.

Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* үдэш болох гэж байхад дөнгөн данган ухаан ороод:

“—Расулаллах хэр байна, Тэр зүгээр үү?” гэсэнд,

Түүний ээж Үммү’л-Хаяр:

“— Ямар нэг юм ууж, ид!” хэмээн дахин дахин гуйж байв.

Харин Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх-* түүнийг огт сонсохгүй байгаа юм шиг:

“—Расулаллах юу хийж байна, ямар байдалтай байна?” хэмээн асуусаар л байлаа.

Үммү'л-Хаяр:

“–Миний хүү! Найзын чинь тухай би юу ч мэдэхгүй.” гэсэнд, ээжийгээ Расулаллахын тухай мэдээ авчир хэмээн мусульман эмэгтэйчүүдийн нэг болох Үммү Жэмил¹⁹⁴ рүү явуулав. Үммү Жэмил *-радъяллаху анхаа-* Хазрат-и Эбү Бэкирийн гэрт ирээд, түүний аймшигтайгаар зодуулсан дүр зургийг хараад биеэ барьж чадалгүй орь дуу тавин үйлж:

“–Аллахад тангараг өргөө, чамайг ийм болгосон хүмүүс гарцаагүй их нүгэлтнүүд ба кафирчууд! Тэдний чамд хийсэн бүхнийг, Аллах анхааралдаа авах болтугай!” гэв.

Дараа нь Эбү Бэкирийн асуултад хариулан -Аллахын Элч, Дару'л-Эркамд мэнд сайн байгааг мэдэгдэв.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*:

“–Аллахдаа тангараглая, Расулаллахыг харахгүй бол юу ч идэж уухгүй!” гэв.

Иймд эргэн тойрны хөл хөдөлгөөн намжиж, хүмүүс гэртээ харьцгаахад Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ыг түүний ээж, Үммү Жэмил нар түшиж явсаар Оршигчийн Туяагийн дэргэд аваачив. Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* Хүндэт Элч *-алэйхиссалатү вэссэлам-*ийг харангуутаа өвдгийг нь тэвэрч сөгдөв. Үнэнч андынх нь ийм байдал Орчлонгуудын Хааны өрөвчхөн сэтгэлийг маш ихээр уяраан догдлуулжээ. Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*:

“–Аав ээж минь Чиний төлөө курбан болог, Расулаллах минь! Надад ямар ч зовлон байхгүй. Тэр бузар нүгэлтнүүд намайг жаахан л ганхуулав!” гээд, ээжийн минь авралын төлөө

194. Энэ эмэгтэй бол Үммү Жэмил бинт-и Хаттаб бөгөөд, мусульман хүн юм. Түүнийг Эбү Лэхэбийн эхнэр Үммү Жэмилтэй андуурч болохгүй.

залбираач хэмээн Аллахын Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-
ээс гуйв.

Оршигчийн Туяаны залбирлын ачаар, Эбү Бэкир -радъял-
лаху анх-ийн хүндэт эх, итгэл үнэмшлийн хүрээнд оров.¹⁹⁵

Мусульманчуудын тоо хурдацтай өсч Хазрат-и Хамза
-радъяллаху анх- мэтийн баатрууд Исламд орох болсонд
мүшрикууд бүр их сандран цугларч энэ явдлыг таслан зогсоох
арга зам хайцгаав:

“–Мухаммэдийн байдал бүр ноцтой болж, бидний үйл
хэргийг хутгаж орхив. Бүгдээрээ хамгийн сайн шившлэгч,
хараалч бас шүлэгчээ Түүн рүү явуулья!” гэгцгээв.

Энэ ажилд Үтбэ бин Рабиаг сонгон, Хүндэт Нэбий
-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-рүү маань илгээцгээв. Үтбэ,
мүшрикуудийн санаа оноог илүү дэлгэрүүлэн, маш удаан ярив.
Харин Аллахын Элч түүнийг ярьж дуустал чимээгүй сонсоод:

“–Эбү’л-Вэлид ээ! Хэлэх зүйл чинь дуусав уу?” хэмээн
асуув.

Үтбэ:

“–Тийм!” гэсэнд Расулаллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Одоо чи Намайг сонс!” хэмээв.

Тэрээр Бэсмэлэ хэлж Фүссилэт сураг уншиж эхлэв. 37-р
аяат буюу сэждэ аяатыг уншаад мөргөснийхөө дараа:

“–Эбү’л-Вэлид ээ! Миний уншихыг чи сонслоо. Хойшид чи
энэ шүү, тэгээд тэр!” хэмээв.

195. Хар. Ибн-и Эсир, *Үсдү’л-Габэ*, VII, 326; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 81.

Үтбэ тэндээс босч найзуудынхаа дэргэд очиход, түүнийг харсан мүшрикүүд:

“–Валлахи, Эбү’л-Вэлид явснаасаа огт өөр царайтай болоод ирж байна. Байдал их өөрчлөгджээ!” гэгцгээв.

Үтбэг дөхөж ирэхэд нь тэд догдлон:

“–Юу болсон бэ, яриарай?” гэгцгээв.

Үтбэ:

“–Валлахи, би өнөөдөр хүртэл түүнтэй төстэй үг огт сонсож байсангүй. Тэр үгс шүлэг, шившлэг, мэргэ төлгийн алин ч биш! Мухаммэдийг:

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ

«Хэрэв нүүрээ буруулбал, “Би та нарыг Аад ба Сэмүдийн цохиулсан аянгатай адилхан аянга цахилгаанаар урьдчилан сануулж байна.” гэж хэл.» (Фүссилэт, 13) гэсэнд илүү ихийг уншуулахгүй гэсэндээ амыг нь дарж, ах дүүсийнхээ холбоогоор би тангараг өргөсөн. Мухаммэдийн хэлсэн үг бүхэн яг бодитоор хэрэгждэг тул бидэнд гэсгээл буухаас айсан. Курайшчууд аа! Наашаа ирээд, намайг сонсоцгоо! Түүнийг хийж байгаа зүйлтэй нь орхиод, холдоцгоо! Хэрэв Түүнийг арабчууд хөнөөвөл, бусдын аргаар Түүнээс аврагдана. Хэрэв Тэр арабчуудыг эзэлбэл, Түүний ноёрхол, та нарын ч ноёрхол болох бөгөөд Түүний хүч чадал, алдар нэр нь та нарын хүч, алдар нэр болно гэсэн үг. Ингэж та нар, Мухаммэдийн ачаар хамгийн аз жаргалтай хүмүүс болох болно!” гэв.

Курайшчууд:

“–Эбү’л-Вэлид ээ! Тэр чамайг хэлээрээ ховсоджээ!” гэсэнд
Үтбэ:

“–Миний бодол энэ. Та нар яаж хүснэ, түүгээрээ болцгоо!”
гэж хариулав. (Ибн-и Хишам, I, 313-314; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 111-
112)

Хазрат-и Умар мусульман болсон нь

Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-*, Аллахын Элч *-саллаллаху
алэйхи вэ сэллэм-ээс* 13 насаар дүү бөгөөд гарал угсаа нь ес дэх
үе дээрээ Гэгээн Элчтэй маань нийлдэг.

Мүшрикүүд, Дару’н-Нэдвэд цуглаж зөвлөлдөөд дундаасаа
хамгийн зоригтой, баатарлаг, догшин ширүүн авиртай Умар
бин Хаттабыг сонгон илгээж, Хүндэт Элчийг маань алуулахаар
шийджээ. Умар, Орчлонгуудын Ноёныг алахаар явах замдаа
Нуайм бин Абдуллах *-радъяллаху анх-*тай тааралдав.

Нуайм, Умарын байдлыг анзааран сэжиглээд:

“–Умар аа! Хаашаа явж байна вэ?” гэж асуув.

Умар:

“–Өвөг дээдсийнхээ шашныг орхиж, өөр шашин авчирсан
Мухаммэдийг алахаар явж байна!” гэв.

Хэрсүү ухаалаг Нуайм *-радъяллаху анх-* цаг хожих зорил-
гоор:

“–Умар аа! Валлахи, нэфис чинь чамайг хуурчээ! Чи
Түүнийг албал Абди Мэнафын удам чамайг амьд үлдээнэ гэж
бодож байна уу?! Чи эхлээд өөрийнхөө гэр бүлдээ анхаарал
тавьбал илүү дээр байх шүү?” гэв.

Умар уурлан хилэгнэж:

“–Чи хэний тухай яриад байна!?” гэв.

Нуайм -*радъяллаху анх*:-

“–Хэн байх вэ, Чиний дүү Фатима болон хүргэн Сайд бин Зэйдийг хэлж байна! Валлахи, тэр хоёр мусульман болц-гоосон!” хэмээн хариулж Умарыг тэдний гэр лүү чиглүүлээд, Аллахын Элчид мэдээ хүргэх цаг олж чадав.

Мэдээж ийм мэдээ сонссон Умарын уур хилэн бадарч охин дүүгийнхээ гэр лүү чиглэн хурдлав.

Тэр үед Хаббаб -*радъяллаху анх*-Умарын охин дүү болон хүргэнд нь Кур’ан-и Кэрим зааж байв. Тэд, Умарыг ууртай ирж явааг хараад Хаббабыг нэг өрөөндөө нууцгаав. Бас Фатима -*радъяллаху анх*- Кур’ан-и Кэримийн хуудсуудыг далд хийв.

Умар гэрт оронгуутаа:

“– Сая надад сонсогдсон зүйл юу байсан бэ?!” хэмээн чанга дуугаар асуусанд дүү, хүргэн хоёр нь:

“–Та буруу сонссон бололтой, энд юу ч байгаагүй!” гэц-гээв.

Умар:

“–Үгүй! Валлахи, та хоёрыг Мухаммэдийн шашинд орс-ныг би мэдсэн!” гээд хүргэн рүүгээ дайран зодож эхлэв. Дүү нь тэр хоёрын дундуур ортол Умар, Фатимаг алгасанд:

“–Умар аа! Чи хүссэнээ хий! Хүсвэл биднийг ал! Бид Исламаас хэзээ ч татгалзахгүй!..” хэмээн их л эрэмгий чангаар хэлсэн бөгөөд тэр үед ариун царайнаас нь торгомсог цус шүүрч байв.

Дүүгээсээ ийм зоригтой хариу хүлээгээгүй Умар гайхан цочиж, түүний царайн дахь цусыг хараад сэтгэл нь хөндүүрлэн гэмшээд:

“–Тэр уншиж байсан зүйлээ нэг аваад ир дээ!” гэв.

Охин дүү нь:

“–Чамайг, тэр хуудсуудад ямар нэг юм хийх вий гэхээс айж байна!” гэв.

Умар:

“–Битгий ай!” гээд уншсанахаа дараа буцаан өгнө гэдгээ бурхдынхаа нэрээр андгайлав.

Фатима Хатан түүнийг мусульман болно хэмээн найдаж:

“–Ах минь! Та баримал шүтэж байхдаа цэвэрхэн биш! Гэтэл цэвэр бус гараараа Кур’аны хуудсанд хүрч болохгүй!” гэв.

Умар босч биеэ угаасны дараа Фатима Хатан түүнд хуудсыг өгөөд, ирсэн аяатуудыг¹⁹⁶ уншиж эхлэв:

طه. مَا أُنزِلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِتَشْقَى. إِلَّا تَذِكْرَةً لِّمَن يَخْشَى.
تَنزِيلًا مِّمَّنْ خَلَقَ الْأَرْضَ وَالسَّمَاوَاتِ الْعُلَى. الرَّحْمَنُ عَلَى
الْعَرْشِ اسْتَوَى. لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا
بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الثَّرَى. وَإِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ
وَأَخْفَى. اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى. وَهَلْ أَتَاكَ

196. Хазрат-и Умарын уншсан аяауд нь Хадид сурагийн эхний аяатууд байсан гэх яриа бий. (Бэйхакий, *Дэлаил*, II, 217)

حَدِيثُ مُوسَى. إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي آنَسْتُ
نَارًا لَّعَلِّي آتِيكُم مِّنْهَا بِقَبَسٍ أَوْ أَجْدٍ عَلَى النَّارِ هُدًى. فَلَمَّا
أَتَاهَا نُودِيَ يَا مُوسَى. إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ
الْمُقَدَّسِ طَوًى. وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَى. إِنَّنِي أَنَا اللَّهُ
لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي. إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ
أَكَادُ أُخْفِيهَا لِتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَى. فَلَا يَصُدُّكَ
عَنْهَا مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَتَرْدَى

“Та-ха. (Мухаммэд ээ!) Бид, Чамд төвөг учруулахын тулд Кур’аныг буулгаагүй. Гагцхүү (Аллахаас) айдаг хүмүүст сургамж болог (гэж илгээв.)

Бид (Кур’аныг) газар дэлхий ба аугаа тэнгэрийг туурвисан Аллахаас, хэсэг хэсгээр буулгав. Тэр Рахман (хүч чадал, эрх мэдлээрээ) аршийг (сансар огторгуй, дээд тэнгэрийг) эзэгнэн оршино. Тэнгэр газар хийгээд тэдгээрийн хооронд, бас доор нь орших бүх зүйл Түүнийх билээ. Чи энэ үгийг ил гарган ярьсан ч, Тэр нууцыг, нууцын нууцыг ч мэддэг. Аллахаас өөр ямар ч бурхан байхгүй. Хамгийн эрхэм, яруу алдрууд зөвхөн Түүнийх билээ.

(Хабиб минь!) Мусагийн (тухай) мэдээ Чамд ирсэн үү? Нэгэн цагт Тэр гал үзээд, гэрийнхэндээ: «Хүлээгээрэй, миний нүдэнд нэгэн гал харагдлаа. Магадгүй та нарт нэг цог авчиръя эсвэл галын дэргэд нэгэн газарчин олж мэднэ.» гэжээ. Тэнд хүртэл (Бидний зүгээс): «Аяа Муса! Би байна. Би, Раб чинь байна. Бушуухан гутлаа тайл, учир нь Чи

ариун хөндий Тувад байна. Би чамайг сонгосон, одоо (чамд өгөгдөх) вахийг сонс.»

Гарцаагүй Би байна. Би бол Аллах. Надаас өөр бурхан үгүй. Тиймээс Миний зарлигуудыг дага, Намайг тасралтгүй дурсан санахын тулд мөргөл үйлд. Учир нь кияамэт заавал ирнэ. Хүн бүр хийсэн үйлийнхээ хариуг хүртэг хэмээн Би түүнийг(кияамэтийг) нууцалсан. Түүнчлэн кияамэтэд үл итгэн, өөрийн дур хүслээ дагасан хүн, чамайг түүнээс (кияамэтээс) бүү холтгог, үгүй бол чи мөхнө.” (Та-ха, 1-16)

Эдгээр аяатуудыг уншсан Умар гайхан хөшиж:

“—Энэ хэчнээн сайхан үгүүд вэ!” хэмээн дуу алдав.

Хэн нэгэн хүний хэлэх боломжгүй уран яруу, үнэн зөв, утга төгөлдөр Кур’аны үгсийг сонсоод Умар, нөлөөнд нь бүрэн татагдаж, гүн бодолд хэсэг автав.

Хазрат-и Умарын сэтгэлийг сонссон Хаббаб *-раджяллаху анх-* гарч ирээд:

“—Умар аа! Валлахи, Расулаллахын залбирал чамд хүрэх болно. Аллахын Элч өчигдөр:

«Раб минь! Исламыг Эбү’л-Хазэм бин Хишам эсвэл Умар бин Хаттабаар үнэн зөв болохыг нь батлахтун!» гэж дуа хийсэн. Умар аа! Чи хойшид Аллахаас ай!” гэв.

Хазрат-и Умар:

“—Хаббаб аа! Чи намайг Мухаммэдийн байгаа газар хүргэ, би мусульман болъё!” гээд тэр хоёр шууд замдаа гарав. Энэ удаа Умар- итгэлийн хайр, догдлол, Расулаллахын үнэнийг ухаарах хүсэл эрмэлзлээр дүүрэн алхаж байв.

Хазрат-и Умарыг Эркамьн гэрт очиход сэлэм агссан Хазрат-и Хамза угтав. Учир нь Нуайм *-радъяллаху анх-* тэдэнд мэдээ хүргэж амжсан байв. Нуаймтай тааралдсаны дараа нь Умарт юу тохиолдсоныг хэн ч мэдээгүй байлаа.

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Умарыг хашаан дотор угтаад яах гэж ирснийг нь асуухад

Хазрат-и Умар, ирсэн шалтгаанаа баярын өгүүлбэрээр илэрхийлэв:

“Би мусульман болохоор ирлээ, Аллахын Элч ээ!” гэсэнд Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Аугаа Эрхийн хүч чадалд талархан магтаж:

الله أكبر

хэмээн тэкбир хэлэв. Үүнийг сонссон бүх асхаб чанга дуугаар тэкбир хэлж эхэлцгээв. Ингэж Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн бас нэгэн дуа биеллээ олов.

Хазрат-и Умар *-радъяллаху анх-*ын хэлд орсноос хойших чин сэтгэлийн хамгийн анхны сайхан үг нь кэлимэ-и шэхадэт болов:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Расулуллахын маань залбирал Умар бин Хаттабт оногдож, Эбү'л-Хакэм бин Хишам буюу Эбү Жэхил зовлонгийн нүхэнд үүрд унахаар болов.¹⁹⁷

Хазрат-и Умар, Аллахын Элчийн өмнө кэлимэ-и шэхадэт хэлж, мусульман болсныхоо дараа Экрамын гэрээс бүх мусульманчуудыг дагуулан Тэкбир хэлж Каба руу алхаж эхэлцгээв.

Энэ дүр зураг мүшрикүүдийг зовлон гашуудалд унагаажээ.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Хазрат-и Умарт үнэн худал хоёрыг ялгасан учраас “Фарук” цол олгов.¹⁹⁸

Хожим Хазрат-и Умар тэдгээр өдрүүдийн тухай ингэж дурсав:

“Мусульман болсон хүн бүр дарамттай тулгарч, тэмцэлддэг байлаа. Гэвч надад хэн ч гараа хүргэж чадаагүй тул би, өөр өөртөө:

«Мусульманчууд янз бүрийн саад бэрхшээлтэй тулгарч байхад, би амар тайван байхыг хүсэхгүй байна!» гэж хэлээд, исламд орсон тэр шөнө, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д хамгийн их дайсагнадаг Маккагийн мүшрик дээр очиж мусульман болсноо зарлана гэж бодож хонов. Ингээд өглөө болонгуут Эбү Жэхилийн хаалгыг тогшиход, тэр гарч ирээд:

«–Тавтай морил, Умар аа! Ямар сонинтой?» гэв.

Би:

«–Би, Аллах болон Расулд нь итгэж Түүний хэлж буй бүх зүйлийг баталснаа чамд дуулгахаар ирлээ!» гэсэнд тэр, хараал урсган хаалгаараа нүүрийг минь цохих шахан хаагаад орчихов.” (Ибн-и Хишам, I, 371)

Дараа нь Хазрат-и Умар -*радъяллаху анх*- Курайшийн догшин мүшрикүүдийн нэг, нагац ах Вэлид бин Мугира болон бас

198. Хар. Диярбэкрий, I, 296.

өөр хоёр мүшрик дээр очоод сайхан мэдээгээ хүргэсэнд, тэд хаалгаа чанга хаахаас өөр юу ч хийж чадсангүй.

Абдуллах бин Мэс'үд *-раджяллаху анх-* өгүүлрүүн:

“Хазрат-и Умарын мусульман болсон нь “ялалт”, хижрэт нь “тусламж”, халифэ болсон нь “рахмэт” байв! Умар *-раджяллаху анх-*ыг мусульман болохоос өмнө бид Кабагийн дэргэд ил нээлттэй мөргөж үзээгүй. Түүнийг мусульман болж Курайшийн мүшрикүүдтэй тэмцсэн тул бид эрх чөлөөг мэдэрч, тэнд мөргөл үйлдэж чадсан юм.” (Хэйсэмий, IX, 62-63)

Хазрат-и Умар *-раджяллаху анх-* хижрэт хүртэл, Исламын төлөө хамаг хүчээрээ хичээн зүтгэж, итгэгчдийн хамт маш олон зовлон бэрхшээлийг даван туулав.

НҮБҮВВЭТИЙН ДОЛОО, НАЙМ, ЕС ДҮГЭЭР ЖИЛ: БОЙКОТ*

Мүшрикүүдийн, Мусульманчуудыг гадуурхах бодлого: Гурван жил үргэлжилсэн бойкот

Ислам, өмнөө тулгарч буй бүхий л саад бэрхшээлийг даван туулж өдөр ирэх тусам өргөжин тэлсээр... Энэ байдал мүшрикүүдийн өшөө хорслыг улам бүр ихэсгэж, Оршигчийн Туяаны эрхэм биеийг үгүй хийхээр тохиролцож:

“–Бид Түүнийг ил, далд заавал ална!” гэж тангараг өргөцгөөв.

Эбү Талиб, Курайшийн мүшрикүүдийн шийдэмгий байдлыг хараад Аллахын Элчийн амь насанд санаа зовж эхлэв. Тэр, Хашимынхан ба Мутталибынхныг цуглуулж Орчлонгийн Хүндэт *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* Элчийг хамгаалахыг тушаав.

Эбү Талиб, мухаррамын хавирган сартай нэгэн шөнө Аллахын Элч болон бүх Хашимынхан ба Мутталибынханыг хороололдоо цуглуулав. Тэнд зөвхөн Эбү Лэхэб л байсангүй.

* бойкот- ямар нэгэн хүн, хэсэг бүлэг хүмүүс эсвэл улс орныг хэцүү байдалд оруулахын тулд бүх төрлийн харилцаа холбоог таслах, хорио цээр тогтоох

Харин мүшрикүүд Исламыг илүү түгэн дэлгэрч хүчээ олохоос нь өмнө нэгэн хорлонтой төлөвлөгөө гаргацгаав:

Тэр бол эдийн засаг ба харилцаа холбооны хорио цээрийг бий болгож, исламын шинэ гишүүдийг мухардалд оруулан, гэрэлт замаас нь буцаах!..

Ийм зорилготой Эбү Жэхилээр тэргүүлүүлж Хайф-и Бэний Кинанэд цугласан сохор зүрхнүүд, мусульманчууд болон тэднийг хамгаалсан Хашимынхантай худалдаа наймаа хийх, худ ураг болох зэрэг бүх төрлийн холбоо харьцаагаа таслан зогсоож, үүнийгээ нэгэн гэрээ болгон Кабагийн хананд өлгөцгөөв.

Уг гэрээний хуудсыг Мансур бин Икримэ бичсэн бөгөөд Аллахын Элчийн залбирлын нөлөөгөөр тэр өдрөө гар нь хатаж хорчийв. Үүнд мүшрикүүд айн сандарч :

“–Бид, Хашимынханд хор хохирол учруулсан тул Мансурт гай тохиов!” гэцгээв. (Ибн-и Хишам, I, 372-373; Ибн-и Са’д, I, 208-209; Бухарий, Хаж, 45)

Өмнө нь Маккад тархмал байдалтай суурьшиж байсан мусульманчууд Бойкотын нөлөөгөөр, бие биенээ илүү түшиж тулахын тулд Гэгээн Элчийн авга ахын Ши’б-и Эбү Талиб хэмээх хороолол руу нүүцгээв. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ч гэсэн Эркамын гэрээс гарч уг хороололд суурьшив.

Эбү Талиб, янз бүрийн хорон муу үйлдэл, халдлага дайралтын эсрэг чадах бүхнээ хийж байв. Шөнө орой болж хүмүүс гүн нойрондоо автсаны дараа Эбү Талиб, хөвгүүд эсвэл дүү нараасаа нэгийг нь Аллахын Элчийн оронд илгээж, Элчийг маань ч түүнтэй сольж унтуулдаг байв.¹⁹⁹

199. Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 132.

Мусульманчуудын хувьд маш том гачигдлын эрин эхэлжээ. Эбү Жэхил ба түүний догшин хамтрагчид өдөр шөнөгүй мусульманчуудын хорооллыг манаж, тийшээ нууцаар орж буй хоол хүнсийг саатуулан хориглохыг хичээдэг байв.

Түүнчлэн мусульманчуудын, зах руу явдаг бүх замыг нь хааж худалдаанд ирсэн хүнсний барааг мусульманчуудад үлдээлгүй өөрсдөө худалдаж авдаг байв. Мусульманчууд зөвхөн хажжийн улиралд Эбү Талиб хорооллоос гарч чаддаг байв. Мусульманчууд, гэрийнхэндээ жаахан идэх юм авахаар худалдаачин дээр очвол, Эбү Лэхэв саатуулж:

“–Наймаачид аа! Эд бараагаа Мусульманчуудад маш өндөр үнээр зарцгаа, тэд үнийг нь дийлж чадалгүй хоосон буцаг! Та нар намайг баян бас амласандаа хүрдэг хүн гэдгийг мэднэ. Миний хэлснээр хийсэн тохиолдолд, та нарт ямар ч аюул хүрэхгүй гэдгийг би батлан даана!” гэв.

Мусульманчууд өлссөнөөсөө болоод уйлж буй хүүхдүүддээ идэх юм авч чадалгүй харьдаг байв. Харин наймаачдын үлдсэн барааг маргааш өглөө нь Эбү Лэхэб, өндөр үнээр авдаг байв.²⁰⁰

Ийм хэцүү байдлын эсрэг Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* болон Хазрат-и Хатижа эх маань байгаа бүхнээ мусульманчуудын төлөө зарцуулжээ.²⁰¹

Мүшрикүүд хорооллын замыг хатуу чанга хааж хамгаалсан ч зарим Маккагийнхан, ах дүүстээ нууцаар тусламж илгээдэг байв. Нэгэн аян жинд Хаким бин Хизам, Дамаскаас авчирсан буудайнаасаа нэг тэмээнд ачиж хорооллын зам руу авчрав. Тэрээр тэмээгээ аяархан ташуурдан мусульманчуудыг

200. Сүхэйлий, II, 127-128.

201. Я'кубий, II, 31.

чиглүүлэн хөөсөнд, тэд ч буудайг авч чадав. Бас нэгэн шөнө тэмээнд гурил ачаад хороолол руу илгээв.

Хишам бин Амр, ийм байдлаар мусульманчуудад тусалдаг хүмүүсийн нэг байв. Хишамыг, хэд хэдэн тэмээгээр хүнс илгээснийг мэдсэн хүн чанаргүй мүшрикүүд түүнд маш хатуу сануулга өгч сүрдүүлсэн хэдий ч Хишам, ах дүүстээ тусалсаар байлаа. Иймд тэд Хишамыг нударч чичилж эхэлсэнд Эбү Сүфьян дундуур нь орж салгаад:

“–Наад хүнээ зүгээр орхицгоо! Тэр төрөл садандаа л тусалсан байна! Бид ч гэсэн түүн шиг тусалж чадсан бол хэчнээн сайхан болох байв!..” хэмээн Хишамыг өмөөрөв.

Энэ үед мусульманчууд маш хэцүү хоосрол гачигдлыг туулж байлаа. Тэд заримдаа модны навч идэж гэдсээ дүүргэдэг байв. Хүүхдүүдийн өлсөн уйлж буй чимээ бусад хорооллуудад ч гэсэн сонсогдож, тэд өлбөрөн үхэж байв...

Мүшрикүүдийн уг бүслэлтийн зорилго нь Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг бууж өгтөл нь мусульманчуудыг хоосон байлгаж, Аллахын Элчийг алах завшаан олох байв. Гэвч Эбү Талибын удирдлаган доорх Хашимынхантай, бүх мусульманчууд нэгдэн Оршигчдын Туяаг сүүлийн дусал цусаа хүртэл хамгаалахаар шийдсэн байв.

Маккачуудын тамлал харгислал туйлдаа тулахад, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань ариун гараа дээш өргөн дэлгээд Курайшийн мүшрикүүдийг ингэж хараав:

“–*Раб.минь! Энэ хэрцгий хүмүүсийг, Юүсүф -алэйхиссэлам-ийн үе шиг долоон жил ган гачгаар шийтгээж, надад туслах-тун!*”

Ийнхүү бороо тасарч Курайшийн мүшрикүүд маш хатуу ширүүн ганд нэрвэгдэж, бүх зүйл үндсээрээ хатаж хорчийв!

Ихэнх нь өлсөж үхэв! Зарим нь идэх юм олдохгүй болохоор үхсэн амьтдын арьс махыг нь идэж эхлэв. Тэд толгойгоо тэнгэр өөд өндийлгөвөл, өлссөнөөсөө болоод эргэн тойрныг нь утаа бүрхсэн юм шиг харж байлаа!

Аллах Таала энэ тухай Кур’ан-и Кэримдээ ийнхүү дурдана:

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ
يَغْشى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ

“Тэгвэл Чи, тэнгэр утаагаар бүрхэгдэх тэр өдрийг хүлээ. (Тэр утаа) хүмүүсийг бүрхэн хучих болно. Энэ бол аймшгийн зовлонтой шийтгэл юм.” (эд-Духан, 10-11)

Тэнгэр бүх хүмүүсийг бүрхсэн тод утаа болж хувирах өдрийг хүлээ.. (10-11)

Энэ ган гачиг тэсэхийн аргагүй байдалд тулсан тул Эбү Сүфьян, Аллахын Элчид хандан:

“-Мухаммэд ээ! Чи өөрийгөө энэрэл болгон илгээгдсэнээ зарлаж Аллахад буун өгч, ах дүүстээ туслахыг тушаадаг. Овог аймгийнхан чинь ган зудаас болоод сүйрч байна! Тэднээс энэ гамшгийг холдуулаач гэж Аллахад залбираад өгөөч! Хэрэв Чиний залбирлын ачаар Аллах энэ гамшгийг биднээс холтговол, бид Аллахад итгэнэ!” гэж тангараг өргөв.

Тиймээс Орчлонгийн Хүндэт -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Элч маань дуа хийв. Бороо орж, ган тайлагдав. Гэвч энх амгаланг олсон мүшрикүүд дахин ширк рүүгээ эргэцгээв.²⁰²

202. Бухарий, Тэфсир, 30, 44; Мүслим, Мүнафикийн, 40; Ахмад, I, 431, 441.

Аугаа Эрх, күфүрийн тухай ингэж айлдана:

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَاعِدًا أَوْ
قَائِمًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَى ضُرِّ
مَسَّهُ كَذَلِكَ زَيْنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

“Хүн, ямар нэгэн хэцүү нөхцөл байдалд орсон үедээ хажуу талаараа хэвтэж, сууж эсвэл зогсож байхдаа ч бидэнд залбирдаг (тусламж гуйдаг); бид хэцүү байдлаас нь аврах үед тэд, өөрт нь тохиолдсон саад бэрхшээлийн төлөө биднээс тусламж гуйгаагүй юм шиг (үгүйсгэл рүүгээ буцаж) зөрөн одно. Үнэндээ хэрээс хэтрэгсдийн ийм байдал өөрсдөд нь сайхан санагддаг.” (Юнүс, 12)

Бойкот дууссан нь

Түм буман зовлон зүдгүүрийг үзэж өнгөрүүлсэн гурван жилийн төгсгөлд, мүшрикүүдийн Кабад өлгөсөн гэрээний хуудсыг Аллах Таала, модны хорхойгоор устгуулав. Хуудсан дахь “Бисмикаллахүммэ: Аллах минь, Чиний нэрээр эхэлье” гэсэн өгүүлбэрээс бусад хэсгийг нь хорхойнууд иджээ. Хак Таала энэ байдлыг вахийн замаар Расулаллах -саллаллаху алэй-хи вэ сэллэм-д мэдэгдэв. Расулуллах энэ мэдээг авга ах Эбү Талибдаа хэлэхэд, Эбү Талиб, дүү нартаа дамжуулан:

“–Хамгийн гоё хувцсаа өмсч Курайшчуудын хажууд очиц-гоо! Тэднийг анзаарахаас нь өмнө хуудсанд юу болсныг тэдэнд мэдэгдэцгээ!” гэв.

Уг мэдээ мүшрикүүдэд хүрэхэд, нэг хүнээ илгээж хуудсыг авчруулахад, яг Аллахын Элчийн хэлсэн шиг хорхойд идэгдсэн

байсан тул Курайшчууд мухардалд оров! Иймд Эбү Талиб зүрх зориг орж:

“–Та нар, ахан дүүстэйгээ харилцаа холбоогоо тасалж, элдвээр дарамтлан зовоож, хэчнээн муухай хандсанаа одоо ойлгосон биз дээ?!” гэхэд мүшрикүүдээс хэн ч хариу өгч чадсангүй. Гагцхүү:

“–Энэ бол илбэ, ховс!” хэмээн нүүрээ буруулан, харгислалаа үргэлжлүүлэв.

Гэхдээ Курайшийн зарим томчуул, Хашимынханд хийсэн зүйлсээсээ болоод нэг нэгнээ буруутган зэмлэж:

“–Дүү нарынхаа эсрэг хийсэн эдгээр үйлдлүүд маань үнэхээр харгислал юм!” гэгцгээв.

Нүбүвэтийн арав дахь жил болж, Курайшчуудаас хэдэн хүн бойкотыг болиулахаар хөдөлцгөөв. Хишам бин Амр, Зүхэйр бин Үмэйсэд хандан:

“–Зүхэйр ээ! Нагац нар чинь юм худалдан авч чадахгүй байхад, чи дураараа идэж ууж, өмсөж зүүхээс санаа чинь зовохгүй байна уу? Валлахи, Эбү Жэхилийг нагац нарынхаа эсрэг ийм зүйл хий гэсэн бол тэр хэзээ ч зөвшөөрөхгүй.” гэв.

Хишам, Зүхэйрийг ятгасныхаа дараа Мут’им бин Адий, Эбү’л-Бахтэрий, Зэм’а бин Эсвэд нарыг ч нэг нэгээр өөрийнхөө талд оруулж чадав. Энэ таван хүн Маккагийн дээд хэсэгт орших Хажун гэдэг газар шөнө цуглаж, юу хийх хэрэгтэйгээ ярилцаад, гэрээг цуцартал тэмцэхээр ам өгцгөөв.

Өглөө нь тэд, Мэсжид-и Харамд очтол Зүхэйр үнэтэй хувцас өмсөж Кабаг тойрон таваф хийж:

“–Маккагийнхан! Бүгдээрээ хүссэнээрээ идэж уун, өмсөж зүүцгээе. Харин Хашимынхан болон Мутталибынхан худалдаа

наймаа ч хийж чадалгүй мөхөж сүйрэг?! Ийм зүйл байж болох уу?! Аллахад тангараглая, ахан дүүсийн холбоог тасалсан уг хуудсыг урах хүртэл би зүгээр суухгүй!” гэв.

Эбү Жэхил эсэргүүцсэн боловч нөгөө дөрвөн найз нь өмнө тохиролцсон ёсоороо Зүхэйрийг дэмжиж эхэлтэл, гэнэт эерэг уур амьсгал бий болов. Мут’им босоод Кабагийн хананд өлгөсөн хуудсыг авч урав. Адийя бин Кайс, Зэм’а, Эбү’л-Махтэрий ба Зүхэйр нар зэвсэглэн Хашимынхан ба Мутталибынханы дэргэд очиж тэдэнд туслав. Ийнхүү мусульманчууд Эбү Талиб хорооллоос гарч гэртээ харин Аллахын соёрхлоор гурван жилийн хэцүү бүслэлтээс чөлөөлөгдөв. Эбү Талиб бойкотыг цуцлагсдыг шүлэглэн магтав. Харин мүшрикүүд, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн зорилго, Исламын тэблигт саад болж чадахгүйгээ ойлгож, итгэл найдвараа алдацгаажээ.²⁰³

Иймэрхүү зовлон зүдгүүр, саад бэрхшээлүүд мусульманчуудын итгэлийг улам бүр нэмж, харилцаа холбоог нь улам бэхжүүлэв. Харин кафирчууд урдын адил харуусал гутралаас өөр зүйл хожсонгүй.

Тэблиг эхэлсний найм дахь жилд Иран, Румчуудыг (Бизанти) ялжээ. Тэд Румын хотуудыг шатаан нурааж, Истанбул хүртэл урагшилж, Бизантын Хаант Улсыг хүнд татвар төлөхөд хүргэв.

Иранчууд баримал шүтэгчид байсан тул мүшрикүүд тэдний ялалтанд маш их баясч, эхл-и китабын улс болох Румын ялагдалд Орчлонгийн Хүндэт Элчийн маань санаа ихэд зовов. Иймд Аллах Таала уг аяатуудыг буулгав:

الم. غَلَبَتِ الرُّومُ. فِي أَذْنَى الْأَرْضِ وَهُمْ مِّنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ
سَيِّغْلِبُون. فِي بَضْعِ سِنِينَ لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ وَيَوْمَئِذٍ
يَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ. بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

“Элиф. Лам. Мим. Румчууд (арабуудын орших хэсэгт) хамгийн ойр нэгэн газар ялагдав. Гэтэл тэд, энэ ялагдлаас хэдхэн жилийн дараа ялах болно. Эцсийн эцэст тушаал Аллахынх билээ. Тэр өдөр итгэгчид ч бас Аллахын тусламжтайгаар хөөрөн баясна. Аллах хүссэндээ тусална. Тэр (хүчээрээ бүхнийг дийлэгч) Азиз, (энэрлээрээ итгэгчдийг хамгаалагч) Рахим мөн.” (эр-Рум, 1-5)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“—Персчүүд заавал ялагдана!” хэмээн айлдав. (Ахмад, I, 276)

Энэ тэнгэрлэг мэдээллийг сонссон Эбү Бэкир -радъяллаху анх- гурван жилийн дотор Рум, Персийг ялна хэмээн мүшрик Үбэй бин Халэфтэй арван тэмээгээр мөрийцөв.²⁰⁴

Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх- ийм мөрий тавьсан тухайгаа Аллахын Элчид ярихад, Тэр:

“—Аят дахь «бид» гэдэг үг, гурваас есийн хоорондох тоонуудыг илэрхийлнэ. Чи хурдан очоод, тэмээний тоог нэмж, хугацааг нь сунга!” гэв.

Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх- эргэж очоод хугацааг “арван жилийн дотор” гэж сунгаад, тэмээний тоог зуу хүргэв.

Румчууд гэнэтхэн өсч дэвшин Ираныг бут цохив. Үүнийг мэдсэн Эбү Бэкир -радъяллаху анх-, Үбэйгийн өв хөрөнгөөс

204. Энэ байдал нь мөрий тавихыг хориглохоос өмнө болжээ.

зуун тэмээ авч Аллахын Элчид хүргэж өгсөнд, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Эдгээрийг ядууст тараа!” хэмээн айлдав.

Тэр ч ядууст тараав.

Кур’ан-и Кэримийн уг гайхамшгийг харсан Маккагийн мүшрикүүдээс ихэнх нь мусульман болов.²⁰⁵

Шакк-и Камэр: Сар хоёр хуваагдсан гайхамшиг

Аугаа Эрх, зөв замд урих үүрэгтэй элч нараа олон нийтэд нөлөөлж, тэднийг үнэн рүү татах ер бусын давуу чанаруудтай болгожээ. Эдгээр чадварууд “элч нарын баталгаа” болж, күфрийг ялан дарж, тэнгэрлэг үүргийг хялбарчилдаг. Үүнийг “мужизэ” гэж нэрлэдэг.

Мужизэнүүд, элч тус бүрт амьдарч буй цаг үе, үүрэг зэргээс нь шалтгаалаад өөр өөрөөр үзэгдэх бөгөөд, хүний гайхшралыг татсан ер бусын байдлаар илэрдэг. Жишээлбэл, Хазрат-и Муса -алэйхиссэлам-ын эринд илбэ эрчимтэй хөгжиж, олны анхаарлын төвд байсан тул Түүнд- Таяг ба Ед-и Бэйза²⁰⁶ хэмээх гайхамшгийг өгчээ.

Хазрат-и Есүсийн эринд анагаах ухаан хөгжиж, эмч нар ард түмний дунд өндөр байр суурь эзэлдэг байв. Ийм учраас Түүнд, хамгийн авьяаслаг эмч нарыг ч мухардуулах мужизэ хайрлажээ: Үхсэнийг амилуулах.

205. Хар. Тирмизий, Тэфсир, 30/3194; Куртубий, XIV, 3.

206. Ед-и Бэйза буюу цагаан гар нь Хазрат-и Мусад хүртээсэн есөн гайхамшгийн нэгэн юм. (Хар. эл-А’раф, 108; эл-Исра, 101; Та-ха, 22; эш-Шуара, 33; эн-Нэмл, 12; эл-Касас, 32) Тэр, гараа гаргангуут ойр орчмыг бараг нар туссан мэт гийгүүлэн гэрэлтүүлдэг байв.

Харин Расулуллах *-алэйхиссалату вэссэлам*-ын үүрэг кияамэт хүртэлх бүх цаг үе, орон зайг хамаарах ёстой тул өмнөх бүх элч нарын эрх мэдэл, гайхамшгуудаас гадна, эдгээрээс илт давуу мужизэнүүдийг хүртээжээ. Үүнээс үзвэл Түүний мужизэнүүд, тухайн цаг үеийн хамгийн нөлөө бүхий чадвар болох уран яруу үг хэллэгийг агуулаад зогссонгүй янз бүрийн салбарт, төгс байдлаар хэрэгжсэн байдаг.

Хайрт Элчийн маань эдгээр мужизэнүүдийн нэг нь: бойкотоос болоод ядарч туйлдсан мусульманчуудын сэтгэлийн хүчийг тэтгэн шинэчилж, мүшрикүүдийн хувьд эсрэг талд нь хил хязгааргүй хүч байгааг сануулах зорилгоор бий болсон “Шакк-и Камэр” буюу “Сарны хоёр хуваагдалт” юм.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн энэхүү том мужизэ нь бойкотын үед буюу Маккагийн эриний ес дэх жилд биеллээ олжээ.

Тэргэл сартай нэгэн шөнө Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Рабдаа залбирсанд Сар хоёр хуваагдсан бөгөөд энэ гайхамшиг дэлхийн өнцөг булан бүрт харагджээ. Сар хоёр хэсэг болоход нэг тал нь Эбү Күбэйс уулын тийшээ, нөгөө тал нь Куайкян уулын зүг рүү хэлбийжээ. Мүшрикүүд энэ гайхамшгийг нүдээрээ маш тодорхой харсан хэдий ч итгэхийг хүссэнгүй. Тэр бүү хэл, Эбү Жэхил «Энэ бол илбэ!» хэмээн энэ мужизэг бас үгүйсгэв.

Энэ байдлыг харсан мүшрикүүд Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн тухай:

“–Тэр, биднийг илбэдсэн ч, бүх хүнийг илбэдэж чадахгүй!” гээд холоос ирсэн наймаачдаас ийм зүйл харсан эсэхийг нь асууцгаав. Тэд сар хуваагдахыг харснаа хэлцгээв.

Энэ үйл явдлын дараа уг аяатууд буув:

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ وَاِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا
سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

“Кияамэт дөхөж Сар хуваагдав. Тэд нэгэн гайхамшиг харсан үедээ, бушуухан нүүрээ буруулан: «Энэ бол эрт дээр үеэс үргэлжилсээр ирсэн нэгэн илбэ» гэцгээнэ.” (эл-Камэр, 1-2) (Вахийд, х. 418; Тирмизий, Тэфсир, 54/3286)

Маккагийн ард иргэд бүгдээрээ Сар хоёр хуваагдсаныг хүлээн зөвшөөрөв. Зүрхэндээ авралын гэрэлтэй хүмүүс, Хүндэт Элчийг маань батлав; харин цоожтой зүрхнүүд “Ямар агуу илбэчин бэ!” гэцгээв.

Францын алдарт одон орон судлаач Лефрансуа дө Лаландэ, сарны өнгөрсөн дэх хөдөлгөөнүүдийг судалж байхдаа “Шакк-и Камэр” мужизэ гарцаагүй үнэн гэдгийг хүлээн зөвшөөрчээ.²⁰⁷

Аугаа Эрхийн элч нартаа заяасан эдгээр мужизэнүүдийн учир шалтгаануудыг зүйлчлэх гэж оролдвол эдгээрийг хэлж болох юм:

1. Хүмүүсийн сэтгэлд хүрч, итгэл үнэмшлээ олоход нь туслах
2. Итгэгчдийн, итгэл үнэмшлийг улам хүчирхэгжүүлж сэтгэлийг нь тайтгаруулах.
3. Элч нарын нүбүввэт болон рисалэтийг (Аллахын илгээсэн элч, элчийн үүргийг) нь батлах.

4. Тэнгэрлэг хүчээр үгүйсгэгчдийг ялан дийлж, итгэгчдийг гайхшруулах.

Кур’ан-и Кэримийн аят тус бүр нь итгэгчдийн итгэл үнэмшлийг, үгүйсгэгчдийн няцаалтыг нэмэгдүүлдэг шиг, мужизэ ч гэсэн “ла ехдий” буюу Аллахын авралыг хүртээгүй хүмүүсийн үгүйсгэлийг ихэсгэдэг.²⁰⁸

“Шакк-и Камэр” үйл явдал нь Расулуллахын томоохон гайхамшгуудын нэг юм. Аллахын Элч маань “Төгсгөл Үеийн Элч” байсан тул Түүний дэлхийд мэндэлсэн явдал нь кияамэтийн бас нэг шинж тэмдэг билээ. Энэ тухай аят-и кэримэ:

اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاَنْشَقَّ الْقَمَرُ

“Кияамэт дөхөж, Сар хуваагдав.” (эл-Камэр, 1) хэмээн үнэнийг илэрхийлэв.

Аллахын Элч, бүхий л нөхцөл байдалд тэблигээ үргэлжлүүлсэн нь

208. لَا يَهْدِي: Аллах аврал хайрлахгүй. Энэ үг Кур’ан-и Кэримд нийт 26 аятад дурдагддаг. Жишээлбэл:

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

“...Аллах, харгис хүмүүсийг авралд хүргэдэггүй.” (эл-Бакара, 258)

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

“...Аллах, кафирчуудыг авралд хүргэдэггүй.” (эл-Бакара, 264)

وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

“...Аллах, фасикчуудын бүлэгт аврал хайрлахгүй,” (эл-Майдэ, 108) аят нь үүний жишээ мөн.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань овог аймгийнхаа бүх дарамт шахалт, харгислал тамлалыг даван туулахдаа, хором мөч бүр хүн төрөлхтнийг үнэнд уриалж байв. Тэрээр боломж завшаан бүрт хүмүүсийг аврал руу дуудаж, хүмүүсийн онцлогоос шалтгаалан өөр өөр арга барилаар харилцаж байв.

Курайшчуудын хамгийн хүчтэй, хэзээ ч бууж өгдөггүй бөх болох Рүканэ, нэгэн өдөр Маккагийн хөндийд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тай таарчээ. Расулуллах маань түүнд:

“–Рүканэ! Чи одоо болтол Аллахаас үл айн, Исламыг хүлээн зөвшөөрөхгүй хэвээрээ байна уу? Нааш ир, мусульман бол!” хэмээн Исламд урив.

Рүканэ:

“–Мухаммэд ээ! Чи надтай барилдаад давбал би, Чамд итгэе!” гэв.

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Би чамайг дийлбэл, хэлсэн үгүүдийг минь үнэн гэдгийг хүлээн зөвшөөрөх үү?” хэмээн асуув.

Рүканэ:

“–Тийм ээ, Чи намайг давбал би Исламд орно, эсвэл тэр хонинууд минь Чинийх болно! Харин би Чамайг давбал Чи энэ элчийн үүргээсээ татгалз!” гэв.

Барилдаан эхэлж Орчлонгийн Хүндэт -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Элч маань түүнийг барив уу үгүй юу, тэр газар унав. Рүканэ өөрийгөө хамгаалж чадаагүй тул

“–Мухаммэд ээ! Дахиад нэг барилдъя!” гэв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- дахин барилдаад түүнийг дахин давав.

Рүканэ:

“–Авга ахын хүү минь! Дахиад нэг барилдъя?” гэв.

Гурав дахь удаа унасан боловч Рүканэ мөн л итгэж үнэмшсэнгүй.

Тэр үүгээр зогссонгүй, зохимжгүй муухай үгээр Оршигчдын Туяаг маань гомдоосонд, :

“–*Аваад яв, сүргээ!*” хэмээв.

Харин Рүканэ:

“–Валлахи, Чи надаас илүү ач буянтай, нэр алдартай хүн шүү!” гэв.

Рүканэ -*радъяллаху анх*- олон жилийн дараа Маккагийн ялалтын өдөр мусульман болж, Мадина руу нүүж тэндээ суурьшчээ. (Ибн-и Хишам, I, 418; Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, II, 236)

Нэг удаа Эзд-и Шэнүэ овгийн Дямад бин Са'лэбэ гэдэг хүн үмрэ хийхээр Маккад иржээ. Дямад эмч болох сонирхолтой, сэтгэл мэдрэлийн өвчнийг анагаах гэж оролддог, эрдэм мэдлэгийн араас шамддаг хүн байв. Тэрээр, “Мухаммэд, сэтгэл мэдрэлийн асуудалтай хүн!” гэх мүшрикүүдийн яриаг сонсоод:

“–Би очоод тэр хүнийг нэг харъя. Магадгүй Аллах, миний ачаар Түүнийг эрүүл болгоно.” гэж дотроо бодоод Расулуллахын хажууд очив:

“–Мухаммэд ээ! Би сэтгэл мэдрэлийн өвчнийг анагаадаг. Хүсвэл Чамайг ч гэсэн эмчилье. Магадгүй Аллах Чамайг эрүүл болгоно!” гэв.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Дямадад ингэж хариулав:

“Талархал, Аллахт зориулагдсан. Бид Түүнд талархаж, бас Түүнээс тусламж болон өршөөлийг гуйдаг. Бид, нэфснүүдийнхээ муу муухайгаас Аллахад хоргоддог. Аллах авралд хүргэвээс хэн ч төөрүүлж чадахгүй. Аллах хэн нэгнийг төөрөгдүүлбэл, хэн ч түүнийг аварч чадахгүй. Би Аллахаас өөр шүтээн байхгүй гэдгийг гэрчилнэ. Тэр, цор ганц. Мөн Түүнтэй эн зэрэгцэх юу ч байхгүй. Би дахин гэрчилж байна, Мухаммэд Түүний кул ба расул нь юм.”

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн маань эдгээр үгс, Дямадад маш их таалагдав:

“Би үүнээс гоё үг хэзээ ч сонсож байсангүй! Чи энэ үгүүдээ дахиад нэг хэлээд өгөөч?” гэв.

Орчлонгийн Хүндэт Элч маань дахин давтан хэлэв. Дямад, сувд шиг сайхан үгсийг хоёр удаа дахиулсныхаа дараа:

“Валлахи, мэргэ төлгө хийдэг, илбэчин, зохиолч гээд янз янзын хүний үгийг би сонсож байсан. Гэтэл Чиний хэлсэнтэй адил үг огт сонсож байгаагүй. Эдгээр үгс бол уран яруу, утга агуулгын далай дахь хамгийн үнэтэй сувднууд. Чи надад гараа өг, би чамд амлалт өгье!” гээд мусульман болов.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Чи овгийнхоо нэрийн өмнөөс ч гэсэн ам өгөх үү?” хэмээн асуусанд:

Дямад:

“Би, овгийнхоо нэрээр ам өгч байна!” гэв. (Мүслим, Жум’а, 46; Ахмад, I, 302; Ибн-и Са’д, IV, 241)

Нүбүввэтийн Долоо, Найм, Ес Дүгээр Жил: Бойкот

Дямад мусульман болсны дараа, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ард иргэдэд нь Исламыг таниулах элч бас сургагчаар түүнийг томилов.

НҮБҮВВЭТИЙН АРАВ ДАХЬ ЖИЛ

Эмгэнэлт жил: Хазрат-и Хатижа ба Эбү Талиб нарын нас баралт

Мүшрикүүдийн бүслэлтээс гарсан Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* ба мусульманчуудын амар тайван байдал, баяр хөөр тийм ч удаан үргэлжилсэнгүй. Мусульманчуудыг бүх чадлаараа өмгөөлөн хамгаалдаг байсан Гэгээн Элчийн авга ах Эбү Талиб нас барав.

Түүнийг, үнэнийг харж итгээсэй гэж Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* цөхрөлтгүй хичээдэг байв. Үүний хариуд Эбү Талиб:

“–Би Чиний үнэнийг мэднэ. Гэвч Чамд итгэж үнэмшвэл Курайшийн эмэгтэйчүүд намайг доромжлон тохуурхна!” гэдэг байв.

Тэр, Ач дүүгийнхээ нүбүввэтийг зүрх сэтгэлдээ хүлээн зөвшөөрсөн ч, нэфснийхээ хүслийг дагасан юм.

Түүнийг амьсгал хураах мөчид, Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“–Авга ах минь! Ганцхан үг хэлчих л дээ, Аллах чамд мөнхийн жаргал хайрлаг!” хэмээн гуйв.

Гэгээн Элч -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийн эсрэг Эбү Жэхил саад хийж:

“—Чи өвөг дээдсийнхээ шашныг шүтдэг хүн шүү!” гэж сануулж байв.

Эбү Талиб эцэст нь Расулаллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-д сүүлийн үгээ хэлэв:

“—Би хуучин шашинтайгаа үхэж байна. Курайш, намайг “Үхэхээс айгаад шашнаа солив” гэх доромжлохооргүй байсан бол би, Чиний үгсийг хүлээн зөвшөөрөх байсан!..” (Бухарий, Жэнаиз 81, Мэнакибу’л-Энсар 40; Ибн-и Са’д, I, 122-123)

Харин Расулуллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-:

“—Би таны төлөө үргэлж өршөөл гуйна!” хэмээн, авга ахаасаа гунигтайгаар хагацлаа.

Расулаллах -саллалаху алэйхи вэ сэллэм-ийн уг залбиралд, аят ингэж сануулав:

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي
مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

“(Расул минь!) **Чи, хайртай хүнээ авралд хүргэж чадахгүй! Харин Аллах хүссэнээ зөв замд оруулдаг...**”
(эл-Касас, 56) (Мүслим, Иман, 41-42)

Хидает буюу аврал нь кулыг зөв замд хүргэдэг тэнгэрлэг туяа юм. Хидает, өөрийг нь сонирхож Эрх рүү тэмүүлсэн зүрх сэтгэлд оногддог.

Аят-и кэримэ ингэж айлдана:

وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ أَنَابَ

“...(Аллах) Өөр лүү нь чиглэсэн хүнд авралаа хайрладаг!” (эр-Ра’д, 27)

Энэ тал дээр бусдын хичээл зүтгэл нь зөвхөн шалтгаан болдог бөгөөд элч байсан ч гэсэн хидаетэд хүргэх боломжгүй юм. Тухайлбал: Расулуллах маань хэчнээн их хичээсэн ч, Эбү Талиб үнэнийг мэддэг хэрнээ нэфстээ дийлдэн, Эрх рүү чиглээгүй тул авралыг хүртэж чадаагүй юм.

Гэгээн Элчийг маань уй гунигт автуулсан Эбү Талибын үхлийн дараа гурав ч хонолгүй, Аллахын Элчийн зовлонг нь хуваалцагч, хамгийн том түшиг тулгуур, халамжит хань, Эмэгтэйчүүдийн Тэргүүн, Хатижатү’л-Күбра -*радьяллаху анхаа*- өөд болов. Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон итгэгчдийн сэтгэлийн зовлон дээр дахин нэг том гашуудал нэмэгдэв. Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- хайрт эхнэрээ нутаглуулж, сэтгэл нь гунигаар, нүд нь нулимсаар дүүрэв.

Хазрат-и Хатижа эх маань Гэгээн Элчийн хувьд Исламын үйл хэрэгт нь тусалдаг үнэнч түшиг тулгуур, мэргэн зөвлөгч, зовлонг хуваалцагч, сэтгэлийг засагч, тайтгаралын эх булаг нь байсан юм. Түүний үхэл Аллахын Элчид маш хүнд байсан тул:

“–*Би, энэ үммэтэд учирсан хоёр том гамшигийн алинд илүү санаа зовохоо мэдэхгүй байна.*” (Я’кубий, II, 35; Табэрий, *Тарих*, II, 229) хэмээн харууслаа илэрхийлжээ.

Энэ хоёр гунигт явдлаас болж Маккагийн эриний арав дахь жил “Эмгэнэлт Жил” гэж нэрлэгджээ.

Тэднийг үгүй болоход Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг хамгаалах хүн үлдсэнгүй. Ийнхүү Түүний сэтгэлийн хорвоо нь зөвхөн Аллах Таалагийнх болов. Тэрээр хүүхэд байхаасаа л ээж, аав ба өвөөгийнхөө халамж хамгааллыг хүртэж чадалгүй Аллахын хүмүүжилд өссөн ба эцэст нь “бууж өгөх, хоргодох цорын ганц төв” гарцаагүй Аугаа Эрх байлаа.

Хатижа эх маань маш их ач буянтай хүн байв. Вахийн мэлэк нэгэн өдөр Хүндэт Элчид маань ирээд:

“–Расулаллах аа! Хатижа гартаа нэг аяга хоол бариад Чам руу ирж явна. Хатижаг ирэхээр түүнд Аллах болон миний мэндийг дамжуул! Түүнд амар амгалан, энх тайван диваажинд суудаар хийсэн ордонтой болох сайхан мэдээллийг хүргэ!” хэмээв. (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 20)

Хазрат-и Хатижа -*радъяллаху анхаа*- уг тэнгэрлэг мэндэд ингэж хариулав:

“–Тэр, (агуу алдарт Аллах) өөрөө Сэлам билээ, сэлам Түүнээс ирнэ. Жэбрайлд ч мөн мэнд өргөө! Аллахын Элч ээ! Аллахын сэлам, энэрэл хайр, арвин хишиг Танд хүрэх болтугай.”

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- амьдралынхаа турш тэр ариун эхнэрээ дурсан санаж, үнэнч сэтгэлээ илтгэн харуулсаар байв.

Аиша -*радъяллаху анхаа*- өгүүлрүүн:

“Би, Расулуллах -*алэйхиссалатү вэссэлам*-ын эхнэрүүд дундаас Хатижагаас өөр хэнд ч тэгтлээ атаархаж байсангүй. Түүнчлэн би түүнийг хэзээ ч харж байгаагүй хэрнээ шүү. Хүндэт Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- түүнийг маш их

дурсдаг байв. Нэг хонь төхөөрч махыг нь хуваахдаа, ихэнх-дээ Хатижагийн найз нөхдөд түгээдэг байв. Нэгэн удаа би (тэсэлгүй) Аллахын Элчид:

«—Орчлонд Хатижагаас өөр эмэгтэй үлдээгүй юм шиг!» гэлээ.

Хүндэт Нэбий -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

«—Тэр, тийм тийм хүн байв.» хэмээн түүний сайхан талуудыг тоочоод:

«—Миний хүүхдүүд ч түүнээс төрсөн.» хэмээв.

Би дотроо:

«—Хатижагийн тухай дахиад хэзээ ч муу үг хэлэхгүй» гэж бодсон юм.” (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар 20; Эдэб 73; Мүслим, Фэдаилү’с-Сахаба 74-76)

Хатижагийн охин дүү Халэ бинт-и Хүдэйлид нэг өдөр ирээд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээс орох зөвшөөрөл асуув. Хүндэт Расул -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-маань Хатижагийн дууг үгүйлэн санаад:

“—Аллах минь, энэ (Хатижагийн дүү) Халэ бинт-и Хүдэйлид байна!” хэмээн сэтгэл нь догдлов.

Энэ байдлыг харсан Аиша -радъяллаху анхаа- тэсч чадалгүй:

“—Хөгшрөөд аманд нь шүд үлдээгүй, дээр үед үгүй болсон Курайшаас нэгэн эмгэнийг юунд дандаа дурсдаг юм? Аллах түүний оронд илүү ач буянтай нэгнийг Чамд өгсөн шүү!” гэв. (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 20)

Хазрат-и Аиша “илүү ач буянтай” гэж өөрийгөө хэлж байлаа. Түүний энэ үг Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д таалагдаагүй бөгөөд Тэрээр ингэж хариулав:

“–Үгүй ээ, Аллах Таала надад түүнээс илүү буянтай хүн өгөөгүй. Хүмүүс надад итгэхгүй байхад тэр итгэсэн. Хүн бүр намайг худалч гэж байхад тэр үнэнийг минь баталсан. Надад хэн ч, юу ч өгөхгүй байхад тэр бүх эд хөрөнгөөрөө намайг түшсэн бөгөөд Аугаа Эрх надад, түүнээс үр хүүхэд хайрласан.” (Ибн-и Ханбал, VI, 118)

Тайфын Аян

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн авга ах болон эхнэр нь нас барсны дараа мүшрикүүдийн дарангуйлал, зэрлэгшлийн түвшинд хүрэв. Энэ байдал Расулуллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хүч тэнхээг туйлдуулж байсан тул Тэрээр, Зэйд -радьяллаху анх-ыг хажуудаа дагуулан Маккагаас 120 км орчим зайд орших Тайф хотыг зорив.

Аллахын Элч, Тайфийнханд арав хоногийн турш Исламыг тайлбарлан, тэвхидэд урьжээ. Тэр хугацаанд хотын нэр нөлөө бүхий хүн бүртэй уулзаж, баримлыг шүтэхээ болиод, цорын ганц Аллахад итгэх хэрэгтэйг хэлж байлаа.

Гэтэл энэ урилга нь Курайшчуудтай адил баримал шүтдэг байсан Тайфчуудын дунд аймшигт шуурга дэгдээв. Тэд ч гэсэн нэфсиндээ баригдан амьдарч байсан тул авралд хүрч чадаагүй бөгөөд Курайшчуудын адил Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг элдвээр доромжлон зовоожээ.

Тэд эхлээд тоглоом тохуу болгон шоолж, дараа нь замын хоёр талаар боолуудаа жагсаагаад Аллахын Элчийг хотоос гаран гаргал чулуудуулж байлаа. Оршигчдын Гэрэл, Элч нарын

Хааны ариун хөл нь цусанд булагдан, гутлаас нь цус нэвчиж байв. Тэрхүү өршөөлгүй чулуун борооноос Түүнийг хамгаалыхын тулд биеэ бамбай болгосон үнэнч сахаби Зэйд *-радъяллаху анх-* маш хүндээр шархадсан боловч:

“–Тайфын ард иргэд ээ! Та нар Аллахын Элчийг чулуудаж байгаагаа мэдэж байна уу?!” хэмээн анхааруулж байв.

Тэд хотоос арайхийн гарч, Маккагийн газар нутагт харьяалагдах нэгэн цэцэрлэгт, хасарвааны модон доор чүү чамай ирцгээв. Газар шороо гунигтай, тэнгэрүүд гунигтай, мэлэкүүд гунигтай, Жэбраил гунигтай, Микаил, Исрафил, Азраил ч гунигтай байв.

Жэбраил *-алэйхиссэлам-*аас эхлээд маш олон мэлэкүүд, Аллах Таалагаас зөвшөөрөл авч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*руу яарцгаалаа:

“–Аллахын Элч минь ээ! Та зарлигаа өг, бид энэ хотыг устгая!” гэгцгээв.

Тайфын харгис хэрцгий үйлдлийн хариуд Энэрлийн Булаг *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань гараа тэнгэр өөд өргөн дэлгэж:

“Аллах минь! Би хүчээ алдан мухардаж, ард түмний нүдэнд дорд үзэгдсэнээ Чамд илтгэж байна.

Аяа хязгааргүй Энэрэлт Эзэн минь! Хэрэв Чи надад уурлаж хилэгнээгүй бол амссан зовлон зүдгүүрээ би үл тооно!

Илахий! Ард түмэнд минь аврал хайрла, тэд мэдэхгүй байна.

Илахий! Таны тааллыг олох хүртэл, өршөөлийг тань гуйя...” хэмээн залбирав. (Ибн-и Хишам, II, 29-30; Хэйсэмий, VI, 35;

Бухарий, Бэд’ү’л-Халк, 7)

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн ирсэн хасар-вааны цэцэрлэг Рэбиагийн харьяа байв. Цэцэрлэгийн эзэн тэдний байдлыг хараад өрөвдөж, боол Аддасаараа нэг таваг усан үзэм өгүүлэв. Аддас, тавагтай үзмээ:

“–Болгооно уу, идэцгээ!” хэмээн Расулуллахад өгсөнд,

Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*:-

“بِسْمِ اللَّهِ” (бисмилла) гээд идэж эхлэв.

Өмнө нь ийм үг сонсож байгаагүй Аддас ихэд гайхан сонирхож:

“–Энэ үгийг эндхийн хүмүүс мэдэх ч үгүй, хэлдэг ч үгүй!..” гэж бувтнав.

“Бисмилла” нь Аддасын анхаарлыг үнэхээр их татсан тул:

“–Та нэг л онцгой хүн юм! Эндхийн хүмүүстэй адилгүй! Та хэн бэ?” гэв.

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*:-

“–Чи хаанахын, ямар шашинтай хүн бэ?” хэмээн асуув.

Аддас:

“–Ниновагаас, Христийн шашинтан!” гэв.

Хүндэт Расул маань:

“–Тэгэхээр чи, сайн кул Юүнүс бин Мэттагийн нутгийнх юм байна!” хэмээв.

Аддас, бүр их гайхаж:

“–Та Юүнүсийг яаж мэддэг юм?” гэв.

Оршигчдын Туяа маань:

“—Юүнүс, миний дүү юм. Тэр, элч байсан. Би ч гэсэн элч!”
ХЭМЭЭВ.

Үүнийг сонсоод Аддасын сэтгэл ихэд хөөрөн баясч, Алла-
хын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хөл гарт нь мөргөж,
кэлимэ-и шэхэдэт хэлэв. (Ибн-и Хишам, II, 30; Я’кубий, II, 36)

Аддасын энэ байдлыг харсан эзэд нь түүнийг зэмлэхэд:

“—Би ухаан орсноосоо хойш, дэлхий дээр Түүнээс илүү
буянтай сайн хүн хараагүй! Тэр надад, гагцхүү элч л мэдэж
болох тийм үг хэлсэн.” (Ибн-и Хишам, II, 31)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амьдрал
дахь хамгийн хүнд хэцүү үед итгэж үнэмшсэнээрээ Түүнийг
тайтгаруулсан Аддас -радьяллаху анх-, үнэхээр зол жаргалтай
хүн юм. Түүнийг мусульман болоход Орчлонгуудын Элч амс-
сан бүхий л зовлон шаналлаа умартан ихэд баярласан билээ.

Одоо цагт, Аддасын мусульман болсон газар түүний
нэрэмжит нэгэн мэсжид байдаг бөгөөд Гэгээн Элчийг дайлсан
усан үзмийн талбай өнөөг хүртэл хамгаалагдсаар байна.

Ижилгүй энэрэл ба Рахманы тайтгарлууд

Хазрат-и Аиша -радьяллаху анхаа- эх маань өгүүлрүүн:

“—Ухуд Дайнаас илүү бачимдсан өдөр танд тохиож байсан
уу, Расулаллах аа?” гэж асуухад минь, Тэрээр ингэж хариулав:

“—Тийм ээ, танай ард түмнээс маш олон муухай үйлдэлтэй
учирсан. Эдгээрээс хамгийн хүнд нь Акабэ Өдөр²⁰⁹ байсан.
Түүнчлэн Тайфын Абдүкүлалын хөвүүн Ибн-и Абдиялилаас хам-

209. **Акабэ Өдөр:** Аллахын Элч, Минад Акабэ хэмээх газар зогсоод
хүмүүсийг Исламд урьсан өдөр юм. Тэр үед хэсэг хүмүүс Исламыг
хүлээн зөвшөөрч, хэсэг нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг

гаалалт хүсэхэд, тэр хүлээж аваагүй. (Тэр бүү хэл намайг цусандаа булагдтал минь чулуудуулж тамласан.) Би буцахдаа ухаан балартсан байдалтай Карнү'с-Сэалиб гэдэг газар хүртэл явсан байв. Тэнд толгойгоо өндийлгөтөл нэгэн үүл намайг сүүдэрлэж байхыг харлаа. Анхааралтай харвал тэр үүлэн дунд Жэбраил -алэйхиссэлам- байгааг анзаарав. Тэр надад:

«—Ард түмэн чинь Чамд юу хэлснийг, Чамайг хамгаалахаас хэрхэн татгалзсаныг Аллах Таала сонсчээ. Тэдэнд хүссэнээ хий хэмээн Уулсын мэлэгийг илгээв.» гэж хэллээ.

Тэгтэл Уулсын мэлэк надад мэнд хүргээд:

«—Мухаммэд ээ! Ард түмэн чинь Чамд юу хэлснийг Аугаа Эрх сонсов. Би Уулсын мэлэк байна. Юу тушаасныг чинь хий гэж, Аллах Таала намайг Чам руу илгээв. Намайг юу хийгээсэй гэж хүсч байна? Хэрэв Чи хүсвэл энэ хоёр уулаар тэднийг бүрхье» гэв.

Тэгсэнд би:

«—Үгүй ээ. Би, тэдний удмаас зөвхөн Аллахад мөргөж залбирдаг, Түүнтэй өөр юуг ч эн зэрэгцүүлдэггүй хүмүүс гараасай гэж хүсч байна.» гэв. ” (Бухарий, Бэд'ү'л-Халк, 7; Мүслим, Жихад, 111)

Аллах Таала, Хабибаа хэр их хайрласныг нэгэн шүлэгч маш сайхан илэрхийлжээ:

“Расулаллах аа! Аугаа Эрх, дэлхий болон дэлхий дээрх бүх зүйлийг Чиний төлөө золиослох хэмжээнд Чамайг хайрлана.”

зовоон дарамталжээ. Тэр өдөр түүхэнд “Акабэ Өдөр” хэмээн дурсагдах болов.

Тайфын аян маш олон сургамжийг агуулдаг:

1. Юун түрүүнд, тэблиг маш чухал гэдгийг харуулна. Расуллах маань уй гашуудалтай цаг үедээ ч гэсэн тэсвэр хатуужил гарган тэблигээ таслахгүй үргэлжлүүлэв.

2. Тайфчууд өөрийг нь чулуудан зовоосон ч, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэднийг харааж зүхсэнгүй. Алла-хын Элч уг үйлдлээрээ, тэблигч хүн энэрэл нигүүлсэнгүй байх хэрэгтэйг тэмдэглэн харуулжээ.

3. Тэблиг хийж буй хүн алдааг өөрөөсөө хайж, хүмүүсийн авралын төлөө залбиран, итгэл найдвараа хадгалах хэрэгтэй юм. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэг алдаа олж анзаарвал өөр өөртөө гэмшиж:

“—Надад юу болсон болоод, би та нарыг ингээж хараад байна вэ!”²¹⁰ хэмээдэг байв. Жишээлбэл Хазрат-и Сүлэйман -алэйхиссалам-ын өвөөлж шувууг хуралд ирээгүй байгааг анзаараад:

مَا لِي لَا أَرَى الْهَذَّاءَ

“... Би яагаад өвөөлжийг харж чадахгүй байгаа юм бол?..” (эн-Нэмл, 20) гэв.

4. Тайфын аянд буюу Расулаллах -алэйхиссалам-ын хамгийн хүнд хэцүү үед, Аддас мусульман болсон нь Түүний сэтгэл санааг тайвшруулан аргадав. Энэ үйл явдлаас бид, хэчнээн хүнд нөхцөлд орсон ч, итгэлээс хамгийн том тайтгарлыг олно гэдгийг харж байна.

5. Тэблиг хийж буй хүн байгаа байдлаараа үлгэр жишээ байх ёстой.

6. Мөн хүмүүстэй зөв оновчтой, соёлтой харилцах аргаа мэддэг байх хэрэгтэй. Гэгээн Элч маань Аддастай хэрхэн харилцсан шиг, хаана, хэнд юу хэлэхээ мэддэг байх нь чухал.

Жингүүд, Аллахын Элчээс Кур’ан сонсоод мусульман болсон нь

Аддасаас өөр хэн ч итгэж үнэмшээгүй Тайфаас буцах замдаа Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* нэгэн газар хоноглов. Тэр шөнө Түүний Кур’ан уншихыг сонссон хэсэг жин, үнэнийг ухаарч Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д итгэн, мусульман болцгоож бусдадаа тэблиг хийхээр харьцгаав. (Ибн-и Са’д, I, 212)

Ибн-и Аббас -раджаллаху анхума- өгүүлрүүн:

“Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* хэсэг асхабын-хаа хамт Указ Яармагт очих зорилгоор замд гарсан юм.

Тэр үед (жингийн төрлөөс) шэйтанууд тэнгэрээс ирсэн мэдээг хулгайлдаг байсныг саатуулан хориглож²¹¹ (ийм байдлаар мэдээ зөөж заншсан) жингүүд рүү шихабууд²¹² илгээгдэв. Ингээд тэд гэр лүүгээ (гар хоосон, мэдээлэлгүй) харьцгаасанд, овог аймгийнх нь:

211. “Жингүүд тэнгэр өөд өгсөж тэнд вахий сонсдог байв. Тэд сонссон 1 үнэн үгэн дээр, өөрсдөө 99 худал үг нэмдэг байв.. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* элчийн үүргээ авснаас хойш, жингүүдийг мэдээ сонсох гэхэд нь шихаб хэмээн галаар саатуулан болиулдаг болжээ. Түүнээс өмнө жингүүд рүү шихаб харвадаггүй байв.” (Тирмизий, Тэфсир, 72/3324)

212. Шихаб нь толь бичигт галын дөл л гэсэн утгатай. Ялангуяа тэнгэрт од харваж байгаа юм шиг харагддаг галын дөлийг хэлдэг. Манай эриний тэфсирчид шихабыг “солир” байж болох юм гэж таамаглаж байна.

«–Юу болов, яагаад хоосон ирэв?» гэж асууцгаав.

Тэд:

«–Тэнгэрлэг мэдээлэл болон бидний дунд тэд саад тавьж, бидэн рүү шихаб илгээсэн (бид зугтаж ирэв.)» гэцгээв.

Овгийнхон нь:

«–Энэ бүхэн шинээр бий болсон ямар нэгэн зүйлтэй холбоотой байх ёстой (газар дэлхийн өрнөд дорнодоор явж, энэ саадны тухай мэдээ авчирцгаа.)» гэв.

Жингүүд (дэлхийг самнан нэгжихээр баг болж хуваагдаад замд гарцгаав. Тэднээс) Тихамэгийн зүг явсан баг (Указ яармаг руу явах замдаа Нахлэ гэдэг газар) асхабынхаа хамт өглөөний мөргөл үйлдэж байсан Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тэй тааралдав. Тэд Кур’ан-и Кэримийг сонирхон, чих тавин сонсоод:

«–Биднийг тэнгэрээс мэдээлэл авахад саад болсон зүйл энэ мөн!» хэмээн ард түмэн дээрээ ирж:

«–Ард түмэн минь ээ! Бид, эргэлзээгүй үнэнд хүргэх, ер бусын сайхан Кур’ан сонсоод түүнд итгэж үнэмшив. Хойшид бид, хэнийг ч Рабтайгаа адилтгаж шүтэхгүй.» гэв.

Уг явдлаас үүдэн Аугаа Эрх, Жин сураг Хүндэт Нэбийдээ буулгав:

قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا
عَجَبًا. يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَن نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا

«(Расул минь!) Ингэж хэл: Жингүүд, хэсэг ардын (уншсан Кур’аныг) сонсоод ингэж хэлсэн нь надад мэдээлэгдэв:

Үнэхээр бид зөв замд хүргэгч, ер бусын сайхан Кур’ан сонсоод түүнд итгэж үнэмшив. Бид (үүнээс хойш) хэнийг ч Рабтайгаа адилтгаж шүтэхгүй.» (эл-Жин, 1-2)” (Бухарий, Тэфсир 72, Эзан 105; Мүслим, Салат 149; Тирмизий, Тэфсир 72/3324)

Аллах Таала айлдруун:

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْعَجَنِ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ
قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴿٢٩﴾ قَالُوا
يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنْزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا
دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجْزِكُمْ مِنْ عَذَابٍ
الْأَلِيمِ مَنْ لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ
مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ

“Нэгэн удаа бид Куран судрыг сонсохын тулд хэсэг жингүүдийг чам руу чиглүүлэв. Тэд, Чам руу ойртон очихдоо “Чимээгүй болоод, сонсоцгоо!” гээд, уншлага дуусмагц ард түмнээ сэрэмжлүүлэхээр хариу буцацгаав. Тэд ингэж хэлэв: “Ард түмэн минь ээ! Бид, Мусагийн дараа илгээгдсэн, түүнээс өмнөх зүйлийг бататгаж, үнэн зөв зам руу чиглүүлдэг нэгэн ном сонсов. Ард түмэн минь ээ! Аллахт урьж буй хүнийг (элчийг) дагаж, түүнд итгэцгээ. Тэгвэл Аллах, та нарын нүглийг уучилж, аймшигт шийтгэлээс хамгаалах болно.” Аллахын зам руу уригчийг үл сонсогчид, газар дэлхийд (Аллахыг) сул дорой болгож эс чадна. Мөн (Аллахын) эсрэг та нарт туслах анд нөхөр эсвэл

туслагчийг олж чадахгүй. Тэд, маш тодорхой төөрөгдөлд оржээ. (эл-Ахкаф, 29-32)

Аят-и кэримэд жингүүдэд тэнгэрийн мэдээллийг сонсохыг хориглосон тухай ингэж айлдана:

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا
وَشُهْبًا وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْآنَ
يَجِدْ لَهُ شِهَابًا رَصَدًا وَأَنَّا لَا نَدْرِي أَشَرُّ أُرِيدَ بِمَنْفِي الْأَرْضِ
أَمْ أَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدًا

“Үнэхээр бид тэнгэрийг тандаж үзтэл (тэнд) хүчтэй харуул болон галт бөмбөгөөр дүүрсэн байв. Гэтэл бид (өмнө нь) түүнийг сонсохын тулд сууж болох газар олоод суудаг байв. Харин одоо сонсохыг хүссэн хэн нэгэн, өөрийг нь ажиглаж буй галт бөмбөгтэй тулгарах болов. Газар дэлхий дээр оршигчдод муу юм тохиолдох гээд байна уу, эсвэл Эзэн нь тэдэнд сайн сайхныг хүссэн юм болов уу? гэдгийг бид мэдэхгүй юм.” (эл-Жин, 8-10)²¹³

213. Уг үйл явдлыг Мэвлана Хазрат хэрхэн төсөөлснөө ингэж бичжээ:

“Шэйтанууд дээш өгсөн тэнгэрийн нууцыг сонсдог байцаав.”

“Тэр нууцаас заримыг хулгайлж байхад нь тэнгэрээс шихабууд ирж тэднийг цөллөдөг байв.”

“Тэгээд ингэж хэлнэ: Нэгэн Элч илгээгджээ. Түүний байгаа газар очоод хүссэн бүхнээ Түүнээс олж авцгаа.”

“Хэрэв үнэлж баригүй сувд хайж байвал «Гэрүүд рүү хаалгаар нь орцгоо!»*”

“Тэр хаалганы хонхыг дараад хүлээж бай. Гагцхүү чи болон чамтай төстэй хэнд ч хувь заяа болон зөв зам үгүй.”

“Бас та нарын хувьд тийм хол зам явах ч хэрэггүй. Бид нууцын нууцаа шорооноос бүтээсэн кулдаа өгсөн.”

Тайфын аяны ганц үр дүн нь Аддас *-раджяллаху анх-* юм шиг харагдах хэдий ч, үнэндээ Аллах Таала, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д маш олон хишиг буянаа хайрлажээ. Тухайлбал Түүнд “хоёр ертөнцийн хаан” цол олгов. Мөн Макка руу буцахаас өмнө жингүүд Түүнээс анх удаа Кур’ан сонсч, мусульман болоод өөрсдийн хорвоод тэблиг хийж эхлэв. Үүний дараа төд удалгүй Аллах Таала, Хайрт Элчээ тэнгэрийн ертөнцийн хаан болгож Миражийг хүртээж соёрхов.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Маккагаас сайн дураараа гарсан учраас, арабын заншил ёсоор буцаж орохдоо заавал Маккагийн хүний хамгаалалтад орох шаардлагатай байв. Тэрээр Тайфаас Маккад буюу Хира ууланд хүрээд Маккагийнхнаас хамгийн анх тааралдсан хүнийг Ахнэс бин Шэрикэ рүү, дараа нь Сүхэйл бин Амр ба Мут’им бин Адий нар луу хамгаалалтандаа авах хүсэлт илгээв. Хөтөч тэдэнд:

“Хэрэв та нар урвагч биш бол Тэнгэрлэг Халифэ буюу тэр Хүнд бараалхацгаа.

Та нар хоосон зэгс шиг байсан ч Түүний эрдэм, сургаалын ачаар чихрийн нишингэ шиг болох болно.”

* **“Гэрүүд рүү хаалгаар нь орцгоо.”** (эл-Бакара, 189): Мунхаг харанхуйллын эрин болон Исламын эхний жилүүдэд, хаж эсвэл үмрэ рүү явахын тулд ихрам өмссөн хүмүүс хашаа, гэр лүү хаалгаар нь ордоггүй байв. Хотын хүн байвал дээврээр нь, нүүдэлчин бол гэрийг хойноос нь сэтлэн урж ордог байв. Тэд ихрамаа тайлтлаа ингэх бөгөөд үүнийгээ зөв зохистой зүйл гэж үздэг байв. Аллах Таала, Бакара сурагийн 189-р аяатыг буулгаж гэр лүү ингэж орох нь зохимжгүй, буруу зүйл гэдгийг мэдэгдэв. (Вахийдий, х. 56-57)

Хожим, энэ аяатыг “ажлыг ёсоор нь хийх” гэсэн утгаар бүх үйл хэрэгт хэрэглэж эхэлцгээв. Хазрат-и Мэвлана энд: “Аллахыг олохын тулд Түүний хаалганы ойролцоо орших эхлүллахад хандацгаа” хэмээн тасаввуфын нэгэн тэфсир хийжээ.

“–Мухаммэд *«Раббын минь надад өгсөн элчийн үүргээ гүйцэтгэх хүртэл намайг хамгаалалтдаа авна уу?»* гэж дамжуулахыг надаас хүсэв.” гэсэнд Ахнэс, Сүхэйл нар татгалзаж, Мут’им эерэг хариу өгөв. Оршигчдын Туяа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэр шөнө Мут’имынд хонов. Өглөө болоход Мут’им, хөвгүүд болон овгийнхныгоо дуудаж:

“–Зэвсгээ агсаж, Бэйтуллахын дэргэд очигчоо!” гэв.

Ийнхүү Кабад очоод:

“–Курайшийн ард иргэд ээ! Би Мухаммэдийг хамгаалалтдаа орууллаа! Түүнд хэн ч бүү хүрэг!” хэмээн зарлав.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Кабаг таваф хийж (долоон удаа тойрч) хоёр рэкат мөргөл үйлдэн гэртээ харих хүртэл Мут’имынхан Түүнийг хамгаалав. (Ибн-и Са’д, I, 212; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 182)

Тэр явдлаас хойш олон жил өнгөрсөн ч Мут’им итгэлийн алдар хүндийг хүртэж чадаагүй бөгөөд Бэдирт мусульманчуудын эсрэг байлдаж, хөнөөгдөв. Мөн дайнд олзлогдсон хүмүүсийг яах талаар хэлэлцэх үед Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-, Мут’имын хөвүүн Жүбэйрт:

“–*Хэрэв Мут’им амьд байгаад, олзны хүмүүсийг өршөөхийг надаас хүссэн бол, Би тэднээс барьцааны мөнгө ч авалгүй бүгдийг нь чөлөөлөх байсан юм.*” хэмээн түүнийг гэх чин сэтгэлээ илэрхийлэв. (Бухарий, Хумус, 16; Ибн-и Хишам, I, 404-406)

Исламыг таниулах үйлд өөрт нь өчүүхэн ч атугай тусалсан мушрикт ч гэсэн баярлаж талархсан сэтгэлээ илэрхийлэх нь агуу том ёс суртахууны илрэл юм!..

Өөр өөр аймгуудтай уулзаж, тэднийг Исламд урьсан нь

Тайфаас эргэн ирснийхээ дараа Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- хэсэг хугацаанд хүмүүсээс хол амьдарч урилгаа дахин үргэлжлүүлэв. Мүшрикүүд бүр хатуу хандаж эхэлсэн тул Аллах Таала, араб аймгуудтай уулзаж тэблиг хийхийг Гэгээн Элчид маань тушаав.

Иймд, Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- хажжийн үеэр Маккад болон Указ, Мэжэннэ, Зүлмэжаз зэрэг яармагт оролцохоор ирсэн хүмүүст хандан Кур’ан-и Кэримийн аяатуудыг уншиж, тэднийг Исламд урьж байв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- эдгээр том яармагт ирсэн Бэни Амир, Мухариб, Фэзара, Гассан, Мүррэ, Ханифа, Сүлэйм, Абс, Бэний Наср, Бэни Бэкка’, Киндэ, Кэлб, Хариса, Үзрэ, Хударима зэрэг аймгууд буудалласан газар очоод, тэднийг Исламд урьж, Элч гэдгийг нь баталж, үүргээ биелүүлэхэд нь туслахыг тэднээс хүсч байв.²¹⁴

Жабир -*радъяллаху анх*-²¹⁵ ингэж ярина:

214. Хар. Ибн-и Са’д, I, 216-217; Ахмад, III, 322, 492; Ибн-и Кэсир, III, 183-190.

215. **Жабир бин Абдуллах** -*радъяллаху анх*- хижрэтээс 16 жилийн өмнө Мадинад төрөв. Аав нь Абдуллах бин Амр нь Ухуд Дайнд шэхид болсон анхны сахабий юм. Аавыгаа амьд байхад 9 охин дүүгээ харж хамгаалдаг байсан тул дайнд оролцож чадаагүй байв. Аавыгаа өөд болсны дараа тэр, Аллахын Элчийн хамт 19 дайнд оролцов. Жабир -*радъяллаху анх*- нь Акабагийн Хоёр дахь Бий’атад оролцсон хүмүүсийн хамгийн залуу гишүүн байв. Гэгээн Элч маань Жабирт их хайртай байв. Заримдаа түүнийг тэмээнийхээ ард сундлан, бие нь өвдсөн үед эргэж очдог байв. Аав нь нэлээд их өр үлдээж шэхид болсон тул Жабирт тэр өрийг төлөхөд маш хүнд байв. Авлагатнуудын ихэнх нь еврейчүүд байсан бөгөөд мөнгөө яаралтай төлөхийг нэхдэг байв. Түүнчлэн тэр жил ургамал

“Аллахын Элч хажжийн улиралд, вакфэ хороололд өөрийгөө хажийчуудад танилцуулан:

«Намайг нутаг руугаа аваачих хүн байна уу? Курайш, Раб-бынхаа үгийг тунхаглан зарлахад минь саад болов. гэж байв.»
(Эбү Давуд, Сүннэт, 19-20/4734)

Гэтэл хэн ч хүлээн зөвшөөрч, Түүнийг хамгаалсангүй. Тэр бүү хэл, хэсэг хүмүүс Түүнд дургүйцэж; “Чамайг, ард түмэн чинь илүү сайн мэднэ! Тэд яагаад Чамайг дагадаггүй юм?” хэмээн Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг шүүмжлэн зэмлэж байв. Харин Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэдэнд хэрэгтэй хариултыг нь өгч, тэднийг зөв замд урьсаар байлаа.²¹⁶

Мудар болон Йеменээс хаж эсвэл яармагт оролцохоор замд гарч буй хүмүүстээ:

ногоо ч гандуу байлаа. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүсэн хасарваанаа хэсэг хэсгээр овоолуулаад, ариун гартаа хэмжүүрийг авч хүн бүрт зохих хувийг нь тарааж эхлэв. Аллахын Элчийн нэгэн гайхамшгаар Жабирын бүх өрийг төлөөд зогссонгүй хасарвааны хэмжээнээс огт хасагдсангүй.

“Мүксирүн” хэмээгдэх хамгийн олон хадис дамжуулсан долоон сахабийгийн нэгэн байсан Хазрат-и Жабир -радыяллаху анх- нь 1540 хадис дамжуулсан байдаг. Тэрээр, Абдуллах бин Үнэйс -радыяллаху анх- ээс ядарсан зүдэрсэн хэн нэгнийг гомдоосон хүн диваажинд орж чаддаггүй гэсэн утгатай хадис дамжуулсныг дуулав. Жабир -радыяллаху анх- энэ хадисыг Гэгээн Элчээс өөрийн биеэр сонссон хүний амнаас сонсохын тулд нэг тэмээ худалдаж аваад, Дамаскад суурьшсан уг сахабийг зорин Мадинагаас хөдлөв. Аян нэг сар үргэлжилсний эцэст Дамаскад хүрч, хадисыг Абдуллах бин Үнэйсээс асуугаад, мэдэж авав. Тэрээр, амьдралынхаа сүүлийн жилүүдэд хараагүй болж, хижрий тооллын 78 / билгийн тооллын 697 онд 94 настайдаа Мадинад нас барав. Жабир -радыяллаху анх- нь Мадинад нас барсан хамгийн сүүлийн сахабий байжээ.

216. Ахмад, III, 322; Ибн-и Са’д, I, 216.

“–Болгоомжтой байгаарай! Курайшийн нэгэн залуу чамайг, шашнаас чинь гаргуузай!” хэмээн сануулдаг байв.²¹⁷

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нэгэн өдөр Минад, Шийбан бин Са’лэбэгийнхэн дээр очоод, Өөрийгөө Аллахын Элч хэмээн танилцуулахад, тэдний ахмадуудын нэг болох Мэфрук бин Амр:

“–Курайшийн дүү минь! Чи хүмүүсийг юунд урьдаг юм?” гэж асуув.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- түүний хажууд суухад, Эбү Бэкир -радьяллаху анх- босч зогсоод хувцсаараа Оршигчдын Туяаг нарнаас хамгаалан сүүдэрлэв. Аллахын Элч, Мэфрукэд:

“–Би, та нарыг Аллахаас өөр ямар ч бурхан байхгүй, Аллах ижилгүй ба цорын ганц, намайг Аллахын Элч гэдгийг гэрчилж, Аллахын надад тушаасан зүйлсийг хэрэгжүүлэх хүртэл намайг хамгаалж надад туслахад урьж байна. Учир нь Курайш, Аллахын тушаалыг эсэргүүцэж, Аллахын Элчийг үгүйсгэж, худлыг дагаж, үнэнээс нүүр буруулав. Аллах хамгаас илүү ба бүх маг-таал талархал зөвхөн Түүнийх билээ!” хэмээв.

Мэфрук:

“–Курайшийн дүү минь! Чи өөр юунд уриалдаг юм?” гэж асуув.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Эн’ам сурагийн эдгээр аяатуудыг уншив:

قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ أَلَّا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا
وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ إِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ

217. Хаким, II, 681/4251.

وَاِيَاهُمْ وَلَا تَقْرُبُوا الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَنَ وَلَا تَقْتُلُوا
النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ
وَلَا تَقْرُبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّى يَبْلُغَ أَشُدَّهُ
وَأَوْفُوا الْكَيْلَ وَالْمِيزَانَ بِالْقِسْطِ لَا نُكَلِّفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَإِذَا
قُلْتُمْ فَأَعْدِلُوا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ وَبِعَهْدِ اللَّهِ أَوْفُوا ذَلِكُمْ وَصِيكُم
بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا
السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“Нааш ирцгээ, та нарт Раббын тань хориглосон зүйлийг уншиж өгье: Түүнтэй юуг ч бүү зэрэгцүүл (Түүнтэй эн зэрэгцэх юу ч байхгүй.). Аав ээждээ (маш сайхан хандан, тэдний төлөө) сайн үйл хийцгээ! Ядуурлаас айж үр хүүхдүүдээ бүү хөнөөцгөө! Бид та нарт болон тэдэнд (тус тусынх нь) хишиг буяныг хүртээнэ. Ил, далд бүх муу муухай зүйл рүү бүү ойртоцгоо! Алладын эрхэм (дархан) болгосон амийг шударга бусаар бүү хөнөө! Эргэцүүлэн бодож ойлгоно гэдэгт найдан Аллах, та нарт эдгээрийг тушаав. Насанд хүртэл нь өнчин хүүхдийн эд хөрөнгөд гар бүү хүр! Хэмжиж, жинлэхдээ үнэн шударга байцгаахтун! Бид хүн бүрт (дааж чадах хэмжээнд нь) тохируулан хариуцлага үүрүүлдэг. Ярихдаа, ойрын хүнийхээ тухай байсан ч эрх тэгш, үнэн зөв байцгаа! Аллахт өгсөн амлалтаа бүрэн гүйцэт биелүүлцгээ! Бодоод сургамж аваг хэмээн Аллах, та нарт эдгээрийг зарлиг болгов. Гарцаагүй энэ бол миний (цорын ганц) үнэн зөв зам юм. Үүнийг дагаж мөрд; (бусад) зам руу бүү хазай; үгүй бол тэд, та нарыг Алладын замаас салгана. Та нарыг нүглээс

хамгаалахын тулд Аллах, эдгээрийг зарлиг болгов. (эл-Эн'ам, 151-153)

Мэфрук:

“–Курайшийн дүү минь ээ! Чи өөр юу юунд урин дууддаг вэ? Валлахи, энэ бол хүний үг биш! Хэрэв хүний яриа байсан бол бид маш сайн таних байсан.” гэв.

Энэ удаа Орчлонгийн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُم لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

“Аллах эрх тэгш, сайн үйл, хамаатан садандаа туслахыг тушааж, болчимгүй муу үйл, догшин ширүүн байдлыг гарцаагүй хориглоно. Тэр, та нарыг эргэцүүлэн бодоод, дагаж мөрдөг хэмээн сургаал өгч байна.” (эн-Нахл, 90) аяатыг уншив.

Мэфрук:

“–Курайшийн дүү минь! Валлахи, Чи намайг хамгийн өндөр ёс суртахуун болон хамгийн сайхан үйлсэд урив! Чамайг худалч гэсэн хүмүүс, чамайг гүтгэсэн гэсэн үг!” гэв.

Овгийн ахмадуудаас Хани, Мүсэнна нар ч адилхан хариуг өгөв. Гэхдээ овгийнхонтойгоо зөвшилцөхгүйгээр энэ саналыг зөвшөөрч чадахгүйгээ, түүнчлэн Персийн Хосровтой гэрээ хийсэн тул энэ нь тэдэнд огт таалагдахгүй гэдгээ илэрхийлцгээв.

Эцэст нь тэд хүлээн зөвшөөрсөн боловч ашиг хонжоогоо бодож, хохирол амсахаас айсан тул Аллахын Элчийн саналаас татгалзав.²¹⁸

Тарик бин Абдуллах -*радъяллаху анх*- өгүүлрүүн:

“Би, Зүлмэжаз Яармагт Расулаллах -*алэйхиссалату вэссэлам*-ыг улаан хувцас өмссөн байхыг харсан юм:

Тэр «Хүмүүс ээ! Ла илахэ иллаллах, гээд аврагдаарай!» хэмээн чанга дуугаар зарлаж байв.

Түүний араас гартаа нэг чулуу атгасан эр дагаж явах бөгөөд тэр:

«Хүмүүс ээ! Түүний үгэнд бүү орцгоо, Тэр бол худалч.» хэмээн орилж явав.

Түүний шидсэн чулуунууд Хүндэт Нэбийгийн маань хөлийг шархдуулсан байлаа.

Би тэнд байсан хүмүүсээс:

«Энэ хүн хэн бэ?» гэж асуухад

«Абдулмутталибын удмын нэгэн залуу.» гэцгээв.

«Тэгвэл Түүний араас чулуу шидээд явж байгаа хүн хэн бэ?» гэхэд

«Тэр бол Түүний авга ах Эбү Лэхэб.» гэцгээв.” (Хаким, II, 668; Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, III, 71)

218. Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, V, 250-251; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 187-189.

Мүдрик эл-Эздий *-радъяллаху анх-*, Исламыг таниулахын төлөө Орчлонгийн Хүндэт Элч маань ямар хэцүү саад бэрхшээл даван туулж байсныг ингэж ярив.

“Би аавынхаа хамт хаж үйлдэн, Минад хонож байхдаа хэсэг хүмүүстэй тааралдсан юм. Би ааваасаа:

«—Энэ хүмүүс яагаад цугларсан юм бол?» гэж асуулаа.

Аав минь:

«—Овог аймгийнхаа шашнаас гарсан тэр хүний төлөө!» гэв.

Аавын заасан чиг рүү дагуулан хартал Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* байлаа:

«—Хүмүүс ээ! Ла илахэ иллаллах, гээд аврагдаарай!» хэмээн зарлаж байв.

Зарим нь Түүний нүүр лүү нулимж, толгой руу нь шороо цацаж, дайрч доромжилж байв. Үд болтол энэ байдал ингэж үргэлжлэв. Тэр хооронд зах нь онгойсон нэгэн охин, дүүрэн устай сав болон алчуур барьсаар гүйж ирэв. Охин уйлж байв. Аллахын Элч савтай уснаас ууж, гар нүүрээ угаагаад, охин руугаа харж:

«—Миний охин, энгэрээ алчуураараа далдал! Ааваасаа болж урхунд орж үхэхээс эсвэл дорд үзэгдэн дарамтлагдахаас бүү ай!» гэв.

Тэр ирсэн хүүхэд ямар учиртай болохыг асуухад:

«—Түүний охин Зэйнэб!» гэгцгээв.” (Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, V, 130; Хэйсэмий, VI, 21)

Хазрат-и Зэйнэб, Хазрат-и Фатима ба Аллахын Элчийн бусад охидынх нь бага залуу нас, исламын хамгийн сул дорой цаг үед өнгөрчээ. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*

болон мусульманчуудад тохиосон бүх зовлон шаналлыг Хазрат-и Зэйнэб болон түүний дүү нар адилхан хуваалцаж байв. Исламыг таниулахаар аав нь гэрээсээ гарах үед тэд санаа зовж хаалган дээрээ харуулдан зогсох бөгөөд заримдаа хүндэт Авааа хамгаалахын тулд араас нь алхам алхмаар дагаж явдаг байв.

Энэ хүндэт охид, ээж Хазрат-и Хатижаг өөд болсны дараа аавдаа тусалж Түүний зовлон шаналлыг хуваалцан, хамтдаа нулимс дуслуулдаг байв. Фатима, Аавынхаа цусыг арчиж, Зэйнэб араас нь ус зөөж гар нүүрийг нь угааж, олон жил мүшрикүүдийн дунд сэтгэл түгшин амьдарцгаав.

Указ яармагт Исламын тухай сонссон олон аймгуудын нэг нь Амир бин Са'Саагийнхан байв. Расулуллах, тэдэнд:

“Би бол Аллахын Элч! Намайг та нарын хажууд очвол, Раббынхаа тушаалыг хүмүүст хүргээж, элчийн үүргээ гүйцэтгэх хүртэл минь хамгаалах уу? Би, та нарын хэнд нь ч төвөг учруулахгүй!” гэсэнд, тэд:

“Бид Чамайг хөөхгүй бас Чамд итгэхгүй. Зөвхөн таниулах үүргээ гүйцэтгэх хүртэл бид Чамайг хамгаална!” гэгцгээв.

Тэр үед Элчийн маань хэн гэдгийг мэдсэн (тус аймгийн) Бэйхара хэмээх хүн гарч ирээд:

“Валлахи, бид энэ Хүнийг Курайшаас авч чадвал, Түүний ачаар бид бүх арабыг дийлнэ!” хэмээн бувтнав. Дараа нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ээс:

“Хэрэв бид Чамд ам өгөөд, Аллах Чамайг дайснуудын чинь эсрэг ялагч болговол, Чиний дараа удирдлага бидэнд үлдэх үү?” гэж асуув.

Оршигчдын Туяа:

“Хэрэг явдал Аллаhad харьяалагдана! Аллах түүнийг хүссэндээ л өгнө!” хэмээв.

Бэйхара:

“Тэгвэл бидний цээж Чиний төлөө, бүх арабчуудын сумны бай болж, Аллах Чамайг ялагч болгох үед, удирдлагыг бусдад өгөх хэрэг үү?! Энэ бидэнд ямар ч ашиггүй!” гээд ард түмэндээ хандаж:

“Энэ яармагт та нараас муу юмтай харьсан хүн байхгүй. Та нар, арабын бүх овог аймгуудыг дайснаа болгох гэж байгаа хэрэг үү? Тэд, Түүнийг та нараас илүү сайн мэдэж байгаа. Хэрэв ард түмэн нь Түүнийг ач буянтай гэж үзсэн бол, хэнээс ч илүү хамгаалах байв...” хэмээн хашгирав. Дараа нь Аллахын Элчид маань хандан:

“Бушуухан эндээс босоод яв!” гэв.

Аллахын Элч тэдний дэргэдээс босч тэмээгээ унатал, Бэйхара тэмээнийх нь цээжийг гэнэтхэн хатгав. Тэмээ цовхрон босч хайрт Элчийг маань унагаав.

Гэгээн Элчтэй маань хэрхэн бүдүүлэг харьцаж байгааг харсан Дубаа бинт-и Амир хэмээх нэгэн мусульман эмэгтэй:

“Амирын удмынхан! Нүдний чинь өмнө Аллахын Элчийг ингэж зовоож байхыг хараад, миний төлөө Түүнийг хамгаалах хүн та нарын дотор алга гэж үү?” гэв.

Түүний авга ах нараас гурав нь босч гутамшигт Бэйхара руу дайрцгаав.

Энэ үйл явдлын дараа Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“Аллах минь! Эдэнд элбэг дэлбэг буян хишгээ хайрла!” хэмээн залбирав.

Энэ дуаны хишгээр Аллах Таала тэдэнд итгэл үнэмшил хайрлаж эцэст нь шэхидийн цол хүртэцгээв.

Уг аймагт, нэлээд хөгширсөн тул хажжид оролдож чаддаггүй нэгэн удирдагч байв. Тэд нутагтаа хариад болсон үйл явдлыг түүнд ярьж өгцгөөв. Настан гараа толгой дээрээ бушуухан тавиад:

“–Амирынхан аа! Алдсан энэ боломжоо яаж нөхөх вэ? Нэфсийг минь хүчит гараараа барьсан Аллахад тангараг өргөө, өнөөдрийг хүртэл Исмаилын удмаас элч болсон тухайгаа хэн нь ч худал хэлж байгаагүй! Түүний хэлсэн нь гарцаагүй үнэн! Тэр үед, та нарын мэргэн ухаан хаачсан юм бэ?” хэмээн тэднийг зэмлэн буруутгав.²¹⁹

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань ийм олон сөрөг хандлагатай тааралдсан ч, исламыг хүмүүст нээлттэй таниулахаасаа ер ухраагүй бөгөөд яармагт ирсэн бүх овог аймгуудад үнэнийг танилцуулж байв.

Расулуллах, Хазрат-и Сэвдэ нарын гэрлэлт

Сэвдэ эх маань Сэкрэн бин Амртай гэрлэсэн байсан бөгөөд мүшрикүүдийн дарамтаас болоод тэд, Абиссини руу нүүцгээжээ. Удалгүй Сэкрэн тэнд нас барав. Харин Хазрат-и Сэвдэ, өгөөмөр сайхан сэтгэл болон исламд үнэнч гэдгээ харуулсан тул Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн магтаалыг хүртжээ. Ийнхүү бэлэвсэн хоцорсон ганц бие

219. Ибн-и Хишам, II, 33-34; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 184; Ибн-и Насер, *эл-Исабэ*, IV, 353.

бүсгүйг шударга бус зүйлсээс хамгаалахын тулд Аллахын Элч түүнтэй гэрлэв.

Уг гэрлэлтэд Усман бин Маз’уны эхнэр Хавлэ Хатан шалтгаан болжээ. Хавлэ Хатан уг гэрлэлтийн санаагаа Хазрат-и Сэвдэгийн аавд хэлсэнд:

“–Үнэндээ, Мухаммэд маш нэр хүндтэй нөхөр байх болно!” гээд тэдний гэрлэхийг зөвшөөрөв.

Гэтэл Сэвдэ Хатан маань нас барсан нөхрөөсөө тав юм уу зургаан хүүхэдтэй үлдсэн тул Гэгээн Элчтэй гэрлэх тухай бодож зүрхлэхгүй байлаа.

Оршигчдын Туяа *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* түүний эргэлзээг анзаараад:

“–Надтай гэрлэхэд чинь юу саад болж байна вэ?” хэмээн асуув.

Хазрат-и Сэвдэ:

“–Валлахи, Расулаллах аа! Надад Чамаас илүү хайртай хэн ч байхгүй. Намайг, Тантай гэрлэхэд юу саад болох билээ? Гэвч бага балчир хүүхдүүд минь өглөө оройгүй Таны толгойн дээр орилж хашгирч, үймүүлж гүйх вий гэхээс айж байна. Тиймгүй бол би энэ гэрлэлтийг, Таныг сэтгэл хангалуун болгохын тулд дуртайяа хүлээн зөвшөөрнө.” гэв. (Ибн-и Са’д, VIII, 53-57; Ахмад, I, 318-319; VI, 211; Хэйсэмий, IV, 270)

Энэ гэрлэлт нь нүбүввэтийн арав дахь жилийн Рамазан сард болов.

Сэвдэ эх маань Оршигчдын Туяад анхаарал халамж үзүүлэхдээ алдаа дутагдал гаргадаггүй байв. Тэрээр, Расулаллахыг ганцаараа үлдсэн хүнд хэцүү үед амьдралынх нь хань болж, өнчин охидыг нь эхийн хайр халамжаар дутаахгүй өсгөв.

НҮБҮВВЭТИЙН АРВАН НЭГ ДЭХ ЖИЛ

Акабагийн уулзалт

Шөнийн цаг...

Кабаг зочлохоор ирсэн Мадинагийн зургаан хүнтэй нэгэн бүлэг Акаба хэмээн газар Нэбийчүүдийн Тэргүүн Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тэй тааралдав. Тэд Түүний хорвоог гийгүүлэгч туяаг нь хараад:

“Энэ ямар гоё хүн юм бэ!” гэж хоорондоо ярилцав. Түүнийг харах мөчид, тэдний зүрх сэтгэлд үгээр тайлбарлахын аргагүй таатай сайхан мэдрэмж төрж, дотор нь орших гүн гүнзгий хайрын үрийг соёолуулах энэрлийн дусал урсаж эхэлжээ. Оршигчдын Туяа маань урьдын адил элчийн үүргээ гүйцэтгэн, тэднийг ч бас Исламд урихын тулд дуудан:

“—Та нар суугаач, жаахан ярилцацгаая!” гэв.

Мадинагаас ирсэн энэ азтай бүлэг, дурласан хүнтэйгээ ярилцах завшаан тохиосонд маш их баярлаж Гэгээн Элчийг маань тойрон, гэрлэнд татагдах дэнгийн эрвээхий адил бушуухан цугларцгаав.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэдэнд Кур’ан-и Кэримийн аяатуудаас уншиж Исламыг танилцуулав. Хэрэв

хоёр ертөнцийн жаргалыг хүсч байгаа бол энэхүү итгэлийн урилгад орох хэрэгтэйг нь хэлэв.

Мадинагийнхан, өвөг дээдсээсээ болон хөрш еврейчүүдээсээ удахгүй тодрох элчийн тухай олон удаа сонссон байв. Тэд, Гэгээн Элчийн энэ урилгыг сонсоод бие биедээ:

“–Андууд минь! Валлахи, өнөөх еврейчүүдийн биднийг сүрдүүлэн ярьдаг байсан элч- яг энэ Хүн мөн байна! Бид еврейчүүдээс өмнө, Түүнд илүү сайн итгэх хэрэгтэй.” гэцгээв.

Тэд, анх хараад дурласан Хүндэт Расулийн маань гэрэлт царайг дахин нэг хараад, Түүний ярьсан бүхэн үнэн гэдгийг ухаарч, тэнгэрлэг урилгад нь дуртайяа “тийм” гэж хариулцгаав. Ийнхүү бүгдээрээ кэлимэ-и шэхадэт хэлцгээв:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

Гэгээн Элч маань, мусульманчуудын хамт Мадинад очвол өөрсдөд нь тусалж чадах эсэхийг тэднээс асуув.

Харин тэд, энэ жил ирвэл бүрэн тусалж чадахгүйгээ илэрхийлэн 1 жилийн хугацаа хүсэв. Учир нь Мадинагийн Эвс болон Хазрэж аймгуудын хооронд өсөрхлийн ширүүн дайн өрнөж байв. Ийнхүү Мадинагийн анхны мусульманчууд, ард түмнээ Исламд урихаа амлаж, ирэх жил хажжийн улиралд дахиад ирэхээр тохирцгоов.

Итгэл үнэмшлийн энэхүү жижигхэн багийнхан, нутаг руугаа огт өөр баяр жаргал, амар амгаланг өвөртлөн харив. Тэд мунхаглалын хирээс ангижран ариусч, нуруун дээрх уйтгар шаналлын ачаа нь үгүй болж, нисэх мэт хөнгөрсгөөжээ. Тэд Мадинад ирээд Орчлонгийн Гэрэлт Нарны тухай ярьж, хүмүүсийг Исламд урьж эхлэцгээв. Мадинад, Гэгээн Элч -сал-

лаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн тухай яригдаагүй ганц ч гэр үлдээгүй бөгөөд бүгд Түүнийг мэддэг болов.²²⁰

Гурав дахь Шэрх-и Садр: Миражийн бэлтгэл

Исра болон Мираж шөнө Аллах Таала, Оршигчдын Туяа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тай учрахаас өмнө элчийнхээ ариун зүрхийг гурав дахь удаагаа тэнгэрлэг илрэлүүдэд бэлдэж, цээжийг нь итгэл болон хикмэтээр дүүргэв.²²¹

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- энэ тухай ингэж ялив:

“Би Кабагийн Хатийм хэсэгт, унтаа сэрүүн хоёрын хооронд хэвтэж байтал хэн нэгэн над дээр ирээд цээжийг минь эндээс энд хүртэл ярав. (Энэ үгээ хэлж байхдаа төвөнхнөөсөө хэнхдэг цээж хүртэлх хэсгийг заав.) Тэр зүрхийг минь гаргаж авав. Дараа нь итгэл үнэмшил ба хикмэтээр дүүрэн нэгэн алтан сав авчраад зүрхийг минь (ус ба Зэмзэмээр) угаав. Дараа нь дотрыг минь итгэл болон хикмэтээр дүүргээд хариу байранд нь хийв...” (Бухарий, Бэд’үл-Халк 6, Энбия 22, 43; Мүслим, Итгэл 264)

Махбубын Хабибтаа хайрласан ер бусын, хосгүй нандин бэлэг: Мираж

Исра үйл явдал нь хижрэтээс 18 сарын өмнө болжээ.

Исра ба Мираж хэмээн нэрлэгддэг уг тэнгэрлэг бэлэг нь, хүмүүсийн оюун ухааны хэмжээ хязгаараас даван гарч, тэр чигээрээ тэнгэрлэг хэм хэмжээнд болж өрнөсөн онцгой хишиг

220. Хар. Ибн-и Хишам, II, 38; Ибн-и Са’д, I, 219; Хэйсэмий, VI, 40.

221. Хар. Бухарий, Салат, I; Мүслим, Иман, 263.

юм. Тухайлбал, хүний ойлголтон дахь цаг хугацаа ба орон зай гэсэн ухагдахуун үгүй болж, хэдэн тэрбум хүний амьдрал хүрэлцэхээргүй уртын урт аялал, тоо томшгүй ер бусын үзвэрүүд нэг секундаас ч богино хугацаанд болж өрнөжээ.

Аллах Таала айлдана:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ
آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

“Кулдаа (Мухаммэдэд) зарим аяатуудаа үзүүлэхийн тулд (Түүнийг) нэгэн шөнө, Мэсжид-и Харамаас, эргэн тойрныг нь адисласан Мэсжид-и Аксад аваачсан Аллах, төгс төгөлдөр билээ. Тэр үнэхээр бүхнийг мэдэгч, сонсогч мөн.” (эл-Исра, 1)

Энэхүү аят-и кэримэ нь агуулгаараа чухал ер бусын зүйлсийн ач холбогдол руу анхаарал татахаар, Аллахыг магтаж эхэлжээ. Тэфсирчдийн үзлээр “сүбханэ”: Аллах нь дутуу дулимаг байдлаас хол гэдгийг илэрхийлнэ. Түүнчлэн Аллах Таалагийн ер бусын бүтээлийн өмнө гайхшран биширснээ илэрхийлэх утгаар ч хэрэглэгддэг. Мөн чухал тэсбихүүдийн нэг билээ.

Товчхондоо энэ үг нь;

1. Ой ухаанд багташгүй Исра үйл явдлыг магтах ба батлах; зүрхнүүдийг цэвэрлэх бэлтгэл юм. Өөрөөр хэлбэл (Аллахыг, хүнтэй адил сул дорой, алдаа дутагдалтай гэж) буруу төсөөлөн бодохоос хамгаална.

2. Миражийг боломжгүй зүйл гэж үзэгчдийн эсрэг Алла-хыг, сул дорой байдал болон түүнтэй төстэй бүх төрлийн дутуу дулимаг шинжээс хол гэдгийг илэрхийлнэ.

Дээрх аяатын үргэлжлэлд “шөнө” рүү анхаарал татсан байна. “Исра” гэдэг нь “шөнийн аян” гэсэн утгатай юм. Вахий, ихэнхдээ шөнө ирдэг байв. Эерэг, сөрөг бүхий л онцгой үйл явдлууд ихэнхдээ шөнөөр тохиодог. Жишээлбэл үүр цайхаас өмнө үйлддэг тэхэжжүд мөргөл нь сайн дурын мөргөлүүдээс хамгийн буянтайд тооцогддог.

Мэсжид-и Акса болон түүний эргэн тойрон нь ариун даг-шин, үр өгөөжтэй, элбэг дэлбэг газар болохыг ингэж тайлбар-лажээ:

1. Шашин ба дэлхийн баялгуудаар арвижуулжээ. Эргэн тойронд нь уул ус, ургамал ногоо жигдэрсэн байдаг.

2. Маш олон элч тэнд амьдарч байсан тул вахий буусан нутаг юм.

3. Исра үйл явдлаас үүдэн мөн арвин хишигтэй болов.

Энэ аяллаар Аллах, кулдаа буюу Расул Мухаммэд Муста-фа -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д ер бусын, сонин содон олон зүйл үзүүлэв.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- тэр шөнө Мэсжид-и Аксад бүх элч нарыг удирдан мөргөл үйлдүүлэв.²²²

Эбү Хүрэйрэ -радъяллаху анх-ын дамжуулснаар, Исра шөнө Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д нэгэнд нь дарстай, нөгөөд нь сүүтэй хоёр аяга авчрав. Гэгээн Элч -саллал-

222. Ибн-и Са’д, I, 214.

лаху алэйхи вэ сэллэм-тэндээс сүүтэй аягыг нь сонгов. Тиймд Жэбраил:

“—Чамайг, хүнийг бүтээсэн зорилгод зохицохуйц зүйл рүү чиглүүлсэн Аллаһыг магтъя. Хэрэв чи дарстай аягыг авсан бол, чиний үммэт замаасаа төөрөх байлаа.” гэв. (Мүслим, Иман 272, Эшрибэ 92)²²³

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийнхүү бүх үммэтээ төлөөлж тэдний гэгээрлийн булаг болж байв. Энд сүү-туурвилыг, дарс- дэлхийг чухалчлахыг төлөөлжээ.

Аугаа Эрх, аят-и кэримэд:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ

“Тэр ,өөрийн дур зоргоор ярьдаггүй.” (эн-Нэжм, 3) хэмээн айлдан Оршигчдын Туяаг маань хүсэл сонирхлынхоо дагуу үл ярьж, өөрийн дураар ямар нэг зүйл хийдэггүй болохыг мэдүүлэв.

Фаил-и Мутлак буюу Үнэн Эзэн нь Аллаһ Таала бөгөөд Аллаһын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Түүнд жинхэнэ утгаар нь бууж өгчээ. Аллаһ Таала сүүг сонгуулснаараа Хайрт Элчээ хамгийн ач буянтай зүйл рүү чиглүүлж, биднийг ч мөн хамгийн буянтай үммэт болгов.

Исра үйл явдлаар Мэсжид-и Харамас Мэсжид-и Акса руу хүргэгдсэн Элч -алэйхиссалату вэссэлам-д, газар дэлхий-гээс тэнгэрүүд рүү өгсөхийг буюу Миражийг болгоон таалав.

223. Түүнчлэн хар. Бухарий, Тэфсир 17/3, Эүрибэ 1, 12; Нэсаи, Эшрибэ 41.

Исра болон Миражаар Исламын хүний сэтгэлийн байдлаас шалтгаалдгийг мэдэгдэн; сэтгэл муут хүмүүст тэнгэрийн үүдийг онгойлгохгүйг илэрхийлсэн байв.

Үнэхээр, Мэсжид-и Аксад очсон Расулуллах -саллаллаху алэй-
хи вэ сэллэм- маань тэндээсээ Хазрат-и Жэбраилаар замчлуулан
“Сидрэ-и Мүнтэха” хүртэл өгсөн дээшлэв.

Орчлонгийн Хүндэт Ноён -алэйхиссалатү вэссэлам- маань
энэ явдлыг ингэж ярив:

*“Би Кабагийн Хатийм хэсэгт, унтаа сэрүүн хоёрын
хооронд хэвтэж байв... Дэргэд минь илжгээс том, лууснаас
жижиг нэгэн амьтан авчрав. Тэр бол Бурак байв. Намайг түүн
дээр унуулав. Тэр урд хөлөө харааны хязгаарт (нүдэнд харагдах
хамгийн хол цэгт) тавин урагшилж байв. Ингээд Жибрийл
-алэйхиссэлам- намайг дагуулан явсаар бид, дэлхийн огторгуйд
хүрч ирэв. Тэр хаалга нээгдэхийг хүслээ.*

«– Хэн ирэв?» гэгцгээв.

«–Жибрийл!» гэв.

«–Хамт яваа нь хэн бэ?» гэгцгээв.

«–Мухаммэд -алэйхиссалатү вэссэлам-» гэв.

«–Түүнд Миражийн урилга илгээгдсэн юм уу?» гэгцгээв.

«–Тийм!» гэв.

*«–Тавтай морилог! Ирсэн нь маш сайн болов!» гээд хаал-
гыг нээцгээв.*

*Хаалгаар оронгуут Хазрат-и Адэм -алэйхиссэлам-ыг хар-
лаа.*

«–Энэ бол танай эцэг Адэм! Түүнд мэнд хүргэ!» гэгцгээв.

*Би мэнд хүргэлээ. Тэр миний мэндэд хариулав. Дараа нь
надад:*

«–Салих хүү тавтай морил, салих элч тавтай морил!” гэв.

Дараа нь Хазрат-и Жэбраил намайг дээшлүүлж хоёр дахь огторгуйд хүргэв. Энд Хазрат-и Яхья ба Хазрат-и Иса -алэйхимэссэлам-тай тааралдлаа. Тэд нагацын удмынхан байв.

Дараа нь Жэбраил намайг гурав дахь огторгуйд гаргахад, тэнд Хазрат-и Юүсүф -алэйхиссэлам-тай тааралдлаа. Дөрөв дэх давхарт Хазрат-и Идрис -алэйхиссэлам-тай, тав дахь огторгуй Харун -алэйхиссэлам-тай, зургаа дахь огторгуйд бол Хазрат-и Муса -алэйхиссэлам-тай тааралдлаа.

«—Салих дүү тавтай морил, салих элч тавтай морил!» гэв.

Намайг цааш өнгөрөхөд, тэр уйлав. Түүнээс:

«—Яагаад уйлаа вэ?» хэмээн асууцгаав.

«—Учир нь миний дараа нэгэн залуухан элч байв. Түүний үммэтээс диваажинд орогсод, миний үммэтээс диваажинд орогсдоос илүү олон!» гэв.²²⁴

Дараа нь Жэбраил намайг долоо дахь огторгуйд гаргахад Ибрахим -алэйхиссэлам-тай тааралдлаа.

Жэбраил -алэйхиссэлам-:

«—Энэ бол чиний эцэг Ибрахим; Түүнд мэнд хүргэ!» гэв.

Би мэнд хүргэж, Тэр ч бас мэндэд минь хариулав. Дараа нь:

«—Салих хүү тавтай морил, салих элч тавтай морил!» гэв.

Дараа нь надад:

«—Мухаммэд ээ! Үммэтдээ надаас мэнд дамжуулаад, тэдэнд диваажингийн хөрс маш сайхан, ус нь маш амт-

224. Хазрат-и Муса -алэйхиссэлам- атаанаасаа болж уйлаагүй юм. Гардаж чадаагүй эрдэмд санаа зовсноос учиртай уйлжээ.

тай, газар нутаг нь хязгааргүй өргөн уудам ба тэв тэгш гэдгийг мэдэгдээрэй. Тэдэнд диваажинд олон мод тарь гэж хэл. “Сүбханаллахи вэ’л-хамдү лиллахи вэ ла илахэ иллаллаху валлаху эжбэр!” гэж хэлбэл диваажингийн мод бий болдог юм.» гэв.

Дараа нь намайг Сидрэ-и Мүнтэхад гаргав. Үүний жимс нь (Йемений) Хэжэрийн ваар шиг аварга, навч нь зааны чих шиг том байв.

Жэбраил -алэйхиссэлам- надад:

«—Энэ бол Сидрэ-и Мүнтэха!» гэв.”

Энд дөрвөн мөрөн байв: Хоёр нь далд мөрөн, хоёр нь ил мөрөн.

Би «-Жибрийл ээ! эд нар юу вэ?» хэмээн асуулаа.

Жэбраил -алэйхиссэлам-:

«—Далд энэ хоёр мөрөн нь диваажингийн хоёр мөрөн юм. Ил мөрнүүдийн нэг нь Нил, нөгөө нь Евфрат!»²²⁵ гэв...” (Бухарий, Бэд’ү’л-Халк, 6; Энбияа, 22, 43; Мэнакибу’л-Энсар, 42; Мүслим, Иман, 264; Тирмизий, Тэфсир 94, Дэават 58; Нэсаи, Салат, 1; Ахмад, V, 418)

Сидрэ-и Мүнтэхад Жэбраил -алэйхиссэлам-:

“—Аллахын Элч минь! Эндээс цааш чи ганцаараа явна!” гэв.

225. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн Нил ба Евфрат мөрнийг диваажинд харсан шалтгаан нь:

Исламын гэрэл гэгээ нь дэлхий даяар тараагдана; Ислам нь Нил болон Евфрат мөрөнтэй адил өргөн уудам газар нутгийг эзэлж, тухайн хэсэг Ираны галын шүтлэг ба Бизансын гурвалсан шүтлэгээс аврагдах болно. Энэ хөндийн хүмүүс олон үе дамжин Тэвхидийн тугийг барьж Исламын төлөө зүтгэх болно.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“*Яагаад вэ, Жибрийл ээ?*” хэмээн асуув.

Тэр хариуд нь:

“Аллах, надад энэ хүртэл явах зөвшөөрөл олгов. Хэрэв би эндээс цааш нэг л алхвал, шатаад үнс болно!..” гэв. (Разий, XXVIII, 251)

Тэндээс цааш Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* ганцаараа явсан бөгөөд ер бусын гайхамшигтай олон үзвэрээс гадна, Аугаа Эрхийн жэмалыг (гоо сайхан дүр төрх, царайг) үзэх хувийг хүртэв.

Энэ аян дахь ер бусын үзвэрүүдийг зүй ёсоор нь илэрхийлэх ямар ч боломжгүй. Өөрөөр хэлбэл цаг хугацаа ба орон зайнаас ангид болж өрнөсөн энэхүү тэнгэрлэг үйл явдлыг хүний ухаан хүлээн авахад хүрэлцэхгүй тул ойлгох гэж албадахыг шашинд маань хориглосон байдаг. Аллах ба түүний Хабибын хооронд мөнхийн нууц болж үлдсэн гайхамшигт үзвэрүүд нь тэр чигээрээ “далд ертөнцийн” нөхцөлд хэрэгжжээ. Энд Аллах Таалагийн эцэсгүй сүр жавхлан, хүч чадал болон эрх мэдлийг толилуулна.

Мираж нь Тайфад тохиолдсон харгислалаас болж уйтгар гунигт автсан Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн зүрх сэтгэлийг баяр хөөрөөр дүүргэх тэнгэрлэг зорилгыг бас агуулдаг.

Товчхондоо Гэгээн Элч маань *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* бусад элч нарт хувь хүртэгдээгүй, онцгой хишгээр Миражид Аллахын Оршилд зориулсан цаг хугацаа, орон зайгүй нэгэн ертөнцөд:

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ

“(Мухаммэд Мустафа ба Аллахын хоорондох зай нь) **хоёр нум шиг ойрхон, эсвэл түүнээс ч ойрхон байв.**” (эн-Нэжм, 9) гэсэн байдалтай учрав.

Энэ үйл явдлын өчүүхэн жаахан хэлтэрхийтэй учирсан, улу’л-азм элч нарын нэг Хазрат-и Муса -алэйхиссэлам-ын ухаан алдсаныг бодвол, Гэгээн Элч-алэйхиссалатү вэссэлам-маань Аллахын хувьд ямар байр суурь эзэлдгийг гадарлах болно.

Түүнчлэн, Муса -алэйхиссэлам-д ариун орон зай руу ороход налинаа (гутлаа) тайлахыг тушаасан бөгөөд ингэснээр хөл нь тэр газрын элбэг хишгээс хувь хүртэг хэмээн хүсчээ. Гэвч Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д маань Мираж Шөнө:

“Аяа Хабиб минь! Чи Огторгуйн талбарт гуталтайгаа яв, Чиний гутлын тоосоор Огторгуй нэр хүндтэй болж Огторгуйн туяа, Чамтай учрах хишгийг хүртэг!..” хэмээв. (Бүрсэвий, V, 370)

Хоёр ертөнцийн Тэргүүнийг Миражид гарахад, тэнгэрүүд хэрхэн бишрэн догдолсныг Кэмал Эдиб Күркчүоолу маш сайхан илэрхийлжээ:

Мираж Шөнө царайг нь харсан гэж

Талархлын мөргөл болгон тэнгэр, газар дээр бөхийнө!

Аллах Таала нь Миражийг Кур’ан-и Кэримд ингэж илэрхийлэв:

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ

“Бууж буй одоор²²⁶ тангараг өргөс.” (эн-Нэжм, 1)

Үл итгэгчид аяатуудыг үгүйсгэж эсэргүүцэх магадлалтай тул, Миражийн үнэнийг тодотгохын тулд Нэжм сура нь тангаргаар эхлэв. Мөн дараагийн аяатууд нь тангаргийг ингэж батлав:

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ
إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ذُو مِرَّةٍ
فَأَسْتَوَىٰ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ

“Та нарын өмгөөлөгч (Мухаммэд Мустафа), төөрөлдөөгүй ба худал хуурмагт итгээгүй. Тэр өөрийн дур зоргоор ярьдаггүй. Түүний яриа нь гагцхүү вахий юм. Учир нь Түүнд (мэдэгдсэн зүйлсийг) хүчтэй ба эрхэм дээд туурвилтай нэгэн (буюу Жэбрайл, Раббынхаа тушаалаар) зааж сургасан. Дараа нь (Жэбрайл) хамгийн өндөр хязгаарт (Сидрэ-и Мүнтэхад) байхдаа жинхэнэ төрхөөрөө өндийн босов (тааралдав).” (эн-Нэжм, 2-7)

Аятад байгаа “истива” хэмээх үг нь “бүрэх хучих, хүрээлэх ба өндийн босох” гэсэн утгыг агуулна. Тэфсирчдийн ихэнх нь “истива”-гийн үйлдэгчийг Жэбрайл -*алэйхиссэлам*- гэдгийг зарласан боловч, Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д ч мөн адил хамааруулан үзсэн байдаг. Ийм тохиолдолд истива

226. Аллахын тангараглаж буй “од” хэмээх үгийг тэфсирчид хэд хэдэн байдлаар тайлбарласан байдаг. Эдгээрээс хамгийн чухал нь энэхүү “од” нь Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- эсвэл Кур’ан-и Кэримийн хэсэг хэсгээрээ буусан аяатыг илэрхийлж байна гэсэн санаа юм. Ийм тохиолдолд одонд тангараглахын утгыг ингэж тайлбарлав:

1. Миражид гарч буусан Мухаммэд Мустафагаар тангараглая!
2. Кур’аныг илгээх явцад ирсэн вахий бууж буй цагаар тангараглая!

нь Аллахын Элчийн үнэ цэн, цол хэргэм ба өндөр байр суурийг илэрхийлнэ. Өөрөөр хэлбэл эхлээд Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- хамгийн өндөр хязгаарт өндийн зогсов:

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى

“Дараа нь ойртоод доошлон бөхийв.” (эн-Нэжм, 8) Өөрөөр хэлбэл Оршигчдын Туяа нь тэнгэрлэг таталцлын нөлөөгөөр дээш татагдан, байсан газраасаа дээш гаргагдав.

Ийнхүү Аугаа Элч маань Миражид хамгаас өндөр хязгаарт хүргэгдэхээр үл барам Аллахт ойртон дөхөв. Дараа нь тэнгэрлэг таталцлын хүч нөлөө улам ихсэн, ихсэн, ихэссээр Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- гэнэт хамгаас өндөр хязгаарын цаана буюу хязгаарын хязгаарт хүрч очив:

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى

“(Мухаммед Мустафа ба Аллахын хоорондох зай нь) **хоёр нум шиг ойрхон, эсвэл түүнээс ч ойрхон байв.**” (эн-Нэжм, 9)

Аят-и кэримэ дэх قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَى “**Хоёр нумын чинээ эсвэл түүнээс ч бага зай**” гэсэн үг нь хүний ухаанаас хэтэрсэн үнэнийг ухаанд багтаахын тулд төлөөлүүлэн хэрэглэсэн үг юм. Тайлбарлавал:

Исламаас өмнө арабчуудын заншил ёсоор, гэрээ хэлэлцээр хийх гэж буй хоёр талынхан, 2 нумаа гаргаж нийлүүлэн тавиад, хоёуланг нь хамтатган барьж нэг сум татаж харвадаг байв. Энэ нь тэдний нэгэнд нь таалагдсан зүйлийг нөгөө нь ч таалж, нэгийг нь уурлуулсан зүйлд нөгөө нь ч уурлахыг илтгэсэн нэгдлийн гэрээ болдог байв.

Үүний дагуу “кабэ кавсэйн” нь материаллаг болон оюун санаа, сэтгэл зүрхний ойр дотно байдлыг агуулах бөгөөд хүний ухааны хязгаараас хэтэрсэн агуу нэгэн үнэн юм. Өөрөөр хэлбэл Хазрат-и Мухаммэд Мустафа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Аллахын хооронд ямар ч зуучлагчгүйгээр, Тэд шууд учрах хэмжээнд хүртлээ ойртож:

فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ

“Аллах тэр мөчид, кулдаа вахийгаа мэдүүлэв.” (эн-Нэжм, 10)

Энэ вахийн агуулга нь ингэж тайлбарлагджээ:

1. Мөргөл: Мираж дахь хамгийн чухал сэдвүүдийн нэг нь өдрийн таван удаа мөргөл фарз болов. Муса -*алэйхиссэлам*-ын зөвлөгөөг дагаж Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- маань фарз мөргөлийн тоог цөөлөхийг Аллах Таалагаас хүссэнд, өдрийн тавин удаагийн фарз мөргөлийг таван удаа үйлдэхээр бууруулан тогтжээ. Харин Аллах Таала, таван удаа үйлдсэн мөргөлийг нь тавин удаа үйлдсэнтэй адил буян хайрлахаа мэдүүлжээ. Дараа нь Аугаа Аллах ингэж айлдав:

“Хэн нэгэн буян хийхийг хүсээд, түүнийг хийж чадахгүй бол, тэр хүнд (сайн санаанаас нь болоод) нэг буян бичигдэнэ, хэрэв буянт үйлээ хийж чадвал арван буян бичигдэнэ.

Хэн нэгэн муу үйл хийхийг хүссэн ч, түүнийг хийхгүй бол түүнд нүгэл бичигдэхгүй. Хэрэв тэр муу үйлээ хийвэл нэг л нүгэл бичигдэнэ!”

(Мүслим, Иман, 259)

Энэ талаарх хадис-и шарифад илэрхийлснээр Аллах Таала, эхлээд тавин удаагийн мөргөл тушаасан байхад, Хүндэт Элч

маань олон дахин гуйсан тул таван удаагийнх болгон тоог нь багасгав. Энэ нь хүмүүст зарлиг болгогдсоноор тавин удаа мөргөл үйлдэх ёстой байсан хэдий ч, мөн л Аугаа Эрх хайр хишгээр тус хариуцлагыг арав дахин багасгасан гэсэн утгатай юм. Үнэндээ Аугаа Эрхийн:

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

“Би жин ба хүмүүсийг зөвхөн Надад ибадэт үйлдэг хэмээн бүтээсэн.” (эз-Зарият, 56) хэмээх айлдвар нь хүний хувьд хамгийн чухал зүйл “мөргөл” гэдгийг харуулж байна. Иймд өдрийн таван удаагийн фарз мөргөлөөс гадна сайн дурын, нэмэлт мөргөлүүд үйлдэх хэрэгтэйг бас илэрхийлнэ.

Чин үнэнч итгэгчид, фарз таван удаагийн мөргөл дээр нэмээд, духа, ишрак, эввабин мэтийн сайн дурын мөргөлүүдийг үйлддэг ба ялангуяа шөнө дунд сэргж тэхэжжүд мөргөлийг үйлддэг.

2. Аугаа Эрх, хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-дээ хандан:

“Чамаас өмнө ямар ч элч, Чиний үммэтээс өмнө ямар ч үммэт диваажинд орохгүй!” хэмээн айлдав. (Разий, XXVIII, 248)

3. Бакара сурагийн сүүлийн хоёр аят мэдээлэгдэв.

Мүслимийн дамжуулснаар:

“Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д (Миражид) гурван зүйл өгөгдөв: Таван удаагийн мөргөл, Бакара сурагийн сүүлийн хоёр аят болон үммэтээс нь ширкэд унаагүй хүмүүсийн том нүглүүд нь өршөөгдсөн мэдээ...” (Мүслим, Иман,

279)

Гэхдээ Мираж дахь вахий хэрхэн яаж дамжсаныг зөвхөн Аллах ба Элч нь л мэднэ.

Харин, Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн Миражд болж өрнөсөн бүхэн зүүд мөрөөдөл шиг биш, зүрх сэтгэлийн баталсан үнэн гэдэг нь тодорхой харагдана. Өөрөөр хэлбэл:

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى أَفْتَمَارُونَهُ عَلَى مَا يَرَى

(“Мухаммэд Мустафагийн) нүдээрээ харсныг зүрх нь үгүйсгээгүй. (Үгүйсгэгчид ээ!) Одоо та нар, Түүний харсан зүйлсийн тухай Түүнтэй мэтгэлцэх гэж байна уу?” (эн-Нэжм, 11-12)

Мираж шөнө Аллахын Элч маань Рабтайгаа уулзаад, аль ч кулын хүрч чадахааргүй тэр онцгой газраас буцахдаа Жэбраил *-алэйхиссэлам*-ыг үлдсэн газар нь (Сидрэ-и Мүнтэхад) дахин нэг удаа жинхэнэ төрхөөр нь харав.

Аятад:

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ

“Тангараглая, (Мухаммэд Мустафа) түүнийг (Жэбраилыг) Сидрэ-и Мүнтэхад дахин нэг удаа харав.” (эн-Нэжм, 13-14) хэмээн айлдав.

Аятад Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм*-маань хэргэм зэргээрээ Жэбраил *-алэйхиссэлам*-аас илүү болохыг заасан байдаг. Жишээлбэл: Мираж шөнө, Жэбраил *-алэйхиссэлам*- “Хэрэв би эндээс цааш нэг л алхвал, шатаад үнс болно!..” гээд Сидрэ-и Мүнтэхад үлдэж, Гэгээн Элч маань тэндээс цааш

явав. Энэ үнэнийг “Аллахын Элч харихдаа дахин Жэбраилтай тааралдав” гэх хэсэг улам ойлгомжтой болгов.

عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ

“Түүний хажууд Мэ’ва диваажин байдаг. Тэр үед Сидрэг бүрхэх нь бүрхэв.” (эн-Нэжм, 15-16)

Орчлонгийн Хүндэт -алэйхи экмэлү’т-тахийят- Элчээс маань

“–Расулаллах аа! Та, Сидрэг юу бүрхсэн байхыг харав?” хэмээн асуухад:

“–Алтан дэнгийн эрвээхийнүүд түүнийг бүрхсэн байсан бөгөөд навч бүрт нь нэг нэг мэлэк суугаад Аллахыг дурсаж байхыг харав.” (Табэрий, XXVII, 75; Мүслим, Иман, 279)

Ибн-и Аббас -радыяллаху анхүмаа-гийн дамжуулснаар:

Аллах Таала нь Мусаг яриагаар, Ибрахимыг найрамдлаар, Мухаммэд Мустафаг рү’етуллах (бидний ой ухаанаас хэтэрсэн, ойлгох боломжгүй байдлаар Аугаа Эрхийг харах)-аар тусгайлан шагнажээ. (Табэрий, XXVII, 64)

Хүмүүжлийн оргилд оршигч Хайрт Элч нь, Хайрт Рабтайгаа уулзах мөчид нүд нь хэрхэн өөр тийш харж зүрхлэх билээ. Үнэхээр:

مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ

“(Мухаммэд Мустафагийн) нүд нь тэндээс өөр тийш хальтраагүй ба хил хязгаараа ч даваагүй. Тангараглая, Тэр Раббынхаа хамгийн том аяатуудаас зарим нэг хэсгийг ч харав.” (эн-Нэжм, 17-18)

Эдгээр аяатуудад илэрхийлснээр, Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Жэбраил -*алэйхиссэлам-* хүртэл давж гараагүй “Сидрэ-и Мүнтэха”гаас цааш зорчив. Кулуудын хувьд ойлгох боломжгүй уг “далд уулзалт”-ыг, аятад хүний ухаанд ойлгогдохуйц байдлаар “хоёр нум нийлүүлсэн эсвэл түүнээс ойрхон” зай гэж таниулжээ.

Ибн-и Аббас -*радъяллаху анх*-аас дамжуулснаар Хүндэт Расул -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“*Би аугаа Раббыгаа харсан!*” хэмээв. (Ахмад, I, 285; Хэйсэмий, I, 78)

Өөр нэг яриагаар “Раббыгаа харсан уу?” хэмээх асуултад Расулуллах маань:

“*Би, нэгэн гэрэл туяа харсан!*” хэмээн хариулжээ. (Мүслим, Иман, 292)

Жинхэнэ үнэнийг Аллах л мэднэ...²²⁷

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ээс дамжуулсан Ибра ба Миражтай холбоотой зарим мэдээллээс дурдвал:

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Миражийн явцад нэг хэсэг хүн харжээ. Тэдний уруул нь тэмээний уруул шиг байв.. Үүргээ гүйцэтгэж буй мэлэкүүд, тэдний уруулыг хэрчиж аманд нь чулуу хийж байна.

Гэгээн Элч:

“*Жибрийл ээ! Эд нар хэн бэ?*” хэмээн асуув.

227. Миражтай хамааратай аяатуудыг тайлбарлахдаа Элмалы Хамди Языр “*Үнэн Шашны Кур’аны Хэл*” хэмээх тэфсирийг нь ашиглав.

Жэбрайл -алэйхиссэлам-:

“–Эд нар өнчин хүүхдүүдийн эд хөрөнгийг шударга бусаар идэгсэд юм!” гэв. (Табэрий, XV, 18-19)

Дараа нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- өөр хэсэг хүмүүстэй таарав. Тэд зэсэн хумсаараа нүүр ба цээжээ маажиж байв. Тэрээр:

“–Жэбраил аа! Эд нар хэн бэ?” хэмээн асуув.

Жэбраил -алэйхиссэлам-:

“–Эд нар (далдуур муулан) хүмүүсийн махыг идэж ёс суртахуун, нэр хүндийг нь муулагсад.” хариултыг өгөв. (Эбү Давуд, Эдэб, 35/4878)

Дараа нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань тэнд; зина үйлдэгсэд (хууль бус дотно харилцаа тогтоогсод)-сэг зэмээр хооллож; мөнгөний хүү идэгсэд- гэдэс нь цүлийтлээ хөөж, буг чөтгөрт дайруулсан байдалтай; зина үйлдэн хүүхдээ хөнөөсөн (үр хөндүүлсэн) эмэгтэйчүүд- цээж толгойгоороо хуваагдан өлгөгдсөн байхыг харав.²²⁸

Ийм учраас Оршигчдын Туяа маань:

“Хэрэв миний мэдсэн зүйлсийг та нар мэдсэн бол, гарцаагүй маш бага инээж их уйлах байсан юм!” хэмээн айлдав. (Бухарий, Тэфсир, 5/12)

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Миражид харсан өөр нэг үзэгдлийн тухай ингэж ярих:

“Мираж Шөнө, диваажингийн үүдэн дээр ийм үг бичсэн байхыг би харлаа:

«Өглөгийг арав дахин, зээл өгөхийг арван найм дахин шагна.»

Би: «—Жибрийл ээ! Зээл өгөх нь яагаад өглөгөөс илүү байна вэ?» хэмээн асуухад

«—Учир нь, өглөг авч буй хүн мөнгөтэй байсан ч өглөг хүсдэг. Зээл гуйж буй хүн бол хэрэгцээ шаардлагаасаа болоод хүсэлт гаргадаг.» хэмээн хариулав.» (Ибн-и Мажэ, Садакат, 19)

Оршигчдын Туяа -алэйхиссалату вэссэлам- өөр нэгэн хадис-и шарифдаа ингэж айлдав:

“(Миражийн үеэр) Би диваажингийн үүдэнд зогсоод дотогшоо харлаа. Тийшээ орогсдын ихэнх нь ядуус байв. Баячууд (тооцоогоо өгөхийн тулд) хоригдсон байв. Тэднээс тамд орох хүмүүсийг нь гал руу шидэхийг тушаажээ. Би тамын үүдэнд ч бас зогсов. Тийшээ орогсдын ихэнх нь эмэгтэйчүүд байв.” (Бухарий, Рикак, 51; Мүслим, Зүхд, 93)

Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- ийн энэ хадис, хүн төрөлхтөнд ялангуяа эмэгтэйчүүдэд өгч буй өөрсдийгөө хамгаалахыг хүссэн сануулга юм.

Миражд орших бас нэг үнэн гэвээс, Хүмүүсийн хувьд цаг хугацаа нь зөвхөн өнгөрсөнд болж өнгөрсөн дурсамжийг агуулдаг бол, элч нарын хувьд -Аугаа Эрхийн зөвшөөрсөн хэмжээгээр- өнгөрсөн, одоо, ирээдүйн мэдээллүүдээр хүрээлэгдсэн байдаг. Энэ үнэнийг Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн мэдээлсэн шүүлтийн өдрийн дүр байдал ба энэ бүхнийг “Би харсан, сонссон” хэмээх үг нь нотолно.

Үнэхээр, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань өнгөрсөн, одоо, ирээдүйг багтаасан Мираж Шөнө, ирээдүйд

болох хэд хэдэн сургамжит үйл явдлуудтай таарсан бөгөөд энэ бүхнийг өнгөрсөнд болсон байдлаар дамжуулав. Үүнтэй төстэй бас нэг жишээ нь Ашэрэ-и Мүбэшшэрэ буюу амьд байхдаа диваажинд орох баярт мэдээг авсан арван хүний нэгэн Абдуррахман бин Авф Хазрат юм.

Энэ тухай хадист ингэж өгүүлжээ:

“Би, тэр шөнө (Мираж Шөнө) Абдуррахман бин Авфыг харлаа. Тэр диваажин руу мөлхөн орж байв. Би түүнээс:

«—Чи, яагаад ийм хэцүү байдалтай ирж байгаа юм бэ?» хэмээн асуухад, тэр:

«—Расулаллах аа! Би, эд хөрөнгөнийхөө тооцооноос болоод, хүүхдүүдийг ч хүртэл хөширүүлэхүйц хүнд хэцүү бэрхшээлүүдтэй тулгарлаа. Би бүр, Таныг дахиад хэзээ ч харж чадахгүй юм байна гэж бодсон шүү...»” (Мухаммэд Парса, Фаслу'л-Хитаб, х. 403)

Абдуррахман бин Авф -радъяллаху анх- Мадина руу нүүсэн бөгөөд баян болжээ. Нэг өдөр чихэнд нь энэ мэдээ сонсогдоход, шууд Хазрат-и Аиша -радъяллаху анхаа-руу очоод, Гэгээн Элчээс ийм хадис сонссон эсэхийг нь асуув. Аиша -радъяллаху анхаа- энэ хадисыг сонссон гэдгээ хэлэхэд, баярласандаа сэтгэл нь хөөрсөн Абдуррахман бин Авф Хазрат, тухайн үед Дамаскаас дөнгөж ирсэн жингийн бараагаа тэр чигээр нь Алла-хын замд түгээв.

Миражид, Алла-хын Элч -саллаллаху алейхи вэ сэллэм-ийн харсан энэ мэтийн маш олон аяатуудын нэг нь:

“Тэр шөнө би тэнгэр өөд өргөгдсөн. Би үнэхээр ер бусын газар очсон бөгөөд, тэнд үзэгний шаржигнах чимээ сонсов.”

(Бухарий, Салат, 1)

Өөрөөр хэлбэл Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, орчлон ертөнцийн хувь заяаг бичдэг үзэгнүүдийн чимээг сонсон, ой ухааны хязгаарыг давсан үнэнүүдийг мэдэж авчээ.

Миражийн гүн гүнзгий зарим утга учир

1. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Мираж аянд гарахаас өмнө “шакк-и садр” үйл явдал биеллээ олов. Энэ нь, зүрх ариун болсон нөхцөлд манэви дэвшилд хүрнэ гэдгийг харуулжээ. Зүрх бохир булинггар бүхнээс ангижирч, зөвхөн тэнгэрлэг гэрэл туяагаар дүүрсэн үед тэнгэрлэг далд, нууц үзэгдлүүд зүрхийг нь хүрээлж эхэлнэ.

2. Исра үйл явдал нь, кулаа ер бусын аргаар аялуулсан Аллахын хязгааргүй хүч ба эрх мэдлийг толилуулна.

3. Саад бэрхшээл, зовлон шаналлаар дүүрэн Тайфын аяны дараа Миражийг хайрласан нь зовлонгийн дараах жаргалын мэдээ болов.

4. Кур’ан-и Кэрим дэх фарзууд, Жэбрайл *-алэйхиссэлам-* аар дамжин бидэнд ирсэн. Харин мөргөлийг Миражид, Аугаа Эрх Өөрийн биеэр шууд тушаав. Энэ нь мөргөл хэр чухал ибадэт болохыг мөн түүнд маш олон гүн гүнзгий утга учир нуугдаж байгаагийн шинж болно.

Үнэхээр мөргөл нь шашны тулгуур багана юм. Мөргөл үйлдснээр бий болдог төгс төгөлдөр шинжүүдийг, өөр ямар ч ибадэтээр олж авах боломжгүй юм. Исламын ибадэтүүд дунд мөргөлийн нэр хүнд, бүх хишиг буяны оргил болох рү’етуллах буюу Аугаа Аллахыг харах зэрэгт оршино. Учир нь мөргөл бол итгэгчдийн мираж юм. Чин сэтгэлээрээ, зүй ёсоор нь үйлдэж буй мөргөл- дэлхий дэх кулуудын, Аллахад хамгийн ойр орших мөч болдог. Товчхондоо: дэлхий дээрх кул, Рабтай-

гаа уулзах уулзалт юм. Иймд Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань “Мөргөл бол миний нүдний туяа юм.”²²⁹ хэмээв. Тэрээр амьсгал хураах мөчдөө хүртэл үммэтдээ “мөргөлдөө анхаарал тавихыг”²³⁰ гэрээслэсэн байдаг.

5. Миражид, Тэнгэрийн хаалга Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д нээгдсэн нь, Түүний үүрэг зөвхөн Макка, Курайш ба Сакифаар хязгаарлагдаагүй, хамаг Орчлонгийн Нэбий ба Хорвоогийн Хүндэт Ноён гэдгийг нь харуулна.

6. Миражид, хүний эрдэм боловсролын хүрч чадах хамгийн сүүлийн цэгийг үзүүлжээ. Өөрөөр хэлбэл хүний манэви хөгжил дэвшлийн хязгаарыг тодорхойлжээ.

7. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг Мэсжид-и Харамаас Мэсжид-и Акса руу хүргэсэн нь түүхийн турш олон элч нар илгээгдсэн шашны энэ хоёр төвийн хоорондох бат холбоосыг маш тодорхой харуулсан байдаг. Түүнчлэн

Ислам, бүх тэнгэрлэг шашнуудыг дотроо агуулах бөгөөд Аллахын хувьд хүн төрөлхтөнд илгээсэн сүүлийн, цорын ганц тэнгэрлэг шашин болохыг илэрхийлнэ. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн Мэсжид-и Аксад бүх элч нарт имам хийсэн нь үүний бас нэг баталгаа болно.

Миражийн нөлөө

Оршигчдын Жаргалын Туяа маань Исра ба Миражийг Курайшийн мүшрикүүдэд мэдээлэх үедээ:

“—Жэбраил аа, овог аймаг минь Надад итгэж, хүлээн зөвшөөрөхгүй!” гэв.

229. Нэсаи, Ишрэтү’н-Ниса, 1.

230. Хар. Эбү Давуд, Эдэб, 123-124.

Жэбраил *-алэйхиссэлам-*:

“–Эбү Бэкир Чамд итгэн батална. Тэр чин үнэнч.” гэв. (Ибн-и Са’д, I, 215)

Мүшрикүүд Миражийн тухай сонсмогцоо шууд үгүйсгэж, хавь ойрыг тэр даруй хов живээр дүүргэв. Тэд үүнийг завшаан болгон итгэгчдийг эргэлзээ тээнэгэлзлээр хутган үймүүлж замаас нь гаргах гэж оролдоцгоов. Тэр бүү хэл Хазрат-и Эбү дээр ч очигдоов. Гэтэл тэр, Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д үлгэрт гардаг шиг чин үнэнч хэвээрээ:

“–Тэр юу гэж хэлсэн ч үнэн! Учир нь Тэр, хэзээ ч худал ярьдаггүй! Би Түүний хэлсэн бүхэнд шууд итгэнэ...” гэв.

Мүшрикүүд:

“–Чи, Түүнийг нэг шөнийн дотор Бэйтү’л-Макдист очоод ирсэн гэдэгт итгэж байгаа хэрэг үү?” гэгцгээв.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*:

“–Тийм ээ! Үүнд гайхах юм юу байна? Валлахи, Тэр надад шөнө эсвэл өдрийн аль нэг цагт өөрт нь Аллагаас мэдээ ирснийг хэлж, би Түүнийг баталж байна.” гэв.

Дараа нь Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* Хайрт Элчийн маань дэргэд очив. Тэр үед Расулуллах Кабад байсан бөгөөд юу болсныг Өөрөөс нь сонсоод:

“–Та зөв хэллээ, Расулаллах минь!..” гэв.

Түүний энэ баталгаанд сэтгэл хангалуун болсон Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Хазрат-и Эбү Бэкир лүү хорвоог гийгүүлэн мишээгээд:

“–Эба Бэкир ээ, чи «Сиддик» (чин үнэнч, шударга) билээ!..” хэмээв. (Ибн-и Хишам, II, 5)

Тэр өдрөөс хойш Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-* “Сиддик” нэрээр алдаршив.

Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-*ын адил, асхаб-и кирам ч мөн Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д итгэн баталцгаав.

Итгэгчдийг хуурч чадаагүй мүшрикүүд, энэ удаа Гэгээн Элчийг шалгахын тулд, Түүнд бараалхацгаав. Тэд Бэйт-и Макдисыг асууцгаав. Харин Аугаа Эрх, Бэйт-и Макдисыг Элчийнхээ нүдний өмнө авчрав. Аллахын Элч *-алэйхиссалату вэссалам-* нүднийх нь өмнө тодрох Бэйт-и Макдисыг ажиглан харангаа тэдний асуултад хариулав. (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 41; Тэфсир, 17/3; Мүслим, Иман, 276)

“–Мухаммэд ээ! Бидний хувьд жингийн цуваа Бэйтү’л-Макдисаас илүү чухал. Чи бидэнд түүний тухай мэдээлэл өг!” гэгцгээв.

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“–Би, тэр хөндийд тийм овгийнхонтой тааралдсан. Тэднийг нэг амьтны битүү чимээ айлгаж, тэмээнүүд нь ч зугтсан байв. Би тэдэнд алга болсон тэмээнүүдийнх байгаа газрыг зааж өгсөн!” хэмээв.

Цааш нь үргэлжлүүлээд:

“–Намайг Дажнаана гэдэг газар очиход, тийм овгийнхонтой тааралдлаа. Хүмүүс унтаж байв. Тэнд дотроо дүүрэн устай нэгэн сав байсан бөгөөд дээгүүр нь нэг юмаар бүтээсэн байлаа. Би бүтээлгийг нь нээж уснаас уусан.*²³¹ Дараа нь

231. * Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*: “Мусульманчууд гурван зүйлийг дундаа хэрэглэдэг: Өвс, ус ба гал.” хэмээн айлдав. (Эбү Давуд, Бүюү’, 60/3477)

Гэхдээ хэн нэгэн усыг савандаа хийж авсан байвал түүнийг эзэмшсэн болох бөгөөд, ийм тохиолдолд эзнийх нь зөвшөөрөлгүйгээр түүнийг

өмнөхтэй адил амыг нь бүтээсэн. Тэд одоо Бэйзагаас, Тэн'им өндөрлөг рүү бууж байх ёстой. Аянчдын урд нэг саарал ат, атан дээр нэг хар, нэг цагаан хоёр шуудай байгаа!"

Эдгээр хариултуудыг сонссон мүшрикүүд гайхшран биширч:

“–Лат ба Уззад тангараг өргөө, энэ бол жинхэнэ шинж тэмдэг юм.” гэцгээв. “Магадгүй сүүлд хэлсэн үг нь үнэн биш байх” гэж бодов. Ингээд тэд өнөөх өндөрлөгт очтол, аянчид үнэхээр гарч ирэв. Мүшрикүүд:

“–Валлахи, жингийн цуваа ирж байна! Саарал ат хамгийн урд нь явж байна!” гэцгээв.

хэрэглэх нь зөв биш юм. Гэтэл Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амыг нь тагласан савнаас ус уусныг яаж тайлбарлах вэ? Манай эрдэмтэд ингэж хариулав: Мунхаглалын үед Арабын заншил ёсоор аян замд явж байгаа хүнд бүх малын сүүг нь ашиглах нь зөвшөөрөгдсөн зүйл байв. Тэд малчиддаа анхнаас нь үүнийг маш сайн заан сургаж, хажууд нь ирсэн аяны хүнд сүү уухад нь саад хийж болохгүйг хүсдэг байв. Сүүг ингэж зөвшөөрч байхад, ус уух нь хориотой биш. Исламд ёс заншлын дагуу шийдвэр гаргахыг хүлээн зөвшөөрсөн байдаг. (Сүхэйлий, *Равду'л-Үнүф*, Бейрут 1978, II, 152)

Тийм болохоор Гэгээн Элч маань Миражаас буцахдаа аянчдын уснаас уусан нь цаг үе ба нутаг дэвсгэрийн хувьд хэвийн зүйл юм. Нөгөө талаас Аллахын Элч үүнийг Миражийн нэг шинж тэмдэг, баталгаа болгохыг хүсчээ. Үнэхээр ус уусныг нь сонссон мүшрикүүд “За, энэ гарцаагүй нэг шинж тэмдэг байна. Бид үнэн эсэхийг нь очиж шалгана? гэцгээв.

Өөр нэгэн хадис-и шарифад ингэж айлдав:

“Гурван бүлэг байдаг бөгөөд, Аллах Таала киямэт өдөр тэдэнтэй ярилцахгүй. Тэд: Хажуу дахь илүү уснаасаа аянчинд өгөөгүй хүн, үдээс хойш бараагаа зарахын тулд -худал- тангараг өргөсөн хүн ба халифаг сонгон батлаад, халифа түүнд (эд бараа) өгвөл амласандаа хүрч, өгөөгүй тохиолдолд хэлсэндээ хүрдэггүй хүн юм.” (Эбү Давуд, Бүюү’, 60/3474)

Хэлсэн ёсоор нь уг тэмээний шинж, яг таг нийцэж байв. Тэд бас аянчдаас усны савны тухай асууцгаав. Аянчид, амыг нь бүтээж үлдээсэн дүүрэн устай сав, дараа нь хоосон байсан тухай хэлцгээв.

Аллахын Элчийн ус уусан тухай энэ мэдээлэл нь, Миражийн үнэн бодитоор (бие махбод болон рух хамтдаа оролцон) хэрэгжсэнийг илэрхийлэх шинж тэмдгүүдийн нэг болно. Курайшийн мүшрикүүд дараагийн аянчдаас асуух зүйлээ асууцгаав:

“–Үнэн! Түүний хэлсэн хөндийд гэнэт чимээ гарч, манай нэг тэмээ үргэн зугтсан юм. Нэг хүн биднийг тэмээ рүү маань дуудаж байсан! Бид Түүний дуудсан газраас тэмээгээ олж барьцгаасан!” гэцгээв.

Түүнчлэн зарим нь тэднийг дуудсан хоолойг таньж “Тэр бол Мухаммэдийн дуу хоолой.” гэцгээв.

Курайшийн мүшрикүүд аянчид, тэмээ, малчдын тоо гээд бүхий л зүйлийг шалгаан асуухад Расулаллах -саллаллаху алэй-хи вэ сэллэм- бүгдийг нь үнэн зөв хариулав. Учир нь жингийн цуваа, Мэсжид-и Аксатай адил Расулаллахын нүдний өмнө харагдаж байлаа. Гэвч цоожтой зүрхнүүд үгүйсгэн зөрсөөр:

“–Энэ бол гарцаагүй илбэ.!” гэцгээв. (Ибн-и Хишам, II, 10; Ибн-и Сэйид, I, 243; Хэйсэмий, I, 75; Бэйхакий, Дэлаил, II, 356)

Аллах Таала:

أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ

“Бид анх туурвахдаа хүч мөхөстсөн гэж үү? Үгүй ээ, шинээр бүтээх тал дээр тэд л эргэлзээнд автацгаасан.” (Каф, 15) хэмээн айлдана. Бүх зүйлийг хоосноос бий болгосон Аллах,

кулаа Миражид гаргахаас илүү хялбархан юм юу байх вэ? Үүнийг хүлээн зөвшөөрөхгүй байгаа нь гагцхүү эрүүл ухааны хомсдолыг илэрхийлнэ.

Заяа муутай, ухаангүй, азгүй мүшрикүүд Миражид ч бас итгээгүй бөгөөд Алладын Расулыг шоолон тохуурхацгаав. Тэдний хийсэн зохимжгүй үйлдлүүд, Орчлонгуудын Элчийн хажууд байх хувь хишгээ бүрэн алдахад хүргэжээ. Үнэ цэнийг нь мэдэрч чадаагүй тэр аугаа хишгийг Маккачуудын гараас татан авах цаг нь болжээ. Учир нь тэд, Расуллахын нэр хүндээр бүтээгдсэнээ үл ойшоон, Түүний эсрэг ой ухаанд багташгүй бүдүүлэг, шударга бус байдлаар хандаж хэмжээнээсээ хэтэрцгээсэн юм.

Үнэхээр, хийх ганцхан зүйл үлдсэн байв: “Аллах, Хайрт Элчээ тэдний дундаас гарган аваад, Түүний үнэ цэнийг ойлгох өөр хүмүүс рүү илгээж хайрлах!..”

Үнэн хэрэгтээ Аугаа Эрх, Таифын аяны дараа төд удалгүй Кур’ан болон Расулд итгэж ам өгөх онцгой хүмүүсийн эхний хэсгийг Хайрт Элчдээ мэдээлэгч болгон илгээжээ...

НҮБҮВВЭТИЙН АРВАН ХОЁР БА АРВАН ГУРАВ ДАХЬ ЖИЛ

Акабагийн нэг дэх Би'ат

Мадинагаас Маккад ирж итгэлийн туяагаар гэрэлтсэн зургаан хүн, дараа жил нь арван хоёулаа болж ирцгээв. Тэд урьдын адил Акаба хэмээх газраа уулзацгаав.

Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* шинээр ирсэн хүмүүсийг тэвхидэд урив. Исламын сүр хүч, гоо сайхны тухай найзуудаасаа аль хэдийн сонссон тул тэд ч бас Расулуллахын урилгыг хүлээн авч мусульман болцгоов.

Энэ удаагийн уулзалтаар тэд, Оршигчдын Туяад би'ат хийсэн нь, анхны уулзалтаасаа онцлог болов. Мадиначууд Аллахын Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн гарыг бариад анхны би'атаа хийж ам өгцгөөв. Энэ би'атаас улбаалан Акабагийн хоёр дахь уулзалтыг “Акабагийн Нэг дэх Би'ат” хэмээн нэрлэжээ.

Мадинагийнхан тус би'атдаа Аллахын Элчид эдгээрийг амлав:

1. Аллахаас өөр юуг ч Түүнтэй зэрэгцүүлэн шүтэхгүй байх /ширкэд орохгүй/

2. Хулгай хийхгүй

3. Зинад ойртохгүй

4. Охидоо амьдаар нь булахаа болих

5. Хэнийг ч гүтгэхгүй

6. Аллах болон Элчийнх нь үгнээс гарахгүй. (Бухарий, Мэнакибу'л-Энсар, 43)

Мадиначуудын уг би'ат нь Исламын түүхэнд нэгэн эргэлтийн цэг болов. Үүний зэрэгцээ Хижаз болон Арабын бүх хойгт ноёрхож байсан ширк, харгислал дарангуйлал болон зохисгүй буруу ёс заншлуудыг үгүй болгох тал дээр ам өгсөнд тооцогдох юм.

**Мус'аб бин Үмэйрийг сургагч багшаар томилсон
ба Мадинаг Кур'анаар байлдан дагуулсан нь
(Нүбүввэтийн 12 дахь жил)**

Мадинагийн шинэ мусульманчууд шашнаа сурахын тулд Кур'ан-и Кэрим зааж, мөргөл үйлдүүлэн, исламыг зааж сургах-багш илгээхийг хүссэн захидал бичээд Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- руу явуулав. Аллахын Элч -*алэйхиссалату вэссэлам*- тэдэн рүү Мус'аб -*радъяллаху анх*-тай хамт²³², анхны итгэгчдийн нэг болох Абдуллах бин Үмм-и Мэктүтийг дагуулан явуулжээ.²³³

Мус'аб бин Үмэйр -*радъяллаху анх*- маш залуудаа үнэнийг олж харж чадсан бөгөөд, гэр бүлийнхэн нь түүнийг маш хатуугаар тамлан зовоож, өв залгамжлагчийнхаа тооноос хассан ч, зөв замаасаа огт хазайсангүй. Тэр хоосон ядуу, хэн ч үгүй ганцаараа үлдсэн мэт харагдаж байсан боловч дотроо

232. Ибн-и Са'д, I, 220.

233. Бухарий, Мэнакибу'л-Энсар, 46.

итгэлийн хайраар дүүрэн- жинхэнэ баян байв. Тэрээр исламыг түгээн дэлгэрүүлэх тал дээр домог болсон нэгэн юм.²³⁴

Мус'аб -*радъяллаху анх*-ыг Мадинад очсноос хойш Ислам, маш сайхан хөгжин дэлгэрч эхэлжээ. Гэгээн Элчийн томилсон энэ залуу сахаби, хүмүүст Аллахын шашныг ойлгуулахын тулд өдөр шөнөгүй ажиллаж эхлэв. Мус'аб -*радъяллаху анх*-ын энэ их хичээл зүтгэлийн хайранд Эс'ад бин Зүрара -*радъяллаху анх*- хамгийн эхэнд үнэний замд оржээ. Тэр, Мус'абыг гэртээ хүндэтгэн урьж бүхий л үйл хэрэгт нь тусалдаг байв.

Нэгэн өдөр тэр, Мус'абтай хамт Зафарынхны цэцэрлэг дэх худгийн эхэнд сууж байв. Абдүлэшхэлийнхний тэргүүлэгчдээс Са'д бин Муаз үүнийг сонсоод Үсэйд бин Худайрт хандан:

“—Чи ажлаа сайн мэддэг хүн. Чамд хэний ч тусламж шаардлагагүй. Тиймээс манай сул дорой ардын шүтлэгийг эвдэхээр ирсэн тэр хүмүүст “дахиад манай хороололд бүү ир” гэж сануул! Эс'ад миний хамаатан биш байсан бол энэ ажлыг би өөрөө хийх байсан юм.” гэв.

Үсэйд жадаа авч тэдэн дээр очоод, нэлээд ширүүн дуугаар:

234. “Бид Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- тэй хамт мэсжидэд сууж байтал Мус'аб орж ирэв. Тэр олон өөдөс, халааснаас бүрдсэн ганцхан цамц өмссөн байв. Аллахын Элч түүнийг харангуутаа өмнө нь Маккагийн хамгийн өнгөтэй өөдтэйг нь хэрэглэдэг байсан үеийг нь одоогийн байдалтай нь харьцуулан уйлаад, ингэж хэлэв:

«—*Та нарын нэг нь өглөө өөр, үдээс хойш бас өөр гоё сайхан хувцас сольж өмсөн, өмнө нэг таваг тавиад, нөгөөг нь хурааж, гэрээ Кабаг бүтээсэн даавуугаар бүрхдэг байсан бол ямархуу байдалтай байх байсан бол!*»

«—Аллахын Элч ээ, тийм тохиолдолд мэдээж бидний байдал одоогийнхоос илүү сайн байх болно. Учир нь тийм нөхцөлд бид ахуйн асуудлууддаа санаа зоволгүй, өөрсдийгөө залбирал мөргөлд зориулна.» гэцгээв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ингэж айлдав:

«—*Эсрэгээр нь өнөөдөр та нар тэр өдрөөс илүү буянтай байдалд байна.*»” (Тирмизий, Киямат, 35/2476)

“–Та нар энд яах гэж ирсэн юм? Хажуудаа дагуулсан энэ гадны хүнээр бидний шүтлэгийг эвдүүлэхээр авчраа юу?! Дахиад ийм юм бүү хий! Хэрвээ аминдаа хайртай бол эндээс бушуухан холд!” гэв.

Маш гярхай, ухаалаг сахаби Мус’аб *-радъяллаху анх-*түүнд:

“–Жаахан суугаад миний хэлэх үгийг сонсоно уу? Чи ухаантай хүн байна. Хэрэв миний үг чамд таалагдвал хүлээн зөвшөөр, таалагдахгүй бол бүү хүлээн зөвшөөр.” гэв

Үсэйд:

“–Энэ харин боломжтой, чиний зөв!” гээд жадаа газар хатгаад тэдний дэргэд суув. Мус’аб, Исламын тухай ярьж, Кур’ан-и Кэримээс уншив.

Үсэйд Кур’ан-и Кэримийг сонсож эхлэв үү, үгүй юу Исламын гэрэл нүүрэнд нь туяаран гялалзаж, зүрх нь уярч зөөлрөв. Тэрээр Кур’ан-и Кэримийн тухай:

“–Энэ ямар гоё, ямар агуу үг вэ!²³⁵ Та нар энэ шашинд орохыг хүссэн үедээ юу хийдэг вэ?” гэв.

235. Үсэйд *-радъяллаху анх-* Аллахын Үгийн гоо сайхныг анх учрахдаа л анзаарсан бөгөөд амьдралынхаа туршид түүнийг хайрлан, магтан биширч уншдаг байв. Тэрээр ингэж ярина:

“Би нэгэн шөнө Бакара сураг уншиж байлаа. Гэтэл дэргэд минь уяатай байсан морь гэнэт үргэн цовхчиж эхлэв. Би уншихаа түр азнаад хартал морь тайвшрав. Намайг дахин уншиж эхэлтэл морь минь дахиад л цовхчиж эхлэв. Хүү Яхяаг минь морь гишгэх вий хэмээн санаа зовж, түүнийг дэргэдээ авлаа. Тэр үед тэнгэр лүү хартал над дээр гэрэл туяатай төсөөтэй зүйлс байхыг харлаа. Дараа нь тэд тэнгэр өөд өгссөөр алга болцгоов. Өглөө юу болсныг Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д ярихад, Тэр надад:

«–*Уни Үсэйд ээ, уни!*» хэмээв... ==>

Үсэйд *-радъяллаху анх-* босч, Хазрат-и Мус'аб ба Эс'ад -радъяллаху анхүмаа- нарын зааснаар гусул авч (бүтэн биеэ угааж) хувцсаа цэвэрлэн шэхадэт хэлээд исламд оров. Дараа нь хоёр рэкат мөргөл үйлдээд:

“–Би ардаа нэгэн хүн үлдээсэн. Хэрэв тэр та нарын үгэнд орвол манай овгоос хэн ч түүнийг эсэргүүцэж чадахгүй. Тэр бол Са'д бин Муаз юм! Би одоо түүнийг, та нар луу явуулна!” гэв.

Са'д ихэд уурлан хилэгнэсэн байдалтай тэдний дэргэд ирэв. Харин эцэст нь тэр ч гэсэн Хазрат-и Үсэйд шиг Мус'аб *-радъяллаху анх-*ыг сонсмогцоо мусульман болов. Тэр дараа нь овог аймгийнхныхаа дэргэд очоод:

“–Аяа Абдүлэшхэлийн удмынхан! Та нар намайг ямар хүн гэж боддог билээ?” гэж асуув. Тэд:

Дараа нь:

«–Үсэйд ээ! Чиний харсан тэр зүйлсийг юу гэдгийг мэдэх үү?» хэмээн асуув.

«–Үгүй» гэхэд минь.

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

«–Тэд бол Кур'ан уншихыг чинь сонсохоор ирсэн мэлэкууд юм. Хэрэв чи үргэлжлүүлэн уншсан бол өглөө хүртэл чамайг сонсох байсан юм. Мөн тэр мэлэкууд хүмүүст харагдахаар ил гарч ирцгээх байлаа.» хэмээв.” (Бухарий, Фэдаилу'л-Кур'ан, 15)

Аиша -радъяллаху анхаа- өгүүлрүүн:

“Үсэйд бин Худайр -радъяллаху анх- хамгийн эрдэмтэй сахабий нарын нэг байв. Тэрээр үргэлж ингэж хэлдэг байв:

«Хэрвээ би энэ гурван байдлын аль нэгийг нь үргэлж баримталж чадсан гарцаагүй диважингийнх болох байв: Кур'ан-и Кэримийг уншсан эсвэл сонссон үед, Расулуллахын хутбаг сонсох үед болон нэг шарил харсан үед. Тийм ээ, би хэзээд л шарилтай тааралдахдаа түүнд тохиосон зүйл (үхэл) надад ч гэсэн тохион, түүний очих газар, би очих юм шиг боддог.»” (Хахим, III, 326/5260)

“–Чи бол бидний ноён, бидний хувьд хамгийн эрхэм хүндтэй удирдагч маань билээ.” гэсэнд, Са’д *-радъяллаху анх-*:

“–Та нар Аллах болон Расулд нь итгэх хүртэл та нарын эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүдтэй ярих нь надад харам/хориотой болог” гэв.

Яг тэр, өдрийнхөө орой нь гэхэд тэр овгоос ганц хүн үлдэлгүй бүгд мусульман болцгоов. (Ибн-и Хишам, II, 43-46; Ибн-и Са’д, III, 604-605; Ибн-и Эсир, *Үсдү’л-Габэ*, I, 112-113)

Хазрат-и Мус’аб *-радъяллаху анх-*, Сэлимэ удмынхны томчуул дундаас Амр бин Жэмүхийг Исламд урьж, Юүсүф сурагийн эхний найман аяатыг уншиж өгөв. Амр бодохын тулд жаахан хугацаа өгөхийг хүссэн ч шийдвэрээ гаргаж чадахгүй байлаа. Тиймээс Амраас өмнө мусульман болсон хүү Муаз болон овгийнх нь мусульман залуучуудтай тохиролцож, нэгэн шөнө аавынх нь баримлан шүтээнийг нууцаар аваад, ойролцоох хог хаягдлын нүх рүү хаяв. Өглөө нь үүнийг харсан Амр маш их айж, баримлаа нүхнээс авч цэвэрлэн, сайхан үнэр түрхээд байранд нь тавив.

Энэ үйл явдал хэдэн хоног давтагдсан тул, өөрийгөө хамгаалаг гэж (мэдээж ингэж чадахгүй) баримлынхаа хүзүүнд сэлмээ зүүв. Дараа өдөр баримлаа мөн л нөгөө нүхэнд байгааг хараад, мөргөн залбирдаг шүтээн нь амьгүй шавран баримал тул ямар ч нэмэргүй, өөрийгөө ч хамгаалж чадахгүй гэдгийг тэр ухаараад ширкийн харанхуйгаас гарч Исламын гэрэлт өглөөтэй золгов. Тэрээр, Гэгээн Элч *-алэйхиссалату вэссэлам-*ийн тусламжтайгаар төөрөлдсөн замаас өөрийг нь аварсан Аллахад талархан, магтав. Дараа нь тэр, ард түмнээ Исламд уриалан дуудав.²³⁶

236. Ибн-и Хишам, II, 61-63; Зэхэбий, *Сиер*, I, 182.

Мадинад Исламыг ингэж сайхнаар хүлээн авсныг сонссон Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* болон Маккагийн мусульманчууд маш их баярлан хөөрцгөөв. Тиймээс тэр жилийг “Баяр Баясгалант Жил” гэж нэрлэжээ. Учир нь үүнээс хойш Мадина, Исламын өлгий нутаг болоход бэлэн болж байв.

Хүндэт Элч *-алэйхиссалатү вэссэлам-* маань айлдруун:

“Улс орнууд сэлмээр эзлэгдэв, харин Мадинаг Кур’анаар эзлэв.” (Бэззар, *Мүснэд*, №: 1180; Руданий, №: 3774)

Акабагийн хоёр дахь Би’ат (Нүбүввэтийн 13-р Жил)

Акабагийн хоёр дахь уулзалтаас хойш нэг жилийн дараа Мадиначууд, мөн хажжийн улиралд Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*тэй уулзацгаав. Энэ удаа далан таван хүн ирснээс хоёр нь эмэгтэй байв.

Тэд дахин Аллахын Элчид би’ат хийцгээв. Үүнийг “Акабагийн Хоёр дахь Би’ат” хэмээн нэрлэцгээв.

Тэднийг тэргүүлж ирсэн Мус’аб *-радъяллаху анх-* өөрийн гэр лүүгээ явахаас өмнө Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн хажууд очоод энсар, Исламыг хурдан хүлээн авсан мэдээг дуулгав. Гэрэлт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Мус’абын авчирсан мэдээнд баясан догдлов.

Хазрат-и Мус’абыг гэртээ ирэхээсээ өмнө Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* дээр очсныг сонссон түүний мүшрик ээж нь маш ихээр уурлав.

Харин Мус’аб маань:

“–Би Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ээс өмнө хэний ч хажууд очихгүй, Түүнийг байхад өөр хэнийг урьтал болгох билээ дээ.” гэв. Тэрээр Расулуллахаас зөвшөөрөл авч

ээжийнхээ дэргэд очоод түүнийг Исламд урив. (Ибн-и Са'д, III, 119)

Асхаб, Расулаллахыг ингэж л хайрладаг байв.

Жабир -*радьяллаху анх*- өгүүлрүүн:

“Тэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- маань өөрийг нь болон мусульманчуудыг хамгаалах газар хайж байхад хэн ч тэдэнд үүдээ нээсэнгүй. Энэ хэцүү өдрүүдэд, Аллах Таала биднийг Есриб (Мадина)-аас Түүн рүү илгээсэн бөгөөд бид итгэж үнэмшин, түүнийг хамгаалсан юм. Манайхны хүн Аллахын Элч дээр очоод, үнэнд итгэхэд Аллахын Элч маань түүнд Кур’ан уншиж өгдөг байв. Тэр хүн гэртээ харихад, гэр бүлийнхэн нь тэр чигээрээ түүнийг дагаж мусульман болдог байв. Энсарын гэрүүд дотор исламын тухай сонсоогүй нэг ч айл үлдээгүй тул бид нэг дор цугларан:

«—Маккагийн уулуудад, Расулуллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг хэр удаан дарангуйлал, саад бэрхшээл дунд үлдээх вэ, бид?!» гэж ярилцаад, хажжийн улиралд би’ат хийхээр Түүн дээр очицгоов.” (Ахмад, III, 322; Хахим, II, 681-682)

Энэ аз жаргалтай хүмүүс, Расулуллахыг дэмжихийн тулд Акаба хэмээх газар уулзахаар тохиролцов. Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Мадиначуудад:

“—*Унтсан хүмүүсийг бүү сэрээгээрэй, цаг нь болохоор уулзах газраа ирээгүй хүнийг бас бүү хүлээгээрэй!*” хэмээв.

Шөнө дунд болоход тэд, тохиролцсон ёсоороо Акабад очоод Түүнийг хүлээхэд, Хүндэт Расулаллах маань авга ах Аббасынхаа хамт ирэв. Тэр үед Аббас хараахан мусульман болоогүй байсан ч Эбү Талибын дараа ачийгаа хамгаалалтдаа авчээ. Мадиначууд, Аллахын Элчийг нутагтаа урьсанд Аббас, тэдэнд хандан:

“–Мадиначууд аа! Бид, Түүнийг дайснуудаас нь хамгаалав. Хойшид ч хамгаалсаар байх болно. Бидний хувьд Түүний эзлэх байр суурь өндөр. Та нар хайр хүндэтгэлээсээ болоод илүү аюулгүй байлгахын тулд Түүнийг Мадинад урьж байна. Тэр ч гэсэн үүнийг хүсэж байгаа. Харин та нар Түүнийг баттай хамгаалж чадахаар бол нутагтаа аваачаарай. Би, та нараас Түүнийг орхихгүй, хуурахгүй гэсэн баттай амлалт авмаар байна. Учир нь та нарын хөрш еврейчүүд- миний ачийн дайсан юм. Тэднийг занга тавихгүй гэдэгт би итгэлгүй байна. Хэрэв та нар арабын овог аймгуудтай тулвал, тэдэнтэй дайтаж чадахаар хүчтэй бол энэ үүргийг хүлээн авч болно. Хоорондоо сайн зөвлөлдөн ярилцаад, дараа нь энэ тухай бодоорой! Хэрэв Түүнийг дэргэдээ авсныхаа дараа дайснаас айж, Түүнд тусалж чадалгүй эсрэг талын гарт алдаж магадгүй гэж эргэлзэж байгаа бол одооноос энэ урилгаа буцаан авагтун! Та нар дотроос ярихыг хүсч байгаа хүн байвал яриарай, харин яриагаа уртасгаж болохгүй. Учир нь хаа сайгүй мүшрикүүдийн харуул, тагнуулууд байгаа! Уулзалт тарсны дараа энэ байдлаа нууц хэвээр нь байлгаарай!” гэж хэлэв.

Тэдэн дундаас Эс’ад бин Зүрара -*радъяллаху анх*- босоод Аббасын санаа зовсон сэтгэлд хариулах зорилгоор ингэж ярив:

“–Расулаллах аа! Та биднийг дээр үеэс шүтэж байсан шашнаа орхиж өөрийнхөө шашинд орохыг уриалав. Энэ нь маш хүнд хэцүү зүйл байсан ч бид, Таны саналыг хүлээн авсан. Та биднийг хол ойрын бүх мүшрик хамаатан садан, хөрш, танилуудтайгаа харьцаагаа тасал гэж урьсан! Энэ ч бас маш хэцүү хүнд байсан ч, бид тэр саналыг тань бас хүлээн зөвшөөрсөн! Зөвхөн овог аймгийнхан нь ч биш, авга ах нар нь ч хүртэл алахыг хүсдэг Хүнийг хамгаалах гэж байгаагаа бид ойлгосон. Тэгсэн ч бид Таны энэ саналыг хүлээн зөвшөөрсөн. Аллахын Элч минь! Бид өөрсдийгөө, хүүхдүүдээ, эмэгтэйчүүдээ

хамгаалдаг шигээ Таныг ч бас хамгаална. Хэрвээ бид энэ амлалтандаа хүрэхгүй бол, Аллахын гэрээг эвдсэн азгүй хүмүүс болог! Расулаллах аа! Энэ бол бидний Танд үнэнч байх тангараг юм шүү! Гагцхүү Аллах Таалагийн тусламжид хоргодъё!”

Түүний дараа Абдуллах бин Раваха *-радъяллаху анх-* босоод:

“–Аллахын Элч ээ! Раб болон Өөрийнхөө төлөө та биднээс хүссэн зүйлээ нэхэж болно.” гэв.

Аллахын Хайрт -алэйхи экмэлү’т-тэхаяа- Элч маань:

“–Кул Раббынхаа төлөө: Аллахыг өөр зүйлтэй эн зэрэгцүүлэхгүй байх нь шаардлага юм.

Би өөрийнхөө төлөө: Та нарамь нас, эд бараагаа хамгаалдаг шигээ, намайг ч бас тэгж хамгаалахыг хүсч байна.” гэв.

Мадинагаас ирсэн ариун асхаб:

“–Энэ бүхний хариуд, бидэнд юу байгаа вэ?” хэмээн асуухад

Хайрт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-:

“–Диваажин байгаа!” гэж хариулсанд, тэнд байсан хүмүүс:

“– Үнэхээр ашигтай наймаа байна! Бид үүнээс татгалзахгүй, татгалзахыг хүсэх ч үгүй!” гэцгээв. (Ибн-и Кэсир, *Тэфсир*, II, 406)

Абдуллах бин Раваха *-радъяллаху анх-* Мүтэ дайнд энэхүү ашигтай наймаагаа гүйцээн исламын төлөө амиа алдав. Тэрээр, дайнд шэхид болох тухай мэдээг Гэгээн Элчээс сонссон ч, өөрийн хүслээр дайнд оролцож, эд бараагаа төрийн санд, амь насаа Аугаа Аллахад зориулаад гайхамшигт диваажин руу нисэн одсон юм. Бусад сахабийчууд ч мөн адил Аллахын

замд хичээн зүтгэж, би'атдаа үнэнч хэвээр, манэви наймаагаа арвижуулжээ.

Мадинагийн мусульманчуудын хийсэн энэхүү би'атын тухай уг аяатууд буув:

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ
يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْقُرْآنِ وَمَنْ أَوْفَى بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبْشِرُوا
بِبَيْعِكُمُ الَّذِي بَايَعْتُمْ بِهِ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“Аллах, Өөрийнх нь замд тулалдаж байхдаа амийг нь хороож эсвэл амиа алдсан итгэгчдийн эд хөрөнгө, амь насыг нь худалдан авч хариуд нь диваажинг тэдэнд өгчээ. Энэ бол Тэврат, Библи болон Куран сударт агуулагдсан Аллахын жинхэнэ амлалт юм. Аллахаас илүү амлалтдаа хүрч чадах хэн байх вэ дээ! Тиймээс хийсэн наймаандаа сэтгэл хангалуун байгаарай. Энэ бол хамгийн том аз жаргал юм.” (эт-Тавба, 111)

Үүний дараа бас хэдэн хүн үг хэлэв. Тэдний дараа Гэгээн Элч маань Мадиначуудад Кур'ан-и Кэрим уншиж, Исламын тухай ярив. Дараа нь ямар нөхцлөөр би'ат хийхийг нь тайлбарлаад өмнөх нөхцлүүд дээр эдгээрийг нэмж энэхүү би'атад дурдав:

1. Удирдах эрх, мусульманы гарт байсан тохиолдолд түүнийг эсэргүүцэхгүй байх

2. Аллахын замд орсноос болоод мүшрикүүд болон бусад үгүйсгэгчдийн буруутган зэмлэхээс үл айх.

3. Элбэг хангалуун эсвэл гачаал хомсдолтой, баяр жаргалтай эсвэл гуниг зовлонтой ямар ч үед Аллахын Элчийг дуулгавартай дагах, Түүнийг өөрийнхөө аминаас илүүд үзэх, ямар ч нөхцөлд Түүнийг үл эсэргүүцэх.

Гэгээн Элч маань:

“Дундаасаа надад арван хоёр накиб²³⁷ гаргахтун! Тэд аймгийнхаа төлөөлөгч нь болог!” хэмээв.

Хазрэжээс 9, Эвс аймгаас 3 буюу нийт арван хоёр накибыг Мадинагийн мусульманчууд гаргацгаав.

Гэгээн Элч маань төлөөлөгчдөд хандан:

“Хаварийчууд, Иса бин Мэрьемийг батлан даасан шиг, та нар ч гэсэн ард түмнийхээ батлан даагч нь юм. Би бас мусульман болсон ард түмнийхээ батлан даагч билээ!” гэв.

Накибчууд:

“Тийм!” гэгцгээв.

Гэгээн Элчийн авга ах Аббас нэгэн модон доор Хайрт Дүүгийнхээ гарыг барьж Мадинагийн мусульманчуудыг нэг нэгээр нь би’ат хийлгэв.

Энэ би’атад Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-уригдаж Мадина руу нүүх шийдвэр гарав. Учир нь тэр үеийн Есриб буюу Мадина, бүх талаараа Исламыг хүлээн авахад бэлэн болсон байв.

Уг би’ат, шөнө болсон тул Маккагийн мүшрикүүд юу ч мэдээгүй байлаа. Би’ат явагдаж дуусах үед Акабагаас нэгэн шэйтан:

237. Накиб: Төлөөлөгч. Улс эсвэл аймгийн тэргүүн эсвэл төлөөлөгч.

“–Минагийн ард иргэд ээ! Курайшийн зон олон оо! Мухам-
мэдийн хажууд цуглан, шашнаа сольсон хүмүүс та нартай дай-
тахаар гэрээ хийн тохиролцсоныг та нар мэдээгүй хэрэг үү?!”
гэж маш чангаар орилон хашгирав.

Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань:

“–Энэ дуу та нарыг бүү айлгаг! Тэр бол Алладын дайсан
Иблисийн дуу юм! Алладын дайсан аа, чи сонс! Би чамайг ч
гэсэн ялан дийлэх болно!” гээд, дараа нь мусульманчуудад:

“–Та нар бушуухан хонох газар луугаа тарцгаа!” хэмээн
айлдав.

Аббас бин Убадэ -радъяллаху анх-:

“–Чамайг үнэн шашин болон номтой илгээсэн Аллахад
тангараглая, Чамайг хүсвэл бид, Минагийн ард иргэдийг ч бас
сэлмээр цавчина!” гэв.

Гэгээн Элч маань:

“–Бид ийм зарлигтай ирээгүй! Та нар одоо байр байр луу-
гаа харьцгаагтун!” хэмээв.

Мусульманчууд хоноглох газар луугаа хариад өглөө
болтол унтав. Өглөөгүүр Курайшийн зарим мүшрикүүд,
мусульманчуудын байрласан овог аймгийнхны хэсэгт ирж
Оршигчдын Туяатай гэрээ хийсэн эсэхийг асууцгаав. Энэ
тухай юу ч мэдээгүй хүмүүс, тийм зүйл болоогүй хэмээн
мүшрикүүдэд тангараглав. Гэвч Курайшийн мүшрикүүд
Акабагийн Би’атын тухай эрэл хайгуулаа үргэлжлүүлсээр байв.
Ингээд Би’атын тухай мэдээ үнэн байсныг олж мэдэнгүүтээ
Мадинагийн замуудыг хааж, мусульманчуудыг барьж авахаар
зүт бүрт зэвсэгтэй хүмүүс илгээцгээв. Тэд замдаа Са’д бин
Убада -радъяллаху анх-ыг бариад:

“–Чи Мухаммэдийн шашинд орсон уу?” гэж асууцгаав.

“–Тийм!” гэсэн хариултыг сонсоод Са’дын хоёр гарыг, хүзүүнээс нь бөхлөн уяж, түүнийг зодож үснээс нь чирсээр Маккад аваачицгаав. Тэнд түүнийг тамлан зовоож эхэлтэл Жүбэйр бин Мут’им²³⁸ ба Харис бин Харб нар ирээд Са’д -*радъяллаху анх*-ыг мүшрикүүдийн гараас аварцгаав. Учир нь Са’д, тэдэнд тусалж шударга бус зүйлээс хамгаалж байжээ.

Тэр хооронд Мадинагийн итгэгчид цуглараад, түүнийг яаж аврахаа ярьж байтал Са’д -*радъяллаху анх*- гарч ирэв. (Ибн-и Хишам, II, 47-57; Ибн-и Са’д, I, 221-223; III, 602-603; Ахмад, III, 322, 461, 462; Хэйсэмий, VI, 42-44)

Ибн-и Аббас -*радъяллаху анх*- өгүүлрүүн:

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Хазрат-и Эбү Бэкир болон Хазрат-и Умар нар мүшрикүүдээс зугтан Мадина руу нүүсэн тул тэд ч гэсэн мухажирчуудын нэг юм. Тэдэнтэй адил энсарууд ч гэсэн мухажир болов. Тэд Акаба шөнө, ширкийн нутаг байсан Мадинагаас Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн дэргэд ирцгээсэн билээ. (Нэсаи, Бий’ат, 13)

Акабагийн Би’атууд, зөвхөн арван хоёр эсвэл далан таван хүний биш, бүх мусульманчуудын Аллах Таалатай хийсэн гэрээ юм.

238. **Жүбэйр бин Мут’им** -*радъяллаху анх*- нь Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн хамаатнуудын нэг юм. Тэр олон жил Исламыг хүлээн зөвшөөрөөгүй бөгөөд Гэгээн Элчийг алах шийдвэр гаргасан цуглаанд оролцож явсан удаатай. Жүбэйр, Бэди́р Дайнд мүшрикүүдийн эгнээнд дайтаж, Ухуд Дайнд боол Вахшийгаараа Хазрат-и Хамзаг хөнөөлгөжээ. Гэвч Хүдэйбиегийн Бүслэлийн дараа (628 онд) үнэний замд орж чин сэтгэлээрээ мусульман болов. Уяхан сэтгэлтэй, ирээдүйн сэхээтэн болсон Жүбэйр нь жаран хадис дамжуулав. Тэрээр хижрий тооллын 58 / билгийн тооллын 678 онд Мадинад, Аллахын энэрэлд хүрэв.

Энэ дэлхий бол ахиратыг худалдаж авах зах юм. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-тэй хийсэн уг би'атад бид ч гэсэн бүх сэтгэл зүрхээрээ оролцож, асхаб-и кирам шиг “хамгийн ашигтай наймаа”-г хийх хэрэгтэй.

Мус'аб -раджяллаху анх- Мадинад ирсэн нь Исламын суурь болов. Бид ч гэсэн зүрх сэтгэлүүдэд Исламын суурийг бий болгох хэрэгтэй. Тэблиг хийгч хүн шаардлагатай бол айл бүрийн үүдийг тогшин, байр байдлаараа үлгэр жишээ үзүүлэх шаардлагатай. Исламыг таниулах гэж буй хүний зүрх, Аллах болон Элчийнх нь хайраар дүүрвэл, Мус'аб -раджяллаху анх- шиг бүхий л зүйлээ Исламын төлөө зориулж Аллахын таалалд нийцэж чадна.

Маккагийн эриний анализ/шинжилгээ

Маккагийн эрин буюу мусульманчуудыг арван гурван жилийн турш зовоосон мүшрикчүүдийн дарамт шахалтыг энэ таван зүйлд хувааж болох юм:

1. Шоолох.
2. Доромжлох.
3. Тамлах.
4. Бүх төрлийн худалдаа наймаа, харилцаа холбоог таслах (бойкот).
5. Мусульманчуудыг нүүхээс өөр аргагүй байдалд оруултал хүнд хэрцгийгээр харгислан зовоох, хөнөөх.

Тэдний ийм байдлыг Аугаа Аллах, ингэж мэдээлэв:

إِنَّ الَّذِينَ أَجْرُمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ
وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا
فَكَهِينُونَ إِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُونَ

“Тэр нүгэлтнүүд, мусульманчуудыг шоолон, тохуур-
хаж инээцгээдэг байв. Тэднийг урдуур нь зөрж өнгөрөхөд,
бие бие рүүгээ нүдээрээ дохилцон, доромжилдог байв. Тэд
(шоолж доромжилсноосоо болоод) гэртээ их л баясгалан-
тай харьцгаадаг байв. Мөн тэд итгэгчдийг харахдаа «Тэд
гарцаагүй төөрөлджээ!» гэдэг байв.” (эл-Мутаффикийн, 29-32)

Үүний хариуд, ямар үйлдэл хийх ёстойгоо Аллахын Элч
-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- вахийн тусламжтайгаар мэдэж
аваад, эдгээр аргыг дагаж мөрдөв:

1. Итгэгчийн зүрх сэтгэл дэх дотоод хүчийг нэмэгдүүлэхийг
хичээх.
2. Саад бэрхшээл, дарлал зовлонг тэвчих.
3. Сайхан сургамжуудаар зөвлөгөө өгөх
4. Зогсолтгүй тэмцэх, эсэргүүцлээ үргэлжлүүлэх.
5. Аугаа Аллахад бууж өгөн, хувь тавиландаа сэтгэл хан-
галуун байх

Эдгээр аргуудын үр дүнд Аллахын Элч -саллаллаху алэй-
хи вэ сэллэм- хүсэл зорилгынхоо бүхий л саад бэрхшээлийг
амжилттай даван туулж чаджээ. Урт удаан үргэлжилсэн зовлон
зүдгүүрийн эцэст бүх нөхцөл боломж нь бүрдсэн Мадинагийн-
хан бөөн бөөнөөрөө итгэх хувийг хүртжээ. Аллахын Элч -сал-
лаллаху алэйхи вэ сэллэм- исламыг таниулахаар ихээхэн итгэл

найдвар тээж Тайфад очсон боловч чулуудуулж, хөөгдөн гарав. Гэтэл жаргалант Мадина, Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг очихоос өмнө исламыг тэврэн угтжээ. Ислам, тэрхүү газар шороонд тэнгэрлэг баталгаагаар хурдан өсч, маш богино хугацаанд Гэгээн Элч болон мусульманчуудад үүдээ дэлгэн угтах боломжийг бүрдүүлжээ.

Нэгэн гүн ухаантан, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн амжилтад хүрсэн түүхийг судлаад, Түүний ямар гайхамшигтай суут хүн байсныг ингэж тодорхойлов:

“Зорилго- том, арга барил- жижиг, үр дүн- агуу байх нь хүний авьяас билгийн хамгийн том гурван хэмжүүр гэж үзвэл, орчин үеийн түүхийн хамгийн агуу хүмүүсийг (Хазрат-и) Мухаммэдтэй зүйрлэж хэн зүрхлэх билээ?” (А. де Ламартэн, *L'histoire de la Turquie*)

Харгислал дарангуйлалд дарлагдсан мусульманчуудын, арван гурван жилийн эцэст, Аллах Таала нүүх зөвшөөрөл өгөв. Арван гурван жил үргэлжилсэн тэр их зовлон зүдгүүрийн дараа мусульманчуудын итгэл үнэмшил төгс төгөлдөрт хүрч, зүрх сэтгэл нь эрдэм билиг, гэрэл гэгээ, эрч хүчээр дүүрсэн байлаа. Өөрөөр хэлбэл мусульманчууд, итгэл үнэмшлийнхээ шанг хүртэцгээжээ.

Тухайн үед Мадинад, бүх хүн төрөлхтөнд үлгэр жишээ болох Исламын улс төр ба иргэншлийн суурь тавигдаж, итгэлийнхээ хүчээр аливаа саад бэрхшээлд бууж өгөхөөргүй, бат бөх хүмүүс боловсруулагджээ. Энэ хүмүүс, бүх үммэтэд замчлан (зүг чиг заах) одод болж хувирчээ.

Маккий аяатуудын шинж тэмдгүүд

Анх буусан аяатууд тэвхидэд урих, үхсний дараа дахин амилах өдөрт итгэх, итгэгчдэд диваажингийн тухай сайхан мэдээг дуулгах, үгүйсгэн эсэргүүцэгчдэд там байгааг сануулсан агуулгатай байв. Энэ тухай тус тусынх нь баримтаар хүмүүсийн итгэл үнэмшлийг баталгаажуулсны дараа, дүрэм журамтай холбоотой зарлиг тушаалууд бууж эхлэв. Учир нь хүмүүс мухар сүсэг, буруу дадал зуршилдаа хэт автсан байсан тул тэдгээрээс салах нь тийм ч амар байсангүй. Тэднийг буруу ёс заншлаас нь цэвэрлэхийн тулд алхам алхмаар урагшилж байсан нь үнэн зөвд дасах хамгийн оновчтой арга байв.

Хазрат-и Аиша эх маань өгүүлрүүн:

“Анх муфассал суранууд²³⁹ бууж байв. Тэнд диваажин ба тамыг дурдсан байв. Харин халал, харамтай холбоотой дүрэм журмууд Ислам тогтворжиж, хүмүүсийн итгэл бишрэл батажсаны дараа бууж эхлэв. Хэрэв эхэнд нь:

«–Архи бүү уу!» зарлиг ирсэн бол хүмүүс:

«–Бид архийг огт орхихгүй!» гэгцгээх байв.

Мөн шууд:

«–Зина бүү хийцгээ!» гэж тушаасан бол хүмүүс:

«–Бид зинаг огт орхихгүй!» гэж эсэргүүцэх байв.

Намайг Маккад, тоглоом тоглодог жаахан хүүхэд байхад Хазрат-и Мухаммэд *-алэйхиссалатү вэссэлам-д*:

239. муфассал суранууд нь богино буюу Куран судрын төгсгөл хэсэгт байрлах суранууд юм. (Үүнд олонхийн үзлээр 50 дахь сура Кафаас эхлээд Наас хүртэлх суранууд болно)

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَىٰ وَأَمَرٌ

“Үгүй ээ, тэдэнд амласан (жинхэнэ тамлалын) цаг бол кияамэт. Тэр үнэхээр аймшигтай, маш хэцүү цаг юм.”
(эл-Камэр, 46) (зэрэг итгэл болон кияамэтийн тухай) аяатууд буужээ. Харин (ёс зүйтэй хамааралтай дүрэм журам агуулсан) Бакара ба Ниса суранууд, намайг Түүний дэргэд байхад (Мадинад) буув.” (Бухарий, Фэдаилү’л-Кур’ан, 6)

Маккий сурануудын хэв маяг нь богино, гүн гүнзгий утгатай бөгөөд ширк болон баримал шүтээнийг эрс эсэргүүцсэн хандлагатай байв. Учир нь Маккагийн мүшрикүүд уран зохиол, яруу найргаар өрсөлддөг уран цэцэн үгтэй хүмүүс байсан тул төгс, яруу сайхан үг хэллэг тэдэнд нөлөөлөх боломжтой байв.

Иймээс Аллах Таала мүшрикүүдийн уран зохиол дахь түвшнийг хумхийн тоос болгож, “Хуруф-и Мукаттаа”-г хэрэглэсэнд тэдний оюун ухаан төөрөлдөн гашилж байв. Хуруф-и Мукаттаагаар эхэлдэг суранууд (Бакара ба Ал-и Имраныг эс тооцвол) бүгд Маккий суранууд юм.

Уг шинжээс болоод анхны аяатуудын уран зохиолын хэв маяг нь маш хүчтэй нөлөөтэй байсан бөгөөд уран сайхан хэмнэлээрээ сонсогчдынхоо зүрх сэтгэлд шууд хүрч, тэднийг дурлуулж байв.

Маккад буусан аяатуудын бас нэг онцлог нь “Хүмүүс ээ!” хэмээх хандсан үг юм.

Маккий сурануудад, мүшрикүүдийн үзэл бодлын эсрэг буюу тэдний хүндэтгэн тахидаг нар, сар, одод, шөнө-өдөр мэтийн бодит зүйлс дээр тангараг өргөсөн байдаг нь тэдний анхаарлыг ихэд татав. Учир нь тангараг өргөсөн эдгээр зүйлс нь Аллахын хүч чадлыг толилуулж байв.

Нөгөө талаас Кур’ан дахь киссануудын (өгүүллэг, туульсийн) ихэнх нь Маккагийн эринд буужээ. Учир нь “өнгөрснөөс сургаал авах” нь Маккий аяатуудын хамгийн гол онцлогуудын нэг байв. Өмнөх Элч нар болон эртний улс гүрнүүдийн түүхүүд, ялангуяа Адэм -алэйхиссэлам- болон шэйтаны тухай дурдсан (Бакарагаас бусад) бүх суранууд Маккад буужээ.

Өнгөрсөн улс үндэстнүүдэд тохиож байсан сургамжит үйл явдлууд нь Маккагийн мүшрикүүдэд алхам алхмаар үнэнийг таниулах чухал үүрэг гүйцэтгэжээ. Түүхийг өгүүлэх эдгээр аяатуудад “тэвхидийн итгэл үнэмшлийг” үргэлж урьтал болгосон байв.

Маккий аяатууд, тэблиг хийж буй хүн бусадтай яаж харцах хэрэгтэйг бас харуулжээ. Исламд урих нь дэлхийн ашгийн төлөө биш, зөвхөн Аллахын тааламжид хүрэх зорилготой бөгөөд, шагналаа зөвхөн Аллахаас хүсэх хэрэгтэйг илэрхийлдэг. Жишээлбэл Шуара сурад Нух, Худ, Салих, Лут ба Шуайб –алэйхимүссэлам- зэрэг элч нар ард иргэддээ үргэлж Аллахын үгэнд орж, зөв ёс суртахуунтай байхыг тушааж, өөрсдийнхөө итгэмжит элч гэдгээ ингэж илэрхийлэв:

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى رَبِّ الْعَالَمِينَ

“Би үүний хариуд та нараас ямар ч шан хөлс нэхээгүй. Миний шан хөлс гагцхүү Орчлонгуудын Рабд бий.”
(эш-Шуара, 109, 127, 145, 164, 180)

Кур’аны хоёр дахь хагас нь ихэвчлэн Маккад буужээ. Маккачууд ер нь их зантай хүмүүс байсан тул “кэлла” буюу “үгүй, тийм биш” гэдэг үгийг олон дахин хэлж тэдний их зан, бардам байдлыг үгүйсгэж сүрдүүлсэн байдаг. Ийм учраас “кэлла” гэсэн үг дурдагдсан суранууд бүгд Маккий бөгөөд Кур’ан-и

Кэримийн хоёр дахь хагаст (дундаас нь төгсгөл хүртэлх сурануудад) байдаг.

Түүнээс гадна сэждэ аяатуудыг агуулсан суранууд Маккад буужээ. Ингэхдээ Аллахаас өөр зүйлсийн өмнө мөргөж буй хүмүүсийг Аугаа Аллахад мөргөхөд чиглүүлжээ. Маккад буусан эдгээр аяатууд, хуучны зан заншлууд нь мунхаглалаас үүссэн ба тэр чигээрээ мухар сүсэг гэдгийг тодотгожээ.

Маккий аяатууд итгэл үнэмшил, ёс суртахуун ба бодол санааны хувьд эрүүл нийгмийн суурийг тавив. Эдгээр аяатууд ёс суртахууны зарлиг тушаал, дүрэм журмууд агуулах бөгөөд ингэснээрээ мусульманчуудын итгэл үнэмшлийг хүчирхэгжүүлэх, тэсвэр тэвчээр, хичээл чармайлт мэтийн шинж чанаруудаар төөрөгдөл, мухар сүсгийг цэвэрлэн ангижрахыг зорьжээ.

Маккий аяатуудад хууль цааз, шүүхийн сэдэв байгаагүй бөгөөд мөргөлөөс өөр ямар нэг ибадэтийн дүрэм журам байдаггүй. Тухайлбал: Юүнүс, Ра'д, Фуркан, Яа-син, Хадид суранууд Маккад буужээ. Эдгээр сурануудад ерөнхийдөө итгэл үнэмшлийн үндсүүд, туурвил, Аллахын шинж тэмдгүүд, Элч нарын сургамжтай түүх ба кияамэтийн дүр зургуудыг дүрслэн харуулжээ.

Элч нарын сүүлчийн арга зам: ХИЖРЭТ (Нүбүввэтийн 13-р Жил)

Нүүдлийн зөвшөөрөл ба Мадина руу нүүсэн нь

Акабагийн Хоёр дахь Би'атын дараа мусульманчууд өөрсдийгөө хамгаалахын тулд өөр газар луу нүүнэ гэдгийг ойлгосон мүшрикүүд эцсийн цэгт нь тултул мусульманчуу-

дыг тамлан зовоох болов. Маккад тэвчин байх аргагүй болсон мусульманчууд, Гэгээн Элчээс маань нүүх зөвшөөрөл хүсэв.

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Аллахын зөвшөөрлөөр мусульманчуудад Мадинагийн замыг заагаад:

“Одооноос та нарын нүүдэллэх хот бол чулуутай хоёр хар газрын дундах хасарваантай газар гэдгийг надад үзүүлэв.”
(Бухарий, Кэфалэт, 4) гэв.

Мөн тэдэнд Энсар буюу Мадинагийн мусульман ахан дүүстэйгээ тэврэлдэхийг тушааж:

“Аллах Таала, бидэнд дүү нар болон энх амгаланг олох нэгэн нутаг хайрлав!” хэмээв.

Үүний дараа мусульманчууд бэлтгэлээ хийгээд нэг нэгэндээ туслан, мүшрикүүдэд мэдэгдэлгүйгээр нууцаар нүүж эхлэв.²⁴⁰

Өмнө нь Мусульманчуудыг нүүн очиход Абиссини, таатай хүлээн авсан хэдий ч исламын төв болж, түгээн дэлгэрүүлэх онцлог шинж байгаагүй юм. Харин Мадина бол улс төр, худалдаа наймаа, харилцаа холбоо гээд маш олон талаараа Исламын төв болох шинжийг агуулсан хот байв. Ийм учраас нийтийн нүүдэл, тэр ариун нутаг руу хувь хишгээ дагуулан очсон юм.

Харин нөгөө талд Маккагийн мүшрикүүдийн айдас биеллээ олж, мусульманчууд Мадинаг зорин нүүдэллэх болов. Ислам, Маккагийн гадуур тархан эхэлж, Мадинад томоохон нэр хүндийг олсон байв. Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг нутгаа орхиж гарахад хүргэсэн мүшрикүүд, хэчнээн том гарз хохиролд орж байгаагаа ойлгосонгүй. Тэд үнэхээр харж, сонсож, мэдэрч, ухаарч чадахгүй байлаа.

240. Хар. Ибн-и Хишам, II, 76; Ибн-и Са'д, I, 226.

Аллах Таала, Элчдээ хандан:

وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خِلَافَكَ إِلَّا قَلِيلًا

“...Чамаас хойш тэд ч бас нутагтаа удаан байж чадахгүй!” (эл-Исра, 76) гэв.

Азгүй мүшрикүүд, тухайн үеийн хүч чадал ба шунал хүсэлдээ автан, мусульманчуудыг шоглон доромжилж сүрдүүлж, шахалт дарамтанд оруулж, хүнд хэрцгийгээр тамласнаараа тэднийг няцааж, Макка дахь нэр алдраа хамгааллаа хэмээн эндүүрч байв. Харин тэднийг зугтаж болшгүй, гарцаагүй ялагдал, хүнд хэцүү ирээдүй хүлээж байв...

Бүлэг бүлгээрээ Мадинад очсон мусульманчууд, тэднээс айсандаа биш, Исламын суурийг бат бөх тавихын тулд нүүснийг хожим тэд ухаарцгаав.

Мадина нь Мухажирчуудын хувьд нүүдлийн нутаг болоод зогссонгүй бусад итгэгч дүү нартайгаа нэг дор цуглараад, Аллахын шашныг дэлгэрүүлэх орон болсон юм.

Мэрхүм шүлэгч Нэжип Фазыл, уг үнэнийг ингэж илэрхийлэв:

*Хижрэт, гаднаас хайсан түшиг тулгуур
Хүсэл зорилготой хүнд, өөрийнх нутаг хатуу ширүүн
Зорилго, төвийг гаднаас нь бүслэх
Хүсэл, төвийг хавь ойроос нь эзлэх
Хижрэт бол гаднаас хайсан түшиг тулгуур юм...*

Мухажирчууд үүний төлөө эд хөрөнгө, төрөл садан, юу л байна түүнийгээ Маккад үлдээгээд илээр, далдуур Мадинаг зүглэн гарцгааж байв.

Хазрат-и Али -*радыллаху анх*- өгүүлрүүн:

“Миний мэдэхээр, бүх мухажирчууд нууцаар нүүцгээсэн. Зөвхөн Умар бин Хаттаб ил нүүдэллэв. Тэр нүүхдээ сэлмээ зүүж, нум сумаа агсан, жадаа гартаа бариад эхлээд Каба руу очив. Тэр үед Курайшийн мүшрикүүдийн томчуул Кабагийн хажууд байцгаав. Умар -*радыллаху анх*- , Кабаг долоон удаа тойрсныхоо дараа тэдний дэргэд очоод, (ирээдүйн ялалтын анхны дайралтыг хийх мэт) мүшрикүүд рүү өндөр дуугаар:

«—За тэгээд, би ч бас Мадина руу явж байна! Ээжийгээ уйлуулж, эхнэрээ бэлбэсрүүлж, хүүхдүүдээ өнчрүүлэхийг хүсч байгаа хүн байвал миний араас ирээд тэр хөндийн ар талд над-тай тулаг!» гэв.

Мэдээж хэн ч түүний араас явж зүрхэлсэнгүй.” (Ибн-и Эсир, *Үсдү'л-Габэ*, IV, 152-153)

Мадинагийнхан, Маккагаас ирсэн дүү нараа тэврэн угтаж, чин сэтгэлээсээ тусалж байлаа. Иймд Маккагийн мусульманчуудыг “Мухажир”, Мадинагийн мусульманчуудыг “Энсар”(туслагчид) хэмээцгээв.

Аллах Таала ингэж айлдруун:

وَالسَّابِقُونَ الْأَوَّلُونَ مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ
بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

“ (Исламд орох тал дээр) анхдагч болсон Мухажир-чууд болон тусалж дэмжсэн Энсарууд, тэднийг дагасан хүмүүс Аллахын тааллыг хүртэж, тэд ч бас Аллахт талархан хүлээн авцгаав. Аллах тэдэнд доогуур нь гол мөрөнгүүд урссан, үүрд мөнх орших диваажингуудыг бэлтгэв. Энэ бол хамгийн том аврал юм.” (эт-Тэвбэ, 100)

Исламын эрдэмтэд, мусульманчуудад өгсөн нүүх зөвшөөрлөөс эдгээр дүгнэлтүүдийг гаргав:

Хижрэт нь Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн эринд фарз байв. Энэ фарз нь кияамэт хүртэл хүчинтэй. Харин Маккаг ялснаар төгсгөл болсон хижрэт нь зөвхөн Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн цаг үед хамааралтай юм.

Эзан, жэмат, мацаг, мөргөл болон Исламын бусад дүрэм журмыг хэрэгжүүлж чадахааргүй газар, хэн нэгэн мусульман амьдрах нь зөв зүйл биш. Үүнийг Аллахын аят харуулна:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ
كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ
أَرْضَ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوِيَهُمْ جَهَنَّمُ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا إِلَّا الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانَ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ سَبِيلًا

“Мэлэкууд, дарамт мөлжлөгөн дор байсан хүмүүсийн амийг авахдаа, тэднээс: «Та нар юу хийдэг байсан бэ?» гэгцгээнэ. Тэд : «Бид дэлхийд сул дорой хүмүүс байсан.»

гэцгээнэ. Мэлэжүүд: «Аллахын (та нарт өгсөн) газар нутаг өргөн уудам байгаагүй гэж үү, та нар яагаад нүүгээгүй юм!» гэцгээнэ. Үнэндээ тэдний очих газар нь там юм. Тэр очиход ямар муухай газар гээч. Гэтэл үнэхээр арга мөхөс, сул дорой хэрнээ нүүх боломж олж чадаагүй эрэгтэйчүүд, эмэгтэйчүүд болон хүүхдүүд энд хамаарахгүй.» (эн-Ниса, 97-98)

Энэ аят нь Мадина руу нүүлгүй мушрикүүдийн хажууд үлдэж, тэдний дарамт шахалтаар өөрсдийгөө зовоож байсан хүмүүсийн тухай юм. Тэд дадал зуршил, ёс заншил, гэр бүл, эд хөрөнгө, ашиг хонжоогоо шашнаасаа илүүд үзжээ. Тиймээс **“Бид дэлхийд сул дорой хүмүүс байсан”** гэх хариулт нь хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй. Гэхдээ нүүхэд үнэхээр хүч хүрээгүй хөгшин настай, сул дорой хүмүүсийн шалтгааныг хүлээн зөвшөөрдөг.

Хижрэтээс гаргасан өөр нэгэн дүгнэлт бол мусульманчуудын газар нутаг, гарал угсаа өөр өөр хэдий ч итгэл нэгт ахан дүүстээ чадах чинээгээрээ туслах нь фарз юм. Гэтэл ямар нэг дарамт мөлжлөгөд зовж шаналж байгаа дүүдээ туслах боломжтой байсан ч туслахгүй байгаа хүмүүс, том нүгэл үйлдсэнд тооцогдохыг исламын эрдэмтэд дуу нэгтэй сануулсан байдаг.

Оршигчдын Туяа -*алэйхиссалатү вэссэлам*- маань нүүхийг чухалчилж, Маккаг эзлэх хүртлээ бүх мусульманчуудыг Мадина руу нүүхийг хүссэн байдаг. Учир нь Мадинагаас бусад бүх газар нутгууд күфүрийн орон байсан бөгөөд тийм газруудад шашнаа сурч, дагаж мөрдөх нь мусульманчуудын хувьд маш хэцүү байв.

Мушрикүүдийн халдах төлөвлөгөө

Макка өдөр ирэх тусам хоосорч, өөрсдийг нь аажим аажмаар аюулд оруулж байгааг анзаарсан мушрикүүд, үймээн самууны үүр болсон Дару'н-Нэдвэд цугларцгаав. Тэр уулзал-

тад Нэждээс нэгэн хөгшин ирж оролцсон бөгөөд тэр- хүний дүрд хувилсан шэйтан байв.

Тэд, Аллахын Элчийг барьж хорих эсвэл Маккагаас цөлөх зэргээр саналаа хэлэлцсэн хэдий ч, өнөөх шэйтан няцаасаар байв. Эцэст нь хамгийн гутамшигт шийдвэр дээр санаа нийлжээ:

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг алах!..

Уг саналын тухай, тэр үеийн Фарон болох Эбү Жэхил ингэж илэрхийлжээ:

“—Өрх бүрээс зэвсэгтэй нэг нэг залуу олцгооё. Залуус Түүн рүү зэрэг дайран, бүгд хамт зодож хөнөөг. Ингээд Түүнээс аврагдан санаа амрах болно! Залуус зэрэг хөдөлсөн цагт Түүний аминд бүх удмынхан хүрсэн болно! Харин Абди Мэнафынхан, Курайшийн эсрэг дангаараа босч чадахгүй тул амины төлөөсийг нь авахаас өөр аргагүйд хүрнэ. Тэр үед бид, Абди Мэнафынханд Түүний мөнгийг төлнө!” гэв.

Нэждээс ирсэн хөгшин хүний дүрд хувилсан шэйтан -ланэ-туллахи алэйх-:

“—Энэ эрийн үг хамгийн тохиромжтой нь! Үүнээс илүү ухаалаг санал байхгүй!” гэв. (Ибн-и Хишам, II, 93-95)

Уг шийдвэрийг гарах үед Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Маккад бараг ганцаараа үлдсэн байв. Тэр үммэтдээ их хайртай тул, эхлээд тэднийг явуулж, ард үлдсэн мусульманчуудаа хамгаалж байв. Тэнгэрлэг хүсэл ч үүнийг сонгожээ. Түүнчлэн ариун нүүдэлд хань болох ганц анд Эбү Бэкир *-радь-яллаху анх-*, Түүнээс нүүх зөвшөөрөл хүсэхэд:

“—Тэвч!”

Магадгүй Аллах чамд, замын сайн хань хайрлана!” (Ибн-и Хишам, II, 92) гэв.

Үүнийг сонсоод Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* маш их баярлаж, нүүхийн тулд найман зуун дирхэмээр худалдаж авсан хоёр тэмээгээ, дөрвөн сарын турш гэртээ тэжээв. (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 45)

Мүшрикүүд гаргасан шийдвэрээ хэрэгжүүлэхийн тулд хөдөлж эхлэх үед, Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* нүүхийг зөвшөөрсөн тэнгэрлэг зарлигаа авчээ:

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِيْ مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِيْ مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِّيْ مِنْ لَّدُنْكَ سُلْطٰنًا نَّصِيْرًا

(“Расул минь!) Ингэж хэл: Раб минь! Очих газарт минь эсэн мэнд хүргэж хайрлахтун! Гарах газраас минь эрүүл саруул гаргаж хайрла! Надад, Өөрийнхөө зүгээс туслах нэгэн хүч хайрлахтун!” (эл-Исра, 80)

Расулуллахад энэ аяатаас гадна, мүшрикүүдийн халдлагын тухай Жэбраил *-алэйхиссэлам-* мэдэгдэн:

“–Өнөө шөнө орондоо бүү хэвт!” (Ибн-и Хишам, II, 95) гэж сануулав.

Тиймээс Расулуллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань, бүх хүн амардаг үдийн халуунд Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ын дэргэд очиж, нүүх зарлиг авснаа мэдэгдэхэд, Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*:

“–Бид хамт байх уу, Аллахын Элч ээ!” гэсэнд,

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*:

“–Тийм ээ, хамт байна!” хэмээв.

Хазрат-и Эбү Бэкир уг хариултад хэмжээлшгүй ихээр баярлан догдолж, нүднээс нь дуслах аз жаргалын гэрэлт дуслууд, Түүний зүрхний ертөнцийг хамгийн сайхнаар илэрхийлж байв.²⁴¹

Дараа нь Хүндэт Элч маань -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Хазрат-и Алиг дуудан, нүүх болсноо мэдэгдээд, Маккагийнхны Өөрт нь итгэж хадгалуулсан эд зүйлсийг эздэд нь хүргэхийг хүсэв. Учир нь Гэгээн Элчийг хамгийн итгэл найдвартай хүн гэдгийг Маккагийнхан мэддэг тул, үнэт хөрөнгөтэй хүмүүс бүгд Түүнд, эд зүйлээ даатган хадгалуулжээ.

Мүшрикүүдийн халдлагаас урьдчилан хамгаалахын тулд ийм арга хэмжээ авав:

“–Али минь! Чи өнөө шөнө, миний оронд хэвт! Энэ хувцсыг минь бас нөмөр. Битгий ай! Тэд, чамд муу зүйл хийхгүй!” (Ибн-и Хишам, II, 95, 98)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- цамцаа Хазрат-и Алид өмсгөсөн нь эд зүйлийнхээ бэрэкэтээр түүнд тусалсан явдал байв. Үүнтэй адилхан жишээ олон бий.

Тухайлбал: Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Вэй-сэл Каранийд бас хувцсаа илгээгээд:

“Үүнийг өмсөөд миний үммэтийн төлөө залбираг!” хэмээн айлджээ. (Фэридүддин Аттар, *Тэзкирэтү’л-Эвлия*, х. 21)²⁴²

Энд анхаарал татсан өөр нэгэн зүйл бол Хазрат-и Али -радьяллаху анх-, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ыг үг дуугүй дагасан явдал юм. Угаасаа сахаба-и кирам, Аллахын

241. Хар. Ибн-и Хишам, II, 97-98.

242. Мөн хар. Мүслим, Фэдаилу’с-Сахаба, 223-225.

Элчийн тушаалыг дагахдаа ямар ч хохирол амсаж байгаагүй бөгөөд уг, үйлдэл бүрийг нь алдалгүй дагадаг байв. Тэд хэзээ ч “яагаад?” гэж асуулгүй, авсан тушаалаа шууд биелүүлдэг байв. Тэд, Түүний нэг ч сүннэтийг орхилгүй, яг ёсоор нь гүйцэлдүүлж, хэрэв замаас нь гажвал төөрнө гэдгээ мэддэг тул их л болгоомжлон мөрддөг байв. Асхаб, Кур’ан-и Кэрим ба Сүннэт-и Сэнийеэг дагахдаа, биеэ дагаж буй сүүдэр шиг л байдаг байв.²⁴³

Хазрат-и Али -кэррэмаллаху вэжхэх- өгүүлрүүн:

“Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Маккагаас явахынхаа өмнө бид хоёр Кабад очтол, Тэр надад:

«–Суу!» хэмээв.

Тэрээр мөрөн дээр минь дөрөөлөөд Каба дээр гарахыг хүсэв. Гэнэт би хүчээ алдсанд, Орчлонгийн Хүндэт Элч маань бушуухан мөрнөөс минь буув. Тэр Өөрөө явгалан суугаад:

«–Мөрөн дээр минь гишгэ!» хэмээв.

Би мөрөн дээр нь гишгэтэл надад гэнэтхэн маш их хүч орж, хүсвэл тэнгэрийн хязгаарт хүрч чадахаа мэдэрсэн юм! Ийнхүү Бэйтуллах дээр би гарлаа. Тэнд хүрэл эсвэл зэсэн бололтой нэг пут байв. Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- надад:

«–Али, түүнийг доошоо шид!» хэмээв.

Намайг шидэнгүүт өнөөх пут шилэн аяга мэт хагарчхав!

Би Каба дээрээс хурдан буугаад хэн нэгэнтэй тааралдахгүйн тулд бушуухан холдов.” (Ахмад, I, 84; Хахим, III, 6/4265)

243. Хар. Бухарий, Хумус, 1; Мүслим, Жихад, 52; Эбү Давуд, Хараж, 18; Ахмад, I, 10.

Нүүдлийн шөнө, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- гэрээсээ хараахан гараагүй байтал мүшрикүүд эргэн тойрныг нь бүслэв. Гэтэл Аллахад хязгааргүй итгэсэн Хүндэт Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- маань огтхон ч айж сандарсан шинжгүй, ариун гартаа нэг атга шороо аваад мүшрикүүд рүү цацаж Яа-син сурагийн 8,9-р аяатуудыг уншаад дундуур нь гарч одов:

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى الْأَذْقَانِ
فَهُمْ مُقْمَحُونَ. وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ
خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَعْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ

“Бид, тэдний хүзүүнд дөнгөнүүд зүүв. Тэр дөнгөнүүд эрүүнд нь тулсан тул хамар нь дээшээ, нүд нь доошоо харж ярвайцгаана. (Мөн) Бид тэдний өмнө, хойно нь хаалт босгож бүрхсэн тул үүнээс хойш тэд харж чадахгүй!” (Яа-син, 8-9)

Тэд үнэхээр харж чадсангүй! Сохор зүрхнүүд нь нүдээ сохолжээ. Тэдний дундуур явж өнгөрсөн хүн бол Хорвоогийн Хүндэт, Орчлонгуудын Ноён, Оршигчдын Туяа -алэйхиссалату вэссэлам- байв. Мэдээж сохор зүрх, сохор нүднүүд Туяаг харах боломжгүй тул тэд харж чадсангүй!..

Нэг хүн мүшрикүүдийн хажууд ирээд:

“–Та нар энд юу хүлээж байгаа юм?” гэж асуув.

Тэд:

“–Мухаммэдийг хүлээж байна!” гэсэнд, нөгөө хүн:

“–Аллах та нарыг хүссэнд чинь бүү хүргэг! Валлахи, Мухаммэд та нарын толгой руу шороо цацаад, дундуур чинь гарч одов!” гэв.

Мүшрикүүд гараа толгойндоо хүргэтэл шороонд дарагдсан байв. Тэд бушуухан дотогшоо ороод хартал Гэгээн Элчийн орон дээр хүн унтаж байв:

“– Мухаммэд энэ байна! Хөнжлөө нөмрөөд унтаж байна!”

Тэд орон дээрх хүнийг очиж үзээд, нүдэндээ итгэлгүй хөшиж хоцорцгоов! Тэр хүн Алладын Элч биш, Хазрат-и Али байв!

Тэд:

“–Валлахи, тэр хүний хэлсэн үг үнэн юм байна!” гээд ихэд хилэгнэн Хазрат-и Али *-радъяллаху анх-г*:

“–Авга ахын чинь хүү хаана байна, Али!?” гэж хашгирц-гаав.

Хазрат-и Али *-радъяллаху анх-*:

“–Мэдэхгүй, энэ тухай би юу ч мэдэхгүй! Би Түүний мануул биш! Та нар Түүнийг Маккагаас хөөцгөөсөн! «Биднээс холдоод өг!» гэгцээсэн. Тэр гарч оджээ” гэв.

Энэ үгийг сонссон мүшрикүүд Хазрат-и Алиг загнан нударч, Мэсжид-и Харамд хүргэж хэсэг хорьсныхоо дараа суллан явуулжээ. (Ибн-и Хишам, II, 96; Ахмад, I, 348; Я'кубий, II, 39)

Зүрх нь цоожлогдсоноос болоод үнэнийг олж харахаа байсан азгүйчүүд, жаргалын гэрийн үүдэнд бохир зорилго тээн хүлээж байхад Алладын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* тэнгэрлэг хамгаалалтан доор аль хэдийнэ Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ийн гэрт хүрсэн байлаа.

Мүшрикүүдэд нэг төлөвлөгөө байсан. Гэтэл Аллахт ч бас нэг төлөвлөгөө байсан бөгөөд түүнийг юу ч эс давна. Энэ тухай Аугаа Аллах айлдруун:

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ
وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَاكِرِينَ

“**(Аяа Расул минь!) Чамайг барьж хүлэх, алах эсвэл Чамайг (нутгаас чинь) гаргахын тулд кафирчууд занга тавьцгаав. Тэднийг (Чамд) урхи тавьж байхад, Аллах ч бас (тэдэнд) урхиа бэлтгэж байв. Учир нь Аллах урхи мэх бэлтгэхдээ хамгийн чадамгай нь билээ.**” (эл-Энфал, 30)

Бэрхшээлт аян зам

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- гэрээсээ гарч Хазрат-и Эбү Бэкирийн гэрт ирэв. Тэр Өөрт нь зориулж бэлдсэн тэмээний хөлсийг хүлээн зөвшөөрөөгүй ч Аллахаын Элч мөнгийг төлөв. Саяхан дайснуудынхаа дундаас тэдэнд харагдалгүй гарч ирсэн Аллахаын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- үммэтдээ үлгэр жишээ болохын тулд үүнийг хийжээ. Ингээд Аллахаын Элч, сиддик Эбү Бэкирийн хамт замдаа гарцгаав.

Тэд тэмээнүүдээ үлдээгээд, гэрийнхээ арын хаалгаар, Мадинагийн эсрэг талыг зүглэн гарсан нь дайснаас урьдчилан сэргийлэх хамгийн ухаалаг арга байв.

Гэтэл Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх-, Аллахаын Элчийн урд, хойно ээлжлэн гарч гүйгээд байв. Үүнийг анзаарсан Гэгээн Элч:

“Эбү Бэкир ээ, чи яагаад ингээд байгаа юм?” хэмээн асуув.

Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх-:

“–Расулаллах аа! Таны урд гарахаар, араас тань хэн нэгэн дайрах юм шиг санагдаад,

ард тань гарахаар, урдаас хэн нэгэн отож байгаа юм шиг санагдаад санаа зовоод ингэж байна!” гэв.

Ингэж явсаар тэд Сэвр Агуйд хүрэхэд Эбү Бэкир Хазрат:

“–Расулаллах аа! Агуйг цэвэрлэх хүртэл минь, та энд хүлээж байгаарай!” гээд агуй руу орж доторхыг нь цэвэрлэн, нүхнүүдийг нь бөглөсний дараа:

“–Одоо орж болно, Аллахын Элч ээ!” гэв. (Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 222-223)

Тэр хооронд Эбү Жэхилээр толгойлуулсан мүшрикүүд Хазрат-и Эбү Бэкирийн гэрт ирээд, охин Эсмагаас аавыг нь асуув. Охин “мэдэхгүй” гэсэн тул тэр бүдүүлэг эр, уураа түүнд гаргаж хөөрхий охиныг алгадав.

Өөрсдийг нь Мадинагийн замд хайх мүшрикүүдийг төөрүүлсэн Оршигчдын Туяа, Яâr-и Гârтайгаа хамт²⁴⁴ агуйд түр хүлээцгээв. Аллахын ивээл хамгаалал тэдэнтэй хамт байсан бөгөөд кулын арга чарга мөхөстөх үед тэнгэрлэг тусламж ирэх нь тодорхой байв.

Хэсэг мүшрикүүд мөр дагаж явсаар Сэвр агуйд тулж ирсэн боловч дотогш орж чадсангүй. Учир нь хүний гар огт хүрээгүй юм шиг агуйн амыг аалзны тор битүү бүрхсэн байгаад зогссонгүй, тагтаа үүрлэсэн байв. Мөн Аллах Таалагийн тушаалаар Элчийг нь далдлахаар нэг мод ургажээ!²⁴⁵

244. **Яâr-и Гâr:** Агуйн анд гэсэн утгатай бөгөөд Гэгээн Элч болон Хазрат-и Эбү Бэкир хоёрын Сэвр агуй дахь нөхөрлөлийг илэрхийлнэ. Хожим чин сэтгэлийн андын харилцааг ингэж нэрлэх болов.

245. Ибн-и Са’д, I, 229; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 223-224.

Мүшрикүүд, Алладын Элч энд байх ямар ч боломжгүй гэж үзээд буцав.

Энэ хоёр эрхэм аянчдын туслагч, түшиг тулгуур ба хор-годох газар нь Эрх Таала байв. Ийм учраас агуйн өмнө ирсэн азгүйчүүд, тагтааны үүр ба аалзны торноос өөр юм харж чадаагүй аж. Шүлэгч Ариф Нихат Асъягин хэлснээр:

Аалз, агаарт ч

Усанд ч, хөрсөнд ч байгаагүй...

Тэр, Үнэнийг харж чаддаггүй

Нүдний өмнө (тороо татсан) байв!

Гадна ийм үйл явдал өрнөж байхад, агуйн дотор Хазрат-и Эбү Бэкир -*радыяллаху анх*- маш эмзэг хором мөчийг өнгөрөөж байв. Тэр айж байв; өөрийнхөө төлөө биш, Алладын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн төлөө...

Хэрэв мүшрикүүд жаахан л тонгойсон бол тэднийг олж харахаар байв.

Мөн тэд агуйг эргэн тойрч:

“Хэрэв тэд агуйд орсон бол, тагтааны өндөг хагарч, аалзны тор эвдрэх байлаа.” гэгцгээв.

Гэтэл зарим нь бүр:

“Агуй руу орж харцгаая!” гэхэд Үмэйе бин Халэф:

“Та нар ухаангүй юм уу? Агуй руу орох ямар хэрэг байна?! Хэдэн давхар аалзны тороор хучигдсан ийм агуй руу орохыг хүсээд байна уу?! Валлахи, миний бодлоор энэ аалзны тор Мухаммэдийг төрөхөөс өмнө байсан бололтой!” гэв.

Харин Эбү Жэхил:

“–Валлахи, миний бодлоор Тэр бидэнд ойрхон байгаа боловч бидний нүдийг илбээрээ ховсдон таглаж, харагдахгүй болгожээ!” гэв.²⁴⁶

Тэр үед санаа нь зовсон Хазрат-и Эбү Бэкир Сиддик, Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д хандан:

“–Би хөнөөгдвөл, эцэст нь би зүгээр л нэг хүн үхээд алга болно. Харин Чамд ямар нэгэн зүйл тохиолдвол, бүхэл бүтэн үммэт мөхнө.” гэв.

Гэгээн Элч маань босоод мөргөл үйлдэхэд, Хазрат-и Эбү Бэкир манаж зогсов. Мөргөл дуусахад, тэр:

“–Энэ хүмүүс Чамайг хайсаар л байна. Валлахи, би өөрийгөө үл бодно, гагцхүү Чамд аюул хүргэхээс айж байна” гэв.

Хүндэт Расул маань Яâr-и Гârтаа хандан:

“–Эбү Бэкир ээ, бүү ай! Эргэлзээгүй, Аллаx бидэнтэй хамт!” хэмээв. (Ибн-и Кэсир, эл-Бидая, III, 223-224; Диярбэкрий, I, 328-329)

Кур’ан-и Кэрим уг байдлын тухай ингэж өгүүлэв:

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

246. Ибн-и Са’д, I, 228; Халэбий, II, 209.

“Та нар Түүнд (Мухаммэдэд) туслахгүй гэсэн ч Аллах тусална гэдгийг мэдэж авцгаа! Үгүйсгэгчид Түүнийг хоёр хүний нэг нь болгон Маккагаас гаргах үед, Тэр найздаа «Санаа битгий зов, Аллах бидэнтэй хамт!» гэв. Харин Аллах, Түүнд итгэл найдвар төрүүлэн, та нарын харж чадаагүй цэргүүдээр Түүнийг дэмжиж, үгүйсгэгчдийн үгийг үнэ цэнэгүй болгов. Учир нь Аллахын үг ямагт хамгийн үнэ цэнтэй нь бөгөөд Тэрээр гарцаагүй ялагч бас мэргэн ухааны эзэн юм.” (эн-Тавба, 40)

Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*- өгүүлрүүн:

“Агуйд байхдаа, би мүшрикүүдийн хөлийг харж байлаа:

«—Аллахын Элч ээ, тэд тонгойх л юм бол биднийг гарцаагүй олж харна!» гэхэд,

«—*Эбү Бэкир ээ! Бид хоёрын дэргэд (Гуравдагч нь) Аллах байхад юунд санаа зовох билээ!?*» хэмээв. (Бухарий, Фэдаилү’л-Асхаб 2, Мэнакиб 45; Мүслим, Фэдаилү’с-Сахаба 1)

Макка дахь арван гурван жилийн тэблиг болон үнэн зөвийн төлөөх хичээл зүтгэлийн дараа Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д заасан хоёр дахь агуй болох Сэвр нь Хира агуйгаас ялгаатай, зүрх сэтгэлийн боловсролын орон байв.²⁴⁷ Тэр газар нь тэнгэрлэг нууцууд ба эрч хүчний урсгалыг үзэж, хүн ба орчлон ертөнцийн үнэнийг уншихад зориулагдсан байлаа.

247. Сэвр нь Хирагаас, боловсролын орон болсноороо ялгаатай байв. Хирад итгэл үнэмшлийг үр тарьсан бол, Сэврэд хүчирхэгжсэн итгэл үнэмшлийн дараа ихсан ба тасаввуфын үр тарив. Энэ нь зүрх эхлээд хуулийг амьдралдаа хэрэгжүүлээд дараа нь тасаввуфыг эзэмших хэрэгтэй гэдгийг харуулав.

Тэр газар, тэнгэрлэг нууцад уусч, зүрхээ хөгжүүлэх боловсролын тэнхим байв.

Тэд, Сэвр агуйд гурван өдөр, гурван шөнийг өнгөрүүлжээ. Тэр ганцаараа байгаагүй. Түүний хажууд машинд үнэ цэнэтэй хүн болох Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* байв. Хазрат-и Эбү Бэкир нь Түүний агуйн найз болж гурван хоног хамт байх хувь хишгийг хүртсэн “хоёр хүний, хоёр дахь хүн нь” байв. Оршигчдын Туяа уг эрхэм анддаа:

لَا تَحْزَنَنَّ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا

“...Санаа битгий зов; Аллах бидэнтэй хамт!..” (эт-Тавба, 40) хэмээн айлдаад, бас Аллаштай хамт байх (маиеет) нууцыг бодол санаандаа хүлээн зөвшөөрүүлсэн юм. Энэ бол нууц зикир сурах эхлэл ба сэтгэлээ Аллахад нээсэндээ бүрэн итгэх итгэл найдвар юм.”

Өөрөөр хэлбэл Сэвр агуй нь кулаа эцэс төгсгөлгүй нууцын ертөнцөөс Аллахад хүргэх зүрхний үндсэн боловсрол эхлэх газар ба уг тэнгэрлэг аяны анхны шат нь болов.

Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн туяаны эх үүсвэр болох зүрхний ертөнц дэх нууцаа үммэтдээ дэлгэх явдал нь анх удаа Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*тэй хамт, агуйд эхэлсэн ба энэ эхлэл нь кияамэт хүртэл үргэлжлэх Алтан Гинжний анхны чагт нь болов.

Итгэл, Гэгээн Элчийн хайраас хүчээ авдаг. Бүхий л агуу аяллын үндсэн шалтгаан нь Түүний хайр. Аллахад хүрэх цорын ганц арга нь Түүнийг хайрлахад оршино. Учир нь хайрын шаардлага бас хууль нь хайртдаа зориулсан хайрын хэмжээ болон түүний дуртайд дурлаж, дургүйд нь дургүйцэх явдал юм. Хайрыг шинээр нь хадгалах явдал нь мөн л манэви рабита

буюу зүрх сэтгэлийн холбооноос хамаардаг.²⁴⁸ Тэнгэрлэг хайрыг дутуу дулимаг, богино бодлоор ойлгох боломжгүй.

Хазрат-и Эбү Бэкир болон Гэгээн Элчийн хоорондох зүрхний холбоог илэрхийлсэн энэхүү үйл явдал нь сэтгэл зүрх болгонд өөр өөрийн гэсэн нөлөөгөө үзүүлэх болно.

Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-тэй ярилцах бүртээ маш онцгой сэтгэл ханамж авдаг байв. Тэрээр нүбүввэтийн нууцуудыг хадгалагч, хамгийн дотны анд нөхөр нь байсан тул, ер бусын байдлаар, хажууд нь байхдаа хүртэл Аллахын Элчийг үгүйлэн санадаг байв.

Түүнчлэн Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-маань:

“*Би, хэний ч эд хөрөнгийг Эбү Бэкирийн эд хөрөнгийг хэрэглэсэнтэй адил хэрэглээгүй...*” хэмээсэнд Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-:

“*Аллахын Элч ээ, миний эд хөрөнгө зөвхөн Чиний төлөө биш гэж үү?!*” (Ибн-и Мажэ, Мукаддима, 11) хэмээн нулимс дуслуулан хэлжээ. Энэ дүр зураг нь Сиддик маань өөрийгөө болон өөрт байгаа бүхнээ Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-д зориулсныг нь харуулж байна. (Энэхүү манэви зэргийг тасаввуфт “Фэна фи’р-Расул” хэмээн нэрлэдэг.)

Сэвр агуйд байхдаа Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ариун толгойгоо Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-ын өвдөгөн дээр тавиад түр зүүрмэглэжээ. Гэтэл тэдний

248. Рабитагийн тухай дэлгэрэнгүй мэдээлэл авахаар хар. Осман Нури Топбаш, *Итгэл Үнэмилээс Ихсан хүртэл ТАСАВВУФ*, х. 249-257, Истанбул 2002.

хажууд жижигхэн нүх байгааг харсан Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*, ямар нэгэн хор хөнөөлтэй амьтан гарч ирээд Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг гэмтээх вий хэмээн, хөлөөрөө дарж таглав.

Тэнгэрлэг шалгалт, үнэхээр төд удалгүй түүний бодол зөв байж, нэг могой Хазрат-и Эбү Бэкирийн хөлийг сүлбэн хатгаж хороо урсгав. Тэр хатгалт маш ихээр өвтгөж байсан боловч, Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг сэрээхгүйн тулд огт хөдөлсөнгүй. Гэвч нүднээсээ урсах хэдэн дусалд саад болж чадсангүй. Тэр дуслуудын нэг нь Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн ариун нүүрэн дээр унасанд Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань сэрээд:

“*Юу болсон бэ, Эбү Бэкир ээ? Яасан бэ?*” хэмээн асуув.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*:

“Юу ч болоогүй ээ, Аллахын Элч ээ!” гэсэн хэдий ч Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* дахин давтан асуусан тул аргагүйн эрхэнд болсон явдлыг ярив. (Бэйхакий, *Дэлаил*, II, 477; Ибн-и Кэсир, *эл-Бидая*, III, 223)

Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* хуруугаа ариун шүлсэндээ хүргээд могой хатгасан газар түрхэв. Аллахын тусламжаар тэр мөчид Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-*ийн өвчин намдаж, шарх нь эдгэв.

Нэгэн дам ярианд өгүүлснээр, Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* могойноос ингэж асуужээ:

“*Чи яагаад ийм зүйл хийв?*” гэхэд, могой:

“Аллахын Элч минь ээ! Би Таныг харахын тулд маш олон жил энэ нүхэнд хүлээсэн. Хүсэл минь яг биелэх гэж байтал, Таныг харах зам хаагдсан байв. Харин би хайрандаа дийлдэн,

хаалтыг холтгохын тулд хатгахаас өөр аргагүй болсон юм.” гэв.

Шүлэгч Фузулий, Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*д мадди, манэви анагаах хүч чадал байдаг бөгөөд Түүний анд нөхөд нь хувь хүртэх эрхтэйг ингэж илэрхийлжээ.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн анд нөхөд нь могойн хор уувал, хор нь түүнд амьдрал бэлэглэх ус болно. Гэвч Гэгээн Элчид дайсагнасан хэн нэгэн ус уувал, ус түүнд могойн хор болно.

Энэ үнэнийг илэрхийлэх өөр нэгэн жишээ Хазрат-и Умар *-радьяллаху анх-*ыг халифа байхад тохиожээ:

Византи Гүрэн сайн санааны бэлгэ тэмдэг болгон Хазрат Умарт, дайснаа дарахад нь туслах маш хүчтэй хор илгээжээ. Амьдралаа Римийн хорт явуулган дунд өнгөрөөсөн Бизант Гүрний хувьд хэвийн зүйлд тооцогдох энэ хэргийг Хазрат-и Умар *-радьяллаху анх-* сайшаасангүй. Бизантын элчийн өмнө, хорыг гартаа аваад зөвхөн “бэсмэлэ” хэлээд шууд уусанд хор ямар ч нөлөө үзүүлсэнгүй.²⁴⁹

Аллахын зөвшөөрлөөр хорны хөнөөлөөс хамгаалагдсан ийм тохиолдлууд, зөвхөн Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*тэй зүрх сэтгэлээрээ холбогдож чадсан үнэнч кулуудад нь үйлчилдэг шинж юм.

Мөн л Хазрат-и Умар *-радьяллаху анх-*ын халифэ байсан цагт, зарим хүмүүс түүний тухай “өөрийгөө Хазрат-и Эбү Бакирээс илүүд үздэг” гэж ярихыг нь сонсоод:

249. Мустафа бин Халил эз-Загравий, *Рисалэту’л-Бэсмэлэ*, х. 42. Энд, хор уусан хүн нь Халид бин Валид *-радьяллаху анх-* хэмээн дурдагджээ.

“–Валлахи Эбү Бэкирийн тэр нэгэн шөнө, Умарын бүх удмынхнаас ч илүү буянтай! Мөн Эбү Бэкирийн тэр нэгэн өдөр, Умарын бүх удмаас илүү буянтай билээ! Расулаллах *-алэйхиссалатү вэссэлам-* агуй руу явахаар гэрээсээ гарахад, Эбү Бэкир Түүний дэргэд байсан.” гэв. (Хаким, III, 7/4268)

Сэвр агуйд зочлох хугацаанд Хазрат-и Эбү Бэкирийн охин Эсма хоол авчирч, хүү Абдуллах нь аавынхаа зарлигаар шөнө бүр тэдний дэргэд хонож, үүрээр тэндээс холдон Маккад хоносон мэт Курайшийн мүшрикүүдтэй хамт сэрдэг байв. Маш ухаалаг бас авьяаслаг Абдуллах, өглөө болоход Курайшийн мүшрикүүдийн дунд орж Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийн тухай яриаг сайн сонсоод, тэдний бэлтгэсэн урхи зангуудын тухай Оршигчдын Туяад мэдэгддэг байв.

Хазрат-и Эбү Бэкирийн чөлөөлсөн Амир бин Фүхэйрэ, Эбү Бэкирийн малыг Маккагийн малчидтай хамт хариулдаг байв. Амир өглөө малчидтай хамт гараад, орой харихдаа малаа удаашруулан бусдаасаа хоцроод шөнийн харанхуйгаар малаа туун Сэвр агуйд очдог байв. Гэгээн Элч ба эрхэм анд нь тэр хонинуудыг сааж хэрэгцээний сүүгээ авдаг байв. Түүнчлэн өглөө эрт Макка руу буцах Абдуллахын хөлийн мөрийг, хонин сүргийн мөрөөр арилган далдалдаг байв.²⁵⁰

Мүшрикүүд гурван хоногийн турш Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг хайгаад эцэст нь Түүнийг олох итгэл найдвараа алджээ. Абдуллахаас энэ мэдээг сонссон Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань дөрөв дэх өдрөө, хөгчийн авчирсан тэмээг унаад замдаа гарцгаав. Хэцүү бэрх зүйлийг туулж өнгөрүүлсэн ч төрж өссөн нутгаасаа салж байгаа энэхүү

250. Ибн-и Хишам, II, 99; Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 45; Хэйсэмий, VI, 53.

аян Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн сэтгэлийг хөнджээ. Учир нь Тэр Макка-и Мүкэрэмэд үнэхээр их хайртай байв. Тэрээр Хазвэрэгийн нутагт, Каба ба харэм руугаа чиглэн зогсоод:

“Валлахи, чи Аллахын давхаргад хамгийн буянтай бас хамгийн хайртай хот юм шүү. Намайг гаргаагүй бол Би чамаас огт гарахгүй байлаа.” (Ахмад, IV, 305; Тирмизий, Мэнакиб, 68/3925) хэмээн Маккад хэлжээ.

Бас нэг удаа Маккад хандан:

“Чи үнэхээр сайхан хот, чи Надад ямар хайр татам санагддаг гээч. Хэрэв овог аймгийнхан маань Намайг, чамаас гаргаагүй байсан бол Би чамаас өөр газар нутагшин суурьшихааргүй байв.” гэжээ. (Тирмизий, Мэнакиб, 68/3926)

Хайрт Элчийнхээ энэхүү уй гунигийг тэнгэрлэг вахий ингэж тайтгаруулав:

إِنَّ الَّذِي فَرَضَ عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لَرَادُّكَ إِلَىٰ مَعَادٍ قُلْ رَبِّي
أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَىٰ وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

“Чамд Кур’аныг (уншихыг, тэблиг хийхийг болон түүнийг дагахыг) фарз болгосон (Аллах), Чамайг буцах газар луу чинь заавал илгээх болно...” (эл-Касас, 85)

Уг аят нь Маккаг эзлэх анхны шинж тэмдэг буюу нутагтаа буцах сайхан мэдээг илэрхийлсэн тул Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн сэтгэл дэх гунигийг баяр хөөр болгожээ.

Маккагаас Мадинагийн хүртэл 400 гаруй километр буюу тэмээгээр явбал найман хоногийн зам байв. Зам хол, агаар халуун, элснүүд гал адил төөнөх авч ариун нүүдэл маань эхний хорин дөрвөн цаг огт зогсолгүй замаа үргэлжлүүлэв.

Хазрат-и Эбү Бэкир *-раджяллаху анх-* өмнө нь наймаа хийхээр Дамаскад ирж байсан тул олон хүн түүнийг таньдаг байв. Энэ удаагийн аянд танилуудтайгаа тааралдах бүрт:

“Эбү Бэкир ээ! Чиний урд явж байгаа энэ хүн, хэн бэ?” гэж асууж байв. Тэрээр урдаа явж байгаа Расулуллахыг:

“Миний газарчин! Тэр надад зам заадаг юм!” хэмээн аюулаас хамгаалан, төөрүүлж буй эдгээр үгээрээ, үнэндээ “Тэр надад хамгийн буянтай замыг заадаг юм!” гэхийг хүсч байлаа. (Ибн-и Са’д, I, 233-235; Ахмад, III, 211)

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*, Эбү Бэкир Сиддик ба (түүний чөлөөлсөн) Амир бин Фүхэйрэ нар Абдуллах бин Үрэйкитийн²⁵¹ удирдамжаар Күдэйд хэмээх газар, нэгэн майханд оров. Энэ бол Үммү Мабэдийн гэр байв. Тэрээр, замд зорчигчдын ус ба хоолны хэрэгцээг хангахыг хичээдэг хүн ажээ. Мадинагийн ариун зорчигчид маань Үммү Мабэдаас сүү асууцгаав.

Майханд Үммү Мабэдийн нэг хонь байсан боловч өрөм сүү өгөх нь битгий хэл, яс арьс болтлоо турсан учраас сүргээ даган бэлчээрт ч очиж чаддаггүй байв. Иймээс тэр хөөрхий амьтан майхны буланд үлджээ. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* хонийг саах зөвшөөрөл хүссэнд Үммү Мабэд:

251. Абдуллах бин Үрэйкит нь тэр үед мүшрик байсан хэдий ч итгэмжтэй нэгэн байлаа. Дараа нь мусульман болсон эсэх нь маргаантай асуудал ч мусульман болсон тухай яриа давамгайлдаг ажээ.

“–Аав ээж минь Чиний төлөө курбан болог! Хэрэв түүнээс сүү гаргаж чадвал сааж болно!” гэв.

Хайрт Элч маань дуа хийгээд бэсмэлэ хэлж хонийг саав. Үнэхээр Аллах Таалагийн энэрлээр хониноос маш их сүү гарав.

Үммү Мабэд *-радъяллаху анхаа-*гийн мэдүүлснээр тэр хонь, Хазрат-и Умарын халифэ байх үед тохиосон гантай жил ч амьдарсаар байжээ.

Үммү Мабэд *-радъяллаху анхаа-*:

“Амьтад газар дэлхийгээс идэх юм олж чаддаггүй байхад, бид түүнийг өглөө оройгүй саадаг байлаа.” хэмээн хониныхоо арвин шимийг магтжээ.

Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* тэндээс хөдөлсний дараа Үммү Мабэдийн нөхөр Эбү Мабэд хүрч ирээд майханд их сүү байгаад, гайхаж:

“–Үммү Мабэд ээ! Энэ сүү хаанаас ирэв? Хонинууд гэрээс хол бэлчээрт, тэгээд ч төллөөгүй, энд бас саах мал байхгүй! Энэ ямар учиртай юм?” гэж асуув.

Эхнэр нь:

“–Өнөөдөр манайд нэг ариун хүн ирэв. Ийм ийм сайхан шинж чанаруудтай.” гээд тэр өдөр үзсэн харсан зүйлээ ярив.

Нөхөр нь:

“–Энэ хүнийг надад тодорхой яриад өгөөч!” гэсэнд, эхнэр нь Гэгээн Элчийг маань ингэж тайлбарлав:

“–Миний харсан хүн- нүүр нь гэрэлтсэн маш сайхан дүр төрхтэй, хосгүй өндөр ёс суртахуунтай нэгэн байв. Түүнд ямар нэг өө сэв огт анзаарагдаагүй бөгөөд ер бусын сайхан, гайхалтай хүн байв. Тэрээр хар нүдтэй, өтгөн сормуустай,

ээлдэг зөөлөн дуу хоолойтой бөгөөд нүдний цагаан хэсэг нь цав цагаан, хар нь тас хар ба зовхи нь төрөлхийн будагтай, сормуусны үзүүр нь нарийн, гэзэг нь хар бараан өнгөтэй. Хүзүү нь урт өндөр, сахал нь өтгөн ба жаахан урт байв.

Чимээгүй суухад нь амар амгалан, сүр жавхлан тодорч, ярихад нь гоо сайхан, ялдам мишээл, таатай үгс урсаж байв. Үг нь сувдан хэлхээ шиг бөгөөд амнаас нь нэг нэгээр гарч байв. Яриа нь маш тодорхой, үнэн худлыг маш сайн ялгаж байв. Бага ч биш, их ч биш ярьж байв.

Холоос харахад хамгийн хүдэр чийрэг, хамгийн сайхан, ойртоод ирэхээр нүдэнд хамгийн дулаахан. Өндөрдүү гэмээр дунд зэргийн нуруутай. Хажуудах нөхөд нь юм ярихад тайван сонсох бөгөөд Түүнийг ямар нэг зүйл хэлбэл нөгөөдүүл нь биелүүлэхийн тулд гүйлдэцгээж байв. Бусдыг өөртөө татсан, хүндэтгэлтэй нэгэн байв. Мишээсэн царайтай, хэнийг ч буруутгаж бас загнахгүй байлаа.”

Эбү Мабэд ийм сайхан шинж тэмдгүүдийг сонсоод, тангараг өргөж:

“Энэ хүн бол Курайш аймагт илэрсэн Элч мөн. (Хэрэв би энд байсан бол) Түүнтэй хамт байж, нөхөрлөхийг маш их хүсэх байлаа. Ямар нэгэн арга зам олж чадвал би үүнийг заавал хийнэ!” гэв.

Тэр үед Маккад эзэн нь тодорхойгүй нэгэн дуу хоолой, Үммү Мабэдийн гэрт ирсэн зочдыг шагшин магтсан сэтгэл хөдөлгөм шүлэг уншжээ” гэх яриа сонсогджээ. Үл мэдэгдэгчээс ирсэн уг шүлгийг сонссон Хассан бин Сабит, элч нь нутгаасаа гарсан үед үлдсэн хүн ард заавал мөхөж, Тэр Элч Мадинад авралыг тарааж Аллахын үгийг сургадаг тухай өгүүлдэг нэгэн

шүлгээрээ хариулжээ. (Ибн-и Са’д, I, 230-231; VIII, 289; Хаким, III, 10-11)

Эбү Мабэдийн гэр бүл бүгдээрээ Исламд орж, сахаби хэмээх эрхэм алдрыг хүртэцгээв.

Ариун нүүдэлчдийг яаж ч хайгаад олж чадаагүй мүшрикүүд, Тэднийг олсон хүнд маш том шагнал өгнө гэж амлацгаав. Ийм шагналын сургаар нүд нь улайрсан азгүйчүүд замд гарцгаав. Тэдний нэг нь Сүрака бин Малик юм.

Сүрака удаан хайсны эцэст Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг олж хараад морио хурдлуулав. Гэнэт морины хөл нь элсэнд бүдрээд газар унав.

Тэр яаж хичээсэн ч элснээс гарч, Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн зүг урагшилж чадсангүй. Нэлээд оролдсоны дараа тэр ухаан орж, гэмшээд Аллахын Элчийн өршөөлд хоргодов. Харин Гэгээн Элч маань түүний төлөө дуа хийсэнд Сүракагийн морь элснээс аврагджээ. Энэ гайхамшгийг харсан Сүракагийн зүрх, гэнэт өөрчлөгдөн Расулаллахын дотно анд болж хувирав. Сүрака тэндээс буцах замдаа, тэр зүг рүү явагсдыг буцааж, заримыг нь өөр тийш чиглүүлэн тэдний байгаа газрыг нууцлав. (Мүслим, Зүхд, 75)

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн хэлсэн:

“–Сүрака аа! Хосровын бугуйвчийг зүүж бүсийг нь бүслэн титмийг нь өмсөх үед өөрийгөө хэрхэн мэдрэх вэ?” гэх энэ сайхан мэдээ, Сүракагийн чихэнд бараг цуурайтан жингэнэж байв.

Хожим үнэхээр Ираныг эзэлж, Хосровын бугуйвч, бүс, титмийг Мадинад авчрахад, Хазрат-и Умар -радъяллаху анх- Сүракад зүүж өгөөд:

“–Сүрака аа! Гараа өргөөд, үүнийг хэл!” гэв.

«Аллаху экбэр! Эдгээрийг “Би бол хүмүүсийн эзэн!” гэсэн Хосров бин Хүрмүзээс авч Мүдлижийн удмын Сүрака бин Маликад зүүлгэсэн Аллахад талархъя!» (Ибн-и Эсир, *Үсдү’л-Габэ*, II, 332; Ибн-и Хажар, *эл-Исабэ*, II, 19)

Гэгээн Элч маань Гамим гэх газар Бүрэйдэ бин Хусайб болон түүний ард иргэдтэй тааралдаад тэднийг Исламд урив. Тэд урилгыг хүлээн авч Аллахын Элчийг дагаж Исламын алдрыг олцгоов. Оршигчдын Туяа -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Бүрэйдэ -*радъяллаху анх*-д тэр шөнө Мэрьем сурагийн эхний хэсгийг зааж өгчээ.²⁵²

Бүрэйдэ, толгой дээрх цагаан ороолтоо тайлаад:

“–Аллахын Элч минь! Та зөвшөөрвөл би, туг баригч тань болъё!” гэв.

Ийнхүү Куба тосгон хүртэл Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийн тугийг тэр барив.

Бүрэйдэгийн дараа ариун нүүдэлчид маань Дамаскаас буцаж байсан наймааны жинтэй тааралдав. Тэдний дунд Зүбэйр бин Аввам явж байв. Зүбэйр, Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- болон Хазрат-и Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*- нарт цагаан торгон нөмрөг (машлах) өмсгөв.²⁵³

Нүүдэлчид маань Мадина руу аажим аажмаар дөхсөөр л. Харин мүшрикүүд Расулуллахыг алуулахаар хүн бүрийг хөдөлгөсөн хэдий ч, Расулуллах маань үүргээ биелүүлэн, замдаа тааралдсан хүмүүст Исламыг таниулсаар байв.

252. Ибн-и Са’д, IV, 242.

253. Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 45.

Асхаб-и кирамын нэг Са’д эд-Дэлил²⁵⁴ -*радъяллаху анх-өгүүлрүүн*:

“Нүүдлийн явцад Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Эбү Бэкир -*радъяллаху анх*-ын хамт бидэн дээр ирэв. Тэр үед Эбү Бэкирийн нэгэн охин бидний дэргэд, сүүний ээжтэй хамт байв. Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-товч замаар Мадинад хүрэхийг хүссэнд бид, Түүнд:

«—Энэ бол Рэжүбэ давааны Гаир зам юм. Энд Эслэм аймгийн Мүханан гэж танигдсан хоёр хулгайч бий. Таныг хүсвэл тэдэн рүү бид дайръя» гэгцгээв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-:

«—*Биднийг тэдний дэргэд хүргээд өгөөч!*» хэмээв.

Тэгээд замд гарч Рэжүбэг өнгөрч, өгсүүрийн эхэнд иртэл өнөөх хоёр хулгайчаас нэг нь, найздаа:

«—Энэ хүн Йеменийх юм байна» гэв.²⁵⁵

Оршигчдын Туяа тэднийг дуудаж Исламыг таниулж мусульман болохыг хүсэв. Тэд бас мусульман болцгоов. Алла-хын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- тэдний нэрийг асуусанд:

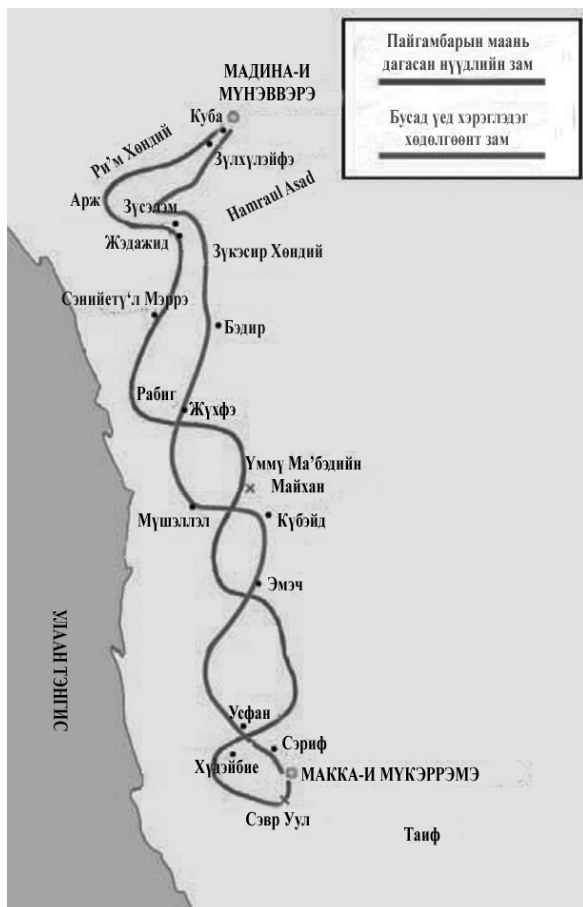
«—Бид Мүханан (гадуурхагдсан хоёр хүн)» гэгцгээв.

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-:

254. Энэ ариун сахабий, Мадина руу явах дөт замыг Гэгээн Элчид маань зааж Рэжүбэгийн нутагт замчилсан тул “Дэлил” шинжээрээ алдаршив.

255. Энэ үг нь Орчлонгийн Хүндэт Элчийг маань Маккагийн хүн гэдгийг илэрхийлэв. Учир нь Маккаг Тихамагийн тойрогт, Тихамаг нь Йемений хил дотор хэмээн тооцогддог байжээ. Иймээс Кабаг “эл-Кабатү’л-Йеманийе” гэгцгээв. (Ибн-и Эсир, *эн-Нухае*, V, 300)

«—Эсрэгээр нь та нар Мүкрэман (нэр хүндтэй хоёр хүн)» хэмээгээд, сайхан мэдээг дуулгахаар биднээс өмнө Мадинад очоорой гэв.” (Ахмад, IV, 74)

Хүлээгдэж буй Хүндэт Зорчигч

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийг замдаа гарсныг сонссон Мадиначуудын баяр хөөр оргилдоо хүрчээ. Тэд, Гэрэлт Зорчигчийн замыг харуулдан, үүрдийн жаргалт аянчидтай учрахыг тэсэн ядан хүлээж байлаа.

Эцэст нь нүбүввэтийн арван дөрөв дэх жилийн Рэбиүлэввэл сарын 12ны Даваа гаригт²⁵⁶ нэгэн дуу бүх мусульманчуудын цээжинд баяр хөөрөөр цуурайтав:

“Хүлээсэн ариун зорчигч ирж байна!..”

Энэ сайхан мэдээгээр тэкбирийн дуу Мадинаг бүхэлд нь цуурайтуулж эхлэв.

Мусульманчууд зэвсэглэв. Зарим нь морьтой, зарим нь явганаар ариун зочныг угтахаар гүйлдэж эхэлцгээв.

Хүлээсэн ариун зочид нь тэнгэрлэг хамгаалалт доор Мадинагийн ойролцоох Куба тосгонд хүрэхэд хавь орчим бужигнан баясч, орчлон хорвоо хөөр баяслаар бялхан цалгив.

Дов толгодуудаас “Талэа’л-бэдрү алэйна”гийн²⁵⁷ уянгалаг яруу аялгуу давалгаалан давалгаалсаар тэнгэрийг бүрхэн хучиж, зүрх сэтгэлийг улам бүр донслуулан хөөрүүлж байв. Түүх, тэр мөчөөс эхлэн кияамэт хүртэл болох бүх үйл явдлыг тэмдэглэх “хижрий тооллыг” ийнхүү эхлүүлэв.

Угтахаар ирсэн мусульманчуудын ихэнх нь орчлон үүссэн шалтгаан, Хорвоогийн Хүндэт Эрхэм, Хазрат-и Мухаммэд Мустафаг өмнө нь харж байгаагүй тул танихгүй байлаа. Тэд хэсэгхэн зуур Хазрат-и Эбү Бэкир -радъяллаху анх-ыг Гэгээн Элчтэй маань андуурцгаав.

256. Билгийн тооллын 622 оны 9 сар.

257. Тэргэл сар бидэн дээр мандав.

Хүндэт Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань анир чимээгүй байлаа. Түүн дээр нар туссанд Хазрат-и Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* хурдлан босоод хувцсаараа Түүнийг сүүдэрлэж эхлэв. Мусульманчууд тэгж л Оршигчдын Туяаг мэдэж авцгаав.²⁵⁸

Мадина энэ өдрөөс хойш Исламын хөгжин дэвших орон ба толь нь болов. Күфүрийн бараан царай энэхүү хижрэтээр цонхийн гандав. Мэсжид-и Саадэт ба Мэсжид-и Куба хоёр, агуу утга учрыг олж, дэлхий сөнөх хүртэл энэ жаргалант нүүдлийн, ариун дархан орон ба дурсамж болон үлдэв.

Энсар, Мухажирчуудад эд хөрөнгөө өргөн барьж:

“Энэ миний эд хөрөнгө! Авахтун, тал нь чинийх!..” гэв. Өгөөмөр харамгүй сэтгэлээрээ халин цалгисан, мусульман ахан дүүсийн барилдлагын суурь ингэж тавигдав. Харин Мадина, Исламын түүхэн дэх өнө мөнхийн хэргэм зэрэг, яруу алдраа олж авав. Энэ жаргалант хотын өнцөг булан бүрт эзанууд, Рамазанууд, баяр наадмууд, зэкаатууд, дайн тулаанууд нэг л онцгой байдлаар илэрч, давтагдашгүй сүр жавхлангаараа үммэтэд үлгэр жишээ болов.

Оршигчдын Туяа Кубад байхдаа Амр бин Авфын удмын Гүлсүм бин Хидмийн гэрт зочин болов. Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* эндээс гарч Са’д бин Хайсэмэгийн гэрт очоод, мусульманчуудын хамт ярилцаж суудаг байв.

Са’д бин Хайсэмэ *-радъяллаху анх-* гэрлээгүй байсан тул, Мухажирчуудын ганц бие залуус түүний гэрт амьдардаг байв. Иймд Са’д *-радъяллаху анх-*ын гэрийг “Мэнзилү’л-Уззаб: Ганц Бие Хүмүүсийн Гэр” гэцгээв. (Ибн-и Хишам, II, 110; Ибн-и Са’д, I, 233)

258. Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 45.

Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- Кубад байхдаа оршуулах ёслолд оролцон, өвчтнийг эргэж, урилгуудад очдог байв.

Эбү Саид эл-Худрий -радъяллаху анх- тухайн үед хамаарах, асхабын нарийн гярхай мэдрэмжийг илтгэсэн нэгэн дурсамжийг дамжуулжээ:

Мухажир ба Энсараас хэн нэгнийх нь өвчин хүндэрч хэвэрт орсон үед, түүний байдлыг Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-д сонсгодог байв. Расулуллах, өвчтөнтнийг эргэн очих бөгөөд нас барахад нь хажуудах хүмүүстэйгээ хамт буцдаг байв. Заримдаа нас барагчийн оршуулга дуустал хүлээдэг байв.

Асхаб, түүнд төвөг удахаасаа санаа зовоод, хоорондоо ингэж ярьцгаажээ:

“—Өвчтөн маань нас барах хүртэл Аллахын Элчид хэлэхгүй байя. Нас барахлаар нь Түүнд хэлье. Ингэснээр тэр ядрахгүй бас цагаа алдахгүй.”

Ингээд бид өвчтнөө нас барахад нь Түүнд мэдэгддэг байв. Аллахын Элч ирээд мөргөлийг нь үйлдэж, өршөөл нигүүсэл гуйж, харьдаг байв. Заримдаа шарилыг нутаглуулах хүртэл хүлээдэг байв.

Хэсэг хугацааны дараа энэ байдлыг бид дахин ингэж өөрчиллөө:

“—Валлахи, ингэхээ ч больё. Энэ бас л Расулаллахыг ядрааж байна. Хэрэв хэн нэгэн нас барвал жэназэ (талийгаачийн цогцос, амьгүй бие)-г нь Расулаллах -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-ийн гэрийн үүдэн дээр аваачаад, оршуулах ёслолын мөргөлийг нь тэнд үйлдүүлцгээе. Энэ нь Түүнд арай илүү амар байх болно.”

Хадисыг дамжуулсан Мухаммэд бин Умар өгүүлрүүн:

“Ийм учраас тэндэхийг «оршуулгын мөргөл үйлдэх газар» гэсэн утгаар «мусалла» гэгдэв. Жэназэг үргэлж тийшээ хүргэдэг байв. Энэ байдал Аллахын Элчийг таалал төгссөний дараа ч тэр хэвээрээ үргэлжлэв.” (Ибн-и Са’д, I, 257, Хаким, I, 519/1349)

Өмнө өгүүлсэнчлэн Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань Хазрат-и Али -кэррэмаллаху вэжхэх-ийг Маккад үлдээгээд гарсан билээ. Харин Хазрат-и Али, өөрт нь даатган үлдээсэн эд зүйлсийг эзэн эзэнд нь буцааж өгөөд, Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг Кубад байхад нь гүйцэж ирэв.

Асхаб-и кирамын Аллахын Элчид хэр их хайртай байсныг илтгэх маш олон дурсамж яриа бий. Тухайлбал: Бэра бин Азиб *-радъяллаху анх-*²⁵⁹ аав нь завтай болонгуут Аллахын Элчтэй холбоотой дурсамж сонсохыг маш их хүсдэг байв. Тэрээр ингэж ярих:

“Эбү Бэкир Сиддик *-радъяллаху анх-* ааваас маань арван гурван дирхэмээр нэг шохой аваад:

«—Манай гэрт хүргээд өг гэж Бэрад хэлээрэй» гэв.

Аав маань:

«—Үгүй ээ! Расулаллах *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Маккагаас Мадина руу хэрхэн нүүснийг надад ярихгүй бол бүтэхгүй.» гэсэнд Эбү Бэкир *-радъяллаху анх-* нүүдлийн тухай дэлгэрэнгүй ярих.” (Бухарий, Асхабу’н-Нэбий, 2; Ахмад, I, 2)

259. **Бэра бин Азиб** *-радъяллаху анх-* нь Энсар бөгөөд Эбү Аммарэ гэх хочтой. Тэрээр хижрэтээс өмнө мусульман болов. Бэра Ухуд Дайнаас хойшх дайн бүрт оролцсон бөгөөд хижрий тооллын 73 онд Куфад нас барав. Тэрээр гурван зуун гаруй хадис дамжуулжээ.

Суурь нь таквагаар тавигдсан мэсжид: Куба мэсжид

Аллахын Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- нүүдлийн аянд гарснаасаа хойш тасралтгүй явсаар Кубад ирээд түр буудаллав. Тэрээр, Амр бин Авфынханд арван дөрөв хоног зочин болжээ. Өнөөх алдарт Мэсжид-и Куба маань энэ хооронд баригдсан бөгөөд Гэгээн Элч -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм- барилгын ажилд гар биеэрээ оролцов.

Куба Мэсжид бол Исламын хамгийн анхны мэсжид юм. Тэрээр түүхийн чухал эрин болох хижрэтийн үед баригдсан тул онцгой байр суурь эзэлнэ. Энэ мэсжидийг Кур’ан-и Кэрим:

لَمَسْجِدٍ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ

“...(Мадина руу нүүсэн) анхны өдрөөсөө, таквагаар баригдсан Мэсжид...” (эт-Тавба, 108) гэж дурдсан байдаг.²⁶⁰

Эбү Хүрэйрэ -радъяллаху анх-:

فِيهِ رِجَالٌ يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ

“...Тэнд, цэвэрлэгээ хийх дуртай хүмүүс бий. Аллах ч бас цэвэрлэн ариусдаг хүмүүст хайртай.” (эт-Тавба, 108) хэмээх аят нь Кубагийн ард түмний тухай буусныг мэдэгдэв. (Тирмизий, Тэфсир, 9/3099; Эбү Давуд, Тахарэт, 23/44; Ибн-и Мажэ, Тахарэт, 357)

Нүүдлийн эхний хэсэг Кубад хүрэхэд, Амр бин Авфынхны хасарваан хатаадаг талбайг тэгшилж, тэнд мөргөл үйлдэж эхэлцгээжээ. Түүнчлэн Эбү Хүзэйфэгийн чөлөөлсөн Салим,

260. Хазрат-и Умар -радъяллаху анх- хожим, уг аят дахь “анхны өдрөөс” хэмээх үгээс үүдэн Хижрий тооллыг эхлүүлжээ. (Сэмхүдий, I, 248)

Кур’аныг хамгийн сайхан уншдаг бас мэддэг тул эхний Мухажирчуудад имам хийж байв.²⁶¹

Оршигчдын Туяа *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* мөргөл үйлдэж байсан энэ талбайг өргөтгөн Куба Мэсжидийг барив. Мэсжид нь ам дөрвөлжин бүтэцтэй бөгөөд хэмжээ нь ойролцоогоор 32 х 32 метр байв. Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* Кубагынхнаас чулуу авчрахыг хүсээд, тэдгээрээс нэг чулууг нь авч киблэгийн зүгт тавив. Тэрээр, Эбү Бэкир ба Умар-радьяллаху анхүма- нарт чулуу авч өмнөхтэй нь зэрэгцүүлэн тавихыг тушаажээ.

Мэсжидийн барилгын төлөө Аммар бин Ясир *-радьяллаху анх-* хамгийн ихээр хичээж зүтгэсэн тул, түүнийг “Исламын анхны мэсжид баригч” хэмээжээ.²⁶²

Абдуллах бин Раваха *-радьяллаху анх-* ажиллахын хажуугаар шүлэг уншиж, итгэгчдийн алжаалыг хөнгөвчилдөг байв.²⁶³

Мэсжидийн мүүззиний үүргийг Са’д эл-Куразий *-радьяллаху анх-* хариуцаж байв.

Мэсжид-и Нэбэвий ба Мадина дахь бусад есөн мэсжидтэйгээ адилхан Куба Мэсжидэд хүмүүжил, боловсролын үйл ажиллагаанууд явагддаг байсан бөгөөд Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань энд ирэх бүртээ анхаарлаа хандуулан, санаа тавьдаг байв.²⁶⁴

Орчлонгийн гэрэл гэгээ, хоёр ертөнцийн жаргалын удирдагч Эрхэм Элч маань *-алэйхиссалатү вэссэлам-*, Бямба гараг бүр (унаатай, явган ямар ч нөхцөлд) Кубад очоод хоёр рэкат

261. Ибн-и Са’д, III, 87; IV, 311.

262. Ибн-и Хишам, II, 114.

263. Камил Мирас, *Тэжрид Орчуулсан нь*, X, 106.

264. Хамидуллах, *Исламын Элч*, II, 771.

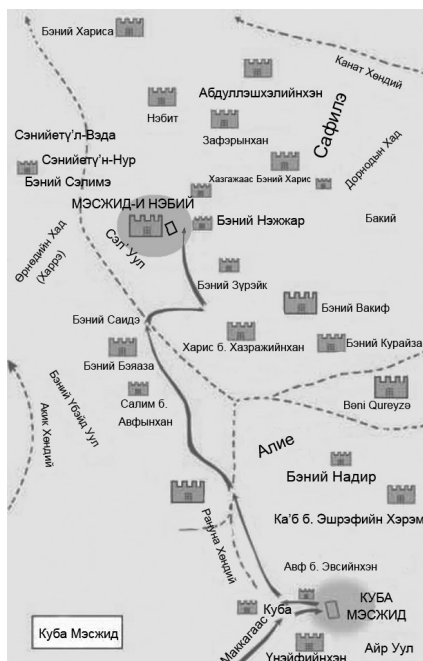

мөргөл үйлддэг байв.²⁶⁵ Тэрээр нэгэн хадис-и шарифдаа, мусульманчуудад бас үүнийг хийхийг зөвлөн:

“Хэн нэгэн гэртээ, абдэстээ сайхан аваад (мөргөж зал- бирхад үйлддэг угаалга) дараа нь Куба Мэсжидэд очиж мөргөл үйлдвэл, тэр хүнд нэг үмрэ үйлдсэнтэй адил буян бий.” (Ибн-и Мажэ, Икамэ, 197; Нэсаи, Мэсажид, 9)

Хазрат-и Умар -радъяллаху анх- халифэ байхдаа даваа болон пүрэв гаригуудад Кубаг зорин ирдэг байсан бөгөөд хэрэв Куба эндээс хол байсан бол ялгаагүй, тэмээгээ унаад тэндочих байснаа хэлжээ.²⁶⁶

Куба Мэсжидийг Хазрат-и Усман ба Умар бин Абдулазиз нар өргөтгөжээ. Хожим олон удаа засварт орж, шинэч- лэгдэв. Хижрий тооллын 1245 / билгийн тооллын 1829 онд Султан II Мах- мудын хийлгэсэн ганц минара ба шулуун тааз- тай мэсжидийг Сауди Арабын төр засаг нурааж, бөмбөгөр орой бас дөрвөн минаратай болгож дахин өргөтгөж барив.

265. Бухарий, Фазлу'с-Салат 3, 4; Мүслим, Хаж, 516.

266. Ибн-и Са'д, I, 245.

Рануна хөндийд эхэлсэн анхны Жума мөргөл

Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- замын нөхөдтэйгээ Кубад арван дөрвөн хоносны дараа Мадина руу хөдөлцгөөв. Тэр өдөр баасан гараг байсан бөгөөд үд дунд тэд “Рануна Хөндий”д хүрэхэд, мөргөлийн цаг орсон байв. Аллахын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- тэмээнээсээ бууж, исламын хүч чадал, эрх мэдлийн шинж тэмдгээр фарз болж буй “Жума буюу Баасан гаригийн мөргөл”-ийг үйлдүүлээд, эдгээр хутбануудыг хэлэв:

Нэгдүгээр хутба (сургаал):

“Хүмүүс ээ!

Үхэхээсээ өмнө өршөөл эрцгээ; Боломж байгаа дээр нь салих/сайн үйл их хийхтүн! Ил далдаар садака/хандив өгч Алла-хыг ихээр дурдан Рабтайгаа сайхан харилцаа тогтооцгоо! Эдгээрийг хийвэл та нарын хишиг буян арвижиж, тусламж хүртэн, алдсан зүйлсээ эргэн олж авна.

Аллах, энэ жилийн энэ сард, энэ газар та нарт «жума мөргөл»ийг кияамэт хүртэл фарз болгосныг мэдэж авахтун. Адил тэгш байсан ч, байгаагүй ч эхэнд тань нэгэн имам байсан цагт, намайг амьд байхад эсвэл үхсний дараа хэн нэгэн хүн үл тоомсорлон, үгүйсгэж энэ мөргөлийг орхивоос, өр зээл эд мөнгөний асуудлаас бүү салаг! Бас Аллах, түүний ажил төрлийг бүү бүтээг! Тэр хүний бусад мөргөл байхгүй; гагцхүү тавба хийсэн (өршөөл эрсэн) тохиолдолд өөр... Хэн нэгэн гэм-шиж өршөөл эрвэл, Аллах түүний тавбаг хүлээн авна.” (Ибн-и Мажэ, Икамэ, 78)

“Хүмүүс ээ!

Эрүүл саруул байгаа үедээ ахиратынхаа төлөө бэлтгэл хийцгээ! Хэн нэгэн тань нас барж, сүргээ малчингүй

үлдээх нь гарцаагүй. Дараа нь Аллах түүнд хэлмэрч болон хэрэгсэлгүйгээр ингэж хэлнэ: «Расул минь, та нарт миний зарлигийг мэдэгдсэнгүй юу? Би чамд эд хөрөнгө өгч, маш олон хишиг буянаасаа хайрласан; гэтэл чи өөрийнхөө төлөө юу авчрав?»

Энэ асуулттай тааралдсан хүн бүр, ийш тийшээ харах хэдий ч өмнө нь байгаа тамаас өөр юу ч олж чадахгүй....

Тиймээс сэргээ! Хэн нэгэн хагас хасарваанаар ч болтугай өөрийгөө галаас хамгаалж чадахаар бол, түүнийг хийг! Хэн нэгэн хагас хасарваан ч гэсэн олж чадахгүй бол, ядаж сайхан үг хэлж, сайн үйл хийхийг хичээг! Учир нь аливаа сайн сайхан үйлд арваас долоон зуун дахин их буян бичигддэг юм.

Аллахын сэлам, энэрэл хайр нь та нарт хүрэх болтугай!”
(Ибн-и Хишам, I, 118-119, Бэйхакий, Дэлаил, II, 524)

Хоёрдугаар хутба:

“Аллахт талархан магтаж Түүнээс тусламж гуйя. Бид, нэфсийнхээ муу муухайгаас, буруу зөрүү үйлсээс Аллахад хор-годьё. Аллахын, зөв замд оруулсан хүнийг хэн ч төөрөгдүүлж чадахгүй; төөрөгдүүлсэн хүнийг хэн ч аварч чадахгүй.

Би гэрчилнэ, Аллагаас өөр шүтээн үгүй. Тэр, хосгүй цорын ганц билээ. Үгийн хамгийн сайхан нь Аллахын судар юм. Аллах хэний зүрхийг Кур’анаар чимэглэн, түүнийг буруу замаас гар-гаад Исламд оруулна, тэр хүн Кур’аныг бусад үгсээс илүүд үзэж чадвал авралд хүрнэ.

Үнэндээ, хамгийн гоё үг яриатай бас хамгийн ойлгомжтой ном нь Аллахын судар юм.

Аллахын хайрласныг хайрла! Аллахын үгийг уншиж Түүнийг тасралтгүй санан дурд! Учир нь Аллахын үг, бүх зүйлийн хам-

гийн эрхэм дээдийг нь шилж сонгодог. Тэр буянт үйлс, хамгийн шилмэл кул болох элч нар, хамгийн гоё сургамжуудын тухай өгүүлдэг.²⁶⁷ Тэр, халал ба харамыг таниулдаг.

Та нар зөвхөн Аллахад кул болж, Түүнтэй юуг ч битгий зэрэгцүүл! Түүнээс зүй ёсоор нь айхтун! Хийсэн сайхан үйлсийг тань, та нарын хэл батлаг! Аллахын үгээр нэг нэгээ хайрлаарай! Аллах Таала, амласандаа хүрдэггүй хүнийг цээрлүүлдгийг мэдэж авцгаа .

Аллахын сэлам та нарт хүрэх болтугай!” (Бэйхакий, *Дэлаил*, II, 524-525)

Эдгээр хутбанууд нь Исламын итгэл үнэмшил, мөргөл залбирал, ёс суртахуун, дүрэм журам зэрэг сэдвийг агуулсан, исламын хуулийн тойм болно.

Жума мөргөл хижрэтийн үед фарз болсон нь, мусульманчуудын нэгдэл холбоо маш чухал гэдгийг илэрхийлнэ.

Мадина дахь сэтгэл хөдөлгөсөн Хүлээлт

Расулаллах -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- Кубагаас Мадина руу хөдлөхдөө, нагац Нэжжарынхандаа мэдээ илгээсэнд, тэд зэвсэглэж ирээд Гэгээн Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*- ийн амрыг айлтган:

“–Таны аюулгүй байдлыг хангасан тул, та тэмээгээ унаж болно!” гэцгээв.²⁶⁸

267. Кур’ан-и Кэримийн гуравны нэгээс илүү хэсэг нь элч нарын амьдралын түүхээс бүрдэнэ. Түүхийн эрдэм чадал ба нууц учрын тухай хар. Осман Нури Топбаш, *Нэбийчүүдийн Цуваа*, б. 1, х. 11-28, Истанбул 2004.

268. Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 46.

Жума мөргөлийн дараа Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* (Касва хэмээх) тэмээгээ унаж, Хазрат-и Эбү Бэкир *-радьяллаху анх-*, Нэжжаарын удмынхан болон бусад мусульманчуудын хамт Мадина руу орцгоов.

Хамгийн Эрхэм Зочин, хоёр ертөнцийн Нар, Иمامу'л-Энбия *-алэйхиссалату вэссэлам-*г маань аян замдаа гарч байгаад ихэд харамссан Кубагийнхан, Түүнээс хагацаж ядан:

“–Аллахын Элч минь! Бид, таныг залхаасан уу? Эсвэл Та, манайхаас илүү сайхан газар очихын тулд явж байгаа юм уу?” гэцгээв.

Гэгээн Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* маань:

“–*Мадинад очихыг Надад тушаасан!*” хэмээн тэдэнд сэтгэл хангалуун байснаа илэрхийлэв. (Диярбэкрий, I, 339)

Мадинагийн бүх мусульманчууд, Аллахын Элчийг өөр өөрсдийнхөө гэрт зочин болгохын тулд дор бүрнээ маш ихээр хичээж байв. Иймд Аллахын Элч *-саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-* (тэмээ Касва руугаа зааж):

“–(Тэр) *амьтныг сул тавиад, замаас нь холдоцгоо; тэр томилогдсон (хаана сөхрөхийг түүнд мэдэгджээ.)!*” хэмээв. (Ибн-и Хишам, II, 112-113)

Гагцхүү ийм л аргаар, хэнийг ч гомдоохгүйгээр Расулуллахыг зочноо болгож чадах байлаа.

Эцэст нь өнөөх ариун тэмээ Халид бин Зэйд *-радьяллаху анх-* буюу Эбү Эеюб эл-Энсарий Хазратын гэрийн өмнөх талбайд сөхрөн хэвтэв. Аз жаргалтай сахабий Эбү Эеюб Хазратын сэтгэл зүрх нь үгээр илэрхийлэхийн аргагүй баяр хөөрт автжээ.

Тэрээр:

“–Морилж болгооно уу, Алладын Элч минь ээ! Гэрийг маань алдаршуулахтун!” хэмээн Гэгээн Элчийг *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* маань гэртээ урив.

Расулаллах *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг Эбү Эеюб *-радьяллаху анх-*ын гэр лүү явах замд, Нэжжаарынхны бяцхан охид хэнгэрэг дэлдэн өөдөөс нь гарч ирээд:

نحن جوار من بين الندار يا حبذا محمد من جار

“Бид бол Нэжжарын удмын охид! Хазрат-и Мухаммэдийн ураг садан байх, Түүнтэй хөрш болох нь ямар их жаргал, ямар их нэр алдар вэ!” хэмээн дуулцгаав.

Сэтгэлийн Хаан маань *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* тэдэнд:

“–*За алив хэлцгээ, та нар надад хайртай юу?*” хэмээн асуухад, Тэд:

“–Тийм ээ, Алладын Элч ээ. Бид Танд маш их хайртай!” гэгцгээв.

Тэдний баяр хөөр, аз жаргалд нь бялхсан Орчлонгуудын Хүндэт Элч *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-* маань:

“–*Валлахи Намайг, та нарт хайртай гэдгийг Аллах мэднэ! Валлахи, би ч гэсэн та нарт хайртай! Валлахи, би ч гэсэн та нарт хайртай!*” хэмээн гурвантаа хэлсэн нь үммэтээ ямар их хайрладгийг нь илтгэнэ. (Ибн-и Мажэ, Никах, 21; Диярбэкрий, I, 341)

Бэра бин Азиб *-радьяллаху анх-* өгүүлрүүн:

“Мадинагийнхан, Расулаллах *-саллалаху алэйхи вэ сэллэм-*ийг ирэхэд хэчнээн их баярласан гээч! Тэднийг өөр юунд ч тэгж баяссаныг би харж байгаагүй! Мадинагийнхан том-бага, эр-эм гэлгүй тэр чигээрээ гудамж, гэрийн дээврээр дүүрч:

«—Аллахын Нэбий ирэв! Аяа Мухаммэд! Аяа Аллахаын Элч! Аяа Мухаммэд! Аяа Расулаллах!» хэмээн баяр хөөрөөр дүүрэн хашигирцааж байв.” (Бухарий, Мэнакибу’л-Энсар, 45; Мүслим, Зүхд, 75)

Энэс бин Малик -*радъяллаху анх*:-

“Расулаллахын Мадинад ирсэн өдрөөс илүү гоё, баяр баясал, гэрэл туяатай өдрийг би хараагүй. Түүнийг ирэхэд Мадина бүхлээрээ гэрэл гэгээгээр бүрхэгдэв.” гэжээ. (Ахмад, III, 122; Тирмизий, Мэнакиб, 1/3618)

Мадинагийн мусульманчууд, Аллахаын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-ийг ирсэнд хэмжээлшгүй ихээр талархан тэмээгээр курбан өргөв.²⁶⁹

Итгэгчдийн, Аллахаын Элч -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-г гэсэн онцгой хайрыг нэгэн найрагч маш сайхан илэрхийлжээ:

“Амân” хэмээх үг Чиний ариун нэртэй адил тэгш билээ

Тийм учраас дурлагчийн зикр “амân” юм, Аллахаын Элч ээ!

Тусламж эрсэн утгатай “амân” хэмээх үг болон “Мухаммэд” хэмээх нэр нь, үнэ цэнэ ач холбогдлын хувьд адил тэнцүү юм; хоёулаа адилхан 92 болно. Шүлэгч маань энд, дурлагч “амân!” гэж хашхирах бүртээ, угтаа “Аллахаын Элчийг дурдахыг хүсчээ” хэмээн үнэхээр гайхалтай илэрхийлжээ. Үнэхээр атаархмаар!..

Хижрэт-и Сэниеегээр буюу Ариун Нүүдлээр (элчийн үүргийн) Маккагийн эрин дуусч, Мадинагийн эрин эхлэв.

ТАЙЛБАР ТОЛЬ

Аллах *жэлла жэлаалх* - Хүн, амьтан, дэлхий ертөнц, харагдах харагдахгүй бүх оршигчдыг оргүй хоосноос бүтээгч Эзэн (*Аугаа Эрх, Аллах Таала, Раб, Эзэн, Фаил-и Мухтар, Хак Таала...*)

Мухаммэд Мустафа *саллаллаху алэйхи вэ сэллэм* - хүн төрөлхтөнд илгээсэн Аллахын сүүлийн Элч (*Аллахын Элч, Гэгээн Элч, Хүндэт Нэбий, Оршигчдын Туяа, Орчлонгуудын Ноён, Хоёр Ертөнцийн Элч, Ахмэд, Махмуд, Мухаммэд, Хабибуллах, Мухтар, Мустафа, Нэбий, Расуллах...*)

абдэст - намаз болон бусад мөргөл залбирлыг гүйцэтгэхийн тулд үйлдэх угаалга

алэка - наалданги шавар, нөжирсөн цус

амэл - үйл бүтээл, ажил, ямар нэг зарлиг эсвэл үүрэг даалгаврыг гүйцэтгэх

асфияа - цэвэр ариун, өө сэвгүй байдал

асхаб - анд нөхдүүд, Гэгээн Элчийг харж байсан, Түүний зарлигийг амьдралынхаа төгсгөл хүртэл дагасан мусульманчууд, сахаби-гийн олон тоо

ахир - төгсгөл, хамгийн сүүлийнх

ахират - үхлийн дараах мөнхийн амьдрал

ашэрэ-и мүбэшшэрэ - амьд байхдаа диваажинд орох баярт мэдээг Аллахын Элчээс авсан арван хүн

аяат - Кур'ан судрын сура буюу бүлгүүдийг бүрдүүлж буй урт богино хэсгүүд /Кур'ан сударт 6236 аят бий./

бадавий - арабын цөлийн хүн, бадарчин

басират - аливаа зүйлсийн гүн далд учрыг харах

би'ат - баталгаа, тангараг

Библи - Аллах Таалагаас Хз. Есүст илгээгдсэн судар /Жинхэнэ эх нь Тэврат, Кур’ан судруудтай нийцэх боловч мөн дийлэнх агуулга нь өөрчлөгдөн эвдэрчээ.../

би’сэт- томилогдох. Хүмүүсийг зөв зам руу чиглүүлэхийн тулд илгээгдсэн Расулууллахын элчийн үүргийн эхлэл

бойкот - хувь хүн болон ямар нэг улсын эсрэг худалдаа наймаа, харилцаа холбоог нь таслах, хорио цээр тогтоох

бэддуа- хэн нэгнийг хор хөнөөлтэй учрахыг хүсэх, муу муухай дуа

бэйт- гэр, өрөө

бэлагат- уран яруу үг хэллэг, илтгэх чадвар болон найруулга, хамгийн оновчтой үг

бэракэт- элбэг дэлбэг байдал, аз завшаантай, арвин баялаг

бэсмэлэ- “Бисмиллахир-рахманир-рахим” буюу “Хамгийн энэрэнгүй, машид нигүүлсэнгүй Аллахын нэрээр” хэмээх өгүүлбэрийн товчлол нэр. Бүх үйлийг бэсмэлэгээр эхлэн хийдэг.

валлахи- Аллахт андгайлъя, Аллахын төлөө

вахий – үг, мэдээ, хурдан дохио бичвэр, нууц үг/ Аллах Таала санаа, бодит үнэн эсвэл зарлигаа элчдээ мэдэгдэх

вэда - хагацах, салах

вэсвэсэ - сэжиг хардлага, айдас, эргэлзээ, муу муухай бодол санаа

газвэ - дайн тулаан, байлдаан

гайб - тодорхойгүй, балархай нууц

галип - ялагч, хожигч

Гафур - Хамгийн нигүүлсэнгүй өршөөн уучлагч шинжийг нь илтгэх Аллахын яруу алдруудын нэг

гиебэт - араар нь ярих, муулах, хов зөөх

дирхэм- нэг төрлийн хүндийн жин, ойролцоогоор 3 грамм, мөнгө

дуа- хүсэл залбирал

еврей- исраил үндэстэн. Хазрат-и Якубын хөвгүүдийн нэг болох Ехудагийн үр хойч

жахил- туршлагагүй, эрдэм мэдлэггүй, харанхуй бүдүүлэг, мунхаг

жин - Аллахын, галаас бүтээсэн нүдэнд харагддаггүй нэгэн оршигч.

Аллах, хүн ба жингүүдийг адилхан зорилготой бүтээжээ.

жихад - баатарлаг гавьяа, үнэний төлөөх тэмцэл

жихангир- байлдагч, ялагч, алдар цуутай

- жума** – хуран чуулалт, Баасан гараг, Мусульман бүх эрэгтэйчүүд үйлдэх шаардлагатай жума өдрийн мөргөл
- жэлал**- хамгийн том, агуу, уур хилэн
- жэмал**- төгс, гоо дүр төрх
- жэназэ**- талийгаачийн цогцос, нас барсан хүний амьгүй бие
- зикр**- дурсан санах, тасралтгүй дурдах
- зина** - харâm- хамгийн том нүглүүдийн нэг, буруу шалиг явдал/ гэр бүл болоогүй хүмүүсийн хоорондох хууль бус дотно харилцаа/
- зиндик**- худалч, үл итгэгч
- зүхд**- дэлхийгээс хамааралгүй байх, дотоод муу муухай шунал хүслээсээ өөрийгөө хамгаалан сайн үйлд чиглэх
- Зэбур** - Хз. Давудад буусан магтаалын судар
- зэкат** - хандивийн төрөл
- зэмзэм**- маш ариун ус, Кабагийн хажуу дахь алдартай худаг
- зэррэ** - атом, өчүүхэн бага, хумхын тоос төдий
- ибадэт** - буян хураах мөргөл залбирлууд/ Аллахын зарлигийг биелүүлэх ба хориотой зүйлсээс хол байх/
- иблис** - Хүн төрөлхтөнг Аллахын заасан зөв замаас гаргахын тулд тасралтгүй зүтгэгч шэйтэн /чөтгөр/
- ижаз**- хэн нэгнийг аргагүй байдалд оруулах эсвэл хэд дахин давах/ үг хэллэгийн уран яруу шинж, гайхалтай гүн гүнзгий, нарийн уялдаа холбоо бүхий утга агуулга, ирээдүйг мэдээлэх чадвар
- ижтихад**- Куран Сүннэт хоёрын нээлттэй шийдвэр илэрхийлээгүй сэдвээр, ижтихад хийдэг мүжтэхидчүүдийн тодорхой аргаар дахиад Куран Сүннэтийн агуулгаас асуудлыг шийдэх ажил юм.
- изар**- хүйснээс доош хэсгийг хаах хувцас
- икрам**- зочлох, дайлах, хүндэтгэх
- илим** - эрдэм мэдлэг, ойлгох ухаарах
- имам** - удирдан гүйцэтгэх, зөвлөгч зааварлагч, хүмүүсийг удирдан мөргөл үйлдүүлэгч
- иман** - итгэх, үнэнг хүлээн зөвшөөрөх, батлах
- инжил**- библи судар
- инзива**- өөрийн хүслээр олны хөлөөс холдох, ямар нэг ажил хэрэгт оролцохгүй байх
- инфак** - хэрэгцээнээс илүү эд зүйлсээ бусдад тараах, бэлэглэх
- иршад**- сурган хүмүүжүүлэх, чиглүүлэх, зөв зам заах

- Ислам**- тэслим буюу бууж өгөх, дагаар орох гэдэг үгнээс гаралтай, энх амгалан, амар тайван. Хүн төрөлхтний хамгийн сүүлийн, цорын ганц Тэнгэрлэг шашин, албадлагагүйгээр Аллахыг дагах
- исмэт**- нүгэл үл үйлдэх, гэм хоргүй, цагаан цайлган
- исра**- явуулах, илгээх, шөнө аянд гарах
- истива**- бүрэх хучих, хүрээлэх ба өндийн босох
- итикаф**- ямар нэг зүйлийг үргэлжлүүлэх, ганцаараа чимээгүй газар зөвхөн ибадэтэд цагаа зориулах
- иттика**- нуугдах, зугтах, бүх нүглээс өөрийгөө хамгаалах
- ихрам**- хаж мөргөлийн үед өмсөх оёдолгүй өмсгөл, хувцас
- ихсан**- *сайн үйл, өглөг өгөх *Аллахыг харж байгааг мэдрэн ибадэт үйлдэх
- Каба** - Дэлхий дээрх хамгийн ариун дархан газар. /Бүх мусульманчуудын мөргөл залбирлаа үйлдэхдээ зүглэх төв цэг/
- кавл-и лэйин**- зөөлөн үг, хатуу бус хэл яриа
- кадэр**- төөрөг заяа /Аллах Таалагийн орчлон ертөнцөд болсон, болох бүх зүйлийг урдаас мэдээд, лэвх-и махфуз гэх хувь заяаны номд бичсэн байдал/
- каза** - тавилан, төөрөг заяаны биелэл /Аллах Таалагийн урдаас мэдэж бичсэн хувь заяа, цаг нь болоход биеллээ олох/
- кафир** - үнэнийг үл харагч ба нуун далдлагч /Аллахыг үгүйсгэгч/
- кисса**- өгүүллэг, туульс, богино хүүрнэл
- китаб** – ном, судар
- кияамэт**- *дэлхий сүйрэх, бүх зүйл үгүй болох, дэлхийн төгсгөл ирж бүх хүн төрөлхтөн амилж махшэр гэх газар цуглах *Том гай гамшиг, зовлон зүдгүүр
- киям** - мөргөлд хөл дээрээ зогсох үе
- кул**- абд, Аллахыг таньж Түүний зарлигийг дуулгавартай даган биелүүлэгч. Аллахад итгэн, мөргөл залбирал үйлдэгч. Амьдралын зорилгоо ухамсарлан зүй ёсоор нь амьдарч буй, сайн үйлтэн.
- курбан**- Аллахын тааллыг хүртэхэд шалтгаалдаг зүйл, махыг нь боломж бололцоо муутай хүмүүст үнэгүй тараах зорилготой гаргасан хонь, ямаа, тэмээ, үхэр... зэрэг мал, амь биеэ зориулах
- куфүр**- *үнэн зөвийг олж харахгүй байх, үгүйсгэх, Аллахт үл итгэх *Аллахт үл зохих зүйлсийг нийцүүлж үзэх, гүтгэх *ач тус үл санах, нүгэл, бүдүүлэг муухай үг

кэлам - үг, ямар нэг утга илэрхийлэгч
кэлимэ-и шахадэт- гэрчлэх үг, “Эшхэдү энлаа илахэ иллаллах,
вэ эшхэдү эннэ Мухаммэдэн абдүхү вэ расүлүх.” хэмээх
өгүүлбэрийн товчлол нэр
кэлла- тийм биш, огт үгүй, хэзээ ч
кэрамэт- ер бусын, гайхамшигт үзэгдэл
кэфэн- нас барсан хүнийг ороодог цагаан даавуу
мадди- *бодит биет, материаллаг, таван мэдрэхүйд мэдрэгддэг
*олз ашиг хайгч хүн
макам- албан тушаал, хэргэм зэрэг, орших газар, байр суурь
макам-и махмуд – хамгийн өндөр өмгөөлөл хамгаалал, Алладын
амласан Гэгээн Элчийн хүрэх байр суурь
манэви- маддигийн эсрэг, оюун ухаан, сэтгэл санааны хийсвэр,
бодит бус
манэвиет- зүрх сэтгэл, оюун санаа, үзэл бодол буюу дотоод ертөнц
маруф- *мэдэгдсэн танигдсан, тодорхой *алдартай, цуутай *сайн,
гоё сайхан, таатай, ач буянт үйл
машлах- торгон цагаан нөмрөг
минбэр- жамид үг хэлэгчийн хутба уншихад зориулагдсан суудал,
өндөрлөг
мираж- *Алладын Элчийн хамгийн том мужизэнүүдийн нэг буюу
Раббынхаа урилгаар Гэгээн Элч огторгуйн хязгаарыг давж
Түүнтэй уулзсан ер бусын уулзалт *шат *дээшлэх газар *хам-
гийн өндөр хэргэм зэрэг
мисвак- ой сойзны оронд хэрэглэхэд маш үр дүнтэй анхилам үнэрт
модны мөчир
мубарак - тэнгэрлэг сайн сайхныг агуулсан зүйл, элбэг дэлбэг
байдал
мужизэ - ер бусын гайхамшигт үзэгдэл
мусалла- оршуулгын мөргөл үйлдэх газар
мусульман - Аллахад итгэгч, ислам шашинд харьяалалтай хүн
мухаббатутлах- Аллах Таалаг хайрлах чин сэтгэлийн хайр
мухажир – нүүдэлчин, Маккагаас нүүсэн мусульманчууд
мүждэ- *баярт сайн мэдээ *сайхан мэдээ дуулгасны хариу
мүжмэл- утга нь товч, далд бөгөөд тайлбаргүйгээр ойлгох
боломжгүй үгс
мүксийүн- хамгийн олон хадис дамжуулсан долоон сахаби

- мүнафик** - хоёр нүүртэн, хутган үймүүлэгч
мүнкэр- муу үйл, нүгэл, зохисгүй буруу зүйлс, Алладын таалалд үл нийцэх зүйлс, гэмт хэрэг
мүнэзара – харилцан ярилцах, мэтгэлцээн маргаан
мүттаки- таква хүн, муу муухай хориотой зүйлээс цааргалан бол-гоомжлох
мүшрик - Аугаа Алладыг бусадтай зүйрлэн харьцуулагч, ширк үйлдэгч, Аллахаас өөр зүйл шүтэгч
мэвт – үхэл, ахират руу нүүх, нас эцэслэх
мэжүсий - галыг тахин шүтэгчид
мэлэк - тэнгэрийн элч, гэрэл туяанаас бүтээгдсэн цэвэр ариун оршигч
жэннэт – диваажин
мэрсиеэ- нэг төрлийн магтаал дуулал
мэсжид - мөргөл үйлдэх газар
мэхир - гэрлэхдээ сүйт бүсгүйд өгөх хөрөнгө, эд зүйл, хүсэл (мэхир, мэхирийн хэмжээг сүйт бүсгүй тогтоон, нөхөр болох хүнээсээ хүсдэг)
жэхэннэм – там
накиб- төлөөлөгч, улс эсвэл аймгийн тэргүүн эсвэл удирдагч
намаз –мөргөл, Исламын 5 шаардлагын нэг, хүсэл залбирал
нимэт - сайн сайхан, буян хишиг, хайр энэрэл
нифак - гаднаа итгэсэн мэт боловч дотроо үгүйсгэх, хоёр нүүртэн
нүбүввэт- элчийн үүрэг, Алладын зарлигийг гүйцэтгэн хүмүүсийг зөв зам руу уриалан дуудах
нэбий- мэдээ авчрагч, элч, шинэ судар ирээгүй ба өмнөх элчийнхээ судар, хууль журмыг үргэлжлүүлэгч
нэбви- элчид хамааралтай, элчтэй холбоотой
нэзакэт - эелдэг, ёс суртахуунтай байдал
нэзафэт - сүнсний цэвэрлэгээ, ариун цэвэр байдал
нэфис - амь сүнс, амьдрал
нэфс- хүсэл шунахайрал болон уур хилэнгийн үндэс болох бие сэт-гэлийн хэрэгцээнээс хэтэрсэн шуналын хүч, төрөлхийн хүсэл дур, биеийн мэдрэмжүүдийн хүсч буй зүйлс
өшүр - ургацаасаа хишиг хүртээх, өглөг өгөх
пут- шавар, мод, чулуугаар хийсэн хуурамч шүтээн, баримал, хөшөө, Аллахаас өөр шүтдэг тахин шүтдэг бүх зүйл

- расул**- элч, Аллахын зүгээс хүн төрөлхтөнд илгээсэн шинэ судар
буюу хууль журам бүхий элч
- Рахим** – Машид энэрэнгүй, өршөөгч шинжийг нь илтгэх Аллахын
яруу алдруудын нэг
- Рахман** - Бүх оршигчдод тоо томшгүй идэж уух, эдэлж хэрэглэх
бүх хишгийг нь хүртээгч Аллахын нэгэн алдар
- рахмэт** – энэрэл, нигүүсэл, хайр, өрөвдөх сэтгэл
- риданэ**- ядуу хажчуудыг хооллох, тэднийг хонуулах үүрэг
- ризк** - хувь хишиг, бүх төрлийн хэрэгцээ
- рисалэт**- Аллахын илгээсэн элч, элчийн үүрэг
- рияа** - хоёр нүүртэн, хууран мэхлэгч
- рух**- *амь, сүнс, амьд байх *онцлог, хамгийн чухал цэг *мэдрэхүй
*зүрх сэтгэл, оюун санаа
- руханиет**- зөвхөн рухнаас бүтсэн зүйлийн байдал, нас барсан
хүний рух (нас барагчийн бие махбод үгүй болдог хэдий ч рух
нь хэзээ ч устаж алга болдоггүй)
- рухбан** - айх сүрдэх, эмээх
- рухсат** - зөвшөөрөл, эрх
- рү'етуллах**- бидний ой ухаанаас хэтэрсэн, ойлгох боломжгүй байд-
лаар Аллахаа Таалаг харах
- савм-и висал**- юу ч идэж уухгүйгээр үргэлжлүүлэн хэд хоног мацаг
барих (Зөвхөн Гэгээн Элч л ийм мацаг барьдаг байсан бөгөөд
мусульманчуудад ийм мацаг барих нь зөвшөөрөгдөөгүй)
- садака** - Аллахын таалалд нийцэхийн тулд ядууст өгч буй эд
хөрөнгө, мөнгө, мал, (эрдэм мэдлэг, сайхан үг...)
- садака-и жариеэ**- сайн үйл, ач буян нь үүрд үргэлжлэх өглөг
(Куран болон итгэлийн төлөөх үүрэг, үйлчилгээ, ажил)
- садик**- зөв шударга, маш үнэнч
- салават**- *намазууд *бүх хүсэл залбирал *талархлууд *ибадэтүүд
*Гэгээн Элчтэй сэтгэл зүрхээрээ холбогдохын тулд хийж буй
дуа залбирлууд
- салих**- зохимжтой, тохиромж таарамжтай, сайн сайхан *исламын
зарлиг тушаалуудыг дагадаг, өндөр ёс суртахуунтай *сайн
санаат, ая буянтай
- сахаби** - анд нөхөр, амьддаа Гэгээн Элчийг харж нас эцэслэх
хүртлээ Түүний замыг мөрдөж байсан мусульман
- сахих**- үнэн зөв, баталгаатай, нэг ч алдаа дутагдалгүй

- сиданэ-** Кабагийн хөшиг ба түлхүүрийг хамгаалах үүрэг
- сикае-** Хажчуудыг амтат усаар дайлах ба Зэмээмийн худагтай хамаатай үүрэг
- сидк-** үнэн зөв үг, үнэнд нийцэх зүйл* хэлсэн амандаа хүрэх
- сиддик-** маш үнэнч, үргэлж зөв шударга, Аллах болон Элчид нь үнэнч эрэгтэй хүн, үг үйлдэл нь нэг
- сиеэр-** арга барил, зам, хэв маяг, хандлага * Гэгээн Элчийн амьдралын түүх, замнал
- сират-и мүстаким-** зөв зам, тэгш шулуун зам
- сирэт-** дотоод ертөнц буюу оюун санаа, зан араншин, ёс суртахуун
- сура** - Кур'ан судрыг бүрдүүлж буй тодорхой оноосон нэр бүхий бүлгүүд. Кур'ан сударт 114 сура бий.
- сухуф** - хуудсууд / Зарим элч нарт хуудас хэлбэрээр илгээгдсэн судар /
- сүлэхэ-** зөв хийгчид
- сүннэт-** *хууль, ёс журам, уламжлал *ач буянтай арга барил, Гэгээн Элчийн үг, зарлиг, төлөв байдал
- сүннэтуллах-**тэнгэрлэг хууль цааз, ёс журам
- сэждэ** - Алладын өмнө, толгойгоо газарт хүргэн мөргөх, Аллахт сэтгэл ханамж, талархлаа илэрхийлэх
- сэлам-** эрүүл энх, эсэн мэнд, амар тайван, бүхий л аюул осол таагүй байдлаас мэнд гарах *Алладын тааллыг хүртэхийн тулд бүх итгэгчдийн бие биенийхээ төлөө хийх дуа
- табийн** - Гэгээн Элчийг амьддаа харсан мусульманчууд буюу сахабий нартай уулзаж, тэднээс суралцаж байсан сайн мусульманчууд
- тâрих** – түүх, цадиг
- таваф** - зочлон уулзах, эргэн очих зорилгоор эргэн тойрон явах, Кабаг долоон удаа тойрох ибадэт
- таква** - маш өндөр ёс суртахуун, бүх төрлийн нүглээс өөрийгөө хамгаалах, болгоомжлох, шашнаар хориглосон харам болон эргэлзээтэй зүйлсээс хол байх, Алладын тааламжийг алдахаас айх бодол
- тахарэт** - цэвэрлэгээ /цус, цэр, шээс, өтгөн зэрэг бохир зүйлсээс цэвэрлэх/
- тэблиг** - бусдад мэдүүлэх, таниулах, тунхаглан зарлах

тэвхид - Цор ганц Аллахад итгэх итгэл, Аллахаас өөр бурхан байхгүйд итгэх

Тэврат - Аллах Таалагаас Хз. Мусад буусан судар /Жинхэнэ Тэврат, Куран судартай эв нийцтэй. Гэвч одоо байгаа хувилбарын маш олон бүлэг хэсгийг нь өөрчилж, үндсэн агуулга нь өөрчлөгдөн эвдэгджээ./

тэвэккүл - өөрөөс шалтгаалж болох бүх арга хэмжээгээ авсны дараа үр дүнг нь Аллахад даатган үлдээх, Аугаа Эрхэд итгэн даатгах

тэеммүм - ус олноогүй, олдсон ч хэрэглэх боломжгүй үед цэвэрхэн шороо болон шорооны төрлийн зүйлээр угаалга үйлдэх

тэкбир- “Аллаху Экбэр” гэж хэлэх, Аллахын бүх тал дээр агуу, хамгийн том гэдгийг илэрхийлэх

тэслимнет - үг дуугүй, дуулгавартай захирагдах, өөрийгөө Аллах болон өөр бусдын жолоодлогод орхих

тэфэккүр - эргэцүүлэн бодох, гүн гүнзгий эргэцүүлэл

тэфэккүр-и мэвт - үхлийг эргэцүүлэн бодох

тэхэжжүд- шөнө дунд үйлдэх, хамгийн буянтай сайн дурын мөргөл

тэшрий - хууль тогтоол

улу’л-азм- бэрхшээлийг даван туулах, хамгийн тэсвэр хатуужилтай, хамгийн тэвчээртэй, чин зоригт элч нар

(Хазрат-и Мухаммэд -*саллаллаху алэйхи вэ сэллэм*-, Хазрат-и Иса буюу Есүс -*алэйхиссэлам*-, Хазрат-и Муса -*алэйхиссэлам*-, Хазрат-и Ибрахим -*алэйхиссэлам*-, Хазрат-и Нух -*алэйхиссэлам*-)

үмний - *унших бичихийг мэддэггүй хүн *эхээс төрсөн шигээ цэвэр ариунаараа байгаа хүн

үммэт - дагалдагч, дагагч

үмрэ- зочлолт, хажийн бус улиралд Каба, Макка, Мадина зэрэг ариун газруудаар зочлох

үсвэ’и хасэнэ- хамгийн төгс үлгэр жишээ

фарз – заавал гүйцэтгэх шаардлагатай болзлууд, үнэлэх тооцох

файз - мөнгөний хүү

фасāхат - тод ойлгомжтой, үнэн зөвийг хэлэх

фасик- нүгэлтэн, зөв замаас гажсан хүн, Аллахын зарлигийн эсрэг үйл үйлдэгч, том нүгэл үйлдэгч

фиких- гүн гүнзгий нарийн ойлголт, ямар нэг зүйлийг жинхэнэ утгаар нь танин мэдэх, хүмүүс хоорондын харилцааг шашны дүрэм журмаар нарийвчлан зохицуулсан мэдлэг

фирасат- маш хурдан ой тогтоолт, сонор сэрэмж, гярхай хэрсүү ухаан

фитри- төрөлхөөс заяасан дуурайх эрмэлзэл хандлага

фүжур- нүгэл, албан ёсоор гэр бүл болоогүй эр эмийн дотно харилцаа, хүмүүжилгүй эрээ цээргүй

фэтанэт- *хурц оюун ухаан, маш хурдан ойлгон таних чадвар, саруул ухаан * Элч нарын онцлог шинжүүдийн нэг

фэтрэт- *чилсэн хөшсөн, мэдээ алдсан *Вахий болон тэнгэрлэг мэдээний завсарлага

хабиб- хайрлагдсан, дуртай, таалагдсан, хамгийн ойр дотно, анд нөхөр

хаж - тодорхой шаардлага хангасан мусульманы заавал үйлдэх мөргөл залбирлын нэг / Исламын 5 болзлын нэг/

хазрат - гэгээн

хадис шариф - Гэгээн элч Мухаммэдийн үг, үйлдэл, зарлиг

хайяр - сайн сайхан, ач буянтай

хак - үнэн

халâl - шашнаар зөвшөөрөгдсөн цэвэр зүйлс

халифэ - эрх баригч, удирдагч

ханиф- муруй хазгай бүхнийг орхиж шулуун цэх явагч, чигээрээ явагч, бусад шашин болон мухар сүсгээс зугтаж цорын ганц Аллахад итгэж үнэмших “муваххид” гэсэн утгатай

харâм - шашнаар хориотой, хүнд маш муу нөлөөтэй бохир зүйлс

хафз - хамгаалагч, Кур’ан судрыг бүтнээр нь цээжилсэн хүн

хидает – аврал, үнэн зөв замыг олж авах

хижрий тоолол – Гэгээн Элч Мухаммэдийн Маккагаас Мадина руу нүүсэн өдрөөр эхэлсэн он тоолол

хижрэт - нүүдэл суудал, Гэгээн Элч Мухаммэд болон мусульманчууд Маккагаас Мадина руу нүүсэн нүүдэл

хизб - Кураны 7/1 хэсэг

хикмэт- далд, гүн гүнзгий утга учир, мэргэн ухаан

хиле-и шариф- Гэгээн Элч Мухаммэдийн мубарэк шинж чанарыг тайлбарласан бичээс

хуруф-и мукатгаа- Куран Кэрим дэх сурануудын эхэнд байрлах, богино, хоёр гурваар нийлсэн эсвэл дан ганцаар бичигдсэн үсэгнүүд. Элиф Лām Мим. Яа Син.

хутба – сургаал, тэнгэрлэг хууль цаазуудыг жэмаатад хүргэх анхааруулга, санамж

хүкэма- эрдэм мэдлэгтэй, шүүгч

шафаат- өмгөөлөл, гэм зэмийг нь өршөөхийг хүсэх

ширк - (хамгийн том төөрөгдөл, нүгэл) Аллаштай хүч тэнцэх оршигч бий хэмээн үзэх

шихаб- галын дөл

шүкүр - талархал

шэйтaн – буг чөтгөр, хүн төрөлхтөнг Аллахын заасан зөв замаас гаргахын тулд тасралтгүй зүтгэгч, галаас бүтээгдсэн оршигч

шэмайл-и шариф- зан ааш, ариун нандин зан чанар, эрхэм ёс суртахуун *Гэгээн Элч Мухаммэдийн эрхэм дээд, сурвалжит ёс суртахуун

шэpp - муу муухай

шэриат - шашны хууль

шэрх-и садр- зүрхийг нь нээх, цээжийг нь ярах

шэфаат - өмгөөлөл

шэхид - Исламын төлөө дайнд өөд бологсод

эбабил- жижигхэн биетэй сүрэг шувуу

эбтэр- үр хүүхэдгүй, удам нь тасарсан

эманэт- захиас, найдах, итгэмжлэн даатгах, захиx хадгалуулах

эмин- айдасгүй, итгэл найдвартай, зүрхэнд нь айдас түгшүүр байхгүй амар тайван байдал

эмр-и би'л-ма'руф, нэхй-и ани'л-мүнкэр- сайн сайхныг тушааж, муу муухайг хориглох

энсар - Мадинэ хотын уугуул /оршин суугч / мусульманчууд

Эсма-и Хусна - Аллах Таалагийн яруу алдар болон агуу шинжүүд

эхад- нэг, ганц (Аллах цор ганц)

эхл-и китаб-исламыг ирэхээс өмнө, үндэс суурь нь эвдрээгүй байсан тэнгэрлэг ном судрын эзэд буюу еврей, христчүүд

яâr-и гâr- агуйн анд/ Гэгээн Элч болон Хазрат-и Эбү Бэкир хоёрын Сэвр агуй дахь нөхөрлөл, чин сэтгэлийн андын холбоо

ГАРЧИГ

ӨМНӨХ ҮГ	7
ОРШИЛ.....	13
Исламыг ойлгон, амьдралдаа хэрэгжүүлэхэд Сиеэр-и Нэбигийн (Гэгээн Элчийн Амьдралын) ач холбогдол	13
Ислам үүсэн дэлгэрэхэд Араб, өлгий нутгаар нь сонгогдсны нарийн учир	23
Үммү'л-Кура: Макка	27
Кабагийн түүх ба Түүний ариун шинж.....	35
Кабагийн Тэнгэрлэг хамгаалалт доор байсныг илтгэх сургамжит явдал: Зааны түүх.....	43
Ибрахим -алэйхиссэлам- ба Ханиф шүтлэг	47

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НҮБҮВВЭТЭЭС ӨМНӨХ ХАЗРАТ-И МУХАММЭД -саллаллаху алэйхи вэ сэллэм-

ГЭГЭЭН ЭЛЧ МЭНДЭЛСЭН НЬ БА ХҮҮХЭД НАС	57
Нур-и Мухаммэдий	57
Хүндэт Элчийн маань ариун удам угсаа	62
Гэгээн Элчийн аав Абдуллах, ээж Амина хоёрын гэрлэлт	63
Гэгээн Элчийн маань эцэг Абдуллах нас барсан нь	67

Эрхэм Элчийн хорвоод ирэхийг илтгэх мэдээ болон үйл явдлууд	67
Аугаа Мэндлэлт болон тухайн үед болсон ер бусын үйл явдлууд	81
Гэгээн Элчийн маань ариун нэрүүд	85
Сүүний эхэд өгсөн нь	87
Нэг дэх Шэрх-и Садр: Зүрхийг нь нээсэн явдал	94
Мадинагийн аян ба ээжийнх нь нас баралт	96
Өвөө Абдүлмутталибын хамгаалалт	97
Авга ах Эбү Талибын хамгаалалт	100
Хоёр дахь Шэрх-и Садр: Гэгээн Элчийн зүрхийг энэрэл нигүүсэл, хайр халамжаар дүүргэсэн нь	102
ГЭГЭЭН ЭЛЧИЙН ЗАЛУУ НАС	105
Гэгээн Элч маань, тэнгэрлэг хамгаалалтан доор өссөн нь	105
Аллахын Элч хонь хариулсан нь	109
Авга ах нартайгаа хийсэн аянууд	111
Христийн номлогч Бахаратай таарсан ба түүний шинжилт	113
Хилфү'л-Фүдүүл	118
Расулаллахын худалдаа наймааны түүх	120
Номлогч Настурагийн нотолгоо	124
Хазрат-и Хатижатай гэрлэсэн нь	125
Аллахын Элч олон эхнэртэй болсны нарийн учрууд.....	127
Гэгээн Элч маань Зэйд бин Харисэг чөлөөлөөд, өргөж авсан нь	136
Аллахын Элч, Хазрат-и Алиг хажуудаа авсан нь	139
Гэгээн Элчийн хүүхдүүд	139
Кабад шүүгч хийсэн нь	142
Кусс бин Саидагийн яриа	144
Хира агуйн ганцаардал	147

Расулуллахын хүүхэд ба залуу насных нь шинж чанарууд	152
---	-----

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ НҮБҮВВЭТ БА МАККАГИЙН ЭРИН

НҮБҮВВЭТ БА МАККАГИЙН ЭРИН	157
Вахийн Эхлэл: Үнэнч Зүүднүүд	157
НҮБҮВВЭТИЙН ЭХНИЙ ГУРВАН ЖИЛ: НУУЦ УРИЛГЫН ЭРИН	159
Анхны вахий ба вахийн завсарлага	159
Вахийн бодит үнэн ба ирэх аргууд	169
Нүбүввэт ба Рисалэт	182
Элч нарын онцгой шинжүүд	185
Аллахын Элч маань хүн юм.....	203
Расулуллах, үммий байсны нарийн учир шалтгаанууд.....	207
Хиле-и Саадэт	211
Вахий дахин эхэлсэн нь	221
Анхны Мусульманчууд	223
Дâру'л-Эркам: Анхны мусульманчуудын боловсрол, сургалтын төв	236
НҮБҮВВЭТИЙН ДӨРӨВ ДЭХ ЖИЛ	238
Зарлигийг тунхагла: Хамгийн ойр дотны хүмүүсээ сэрэмжлүүл!	238
Тэблигийн ач холбогдол ба арга барил	254
Исламын тэблиг ба номлолт	274
Гэгээн Элчийн эсрэг Эбү Лэхэб болон түүний эхнэрийн хэрээс хэтэрсэн үйлдлүүд.....	276
Маккачуудын тохиролцоо хийх оролдлогууд.....	279
Кур'ан-и Кэримийн ижаз ба сонсогчдодоо үзүүлэх нөлөө	290

Мүшрикүүдийн, Кур'аны эсрэг хандлагууд.....	305
Расулаллах ба Кур'аны эсрэг буруутгалууд.....	313
Тамлалын Эрин	319
Мусульманчуудад тэвчээр хатуужлыг зөвлөх нь	333
НҮБҮВВЭТИЙН ТАВ ДАХЬ ЖИЛ	340
Абиссиний нүүдэл	340
Гараник асуудал	343
Абиссиний хоёр дахь нүүдэл	346
НҮБҮВВЭТИЙН ЗУРГАА ДАХЬ ЖИЛ	349
Курайшчууд, Нэжаашийгээс нүүдэлчдийг нэхсэн нь ...	349
Хазрат-и Хамза мусульман болсон нь	355
Хазрат-и Умар мусульман болсон нь	361
НҮБҮВВЭТИЙН ДОЛОО, НАЙМ, ЕС ДҮГЭЭР ЖИЛ:	
БОЙКОТ	369
Мүшрикүүдийн, Мусульманчуудыг гадуурхах	
бодлого: Гурван жил үргэлжилсэн бойкот	369
Бойкот дууссан нь	374
Шакк-и Камэр: Сар хоёр хуваагдсан гайхамшиг	378
Аллахын Элч, бүхий л нөхцөл байдалд тэблигээ	
үргэлжлүүлсэн нь	381
НҮБҮВВЭТИЙН АРАВ ДАХЬ ЖИЛ	386
Эмгэнэлт жил: Хазрат-и Хатижа ба	
Эбү Талиб нарын нас баралт	386
Тайфын Аян	391
Ижилгүй энэрэл ба Рахманы тайтгарлууд	394
Жингүүд, Аллахын Элчээс Кур'ан сонсоод	
мусульман болсон нь	397
Өөр өөр аймгуудтай уулзаж,	
тэднийг Исламд урьсан нь	403
Расуллалах, Хазрат-и Сэвдэ нарын гэрлэлт	412
НҮБҮВВЭТИЙН АРВАН НЭГ ДЭХ ЖИЛ	414

Акабагийн уулзалт	414
Гурав дахь Шэрх-и Садр: Миражийн бэлтгэл	416
Махбубын Хабибтаа хайрласан ер бусын, хосгүй нандин бэлэг: Мираж	416
Миражийн гүн гүнзгий зарим утга учир	435
Миражийн нөлөө	436
НҮБҮВВЭТИЙН АРВАН ХОЁР БА	
АРВАН ГУРАВ ДАХЬ ЖИЛ.....	442
Акабагийн нэг дэх Би'ат	442
Мус'аб аин Үмэйрийг сургагч багшаар томилсон ба Мадинаг Кур'анаар байлдан дагуулсан нь (Нүбүввэтийн 12 дахь жил)	443
Акабагийн хоёр дахь Би'ат (Нүбүввэтийн 13-р Жил) ...	448
Маккагийн эриний анализ/шинжилгээ.....	456
Маккий аяатуудын шинж тэмдгүүд	459
Элч нарын сүүлчийн арга зам:	
ХИЖРЭТ (Нүбүввэтийн 13-р Жил)	462
Нүүдлийн зөвшөөрөл ба Мадина руу нүүсэн нь	462
Мүшрикүүдийн халдах төлөвлөгөө	467
Бэрхшээлт аян зам.....	474
Хүлээгдэж буй Хүндэт Зорчигч	492
Суурь нь таквагаар тавигдсан мэсжид: Куба мэсжид ...	496
Рануна хөндийд эхэлсэн анхны Жума мөргөл	499
Мадина дахь сэтгэл хөдөлгөсөн Хүлээлт	501
ТАЙЛБАР ТОЛЬ.....	505
ГАРЧИГ	519